

Nr 259.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordningar om ändring i vissa delar dels av förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, dels ock av förordningen samma dag om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering; given Stockholms slott den 21 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till:

1) förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt; och

2) förordning om ändring i vissa delar av förordningen samma dag om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

**förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910
om inkomst- och förmögenhetsskatt.**

Häriigenom förordnas, att 2 § 1 mom., 9, 17, 18, 19, 20 och 25 §§ i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt ävensom avdelningarna 1:o) och 5:o) i de vid samma förordning fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen skola, 7, 8 och 9 §§ ävensom avdelningarna 1:o), och 5:o) i de särskilda anvisningarna i nedan angivna delar, hava följande ändrade lydelse:

2 §.

1 mom. Skattskyldigheten för inkomst enligt denna förordning avser, med det undantag, som omförmäles i 19 § 2 mom., den inkomst, som åtnjutits under det nästföregående kalenderåret eller, då räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderår, det räkenskapsår, som gått tillända närmast före den 1 mars det år, taxeringen sker.

9 §.

Vid uppskattning av inkomst ur inkomstkälla, som i 7 § omförmäles, må, utom i det fall att ersättning för bestridande av särskilda med tjänst eller uppdrag förenade kostnader, varom i 8 § förmäles, blivit av staten särskilt anvisad, avdrag ske för alla utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande, såsom:

arrende- eller hyresavgift; — — — — —

— — — — — underhåll av fastighet och inventarier;

avlöning, kost och övriga utgifter för de i skattskyldigs verksamhet använda biträden, arbetare och hemmavarande barn, för de sistnämnda dock endast ifall de uppnått 21 år eller ock själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt;

kostnad för nödigt biträde i hemmet, för det fall att gift kvinna av förvärvsverksamhet är i avsevärd grad förhindrad att ägna sig åt hemmets skötsel, skolande avdraget ske från hennes inkomst av dylik

kontors- och andra förvaltningskostnader — — — —.

ogift skattskyldig (varmed jämställes änking, änka eller fränskild)

för barn, som ovan sägs: för ett barn, om det uppnått 15 år, 300 kronor och, om det ej uppnått 15 år, 200 kronor; samt för varje följande barn, om det uppnått 15 år, 200 kronor och, om det ej uppnått 15 år, 100 kronor.

För barn, vilkas föräldrar båda leva men icke äro gifta med varandra, skall, därest enligt ovan givna bestämmelser båda föräldrarna skulle vara berättigade till avdrag, endast modern eller, om barnet vistas hos fadern, endast denne åtnjuta avdrag.

c) I enskilda fall, då skattskyldigs skatteförmåga på grund av särskilda omständigheter (långvarig sjukdom, olyckshändelse, underhåll av andra närstående än dem, för vilka han äger åtnjuta familjeavdrag) är väsentligt nedsatt, må det skattefria avdraget ökas med högst 500 kronor. Sådana utgifter för annans underhåll, som avses i 10 §, må icke åberopas såsom grund för avdrag enligt detta stycke.

d) Den del av det taxerade beloppet, som överstiger summan av de enligt a), b) och c) här ovan för den skattskyldige medgivna avdrag men icke dubbla summan av samma avdrag, upptages i det beskattningsbara beloppet till sitt halva belopp.

Den del av det taxerade beloppet, som överstiger dubbla summan av medgivna avdrag, ingår i sin helhet i det beskattningsbara beloppet.

2 mom. Det beskattningsbara beloppet utföres i jämna tiotal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt tiotal kronor bortfaller.

För svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, inträder skatteplikt, när det beskattningsbara beloppet uppgår till 10 kronor.

19 §.

1 mom. Inkomst- och förmögenhetsskatt utgår med viss procent av de enligt nedan angivna grunder uträknade *grundbelopp*.

a) För andra skattskyldiga än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag utgör grundbeloppet:

för den del av det beskattningsbara beloppet, som icke överstiger 10,000 kronor, 3 %,

för den del av det beskattningsbara beloppet, som överstiger

10,000 kronor men icke . . .	20,000 kronor, 4 %
20,000 » » » . . .	40,000 » , 5 %
40,000 » » » . . .	60,000 » , 6 %
60,000 » » » . . .	100,000 » , 7 %
100,000 » » » . . .	150,000 » , 8 %

150,000	kronor	men	icke . . .	200,000	kronor,	9 %
200,000	»	»	» . . .	300,000	»	, 10 %
300,000	»	»	» . . .	400,000	»	, 11 %
400,000	»	»	» . . .	600,000	»	, 12 %
600,000	»	»	» . . .	800,000	»	, 13 %
800,000	»	»	» . . .	1,000,000	»	, 14 %
1,000,000	»					, 15 %

dock att grundbeloppet icke må i något fall överstiga 12 % av det beskattningsbara beloppet.

b) För inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag utgör grundbeloppet: (*A-skatt*)

När den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet	Skatt i % av den taxerade inkomsten.	När den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet	Skatt i % av den taxerade inkomsten
icke överstiger 4 %	1.50	överstiger 12 men icke 12½ % . . .	5.40
överstiger 4 men icke 4½ %	1.60	» 12½ » » 13 » . . .	5.60
» 4½ » » 4¾ »	1.70	» 13 » » 13¾ » . . .	5.80
» 4¾ » » 5 »	1.80	» 13¾ » » 14½ » . . .	6.00
» 5 » » 5½ »	1.90	» 14½ » » 15 » . . .	6.20
» 5½ » » 5¾ »	2.00	» 15 » » 16 » . . .	6.40
» 5¾ » » 6 »	2.20	» 16 » » 17 » . . .	6.60
» 6 » » 6½ »	2.40	» 17 » » 18 » . . .	6.80
» 6½ » » 6¾ »	2.60	» 18 » » 19 » . . .	7.00
» 6¾ » » 7 »	2.80	» 19 » » 20 » . . .	7.15
» 7 » » 7½ »	3.00	» 20 » » 21 » . . .	7.30
» 7½ » » 7¾ »	3.20	» 21 » » 22 » . . .	7.45
» 7¾ » » 8 »	3.40	» 22 » » 23 » . . .	7.60
» 8 » » 8½ »	3.60	» 23 » » 24 » . . .	7.75
» 8½ » » 9 »	3.80	» 24 » » 25½ » . . .	7.90
» 9 » » 9½ »	4.00	» 25½ » » 27 » . . .	8.05
» 9½ » » 10 »	4.20	» 27 » » 28½ » . . .	8.20
» 10 » » 10½ »	4.40	» 28½ » » 30 » . . .	8.35
» 10½ » » 11 »	4.60	» 30 » » 32 » . . .	8.50
» 11 » » 11½ »	4.80	» 32 » » 34 » . . .	8.65
» 11½ » » 12 »	5.00	» 34 » » 36 » . . .	8.80
	5.20	» 36 » » 39 » . . .	8.95

När den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet	Skatt i % av den taxerade inkomsten.	När den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet	Skatt i % av den taxerade inkomsten.
överstiger 39 men icke 42 %	9·10	överstiger 95 men icke 100 %	10·90
» 42 » » 46 »	9·25	» 100 » » 105 »	11·00
» 46 » » 50 »	9·40	» 105 » » 110 »	11·10
» 50 » » 55 »	9·55	» 110 » » 115 »	11·20
» 55 » » 60 »	9·70	» 115 » » 120 »	11·30
» 60 » » 65 »	9·85	» 120 » » 125 »	11·40
» 65 » » 70 »	10·00	» 125 » » 130 »	11·50
» 70 » » 75 »	10·15	» 130 » » 135 »	11·60
» 75 » » 80 »	10·30	» 135 » » 140 »	11·70
» 80 » » 85 »	10·45	» 140 » » 145 »	11·80
» 85 » » 90 »	10·60	» 145 » » 150 »	11·90
» 90 » » 95 »	10·75	» 150	12·00

varvid dock iakttages, att skattens grundbelopp icke i något fall må med mera än halva den överskjutande inkomsten överstiga det grundbelopp, som högst skolat påföras bolaget, därest dess inkomst hade varit allenast så stor, att bolaget varit att hänföra till närmast lägre skatteklass.

Till kapital, varom här är fråga, räknas såväl aktie- eller lottkapital som ock reservfonden. Aktie- eller lottkapitalet upptages till det belopp, som angivits i balansräkningen för nästföregående år, eller, om aktie- eller lottkapitalet samma år undergått förändring, till medelstorleken därav under nämnda år. På samma sätt förfäres vid beräkning av reservfonden.

2 mom. Utöver den inkomstskatt, varom i 1 mom. är stadgat, skall av där omförmält bolag erläggas inkomstskatt med viss procent av ett grundbelopp, vilket utgör tre kronor för varje fullt hundratal kronor av den del av bolagets nästföregående år till beskattning enligt nyssnämnda moment taxerade inkomst, som icke i vanlig ordning utdelats till delägarna; dock efter avdrag av de å sagda inkomst belöpande kronoutskylder, ävensom, ifråga om försäkringsaktiebolag, av vinstutdelning till försäkrings-tagare eller av för samma ändamål reserverade medel. (*B-skatt*)

3 mom. I den mån enligt 2 mom. beskattade tillgångar i vanlig ordning utdelas, äger bolaget åtnjuta restitution med viss procent av ett grundbelopp, vilket utgör tre kronor för varje fullt hundratal kronor av de till delägarna sålunda utdelade tillgångar, skolande därvid iakttagas, att

sammanlagda beloppet av restituerade medel icke må uppgå till högre belopp än de av bolaget enligt mom. 2 erlagda skattemedel. Restitution sker i den ordning, som är stadgad i fråga om restitution av kronoutskylder.

20 §.

1 mom. För varje år bestämmes den för alla skattskyldiga enhetliga procent av de i 19 § 1 och 2 mom. omförmälda grundbeloppen, med vilken inkomst- och förmögenhetsskatt skall det nästföljande året utgå.

2 mom. Vid restitution av skatt enligt 19 § 3 mom. tillämpas å där omförmälda grundbelopp det procenttal, som, på sätt nyss sagts, bestämts att gälla för året näst efter det, under vilket utdelning, som föranlett restitution, ägt rum.

25 §.

1 mom. Är skattskyldig gift, skall i hans taxering enligt denna förordning inbegripas jämväl hustruns inkomst och förmögenhet; dock att i fall, där hustrun haft inkomst eller förmögenhet, som rättsligen varit från mannens förvaltning undantagen, hustrun skall taxeras härför.

Skulle i senare fallet avdrag, vartill ena maken enligt 10 § varit berättigad, överstiga dennes inkomst, må överskjutande beloppet avräknas från den andre makens behållna inkomst.

Hava makar blivit särskilt taxerade, skall det beskattningsbara beloppet bestämmas efter båda makarnas taxerade belopp sammanräknade, varvid iakttages, att de enligt 18 § 1 mom. skattskyldig medgivna avdrag få åtnjutas allenast av makarna gemensamt, och skall skatt beräknas efter det sålunda bestämda beskattningsbara beloppet samt påföras vardera maken efter förhållandet mellan dennes taxerade belopp och summan av de för båda makarna taxerade beloppen.

Därest hustrun men icke mannen taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, skall vid beräkning av det beskattningsbara beloppet hustrun för mannen åtnjuta enahanda avdrag, som eljest får åtnjutas för hustru.

2 mom. Har skattskyldig hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållna barn under 21 år, skall, därest barnen icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, den skattskyldige taxeras jämväl för sådana barns inkomst och förmögenhet.

Skulle i sådant fall avdrag, vartill den skattskyldige jämlikt 10 § är berättigad, överstiga hans inkomst, må det överskjutande beloppet avräknas från barnens behållna inkomst; men må däremot icke, därest avdrag, vartill

barn enligt 10 § varit berättigat, överstiger barnets inkomst överskjutande beloppet avräknas från den skattskyldiges eller övriga barns behållna inkomst.

Därest skattskyldig taxeras för barns inkomst och förmögenhet, skall jämte den skattskyldige barnet ansvara för den å dess inkomst och förmögenhet belöpande del av skatten.

3 mom. När enligt denna förordning hänsyn skall tagas därtill, huruvida skattskyldig har barn, och till barnens ålder, avses förhållandena den 31 december året näst före det, då taxeringen sker.

Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen.

1:o) Inkomst av fast egendom.

I. Värdet av bostadsförmån — — — — —.

II. Till inkomst av jordbruk — — — — — jordbruket och dess binäringar (ej för personligt behov) avsedda inventarier.

För lön och underhåll åt hemmavarande barn, som deltagar i arbetet med egendomens skötsel, äger skattskyldig göra avdrag med fulla värdet av omförmälda förmåner, därest barnet uppnått 21 år eller särskilt taxeras för sin inkomst. I andra fall må avdrag för lön och underhåll åt hemmavarande barn icke äga rum, liksom å andra sidan lönen och underhållet icke skola upptagas såsom inkomst för barnet.

Kostnad för sådana arbeten — — — — — inkomst av jordbruk.

III. — — — — —.

5:o) Vissa avdrag vid inkomstens uppskattning.

Avdrag är medgivet

1:o) för alla omkostnader — — — — — kronoutskylder.

Avdrag får således ej göras — — — — — egen bostad o. d.

Däremot är avdrag medgivet — — — — — belastar sin affär med utgifter härför. För lön och underhåll åt hemmavarande barn, som deltaga i rörelse eller yrke, äger skattskyldig göra avdrag med fulla värdet av omförmälda förmåner, därest barnet uppnått 21 år eller särskilt taxeras för sin inkomst. I andra fall må avdrag för lön och underhåll åt hemmavarande barn icke äga rum, liksom å andra sidan lönen och underhållet icke skola upptagas såsom inkomst för barnet. Gift kvinna, som av förvärvsverksamhet är i avsevärd grad förhindrad att ägna sig

åt hemmets skötsel, äger att från sin inkomst av dylik verksamhet avdraga kostnaden för nödigt biträde i hemmet, dock högst 300 kronor. Skulle efter avdraget kvinnans inkomst av sådan verksamhet utvisa underskott, får underskottet, i den mån det föranledes av nyssnämnda avdrag, icke enligt 3) i denna punkt avdragas från annan inkomst.

Även indirekta kostnader — — — —.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1920 med iakttagande därav, att med i 19 § 2 mom. omförmäld till beskattning enligt 19 § 1 mom. taxerad inkomst skall vid taxering år 1920 förstås den år 1919 till inkomstskatt taxerade inkomsten.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom., 3 och 11 §§, 26 § 1 mom. samt 32 §, 36 § 2 mom. och 59 § i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering ävensom de vid samma förordning fogade formulär nr 1 A och 1 B skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse.

2 §.

1 mom. Skyldighet att avgiva uppgift till ledning för egen taxering (deklaration) åligger utan särskild anmaning:

a) — — — — —

b) svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, därest han under nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller ock sagda år åtnjutit så stor inkomst och vid samma års utgång ägt så stor förmögenhet, att inkomsten och en sextiondedel av förmögenheten tillsammans överstigit 600 kronor;

c) annan skattskyldig, som nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller ock åtnjutit så stor inkomst och vid sagda års utgång haft så stor förmögenhet, att inkomsten och en sextiondedel av förmögenheten tillsammans uppgått till 100 kronor;

skolande vid beräkning av enskild skattskyldigs inkomst och förmögenhet hänsyn tagas till hustrus och barns inkomst och förmögenhet, därest enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt den skattskyldige skall taxeras därför.

3 §.

Deklaration skall avgivas — — — — inkomstkälla, i avseende å vilken skattskyldighet åligger honom

dels ock i fråga om uppgiftspliktig, som är skattskyldig för förmögenhet, upptaga:

beloppet av denna förmögenhet vid slutet av nästföregående år.

Skall uppgiftspliktig taxeras jämväl för hustrus och barns inkomst och förmögenhet, skall deklarationen innehålla enahanda upplysningar angående hustruns och barnens inkomst och förmögenhet, som här ovan äro föreskrivna beträffande den uppgiftspliktiges egen inkomst och förmögenhet.

Deklaration skall särskilt angiva — — — — —.

— — — — — uppgives särskilt bolagets kapital.

För nu nämnt bolag uppgives därjämte bolagets nästföregående år enligt 19 § 1 mom. i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomst och vad därav utdelats till delägarna; har uppgift i sistberörda avseende ej kunnat lämnas i bolagets deklaration, må densamma särskilt ingivas till vederbörande taxeringsnämnds ordförande eller, om taxeringsnämnden avslutat sitt arbete, inom den i 39 § stadgade tid till prövningsnämnden.

Deklaration, som angives för utländsk — — — — —.

11 §.

Till ledning vid taxeringen skola ytterligare följande uppgifter meddelas

1:o) — — — — —;

2:o) varje år:

a) — — — — —;

b) — — — — —;

c) — — — — —;

d) av förmyndarekammare eller gode män för tillsyn av förmynderskap:

uppgift angående sammanlagda beloppet av varje omyndigs i förmyndareräkning redovisade inkomst nästföregående år och angående värdet av den omyndiges förmögenhet vid utgången av samma år, därest inkomsten uppgått till minst 100 kronor eller förmögenheten uppgått till minst 1,200 kronor;

e) av styrelse eller likvidatorer för inländskt aktiebolag eller solidrisk bankbolag — — — — —.

26 §.

1 mom. Genom utfärdad allmän kungörelse — — — — — taxeringsnämnds ordförande. Kungörelsen skall därjämte innehålla uppgift om, till vilken ortsgrupp varje taxeringsdistrikt hör, eller, om delar av ett och samma taxeringsdistrikt tillhöra olika ortsgrupper, till vilken ortsgrupp varje sådan särskild del hör.

32 §.

Det aligger taxeringsnämnden att införa:

i fastighetslängderna — — — — vederbörande fastigheter, och
i inkomstlängden de skattskyldigas namn och civilstånd samt dels,
i avseende å inkomstbevillningen, uppskattad inkomst, beloppet av med-
givet bevillningsfritt avdrag och den beskattningsbara inkomsten, dels, i
fråga om inkomst- och förmögenhetsskatten, taxerat belopp, antalet barn,
för vilka skattefritt avdrag äger rum, varvid särskilt angives, huru många
som uppnått och huru många ej uppnått 15 år, sammanlagda beloppet
av skattefria avdrag, beskattningsbart belopp, skattens grundbelopp samt
i fråga om inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag bolagets ka-
pital, det belopp, varå skatt enligt 19 § 1 mom. i förordningen om in-
komst- och förmögenhetsskatt skall utgå, skatteprocent därå, det belopp,
varå skatt enligt 19 § 2 mom. i nämnda förordning skall utgå, och grund-
beloppen, dels och för en var jämlikt lagen om allmän pensionsförsäk-
ring avgiftspliktig det avgiftsbelopp, som enligt 15 § i samma lag skall
i taxeringslängden införas; och bör taxeringsnämnden därvid följa den
inom samma ort senast upprättade mantalslängden.

Där vid taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt jämväl för-
mögenhet legat till grund för taxeringen, skall taxeringsnämnden i in-
komstlängden angiva särskilt den inkomst och särskilt den förmögenhets-
del, som ingår i det taxerade beloppet.

Har skattskyldig icke avlämnat deklaration, skall i inkomstläng-
dens anteckningskolumn göras anteckning om den till inkomst- och för-
mögenhetsskatt taxerade inkomstens beskaffenhet, där denna ej framgår
av inkomstlängden i övrigt.

Å titelbladet till inkomstlängden skall antecknas, till vilken orts-
grupp distriktet eller, om delar av distriktet tillhöra olika ortsgrupper,
varje sådan del hör. I senare fallet skola de skattskyldiga, vilka äro
bosatta å ort, som hör till annan ortsgrupp än distriktets övriga delar,
i längden särskilt angivas och sammanföras.

Finner taxeringsnämnd skäligt att vid taxeringen till bevillning för
inkomst medgiva avdrag på grund av höga levnadskostnader å orten,
skall sådant beslut, jämte det detsamma införas i protokollet, antecknas
å titelbladet till inkomstlängden.

Där taxeringsnämnd medgiver skattefritt avdrag åt skattskyldig av
den anledning, att hans skatteförmåga är på grund av särskilda förhål-
landen väsentligen nedsatt, skola skälen därför i varje särskilt fall an-
givas i inkomstlängdens anteckningskolumn.

Beslut, som taxeringsnämnd jämlikt förordningen angående försäljning av brännvin — — — —.

36 §.

2 mom. Efter emottagandet av taxeringslängderna åligger det på landet häradskrivaren och i stad vederbörande tjänsteman ej mindre att ofördröjligen uträkna och i taxeringslängderna införa de avgifter, som på grund av taxeringsnämndernas beslut skola påföras, varvid i särskilda kolumner skola införas dels de delar av inkomst- och förmögenhetsskatten, som belöpa å ena sidan å den i det taxerade beloppet upptagna inkomsten, å andra sidan å den i samma belopp upptagna förmögenhetsdelen, dels ock å ena sidan den inkomstskatt, som skall erläggas jämlikt 19 § 1 mom. i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, å andra sidan den inkomstskatt, som skall erläggas jämlikt 19 § 2 mom. i nämnda förordning, än även att genom granskning av taxeringslängderna efterforska möjligen förelupen misskrivning eller annan oriktig anteckning och till kronans ombud hos prövningsnämnden skriftligen framställa de anmärkningar, vartill granskningen givit anledning.

59 §.

1 mom. — — — — —

2 mom. — — — — —

3 mom. Därest efter anförda besvär taxering till inkomstskatt enligt 19 § 1 mom. i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt ändras eller sådan taxering varder åsatt, vidtages den jämkning i redan påförd taxering enligt 2 mom. i nyssnämnda paragraf eller den påföring av sådan taxering, som må därav föranledas. Framgår ej av tillgängliga handlingar, huruvida och till vilket belopp taxering enligt sistnämnda moment ägt rum, skall erforderlig uppgift härom införskaffas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1920. I fråga om taxering, som år 1920 skall äga rum enligt 19 § 2 mom i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, avses med inkomstskatt enligt 19 § 1 mom. i sagda förordning i stället inkomstskatt enligt 20 § i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt enligt detta lagrums lydelse i förordningen den 22 juni 1911.

Deklarationsblankett nr 1 A

		Inkomsten har icke överstigit	
		Kronor	öre
A. Inkomst av fast egendom.			
Överförd bruttoinkomst			
Avdrag yrkas för följande driftkostnader (se 6):			
1. Avlöning — — — portvakt o. s. v.) (se 7) . . . kr.			
2. Utgifterna för <i>inköp</i> av utsäde, foder, gödningsämnen o. d., ävensom av levande och döda inventarier (se 9) »			
3. Utgifterna för <i>reparation</i> av byggnader . . . »			
4. Avgifterna för <i>försäkring</i> av arbetspersonal, byggnader, förråd och driftinventarier, utgifterna för läkarevård och medicin till arbetspersonal och kreatur-besättning »			
5. <i>Arrenden</i> eller andra i penningar utgående avgälder »			
6. <i>Övriga</i> omkostnader (se 10) »			
Återstående inkomst (se 11)			
B. Inkomst av kapital.			
Summa			
Avdrag yrkas för utgifter till förvaltningskostnad			
Inkomst under B			
C. Inkomst av arbete (i penningar naturaförmåner) (se 8).			
Summa att taxera till inkomst- och förmögenhetsskatt			

Antalet hemmavarande eller av mig helt eller delvis underhållna barn, vilka vid utgången av nästföregående år ej uppnått 21 år och icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, utgör: barn, som uppnått 15 år, barn, som ej uppnått 15 år (Det skattefria avdrag, som äger rum för barn, får icke göras i deklarationen.)

I enlighet med ovanstående uppgifter och särskilda bilagor uppgiver jag för bevillningstaxeringen i denna kommun följande inkomst (se 31)

1. Av kapital: krono- och kyrkotionde (enligt A III)	kr.
inkomst enligt B	»
Summa	kr.
Avgår: ränta å gäld (enligt Allmänna avdrag 2)	»
Återstående inkomst under 1 (underskott utföres med noll)	kr.
— — — — —	—
— — — — —	—

Särskild uppgift av aktiebolag och solidariskt bankbolag.

Bolagets kapital eller — — — procent av kapitalet.

Bolagets förra året till A-skatt taxerade inkomst uppgick till kr.
och hava därav intill denna dag till delägarna utdelats kr. (se 32)

Att jag, min hustru och mina hemmavarande eller av mig helt eller delvis underhållna barn, vilka vid utgången av nästföregående år ej uppnått 21 år och icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, under året icke åtnjutit annan inkomst eller haft förmögenhet till högre belopp, än här ovan uppgivits, samt att jag efter bästa förstånd meddelat de lämnade uppgifterna, bekräftas på heder och samvete.

..... den 19....

Anvisningar för deklarationsblankettens ifyllande.

Deklaration skall — — — räkenskapsår.

Skyldighet att avgiva deklaration åligger utan anmaning:

a) verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig kontroll,

b) svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, därest han under nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller ock sagda år åtnjutit så stor inkomst och vid samma års utgång ägt så stor förmögenhet, att inkomsten och en sextiondel av förmögenheten tillsammans överstigit 600 kronor;

c) annan skattskyldig, som nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller sagda år åtnjutit så stor inkomst och vid samma års utgång ägt så stor förmögenhet, att inkomsten och en sextiondel av förmögenheten tillsammans uppgått till 100 kronor;

skolande vid beräkning av enskild skattskyldigs inkomst och förmögenhet hänsyn tagas till hustrus och barns inkomst och förmögenhet, därest, enligt vad nedan sägs, den skattskyldige är uppgiftspliktig därför.

Efter anmaning — — — angående denna.

Har skattskyldig hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållna barn, som ej uppnått 21 år, skall, därest barnen icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, den skattskyldige i sin deklaration eller i bilaga till densamma uppgiva sådana barns inkomst och förmögenhet.

Den, som ej är svensk medborgare, — — —

3. Till skattskyldigs familj — — — kusk o. d.), varemot, då skattskyldig äger göra avdrag för underhåll åt i hans verksamhet använt hemmavarande barn, som uppnått 21 år eller självt skall taxeras för sin inkomst, till familjen ej skall räknas sådant barn.

4. — — —

7. Avlöning i naturaförmåner — — — ej avdragas. Till arbetspersonal räknas hemmavarande barn, som deltagit i arbetet med egendomens skötsel och uppnått 21 år eller särskilt taxeras för avlöning vid gården. För lön och underhåll åt hemmavarande barn, som ej uppnått 21 år och icke särskilt taxeras för sin inkomst, får avdrag icke äga rum.

8. Gift kvinna, som av förvärvsverksamhet är i avsevärd grad förhindrad att ägna sig åt hemmets skötsel, äger att från sin inkomst av dylik verksamhet avdraga kostnaden för nödigt biträde i hemmet, dock högst 300 kronor. Har dylikt avdrag ägt rum, skall upplysning lämnas om storleken av detsamma och om inkomst, från vilken avdraget skett. Skulle efter avdraget kvinnans inkomst av nyssnämnda verksamhet utvisa underskott, får underskottet, i den mån det föranledes av i denna punkt omnämnt avdrag, icke avräknas såsom förlust under allmänna avdrag.

9. — — —

14. Har någon under året — — — utföres med noll (se 11). Motsvarande iakttagas, där skattskyldigs hustru eller barn drivit affär, för vilken den skattskyldige är uppgiftspliktig.

15. — — —

20. Svensk medborgare — — — här utövas.

Om efter de avdrag, som skett enligt 10 § i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt (allmänna avdrag), underskott uppstått för den skattskyldige eller hans hustru, må underskottet avräknas från den andre makens behållna inkomst och må, därest allmänna avdrag för den skattskyldige och hans hustru skulle överstiga makarnas sammanräknade inkomst, det överskjutande beloppet avräknas från barnens behållna inkomst. Däremot får icke, om allmänna avdrag, vartill barn varit berättigat, överstiga barnets inkomst, överskjutande beloppet avräknas från den skattskyldiges, den skattskyldiges hustrus eller övriga barns behållna inkomst.

21. — — —

27. Såsom förmögenhet uppgives värdet av tillgångar utöver skulderna. Tillgångarna skola upptagas — — —

28. Uppgiften skall upptaga — — — sålunda innehaft.

Gift man skall, om hustrun icke själv är skyldig avgiva deklaration, uppgiva

fast egendom, som hustrun ägt eller brukat. Den skattskyldige är jämväl pliktig att lämna uppgift om fast egendom, som ägts eller brukats av hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållna, ej särskilt skattskyldiga barn under 21 år. I deklarationen bör särskilt angivas, vilken egendom som ägts eller brukats av barnen.

31. Om den skattskyldige är gift man och uppgiftspliktig för hustruns inkomst, skall den inkomst, som här uppgives, utgöra mannens och hustruns sammanräknade inkomst. Däremot skall här icke medräknas barns inkomst.

32. Till *kapital* räknas såväl aktie- eller lottkapital som ock reservfond. och skola bägge upptagas till belopp, som angivits i ingående balansräkningen, där de ej under året undergått förändring. I sådant fall bör upplysning lämnas, efter vilka grunder medelstorleken av kapitalet beräknats.

Den förra året till A-skatt *taxerade inkomsten* upptages till det belopp, som bestämts av taxeringsnämnden eller, om dess beslut ändrats av högre myndighet, det sålunda bestämda beloppet. Såsom *till delägarna utdelat* uppgives vad av den taxerade inkomsten tilldelats dem såsom utdelning i vanlig ordning.

Skulle det å blanketten — — — särskild bilaga.

Deklarationsblankett n:r 1 B.

	Inkomsten har icke överstigit	
	Kronor	öre
B. Inkomst av kapital.		
Summa		
Avdrag yrkas för utgifter till förvaltningskostnad		
Inkomst under B		
Summa att taxera till inkomst- och förmögenhetsskatt		

Antalet hemmavarande eller av mig helt eller delvis underhållna barn, vilka vid utgången av nästföregående år ej uppnått 21 år och icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, utgör: barn, som uppnått 15 år, barn, som ej uppnått 15 år

(Det skattefria avdrag som äger rum för barn, får icke göras i deklarationen.)

I enlighet med ovanstående uppgifter uppgiver jag för bevillningstaxeringen följande inkomst (se 16):

1. Av kapital (enligt B) kr.
 Avgår ränta å gäld (enligt Allmänna avdrag 2) »
 Återstående inkomst under 1 (underskott utföres med noll) . kr.

Uppgift angående fast egendom (annan fastighet än jordbruksfastighet).

Undertecknad har att för nästföregående år uppgiva nedannämnda fastigheter (se 15):

Kvarter och nummer eller annan beteckning: Stad, socken: Taxeringsvärde:

Att jag, min hustru och mina hemmavarande eller av mig helt eller delvis underhållna barn, vilka vid utgången av nästföregående år ej uppnått 21 år och icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, under året icke åtnjutit annan inkomst eller haft förmögenhet till högre belopp, än här ovan uppgivits, samt att jag efter bästa förstånd meddelat de lämnade uppgifterna, bekräftas på heder och samvete.

den 19.....

Anvisningar för deklarationsblankettens ifyllande.

Deklaration skall — — — näst föregående år.

Skyldighet att avgiva deklaration åligger utan anmaning:

a) svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, därest han under nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller ock sagda år åtnjutit så stor inkomst och vid samma års utgång haft så stor förmögenhet, att inkomsten och en sextiondel av förmögenheten tillsammans överstigit 600 kronor;

b) annan enskild skattskyldig, som nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller ock sagda år åtnjutit så stor inkomst och vid samma års utgång haft så stor förmögenhet, att inkomsten och en sextiondel av förmögenheten tillsammans överstigit 100 kronor;

skolande vid beräkning av skattskyldigs inkomst och förmögenhet hänsyn tagas till hustrus och barns förmögenhet, därest, enligt vad nedan sägs, den skattskyldige är uppgiftspliktig därför.

Efter anmaning vare en var annan — — — angående denna.

Har skattskyldig hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållna barn, som ej uppnått 21 år, skall, därest barnen icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, den skattskyldige i sin deklaration uppgiva sådana barns inkomst och förmögenhet.

Den, som ej är svensk medborgare, — — —

2. Till skattskyldigs familj — — — kusk o. d.), varemot, då skattskyldig äger göra avdrag för underhåll åt i hans verksamhet använt hemmavarande barn, som uppnått 21 år eller självt skall taxeras för sin inkomst, till familjen ej skall räknas sådant barn.

3.

6. Av *staten* anvisad — — — enligt resereglemente. — Gift kvinna, som av förvärvsverksamhet är i avsevärd grad förhindrad att ägna sig åt hemmets skötsel, äger att från sin inkomst av dylik verksamhet avdraga kostnaden för nödigt biträde i hemmet, dock högst 300 kronor. Har dylikt avdrag ägt rum, skall upplysning lämnas om storleken av detsamma och om inkomst, från vilken avdraget skett. Skulle efter avdraget kvinnans in-

komst av sådan verksamhet utvisa underskott, får underskottet i den mån det föranledes av nyssnämnda avdrag, *icke* avräknas såsom förlust under allmänna avdrag.

7. — — — — —

9. Svensk medborgare — — — här utövas.

Om efter de avdrag, som skett enligt 10 § i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt (allmänna avdrag), underskott uppstått för den skattskyldige eller hans hustru, må underskottet avräknas från den andre makens behållna inkomst och må, därest allmänna avdrag för den skattskyldige och hans hustru skulle överstiga makarnas sammanräknade inkomst, det överskjutande beloppet avräknas från barnens behållna inkomst. Däremot får icke, om allmänna avdrag, vartill barn varit berättigat, överstiga barnets inkomst, överskjutande beloppet avräknas från den skattskyldiges, den skattskyldiges hustrus eller övriga barns behållna inkomst.

10. — — — — —

14. Såsom förmögenhet uppgives värdet av *tillgångar utöver skulderna*. Tillgångarna skola upptagas — — —.

15. Uppgiften skall upptaga — — — han sålunda innehaft.

Gift man skall, om hustrun icke själv är skyldig avgiva deklaration, uppgiva hustruns fasta egendom. Den skattskyldige är jämväl pliktig att lämna uppgift om fast egendom, som ägts av hemmavarande eller av honom helt eller delvis underhållna, ej särskilt skattskyldiga barn, som ej uppnått 21 år. I deklarationen bör särskilt angivas, vilken egendom som tillhört barnen.

16. Om den skattskyldige är gift man och uppgiftspliktig för hustruns inkomst, skall den inkomst, som här uppgives, utgöra mannens och hustruns sammanräknade inkomst. Däremot skall här icke medräknas barns inkomst.

Skulle det å blanketten — — — särskild bilaga.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anförde härefter: *Inledning.*

Sedan 1910 års skattereform genomfördes, hava grunderna för den direkta beskattningen till staten icke undergått någon genomgripande förändring. Den utveckling, som efter nämnda tidpunkt skett på skatteområdet, gör det emellertid angeläget att tillse, huruvida icke en revision av inkomstbeskattningen åtminstone i vissa delar numera är av omständigheterna påkallad. Jag erinrar därom, att den direkta beskattningen å inkomst och förmögenhet kommit att intaga en helt annan ställning i det statliga skattesystemet än den innehade under åren närmast efter skattereformens genomförande. Redan den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten representerar numera en långt större anpart av statsinkomsterna än vid nämnda tidpunkt, och efter min mening är denna förskjutning naturlig. Vid sidan av den genom 1910 års förordning reglerade

inkomst- och förmögenhetsbeskattningen har därjämte under trycket av kristidens finansiella svårigheter utbildat sig en extra beskattning, för år 1918 i form av dels extra inkomst- och förmögenhetsskatt' dels därjämte särskild tilläggsskatt, för innevarande år av en extra inkomst- och förmögenhetsskatt, i vilken sammanförts bägge de för sistförflutna år gällande nyssnämnda skatterna. Denna extra beskattning representerar en skatteintäkt av ungefär samma belopp som den ordinarie inkomstbeskattningen.

Då kristidens avveckling nu är förestående, uppställer sig jämväl på skatteområdet spørsmålet, huru erfarenheterna från de senast gångna åren skola tillgodogöras vid utformningen av en för mera normala förhållanden avpassad skattelagstiftning. Redan med hänsyn härtill synes mig tidpunkten vara lämplig att upptaga frågan, i vad mån en revision av grunderna för inkomst- och förmögenhetsskatten kan anses påkallad. Härvid bör då givetvis till beaktande förekomma önskemål beträffande inkomstbeskattningen, som redan tidigare utan samband med kristidsförhållandena gjort sig gällande, såsom exempelvis önskemålet, att beskattningen i fråga måtte genom lämpligare avdragsbestämmelser och annan skatteskala bättre anpassa sig efter och mera effektivt utnyttja den befintliga skatteförmågan, varigenom ökade möjligheter kunde beredas att på inkomstbeskattningens väg uttaga de på det hela taget växande men dock år från år växlande belopp i skattemedel, som statens hushållning erfordrar.

Det har under de senaste åren blivit tydligt, att den nuvarande inkomstskattens konstruktion i dessa avseenden lämnar rum för berättigade anmärkningar. Extra beskattning och bestämmelser om särskilda avdrag hava därför måst tillgripas. Och icke minst med hänsyn till att inkomst- och förmögenhetsskatten icke lämpligen kunnat bära någon avsevärt ökad skattebörda har särbeskattning av vissa slag av inkomster, krigskonjunkturvinsterna, fått tillgripas i större utsträckning än vad eljes behövt ifrågakomma.

Jag tillåter mig sålunda erinra därom, att nu nämnda omständighet var ett huvudskäl för den under fjolåret föreslagna och delvis genomförda skärpningen av krigskonjunkturskatten. Vid förordandet inför Kungl. Maj:t av nämnda skärpning framhöll jag särskilt, att jag av antydda skäl icke ansåg någon avsevärd del av det skattebelopp, som erfordrades, kunna överflyttas å den allmänna inkomstbeskattningen. Jag anförde därvid, enligt vad som framgår av statsrådsprotokollet för den 16 maj 1918 (proposition nr 448) några synpunkter, vilka i anseende till det samband de äga med nu förevarande ärende torde få här återgivas. Mot den antydda utvägen att för den då ifrågavarande statsregleringen

stegra den allmänna inkomstbeskattningen fann jag vissa skäl tala, vilka jag tillmätte avgörande betydelse. Därom uttalade jag följande.

»De skattebelopp, som måste anskaffas äro av så betydande storlek, att deras uttagande skulle innebära en skärpning av den vanliga inkomst- och förmögenhetsskatten med i genomsnitt mer än 50 %, eller, uttagna genom den extra inkomst- och förmögenhetsskatten, skulle medföra den sammans fördrubblade. Det synes mig vara uppenbart, att ett uttagande av verkligt betydande nya skattebelopp av den allmänna inkomstskatten icke gärna kan ske utan en genomgripande revision av skatteskalen. Härvid torde böra särskilt anmärkas, att en sådan revision ej kan begränsas till att avse endast enskilda skattskyldiga eller med dem i beskattningsavseende likställda utan givetvis även måste omfatta grunderna för aktiebolagens beskattning. Vid ett försök att utvinna det behöfliga tillskottet av skattemedel ur den allmänna inkomstskatten upprullas i själva verket en mångfald spörsmål, vilkas rationella lösning kräver avsevärda och tidskrävande utredningsarbeten såsom underlag. Särskilt anser jag mig böra framhålla att, då den vanliga inkomstskatten utvecklar sig alltmer till att bli själva grundvalen för vårt beskattningsväsende, i fråga om denna skatteform varje verkligt betydande omläggning bör prövas med än större omsorg än vad som kan krävas i avseende å förändringar i sådana beskattningsformer, som till sin natur äro av provisorisk beskaffenhet.

En revision av den allmänna inkomstbeskattningen finner jag visserligen vara av behovet påkallad. Önskvärt vore efter min mening, att åt den grundläggande beskattningstypen i vårt land gäves en sådan byggnad, att den tilläte en efter det statsfinansiella lägets växlande krav mer eller mindre hård belastning, varigenom införandet av fristående extra inkomstbeskattning bleve öfverflödigt. Men sålunda är icke vår nuvarande allmänna inkomstskatt efter min mening byggd, och omständigheterna ha icke medgivit ett framläggande för innevarande års riksdag av förslag till erforderlig omläggning av grunderna för ifrågasatt skatt. Vissa förarbeten för en revision äro emellertid vidtagna, och är det min åsikt, att arbetet bör fullföljas i syfte att förslag skola kunna föreläggas nästkommande års riksdag till förändring i vis-a delar av bestämmelserna rörande inkomst- och förmögenhetsskatten. Jag har vid sådant förhållande ansett mig så mycket mindre ha anledning att nu förorda, att behovet av ökade skattemedel skulle tillgodoses medels omläggning av den allmänna inkomstbeskattningen.

Den ökning i skatteintäkt, som statsfinansernas nuvarande läge pakallar, bör i stället enligt min mening helt uttagas genom en skärpt krigskonjunkturbeskattning.»

Den revision av den allmänna inkomstbeskattningen, om vars önskvärdhet jag sålunda uttalade mig, har sedermera blivit igångsatt.

Vid avlåtandet av innevarande års statsverksproposition angav jag, vid inkomstberäkningen, frågans dåvarande läge. Efter att hava understrukt, hurusom jag för genomförandet av 1920 års reglering måste räkna med en inkomstbeskattning, som i avseende å skattebelastning ungefär innefattar såväl den hittillsvarande ordinarie som den under de bägge sista åren utgående extra beskattningen anförde jag härutinnan:

»I avseende å utformningen av denna beskattning är jag icke nu i tillfälle att uttala mig närmare. Ärendet är nämligen för närvarande föremål för utredning. För beredning av, bland andra spörsmål, frågor om ny skatte-kala och nya avdrag-bestämmelser hava inom departementet tillkallats sakkunniga, vilka nyligen avlämnat vissa preliminära förslag. Andra sakkunniga äro sysselsatta med beredning av vissa bo-ags-beskattningen berörande spörsmål och väntas inom kort avgiva betänkande i de åt dem hänvisade ärenden.

Förstnämnda sakkunniga hava även haft i uppdrag att undersöka möjligheten att till en enda rörlig inkomstskatt sammanföra hittillsvarande ordinarie och extra inkomstbeskattning. De ha i detta avseende kommit till den uppfattning, att övervägande skäl tala för en fristående extra inkomstskatt under nuvarande förhållanden. Ärendet föreligger icke i färdigberett skick, och jag förbehåller mig närmare prövning av frågan, huruvida nyss antydda möjlighet måste anses utesluten. Men jag anser det tillsvidare lämpligast att uppföra den extra skattens belopp under en särskild inkomstitel. Den inkomst- och förmögenhetsskatt jag nu föreslår till uppförande i budgetförslaget motsvarar närmast den nuvarande inkomstskatten jämte 1918 års tilläggsskatt. Den tillsvidare som extra inkomst- och förmögenhetsskatt rubricerade skattetiteln är åter jämförlig med den likabenämnda skatten för år 1918. Vad angår fördelningen av hela skatteintäkten mellan dessa båda inkomstitlar — därest de icke skulle komma att sammanslås — kan viss jämkning i vad jag nu förutsätter måhända visa sig erforderlig.»

Numera föreligger det ifrågavarande utredningsarbetet avslutat, vad angår ovan närmast antydda delar, varför jag nu anhåller att få för Kungl. Maj:t anmäla ärendet.

Jag torde därvid först böra redogöra för gången av ärendets hittillsvarande beredning.

*Sakkunniga
för revision
av lagstift-
ningen rör-
ande den
direkta be-
skattningen
till staten.*

Den 28 juni 1918 hemställde jag om bemyndigande för mig att tillkalla särskilda sakkunniga för att inom finansdepartementet biträda vid revision i vissa delar av lagstiftningen rörande den direkta beskattningen till staten; och anförde jag vid nämnda ärendes anmälände:

»Grundläggande för vår nuvarande direkta beskattning äro, såvitt stats-skatten angår, förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt samt den samma dag utfärdade förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering. Visserligen hava sedermera utfärdats skilda författningar avseende såväl skattelindring för mindre bemedlade som ock skärpning av skatt-skyldigheten för de mera burgna eller för vissa slag av inkomster, men dessa författningar äro av mera tillfällig natur samt anknyta sig i väsentliga delar till ovannämnda två förordningar.

Enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt skola såsom inkomst taxeras den skattskyldiges samfälliga inkomster, varjämte, för beskattning av förmögenhet, det taxerade beloppet skall ökas med en sextiondel av den uppskattade förmögenheten. Skyldighet att erlagga inkomst och förmögenhetsskatt inträder emellertid ej förrän det taxerade beloppet uppgår till visst minimibelopp. Där-

jämte må, därest det taxerade beloppet ej överstiger vissa angivna gränsvärden, nedsättningen av detsamma äga rum å ort, där levnadskostnaderna äro synnerligen höga, eller för skattskyldig, vilken har att underhålla minderåriga barn eller vilkens skatteförmåga på grund av särskilda förhållanden är väsentligt nedsatt. Skatten utgår med viss kvotdel av det taxerade beloppet samt stiger från 0,4 procent, vid ett taxerat belopp ej överstigande 900 kronor, till 5 procent, då det taxerade beloppet uppgår till eller överstiger 104,500 kronor. För inländska aktiebolag och solidariska bankbolag tillämpas en särskild skatteskala, avvägd efter bolagens taxerade inkomst i förhållande till deras efter vissa grunder beräknade aktiekapital. Beträffande annan enskild skattskyldig än här i riket mantalsskriven svensk medborgare samt i fråga om andra juridiska personer än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag gälla i viss mån andra stadganden.

Med ovan i korthet berörda bestämmelser har man, så vitt först angår enskilda personers skatteplikt, avsett att rätta skattens storlek efter den personliga skatteförmågan. Emellertid har de mindre bemedlades intresse därvidlag icke blivit vederbörligen tillgodosett, särskilt då fråga är om familjeförsörjare å orter med höga levnadskostnader. De för sådana fall medgivna skattelindringarna äro ej tillfyllest. Att så är förhållandet, måste också anses vara av statsmakterna erkänt genom antagandet av de författningar angående skattelindring för mindre bemedlade, som utkommit under de senaste åren. Det synes vara påkallat att ersätta dessa provisoriska skattelindringar med bestämmelser, inarbetade i den grundläggande inkomstskatteförordningen. Mot de i förevarande avseende i nu gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt meddelade bestämmelserna kan dessutom anmärkas, att desamma icke nog smidigt äro anpassade efter olika förhållanden med avseende å levnadskostnadernas höjd och försörjningspliktens omfattning. En avsevärd omläggning av de i 1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt angivna grunderna för skattelindring torde numera vara erforderlig.

Vad vidare angår skatteprogressionen i 1910 års förordning, så torde av de högre inkomsterna böra i förhållande till de lägre uttagas väsentligt högre skatt än vad i 1910 års förordning stadgas. En väl avvägd skärpning och fortsättning av skatteprogressionen lär kunna genomföras utan fara för national-ekonomiskt ofördelaktiga verkningar. Att den genom 1910 års förordning pålagda skatten icke blivit riktigt avpassad efter de skattskyldigas ekonomiska barkraft torde få anses erkänt bland annat därigenom, att då extra inkomst- och förmögenhetsskatt av statsfinansiella skäl uttagits, man icke ansett sig kunna följa de i nyssnämnda förordning gällande beskattningsregler, utan med helt förbigående av de smärre inkomsterna lagt den extra skattskyldigheten endast å medelstora och större taxeringsbelopp.

Förekomsten vid sidan av varandra av flere fristående inkomstskatter är emellertid ingalunda önskvärd. Vid utarbetande av en ny skatteskala torde densamma om möjligt böra så avvägas, att, vare sig större eller mindre belopp skall genom inkomstskatt anskaffas, detta kan ske på grund av den allmänna inkomstskatteförordningen utan att särskilda förordningar om extra inkomstskatt eller tilläggsskatt varda erforderliga. En sådan omarbetning av skatteskalan torde jämnväl vara en grundläggande förutsättning för den revision av förordningen om krigskonjunkturskatt, som torde finnas erforderlig. Det bör alltså eftersträvas,

att progressionsskalan uti inkomstskatteförordningen bliver så byggd, att den samma angiver de olika inkomsttagarnas relativa skattskyldighet i förhållande till varandra, medan det absoluta belopp i skatt, som skall uttagas, kan fixeras efter varje års behov av skatteintäkt.

För att åvägabringa en sålunda rörlig inkomstskatt kräves givetvis en omläggning ej blott av progressionsskalan för enskilda skattskyldiga utan jämväl av den nu gällande skatteskalen för aktiebolag. Nu tillämpade grundsats. att bolagens relativa skatteplikt avväges efter deras inkomstprocent bör härvid bibehållas och tillämpas mer effektivt, så att de mest vinstgivande bolagen åläggas ökad skattskyldighet i förhållande till de mindre vinstgivande.

Jämväl på åtskilliga andra områden än de nu nämnda torde vår skattelagstiftning vara i behov av revision. För det närvarande har jag emellertid ej ansett mig böra beröra andra delar än de förut nämnda, med vilka ett revisionsarbete synes mig böra taga sin början.

För arbetets skyndsamma bedrivande torde vara lämpligast, att detsamma uppdrages åt ett fåtal sakkunniga, samt att avgivna utlåtanden, i den mån sådant då kan befinnas erforderligt, underkastas granskning av ett större antal på ifrågavarande områden förfarna personer. Till sistnämnda fråga torde jag emellertid få återkomma, då anledning därtill uppkommer.

På grund härav hemställer jag för det närvarande om bemyndigande att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom finansdepartementet jämte den av departementets tjänstemän, som jag därtill förordnar, biträda vid revision i ovan angivna och därmed sammanhängande delar av lagstiftningen rörande den direkta beskattningen till staten; och torde jag tillika berättigas att, därest så erfordras för tillgodoseende av speciell erfarenhet inom skilda områden av utredningsarbetet, medgiva de sakkunniga att anlita biträde av härför lämpade personer vid behandling av de till utredningens område hörande frågor.

Det statistiska utredningsarbetet, som kräves för fullbordande av berörda revisionsarbete, torde statistiska centralbyrån böra anbefallas att utföra.»

Vad jag sålunda hemställt behagade Kungl Maj:t bifalla.

På grund av det mig lämnade bemyndigandet tillkallade jag samma den 28 juni 1918 landskamreraren Otto V. Landén, f. professorn Knut Wicksell och t. f. revisionssekreteraren Harald Waller att såsom sakkunniga inom finansdepartementet biträda vid ifrågavarande revision av skattelagstiftningen.

Därjämte har Kungl. Maj:t den 16 augusti 1918 bemyndigat chefen för statistiska centralbyrån att utse sakkunnig person, vilken hade att leda det erforderliga statistiska utredningsarbetet.

I anledning av ett utav de sakkunniga utarbetat utkast till förordning om vissa ändringar i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt har socialstyrelsen den 26 oktober 1918 avgivit utlåtande.

Sedan de sakkunniga i december 1918 avlämnat preliminärt utlåtande jämte förslag dels till förordning om vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, dels till förord-

ning om vissa ändringar i förordningen samma dag om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, hava över dessa förslag yttranden avgivits av kammarrätten, pensionsstyrelsen och länsstyrelserna, varefter de sakkunniga i mars 1919 avgivit slutligt utlåtande.

Den igångsatta statistiska undersökningen har ännu icke hunnit slutföras, men har förste aktuarien Sven Odén, åt vilken chefen för statistiska centralbyrån anförtrott ledningen av samma undersökning, den 25 februari 1919 avlämnat en »V. P. M. angående de finansiella verkningarna för staten av visst förslag till ändringar i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt m. m.»

De sakkunnigas båda utlåtanden (bil. 1 och 2), socialstyrelsens utlåtande (bil. 3), kammarrättens yttrande (bil. 4), en sammanställning av länsstyrelsernas uttalanden (bil. 5) ävensom nyssnämnda P. M. (bil. 6) torde få bifoga detta protokoll.

Jämväl i ett annat, mera speciellt ärende berörande inkomstbeskattningens område har utredningsarbete förekommit, vars resultat jag torde i dag få för Kungl. Maj:t anmäla. Ovannämnda den 28 juni 1918 hemställd jag till Kungl. Maj:t om rätt att låta verkställa en utredning rörande vissa spörsmål om beskattning av aktiebolag och solidariska bankbolag, och anförde jag då:

*Sakkunniga
för utarbetande av
vissa förslag
på bolags-
beskattningens
område.*

»Den revision av vissa delar av förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, som jag förut i dag tillstyrkt, omfattar bland annat en sådan ny anordning av skatteskalen, varigenom å ena sidan en efter behovet olika stor skatteintäkt skulle kunna uttagas och å den andra sidan skattetrycket i högre grad än hittills kunna avvägas med hänsyn till bärkraften. Den härför erforderliga utredningen måste givetvis omfatta såväl bestämmelserna om enskilda skattskyldiga som motsvarande stadganden beträffande aktiebolag och solidariska bankbolag (här nedan sammanfattade under benämningen bolag.) I avseende å sistnämnda grupp av skattskyldiga påkalla emellertid vissa spörsmål särskild uppmärksamhet, för vilka spörsmåls utredande jag anser mig höra begära bemyndigande att låta utföra en fristående undersökning genom tillkallade sakkunniga.

För att skatten må bli avvägd i förhållande till bolagens skattekraft har i gällande förordning (§ 20 av förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt) skatteskalen så anordnats, att skatteprocenten bestämts med hänsyn till den taxerade inkomstens förhållande till kapitalet (inkomstprocenten). Hur beskattningen av bolagen kommer att utfalla blir härigenom beroende av bestämmelserna om beräkningen av det kapital, vartill hänsyn må tagas vid inkomstprocentens fastställande.

Genom förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt stadgades, att såsom bolagets kapital i nu berörda hänseende skulle räknas

allenast det inbetalta aktie- eller lottkapitalet; och lämnades närmare bestämmelser angående vad som vore att anse såsom inbetalt kapital.

I anledning av en riksdagens skrivelse framlade emellertid Kungl. Maj:t för 1911 års riksdag förslag till ändrade bestämmelser rörande aktiebolags beskattning. Enligt detta förslag, som av riksdagen antogs och ligger till grund för den nu gällande lydelsen av 20 § i inkomstskatteförordningen, skall vid den för skatteprogressionens bestämmande erforderliga beräkning av förhållandet mellan bolags vinst och bolags kapital till det sistnämnda räknas aktie- eller lottkapital samt reservfond, oavsett huru nämnda kapital och fond bildats.

Genom proposition n:r 395 till innevarande års riksdag hade Kungl. Maj:t föreslagit annan lydelse av förenämnda 20 §, varigenom viss begränsning skulle komma att stadgas i avseende såväl å aktiekapitalets beräkning som å reservfonds medräknande. Förslaget har emellertid ej vunnit riksdagens bifall. Då jag alltså hyser den uppfattning, att vid skattebördans avvägande, i vad angår de skattskyldiga bolagen, hänsyn bör tagas till den större skattekraft, som skäligen bör anses tillkomma bolag med stora tillgångar i fonderade medel, anser jag det i förenämnda proposition n:r 395 berörda spörsmål böra omedelbart på nytt upptagas till övervägande, lämpligen genom utredning, verstitad av särskilt tillkallade sakkunniga.

Härvid bör givetvis iakttagas, att en ur nationalekonomiska synpunkter önskvärd fondering ej genom skattelagsstiftningen äventyras, men likaledes att bolagen icke genom hithörande bestämmelsers avfattning sättas i tillfälle att helt eller delvis undandraga sig beskattning, som skäligen bör anses påvåla dem. Det lärers få överlämnas åt de sakkunniga att med stöd av utredningen yttra sig över huruvida lösningen av här ifrågavarande skatteproblem bör ske efter sådana linjer som angivits i propositionen n:r 395 till årets riksdag eller tilläventyrs sökas på annan väg.

Till de sakkunniga synes mig jämväl en annan fråga, berörande bolagsbeskattningen och behandlad i förutnämnda proposition n:r 395, böra överlämnas, nämligen spörsmålet om beskattning av utdelning vid bolags upplösning.

Förevarande fråga har redan en gång förut varit föremål för riksdagens prövning. I anledning av en inom andra kammaren vid 1913 års riksdag väckt motion beslöt nämligen riksdagen, enligt skrivelse den 30 maj 1913, att anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om utredning, huruvida och i vad mån, då ett aktiebolag eller solidariskt bankbolag upplöstes, bolagets uppsparade tillgångar, vilka icke utdelades förrän i sammanhang med bolagets upplösning, måtte kunna göras till föremål för inkomstbeskattning hos delägarna, samt för riksdagen framlägga det förslag till ändring i gällande författningar, som av utredningen kunde föranledas.

Sedan det i propositionen n:r 395 vid årets riksdag framställda förslag i detta ämne av riksdagen avslagits, torde förnyad utredning böra skyndsamt verkställas; och synes det mig lämpligast, i betraktande av det samband, som förefinnes mellan detta spörsmål och det nyss förut berörda, att verkställande av utredning och avgivande av förslag uppdrages åt de förut nämnda sakkunniga.

På grund av vad jag nu anført hemställer jag om bemyndigande att få tillkalla högst fyra sakkunniga för att inom finansdepartementet biträda vid utarbetandet av förslag i ovan angivna eller därmed sammanhängande hänseenden till nya bestämmelser rörande beskattning av aktiebolag och solidariska bankbolag; och torde de sakkunniga berättigas att tillkalla sekreterare.

Till denna hemställan behagade Kungl. Maj:t lämna bifall, och tillkallade jag i anledning härav sagda den 28 juni 1918 professorn Gustaf Kobb, ledamöterna av riksdagens andra kammare borgmästaren Axel Olof Rune och muraren Gustaf Vilhelm Källman samt advokaten Ernst Conrad Treffenberg att såsom sakkunniga biträda inom departementet vid utarbetande av förslag i förevarande hänseenden.

De sålunda tillkallade sakkunniga hava i mars 1919 avlämnat förslag till vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst och förmögenhetsskatt ävensom i förordningen samma dag om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Det betänkande, som av sakkunniga avgivits, hemställer jag måtte få som bilaga åtfölja protokollet (bil. 7). De sakkunnigas förslag har varit remitterat till kammarrätten, som den 13 innevarande mars avgivit yttrande (bil. 8).

De här ovan omnämnda sakkunnigutlåtanden hava för kännedom tillställts en av Sveriges Industriförbund, Handelskammarmötets kommitté och Svenska Bankföreningen tillsatt skattedelegation. Nämda delegation har till mig ingivit yttranden i här ifrågavarande ärenden, vilka yttranden torde likaledes få bifogas (bil. 9).

På grundval av de utav de båda grupperna av sakkunniga avgivna yttranden har sedermera inom finansdepartementet utarbetats förslag till erforderliga författningsändringar. Då de sakkunnigas utlåtande jämte däröver avgivna yttranden torde såsom bilagor få åtfölja protokollet, finner jag mig icke behöva i detalj redogöra för samtliga de spörsmål, som därvid kommit under behandling. I huvudsak har jag funnit mig böra godtaga vad de sakkunniga hemställt. Där ej annat framgår utav de av mig förordade författningsförslag eller av vad jag i det följande anför, ansluter jag mig till de sakkunnigas uppfattning. Jag inskränker mig här till att ange huvudgrunderna för de nu föreliggande förslag, jag har att underställa Kungl. Maj:ts prövning.

Beskattningen av enskilda och med dem likställda.

Vad angår beskattningen av här i riket mantalsskrivna svenska medborgare bygger den nuvarande inkomstskatteförordningen i princip helt och hållet på skatteförmågan. För fastställande av skatteförmågan har man i första hand såsom beskattningsbar inkomst upptagit allenast nettoinkomsten, i det att den skattskyldige tillåtits att göra avdrag för kostnader, som gjorts för inkomstens förvärvande eller som eljest enligt

Nuvarande
inkomst-
skatteför-
ordning.

sakens natur måste tagas i betraktande för bestämmande av nettoinkomsten. Skatt utgöres jämväl i visst förhållande till innehavd förmögenhet. Då fonderad inkomst ansetts kunna bära en skattebörda, som med en tredjedel överstiger skatten å inkomst av arbete, samt förmögenhet beräknats i genomsnitt avkasta fem procent, har nämligen till den uppskattade inkomsten lagts en sextiondedel av den efter vissa regler uppskattade förmögenheten. Inkomsten och en sextiondedel av förmögenheten tillsammans benämnas taxerat belopp. Skatteplikt inträder, när det taxerade beloppet uppgår till 800 kronor, och tillämpas å högre taxerade belopp en progressiv skatteskala. I beskattningshänseende betraktas äkta makar såsom en enhet. Visserligen skall, därest hustrun haft inkomst och förmögenhet, som rättsligen varit från mannens förvaltning undantagen, hustrun särskilt taxeras, men skatten beräknas efter båda makarnas taxerade belopp sammanräknade, ehuru skatten fördelas på båda makarna efter storleken av deras taxerade belopp. I vissa avseenden beskattas jämväl föräldrar och barn gemensamt. Sålunda får, vid beräkning av nettoinkomsten ur viss inkomstkälla, skattskyldig för avlöning, kost och övriga utgifter för de i skattskyldigs verksamhet använda barn över 15 år, vilka icke själva taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, icke avdraga mer än 200 kronor för varje barn. Den skattskyldige kommer på detta sätt att taxeras för den del av barnets inkomst, som överstigit nämnda belopp. Vidare skall skattskyldig taxeras för hemmavarande ommyndigt barns förmögenhet, så framt barnet icke självt skall taxeras.

Emellertid hava personer med lika stort taxerat belopp icke alltid samma skatteförmåga. Förutom det taxerade beloppets storlek inverka nämligen även andra faktorer på skatteförmågan, såsom levnadskostnadernas höjd å boningsorten, antalet barn, som den skattskyldige har att försörja m. m., och i anledning härav äro vissa skattelindringar medgivna. För taxerade belopp, som icke överstiga 6,000 kronor, fastställas visserligen skatteprocenten på grundval av det taxerade beloppet, men utgår blott i förhållande till det belopp, som återstår, sedan vissa avdrag ägt rum. På grund av dyra levnadskostnader må sålunda det taxerade beloppet minskas för skattskyldig, vilkens taxerade belopp icke överstiger 1,800 kronor, med högst 300 kronor och för den, vilkens taxerade belopp överstiger 1,800 kronor men icke 3,000 kronor, med högst 200 kronor. Vidare äger skattskyldig, vilkens taxerade belopp icke överstiger 6,000 kronor, erhålla nedsättning i det taxerade beloppet med 100 kronor för varje av honom på grund av försörjningsplikt underhållet barn under 15 år, dock att för barn, som självt åtnjuter inkomst, avdraget åtnjutes endast såvida och i den mån barnets inkomst understiger 100 kronor. Slut-

ligen må i enskilda fall, då skattskyldigs skatteförmåga är på grund av särskilda förhållanden (långvarig sjukdom, underhåll av andra närstående än barn under 15 år eller olyckshändelse) väsentligen nedsatt, skattskyldig, vilkens taxerade belopp icke överstiger 3,000 kronor, erhålla nedsättning i detta belopp med högst hälften, eller, om det taxerade beloppet icke överstiger 1,500 kronor, i undantagsfall erhålla fullständig befrielse från skatt.

Andra enskilda skattskyldiga än här i riket mantalsskrivna svenska medborgare och andra juridiska personer än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag beskattas efter i huvudsak samma regler som här i riket mantalsskrivna svenska medborgare, men är för taxerade belopp under 6,000 kronor skatteprocenten för dessa skattskyldiga högre och äga de icke åtnjuta avdrag för dyra levnadskostnader, för underhåll av barn eller på grund av de s. k. ömmande omständigheterna.

Med nu föreliggande förslag avses icke att göra några ändringar i bestämmelserna om sättet för den skattepliktiga inkomstens beräkning mer än i ett par avseenden, för vilka jag vill först redogöra.

Föreliggande förslag.

Inkomstens beräkning för äkta makar.

I fråga om äkta makar utmätas såsom förut skattebördan efter båda makarnas taxerade belopp sammanlagda, ehuru makarna i visst fall kunna taxeras var för sig. Skatteförmågan hos äkta makar är dock icke alltid lika stor vid lika taxerade belopp utan är delvis beroende på vem av makarna som förvärvat inkomsten. Regel är ju, att mannen förvärfvar hemmets väsentliga inkomst och att hustrun sköter eller åtminstone övervakar skötseln av hemmet, varigenom utgifterna för hemmet nedbringas. I de fall då hustrun har förvärvsverksamhet, vare sig denna äger rum inom eller utom hemmet, blir hon ofta förhindrad att ägna sig åt hemmets skötsel, och makarna måste då i regel använda sig av avlönat biträde för utförandet av de sysslor, som eljest skolat utföras av hustrun. Denna utgift för biträde i hemmet får anses såsom en utgift för förvärvande av hustruns arbetsinkomst, och det synes billigt att utgiften avdrages vid uppskattandet av hustruns inkomst. Utgiften bör däremot icke få avdragas från annan makarnas inkomst och synes jämväl böra begränsas till visst maximibelopp. På grund av det anförda föreslås sådan ändring av 9 § i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, att gift kvinna, som är av förvärvsverksamhet i avsevärd grad förhindrad att ägna sig åt hemmets skötsel, äger att från sin inkomst av dylik verksamhet avdraga kostnaden för nödigt biträde i hemmet, dock högst 300 kronor. Genom en sådan formulering av bestämmelsen kommer man visserligen icke att taga hänsyn till det fall, att

gift kvinna, som biträder mannen i hans rörelse eller yrke, hindras att i erforderlig utsträckning ägna sig åt hemmets skötsel. Emellertid föreligga i detta fall svårigheter att avgöra, huruvida sådant hinder verkligen ägt rum och huru stor del av inkomsten av rörelsen eller yrket, som härflutit från hustruns arbete.

Vad för övrigt angår grunderna för äkta makars beskattning kommer, även efter genomförandet av nu föreliggande förslag, det ofta påtalade förhållandet att kvarstå, att äkta makar, vilka båda förvärva inkomst, kunna komma att beskattas hårdare än de varit beskattade såsom ogifta. Spörsmålet i vad mån detta förhållande bör och kan undanröjas, berör givetvis ej blott statsbeskattningen utan i lika hög grad även den kommunala beskattningen. Beträffande själva grundregeln om att äkta makars inkomst vid beskattning skall sammanslås, kan det icke anses lämpligt att införa någon väsentlig olikhet mellan statlig och kommunal beskattning. Vid upptagande till behandling av det kommunala skatteproblemet torde emellertid lämpligt tillfälle erbjuda sig att undersöka, vad som i ifrågavarande hänseende kan vara att vidare åtgöra.

*Familje-
beskattning.*

Såsom förut nämnts är i svensk skattelagstiftning erkänt, att en familjs skatteförmåga bör mätas icke efter hufvudernas och husmoderns inkomst var för sig, utan efter dessa inkomster sammanlagda. Denna princip synes böra i viss mån utsträckas att gälla jämväl övriga familjemedlemmars inkomster, något som också skett i en del främmande länder, t. ex. Frankrike och Österrike. Har icke blott hufvudern och husmodern utan jämväl övriga medlemmar av en familj inkomster, vilka helt eller delvis komma det gemensamma hushållet till godo, blir givetvis familjens förmåga större än om blott hufvudern och husmodern haft inkomster eller, från annan synpunkt sett, om en familj har en viss sammanlagd inkomst, är det ur skatteförmågans synpunkt mindre väsentligt, huruvida inkomsten förvärvats av en eller flera medlemmar av familjen, så länge den blott kommer det gemensamma hushållet till godo. Att utsträcka en dylik hushålls- eller familjebeskattnings därhän, att alltid, när flera personer hava gemensamt hushåll, deras inkomster skulle beskattas gemensamt, möter dock stora svårigheter, enär av de olika familjemedlemmarnas inkomster i många fall blott en del komma det gemensamma hushållet till godo. På grund härav har den i förslaget förordade familjebeskattnings begränsats, dels i den riktningen, att den skall omfatta endast föräldrar och omyndiga barn, dels såtillvida att från densamma undantagas barn, vilka hava så stor inkomst och förmögenhet, att de enligt de allmänna reglerna själva böra taxeras till

inkomst- och förmögenhetsskatt. Enligt förslaget skall skattskyldig taxeras, förutom för sin egen samt i allmänhet även hustruns inkomst och förmögenhet, jämväl för hemmavarande omyndigt barns inkomst och förmögenhet, så framt barnet icke självt skall taxeras för inkomst och förmögenhet. Därest barnet biträder i den skattskyldiges verksamhet, skulle formellt den skattskyldige å ena sidan från sin inkomst såsom utgift avdraga lön, underhåll och övriga kostnader för barnet samt å andra sidan uppgiva motsvarande belopp såsom inkomst för barnet. Detta är tydligen en onödig omväg och kunde lätt medföra misstag, varför i de särskilda anvisningarna införts bestämmelser, att i dylika fall den skattskyldige icke skall avdraga lön, underhåll och övriga kostnader för barnet men å andra sidan ej heller upptaga desamma såsom inkomst för barnet. Omyndigt barn, som helt eller delvis underhålls av den skattskyldige, skall enligt förslaget behandlas enligt samma regler, som om det vistades hos den skattskyldige. Anledningen härtill är den, att ett sådant barns inkomst kommer att minska den skattskyldiges underhållsplikt och på sådant sätt öka hans skatteförmåga, samt att, på sätt jag nedan skall redogöra för i samband med frågan om skattelindring för familjeförsörjare, den skattskyldige bör erhålla skattelindring icke blott för hemmavarande utan jämväl för av honom eljest underhållna barn.

Mot den föreslagna familjebeskattningen hava en del anmärkningar framställts av de myndigheter, vilka granskat de sakkunnigas preliminära förslag, men vill jag återkomma härtill, sedan jag redogjort för de skattelindringar, vilka enligt förslaget medgivnas familjeförsörjare.

I fråga om här i landet mantalsskrivna svenska medborgare utgår förslaget från, att en person saknar skatteförmåga för den del av sin inkomst, som motsvarar existensminimum för honom och hans familj, d. v. s. vad som oundgängligen erfordras för hans och hans familjs uppehälle, vadan en skattskyldigs skatteförmåga endast representeras av den existensminimum överstigande delen av inkomsten eller den s. k. fria inkomsten. Denna kan dock icke omedelbart användas som mätare av skatteförmågan, enär vid lika stor fri inkomst skatteförmågan är mindre hos den, som bor å ort med dyra levnadskostnader och har andra att försörja, än hos den, som är bosatt å ort med billiga levnadskostnader. På grund härav beräknas i förslaget skatten efter ett beskattningsbart belopp, vilket erhålles sålunda: Först drages från det taxerade beloppet ett belopp, vilket beräknas motsvara existensminimum för den skattskyldige och bestämmes med hänsyn till levnadskostnadernas höjd å boningsorten, det antal

Skatteförmågas mätande.

personer, som den skattskyldige har att försörja, samt förekomsten av s. k. ömmande omständigheter. Därefter reduceras den del av det taxerade beloppet, som överstiger det sålunda medgivna skattefria avdraget men icke dubbla summan av detsamma, till hälften. Det beskattningsbara beloppet kommer då att bestå av det sålunda reducerade beloppet jämte den del av det taxerade beloppet, som överstiger dubbla summan av det skattefria avdraget. Detta beskattningsbara belopp har de sakkunniga ansett såsom en tillförlitlig mätare av skatteförmågan.

*Skattefritt
avdrag för
existens-
minimum.*

Jag vill nu övergå till sättet för bestämmande av existensminimum. Storleken av detta är, bortsett från de fall, där särskilda ömmande omständigheter föreligga, beroende dels av levnadskostnadernas höjd å den plats, där den skattskyldige är bosatt, dels av det antal personer, som skola hava sitt uppehälle ur den skattskyldiges inkomst. Det är tydligen omöjligt att i varje särskilt fall avgöra storleken av den skattskyldiges levnadsminimum, utan de skattskyldiga måste sammanföras i vissa klasser med olika stort existensminimum för varje särskild sådan klass.

Ortsavdrag.

Vad först angår levnadskostnadernas höjd är det tydligt, att man icke kan fastställa olika stort existensminimum för varje särskild ort, utan orterna måste indelas i ett större eller mindre antal grupper, så att levnadskostnaderna anses vara lika inom samtliga till en och samma ort-grupp hörande orter. I anslutning till vad socialstyrelsen i sitt utlåtande anført torde samtliga orter i riket lämpligen kunna indelas i fem grupper på så sätt att, om riksmedeltalet för levnadskostnaderna sättes till 100, grupperna komma att omfatta

grupp I	orter med jämförelsetal ej överstigande 95,						
» II	» »	»	överstigande 95	men ej	105		
» III	» »	»	»	105	»	»	115
» IV	» »	»	»	115	»	»	125
» V	» »	»	»	»	125.		

Jag är emellertid icke beredd att nu framlägga något förslag till dylik gruppindelning. Det synes ej heller lämpligt, att själva gruppindelningen intages i skatteförordningen, utan torde det kunna överlämnas åt socialstyrelsen att verkställa gruppindelningen efter de regler, Kungl. Maj:t skall äga att meddela. Då förhållandena inom de olika orterna under loppet av några år kunna avsevärt ändras, föreslås, att dylik gruppindelning skall ske för en tid av fem år i sänder.

För varje sålunda bestämd ortsgrupp fastställles ett visst belopp,

vilket skall anses motsvara existensminimum för ensamförsörjare. Det sålunda fastställda beloppet blir skattefritt för varje inom ortsgruppen bosatt skattskyldig.

Då existensminimum emellertid är större för familjeförsörjare än för ensamförsörjare, skall enligt förslaget skattskyldig, som har hustru eller barn att försörja, äga att, utöver det för alla skattskyldiga inom ortsgruppen lika skattefria beloppet (ortsavdraget), avdraga visst belopp för hustru och visst belopp för varje barn. Dessa belopp hava, liksom det nuvarande avdraget för barn, gjorts lika för alla ortsgrupper. Anledningen härtill är främst önskan att så mycket som möjligt förenkla arbetet vid taxeringen. Det skattefria avdraget för barn får tillgodonjutas för hemmanvarande eller av den skattskyldiga helt eller delvis underhålla barn under 21 år, vilka icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt. Då den skattskyldige enligt förslaget skall taxeras för sådana barns inkomst, erfordras, i olikhet med vad nu är fallet, ingen bestämmelse därom, att vid medgivande av avdrag hänsyn skall tagas till barnens inkomst.

*Familje-
avdrag*

Vid bestämmande av avdragens belopp har hänsyn tagits endast till oundgängligen nödvändiga utgifter eller utgifterna för föda, kläder, bostad, bränsle, lyse, bohag, tvätt och sjukvård. Priserna äro för närvarande på grund av världskriget och därmed sammanhängande förhållanden mycket högt uppdrivna, och det synes tvivelaktigt, huruvida de under avsevärd tid komma att sjunka till den nivå, varå de voro före kriget. Men då avdragen nu skola bestämmas för en längre tid framåt samt de statsfinansiella verkningarna av avdragsrätten icke kunna för närvarande fullt överskådas, synes det säkrast att vid bestämmandet av de normala avdragen utgå från 1914 års prisnivå. I så fall torde dock vid 1920 års taxering erfordras en provisorisk höjning av de skattefria avdragen, och skall jag i anledning härav senare i dag framlägga förslag till förordning om en dylik höjning.

För att såvitt möjligt förenkla taxeringsarbetet böra de skattefria avdragen fastställas i jämna hundratal kronor. Enligt socialstyrelsens beräkningar kunde år 1914 existensminimum för en ensamförsörjare å ort med normala levnadskostnader eller i ortsgrupp II beräknas till 575 kronor, vadan avdraget för en dylik skattskyldig borde sättas till 600 kronor. Då priserna icke kunna beräknas fullt sjunka till 1914 års prisnivå, anser jag mig böra föreslå, att ortsavdraget för skattskyldig inom ortsgrupp II, inom vilken levnadskostnaderna förutsättas skola hava

*Avdrags-
beloppet*

normal höjd, sättes till 700 kronor. Skillnaden i ortsavdragen mellan de olika ortsgrupperna torde böra fastställas till 100 kronor. Ortsavdraget blir då i ortsgrupp I 600 kronor, i ortsgrupp II 700 kronor, i ortsgrupp III 800 kronor, i ortsgrupp IV 900 kronor och i ortsgrupp V 1,000 kronor.

För hustru föreslås ett skattefritt avdrag av 200 kronor. Detta belopp synes vara knappt; men har jag icke velat frångå vad de sakkunniga på grundval av socialstyrelsens beräkningar härutinnan föreslagit. Erinras må i detta sammanhang, att enligt den föreslagna lydelsen av 9 § hustru, som har arbetsinkomst, under viss förutsättning äger att från inkomsten avdraga utgifter för biträde i hemmet. Därest hustrun men icke mannen taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, föreslås, att hustrun för mannen skall erhålla lika stort avdrag, som gift man äger erhålla för hustru. För barn föreslås olika avdrag beroende på deras ålder, så att avdraget för barn under 15 år utgör 100 kronor och för barn, som uppnått 15 år 200 kronor. Anledningen härtill är dels, att utgifterna för ett äldre barn i regel äro större än för ett yngre sådant, dels ock att enligt förslaget den skattskyldige skall taxeras för barns inkomst, i följd varav han icke får göra avdrag för lön, underhåll och övriga kostnader för hemmavarande barn, som biträder i hans verksamhet. Den omständigheten, att enligt nuvarande bestämmelser skattskyldig fått för dylikt barn över 15 år avdraga högst 200 kronor, har i sin mån bidragit därtill, att det skattefria avdraget för barn, som uppnått 15 år, bestämts till 200 kronor. För ogift, änking, änka och franskild medför i regel förekomsten av barn större utgifter än för den gifte. Därför föreslås, att skattskyldig av förstnämnda kategorier skall för ett av de barn, för för vilka han är berättigad till avdrag, erhålla 100 kronor större avdrag än vad gift skattskyldig kan erhålla. Särskilda bestämmelser hava meddelats om, vilken av föräldrarna skall äga åtnjuta avdrag för barn, när båda föräldrarna leva, men icke äro gifta med varandra.

*Avdrag för
ömmande
fall.*

Utom hustru och barn kan skattskyldig underhålla jämväl andra närstående, men hänsyn härtill har icke ansetts böra tagas vid bestämmande av de obligatoriska avdragen. Det möter nämligen svårigheter att generellt bestämma storleken av det belopp, som borde få avdragas för dylikt underhåll, i synnerhet som underhållet oftast icke torde utgöra full försörjning utan blott bidrag till försörjningen. Därest en person, som vistas hos en skattskyldig och av denne delvis underhålles, har någon inkomst, borde, i händelse obligatoriskt avdrag medgäves, för uppnående av full rättvisa, i likhet vad som stadgats i fråga om barn, den skatt-

skyldige taxeras för den underhållnes inkomst, men jag har, såsom förut nämnts, ansett det olämpligt att så utsträcka hushållsbeskattningen. Skattelindring för underhåll av andra närstående än hustru och barn har härför ansetts böra medgivas i den form, att det skattefria avdraget må på grund av särskilda omständigheter, vartill förutom dylikt underhåll räknas långvarig sjukdom och olyckshändelse, ökas med högst 500 kronor. Stadgandet har givits sådan lydelse, att skattskyldig i denna ordning kan erhålla avdrag för barn, för vilket den andre av dess föräldrar äger åtnjuta det obligatoriska avdraget. Då underhåll av närstående i vissa fall enligt 10 § i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt får avdragas från inkomsten och det lär hava inträffat, att underhåll, som sålunda avdragits, godtagits såsom skäl för skattelindring enligt nuvarande 18 § 3 mom. sagda förordning, har införts ett uttryckligt stadgande, att dylikt underhåll, som avdragits såsom utgift, icke må åberopas såsom grund för höjningen av det skattefria avdraget.

Då kammarrätten ansett ordalydelsen av förslaget 18 § 1 mom. a) och b) kunna föranleda därtill, att i fråga om äkta makar, som båda taxeras, ortsavdrag och barnavdrag kunde ske för såväl mannen som hustrun, har i 25 § inryckts uttrycklig bestämmelse därom, att äkta makar få allenast gemensamt åtnjuta medgivna avdrag.

Sedan enligt nu angivna regler bestämts det skattefria avdrag, en skattskyldig äger åtnjuta, utfinnes det beskattningsbara beloppet däri- genom, att först från det taxerade beloppet drages det skattefria avdraget och därefter så mycket av det återstående taxerade beloppet, som motsvarar det skattefria avdraget, reduceras till hälften. Det enligt nämnda grund reducerade beloppet jämte återstående, dubbla summan av existens- minimum överstigande del av det taxerade beloppet utgör tillhopa beskattningsbart belopp. Å det sålunda bestämda beskattningsbara beloppet tilllämpas sedan den progressiva skatteskalen. Genom den nämnda, särskilda reduceringen kommer effekten av de skattefria avdragen att högst väsentligt ökas. En skattskyldig i ortsgrupp V med ett taxerat belopp av 2,000 kronor erhåller t. ex. genom denna bestämmelse i realiteten ej blott ett avdrag med 1,000 kronor utan därtill ock med halva det återstående beloppet eller ytterligare 500 kronor. Hans avdrag utgör alltså 1,500 kronor, och han erlägger skatt allenast för 500 kronor.

*Beskatt-
ningsbart
belopp*

Jag vill nu övergå till behandling av en del mot förslaget fram- ställda anmärkningar.

I sitt över de sakkunnigas förslag avgivna yttrande anför kammar- rätten:

*Kammar-
rätten om
familjebe-
skattningen.*

»I förslaget hava sakkunniga utvidgat tillämpningen av den utan tvivel riktiga principen, att familjens samfällda skatteförmåga bör mätas efter dess samfällda inkomst och förmögenhet. Det måste följaktligen anses principiellt riktigt, att hemmavarande barns inkomst upptages till beskattning jämväl i det fall att samma inkomst understiger ortsavdraget.

Enligt förslaget har beskattningen av hemmavarande barns inkomst så anordnats, att därest barnet är under 21 år och dess inkomst icke överstiger ortsavdraget, skall fadern eller modern därför taxeras. Överstiger inkomsten ortsavdraget, skall barnet självt taxeras för densamma; har barnet uppnått 21 års ålder och dess inkomst icke överstiger ortsavdraget, lämnas inkomsten obeskattad. Härvid bortses nu från den verkan, befärlig förmögenhet kan utöva å det taxerade beloppets storlek.

Emellertid leder den av sakkunniga sålunda föreslagna anordningen, i följd av systemet med ortsavdragen och beskattningens egenskap att vara progressiv, till mindre tillfredsställande resultat, i det att, da barnens inkomst taxeras hos någondera av föräldrarna, dennes skatt kan bliva icke obetydligt högre än de samman agda skattebeloppen, som eljest skolat belöpa å både honom och barnen. Det kan sålunda inträffa, att, så snart barnet blir myndigt eller dess inkomst ökas så att det överstiger ortsavdraget, den samfällda skattebördan minskas. Förutom det principiellt oriktiga däri, att ju större familjens skatteförmåga blir, dess lägre blir dess skattebörda, följer vidare av ifrågavarande anordning, att det redan nu överklagade missförhållandet, att jordbrukarne bidraga med relativt för låga skatter till staten, blir än mera skärpt. Säkerligen komma nämligen hemmavarande, i jordbruket sysselsatta barns i avlöning, kost och andra förmåner bestående inkomst, med eller utan övervärdering, att upptagas till belopp, som överstiga ortsavdraget, vilket för landsbygden får antagas i regel bliva 600 kronor. I dessa fall komma sålunda barnen att självständigt taxeras och ett jämförelsevis ringa skattebelopp dem påförlas, medan fadern eller modern, som äger från sin inkomst avdraga motvarande utgifter för barnen, får sin skattebörda i väsentligt högre mån nedsatt. Och än gynnsammare kan förhållandet ställa sig för familjen, i den mån barnen uppnå 21 års ålder.

Vidare kan inträffa, att om barns inkomst uppgår till belopp, som överstiger ortsavdraget inom lägre ortsgrupp men understiger ortsavdraget inom högre ortsgrupp, det skattebelopp, som gemensamt faller å familjen, blir större, om familjen är bosatt å den dyrare orten än å den billigare, ehuru förhållandet givetvis borde vara motsatt.

Dessa erinringar, vilka jämväl framförts av åtskilliga Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavande, synas Kammarrätten vara av den betydelse, att därest icke särskilda anordningar kunna avvägbringas, varigenom nu påpekade oegentligheter undvikas, de nuvarande bestämmelserna om avdrag för hemmavarande barn, som sysselsättas i skattskyldigs verksamhet, och om beloppet för skattepliktens inträde synas böra bibehållas. Kammarrätten tillåter sig emellertid fasta uppmärksamheten å ett av Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Uppsala län framställt förslag, att hemmavarande eller av skattskyldig underhållet barn i varje fall och obroende av dess ålder taxeras särskilt, men att vid taxeringen och skattens beräkning tillämpas de i 25 § 1 mom. givna föreskrifterna i fråga om makar, vilka blivit särskilt taxerade. Genom en sådan anordning, som Kammarrätten för sin del vill förorda, synas de olägenheter, som ovan berörts, kunna undgås.»

Det kan icke bestridas, att förslaget kan få de verkningar, som kammarrätten påpekat, men kammarrätten synes hava överdrivit farhågorna. Det må därjämte icke förbises, att nuvarande lagstiftning delvis har samma verkan som den, kammarrätten tillskrivit förslaget. Enligt nu gällande regler får ju skattskyldig avdraga fulla utgiften för lön, underhåll och övriga kostnader för i hans verksamhet biträdande barn över 15 år, därest barnet självt taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, och sålunda kan redan nu avlöning till barnet upptagas för högt i avsikt att minska den sammanlagda skatten, vadan förslaget i denna del icke innebär någon förändring. Farhågorna för att hemmavarande i jordbruket sysselsätta barns i avlöning, kost och andra förmåner bestående inkomst skall övervärderas torde vara överdrivna. Ett sådant barns inkomst torde till övervägande delen bestå uti delaktighet i de naturaförmåner, den skattskyldige har av sin fastighet. Dessa naturaförmåner böra naturligen uppskattas efter samma grunder, vare sig de utgå till den skattskyldige eller till barn, som självt taxeras. Därest naturaförmåner för ett särskilt taxerat barn upptagas efter högre grund än den, som den skattskyldige tillämpat vid uppskattningen av naturaförmånerna för sig själv och de familjemedlemmar, som icke skola själva taxeras, äro taxeringsmyndigheterna tydligen berättigade att jämväl vid uppskattningen av sistnämnda förmåner använda den högre grunden. Om ett hemmavarande, i jordbruket sysselsatt barns inkomster uppskattas så högt, att det självt borde taxeras, skulle detta därför i många fall leda till en förhöjd uppskattning av jordbrukares förmåner, något som måste betraktas såsom en fördel, uppvägande nackdelen därav, att inkomsten fördelas på flera skattskyldiga.

Annorlunda förhåller det sig, när ett hemmavarande barn uppnår myndig ålder, i det att i sådant fall dess inkomst ofta undgår beskattning. För undvikande härav skulle erfordras, att skattskyldig alltid taxerades för hemmavarande barns inkomst oberoende av dess ålder. Man kan härvid icke lämpligen göra skillnad på, huruvida barnet biträder i den skattskyldiges verksamhet eller icke, utan den skattskyldige skulle då taxeras för barnets inkomst, oberoende av varifrån denna härleder sig. Jag har dock ansett bestämda skäl tala mot att så långt utsträcka familjebeskattningen.

Att gränsen för skattskyldighets inträdande gjorts beroende av, bland annat, ortsavdraget å den ort, där skattskyldig är bosatt, föranleder, såsom i åtskilliga yttranden erinrats, att den självständiga skattskyldigheten för hemmavarande barn liksom för andra skattskyldiga å skilda dyrhetsorter inträder vid olika inkomstbelopp. I yttrandena synes

man förbise, att detta icke behöver innebära någon skillnad i *realiteten*, eftersom samma förvärvsförmåga hos barnet torde på en dyrare ort taga sig uttryck i högre penninginkomst. Till förekommande av den påpekade olägenheten vore vidare man tvungen att antingen stadga, att ortsavdraget skall vara lika för alla orter i riket, vilket skulle strida mot principen om skattens anpassande efter skatteförmågan, eller ock föreskriva, att hemmavarande barn icke finge självt taxeras, därest dess inkomst icke överstege visst, för hela riket lika belopp, vilket väl då borde sättas lika med högsta ortsavdraget. Det synes dock vara olämpligt att fastställa olika gränser för skatteplikens inträde, beroende på huruvida en person vistas hos sina föräldrar eller icke. Att, såsom kammarrätten förordat, alltid låta den skattskyldige taxeras för hemmavarande barns inkomst, oberoende av inkomstens storlek, är tydligen föga lämpligt. Ofta kan, i synnerhet när det är fråga om vuxna söner, vilka ännu icke skaffat sig eget hushåll utan vistas hos föräldrarna, barnets inkomst uppgå till betydligt belopp, utan att familjefadern för det gemensamma hushållets räkning får disponera mer än blott en liten del därav, som barnet betalar för sitt underhåll. Att i dylika fall låta den skattskyldige taxeras för barnets inkomst vore tydligen icke riktigt.

Vissa länsstyrelser hava ansett de skäl, som av de sakkunniga anförts för bestämmelsen, att ogift skattskyldig för äldsta barnet skulle erhålla högre avdrag än gift skattskyldig, icke tillräckligt motivera ett dylikt stadgande. Länstyrelsen i Jämtlands län har i samband därmed ifrågasatt, att i stället änkring eller fränskild man med minderåriga barn, vilken hade husföreståndarinna anställd, skulle för denna få beräkna avdrag såsom för hustru.

Det synes dock icke vara lämpligt att på sådant sätt göra skillnad på, huruvida barnafadern varit gift eller icke, liksom ej håller på, huruvida det är fadern eller modern, som har hand om barnet. I fall barnet vistas hos någon av föräldrarna, måste denne i regel inrätta sitt hushåll på annat sätt än om barnet icke funnes, och till denna omläggning, vilken medför kostnader, bör hänsyn tagas vid beskattningen. Även om denna omläggning i många fall blir billigare för modern, vilken kan själv utföra sysslorna i hemmet, vore det obilligt att i beskattningshänseende försätta henne i sämre ställning än den, i vilken fadern skulle vara, om han hade hand om barnet. Vistas däremot barnet på annat håll, torde kostnaden för dess underhåll i regel uppgå till högre belopp än det medgivna avdraget. Detta kan visserligen sägas vara fallet jämväl med barn av äkta makar, därest barnet vistas utom hemmet och underhålls av föräldrarna,

vadan gift skattskyldig med samma rätt borde få erhålla högre avdrag för underhållet av sådant barn än för underhållet av hemmavarande barn. För att så mycket som möjligt förenkla hithörande bestämmelser synes det emellertid nödvändigt att medgiva lika stort avdrag för hemmavarande som för hos annan varande, av den skattskyldige underhållet barn, och man bör då vid bestämmande av avdragets storlek tydligen utgå från det regelrätta fallet eller att barnet vistas hos föräldrarna.

Det torde jämväl vara olämpligt att låta änklings eller frånskild man under vissa förutsättningar få avdrag för husföreståndarinna. Ett villkor härför skulle tydligen vara, att husföreståndarinnans inkomst från annan än husbonden skulle sammanläggas med dennes inkomst och man skulle då utsträcka familjebeskattningen långt över den gräns, som i förslaget uppställts därför. Härtill kommer svårigheten att avgöra, när en person skall anses såsom husföreståndarinna eller ej.

De sakkunniga föreslaga i sitt remitterade förslag, att därest skattskyldig vid mantalsskrivning eller i sin deklaration uppgåve, att han och en annan person, ehuru icke gifta, sammanlevde såsom man och hustru, eller detta eljest framginge av allmänt kända förhållanden, ifrågavarande personer i alla avseende skulle taxeras så, som om de vore gifta med varandra.

Sammanlevande.

Härom yttrar kammarrätten i sitt utlåtande:

Kammarrätten.

»I skrivelse den 6 maj 1911 har riksdagen påkallat åtgärder till avhjäljande av en i gällande skattelagstiftning förefintlig oegentlighet, ägnad att menligt inverka å äktenskapsrekvensen i vårt land, nämligen det förhållandet att en man och en kvinna kunna genom att ingå äktenskap med varandra försättas uti en med avseende å inkomstskatt och bevillning ofördelaktigare ställning än de hade före äktenskapets ingående.

Sakkunniga hava i viss mån tagit hänsyn till berörda förhållande, då de enligt 25 § 2 mom. föreslagit, att tvenne personer, vilka ehuru icke gifta sammanleva såsom man och hustru, skola under viss förutsättning taxeras så, som om de vore gifta. Förutsättningen är, att skattskyldig vid mantalsskrivningen eller i sin deklaration uppgiver, att han och en annan person, ehuru icke gifta, sammanleva såsom man och hustru eller ock att detta eljest framgår av allmänt kända förhållanden.

Kammarrätten måste för sin del avstyrka detta förslag. Det kan icke förväntas, att angivna förhållande kommer att av kontrahenterna ansett än undantagsvis uppgivas, och i större städer, där dylik sammanlevnad väl mest är att finna, torde taxeringsmyndigheterna oftast sakna kännedom om förhållandet. Stadgandet kan därför förväntas komma till tillämpning blott i enstaka fall, något som inom vederbörande kretsar är ägnat att föranleda missnöje och klagomal. För övrigt äro ofta ifrågavarande förbindelser av mera tillfällig art. Fall inträffa ock, da gift person, som icke sammanbor med maken, i stället samman-

lever med annan; skola då alla tre personernas inkomster vid taxeringen sammanräknas? Med avseende å den ringa effektivitet, stadgandet får antagas medföra, och dess olämplighet i övrigt, synes detsamma böra ur förslaget utgå.»

I sitt slutliga utlåtande hava de sakkunniga modifierat sitt förslag i denna del därhän, att taxeringsmyndighet icke skulle tillerkännas någon självständig prövningsrätt; utan skulle taxering enligt de grunder, som gälla för äkta makar, ifrågakomma allenast beträffande sådana sammanlevande, vilka själva uppgiva sig såsom gifta.

Departementschefen.

Därest två personer sammanleva såsom man och hustru, är deras skatteförmåga tydligen densamma vare sig de äro gifta med varandra eller ej. I många fall är förbindelsen även av lika stadigvarande art, som om den vore ett verkligt äktenskap. Med hänsyn härtill kunna skäl visserligen anföras för de sakkunnigas senaste förslag i förevarande del. Stadgandet saknar emellertid säkerligen praktisk betydelse; och har det icke medtagits i mitt förslag.

*Skatteplik-
tens inträde.*

Enligt nuvarande bestämmelser skola taxerade belopp utföras i jämna hundratal kronor. Då för här i riket mantalsskriven svensk medborgare enligt förslaget alltid visst belopp skall avdragas såsom skattefritt samt följande del av det taxerade beloppet skall reduceras till hälften, skulle, därest taxerade belopp och beskattningsbara belopp utfördes i jämna hundratal kronor, skatteplikt inträda först vid ett taxerat belopp, som med 200 kronor översteg det skattefria avdraget. Att på sådant sätt höja gränsen för skattepliktens inträde är tydligen icke riktigt, utan böra taxerade belopp och beskattningsbara belopp utföras i jämna tiotal kronor samt skatteplikt inträda vid ett beskattningsbart belopp av 10 kronor eller sålunda vid ett taxerat belopp, som med 20 kronor överstiger det fria avdraget. Förslag till tabeller för reducering av taxerat belopp till beskattningsbart belopp äro bifogade sakkunnigas preliminära yttrande.

*Utlännin-
gars be-
skattning.*

Enligt förslaget äger annan skattskyldig än här i riket mantalsskriven svensk medborgare icke åtnjuta någon nedsättning av det taxerade beloppet, utan utgör detta beskattningsbart belopp. Detta överensstämmer med vad som nu gäller. Länsstyrelserna i Stockholms, Blekinge och Norrbottens län hava ifrågasatt, huruvida icke här i riket mantalsskriven utlänning bör beskattas efter samma regler som här mantalsskriven svensk medborgare. Jag har ansett denna fråga icke för närvarande böra bliva föremål för behandling.

Då annan skattskyldig än här i riket mantalsskriven svensk med-

borgare icke äger åtnjuta nedsättning i det taxerade beloppet, synes gränsen för dylik skattskyldigs skatteplikt böra liksom nu sättas vid 100 kronors taxerat belopp.

Utöver vad jag nu anfört torde jag få göra följande erinringar rörande enskilda §§ i förslaget till ändringar i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt. Specialmotivering.

Det har anmärkts, att den föreslagna ändringen av denna paragraf komme att leda därtill, att familjens skattebörda bleve mindre, därest barn, som användas i föräldrarnas verksamhet, bliva självständigt taxerade för sin inkomst, än då barnens inkomst inräknas i föräldrarnas. Detta blir utan all fråga händelsen, men även den nuvarande lagstiftningen medför enahanda konsekvens. De sakkunniga hava således icke här föreslagit något principiellt nytt. Om de föreslagna bestämmelserna i större utsträckning än nu är fallet komma att föranleda självständig taxering av barnen, är detta endast ett eftersträfvansvärt resultat, som väl överensstämmer med principen för den allmänna inkomstskatten, att envar skall självständigt taxeras för sin inkomst. Den avvikelse från denna princip, som av de sakkunniga föreslagits med avseende å barn, vilka icke själva kunna taxeras för sin inkomst, har betingats av särskilda skäl, icke minst av en med hänsyn till vunnen erfarenhet naturlig strävan att förebygga det obehöriga kringgående av bestämmelserna om skattskyldighet, som möjliggöres genom inkomstens uppdelning mellan föräldrar och barn. 9 §

Det har ifrågasatts, att avdrag ej borde medgivas för hustru, då hon, utan att skilsmässa ägt rum, lämnat hemmet. Anmärkningen sammanfaller med en i samband med 25 § 1 mom. i förslaget gjord anmärkning i fråga om makars gemensamma skattskyldighet, då makarna, ehuru ej lagligt skilda, icke sammanleva. Utan tvivel förtjänar denna fråga att tagas i övervägande. Men den har icke det ovillkorliga sammanhang med den nu verkställda revisionen av skatteförordningen, att den nu behöver upptagas till prövning. 18 § 1 mom. b).

Framkomna förslag om uttrycklig föreskrift därom, att avdragen för barn endast få avse eget eller adopterat barn, styvbarn eller fosterbarn, stå icke i det direkta samband med den nu företagna revisionen, att de nu måste upptagas till prövning, så mycket mindre som de sakkunniga i detta avseende icke ifrågasatt någon saklig ändring av vad nu gäller och förslagsställarna icke ens antytt, att nu gällande bestämmelser om avdrag för barn vid tillämpningen vållat några svårigheter. Förslaget innebär, att den avdragsrätt för barn, varom här är fråga, gäller för

alla barn, gentemot vilka den skattskyldige har försörjningsplikt, och det synes lämpligt att fortfarande såsom hittills överlämna åt taxeringsmyndigheterna att i mera tveksamma fall avgöra, om dylik plikt åligger skattskyldig. För övrigt erinras, att där avdrag för barn i tvivelaktiga fall icke kan medgivas på grund av 18 § 1 mom. b), försörjning av barn kan anses såsom en sådan omständighet, som berättigar till särskilt avdrag enligt 18 § 1 mom. c).

Den i vissa yttranden framställda anmärkningen, att den föreslagna differentieringen i fråga om avdragets storlek, beroende av barnets ålder över eller under 15 år, skulle vara obehövlig på grund därav, att dels barn under 15 år fordra mera tillsyn och sålunda verka mera hindrande för föräldrarnas förvärvsverksamhet än de äldre barnen, och dels de äldre barnen genom eget arbete i hemmet eller genom kontanta tillskott till hushållsutgifterna lätta föräldrarnas existensvillkor, kan i vissa fall hava sitt berättigande. Såsom allmän regel torde man dock kunna antaga att existensminimum ökas med barnets ålder; och det är just existensminimum, som de sakkunniga velat fritaga från varje skattebelastning. Vad de äldre barnen kunna uträtta till hjälp för föräldrarna ökar visserligen dessas skatteförmåga, vare sig barnens arbete leder för familjen till ökad inkomst eller besparad utgift. Men i förstnämnda fallet ökas genom barnets arbete även familjens skattskyldighet, och härigenom neutraliseras mer eller mindre verkningarna av att familjeavdraget för sådant barn är högre än för de mindre barnen.

Det förtjänar påpekas, att de i 18 § 1 mom. a) och b) föreslagna avdragen äro obligatoriska och skola medgivas i varje fall, då taxeringsmyndigheterna finna att, de anledningar, som göra avdragen berättigade, faktiskt föreligga. Ett av överståthållarämbetet framställt förslag om ett uttryckligt stadgande i förordningen av innehåll, att avdragsrätten är beroende av att uppgifter om för densamma avgörande förhållanden lämnats i skattskyldigs deklaration torde icke böra föranleda åtgärd. Erforderliga upplysningar om de skattskyldigas barn och deras ålder kunna i de vanliga fallen inhämtas ur mantalslängden, vilken bör finnas tillgänglig under taxeringsarbetet, och dessa upplysningar äro ägnade att tjäna till ledning vid avdragens bestämmande, såväl då de skattskyldiga själva icke lämnat uppgifter om sina barn och deras ålder, som, i övriga fall, för vinnande av kontroll över de lämnade uppgifternas riktighet.

18§1 mom. c).

Gentemot vad som anförts av länsstyrelserna i Örebro och Värmlands län angående storleken av det avdrag, som må medgivas på grund av ömmande omständigheter, må framhållas, hurusom de nu föreslagna

bestämmelserna om utvidgad rätt till avdrag leda till så ökade skattelindringar över huvud taget i förhållande till vad nu gäller, att någon jämförelse mellan de gällande bestämmelserna i 19 § 3 mom. och de föreslagna bestämmelserna i 18 § 1 mom. c, icke lämpligen kan göras. De nu föreslagna skattelindringarna böra ses i sitt sammanhang och torde, där så sker, få anses så vittgående, som under bestående förhållanden kan finnas påkallat och lämpligt.

Då länsstyrelsen i Malmöhus län ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke en enklare metod för genomförandet av lämpliga lindringar än den av de sakkunniga föreslagna kunde komma till användning, vill jag framhålla, att, enligt vad de sakkunniga meddelat, frågan härom givetvis varit föremål för ingående överläggningar och grundliga undersökningar, innan de sakkunniga stannade vid sitt nu framlagda förslag.

Den ena anordningen efter den andra har försökts, men befunnits alltför komplicerad eller eljest olämplig. Bland de sålunda av de sakkunniga förkastade metoderna är att nämna en, som synes hava föresvävat länsstyrelsen, då den förordar inrättande av särskilda och lätthanterliga progressionstabeller för olika slag av skattskyldiga. De kommunalskattesakkunniga hava i sitt förslag till lag om kommunal taxering och skattskyldighet slagit in på den antydda vägen att inrätta särskilda progressionstabeller för olika slag av skattskyldiga; och de hava för sitt behov kunnat inskränka antalet tabeller till 7. En tillämpning av samma metod vid en så differentierad avdragsrätt, som av de sakkunniga föreslagits, där avdragets storlek är beroende dels av bostadsortens dyrhet, dels av skattskyldigs civilstånd och antalet av honom försörjda barn, dels av särskilda ömmande omständigheter, skulle nödvändiggöra upprättandet av bortåt ett tjugutal eller flera tabeller, utan att man på förhand kunde vara säker, att ändock alla tänkbara kombinationer av avdrag blivit behörigen beaktade vid tabellernas uppställande. Det ligger i öppen dag, att tillvaron av en sådan mängd progressionstabeller och nödvändigheten att för varje fall söka reda på den särskilt för detta fall tillämpliga, skulle vålla taxeringsmyndigheterna stora olägenheter och mycket och besvärligt arbete. De sakkunniga hava därför funnit, att en annan utväg än denna borde sökas, och tro sig hava funnit en, som har avgjorda företräden framför särskilt den nyss omförmälda, i fråga om enkelhet och lätthanterlighet. Vid verkställandet av de uträkningar, som erfordras för att förvandla taxerat belopp till beskattningsbart belopp, uträkningar som i stor omfattning utförts under de sakkunnigas utredningsarbeten, har det visat sig, att det härmed förenade arbetet, särskilt vid tillgång till sådana hjälptabeller, som i prov bilagts

18 §
1 mom d).

deras först avgivna utlåtande, är jämförelsevis obetydligt och icke förenat med någon nämnvärd svårighet. Och är det beskattningsbara beloppet en gång funnet, återstår för skattens beräkning allenast, att därå tillämpa det grundbelopp, som är avsett att för ändamålet uträknas och upptagas i en enda progressionstabell, användbar i fråga om alla enskilda skattskyldiga och med dem likställda.

25 § 2 mom.

Emot förslaget om utsträckning av nu gällande bestämmelser ifråga om familjebeskattnings till att avse även hemmavarande eller av skattskyldig underhållna barns inkomst, där barnen icke själva skola taxeras för densamma, hava av flera av de hörda myndigheterna framförts vissa betänkligheter, medan åter andra ansett vad som sålunda föreslagits endast innebära ett lagfästande av redan utvecklad praxis. Det alldeles övervägande flertalet av de hörda myndigheterna har emellertid icke haft något att erinra mot förslaget i denna del.

Vad som särskilt synes hava givit anledning till betänklighet hos dem, som gjort erinringar mot förslaget, är, såsom förut i annat sammanhang framhållits, den omständigheten, att vid tillämpning av de föreslagna bestämmelserna familjens skattebörda skulle bli större, därest barnens inkomst sammanräknas med föräldrarnas, än om barnen bli självständigt taxerade, något som befarades skola leda till en strävan från de skattskyldigas sida att åstadkomma självständig taxering av barnens inkomst med eller utan övervärdering av denna.

Givetvis kunde ifrågasättas, såsom också från något håll skett, att för hemmavarande, självständigt taxerat barn ortsavdraget endast finge åtnjutas till en del, exempelvis till hälften, varigenom den omnämnda nedsättningen i skatt skulle minskas. Då emellertid en sådan undantagsbestämmelse, vilken icke skulle vara tillämplig i fråga om självständigt taxerade barn, vilka icke bo i föräldrahemmet, i många fall skulle kunna kringgå, och det även synes olämpligt att hava olika ortsavdrag för skattskyldiga inom samma ortsgrupp har någon dylik anordning icke föreslagits.

Det har vidare anmärkts, att det kan vara svårt för en samvetsgrann person att på heder och samvete deklarerat hemmavarande eller av honom underhållna barns inkomst, om vars belopp han icke alltid äger fullständig kännedom. Med avseende härå må erinras, att redan gällande lagstiftning dels ålägger förmyndare att avgiva deklaration om omyndigs inkomst och förmögenhet, dels förutsätter, att föräldrar skola i visst fall deklarerat hemmavarande omyndigt barns förmögenhet, och att, såvitt de sakkunniga hava sig bekant, någon olägenhet icke visat

sig föreligga i fråga om tillämpningen av dessa bestämmelser, vilka ju i själva verket överensstämma med vad nu föreslagits.

I fråga om äkta makar, vilka båda taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, bör tydligen mannen, vilken är barnets målsman, icke hustrun, taxeras för barnets inkomst och förmögenhet, och i andra fall bör den av föräldrarna, som enligt de i förslaget 18 § 1 mom. givna reglerna erhåller avdrag för barnet, jämväl taxeras för dess inkomst och förmögenhet. Uttrycklig bestämmelse härom har icke ansetts erforderlig. Enligt 25 § 2 mom. tredje stycket i förslaget skall jämte den skattskyldige barn ansvara för den å dess inkomst och förmögenhet belöpande skatt. Stadgandet torde blott sällan komma att tillämpas, och därför har icke ansetts nödvändigt att införa bestämmelser om, att den å barnet belöpande andel av skatten skall införas i taxeringslängd, uppbördsbok och restlängd, vilket ifrågasatts av länsstyrelsen i Jönköpings län. Stadgandet torde vidare medföra, att den skattskyldige, om han erlagt jämväl den på barnets inkomst och förmögenhet belöpande andel av skatten, har regressrätt mot barnet. Särskilt stadgande härom har icke ansetts behövt.

Enligt nuvarande skatteförordning utgår alltid inkomst och förmögenhetsskatten med ett fixt, i förhållande till det taxerade beloppets storlek bestämt belopp, och skattens avkastning kan därför icke göras beroende av det skattebehov, som för ett visst budgetår förefinnes.

**Rörlig in-
komstskatt.**

Vid behandlingen i riksdagen av skatteförordningen synes det dock hava förutsatts, att den enligt förordningen utgående skatten skulle kunna procentuellt höjas eller minskas.

I skrivelse den 9 juni 1910 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, framhåller nämligen riksdagen, sedan förut omnämnts, att olika skalor införts för belopp icke överstigande 6,000 kronor och för belopp överstigande 6,000 kronor, att denna anordning med två skilda skatteskalor naturligen icke medförde någon svårighet för en tillfällig ökning eller minskning av inkomst- och förmögenhetsskatten för den händelse anledning till sådan förändring skulle förekomma. Förändringen skulle nämligen kunna vidtagas genom procentisk höjning eller sänkning av skatten. Inkomstens belopp liksom procentsatsen kunde lämnas åsido.

Vid ett par tillfällen, nämligen i en motion vid 1911 års riksdag och i två motioner vid 1913 års riksdag, har fråga väckts om en procentuell höjning av inkomst- och förmögenhetsskatten, men dessa motioner hava avslagits på den grund, att de utgifter, för vilkas täckande skatteförhöjningen varit avsedd, icke vunnit riksdagens bifall.

När det sedermera visat sig föreligga behov av ökade skatteinkomster, hava dessa ansetts icke kunna uttagas genom höjning av den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten, utan erforderliga skattebelopp hava anskaffats genom särskilda skatter endast å de större inkomsterna (extra inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1918, tilläggs-skatten för samma år samt extra inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1919). Den av riksdagen åtminstone i viss utsträckning förutsatta rörligheten hos 1910 års skatt har sålunda aldrig vunnit tillämpning i praktiken.

Det medför naturligen olägenheter, om man varje gång som det föreligger behov att genom direkt beskattning uttaga ett större belopp än förut, skall vara nödsakad att införa en ny skatteform. Skatteskalen bör därför så avvägas, att den, såvitt möjligt, uttrycker de olika inkomsttagarnas relativa skattskyldighet och att man kan uttaga ett ökat eller minskat skattebelopp genom en enkel procentuell höjning eller sänkning av skatten. En sådan höjning eller sänkning av skatten är jämförelsevis enkel vid en proportionell eller blott degressiv skatteskala. En progressiv skala är det däremot svårare att så avväga, att en dylik höjning eller sänkning kan ske i avsevärd grad, och ju starkare progressionen är, desto mindre blir rörligheten.

Vid införande av de under krigstiden erforderliga, extraordinarie inkomst- och förmögenhetsskatterna visade det sig nödvändigt att lägga dessa skatter huvudsakligen på de medelstora och större inkomsterna. Detta torde visserligen, såsom de sakkunniga påpekat, till en viss grad hava berott därpå, att de lägre inkomsttagarna genom penningvärdets fall fått vidkännas en automatisk, högst avsevärd höjning i skattekvot utan full motsvarighet för de medelstora och större inkomsttagarna, men det torde jämväl visa, att de sistnämndas skatteförmåga icke blivit fullt beaktad vid avvägandet av 1910 års skatteskala.

Skatteskala. Den nu föreslagna skatteskalen avser att, i jämförelse med 1910 års skatteskala, högst väsentligt öka skattebördan för de större inkomsterna genom en starkare progression för inkomster över 40,000 kronor samt genom att fortsätta progressionen avsevärt längre än förut varit fallet. Jag har ansett den högsta normala skattesatsen lämpligen kunna bestämmas till 12 %, vilket nås vid ett beskattningsbart belopp av 1,266,700 kronor. För små inkomsttagare kommer den föreslagna skalan att i genomsnitt medföra minskad skatt, men detta blir naturligen mycket olika, beroende på storleken av det skattefria avdrag, vartill den skattskyldige är berättigad. Angående de närmare verkningarna av skalan får jag hänvisa till de sakkunnigas tabell 4. Jag torde få understryka,

att beträffande inkomster under 10,000 kronor, å vilka skatt skulle utgå med generellt 3 %, skatteprogressionen ligger i själva avdragssystemet.

Det ovan sagda hänför sig till det fall, att man uttager skattens grundbelopp d. v. s. det skattebelopp, som erhålles vid tillämpande av skatteskalan å ett givet beskattningsbart belopp. Uttages däremot mer eller mindre än grundbeloppet, bliva förhållandena naturligtvis annorlunda. En avsevärd förhöjning av grundbeloppet kommer att medföra ökad skatt för alla utom dem, som hava exceptionellt stort avdrag, liksom ett uttagande av blott halva grundbeloppet kommer att medföra minskad skatt för alla, vilka icke erlägga minst 10 % skatt d. v. s. för dem, vilkas taxerade belopp understiger omkring 640,000 kronor.

Det har ifrågasatts, att man borde införa en bestämmelse av innehåll, att icke mera än en viss procent av grundbeloppet finge uttagas, och jämväl, att författningstexten skulle erhålla sådan avfattning, som tydligt gäve vid handen, att även lägre skatter än grundbeloppen kunna förekomma.

En missuppfattning av det föreliggande förslaget innebära de i vissa myndigheters utlåtanden förekommande antaganden, att de föreslagna skatteskallorna vore begränsade nedåt, men icke uppåt, eller anordnats såsom minimiskalor. Med anledning av denna missuppfattning torde böra understrykas, att vid skalornas konstruktion progressionen anordnats så, att de framkomna grundbeloppen vid växlande skattebehov kunde med enhetlig procentsats ökas eller minskas. Om skalan anordnats såsom en minimiskala, vilket skulle hava föranlett vida lägre skattesatser än de nu föreslagna, hade den förlorat en icke ringa del av sin smidighet, enär grundbeloppen då icke kunnat, såsom nu har ansetts möjligt, även procentuellt minskas. Genom att skalan anordnas såsom en genomsnittsskala, som möjliggör uttagande av ett jämförelsevis ordinärt skattebehov, har dess elasticitet avsevärt ökats just därigenom, att inom antydd gräns skatten kan utan större olägenhet bestämmas till belopp, som vid ännu större skattebehov överstiger, men vid minskat behov understiger grundbeloppen. Det torde få anses självfallet, att, där skattebehovet icke kräver uttagande av skatt, motsvarande fulla grundbeloppet, en lägre procentsats än 100 % därå bör komma till användning.

Införandet i förordningen av en uttrycklig begränsning av grundbeloppets ökning lär icke binda en framtida riksdag, då ju riksdagen är oförhindrad att när som helst själv ändra eller upphäva förordningen i denna del. Det av mig förordade förslaget upptager fördenskull inga bestämmelser vare sig om maximum eller minimum av skatt.

Såsom en synnerligen stor fördel i det av de sakkunniga utarbetade förslaget betraktar jag den omständigheten, att skatteskalan och avdragens anordnande göra det möjligt att låta den extra inkomstskatten bortfalla. De sakkunniga ansågo sig i sitt preliminära förslag böra förorda bibehållandet av en extra skatt, men deras fortsatta utredningsarbeten hava ådagalagt, att hinder ej möter att uttaga hela det erforderliga beloppet i inkomstskatt genom användande av en enda skatteform. Förutsättningen härför är, att hänsyn till prisnivåns förändringar toges vid fastställandet utav avdragsbeloppen. För år 1920 erfordras sålunda en höjning med 50 % av de olika skattefria avdragen enligt 18 §. Framställning härom kommer jag att göra senare i dag.

Givetvis kan ett avlägsnande ur budgeten av den extra inkomst- och förmögenhetsskatten ifrågakomma allenast under förutsättning, att den ordinarie inkomstskatten bliver rörlig till sina skattesatser. Därest den vanliga inkomstskatten skulle i stället baseras på fria skattesatser, finge man räkna med den extra inkomstskattens bibehållande. I detta sammanhang torde jag få framhålla, i anledning av de principiella betänkligheter, förutnämnda skattedelegation gjort gällande mot den rörliga skatteskalan, att det icke synes mig vara ur näringslivets synpunkt förmånligare att få räkna med eventualiteten av tillfällig extrabeskattnings än därmed, att den vanliga inkomstskatten utgår med föränderliga skatteskalor.

Till sist torde jag för klargörande av nu föreslagna bestämmelsers inverkan på skattetrycket, få anföra ett par exempel.

Uti en ort tillhörande den dyraste gruppen, ortsgrupp V, erhåller ett gift par med tvenne barn under 15 år ett skattefritt avdrag av 1,400 kronor. Överskjutande inkomstbelopp skattlägges emellertid icke fullt utan endast till hälften upp till en inkomst av minst 2,800 kronor. Vid denna inkomstgräns utgår skatt å ett beskattningsbart belopp av 700 kronor.

$(2,800 - 1,400 - \frac{1,400}{2} = 700)$. Efter 3 % blir skattebeloppet 21 kronor.

Nuvarande skatt utgör kronor 44.80. Inom samma avdragsgrupp får en person med 5,000 kronors inkomst erlägga skatt med 87 kronor emot nu 110 kronor; vid 10,000 kronors inkomst äro motsvarande tal resp. 237 och 265 kronor, vid 40,000 kronors inkomst 1,595 och 1,605 kronor eller praktiskt sett enahanda belopp i bägge fallen. Vid en inkomst av 100,000 kronor erlägges enligt förslaget 5,553 kronor mot nu 4,955 kronor.

En ungkarl i den billigaste ortsgruppen får erlägga ungefär samma skatt som nu för inkomster under 1,200 kronor. Men vid en inkomst

av 2,000 kronor skulle den ogifte få enligt förslaget betala 33 kronor mot för närvarande 24 kronor.

Den nya skatteskalen innebär en förskjutning av skattetrycket från mindre till större inkomster, men framför allt medför den tillsammans med avdragsbestämmelserna, att skattebördan lättas för större familjer.

Beskattningen av aktiebolag och solidariska bankbolag.

Under denna rubrik torde jag få upptaga till behandling dels de av inkomstskattesakkunniga framställda förslag om ny skatteskala för den inkomstskatt, vilken skall utgöras av aktiebolag och solidariska bankbolag, dels ock de av sakkunniga rörande vissa särskilda till bolagsbeskattningen hörande spörsmål avlämnade förslag rörande beskattning av den del utav ett bolags vinst, som icke utdelas till aktieägarna.

I anslutning till de nu framlagda förslagen om ändringar i aktiebolagens beskattning vill jag till en början framhålla följande.

Ett aktiebolags inkomst tillhör ju i grunden icke aktiebolaget, utan de särskilda delägarna i detta, aktieägarna. Att enligt inkomstskattens vanliga regler beskatta varje aktieägare för den å honom belöpande andelen av bolagets vinst, antingen denna utdelas eller ej, vore av praktiska skäl svårt att genomföra. Hittills har av aktiebolags vinst hos delägarna endast beskattats vad som erhållits i utdelning. Denna beskattning har skett enligt de för enskilda inkomstagare i allmänhet gällande regler. Men därjämte har å bolagets inkomst uttagits en särskild skatt, vilken av bolaget erlagts. Inkomsten hos ett aktiebolag har nämligen bland annat på grund av de förmåner, sammanslutningen under aktiebolagets form medför, ansetts hava en särskild skattekraft. Denna skattekraft har ansetts kunna mätas efter storleken av den avkastning, som erhålles å det i bolaget nedlagda kapitalet. Ju högre avkastningen är i förhållande till kapitalet, desto större vore skattekraften. I anslutning härtill är ett aktiebolags beskattning ordnad så, att aktiebolaget för hela sin inkomst erlägger en skatteprocent, som är avvägd efter inkomstprocenten, d. v. s. den procent, inkomsten utgör av det i bolaget nedlagda, enligt vissa grunder beräknade kapitalet. Såsom kapital har därvid räknats aktiekapitalet och reservfonden. En sålunda anordnad aktiebolagsbeskattning har i själva verket karaktären av en konjunkturbeskattning. Att låta skatteskalen bestämmas av inkomstprocenten innebär,

principiellt sett, att ett bolags skatt utmättes efter resultatet av företagets strävan att utnyttja konjunkturerna. Då storleken av det belopp, som utdelats till aktieägarna, inverkat på dessas skatteförmåga, är det naturligt, att aktieägarna därjämte i vanlig ordning beskattats för utdelning av aktier samt för sin i aktier nedlagda förmögenhet.

Nu föreliggande förslag avser icke att göra någon ändring i den principen, att ett bolag bör för hela sin inkomst erlægga en skatt, bestämd helt och hållet med hänsyn till inkomstprocenten. Då denna skatt å aktiebolagen bör stå i viss proportion till skatten å enskilda samt skatteskalen för enskilda nu är avsedd att ändras, föreslås jämväl ändrad skatteskala för aktiebolag. Dessutom har i förslaget införts stadganden om behandling i skattehänseende av bolags fonderade medel.

Jag vill nu först redogöra för den föreslagna skatteskalen å bolags hela inkomst.

*Inkomst-
skatteskalen
för aktie-
bolag.*

Vid införande år 1910 av den nuvarande formen för aktiebolags beskattning räknades såsom kapital blott aktiekapital, som representerade verkligt, av aktieägarna gjort tillskott, och utgjorde den lägsta skattesatsen 2,5 %, vilken procent erlades av bolag, vars vinst icke översteg 5 % av kapitalet, under det att högsta skattesatsen, för bolag, vars vinst översteg 100 % av kapitalet, bestämdes till 3,20 %. År 1911 infördes nuvarande bestämmelse, att såsom aktiekapital får räknas hela aktiekapitalet ävensom reservfonden, och i samband därmed omarbetades skatteskalen. Vid dess utformning utgick man från, att aktiebolagen borde i förhållande till övriga skattskyldiga tillsammans betala lika stor skatt som förut samt att, då vad som fick räknas såsom kapital utgjorde större belopp än förut, progressionen borde börja redan vid 4 % inkomst. Med dessa utgångspunkter infördes den nu gällande skalan.

Lägsta skattesatsen för aktiebolag i gällande skatteförordning utgör 2,5 %. Avgörande för valet av denna skattesats synes hava varit tre synpunkter; med inkomst- och förmögenhetsskattens införande bortföll bevillingen till staten, vilken utgjorde 1%, vadan skatten icke borde sättas därunder; den borde vara ungefär lika med lägsta skattesatsen för andra juridiska personer, vilken utgjorde 2,25 %, och slutligen översteg medel-skatteprocenten för bolag enligt dåvarande inkomstskatteförordning 3 %.

Nu föreslås, att lägsta skattesatsen för aktiebolag eller för bolag, vars inkomst icke överstiger 4 % av kapitalet, måtte utgöra allenast 1,50 %. Härvid har hänsyn tagits därtill, att bolag med så låg avkastning böra så vitt möjligt skonas, samt att vid ett eventuellt uttagande av 200 % av grundbeloppet dylikt bolag, vilket ansetts icke böra åläggas vare sig

extra skatt, tilläggs skatt eller krigskonjunkturskatt, dock skulle få utgöra en skatt av 3 %. Högsta skattesatsen har jag ansett böra fastställas till samma procent, som enligt förslaget skulle gälla för enskilda, eller till 12 %, vilken skattesats skall tillämpas för bolag, vars inkomst överstiger 150 % av kapitalet. Mellan dessa gränser är skatteskalan utformad så, att för varje följande del av inkomsten något högre skatteprocent utgår än för närmast föregående samt med iakttagande av att progressionen är jämförelsevis ringa för bolag, vars inkomst icke överstiger 5 % och som därför icke hittills ansetts kunna bära någon andel av de under krigstiden införda tillfälliga skatterna.

Med den omläggning av skatteskalan, vilken sålunda av mig förordas, kommer skattens natur att utgöra en konjunkturbeskattning att tydligare än förut framträda.

Jag skall härefter övergå till frågan om beskattningen av bolags icke utdelade vinst. *Beskattning
av bolags
icke utdelade
vinst.*

Med nuvarande bestämmelser uppstår lätt den ojämnheten vid beskattningen av aktieinkomst, att vid samma vinstprocent en aktieinkomst kan komma att beskattas olika, beroende på, huruvida vinsten i sin helhet eller blott delvis utdelats. Om bolagets vinst blott delvis utdelas, under det återstoden reserveras, blir den sammanlagda skatten, d. v. s. vad dels bolaget dels aktieägarna hava att erlagga, avsevärt mindre än om hela vinsten utdelats. För att uppnå en i detta hänseende rättvis beskattning kunde ifrågasättas, att för aktieinkomst skulle erläggas dels av bolaget en särskild skatt, vilkens storlek vore beroende på inkomstprocenten, dels därutöver av varje aktieägare vanlig inkomstskatt för den å honom belöpande andelen av bolagets vinst, vare sig denna utdelats eller ej. En sådan beskattning vore dock obillig mot aktieägarna, vilka skulle få personligen utgöra skatt för den del av vinsten, över vilken de icke äga att omedelbart disponera. Den å aktieägarna rätteligen belöpande skatten för bolagets icke utdelade vinst måste därför i en eller annan form läggas å bolaget. Det föreliggande förslaget innebär, att för aktieinkomst skall erläggas tre skatter, nämligen dels av bolaget såväl en skatt, som grundas på de med aktiebolagsformen förenade fördelar och beräknas efter inkomstprocenten, som en skatt å icke utdelad vinst, dels ock av aktieägarna skatt å dem tillkommande utdelning. Sistnämnda två skatter motsvara tillsammans den skatt, som skolat erläggas av aktieägarna, därest hela vinsten utdelats.

Det spörsmål, som här är särskilt ifråga, var föremål för Kungl. Maj:ts övervägande redan under sistförflutna år. Till riksdagen avläts då

proposition (nr 395) med förslag till ändrade bestämmelser om beräkningen av bolags kapital, genom vilka bestämmelser större skatt skulle ha kommit att uttagas än förut av bolag med stora samlade fonder. I bil. 7 har utförligt redogjorts för innebörden av detta förslag. De sakkunniga hava icke ansett sig kunna förorda en lösning i den riktning, som genom förenämnda proposition anvisades, utan hava de i stället föreslagit en direkt å fondavsättningen utgående beskattning.

För min del har jag hyst viss tvekan om de sakkunnigas förslag är att föredraga framför det i propositionen nr 395 till 1918 års lagtima riksdag framlagda förslaget. Till förmån för det sistnämnda talar särskilt den omständigheten, att det likartat utnyttjar den skattekraft, som må ligga i fondbildningar, både hos äldre och nyare företag. Den av de sakkunniga anvisade vägen innebär onekligen ett visst gynnande av de äldre bolag, vilka redan samlat stora fonder. I detta hänseende finner jag den av näringsorganisationernas delegation uttalade invändningen mot de sakkunnigas förslag äga fog. Detta senare har å andra sidan det företräde, som måste anses ligga däri, att förslaget utan godtycklighet genomför en bestämt utformad princip, nämligen, att vederbörande bolag för sina delägars räkning skall förskottera skatt, som definitivt erlägges vid utdelning, och att alltså om och i den mån utdelning sker, skattebeloppet återgår till bolaget. Denna anordning synes på ett i stort sett tillfredsställande sätt lösa problemet om likställande i viss utsträckning av utdelad och icke utdelad vinst. Däremot kan förslaget icke sägas tillgodose intresset av att utnyttja den större skattekraft, som uppenbarligen finnes hos bolag med stora fonder.

Med hänsyn till vad sålunda anförts, och då riksdagens beslut i frågan föregående år torde innebära, att lösningen av ifrågavarande problem borde sökas på annan väg än den i propositionen nr 395 angivna, har jag ansett mig böra lägga det av de sakkunniga samfällt omfattade förslaget till grund för den proposition i ämnet, jag tillstyrker Kungl. Maj:t att avlåta.

*A-skatt
och B-skatt.*

I överensstämmelse med vad sålunda anförts upptager det förslag, som jag förordar, bestämmelser om en särskild skatt å bolags icke utdelade vinster. Denna skatt tillåter jag mig att, i likhet med de sakkunniga, benämna B-skatt till skillnad från den å aktiebolags hela vinstutgående, efter inkomstprocenten bestämda skatten, vilken må benämnas A-skatt. Då denna B-skatt endast utgör ett surrogat för skatten å aktiet ägarna, bör, om reserverade medel senare utdelas och skatt för desamma sålunda påföras aktieägarna, bolaget vara berättigat återbekomma för de

utdelade medlen erlagd B-skatt. B-skatten kommer sålunda att i viss mån få en provisorisk karaktär. Skulle däremot utdelning av de B-beskattade medlen aldrig ske, blir B-skatten definitiv.

Skatteprocenten för B-skatten borde egentligen fastställas med ledning av den skatteprocent, som skulle hava erlagts av aktieägarna, därest de B-beskattade medlen utdelats. Att beräkna skatten på detta sätt är praktiskt omöjligt, då härför skulle erfordras kännedom om beskattningen av samtliga aktieägare. Skatteprocenten måste därför, lika för alla bolag, fastställas till en medelprocent, beräknad med hänsyn till den skatteprocent, som skulle hava gällt, därest de B-beskattade medlen direkt tillfallit aktieägarna. Då emellertid, såsom jag redan vid ärendets tidigare anmälande påpekat, önskvärd fondering ej bör genom skattelagstiftningen äventyras, synes skatteprocenten böra sättas lägre än den, som skulle i genomsnitt tillämpats å utdelningen till aktieägarna. De sakkunniga hava ansett skatteprocenten böra bestämmas till 2 %.

Nämnda procenttal har emellertid valts med hänsyn till de i gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt förekommande skattesatserna för enskilda. Nu föreligger förslag att omlägga denna skatteskala, varvid progressionen skärpes och fortsättes. Skall skatteprocenten för den icke utdelade vinsten, på sätt de sakkunniga antytt, sättas i direkt relation till dessa nya skattesatser, borde egentligen procenttalet av denna anledning något höjas. Till frågan om procenttalets höjning torde jag få återkomma i det följande.

Då såväl A-skatt som B-skatt bör stå i relation till skatten å enskilda, böra vidare dessa skatter höjas eller sänkas i samma proportion som skatten för enskilda. I stället för en fixerad skatteprocent upptager därför det av mig förordade förslaget vissa grundbelopp och stadgas, att å samtliga grundbelopp en enhetlig procent skall uttagas.

Vad angår den i visst fall förekommande skatterestitutionen bör den ske med användande av enahanda grundbelopp, som tillämpas å B-skatten.

A-skatt för ett visst års inkomst utgår närmast följande år. B-skatt för samma inkomst synes däremot böra utgå först andra året efter inkomstens förvärvande. Vid taxeringen av ett visst års vinst till A-skatt är utdelningen i regel icke känd, utan man skulle, därest vinsten samtidigt taxeras till B-skatt, bliva tvungen att till B-skatt taxera hela vinsten, ehuru utdelning kan komma att bestämmas redan före skatteuppbörden. Ett bolag kunde sålunda lätt bliva berättigat till restitution redan samtidigt med att skatten betalas, men det vore tydligen en onödig omgång att först uppbära skatt och sedan omedelbart resti-

tuera en del av densamma. Det kan likaledes inträffa att, även om B-skatten upptages först andra året efter vinstens intjänande, aktieägarna kunna det året före taxeringsarbetets avslutande besluta utdelning av ifrågavarande vinst, och även till sådan utdelning bör hänsyn tagas. På grund härav har i 3 § i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering intagits ett stadgande av innehåll, att uppgift om utdelning må även efter utgången av tiden för deklarations avgivande ingivas till taxeringsnämndens ordförande eller, om taxeringsnämnden avslutat sitt arbete, till prövningsnämnden inom den tid, som är stadgad för anförande av besvär över taxeringsnämnds beslut.

Såsom förut nämnts skall B-skatten restitueras till bolaget, när de B-beskattade medlen i vanlig ordning utdelats till aktieägarna. Bolaget kan emellertid hava fonder, vilka avsatts under olika år och å vilka i följd därav olika procent av B-skattens grundbelopp erlagts. Man kan emellertid icke vid restitutionen avgöra, huruvida de utdelade medlen avsatts det ena eller andra året, och sålunda ej heller huru stor B-skatt, som erlagts för desamma. Det kan därför icke stadgas, att det skattebelopp, som skall restitueras, skall utgöra just den för de utdelade medlen erlagda B-skatten, utan särskilda bestämmelser äro erforderliga om storleken av det belopp, som skall restitueras. B-skatten är ju avsedd blott såsom ett provisorium för den skatt, som skolat erläggas av aktieägarna, därest vinsten i sin helhet utdelats, och då utdelning ju skall taxeras till inkomstskatt året efter det utdelningen skett, kan lämpligen bestämmas, att vid restitution skall å grundbeloppet tillämpas det procenttal, som bestämmes att gälla för året näst efter det, under vilket utdelning, som föranlett restitutionen, ägt rum.

*Utskräckt
beskattning
av realisa-
tionsvinst.*

I visst samband med B-beskattningen står frågan om beskattning hos aktieägare av den del av bolagets vinst, som denne äger att uppbära i annan form än såsom utdelning i vanlig ordning. Reserverade och sålunda B-beskattade medel kunna tillfalla aktieägare icke blott genom utdelning i vanlig ordning utan även därigenom, att bolaget upplöses och dess tillgångar skiftas mellan aktieägarna, eller genom utdelning vid nedsättning av aktiekapitalet. Då B-skatten blott är ett provisorium, anse de sakkunniga, att den bör restitueras, så fort den B-beskattade vinsten överförts från bolaget till aktieägarna; förutsättningen därför skall emellertid vara, att vinsten såvitt möjligt beskattas hos aktieägarne. Detta är alltid fallet, när vinsten utdelas i vanlig ordning, men däremot i fråga om vid skifte eller nedsättning av aktiekapitalet uppburen vinst blott

under förutsättning, att aktien förvärvats genom köp eller byte och innehafvs kortare tid än fem år.

Närmast till hands kunde då ligga att såsom utdelning beskatta vad aktieägarna vid skifte eller nedsättning av kapitalet uppburit utöver inbetalt kapital, eller, om i senare fallet akties belopp minskats, det belopp, varmed den till beloppet minskade aktiens värde jämte vad som utbetalts till aktieägaren överstiger för aktien inbetalt kapital. Detta skulle dock leda till uppenbara orättvisor i de ofta förekommande fall, då aktieägare köpt aktier till belopp, överstigande därför inbetalt kapital, vartill i de fall, då kapitalet icke erlagts i penningar, skulle komma svårigheter att bestämma det inbetalta kapitalets storlek. De sakkunniga hava i stället föreslagit, att i fråga om aktie, som förvärvats genom köp eller byte, den vinst, som aktieägares skifteslott eller vid aktiekapitalets nedsättning uppburet belopp kan anses innebära, beskattas såsom tillfällig realisationsvinst oberoende av den tid, han innehafvt aktien. Härigenom kunna jämväl äldre, redan förefintliga fonder i någon mån bliva föremål för beskattning. Visserligen kommer i de fall, då aktieägare köpt aktie för belopp, motsvarande eller överstigande vad han vid skifte uppbär, staten icke alls att få ersättning för restituerad B-skatt, men å andra sidan kunna föregående ägare av aktien hava erlagt skatt för realisationsvinst vid densammas försäljning.

Den föreslagna beskattningen av vid bolags skifte uppburen vinst kan lätt föranleda därtill, att aktieägare, vilken haft aktie mer än fem år och får vetskap om en ifrågasatt likvidation, säljer sin aktie i avsikt att förekomma skatt å den uppkomna vinsten. Till förekommande härav hava de sakkunniga ansett nödvändigt att borttaga tidsbegränsningen för realisationsvinst å aktieförsäljning, som skett kort tid före likvidationens början.

Genom de föreslagna bestämmelsernas tillämpning får staten ingen ersättning för restituerad B-skatt å vinst, som vid skifte eller nedsättning av aktiekapitalet belöper å aktier, som förvärvats annorledes än genom köp eller byte. Sådan vinst har dock icke ansetts böra beskattas, då enligt nuvarande bestämmelser realisationsvinst, uppkommen vid avyttring av dylika aktier, icke beskattas.

En konsekvens av de av de sakkunniga förordade ändrade bestämmelserna om realisationsvinst i skatteförordningen är givetvis, såsom de sakkunniga ock förutsatt, att motsvarande ändringar skulle företagas jämväl i bevillningsförordningen.

Departements-
chefen.
B-beskattningen.

Sedan jag nu redogjort i korthet för de sakkunnigas förslag, torde jag få skärskåda några av de anmärkningar, som i avgivna yttranden förekommit.

Av kammarrätten anmärkes — liksom och av skattedelegationen — att vid B-taxeringen kronoutskylder icke skulle enligt de sakkunnigas förslag få avdragas.

Det kan enligt min mening sägas, att större skäl till avdrag här föreligga än i andra fall av taxering, då undantagslöst gäller, att kronoutskylder icke få avdragas. Den del av den A-taxerade inkomsten, som motsvarar kronoutskyldernas belopp, blir ju icke fonderad i vanlig mening, även om den avsättes till någon s. k. skatteregleringsfond eller dylikt. Jag har fördenskull låtit omarbета förslaget, så att rätt till ifrågasvarande avdrag medgives.

Den finansiella effekten härav är emellertid särskilt under nuvarande förhållanden utomordentligt stor. Jag erinrar om att ej blott den ordinarie utan även den extra inkomstskatten ävensom krigskonjunkturskatten skulle komma att gå i avräkning. Det synes därför — och med hänsyn tagen jämväl till förut påpekade relation mellan B-skatt och skatt å utdelade vinstmedel — erforderligt att höja grundbeloppet till 3 procent.

Jämväl det av skattedelegationen framställda önskemålet, att B-skatt ej må utgå å vinstbelopp, som försäkringsaktiebolag till försäkringstagare utbetalat i vinstutdelning eller för samma ändamål reserverat, synes mig värt beaktande. Stadgande härom har intagits i författningsförslaget.

Kammarrätten har ifrågasatt, att bestämmelserna om B-skatt borde få motsvarande tillämpning även i bevillningstaxeringen. Någon anledning att införa en kommunal B-skatt föreligger icke; och torde den för övrigt möta stora praktiska svårigheter.

Såväl kammarrätten som skattedelegerade hava ansett, att B-skatten ej borde tillämpas så tidigt, att den träffar krigskonjunkturbeskattade medel. Detta skulle innebära, då taxering till krigskonjunkturskatt skall förekomma även år 1920, att först 1921 års A-taxering skulle åtföljas av B-taxering. Lika med de sakkunniga anser jag B-skattens finansiella syfte i hög grad förfelat, om ej redan 1918 års bolagsinkomster, som A-taxeras 1919, bleve inbegripna.

Beskattning
vid bolags
upplösning.

Mot de sakkunnigas förslag till bestämmelser om beskattning vid bolagsupplösningar av sparade vinstmedel hava starka erinringar gjorts gällande. Kammarrätten har avstyrkt förslaget i fråga och anvisat den utvägen att låta B-skatten bliva definitiv, då bolag upplöses. Skatte-

delegerade hava hemställt, att förslaget måtte lämnas utan avseende, och uttala likaledes den mening, att en definitiv B-beskattning vid upplösning innebure en antaglig lösning. Beträffande de anförda skälen tillåter jag mig hänvisa till förutnämnda bilagor.

För min del får jag uttala, att jag finner de framställda erinringarna värda beaktande. Det framkomna uppslaget att låta den provisoriska B-skatten bli definitiv vid bolags upplösning synes mig äga vissa tilltalande drag, ehuru den enhetliga princip, som de sakkunniga lagt till grund för sitt förslag, härmed bleve i viss mån bruten.

Efter att hava tagit i beaktande de skäl, som anförts å ena sidan av de sakkunniga för den av dem omfattade meningen, å andra sidan av såväl kammarrätten som skattedelegationen för av dem anvisad utväg att lösa ifrågavarande spörsmål har jag för egen del kommit till den uppfattningen, att övertvägande skäl tala för att icke utsträcka beskattningen av realisationsvinst men däremot låta B-skatten bli definitiv vid bolags upplösning. I överensstämmelse härmed har jag låtit omarbета de föreliggande förslagen.

Restitution av B-skattemedel skall sålunda, enligt det förslag, som jag tillåter mig att förorda, endast ifrågakomma på grund av utdelning i vanlig ordning till bolags delägare. Då upplösning av bolag sker, bör B-skatten bli definitiv. Att härvid stadga en undantagsbestämmelse, för det fall att bolag uppgår i annat bolag, finner jag icke tillrådligt. Förutom att bestämmelse härom — vilken för övrigt icke lär kunna närmare utformas utan ytterligare beredning — skulle enligt min mening bli mycket svårtillämplig, komme härigenom att gå förlorad den avsevärda praktiska fördel av att göra B-skatten definitiv, som ligger i det nu tillstyrkta alternativets större enkelhet.

Föreslagna ändringar i taxeringsförordningen.

Förslaget om vissa ändringar i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt ävensom i bevillningsförordningen betingar jämväl vissa ändringar i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, och får jag nu jämväl anmäla förslag till förordning om de härutinnan erforderliga ändringar.

Bortsett från det fall, att skattskyldig nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt, är enligt nuvarande bestämmelse annan skattskyldig än verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig

kontroll, skyldig att avgiva deklaration, såframt han nästföregående år åtnjutit minst 800 kronors inkomst av beskaffenhet att böra taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt eller vid sagda års utgång ägt förmögenhet till värde av minst 6,000 kronor.

För här i riket mantalsskriven svensk medborgare sammanfalla alltså gränserna för skatteplikt och deklarationsplikt, dock med det undantag att, om sådan skattskyldigs inkomst understiger 800 kronor men tillsammans med förmögenhetsdelen uppgår till minst sagda belopp, skatteplikt men icke deklarationsskyldighet föreligger. En var skattskyldig bör såvitt möjligt vara deklarationspliktig och, när i förslaget om ändringar i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt uppdragits nya gränser för skattepliktens inträde, måste nya bestämmelser meddelas rörande deklarationspliktens inträdande. Härvid synes man kunna, i olikhet med vad nu är fallet, fordra, att den skattskyldige själv skall kunna sammanlägga sin inkomst med en sextiondedel av förmögenheten, så att deklarationsplikten kan göras beroende av storleken av inkomsten och en sextiondedel av förmögenheten tillsammans, icke såsom nu av storleken av inkomst eller förmögenhet var för sig. Det kunde ifrågasättas, att deklarationsplikten gjordes beroende av, huruvida enligt de föreslagna nya bestämmelserna skatteplikt faktiskt föreligger, så att gränsen för deklarationsplikt skulle variera allt efter storleken av det skattefria avdraget. Men detta synes mindre lämpligt; man torde böra i stället fastställa en fix, för alla skattskyldiga lika gräns. Denna bör då sättas i relation till det lägsta skattefria avdraget, så att deklarationsplikt inträder, så snart inkomsten och en sextiondedel av förmögenheten tillsammans överstiga 600 kronor. Härigenom komma visserligen en hel del skattskyldiga att bliva deklarationspliktiga, ehuru icke skattepliktiga, men besväret med deklarations avgivande torde, på sätt överståthållarämbetet påpekat, i många fall för den skattskyldige uppvägas därav, att han icke riskerar att taxeras för en av taxeringsmyndigheterna allenast beräknad inkomst.

Även för andra enskilda skattskyldiga än här i riket mantalsskrivna svenska medborgare och för andra juridiska personer än förut omnämnda verk och bolag bör deklarationsplikten sammanfalla med skatteplikten, och har därför i förslaget deklarationsplikten för nu ifrågavarande skattskyldiga utsträckts.

I de fall, då skattskyldig enligt förslaget om ändringar i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt skall taxeras jämväl för hustrus och barns förmögenhet, bör för avgörande, huruvida deklarationsplikt föreligger, hänsyn tagas icke blott till den skattskyldiges egen utan även till hustruns och barnens inkomst och förmögenhet. Uttrycklig bestäm-

melse härom har införts. Likaledes bör i nu förevarande fall deklarationen innehålla upplysningar om hustruns och barnens inkomst och förmögenhet.

Då gränsen för deklarationsplikt satts lika med lägsta ortsavdraget, kan det inträffa, att såväl fadern, respektive modern, som ett barn bliva formellt deklarationspliktiga för samma inkomst. Det är tydligt, att i sådana fall blott *en* deklaration är erforderlig. Har fadern avgivit deklaration för barnets inkomst, läser icke särskild deklaration behöva avgivas för barnet, även om fadern icke är barnets förmyndare.

För den i 3 § intagna bestämmelsen om utsträckt uppgiftsplikt för inländska aktiebolag och solidariska bankbolag har jag förut redogjort i samband med redogörelsen för den föreslagna B-skatten.

Den föreslagna familjebeskattningen kommer att medföra, att omynligas inkomst och förmögenhet oftare än nu är fallet blir föremål för beskattning, och har jag därför ansett lämpligt att något utsträcka den förmyndarekammare och gode män för tillsyn å förmynderskap enligt 11 § åliggande uppgiftsplikt.

I samband med de ändringar i 11 §, varför jag nu redogjort, hava de sakkunniga ansett uppgiftsplikt böra åläggas pensionsstyrelsen angående var och en, som uppburit eller ägt uppbära pension, pensions-tillägg eller understöd, ävensom angående pensionen, pensionstilläggets eller understödets belopp.

Pensionsstyrelsen har i infortrat yttrande härom anfört följande.

De sakkunnige hava bland annat föreslagit det tillägg till 11 § i förordningen om taxeringsmyndigheter, att uppgifter till ledning vid taxeringen skola lämnas jämväl av pensionsstyrelsen å en var, till vilken under nästföregående år utbetalats pension, pensionstillägg eller understöd, och å pensionens, pensions-tilläggets eller understödets belopp. Dock behöver enligt förslaget sådan uppgift icke meddelas rörande den, vilken före utgången av nästföregående år fyllt 21 år samt uppburit pensionstillägg eller understöd, såvida han icke jämväl uppburit pension på grund av frivilliga avgifter. Uppgiftsskyldighet äger emellertid icke rum beträffande pension eller understöd, som ej uppgår till 100 kronor, såvida icke för den, som åtnjutit dylik pension eller understöd, annan inkomst tillika skall uppgivas. Beträffande en var pensions- eller understödstagare skall, liksom för övriga i 11 § avsedda personer, upprättas särskild uppgift, och, där så ske kan, bör denna uppgift fullständigt angiva ej allenast personens namn och hemvist enligt mantalslängd utan även bostadsadressen och födelseåret.

Förslaget innebär sålunda, att pensionsstyrelsen före den 1 mars varje år skulle hava att meddela dylika särskilda uppgifter angående under nästföregående år utbetalda pensions- och understödsbelopp till

- 1:o personer, som uppburit pension på grund av frivilliga avgifter,
- 2:o personer, som uppburit enbart pension på grund av obligatoriska avgifter,
- 3:o personer, som icke före utgången av nästföregående år fyllt 21 år och

som uppburit antingen pension på grund av obligatoriska avgifter jämte pensions-tillägg eller ock understöd,

allt dock under förutsättning, att det utbetalda pensions- eller understöds-beloppet uppgår till 100 kronor.

Innan pensionsstyrelsen ingår på en närmare granskning av ifrågavarande förslag, torde styrelsen, till komplettering av de sakkunniges motivering för förslaget, böra erinra om den genom lag den 28 juni 1918 vidtagna ändringen av bland annat 6 och 33 §§ i lagen om allmän pensionsförsäkring. Enligt denna ändring kan i vissa fall pensionen ökas, därest den pensionsberättigade har att försörja barn eller adoptivbarn under 15 år. Vidare torde böra erinras därom, att genom lag den 14 juni 1917 nya allmänna grunder fastställts för den frivilliga försäkringen att tillämpas från och med år 1918.

Vad härefter själva förslaget angår, torde det dröja ännu åtskilliga år, innan något större antal taxeringsuppgifter skulle behöva lämnas beträffande de ovan angivna grupperna 1) och 2), och kan antalet framdeles beräknas komma att uppgå till omkring 80,000. Antalet taxeringsuppgifter för personer tillhörande grupp 3:o torde komma att utgöra omkring 5,000.

Enligt vad som framgår av motiveringen till de sakkunniges förslag synes detsamma i vad det avser uppgiftsskyldighet för pensionsstyrelsen (sid. 36—38) grunda sig på en delvis felaktig förutsättning. De sakkunnige anföra sålunda, att uppgift om pensions- eller understödstagare, i överensstämmelse med vad som för likartade fall är stadgat, »bör lämnas av den, som utbetalar pension eller understödet, d. v. s. pensionsstyrelsen». Det tillkommer emellertid icke pensionsstyrelsen att utbetala dessa belopp. Utbetalningen har hittills verkställts genom vederbörande postanstalt och har enligt Kungl. Maj:ts förordnande utbetalningen skett *genom postsparbankens förmedling*. Enligt det förslag till nya föreskrifter om sättet och tiden för utbetalning av pension m. m. enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, som av pensionsstyrelsen med skrivelse den 18 december 1918 underställts Kungl. Maj:ts prövning, skall detta förfaringssätt fortfarande tills vidare komma att tillämpas, utom beträffande de genom lagen den 28 juni 1918 stadgade särskilda pensionstillägg och understöd för barn. Utbetalning av dessa senare föreslås skola tills vidare ske direkt genom pensionsstyrelsen medelst postanvisning. Den stora mängden av pensionsutbetalningar skulle alltså fortfarande komma att ske genom postsparbankens förmedling. För att pensionsstyrelsen skall kunna lämna uppgift om dessa utbetalningar, måste styrelsen hava tillgång till postsparbankens redovisning rörande utbetalda pensioner och understöd. Denna redovisning skall enligt gällande bestämmelser för föregående året avlämnas före april månads utgång varje år, och möjlighet för postsparbanken att nämnvärt tidigare meddela dessa uppgifter torde icke finnas. Pensionsstyrelsens granskning av dessa uppgifter, som verkställs i samband med uträknandet av kommuners och landstings bidrag till kostnaden för pensionstillägg och understöd, hinner i allmänhet icke avslutas förrän långt fram på året. Fullt tillförlitliga uppgifter angående de under nästföregående året utbetalda pensionernas resp. understödens belopp skulle alltså icke kunna föreligga förr än kanske mot slutet av följande år och således långt efter det taxeringsmyndigheterna avslutat sitt arbete.

De uppgifter, som skulle kunna lämnas, skulle för övrigt sannolikt icke bli till stor nytta för taxeringsmyndigheterna. Det är nämligen icke möjligt

vare sig för pensionsstyrelsen eller postsparbanken, att med ledning av de anteckningar, som föras om pensions- och understödstagare, lämna uppgift om deras hemvist enligt mantalslängd och endast i undantagsfall kan upplysning lämnas om deras bostadsadress. Anteckningar finnas om födelseår och postanstalt, genom vilken utbetalning skall verkställas. Det låter sig ej heller göra att med tillhjälp av de till styrelsen ingående förteckningarna enligt 14 § pensionsförsäkringslagen erhålla uppgift om mantalsskrivningsorten för pensionstagarna. Dessa förteckningar inkomma till styrelsen först mot slutet av året näst efter det avgiftspåföring ägt rum. Och icke torde en eventuell föreskrift om skyldighet för pensionstagare att lämna uppgift om mantalsskrivningsort eller förändring i densamma hava någon effektivitet.

Skulle emellertid pensionsstyrelsen eller eventuellt postsparbanken utan hänsyn till vad ovan anförts anses böra erhålla åläggande att lämna föreslagna uppgifter, skulle detta komma att kräva ett högst betydande arbete med därav föranledd kostnad, som måste komma att anses oskäligen jämförelse med det resultat i avseende å skattevinst, som genom arbetet skulle kunna vinnas.

Under åberopande av vad ovan anförts får pensionsstyrelsen hemställa, att de sakkunniges förevarande förslag, i vad detsamma avser införande av skyldighet för pensionsstyrelsen att till ledning vid taxeringen lämna årliga uppgifter angående utbetalda pensioner och understöd, icke måtte föranleda till någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd.

Vidkommande de av sakkunnige föreslagna ändringar i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt samt förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, den senare i vad den avser deklaraionsplikt för svensk medborgare, komma dessa ändringar i vissa fall att öva inflytande beträffande avgiftsskyldigheten enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, men har styrelsen ansett sig icke böra nu närmare ingå på denna fråga, då inom styrelsen utredning pågår för ändring av bestämmelserna om avgiftsskyldighet.

På de av pensionsstyrelsen anförda skäl har jag ur mitt förslag uteslutit de ifrågakvarande av sakkunniga förordade bestämmelserna i 11 §.

När kammarrätten till avgörande företager besvärsmål rörande ett bolags A-taxering, torde i regel B-taxering beträffande samma inkomst hava ägt rum och besvärstiden gått till ända. Det synes därför billigt, att kammarrätten, oberoende av huruvida besvär över B-taxeringen anförts eller ej, företager de ändringar i avseende å B-taxeringen, som påkallas av beslut i fråga om A-taxeringen. Bestämmelse härom har införts i 59 §.

I fråga om kammarrättens anmärkning rörande besvärsrätten enligt 50 § taxeringsförordningen erinrar jag om, att i värnsskatteförordningen och krigskonjunkturskatteförordningen icke stadgats någon särskild besvärsrätt i motsvarande fall.

En del av de föreslagna ändringarna i taxeringsförordningens 32 § liksom den föreslagna ändringen i 36 § äro föranledda av ett inom

finansdepartementet utarbetat förslag angående inrättande av en statsverkets kapitalökningsfond, vilket förslag jag senare i dag torde få anmäla.

Övriga föreslagna ändringar torde icke behöva särskilt motiveras.

Jag torde emellertid ytterligare få nämna, att förslag till nytt formulär för inkomstlängd är under utarbetande inom finansdepartementet. Härvid beaktas det av kammarrätten framställda önskemålet, att aktiebolag och solidariska bankbolag sammanföras i en särskild längd, varmed vinnes bland annat den fördelen, att antalet kolumner väsentligt reduceras och att längden därmed bliver mera överskådlig. Förslaget torde sedermera få ställas till förfogande för vederbörande utskott.

Angående avkastningen av inkomst- och förmögenhetsskatten vid uttagande av grundbeloppen enligt de föreslagna skatteskalorna skall jag nu icke närmare yttra mig, utan är det min avsikt att senare framlägga fullständigare beräkningar härom i samband med förslag angående ändrad inkomstberäkning, därvid jag ock torde få föreslå, med vilken procent av grundbeloppen skatt må utgå för år 1920.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst inom finansdepartementet upprättade förslag till *dels* förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, *dels ock* förordning om ändring i vissa delar av förordningen samma dag om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga samma förslag.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition av den lydelse, bilagan litt. vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gunnar Grip.

Bilaga 1.

Inkomstskattesakkunnigas preliminära förslag.

Förslag

till

förordning om vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att 9, 17, 18, 19, 20 och 25 §§ i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt ävensom punkterna 1:o) och 5:o) av de särskilda anvisningarna vid samma förordning skola erhålla följande ändrade lydelse:

9 §

Vid uppskattning av inkomst ur inkomstkälla, som i 7 § omförmäles, må, utom i det fall att ersättning för bestridande av särskilda med tjänst eller uppdrag förenade kostnader, varom i 8 § förmäles, blivvit av staten särskilt anvisad, avdrag ske för alla utgifter för inkomstens förvärvande och bibehållande såsom:

arrende- eller hyresavgift; — — — utgifter för underhåll av fastighet och inventarier;

avlöning, kost och övriga utgifter för de i skattskyldigs verksamhet använda biträden, arbetare och hemmavarande barn, för de sistnämnda dock endast ifall de äro över 21 år eller ock själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt;

kontors- och andra förvaltningskostnader; — — — särskilda anvisningarna.

17 §.

1 mom. Den uppskattade inkomsten eller, i de fall då skatt för förmögenhet skall utgå, den uppskattade inkomsten tillsammans med en sextiondedel av den uppskattade förmögenheten utgör *taxerat belopp*. Det taxerade beloppet utföres i jämna tiotal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt tiotal kronor, bortfaller.

2 mom. För annan skattskyldig än svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, utgör det taxerade beloppet tillika *beskatt-*

Bihang till riksdagens protokoll 1919. Bil. till prop. Nr 259.

ningsbart belopp, och inträder skatteplikt, när detta belopp uppgår till 100 kronor.

18 §.

1 mom. För svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, beräknas det *beskattningsbara beloppet* efter följande grunder.

1. Med avseende å levnadskostnadernas höjd indelas samtliga orter i riket i fem *ortsgrupper*, av vilka *ortsgrupp I* omfattar orter med de billigaste och *ortsgrupp V* orter med de dyraste levnadskostnaderna. Denna indelning verkställes av socialstyrelsen enligt de närmare föreskrifter, Konungen äger meddela, och gäller för en tid av fem år i sänder.

För en var skattskyldig skall från det taxerade beloppet såsom fritt från skatt avdragas följande belopp (*ortsavdrag*):

om han är mantalsskriven inom ort tillhörande ortsgrupp I,	600	kr.
» » » » » » » II,	700	»
» » » » » » » III,	800	»
» » » » » » » IV,	900	»
» » » » » » » V,	1,000	»

2. Utöver ortsavdraget äger skattskyldig, vilken är gift eller har hemmavarande eller av honom helt eller delvis¹ underhållna barn, som icke uppnått² 21 år och icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, erhålla följande avdrag (*familjeavdrag*):

gift skattskyldig: för hustrun 200 kronor; för varje sådant barn, som ovan sägs, om barnet uppnått³ 15 år, 200 kronor och, om barnet är under 15 år, 100 kronor; samt

ogift skattskyldig (varmed jämställes änklings, änka eller fränskild) för barn, som ovan sägs: för ett barn, om det uppnått³ 15 år, 300 kronor och, om det är under 15 år, 200 kronor; samt för varje följande barn, om det uppnått³ 15 år, 200 kronor och, om det är under 15 år, 100 kronor.

För barn, vilkas föräldrar båda leva, men icke äro gifta med varandra, skall, därest enligt ovan givna bestämmelser båda föräldrarna skulle vara berättigade till avdrag, endast modern eller, om barnet vistas hos fadern, endast denne åtnjuta avdraget.

¹ I de remitterade förslagen hade insmugit sig en del smärre felaktigheter, vilka vid den slutliga tryckningen rättats. I de fall, där felaktigheterna föranlett anmärkning från de myndigheter som granskat förslagen har i not angivits lagtextens ursprungliga lydelse. I det remitterade förslaget voro orden »helt eller delvis» utelämnade.

² I det remitterade förslaget stod i stället för »icke uppnått 21 år» orden »äro under 21 år».

³ I det remitterade förslaget stod i stället för »uppnått 15 år» orden »är över 15 år».

3. I enskilda fall, då den skattskyldiges skatteförmåga på grund av särskilda omständigheter (långvarig sjukdom, olyckshändelse, underhåll av andra närstående än dem, för vilka han äger åtnjuta familjeavdrag) är väsentligt nedsatt, må det skattefria avdraget ökas med högst 500 kronor. Sådana utgifter för annans underhåll, som avses i 10 §, må icke åberopas såsom grund för avdrag enligt detta stycke.

4. Den del av det taxerade beloppet, som överstiger summan av de enligt 1, 2 och 3 här ovan för den skattskyldige medgivna avdrag men icke dubbla summan av samma avdrag, upptages i det beskattningsbara beloppet till sitt halva belopp.

Den del av det taxerade beloppet, som överstiger dubbla summan av medgivna avdrag, ingår i sin helhet i det beskattningsbara beloppet.

2 mom. Det beskattningsbara beloppet utföres i jämna tiotal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt tiotal kronor, bortfaller.

För svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, inträder skatteplikt, när det beskattningsbara beloppet uppgår till 10 kronor.

19 §.

Inkomst- och förmögenhetsskatt utgår med viss procent av de enligt nedan angivna grunder beräknade *grundbelopp*.

1. För andra skattskyldiga än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag utgör grundbeloppet:

för den del av det beskattningsbara beloppet, som icke överstiger 3,000 kronor 3 %,

för den del av det beskattningsbara beloppet, som överstiger

3,000 kronor men icke	10,000 kronor	3,5 %
10,000 » » »	20,000 »	4 %
20,000 » » »	50,000 »	5 %
50,000 » » »	100,000 »	6 %
100,000 » » »	200,000 »	7 %
200,000 » » »	300,000 »	8 %
300,000 » » »	400,000 »	9 %
400,000 » » »	500,000 »	10 %
500,000 » » »	600,000 »	11 %
600,000 » » »	700,000 »	12 %
700,000 » » »	800,000 »	13 %
800,000 » » »	900,000 »	14 %
900,000		15 %

dock att grundbeloppet icke må i något fall överstiga 10 % av det beskattningsbara beloppet.

2. För inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag utgör grundbeloppet:

när den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet	skatt i % av den taxerade inkomsten
icke överstiger 4 %	2,50
överstiger 4 men icke 4 $\frac{1}{4}$ %	2,55
» 4 $\frac{1}{4}$ men icke 4 $\frac{1}{2}$ %	2,60
o. s. v.	

Till kapital, varom här är fråga, räknas såväl aktie- eller lottkapital som ock reservfonden. Aktie- eller lottkapitalet upptages till det belopp, som angivits i ingående balansräkningen för föregående år, eller, om aktie- eller lottkapitalet samma år undergått förändring, till medelstorleken därav under nämnda år. På samma sätt förfäres vid beräkning av reservfonden.

20 §.

Riksdagen bestämmer varje år den för alla skattskyldiga enhetliga procent av de i 19 § omförmälda grundbeloppen, som skall det nästföljande året uttagas såsom inkomst- och förmögenhetsskatt.

25 §.

1 mom. Är skattskyldig gift, skall i hans taxering enligt denna förordning inbegripas jämväl hustruns inkomst och förmögenhet; dock att i de fall, där hustrun haft inkomst eller förmögenhet, som rättsligen varit från mannens förvaltning undantagen, hustrun skall taxeras härför.

Skulle i senare fallet avdrag, vartill ena maken enligt 10 § varit berättigad, överstiga dennes inkomst, må överskjutande beloppet avräknas från den andra makens behållna inkomst.

Hava makar blivit särskilt taxerade, skall det beskattningsbara beloppet bestämmas efter båda makarnas taxerade belopp sammanräknade, och skall skatt beräknas efter det sålunda bestämda beskattningsbara beloppet samt påföras vardera maken efter förhållandet mellan dennes taxerade belopp och summan av de för båda makarna taxerade beloppen.

2 mom. Därest skattskyldig vid mantalsskrivning eller i sin deklaration uppgiver, att han och en annan person, ehuru icke gifta, sammanleva såsom man och hustru, eller detta eljest av allmänt kända förhållanden framgår, skola ifrågavarande personer i alla avseenden taxeras så, som om de voro gifta med varandra.

3 mom. Har skattskyldig hemmavarande eller av honom helt eller delvis¹ underhållna barn under 21 år, skall, därest barnen icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, den skattskyldige taxeras jämväl för sådana barns inkomst och förmögenhet.

Skulle i sådant fall avdrag, vartill den skattskyldige jämlikt 10 § är berättigad, överstiga hans inkomst, må det överskjutande beloppet avräknas från barnens behållna inkomst; men må däremot icke, därest avdrag, vartill barn enligt 10 § varit berättigat, överstiger barnets inkomst, överskjutande beloppet avräknas från den skattskyldiges eller övriga barns behållna inkomst.

Därest skattskyldig taxeras för barns inkomst och förmögenhet, skall jämte den skattskyldige barnet ansvara för den å dess inkomst och förmögenhet belöpande del av skatten.

4 mom. När enligt denna förordning hänsyn skall tagas därtill, huruvida skattskyldig har barn, och till barnens ålder, avses förhållandena den 31 december året näst före det, då taxeringen sker.

Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen.

1:o) Inkomst av fast egendom.

I. Värdet av bostadsförmån — — —

II. Till inkomst av jordbruk — — — jordbruket och dess binärningar (ej för personligt behov) avsedda inventarier.

För lön och underhåll åt hemmavarande barn, som deltagar i arbetet med egendomens skötsel, äger skattskyldig göra avdrag med fulla värdet av omförmälda förmåner, därest barnet är över 21 år eller särskilt taxeras för sin inkomst. I andra fall må avdrag för lön och underhåll åt hemmavarande barn icke äga rum.

Kostnad för sådana arbeten — — — inkomst av jordbruk.

III. Till inkomst av skogsbruk — — —.

IV. Såsom inkomst av fast egendom — — —.

V. I fråga om rätt till avdrag — — —.

VI. I fall, som i 7 § 1:o) sägs, — — —.

¹ I det remitterade förslaget voro orden »helt eller delvis» utelämnade.

5:o) Vissa avdrag vid inkomstens uppskattning.

Avdrag är medgivet

1:o) för alla omkostnader — — —

Avdrag får således ej göras — — —.

Däremot är avdrag medgivet — — — belastar sin affär med utgifter härför. För lön och underhåll åt hemmavarande barn, som delta i rörelse eller yrke, äger skattskyldig göra avdrag med fulla värdet av omförmälda förmåner, därest barnet är över 21 år eller särskilt taxeras för sin inkomst. I andra fall må avdrag för lön och underhåll åt hemmavarande barn icke äga rum.

Även indirekta kostnader — — —.

Vidare må avdrag ske

2:o) för vissa utgifter, — — —

Slutligen äger avdrag rum

3:o) för vissa utgifter, som minska — — —.

Förslag

till

förordning om vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Härigenom förordnas att 2 § 1 mom., 3 och 11 §§, 26 § 1 mom. och 32 § i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

2 §.

1 mom. Skyldighet att avgiva uppgift till ledning för egen taxering (deklaration) åligger utan särskild anmaning:

a) verk eller bolag — — —

b) svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, därest han under nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller ock sagda år åtnjutit så stor inkomst och vid samma års utgång ägt så stor förmögenhet, att inkomsten och en sextiondedel av förmögenheten tillsammans överstigit det belopp, som enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt utgör ortsavdrag å ort, där han är mantalsskriven;

c) annan skattskyldig, som nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller ock åtnjutit så stor inkomst och vid sagda års utgång haft så stor förmögenhet, att inkomsten och en sextiondedel av förmögenheten uppgått till 100 kronor;

skolande vid beräkning av enskild skattskyldigs inkomst- och förmögenhet hänsyn tagas till hustrus och barns inkomst och förmögenhet, därest enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt den skattskyldige skall taxeras därför.

3 §.

Deklaration skall avgivas — — — inkomstkälla, i avseende å vilken skattskyldighet åligger honom

dels ock i fråga om uppgiftspliktig, som är skattskyldig för förmögenhet, upptaga:

beloppet av denna förmögenhet vid slutet av nästföregående år.

Skall uppgiftspliktig taxeras jämväl för hustrus och barns inkomst och förmögenhet, skall deklarationen innehålla enahanda upplysningar angående hustruns och barnens inkomst och förmögenhet, som här ovan äro föreskrivna beträffande den uppgiftspliktiges egen inkomst och förmögenhet.

Deklarationen skall särskilt angiva — — —.

11 §.

Till ledning vid taxeringen skola ytterligare följande uppgifter meddelas

1:o) de år, då allmän fastighetstaxering — — —;

2:o) varje år:

a) av styrelse — — —;

b) av styrelse — — —;

c) av statsdepartement — — —;

d) av förmyndarekammare eller gode män för tillsyn av förmynderskap:

uppgift angående sammanlagda beloppet av varje omyndigs i förmyndareräkning redovisade inkomst nästföregående år och angående värdet av den omyndiges förmögenhet vid utgången av samma år, därest inkomsten uppgått till minst 100 kronor eller förmögenheten uppgått till minst 1,200 kronor;

e) av styrelse — — —;

f) av vanligt handelsbolag — — —;

g) av styrelse för verk eller bolag — — —;

h) av pensionsstyrelsen:

uppgift å en var, till vilken under nästföregående år utbetalats pension, pensionstillägg eller understöd, och å pensionens, pensionstilläggets eller understödets belopp, dock att rörande den, vilken före utgången av nästföregående år fyllt 21 år samt uppburit pensionstillägg eller understöd, uppgift icke behöver meddelas, såvida han icke jämväl uppburit pension på grund av frivilliga avgifter.

Efter anmaning vare ock en var annan — — — avlöningsförmåner.

Beträffande pension, understöd, livränta eller gratifikation, som ej uppgår till 100 kronor, äger uppgiftsskyldighet icke rum, då för den, som åtnjutit dylik pension, understöd, livränta eller gratifikation, annan inkomst icke tillika skall uppgivas.

I övrigt må icke vid avgivande av uppgift uteslutas någon avlöningsförmån.

Vid fullgörande av uppgiftsskyldighet, som omförmäles i 2:o b), c), d), e), g) och h) iakttages, att särskild uppgift upprättas för en var person, varom fråga är. Enahanda gälle beträffande sådan i 2:o f) omförmäld uppgift, som avgives enligt deklarationsformulär N:r 1 A. Där så kan ske, bör härjämte uppgift enligt 2:o b), c), d), e), f), g) och h) fullständigt angiva ej allenast personens namn och hemvist enligt mantalslängd utan även bostadsadressen och för den, som ej är svensk undersåte, upplysning om hans nationalitet samt uppgift enligt e), g) och h) tillika innehålla upplysning om födelseår.

Samtliga uppgifter — — — varje grupp av uppgifter avser.

26 §.

1 mom. Genom utfärdad allmän kungörelse — — — taxeringsnämnds ordförande. Kungörelsen skall därjämte innehålla uppgift om, till vilken Ortsgrupp varje taxeringsdistrikt eller, om delar av ett och samma taxeringsdistrikt tillhöra olika Ortsgrupper, varje sådan särskild del hör.

32 §.

Det åligger taxeringsnämnden att införa:

i fastighetslängderna — — — vederbörande fastigheter, och

i inkomstlängden de skattskyldigas namn och civilstånd samt dels, i avseende å inkomstbevällningen,¹ uppskattad inkomst, beloppet av medgivet bevällningsfritt avdrag och den beskattningsbara inkomsten, dels, i fråga om inkomst- och förmögenhetsskatten, taxerat belopp, antalet barn över och under 15 år, för vilka skattefritt avdrag äger rum, sammanlagda beloppet av skattefria avdrag, skatteprocent i förekommande fall, beskattningsbart belopp och skattens grundbelopp, dels ock för en var jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring avgiftspliktig det avgiftsbelopp, som

¹ I det remitterade förslaget stod »bevällningsförordningen» i stället för »inkomstbevällningen».

enligt 15 § i samma lag skall i taxeringslängden införas; och bör taxeringsnämnden därvid följa den inom samma ort senast upprättade mantalslängden.

Där vid taxering — — — som ingår i det taxerade beloppet.

Har skattskyldig — — — som må ingå i taxerat belopp.

Å titelbladet till inkomstlängden skall antecknas, till vilken ortsgrupp distriktet eller, om delar av distriktet tillhöra olika ortsgrupper, varje sådan del hör. I senare fallet skola de skattskyldiga, vilka äro bosatta å ort, som hör till annan ortsgrupp än distriktets övriga delar, i längden särskilt angivas och sammanföras.

Finner taxeringsnämnd skäligt att vid taxeringen till bevillning för inkomst medgiva avdrag på grund av höga levnadskostnader å orten, skall sådant beslut, jämte det detsamma införas i protokollet, antecknas å titelbladet till inkomstlängden.

Där taxeringsnämnd medgiver skattefritt avdrag åt skattskyldig av den anledning, att hans skatteförmåga är på grund av särskilda förhållanden väsentligen nedsatt, skola skälen därför i varje särskilt fall angivas i inkomstlängdens anteckningskolumn.

Beslut, som taxeringsnämnd jämlikt förordningen angående försäljning av brännvin — — —.

V. P. M.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1918 har statsrådet och chefen för finansdepartementet tillkallat undertecknade för att inom departementet jämte den av departementets tjänstemän, som av statsrådet därtill förordnades, biträda vid en revision i vissa delar av lagstiftningen rörande den direkta beskattningen till staten. Revisionens åsyftade omfattning angives närmare i departementschefens anförande till statsrådsprotokollet över finansärenden för nämnda dag och kan sammanfattas i följande huvudpunkter.

1. Med bestämmelserna i gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, utfärdad den 28 oktober 1910, genom vilken, med frånseende av vissa särskilda författningar av mera tillfällig natur, den nuvarande direkta beskattningen till staten regleras, hade man, vad först angår enskilda personers skatteplikt, avsett att rätta skattens storlek efter den personliga skatteförmågan. Emellertid hade de mindre bemedlades intressen därvidlag icke blivit vederbörligen tillgodosedda, särskilt i fråga om familjeförsörjare å orter med höga levnadskostnader. De för sådana fall medgivna skattelindringarna vore ej tillfyllest. Att så vore förhållandet måste ock anses vara av statsmakterna erkänt genom antagandet av de författningar angående skattelindring för mindre bemedlade, som utkommit under de senaste åren. Det syntes vara påkallat att ersätta dessa provisoriska skattelindringar med bestämmelser, inarbetade i den grundläggande inkomstskatteförordningen. Mot de i förevarande avseende i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt meddelade bestämmelserna kunde dessutom anmärkas, att desamma icke nog smidigt vore anpassade efter olika förhållanden med avseende å levnadskostnadernas höjd och försörjningspliktens omfattning. En avsevärd omläggning av de i nämnda förordning angivna grunderna för skattelindring syntes numera vara erforderlig.

2. Vad anginge skatteprogressionen i 1910 års förordning, syntes

av de högre inkomsterna böra i förhållande till de lägre uttagas väsentligt högre skatt än vad i nämnda förordning stadgades. En väl avvägd skärpning och fortsättning av skatteprogressionen syntes kunna genomföras utan fara för nationalekonomiskt ofördelaktiga verkningar. Att den genom 1910 års förordning pålagda skatten icke blivit riktigt avpassad efter de skattskyldigas ekonomiska bärkraft, syntes vara erkänt bland annat därigenom, att, då extra inkomst- och förmögenhetsskatt av statsfinansiella skäl uttagits, man icke ansett sig kunna följa de i nyssnämnda förordning gällande beskattningsregler, utan med helt förbigående av de smärre inkomsterna lagt den extra skattskyldigheten endast å medelstora och större taxeringsbelopp.

3. Förekomsten vid sidan av varandra av flera fristående inkomstskatter vore emellertid icke önskvärd. Vid utarbetandet av en ny skatteskala syntes densamma om möjligt böra så avvägas, att, vare sig ett större eller mindre belopp skulle genom inkomstskatt anskaffas, detta kunde ske på grund av den allmänna inkomstskatteförordningen utan att särskilda förordningar om extra inkomstskatt eller tilläggsskatt bleve erforderliga. En sådan omarbetning av skatteskalan syntes jämväl vara en grundläggande förutsättning för den revision av förordningen om krigskonjunkturskatt, som kunde befinnas erforderlig. Det borde alltså eftersträvas, att progressionen i inkomstskatteförordningen bleve så byggd, att densamma angäve de olika inkomsttagarnas relativa skattskyldighet i förhållande till varandra, medan det absoluta belopp i skatt, som skulle uttagas, kunde fixeras efter varje års behov av skatteintäkt.

4. För att åvägabringa en sålunda rörlig inkomstskatt krävdes givetvis en omläggning ej blott av progressionsskalan för enskilda skattskyldiga utan jämväl av den nu gällande skatteskalan för aktiebolag. Nu tillämpade grundsats, att bolagens relativa skatteplikt avvägdes efter deras inkomstprocent, borde härvid bibehållas och tillämpas mera effektivt, så att de mest vinstgivande bolagen ålades ökad skattskyldighet i förhållande till de mindre vinstgivande.

I anledning av det sålunda lämnade uppdraget få de sakkunniga härmed avgiva preliminärt förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt ävensom dylikt förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen samma dag om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, på det att vederbörande myndigheter måtte erhålla tillfälle att yttra sig över desamma. De sakkunniga vilja härjämte rörande de viktigaste punkterna i korthet redogöra för de motiv, som för dem varit bestämmande vid förslagens avfattning.

Förslaget till förordning om vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt.

17 och 18 §§.

Enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt undantagas i fråga om svenska medborgare, som äro här i riket mantalsskrivna, de smärre inkomsterna inom viss gräns från beskattning, i det att taxerade belopp under 800 kronor fritagas, dock med det undantag att förmögenhetsdel, som uppgår till minst 100 kronor, alltid beskattas. Om det taxerade beloppet uppgår till 800 kronor, skall däremot i regel skatt utgå samt beräknas efter hela det taxerade beloppet. Härifrån finnas dock vissa undantag. Enligt 19 § 1 mom. må för skattskyldig, som bor å ort, där levnadskostnaderna äro jämförelsevis höga, det taxerade beloppet minskas med högst 300 kronor, om hans taxerade belopp icke överstiger 1,800 kronor, samt med högst 200 kronor, om det taxerade beloppet överstiger 1,800 men icke 3,000 kronor. Skattskyldig, vilkens taxerade belopp icke överstiger 6,000 kronor, äger vidare enligt 19 § 2 mom. erhålla nedsättning i det taxerade beloppet med 100 kronor för varje av honom på grund av försörjningsplikt underhållet barn under 15 år, dock att för barn, som självt åtnjuter inkomst, avdraget blott får tillgodonjutas, såvida och i den mån barnets inkomst understiger 100 kronor. Slutligen kan enligt 19 § 3 mom. på grund av särskilda ömmande omständigheter (långvarig sjukdom, underhåll av närstående eller olycksfall) skattskyldig, vilkens taxerade belopp icke överstiger 3,000 kronor, erhålla nedsättning i detta belopp med högst hälften, samt skattskyldig, vilkens taxerade belopp icke överstiger 1,500 kronor, i undantagsfall erhålla fullständig befrielse från skatt. De sålunda medgivna avdragen medföra blott en nedsättning i det belopp, varefter skatten skall utgå, men föranleda däremot icke tillämpning av en lägre skattesats än den, som gäller för det taxerade beloppet i dess helhet.

Nuvarande
avdrag.

Vad som enligt de sakkunnigas mening främst kan anmärkas mot vår nuvarande lagstiftning i denna punkt är, att skattskyldighetens *inträdande* satts lika för alla, således lika för ensamförsörjaren och familjeförsörjaren samt lika för den, som bor å ort, där levnadskostnaderna äro billiga, och för den, som bor å ort med dyrare levnadskostnader. Vidare har, där skattskyldighet väl inträtt, tillräcklig hänsyn icke tagits till den nedsättning i skatteförmågan, som uppstår därigenom, att en skattskyldig är bosatt å en ort med dyra levnadskostnader, eller därigenom,

att den skattskyldige har familj att försörja. Härutinnan må särskilt påpekas, att skattskyldig, vilkens taxerade belopp överstiger 3,000 kronor, icke är berättigad till skattelindring därför att han bor på ort med dyra levnadskostnader, liksom ej heller skattskyldig med taxerat belopp överstigande 6,000 kronor erhåller lindring för av honom underhållna barn. Enligt de sakkunnigas mening, får emellertid en nedsättning i skatteförmåga oberoende av det taxerade beloppets storlek anses äga rum, så snart någon av de i nuvarande 19 § beaktade omständigheter föreligger, ehuru denna nedsättning naturligtvis kommer att minskas i betydelse, ju större det taxerade beloppet är.

**Existens-
minimum.**

Så länge den skattskyldiges inkomst icke överstiger existensminimum för honom och hans familj, d. v. s. vad som oundgängligen erfordras för hans och hans familjs uppehälle med hänsyn till mat, kläder, bostad, bränsle, lyse, sjukvård m. m., kan den skattskyldige icke anses äga någon som helst skatteförmåga, och även när hans inkomst överstiger detta existensminimum, torde skatteförmågan närmast representeras icke av hela inkomsten, utan av den del av inkomsten, som överstiger existensminimum, eller den s. k. fria inkomsten.

Existensminimum växlar emellertid allt efter det antal personer, den skattskyldige har att försörja, och allt efter levnadskostnadernas höjd å den ort, där han är bosatt. Så snart den skattskyldiges inkomst överstiger existensminimum, får han anses äga någon förmåga att av det överskjutande beloppet bidra till bestridande av statens utgifter, och ju högre detta överskjutande belopp blir, desto större del därav kan den skattskyldige utan oskäligt betungande avstå. Även här förefinnes emellertid en olikhet beroende av samma förhållanden, som inverka på storleken av existensminimum, i det att t. ex. en ensamförsörjare kan av det överskjutande beloppet avstå en större del än den som har stor familj att försörja.

Om man utgår från att, på sätt ovan antagits, en skattskyldig saknar skatteförmåga för den del av inkomsten, som icke överstiger existensminimum för honom och hans familj, kommer man till det resultat, att av den skattskyldiges inkomst ett belopp motsvarande existensminimum bör fritagas från all skatt, och att ett sådant fritagande bör ske, oberoende av huru stor inkomst den skattskyldige därutöver äger. Först den del av inkomsten, som överstiger existensminimum, blir då föremål för beskattning.

För att nå ett absolut tillfredställande resultat i fråga om storleken av det belopp, de skattskyldiga enligt denna princip böra få avdraga,

borde man strängt taget i fråga om varje skattskyldig uträkna vad som åtgår till hans och hans familjs uppehälle. Ett sådant förfaringssätt blir emellertid självklart av praktiska skäl omöjligt, då man ju icke i skattelagstiftningen kan taga hänsyn till rent individuella omständigheter, utan måste söka en utväg att efter vissa givna genomsnittsnormer fastställa ett existensminimum. En väg, som härvid vore teoretiskt möjlig, ehuru svår att i praktiken använda, skulle vara att för varje ort i riket fastställa ett belopp, vartill existensminimum för ensamförsörjare kunde beräknas uppgå, samt därefter för familjeförsörjare öka detta belopp med vissa procent för hustru och vissa procent för varje barn, olika allt efter deras ålder. Emellertid skulle det medföra allt för mycket besvär att fullt exakt uträkna existensminimum för ensamförsörjare inom varje särskild ort, vadan man nog i praktiken bleve tvungen att sammanföra de olika orterna i vissa större grupper med ett och samma belopp för existensminimum, och redan härigenom vore ett avsteg gjort från den teoretiska rättvisan. Även om, på sätt de sakkunniga föreslå, orterna i riket indelas i ett mindre antal grupper med för varje grupp bestämt belopp för ensamförsörjares existensminimum, synes det vidare möta svårigheter att tillämpa procentuella tillägg härtill för familjeförsörjare. Taxeringsmyndigheten skulle bliva tvungen att verkställa en räkneoperation för bestämmande av varje skattskyldig familjeförsörjares existensminimum och att avdraga detta belopp från det taxerade beloppet. Detta skulle medföra avsevärt arbete, varjämte möjligheterna till misstag och felräkningar bleve stora, särskilt med hänsyn till den reduktion av den existensminimum överskjutande delen av det taxerade beloppet, som de sakkunniga föreslå. De sakkunniga hava därför icke velat förorda, att frågan löses på denna väg.

De sakkunniga hålla före att problemet enklast kan lösas på det sätt, att samtliga orter i riket efter levnadskostnadernas dyrhet indelas i ett visst antal grupper och att man därefter beräknar vad existensminimum för en ensamförsörjare inom en var av dessa ortsgrupper utgör. Härvid bör man om möjligt söka avväga grupperna så, att existensminimum för ensamförsörjare kommer att uttryckas i fulla hundratal kronor; detta för att så mycket som möjligt förenkla alla erforderliga räkneoperationer. Till de sålunda funna beloppen lägges ett visst fixt, av ortens dyrhet oberoende belopp för hustru och för varje underhållet barn, och bära jämväl dessa belopp lämpligen bestämmas i jämna hundratal kronor.

Uppdelningen av orterna i olika dyrortsgrupper torde, på sätt jämväl socialstyrelsen i avgivet utlåtande ansett, kunna ske med tillräcklig

grad av noggrannhet genom en uppdelning av samtliga orter inom riket uti fem olika grupper, därvid grupp I omfattar orter med billigaste och grupp V orter med dyraste levnadskostnader. Om man då utgår från medeltalet för ensamförsörjares existensminimum i riket och sätter jämförelsetalet härför till 100, synes indelningen lämpligen böra ske på sätt socialstyrelsen föreslagit eller så, att grupperna komma att omfatta

grupp I orter med jämförelsetal ej överstigande 95,				
»	II	»	»	»
				överstigande 95 men ej 105
»	III	»	»	»
				105 » » 115
»	IV	»	»	»
				115 » » 125
»	V	»	»	»
				125.

Samtliga ensamförsörjare i orter inom en och samma grupp skulle härvid erhålla lika stort skattefritt avdrag.

Enligt av socialstyrelsen utförda beräkningar skulle existensminimum å en ort med normala levnadskostnader eller med jämförelsetal 100 hava utgjort år 1914 575 eller i jämnt tal 600 kronor och år 1917 1,000 kronor. Det är naturligtvis omöjligt att för närvarande avgöra, huru prisnivån kommer att ställa sig år 1920, då förevarande förslag tidigast kan komma att tillämpas, men de sakkunniga hava utgått från, att, då fredstillstånd synes snart inträda, priserna sannolikt skola sjunka och närma sig den nivå, varå de voro före krigets början. Det torde dock vara rådligast att räkna med, att prisen bliva något högre än före kriget, och de sakkunniga föreslå därför att det skattefria avdraget för ensamförsörjare å ort med normala levnadskostnader eller inom grupp II sättes till 700 kronor. Detta belopp överstiger det av socialstyrelsen för år 1914 uträknade, 575 kronor, med 125 kronor eller nära 22 %.

Skulle ännu vid början av 1920 års riksdag prisen icke hava sjunkit så lågt, som de sakkunniga räknat med, är det lätt att för det året medgiva en provisorisk skattelindring i den form, att det skattefria avdraget för samtliga skattskyldiga höjes med visst belopp t. ex. 100 eller 200 kronor. Härigenom kommer visserligen tilläggsavdragen för familjeförsörjare att bliva relativt lägre än enligt förslaget, men den sålunda uppkomna förskjutningen bleve av jämförelsevis ringa betydelse.

Såsom av gruppindelningen framgår skulle skillnaden i dyrhet mellan två närliggande ortsgrupper i medeltal bliva 10 % av riksmedeltalet. Om avdraget för ensamförsörjare inom ortsgrupp II bestämmes till 700 kronor, borde sålunda skillnaden i avdrag mellan två närliggande grupper vara 10 % därav eller 70 kronor, vadan för ensamförsörjare borde få avdragas; i ortsgrupp I 630 kronor, i ortsgrupp II 700 kronor, i orts-

grupp III 770 kronor, i ortsgrupp IV 840 kronor och i ortsgrupp V 910 kronor. För familjeförsörjare borde däremot skillnaden i avdrag bliva större. Enligt förslaget får en skattskyldig i ortsgrupp II med hustru och två barn under 15 år avdraga 1,100 kronor och en dylik skattskyldig inom ortsgrupp III borde sålunda få avdraga 10 % eller 110 kronor mer, således 1,210 kronor. För en skattskyldig med hustru, två barn över 15 år och två barn under 15 år blir det skattefria avdraget i ortsgrupp II 1,500 kronor och skillnaden i avdrag mellan två närliggande ortsgrupper borde för en sådan skattskyldig bliva 150 kronor. Om man utgår från att avdragen inom ortsgrupp II bestämmas till för den skattskyldige själv 700 kronor, för hustru 200 kronor, för varje barn över 15 år 200 kronor och för varje barn under 15 år 100 kronor, borde avdragen i de olika ortsgrupperna utgöra:

	ortsgrupp I	ortsgrupp II	ortsgrupp III	ortsgrupp IV	ortsgrupp V
för den skattskyldige	630	700	770	840	910
för hustru	180	200	220	240	260
för varje barn över 15 år	180	200	220	240	260
för varje barn under 15 år	90	100	110	120	130

Att använda siffror, som sålunda variera för varje ortsgrupp, skulle dock medföra olägenheter vid taxeringen. De sakkunniga föreslå därför, att skillnaden i avdrag mellan de successiva ortsgrupperna bestämmas lika för alla skattskyldiga till 100 kronor, utgörande ett medeltal, som motsvarar vad skillnaden i avdrag borde vara för gift skattskyldig med ett barn under 15 år, samt att avdragen för hustru och barn göras lika inom alla ortsgrupper och fastställas i jämna hundratal kronor. Häri-genom minskas antalet olika avdragsbelopp, som taxeringsmyndigheten har att hålla reda på, och komma alla avdrag att utföras i jämna hundra-tal kronor, vilket förenklar alla erforderliga räkneoperationer.

I detta sammanhang kan framhållas, att den på dyrtor beroende skillnaden i avdrag enligt förslaget kan uppgå till 400 kronor eller 100 kronor mer än det högsta avdrag, som för närvarande kan erhållas på denna grund.

Genom en sådan ortsindelning som den föreslagna kunna visser-ligen till synes vissa orättvisor uppstå, i det att ort, varest levnadskost-naderna endast obetydligt överstiga kostnaderna i en annan ort, i vissa fall kommer att hänföras till högre ortsgrupp än den senare och sålunda skattskyldiga i den förra orten få tillgodonjuta 100 kronor större avdrag än skattskyldiga i den senare, men detta är en olägenhet som alltid måste förefinnas, såvida man icke vill uträkna precisa beloppet av existensmi-

num å varje särskild ort och fastställa detta belopp såsom skattefritt avdrag, vilket torde vara praktiskt taget utförbart.

Indelningen av orterna i olika grupper synes icke kunna ske i skatteförordningen eller ens efter i densamma angivna schematiska grunder såsom folktätheten i de olika orterna, deras egenskap av stad eller land o. d., vilket t. ex. gjorts i Frankrike, utan synes böra överlåtas åt socialstyrelsen, som är den myndighet, som har tillgång till härför erforderligt materiel. Indelningen måste naturligtvis ske efter vissa på förhand fastställda grunder, men dessa torde böra införas i en särskild författning, och lär det kunna överlämnas åt Konungen att utfärda denna författning. De sakkunniga äro icke i tillfälle att för det närvarande avgiva förslag till sådan författning, men vilja de redan nu framhålla, att intet hinder bör möta att hänföra olika delar av ett och samma taxeringsdistrikt till olika ortsgrupper; så torde det t. ex. ofta vara nödvändigt, att ett fabriks- eller stationssamhälle hänföres till en högre ortsgrupp än den, vartill den kringliggande, till samma kommun hörande rena landsbygden hänföres. Då förhållandena på en ort rätt hastigt kunna förändras t. ex. genom en större inflyttning samt därjämte enligt socialstyrelsens uppgift en utjämning av prisen genomgående äger rum, är det nödvändigt, att ortindelningen revideras med viss tids mellanrum, och föreslå de sakkunniga, att sådan revision skall ske vart femte år.

Bör avdrag
för existens-
minimum få
ske från
taxerat be-
lopp eller
blott från
arbetsin-
komst?

De sakkunniga hava i det föregående utgått därifrån, att en person saknar skatteförmåga, om hans inkomst icke överstiger existensminimum. Skatt erlägges emellertid icke blott för inkomst utan jämväl för förmögenhet, i det att en sextiondedel av förmögenheten (förmögenhetsdelen) jämte inkomsten utgör taxerat belopp, efter vilket skatt för närvarande utgår. Denna skatt för förmögenhet är dock icke avsedd att utgå av förmögenheten utan av förmögenhetens avkastning och avsikten därmed är att träffa förmögenhetsinkomst tyngre än ren arbetsinkomst; det hela blir sålunda en s. k. differentierad inkomstskatt. För närvarande åtnjutes skattefrihet för inkomst, som icke uppgår till 800 kronor, men däremot för förmögenhetsdel blott, om denna icke uppgår till 100 kronor, d. v. s. en förmögenhet, som uppgår till 6,000 kronor, blir i regel alltid beskattad, oberoende av hur stor inkomsten är. Å andra sidan tages vid medgivande av avdrag enligt 19 § icke hänsyn till, huruvida det taxerade beloppet består av arbetsinkomst, förmögenhetsinkomst eller förmögenhetsdel, och sålunda kan man i denna form få åtnjuta skattefrihet jämväl för förmögenhetsdel.

Det kunde ifrågasättas, att avdrag för existensminimum borde få

ske blott från inkomst eller rent av blott från arbetsinkomst, så att förmögenhetsdel och förmögenhetsinkomst alltid bleve utan avdrag beskattade. Härvid skulle man då utgå ifrån att en var, med undantag av minderåriga, ålderstigna, vanföra m. fl., för vilka undantagsbestämmelser finge meddelas, i regel är i stånd att skaffa sig en åtminstone till existensminimum uppgående arbetsinkomst och att, om han icke vill göra detta, det icke finnes något skäl att vid beskattningen skona förmögenheten och inkomsten därav i samma omfattning som arbetsinkomsten. Den faktiska skatteförmågan hos ägaren av en helt liten förmögenhetsinkomst torde dock icke vara avsevärt högre än hos ägaren av en arbetsinkomst av samma storlek, vartill kommer att förmögenhetsinkomsten ju skulle ökas med förmögenhetsdelen för att tillsammans med denna bilda det taxerade beloppet. Läger man alltså skatt på de små, enbart av förmögenhet härflytande inkomsterna, skulle detta lätt medföra, att skattebeloppet måste tagas av förmögenheten och minska denna, vilket, då det gäller en stadigvarande beskattning, icke torde ligga i statens intresse.

I fråga om de större förmögenheterna åter lär en dylik anordning i regeln sakna all praktisk betydelse. Så snart arbetsinkomsten överstiger dubbla beloppet av det skattefria avdraget, skulle ju avdrag och reduktion i full utsträckning få ske. Då nu ägarna av medelstora och större förmögenheter väl i allmänhet finnas bland de klasser, vilka på grund av uppfostran och relationer hava tillgång till ett jämförelsevis väl avlönat arbete, torde man kunna antaga, att deras arbetsinkomst oftast överstiger dubbla beloppet av existensminimum. I många fall hava därjämte ägarna av större förmögenheter blandade inkomster d. v. s. inkomster, som härröra av dels förmögenhet och dels arbete, såsom t. ex. inkomst av rörelse, därvid den från arbete härrörande delen väl i allmänhet överstiger dubbla beloppet av det skattefria avdraget. Man kommer sålunda att genom en sådan åtgärd som den ifrågasatta träffa ytterst få innehavare av större förmögenheter. Den enda kategori skattskyldiga, ifråga om vilken åtgärden att icke medgiva avdrag från förmögenhetsinkomst skulle hava någon större praktisk betydelse, torde vara vissa jordbrukare, enär, på grund av den understundom allt för låga uppskattningen av naturaförmåner och av andra orsaker, deras taxerade inkomst i vissa fall knappast motsvarar mer än inkomsten av den i jordbruket nedlagda förmögenheten. En sådan lagstiftning som den ifrågasatta skulle därför huvudsakligen få karaktär av en undantagslagstiftning, avsedd att genom en formellt hårdare beskattning av jordbrukarna motverka den lindring i skatteplikt, dessa för närvarande i nämnda fall åtnjuta därigenom, att deras inkomster upptagas till lägre belopp än det verkliga.

Härigenom komme man emellertid att i viss mån sanktionera det felaktiga förfarandet att taxera naturaförmåner för lågt, vilket icke kan vara lämpligt. Även komme man att framgå med oberättigad hårdhet i de säkerligen ej få fall, där jordbrukarnas inkomster blivit rätt beräknade och fullt beskattade. Det torde vara bättre att på annat sätt söka åstadkomma en rättvisare beskattning av jordbrukare, framför allt genom åtgärder för åstadkommande av en mera effektiv taxering och en ökad kontroll över det sätt, varpå taxeringsmyndigheterna handhava sitt uppdrag, Därest, såsom ifrågasatts, revisionen av skattelagstiftningen kommer att utsträckas till jämväl de områden, som beröra inkomstberäkningen och taxeringsförfarandet, torde det bliva tillfälle att i samband därmed underkasta frågan om en rättvisare uppskattning av naturaförmåner och därmed sammanhängande spörsmål en ingående prövning.

Utöver vad redan anförts mot åtgärden att medgiva avdrag blott från arbetsinkomst, kan framhållas, att en sådan åtgärd skulle medföra en hel del praktiska olägenheter. Av deklarationerna och inkomstberäkningarna kan man i många fall icke se, till huru stor del en inkomst härrör av förmögenhet och till huru stor del av arbete, detta är framför allt fallet med inkomst av jordbruk, rörelse och yrke liksom ifråga om tillfälliga vinster. Om man alltså icke vill företaga en fullständig omarbetning av 7 §, torde man bliva tvungen att beträda den väg, som försöktes i det år 1916 för riksdagen framlagda förslaget angående krigsmaterialskatt d. v. s. bestämma, att av inkomsten ett belopp motsvarande viss procent av den taxerade förmögenheten skall anses såsom inkomst av förmögenhet. Då förmögenhet emellertid kan giva en till storleken ytterst skiftande avkastning, synes det svårt att på denna väg nå ett tillfredsställande resultat. För att icke träffa änkor och faderlösa, åldringar, vanföra o. s. v. skulle därjämte erfordras en hel del detaljerade bestämmelser, vilkas tillämpning skulle vålla stora svårigheter.

Skulle man åter inskränka sig till att icke medgiva avdrag från *förmögenhetsdelen*, så är en sådan åtgärd naturligtvis jämförelsevis enkel att i praktiken genomföra, då förmögenhetsdelen ju skall angivas i deklarationen, men även mot en sådan åtgärd kan åberopas i huvudsak detsamma som i fråga om förmögenhetsinkomsten. Endast de mindre förmögenheterna skulle träffas och särskilda bestämmelser finge meddelas för att skydda dem, vilka måste anses sakna skatteförmåga, ehuru de hava någon förmögenhet. I allmänhet kan väl sägas, att den större skatteförmåga, som finnes hos förmögenhetsinkomsten i förhållande till arbetsinkomsten, träffas tillräckligt därigenom, att förmögenhetsdelen ingår

i det taxerade beloppet och därigenom på samma gång tidigare bringar detta över den gräns, där skatteplikt inträder.

De sakkunniga hemställa därför, att vid alla avdrag och vid all reduktion hänsyn tages endast till det taxerade beloppets storlek, icke till dess sammansättning.

Vid beräkning av de tillägg till det skattefria avdraget, som böra tillkomma *familjeförsörjare*, hava de sakkunniga, liksom vid bestämmandet av avdraget för ensamförsörjare, utgått från 1914 års prisnivå. I enlighet med socialstyrelsens utredning har därvid det avdrag för *hustru*, som gift skattskyldig äger åtnjuta, föreslagits till 200 kronor.

Avdrag för
hustru och
barn.

Vad angår avdrag för *barn*, få sådana avdrag för närvarande äga rum på två olika sätt. Enligt 19 § 2 mom. äger skattskyldig, vars taxerade belopp icke överstiger 6,000 kronor, erhålla nedsättning i det taxerade beloppet med 100 kronor för varje av honom på grund av försörjningsplikt underhållet barn under 15 år, och på grund av bestämmelse i 9 § äger skattskyldig att för avlöning, kost och övriga utgifter för varje i hans verksamhet använt barn över 15 år avdraga högst 200 kronor. Denna sistnämnda bestämmelse innebär närmast, att den skattskyldige skall taxeras jämväl för barnens inkomst med rätt att för varje barn avdraga 200 kronor. De sakkunniga föreslå nu, att i 25 § införes en bestämmelse därom, att, om skattskyldig har hemmavarande eller av honom underhållna barn under 21 år, han skall taxeras jämväl för sådana barns inkomst och förmögenhet, försåvitt icke barnen själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt. För motiven till vad som sålunda föreslagits lämnas redogörelse under 25 §. Av bestämmelsen i fråga följer, att man vid beräkning av barnavdrag måste tagas hänsyn till hemmavarande eller av den skattskyldige underhållna barn under 21 år, vilka icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Vidkommande *barnavdragens storlek* har socialstyrelsen ansett, att minimikostnaden för underhåll av barn i genomsnitt kan beräknas till 100 kronor för varje barn. Denna kostnad torde dock vara mycket olika och växla med barnets ålder, så att kostnaden är större för ett äldre barn än för ett yngre. De sakkunnige föreslå, att barnavdragen bestämmas för barn under 15 år till 100 kronor och för barn över 15 år till 200 kronor. Härigenom vinnes även en viss överensstämmelse med vad i detta avseende förut varit stadgat.

Ovan angivna siffror avse barnavdrag för *gifta* skattskyldiga. Vad angår *ogifta* skattskyldiga, nödvändiggör, på sätt socialstyrelsen framhållit, förekomsten av barn i regel för en ogift person omläggning av hushållningen och förorsakar på så sätt en högre utgift för den ogifte än för

den gifte, vilken i regel även såsom barnlös skulle hava eget hushåll. Har ogift skattskyldig flera barn, är det dock endast det första av dessa, som nödvändiggör sådan omläggning av hushållningen, och de följande barnen medföra för den ogifte icke större utgifter än för den gifte. För att uppväga den högre kostnad förekomsten av barn medför för ogift skattskyldig i förhållande till kostnaden för gift skattskyldig, föreslås, att ogift skattskyldig skall erhålla 100 kronor högre avdrag än gift skattskyldig erhåller för lika stort antal barn. Detta sker på det sätt, att den ogifte skattskyldige får för ett av barnen avdraga 300 kronor, om det är över 15 år, och 200 kronor, om det är under 15 år, samt att han för övriga barn erhåller lika stora avdrag som gift skattskyldig.

De sakkunniga anse, att i lagen böra införas bestämmelser för att hindra, att två personer erhålla avdrag för samma barn. Vid avfattande av bestämmelse härom måste man komma ihåg, att den skall avse icke blott ogifta utan även fränskilda, vilka kunna vara omgifta, varigenom ett flertal olika kombinationer kan uppstå. Därest ingen undantagsbestämmelse införes, skulle båda makarna bliva avdragsberättigade, när barnet vistas hos endera av dem och den andra bidrager till barnets underhåll eller ock barnet vistas hos en tredje person, men underhålls av båda föräldrarna. Då det vanligen kommer att röra sig om barn utom äktenskapet och modern är sådant barns målsman, har det syntts lämpligast att låta modern i de tvivelaktiga fallen åtnjuta avdrag, utom när barnet vistas hos fadern, då denne blir avdragsberättigad, även om modern bidrager till barnets underhåll.

I vissa fall kan det synas berättigat, att även den av föräldrarna, som enligt förut givna bestämmelser icke skulle erhålla barnavdrag, får åtnjuta någon nedsättning i sin skattebörda på den grund, att han bidrager till sina barns underhåll. De sakkunniga föreslå därför en sådan formulering av bestämmelsen rörande de ömmande omständigheter, som kunna föranleda avdrag utöver de regelrätta avdragen, att därigenom taxeringsmyndigheten erhåller möjlighet att bereda lättnad för skattskyldig, som har underhållsskyldighet för barn utan att enligt de allmänna reglerna om barnavdrag kunna erhålla avdrag för dem.

Avdrag för
ömmande om-
ständigheter.

Förutom levnadskostnadernas höjd å taxeringsorten samt skyldighet att underhålla maka och omyndiga barn kunna jämväl andra faktorer inverka på skatteförmågan vid i övrigt lika taxerade belopp. Av dessa faktorer har i nuvarande lagstiftning hänsyn tagits till underhåll av andra närstående än barn under 15 år, långvarig sjukdom och olycks-händelse, och anse de sakkunniga, att hänsyn fortfarande bör tagas till dessa faktorer. Då emellertid enligt de sakkunnigas förslag avdrag

under vissa förutsättningar medgivits för underhåll av maka och omyn-diga barn, har bestämmelsen, att underhåll av andra närstående än barn under 15 år må betraktas såsom ömmande omständighet, utbytt mot en bestämmelse, att såsom sådan omständighet må betraktas underhåll av andra närstående än dem, för vilka skattskyldig enligt förut i paragrafen givna föreskrifter äger åtnjuta avdrag.

Av 10 § jämförd med 11 § framgår, att skattskyldig må från sin inkomst såsom utgift avdraga vad som utgivits på grund av åtagande eller annan förpliktelse att tid efter annan utgiva visst belopp i pennin-gar eller varor, försåvitt beloppet icke utgivits såsom bidrag till annans undervisning eller uppfostran, på grund av lagligen åliggande försörj-ningsplikt eller till understöd åt hemmavarande familjemedlemmar. Om en skattskyldig till en släkting, i förhållande till vilken han icke har för-sörjningsplikt, utgeber periodiskt understöd, som icke är att anse såsom bidrag till undervisning eller uppfostran, äger den skattskyldige sålunda att avdraga understödet från sin inkomst. Understödet kan emellertid jämväl anses såsom underhåll av närstående och skulle sålunda kunna medföra rätt till avdrag enligt den föreslagna 18 §. De sakkunniga hava ansett det nödvändigt, att i förordningen inryckes en bestämmelse, som förhindrar, att periodiskt understöd, som berättigar till avdrag enligt 10 §, samtidigt medför avdrag enligt 18 §.

Då flera ömmande omständigheter samtidigt kunna föreligga, synes det nödvändigt, att den lindring i skattebörda, som på grund därav må ifrågakomma, ej hålles inom allt för snäva gränser. De sakkunniga före-slå därför, att avdrag av här ifrågavarande anledning må kunna utgöra högst 500 kronor.

Om man bortser från avdragen för ömmande omständigheter, kom-mer den föreslagna anordningen av de skattefria avdragen att verka en faktisk indelning av alla skattskyldiga i vissa klasser allt efter det skatte-fria avdragets storlek. Sålunda komma t. ex. i en klass med 900 kro-nors avdrag: från ortsgrupp I gift skattskyldig med ett barn och ogift med två barn under 15 år eller ett barn över 15 år, från grupp II gift utan barn samt ogift med ett barn under 15 år samt från ortsgrupp IV ogift utan barn; i en klass med 1,000 kronors avdrag: inom orts-grupp I gifta med två barn under 15 år eller ett barn över 15 år och ogifta med tre barn under 15 år eller ett barn över och ett barn under 15 år, inom ortsgrupp II gifta med ett barn under 15 år och ogifta med två barn under 15 år eller ett barn över 15 år, inom ortsgrupp III gifta utan barn och ogifta med ett barn under 15 år samt inom ortsgrupp V ogifta utan barn o. s. v. Det är mycket lätt att, om så skulle anses er-

Förslaget
verkar indel-
ning i klasser.

forderligt, upprätta hjälptabeller, som vid taxeringen underlätta de skattskyldigas hänförande till rätt avdragsklass och utfinnande av det beskattningsbara beloppet. Utkast till sådana tabeller bifogas (se tåb. 1 och 2). De sakkunniga hade ursprungligen tänkt sig, att i lagtexten skulle inryckas bestämmelse om indelning av de skattskyldiga i klasser med olika stort avdrag för de olika klasserna, men hade därvid utgått från lägre avdrag för hustru och barn. När dessa avdrag nu, närmast på grund av socialstyrelsens erinringar, föreslås till 200 kronor för hustru och minst 100 kronor för varje barn medför detta, att antalet klasser måste sättas mycket stort, varför de sakkunniga ansett bäst att frångå klassindelningen och i stället utgå från ett visst, för ensamförsörjare avsett ortsavdrag i varje ortsgrupp samt göra vissa tillägg därtill för familjeförsörjare.

Enligt de sakkunnigas förslag skola alltså de faktorer (levnadskostnadernas höjd, familjens storlek och ömmande omständigheter), som vid lika taxerade belopp minska skatteförmågan, i första hand vinna beaktande på det sätt, att den skattskyldige får åtnjuta skattefria avdrag, vilkas belopp bestämmas med hänsyn till dessa faktorer. Ytterligare åtgärder synas dock böra vidtagas för ett mera utsträckt beaktande av dessa på skatteförmågan influerande faktorer.

Om man först jämför två skattskyldiga å samma ort, den ena, A, ensamförsörjare med en inkomst, som med 1,000 kronor överstiger existensminimum, sålunda med 1,000 kronor *fri* inkomst, och den andre, B, familjeförsörjare med likaledes 1,000 kronor *fri* inkomst, så måste man säga sig, att B:s skatteförmåga är mindre än A:s. På samma sätt är vid lika stor *fri* inkomst skatteförmågan mindre hos den, som bor å en ort med dyrare levnadskostnader, än hos den, som bor å en billigare ort, liksom vid i övrigt lika förhållanden skatteförmågan blir mindre hos den, ifråga om vilken ömmande omständigheter föreligga.

Samtliga de omständigheter, som verka en höjning av existensminimum och därmed en höjning av det skattefria avdraget, verka sålunda en nedsättning i den av den fria inkomsten betingade skatteförmågan. Denna skatteförmåga är alltså störst hos en ensamförsörjare å billigaste ort, d. v. s. hos en skattskyldig, som är berättigad till blott 600 kronors avdrag, under det att den är betydligt mindre hos en å dyraste ort bosatt gift skattskyldig med många barn, t. ex. en skattskyldig, berättigad till 2,000 kronors avdrag. Denna skillnad i skatteförmåga blir dock mindre, ju större den fria inkomsten är, och det torde egentligen vara i fråga om den del av inkomsten, som närmast överstiger existensminimum, som skillnaden har sin största betydelse. För

skattskyldig med högre avdrag än 600 kronor synes därför den del av det taxerade beloppet, som något, men icke allt för mycket, överstiger det skattefria avdraget, rätteligen böra reduceras efter någon lämplig formel, för att det reducerade beloppet skall anses medföra samma skatteförmåga som, hos en skattskyldig med 600 kronors avdrag, den del av det taxerade beloppet, som överstiger *dennes* skattefria avdrag. Att fullt matematiskt genomföra detta torde dock möta mycket stora praktiska svårigheter. De sakkunniga nöja sig därför med att föreslå, att av varje skattskyldigs taxerade belopp den del, som överstiger det skattefria avdraget, men icke dubbla beloppet därav, i beskattningsavseende reduceras till *hälften*. Härav följer, att ju större skattefritt avdrag en skattskyldig åtnjuter, desto större blir det belopp som sålunda reduceras. Om man tänker sig två skattskyldiga, A och B, vardera med en inkomst av 2,200 kronor och med skattefria avdrag, utgörande för A 800 kronor och för B 1,200 kronor, så avdragas först av A:s inkomst 800 kronor och följande 800 kronor reduceras till 400 kronor, varefter återstående 600 kronor räknas fullt, så att A skall skatta för ett beskattningsbart belopp av 1,000 kronor; varemot B får avdraga 1,200 kronor och räkna återstående 1,000 kronor såsom 500 kronor, vilket blir det beskattningsbara beloppet. Verkan av reduceringen inträder dock icke till fullo, förrän det taxerade beloppet överstiger dubbla beloppet av det skattefria avdraget. Sedan denna punkt är uppnådd, komma de föreslagna bestämmelserna att verka så, att av det taxerade beloppet en summa lika med $1\frac{1}{2}$ gång det skattefria avdraget alltjämt fritages från beskattning.

Skatt skall enligt förslaget för svenska medborgare, som äro här Beskattningsbart belopp. i riket mantalsskrivna, beräknas blott å den del av det taxerade beloppet, som återstår, sedan det skattefria avdraget frändragits och den del av det taxerade beloppet, som överstiger det skattefria avdraget, men icke dess dubbla belopp, reducerats till hälften. Det sålunda återstående beloppet blir för dessa skattskyldiga beskattningsbart belopp, och skatten därå uträknas enligt den antagna skatteskalen. Härigenom vinnes den fördelen, att för grundbeloppets uträkning erfordras endast en tabell. Den omständigheten, att alla dessa skattskyldiga, oberoende av det taxerade beloppets storlek, erhålla skattefria avdrag och reducering av en viss del av det taxerade beloppet, medför ytterligare den fördelen, att det blir lättare att åstadkomma en jämnt stigande skatteskala, i det att man bland annat undviker plötsliga språng vid övergång från en inkomstgrupp till nästföljande nämligen vid de punkter, där rätten till visst avdrag upphör, såsom i nu gällande inkomstskatteförordning vid 1,900, 3,100 och 6,100 kronor.

Enligt nuvarande regler skall det taxerade beloppet utföras i jämna *hundratal* kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt *hundratal* kronor, bortfaller, vadan i regel skatt blott utgår efter fulla *hundratal* kronor. Härifrån finnes dock ett undantag, i det att enligt 19 § vad som återstår efter i sagda paragraf medgivna avdrag skall utföras i fulla *tiotal* kronor. Om man, på sätt de sakkunniga föreslagit, för svenska medborgare alltid avdrager visst belopp såsom skattefritt och reducerar närmast följande del av det taxerade beloppet till hälften, synes det lämpligt att införa den bestämmelsen, att det beskattningsbara beloppet skall utföras i jämna *tiotal* kronor, i följd varav skatteplikt skulle inträda vid ett taxerat belopp, som med 20 kronor överstiger det skattefria avdraget. Stadgades däremot, att det beskattningsbara beloppet skulle utföras i jämna *hundratal* kronor, skulle för sådan skattskyldig skatteplikt faktiskt först inträda vid ett taxerat belopp, som med 200 kronor överstege det skattefria avdraget. Härigenom skulle från skatt befrias ett stort antal personer, vilka äro i sådan ställning, att de kunna till staten erlägga någon om än ringa skatt. Även ur statsfinansiell synpunkt är det av betydelse, att icke allt för stora belopp genom avrundning undandragas beskattning.

För närvarande kunna icke andra enskilda skattskyldige än här i riket mantalsskrivna svenska medborgare liksom naturligtvis ej heller de juridiska personer, vilka beskattas lika med enskilda, erhålla dyrorts- eller barnavdrag eller avdrag på grund av ömmande omständigheter. De sakkunniga hava icke funnit skäl föreslå någon ändring i den princip, som förut följts, och har alltså för nämnda kategorier av skattskyldiga icke föreslagits något skattefritt avdrag eller någon reducering av en del av inkomsten. Det taxerade beloppet och det beskattningsbara beloppet komma sålunda för dem att sammanfalla. Tillika föreslås, att gränsen för skatteplikt för dessa skattskyldiga fortfarande, såsom nu är fallet, sättes först vid ett beskattningsbart belopp av 100 kronor.

19 och 20 §§.

I de sakkunnigas uppdrag ingår jämväl utarbetande av nya skattekakor och avvägande av dessa så, att, vare sig ett större eller mindre belopp skall genom inkomstskatt uttagas, detta kan ske genom den allmänna inkomstskatten.

De sakkunniga hava ännu icke definitivt bestämt sig för de skattekakor, som de ämna föreslå. Det är dock tydligt, att, när för svenska medborgare skatten beräknas å ett i förhållande till det taxerade be-

loppet avsevärt reducerat beskattningsbart belopp, den lägsta skattesats, som skall tillämpas, måste bli avsevärt högre än nu gällande 0.4 %. De sakkunniga hava tänkt sig en lägsta skattesats av 3 %, varigenom vid låga taxerade belopp skatten i regel kommer att bli lägre än med nuvarande skattesatser. För ensamförsörjare å ort med billiga levnadskostnader uppkommer en obetydlig minskning i skatt vid de lägsta nu beskattade inkomsterna, varemot, när inkomsten stiger, en ökning i skatten ganska snart inträder i förhållande till nuvarande skatt. För familjeförsörjare åtminstone å ort med någorlunda dyra levnadskostnader kommer åter förslaget att ännu vid betydligt högre taxerade belopp medföra en minskning i skatt. Så t. ex. skulle vid ett medgivet avdrag av 1,200 kronor lindring i skatt äga rum ännu vid ett taxerat belopp av 6,000 kronor och vid högre avdrag gäller detsamma ännu vid betydligt högre taxerat belopp. (Jfr tabell 3).

Vill man ordna en skatteskala, så att den kan procentvis avsevärt förhöjas eller minskas allt efter behov, får den icke hava allt för stark spänning d. v. s. skillnaden mellan högsta och lägsta skattekvot får icke vara allt för stor. De sakkunniga äro mest benägna för en skatteskala, sådan, att skattens grundbelopp närmast skulle motvara nuvarande ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatt jämte tilläggsskatten för år 1918. Lägsta skattesatsen skulle då bli 3 % och den högsta 10 % av det beskattningsbara beloppet. Med en sådan skala torde man utan större olägenhet kunna uttaga upp till 200 %, d. v. s. dubbla beloppet av de föreslagna normala skattesatserna (grundbeloppen). Skulle högre direkt skatt behöva uttagas än som kan vinnas genom en fördubbling av grundbeloppen, torde det visa sig nödvändigt att revidera själva skatteskalan.

Det har ifrågasatts, att skatteskalan borde så avvägas, att dess grundbelopp skulle motsvara icke blott nuvarande ordinarie skatt och tilläggsskatten för år 1918 utan även extra skatten för år 1918. Att så avväga en skatteskala, avsedd att komma till användning under normala förhållanden, synes knäppast vara möjligt. Om man utgår från, att den år 1910 uppgjorda skatteskalan uteslutande var byggd på skatteförmåge- eller lika-offer-principen såsom grund, synes den vid dåvarande penningvärde hava utgjort ett någorlunda tillfredsställande uttryck för sagda princip, om man bortser därifrån, att progressionen avstannade för tidigt eller redan vid ett taxerat belopp av 104,500 kronor. Anledningen därtill, att man under tiden för världskriget ansett sig icke kunna uttaga erforderlig ökad skatt genom en procentuell förhöjning av den ordinarie skatten, torde icke hava varit, att dennas skatteskala ursprungligen varit felaktigt avvägd, utan fastmer att nedsättningen av penningens värde

åstadkommit en högre relativ beskattning av de smärre inkomsterna än som med skalan avsetts. Att vid progressiv beskattning ett sjunkande penningvärde medför för alla skattskyldiga en högre skattekvot än förut och att i allmänhet förhöjningen i skattekvot är större för små taxerade belopp än för stora, är lätt att inse. Om man för enkelhetens skull antager, att penningvärdet sjunkit till hälften av det normala, måste varje person, för att äga lika stor *verklig* inkomst som förut, hava en inkomst som motsvarar dubbelt så stort penningbelopp som förut. Den *nominella* inkomsten bör således bliva fördubblad för att den *verkliga* inkomsten skall förbliva oförändrad, men när inkomsten fördubblas kommer på grund av progressionen skatten att bliva mer än fördubblad och skattekvoten kommer sålunda att stiga. När nu i vanliga fall progressionen är hastigare vid nedre ändan av skatteskalen än i mitten och i övre ändan, blir stegringen i skattekvot högre för de små än för de medelstora och större inkomsterna. Den stegring i skattekvot, som vid nuvarande ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatt uppkommer, om penningvärdet sjunker till hälften, framgår av följande tabell.

Normalt penningvärde			Penningvärdet hälften av normalt			Ökning av skattekvot i %
Taxerat belopp	Skatt	Skattekvot i % av taxerade beloppet	Taxerat belopp	Skatt	Skattekvot i % av taxerade beloppet	
800	3,20	0,4	1,600	16	1	150
900	3,60	0,4	1,800	21,60	1,2	200
1,000	6	0,6	2,000	24	1,2	100
1,500	15	1	3,000	48	1,6	60
2,000	28	1,4	4,000	80	2	42,87
5,000	110	2,2	10,000	265	2,65	20,45
10,000	265	2,65	20,000	655	3,275	23,58
20,000	655	3,275	40,000	1,605	4,013	22,52
30,000	1,105	3,683	60,000	2,655	4,525	20,15
40,000	1,605	4,013	80,000	3,755	4,694	16,98
50,000	2,105	4,21	100,000	4,955	4,955	17,70
60,000	2,655	4,425	120,000	6,000	5	12,99
70,000	3,205	4,579	140,000	7,000	5	9,18
80,000	3,755	4,694	160,000	8,000	5	6,52
90,000	4,355	4,84	180,000	9,000	5	3,51
100,000	4,955	4,955	200,000	10,000	5	0,91

Ökningen i skattekvot utgör sålunda vid ett taxerat belopp av 800 kronor 150 % och är vid ett taxerat belopp av 900 kronor störst eller 200 %, men minskas sedan i allmänhet allt mera ju större det taxerade beloppet är. När man slutligen kommer till den punkt, där progressionen upphör eller 104,500 kronor, uppkommer icke längre någon ökning i skattekvoten. Det torde hava varit den sålunda påpekade, på penningevärdets fall beroende, automatiska och för de lägre inkomstgrupperna relativt högre stegringen i skattekvot, som varit orsaken till, att de nya direkta skatter, som under kristiden blivit nödvändiga, icke kunnat uttagas genom procentuella tillägg till den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten, utan måst anskaffas genom särskilda skatter å de medelstora och större inkomsterna. Man kan säga, att dessa skatter långt ifrån att åstadkomma en förändring i den förutvarande relativa skattskyldigheten snarare inneburit ett försök att bibehålla samma relativa skattskyldighet, som ursprungligen varit avsedd med den ordinarie skatten. Så snart penningvärdet stiger till sin förutvarande nivå, förefinnes icke längre något skäl att bibehålla den tillfälliga nominella skärpningen i skatteplikt för medelstora och större inkomster. Detta är anledningen till, att de sakkunniga icke ansett sig böra föreslå en för normala förhållanden avsedd skatteskala sådan, att den skulle innefatta jämväl den extra inkomst- och förmögenhetsskatten.

Härtill kommer, att en dylik skatteskala icke skulle kunna äga på långt när samma elasticitet, d. v. s. icke utan stor olägenhet kunde procentuellt höjas eller minskas i samma mån som den föreslagna skatteskalen. Vid en skatteskala, som omfattade alla tre skatterna, skulle den lägsta skattekvoten bliva 3 % och den högsta 17 % av det beskattningsbara beloppet. Om man antog, att taxerat belopp med högsta skattesats uteslutande bestode av förmögenhetsinkomst och förmögenhetsdel samt att förmögenheten avkastade 5 %, skulle högsta skattekvoten utgöra $22\frac{2}{3}$ % av den del av inkomsten, som överstege $1\frac{1}{2}$ gång existensminimum, ja till och med något mera om man tager hänsyn därtill, att det skattefria avdraget i detta fall skulle till en fjärdedel bestå av förmögenhetsdel. Det ligger i sakens natur, att det skulle vara svårt att med en dylik skala, som faktiskt skulle variera mellan 3 % och något över $22\frac{2}{3}$ %, uttaga ett skattebelopp, som avsevärt skiljde sig från grundbeloppet.

Den av oss föreslagna skatteskalen är såsom nämnt avsedd att vara ett uttryck för den relativa skattskyldigheten vid ett penningvärde närmast motsvarande det före kriget gällande. Så länge penningvärdet ännu icke stigit till samma nivå som före kriget, synes det däremot lämpligt att såsom en särskild skatt i någon form bibehålla den nuvarande extra inkomst- och förmögenhetsskatten för att därigenom motverka den på

nedsättningen i penningvärdet beroende förskjutningen i den relativa skattskyldigheten, och det är därför de sakkunnigas avsikt att avgiva förslag jämväl till en sådan extra skatt.¹ Det är emellertid tydligt, att, så länge en sådan extra skatt utgår, man icke lämpligen kan genom procentuella stegringar av den föreslagna ordinarie skatten uttaga belopp, som avsevärt överstiga grundbeloppet.

Angående skatteskalan för aktiebolag och solidariska bankbolag kunna de sakkunnige för närvarande icke yttra sig, i synnerhet som denna är beroende av frågan, vilka av ett bolags fonder som skola räknas såsom kapital vid bestämmande av inkomstprocenten, och därmed sammanhängande frågor, som ännu äro under utredning av andra sakkunniga, från vilka ännu icke föreligger något utlåtande. I varje fall komma vi att föreslå en fortsättning av progressionen upp till en inkomst motsvarande 150 % av kapitalet i likhet med vad som gäller med avseende å tilläggsskatten för år 1918.

25 §.

Familjebe-
skattning.

Enligt nuvarande skatteförordning beskattas i regel varje skattskyldig blott för sin egen inkomst. Från denna regel finnas dock vissa undantag. Sålunda beskattas mannen jämväl för hustruns inkomst och förmögenhet, såvida icke dessa rättsligen varit från hans förvaltning undantagna. Även i detta fall skall dock skatten beräknas å båda makarnas taxerade belopp sammanlagda, ehuru den därefter fördelas på båda makarna efter deras taxerade belopp, och resultatet blir sålunda praktiskt taget detsamma, som om mannen taxerats jämväl för hustruns förmögenhet och inkomst. Vidare får, därest hemmavarande barn över 15 år sysselsättas i den skattskyldiges näring, den skattskyldige för avlöning, kost och övriga utgifter för varje barn icke avdraga mer än 200 kronor, även om förmånerna verkligen uppgått till högre belopp, dock att fullt avdrag får äga rum, därest barnet självt taxeras för inkomst. Om barnet icke taxeras för inkomst, kommer den skattskyldige sålunda att taxeras för den del av barnets ifrågavarande inkomst, som överstiger 200 kronor. Vidare skall skattskyldig taxeras för hemmavarande omyndigt barns förmögenhet, så framt icke barnet självt taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt. Slutligen äger skattskyldig att erhålla avdrag för barn under 15 år, endast såvida och i den mån barnets inkomst understiger 100 kronor. Jämväl i detta fall kommer sålunda barnets inkomst att öka skatteplikten.

¹ De sakkunniga hava i sitt slutliga utlåtande frångått tanken på en extra skatt, och i stället förordat en provisorisk höjning av de skattefria avdragen.

Det förefaller, som om man vid avfattande av dessa bestämmelser icke tagit tillbörlig hänsyn till den ökning i skatteförmågan, som uppstår därigenom, att den skattskyldiges hemmavarande barn hava egen inkomst. Om man med varandra jämför två å samma ort bosatta skattskyldiga med samma inkomst och lika antal barn, lär man nödgas medgiva, att om den enes barn icke hava någon inkomst, men den andres en inkomst på ett eller annat hundratal kronor, den senares skatteförmåga är större. Barnens inkomst torde väl nämligen i regel användas till utgifter, vilka eljest skolat täckas av familjefaderns inkomst. Då barn över 15 år äger att själv råda över sin arbetsinkomst, kan väl invändas, att sådant barns inkomst i många fall kommer att användas för ändamål, som icke äro till direkt nytta för det gemensamma hushållet och icke skulle av familjefadern tillgodosetts, därest han haft att bestämma om medlens användning. Så länge barnet i hemmet åtnjuter mat och bostad, torde dock intet hinder möta för föräldrarne att, vilket ock är rättvist, uti en eller annan form av barnet erhålla bidrag till det gemensamma hushållet, och i och med detsamma uppkommer onekligen en ökad skatteförmåga för familjefadern. Skulle barnet icke vistas hemma, men till någon del få underhåll hemifrån, gälla motsvarande regler, ty ju större barnets inkomst är desto mindre blir det belopp, som från hemmet erfordras i understöd, och desto större blir familjefaderns skatteförmåga.

Det sagda gäller rätteligen alla hemmavarande eller av den skattskyldige underhållna barn, oberoende av ålder, men de sakkunniga anse, att den föreslagna beskattningen i varje fall icke bör utsträckas längre än att avse omyndiga barn. Skulle vidare barnets inkomst vara så stor, att det bör självt taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, synes icke lämpligt att barnets inkomst och förmögenhet inräknas i familjefaderns. De sakkunniga föreslå därför, att den skattskyldige taxeras jämväl för hemmavarande och av den skattskyldige underhållna barns inkomst och förmögenhet, därest barnen icke äro över 21 år och icke själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt. Möjligen kunde man tänka sig gränsen dragen så, att endast av den skattskyldige helt eller delvis underhållna omyndiga barns inkomst och förmögenhet medräknas. Har ett barn så stor inkomst, att det kan fullt försörja sig självt, skulle dess inkomst och förmögenhet ej medräknas vid taxeringen, liksom hänsyn därtill då ej heller borde tagas vid bestämmande av det skattefria avdraget. Det synes dock de sakkunniga lämpligare att låta det avgörande vara, huruvida barnet skall självt taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt. Skall den skattskyldige taxeras för sina barns inkomst och förmögenhet, bör naturligen vid bestämmande av det skattefria avdragets

storlek hänsyn tagas därtill, att samma barn skola hava sitt uppehålle av den samlade inkomsten. De sakkunniga hava också därför föreslagit, att antalet omyndiga hemmavarande eller av den skattskyldige underhållna barn, vilka icke själva taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, skall öva inflytande på det skattefria avdragets storlek. Därest gränsen ifråga om vilka barns inkomst och förmögenhet som skola inräknas, sättes annorlunda, måste självfallet gränsen jämväl dragas på annat sätt ifråga om vilka barn som skola medräknas vid bestämmande av det skattefria avdraget.

Av den föreslagna beskattningen av barns inkomst nödvändiggöres en ändring av 9 §, varom de sakkunnige avgiva förslag.

Då avsikten med en sådan beskattning som den föreslagna är att söka träffa den hos familjefadern samlade skatteförmågan, synes det vara riktigt att, i analogi med vad som redan förut gäller ifråga om äkta makar, den skattskyldige får från barnens inkomster avräkna det belopp, varmed enligt 10 § medgivna avdrag kunna överstiga den skattskyldiges egen inkomst, vadan de sakkunniga föreslagit stadgande härom. Skulle däremot dylika avdrag, vartill ett barn är berättigat, överstiga barnets inkomst, torde det icke vara skäl medgiva, att det överskjutande beloppet må avräknas å familjefaderns eller övriga barns inkomst, då det icke förefinnes någon skyldighet att av de gemensamma tillgångarna täcka bristen och densamma sålunda icke kan inverka på familjefaderns skatteförmåga. Ett medgivande härav torde också medföra icke önskade påföljder; sålunda skulle t. ex. den skattskyldige därigenom kunna för försäkringspremier erhålla avdrag med högre belopp än eljest medgivna 200 kronor.

Någon saklig förändring i de rörande äkta makars beskattning gällande reglerna synes icke böra ske, vadan de sakkunniga härutinnan föreslagit blott redaktionella ändringar, vilka betingas av det föreslagna systemet med reduktion av taxerat belopp till beskattningsbart belopp.

Samman-
vande.

Det har vid upprepade tillfällen framhållits, att en man och en kvinna, vilka var för sig äga inkomst, kunna genom att ingå äktenskap med varandra försättas uti en med avseende å inkomstskatt ofördelaktigare ställning än före äktenskapets ingående, i det att efter äktenskapets ingående deras inkomster beskattas efter sitt sammanlagda belopp och icke såsom fördelade på båda. Följden härav blir, att de ofta gå miste om skattefrihet och måste erlägga skatt efter en högre skattesats. Å andra

sidan medför den gemensamma hushållningen såsom sådan en besparing, vilken får anses betinga en högre skattekraft.

Enligt förslaget äger skattskyldig att för hustru åtnjuta ett skattefritt avdrag av 200 kronor, men detta är naturligtvis icke alltid tillräckligt att uppväga verkan därav, att skatt skall beräknas efter båda makarnas inkomst och förmögenhet sammanlagda. För att förekomma att två personer av skilda kön, vilka sammanleva såsom äkta makar, i avsikt att undvika beskattning underlåta att ingå äktenskap, vore det strängt taget nödvändigt att i förordningen införa ett stadgande, att personer, vilka sammanleva såsom man och hustru, alltid skulle i beskattningsavseende betraktas såsom om de vore äkta makar. Därav skulle följa, att bådas taxerade belopp sammanräknade lades till grund vid bestämmande av det beskattningsbara beloppet, att avdrag skulle ske för kvinnan såsom om hon vore hustru till mannen, att avdragen för möjligen varande barn beräknades på samma sätt som för barn av gifta personer samt att skatt påfördes en var efter förhållandet mellan hans taxerade belopp och summan av bådas taxerade belopp sammanräknade. Mot införandet av en dylik bestämmelse talar emellertid svårigheten att avgöra, hurvida två personer verkligen sammanleva såsom man och hustru. Man kan icke tillåta taxeringsmyndigheten att verkställa en mera ingående undersökning härav, då det rör sig om så intima förhållanden. Förutsättningen för tillämpning av en dylik bestämmelse måste vara, att de båda sammanlevande uppträda på ett sådant sätt, att det icke kan finnas något tvivel om arten av förhållandet dem emellan. Detta villkor kan anses uppfyllt, därest de vid mantalsskrivning eller i deklaration uppgiva, att de leva som äkta makar, och det synes icke finnas någon betänklighet mot att i ett sådant fall tillämpa de för beskattning av äkta makar gällande reglerna. Det torde jämväl finnas många fall, då två personer uppträtt på sådant sätt, att man, ehuru de icke uppgivit det i sina deklarationer, kan utan svårighet fastslå, att de leva såsom man och hustru. Även i sådana fall bör taxeringsmyndigheten vara berättigad taxera dem såsom om de voro äkta makar. De sakkunniga föreslå därför, att två med varandra sammanlevande personer skola taxeras som om de voro äkta makar, därest av dem eller endera av dem vid mantalsskrivning eller i deklaration uppgives, att de sammanleva såsom man och hustru, eller det eljest är allmänt känt, att så är förhållandet.

Förslaget till vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om
taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

2 §.

Enligt nuvarande bestämmelser är verk och bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj, eller blivit registrerat såsom aktiebolag eller står under offentlig kontroll, alltid skyldigt att avgiva deklaration oberoende av, huruvida det haft skattepliktig inkomst eller icke, varemot annan skattskyldig har att avgiva deklaration, endast om han nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller åtnjutit minst 800 kronors inkomst eller ägt förmögenhet till värde av minst 6 000 kronor. Denna gräns för deklarationsplikt sammanfaller icke fullständigt med gränsen för skatteplikt. Andra juridiska personer än nyssnämnda bolag liksom andra enskilda skattskyldiga än här i riket mantalsskrivna svenska medborgare äro skattepliktiga redan vid ett taxerat belopp av 100 kronor, ehuru de i regel icke äro uppgiftspliktiga i annat fall än när de föregående år varit taxerade till inkomst- och förmögenhetsskatt. Likaledes är en svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, ehuru icke uppgiftspliktig, skattepliktig, även om han haft lägre inkomst än 800 kronor och mindre förmögenhet än 6,000 kronor, därest hans taxerade belopp skulle bliva minst 800 kronor. Detta är t. ex. fallet, när han haft en inkomst av 750 kronor ochen förmögenhet av 3,000 kronor; inkomsten 750 kronor skall då ökas med en sextiondedel av förmögenheten eller 50 kronor, vadan hans taxerade belopp blir 800 kronor. Det lämpligaste torde emellertid vara att gränserna för skatteplikt och uppgiftsplikt alltid sammanfalla.

Enligt förslaget om ändring i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt blir gränsen för skatteplikt i fråga om svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, mycket olika i det att den växlar allt efter bostadsort, civilstånd och barnantal, och det är därför svårt att sätta en bestämd gräns, vid vilken uppgiftsplikt för sådan skattskyldig bör inträda. En lösning vore att bestämma, att en var skattskyldig är uppgiftspliktig, när han nästföregående år åtnjutit så stor inkomst och vid samma års utgång haft en så stor förmögenhet, att skatteplikt för honom inträtt. Den skattskyldige skulle då vara tvungen att taga reda på, huru stora de skattefria avdragen äro för honom själv, hans hustru

och de barn, för vilkas inkomst och förmögenhet han skall taxeras, samt att uträkna, huruvida hans taxerade belopp överstiger dessa avdrag eller icke. Det synes dock icke vara lämpligt att på detta sätt låta den skattskyldige själv avgöra, huruvida skatteplikt inträtt eller ej. Härigenom förminskas för taxeringsmyndigheten möjligheten att kontrollera, för vilka personer den skattskyldige beräknat avdrag, och huruvida dessa avdrag uträknats riktigt, vadan följden torde bliva, att taxeringsmyndigheten ofta måste infordra deklaration enligt andra momentet i paragrafen. Härtill kommer, att ett misstag från den skattskyldiges sida skulle för honom medföra förlust av rätten att överklaga taxeringen. Däremot torde man kunna överlämna åt den skattskyldige att själv verkställa sammanläggningen av inkomsten med en sextiondedel av förmögenheten samt att hålla reda på, huruvida det sammanlagda beloppet över- eller understiger ortsavdraget. Så snart den skattskyldiges taxerade belopp överstiger detta avdrag, bör uppgiftsplikt inträda; det tillkommer därefter taxeringsmyndigheten att avgöra, vilka avdrag därutöver böra få åtnjutas. För att skattskyldig skall få reda på, huru stort ortsavdraget är å den ort, där han är bosatt, erfordras emellertid, att i den kungörelse om taxeringen, som enligt 26 § skall utfärdas, inflyter uppgift om, till vilka ortsgrupper de olika orterna inom länet höra, och föreslå de sakkunniga därför, att i sagda kungörelse skall inflyta en dylik uppgift.

I fråga om andra juridiska personer än de i 1 mom. a) upptagna och andra enskilda skattskyldiga än svenska medborgare, som äro här i riket mantalsskrivna, synes gränsen för uppgiftsplikt böra sammanfalla med gränsen för skatteplikt, och dessa sålunda bliva uppgiftsskyldiga, så snart deras taxerade belopp uppgår till 100 kronor.

De sakkunniga vilja få framhålla, att med den föreslagna lydelsen av ifrågavarande § man måste vara mycket försiktig vid tillämpning av 18 § 1 mom. samt i många fall låta 7 mom. i samma paragraf komma till användning.

3 §.

Då enligt förslaget en skattskyldig kan taxeras jämväl för barns inkomst och förmögenhet, synes det erforderligt, att i denna § inryckes uttrycklig bestämmelse därom, att en dylik skattskyldig är pliktig att i sin deklaration angiva jämväl barnens inkomst och förmögenhet. De sakkunniga hava ansett det lämpligt, att samtidigt uttryckligen stadgas, vilket förut icke skett, att jämväl hustruns inkomst och förmögenhet skall uppgivas, därest icke hustrun själv skall taxeras därför.

11 §.

2:o) d) Det synes erforderligt att i samband med införande av den anordningen, att skattskyldig skall taxeras för hemmavarande eller av honom underhållna barns inkomst och förmögenhet, utsträcka uppgiftsplikten för förmyndarekammare eller gode män för tillsyn av förmyndarskap ifråga om inkomst eller förmögenhet, som tillkommer omyndig. Man torde dock kunna inskränka sig till att fordra dylika uppgifter, där est den omyndiges inkomst uppgått till minst 100 kronor eller hans förmögenhet till minst 1,200 kronor, detta för att bespara ifrågavarande myndigheter besväret att avlämna uppgifter angående inkomster och förmögenheter, vilka praktiskt taget sakna betydelse i skatteavseende.

2:o) h) Enligt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skall en var svensk man eller kvinna, som är varaktigt oförmögen till arbete eller fyllt 67 år, uppbära pension, vilken utgör för man 30 % och för kvinna 24 % av de erlagda pensionsavgifternas sammanlagda belopp och utgår oberoende av pensionstagarens inkomst i övrigt. Den årliga pensionsavgiften utgör högst 13 kronor och skall erläggas i högst 51 år eller från och med det år, då en person fyller 16 år, till ock med det år, då han fyller 66 år. De erlagda avgifterna kunna sålunda utgöra högst 663 kronor och den årliga pensionen högst 198 kronor 90 öre för man och 159 kronor 12 öre för kvinna. Pensionstagare, som är varaktigt oförmögen till arbete och vilkens årsinkomst, oberäknat pension enligt nämnda lag, icke uppgår för man till 300 kronor och för kvinna till 280 kronor, kan därjämte erhålla ett pensionstillägg, som kan uppgå till högst 150 kronor för man och 140 kronor för kvinna och vilket minskas ju mer inkomsten närmar sig 300 respektive 280 kronor, så att inkomst och pensionstillägg aldrig kunna tillsammans överstiga 300 respektive 280 kronor. Pensionstillägget skall höjas med 0,08 % för varje krona av till fullo erlagda pensionsavgifter. Även med inberäkning av dylik förhöjning av pensionstillägget kunna dock för pensionstagare, som är berättigad till pensionstillägg, detta och inkomsten tillsammans aldrig överstiga 300 respektive 280 kronor.

Utöver den obligatoriska pensionen och pensionstillägget kan en pensionstagare uppbära pension på grund av frivilliga avgifter. Dylika avgifter få icke erläggas till högre belopp än 30 kronor för varje kalenderår, och pensionen utgör för man $1\frac{1}{2}$ % av avgiftens belopp för varje helt år, som förflutit från den dag, avgiften erlades, till den dag, från vilken pensionen utgår, samt för kvinna $\frac{5}{6}$ av motsvarande belopp för

man. Denna pension kan sålunda uppgå till jämförelsevis avsevärda belopp.

Lagen om allmän pensionsförsäkring innehåller jämväl bestämmelser om understöd. Dylikt understöd kan under villkor och med belopp, som är stadgat angående pensionstillägg, erhållas av den, som efter fyllda 15 år blivit varaktigt oförmögen till arbete, men för vilken pensionsavgifter icke blivit erlagda, ävensom av den, vilken vid nämnde ålder redan är varaktigt oförmögen till arbete.

Pension, pensionstillägg och understöd äro tydligen för mottagaren inkomst av beskaffenhet att böra tagas i beräkning vid taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt. Uppgift om pensions- eller understödstagare bör sålunda i överensstämmelse med vad som för likartade fall är stadgat lämnas av den, som utbetalar pensionen eller understödet d. v. s. pensionsstyrelsen. Det är dock icke erforderligt, att uppgift lämnas angående samtliga pensions- och understödstagare, enär man i många fall kan beräkna, att inkomsten är så ringa, att skatteplikt icke inträder.

I fråga om pensionstagare, vilka icke åtnjuta pensionstillägg, är det tydligt, att i många fall deras inkomst är så stor, att skatteplikt föreligger. Annorlunda förhåller det sig med den, som uppbär pensionstillägg.

För en ensamförsörjare, som är berättigad till pensionstillägg, kan inkomsten högst utgöra 498 kronor 90 öre ($198,90 + 300$). Skatteplikt kan sålunda icke inträda, och någon uppgift om en sådan persons pension och pensionstillägg behöver alltså icke lämnas. Är det fråga om äkta makar, som åtnjuta pensionstillägg, kunna deras inkomster icke överstiga för mannen 498 kronor 90 öre och för hustrun 439 kronor 12 öre ($159,12 + 280$) sålunda för båda gemensamt 938 kronor 2 öre. Därest makarna äro bosatta å ort tillhörande Ortsgrupp I eller II, inträder sålunda skatteplikt för dem. Det torde dock vara endast i undantagsfall, som två äkta makar i den ställning, att de åtnjuta pensionstillägg, hava så stor inkomst, att skatteplikt inträder, och det synes därför i regel vara onödigt att erhålla uppgifter om pension, som tillkommer person, vilken är berättigad till pensionstillägg.

Skulle pensionstagare jämväl uppbära pension på grund av frivilliga avgifter, kan skatteplikt lättare inträda, särskilt ifråga om äkta makar, och uppgift blir då erforderlig.

Är det fråga om person under 21 år, som uppbär understöd eller pension och pensionstillägg, torde i flertalet fall det icke vara han själv utan hans fader eller moder, som skall taxeras härför, och man kan då icke med bestämdhet fastslå, att denna inkomst saknar betydelse för taxeringen, vadan uppgift bör lämnas.

För att bespara pensionsstyrelsen besväret att lämna uppgifter om pensioner och understöd, vilka uppgå till så små belopp, att de praktiskt taget sakna betydelse för beskattningen, föreslås, att uppgiftsskyldighet icke skall äga rum för pension eller understöd som icke uppgår till 100 kronor. I samband därmed torde gränsen för uppgiftsskyldighet ifråga om annan pension, livränta och gratifikation jämväl böra sättas vid ett belopp av 100 kronor.

De av de sakkunniga föreslagna ändringarna i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt och i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering nödvändiggöra viss ändrad avfattning av gällande formulär till deklarationer och taxeringslängder. För slag i sådant avseende äro för närvarande under utarbetande.

Stockholm i december 1918.

OTTO V. LANDÉN.

KNUT WICKSELL.

HARALD WALLER.

Tabell 1.

Tabell

över indelning av de skattskyldige i klasser efter storleken av beskattnings-
fritt avdrag.

600 kronors avdrag	ortsgrupp I	ogift utan barn.
700 kronors avdrag	ortsgrupp II	ogift utan barn.
800 kronors avdrag	ortsgrupp I	ogift med ett barn under 15 år.
	ortsgrupp III	gift utan barn.
900 kronors avdrag	ortsgrupp I	ogift utan barn.
	ortsgrupp I	ogift med två barn under 15 år.
	ortsgrupp I	ogift med ett barn över 15 år.
	ortsgrupp II	gift med ett barn under 15 år.
	ortsgrupp II	ogift med ett barn under 15 år.
1,000 kronors avdrag	ortsgrupp IV	gift utan barn.
	ortsgrupp IV	ogift utan barn.
	ortsgrupp I	ogift med tre barn under 15 år.
	ortsgrupp I	ogift med ett barn under 15 år och ett barn över 15 år.
	ortsgrupp I	gift med två barn under 15 år.
	ortsgrupp I	gift med ett barn över 15 år.
	ortsgrupp II	ogift med två barn under 15 år.
	ortsgrupp II	ogift med ett barn över 15 år.
1,100 kronors avdrag	ortsgrupp II	gift med ett barn under 15 år.
	ortsgrupp III	ogift med ett barn under 15 år.
	ortsgrupp III	gift utan barn.
	ortsgrupp V	ogift utan barn.
	ortsgrupp V	ogift med fyra barn under 15 år.
	ortsgrupp I	ogift med två barn under 15 år och ett barn över 15 år.
	ortsgrupp I	ogift med två barn över 15 år.
		gift med tre barn under 15 år.
		gift med ett barn under 15 år och ett barn över 15 år.

1,100 kronors avdrag	ortsgrupp II	ogift med tre barn under 15 år.	
		ogift med ett barn under 15 år och ett barn över 15 år.	
		gift med två barn under 15 år.	
		gift med ett barn över 15 år.	
	ortsgrupp III	ogift med två barn under 15 år.	
		ogift med ett barn över 15 år.	
		gift med ett barn under 15 år.	
	ortsgrupp IV	ogift med ett barn under 15 år.	
		gift utan barn.	
	1,200 kronors avdrag	ortsgrupp I	ogift med fem barn under 15 år.
			ogift med tre barn under och ett över 15 år.
			ogift med ett barn under och två över 15 år.
gift med fyra barn under 15 år.			
gift med två barn under och två barn över 15 år.			
ortsgrupp II		gift med två barn över 15 år.	
		ogift med fyra barn under 15 år.	
		ogift med två barn under och två barn över 15 år.	
		ogift med två barn över 15 år.	
		gift med tre barn under 15 år.	
ortsgrupp III		gift med ett barn under och ett barn över 15 år.	
		ogift med tre barn under 15 år.	
	ogift med ett barn under och ett barn över 15 år.		
	gift med två barn under 15 år.		
ortsgrupp IV	gift med ett barn över 15 år.		
	ogift med två barn under 15 år.		
	ogift med ett barn över 15 år.		
ortsgrupp V	gift med ett barn under 15 år.		
	gift utan barn.		
o. s. v.			

Tabell 2.

Tabeller
för utfinnande av beskattningsbart belopp.

600 kronors skattefritt avdrag.

Taxerat belopp.	Beskattningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskattningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskattningsbart belopp
620	10	820	110	1,020	210
40	20	40	120	40	220
60	30	60	130	60	230
80	40	80	140	80	240
700	50	900	150	1,100	250
20	60	20	160	20	260
40	70	40	170	40	270
60	80	60	180	60	280
80	90	80	190	80	290
800	100	1,000	200	1,200	300

Vid högre taxerade belopp än 1,200 kronor utfinnes det beskattningsbara beloppet genom att från det taxerade beloppet draga 900 kr.

700 kronors skattefritt avdrag.

Taxerat belopp	Beskattningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskattningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskattningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskattningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskattningsbart belopp
720	10	880	90	1,040	170	1,200	250	1,360	330
40	20	900	100	60	180	20	260	80	340
60	30	20	110	80	190	40	270	1,400	350
80	40	40	120	1,100	200	60	280		
800	50	60	130	20	210	80	290		
20	60	80	140	40	220	1,300	300		
40	70	1,000	150	60	230	20	310		
60	80	20	160	80	240	40	320		

Vid högre taxerade belopp än 1,400 kronor utfinnes det beskattningsbara beloppet genom att från det taxerade beloppet draga 1,050 kronor.

800 kronors avdrag.

Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp
820	10	1,020	110	1,220	210	1,420	310
40	20	40	120	40	220	40	320
60	30	60	130	60	230	60	330
80	40	80	140	80	240	80	340
900	50	1,100	150	1,300	250	1,500	350
20	60	20	160	20	260	20	360
40	70	40	170	40	270	40	370
60	80	60	180	60	280	60	380
80	90	80	190	80	290	80	390
1,000	100	1,200	200	1,400	300	1,600	400

Vid högre taxerade belopp än 1,600 kronor utfinnes det beskattningsbara beloppet genom att från det taxerade beloppet draga 1,200 kronor.

900 kronors avdrag.

Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Taxerat belopp.	Beskatt- nings- bart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp
920	10	1,100	100	1,300	200	1,500	300	1,700	400
940	20	20	110	20	210	20	310	20	410
960	30	40	120	40	220	40	320	40	420
980	40	60	130	60	230	60	330	60	430
1,000	50	80	140	80	240	80	340	80	440
20	60	1,200	150	1,400	250	1,600	350	1,800	450
40	70	20	160	20	260	20	360		
60	80	40	170	40	270	40	370		
80	90	60	180	60	280	60	380		
—	—	80	190	80	290	80	390		

Vid högre taxerade belopp än 1,800 kronor utfinnes det beskattningsbara beloppet genom att från det taxerade beloppet draga 1,350 kronor.

1,000 kronors avdrag.

Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart be opp	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp
1,020	10	1,220	110	1,420	210	1,620	310	1,820	410
40	20	40	120	40	220	40	320	40	420
60	30	60	130	60	230	60	330	60	430
80	40	80	140	80	240	80	340	80	440
1,100	50	1,300	150	1,500	250	1,700	350	1,900	450
20	60	20	160	20	260	20	360	20	460
40	70	40	170	40	270	40	370	40	470
60	80	60	180	60	280	60	380	60	480
80	90	80	190	80	290	80	390	80	490
1,200	100	1,400	200	1,600	300	1,800	400	2,000	500

Vid högre taxerade belopp än 2,000 kronor utfinnes det beskattningsbara beloppet genom att från det taxerade beloppet draga 1,500 kronor.

1,100 kronors avdrag.

Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp
1,120	10	1,420	160	1,720	310	2,020	460
40	20	40	170	40	320	40	470
60	30	60	180	60	330	60	480
80	40	80	190	80	340	80	490
1,200	50	1,500	200	1,800	350	2,100	500
20	60	20	210	20	360	20	510
40	70	40	220	40	370	40	520
60	80	60	230	60	380	60	530
80	90	80	240	80	390	80	540
1,300	100	1,600	250	1,900	400	2,200	550
20	110	20	260	20	410		
40	120	40	270	40	420		
60	130	60	280	60	430		
80	140	80	290	80	440		
1,400	150	1,700	300	2,000	450		

Vid högre taxerade belopp än 2,200 kronor utfinnes det beskattningsbara beloppet genom att från det taxerade beloppet draga 1,650 kronor.

1,200 kronors avdrag.

Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- ningsbart belopp
1,220	10	1,520	160	1,820	310	2,120	460
40	20	40	170	40	320	40	470
60	30	60	180	60	330	60	480
80	40	80	190	80	340	80	490
1,300	50	1,600	200	1,900	350	2,200	500
20	60	20	210	20	360	20	510
40	70	40	220	40	370	40	520
60	80	60	230	60	380	60	530
80	90	80	240	80	390	80	540
1,400	100	1,700	250	2,000	400	2,300	550
20	110	20	260	20	410	20	560
40	120	40	270	40	420	40	570
60	130	60	280	60	430	60	580
80	140	80	290	80	440	80	590
1,500	150	1,800	300	2,100	450	2,400	600

Vid högre taxerade belopp än 2,400 kronor utfinnes det beskattningsbara beloppet genom att från det taxerade beloppet draga 1,800 kronor.

1,300 kronors avdrag.

Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp
1,320	10	1,620	160	1,920	310	2,220	460	2,520	610
40	20	40	170	40	320	40	470	40	620
60	30	60	180	60	330	60	480	60	630
80	40	80	190	80	340	80	490	80	640
1,400	50	1,700	200	2,000	350	2,300	500	2,600	650
20	60	20	210	20	360	20	510		
40	70	40	220	40	370	40	520		
60	80	60	230	60	380	60	530		
80	90	80	240	80	390	80	540		
1,500	100	1,800	250	2,100	400	2,400	550		
20	110	20	260	20	410	20	560		
40	120	40	270	40	420	40	570		
60	130	60	280	60	430	60	580		
80	140	80	290	80	440	80	591		
1,600	150	1,900	300	2,200	450	2,500	600		

Vid högre taxerade belopp än 2,600 kronor utfinnes det beskattningsbara beloppet genom att från det taxerade beloppet draga 1,950 kronor.

Tabell 3.

Tabell

upptagande jämförelse mellan skattens belopp enligt den nuvarande skatteskalen samt den föreslagna skatteskalans grundbelopp för skattskyldiga med 600, 800, 1,000, 1,200 och 1,400 kronors skattefritt avdrag.

Taxerat belopp	Nuva- rande skatt	600 kr. avdrag		800 kr. avdrag		1,000 kr. avdrag		1,200 kr. avdrag		1,400 kr. avdrag	
		Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt
620	—	10	0·30	—	—	—	—	—	—	—	—
800	3·20	100	3	—	—	—	—	—	—	—	—
820	3·20	110	3·30	10	0·30	—	—	—	—	—	—
1,000	6	200	6	100	3	—	—	—	—	—	—
1,020	6	210	6·30	110	3·30	10	0·30	—	—	—	—
1,200	9·60	300	9	200	6	100	3	—	—	—	—
1,220	9·60	320	9·60	210	6·30	110	3·30	10	0·30	—	—
1,400	11·20	500	15	300	9	200	6	100	3	—	—
1,420	11·20	520	15·60	310	9·30	210	6·30	110	3·30	10	0·30
1,600	16	700	21	400	12	300	9	200	6	600	3
1,800	21·60	900	27	600	18	400	12	300	9	200	6
2,000	24	1,100	33	800	24	500	15	400	12	300	9
2,400	33·60	1,500	45	1,200	36	900	27	600	18	500	15
2,800	44·80	1,900	57	1,600	48	1,300	39	1,000	30	700	21
3,000	48	2,100	63	1,800	54	1,500	45	1,200	36	900	27
4,000	80	3,100	93·50	2,800	84	2,500	75	2,200	66	1,900	57
5,000	110	4,100	128·50	3,800	118	3,500	107·50	3,200	97	2,900	87
6,000	135	5,100	163·50	4,800	153	4,500	142·50	4,200	132	3,900	121·50
7,000	165	6,100	198·50	5,800	188	5,500	177·50	5,200	167	4,900	156·50
8,000	195	7,100	233·50	6,800	223	6,500	212·50	6,200	202	5,900	191·50
9,000	230	8,100	268·50	7,800	258	7,500	247·50	7,200	237	6,900	226·50
10,000	265	9,100	303·50	8,800	293	8,500	282·50	8,200	272	7,900	261·50
12,000	335	11,100	379	10,800	367	10,500	355	10,200	343	9,900	331·50

Taxerat belopp	Nuva- rande skatt	600 kr. avdrag		800 kr. avdrag		1,000 kr. avdrag		1,200 kr. avdrag		1,400 kr. avdrag	
		Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt
15,000	455	14,100	499	13,800	487	13,500	475	13,200	463	12,900	451
20,000	655	19,100	699	18,800	687	18,500	675	18,200	663	17,900	651
25,000	880	24,100	940	23,800	925	23,500	910	23,200	895	22,900	880
30,000	1,105	29,100	1,190	28,800	1,175	28,500	1,160	28,200	1,145	27,900	1,130
40,000	1,605	39,100	1,690	38,800	1,675	38,500	1,660	38,200	1,645	37,900	1,630
50,000	2,105	49,100	2,190	48,800	2,175	48,500	2,160	48,200	2,145	47,900	2,130
60,000	2,655	59,100	2,781	58,800	2,763	58,500	2,745	58,200	2,727	57,900	2,709
70,000	3,205	69,100	3,381	68,800	3,363	68,500	3,345	68,200	3,327	67,900	3,309
80,000	3,755	79,100	3,981	78,800	3,963	78,500	3,945	78,200	3,927	77,900	3,909
90,000	4,355	89,100	4,581	88,800	4,563	88,500	4,545	88,200	4,527	87,900	4,509
100,000	4,955	99,100	5,181	98,800	5,163	98,500	5,145	98,200	5,127	97,900	5,109

Bilaga 2.

Inkomstskattesakkunnigas slutliga utlåtande.

V. P. M.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1918 har herr statsrådet och chefen för finansdepartementet tillkallat undertecknade för att inom departementet biträda vid en revision i vissa delar av lagstiftningen rörande den direkta beskattningen till staten.

De sakkunniga hava börjat sina gemensamma överläggningar den 17 augusti 1918, varefter förnyade sammanträden tid efter annan ägt rum, och hava de sakkunniga i december 1918 avgivit preliminärt utlåtande jämte förslag till vissa ändringar dels i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt dels ock i förordningen samma dag om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Sedan nämnda förslag för yttrande remitterats till kammarrätten, pensionsstyrelsen, överståthållarämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshavande, hava de sakkunniga erhållit tillfälle att taga del av de av nämnda myndigheter avgivna yttranden ävensom en del skrivelser, som inkommit från föreningar och enskilda.

Utöver vad de sakkunniga i sitt preliminära utlåtande yttrat, få de nu anföra följande.

De sakkunniga hava — jämte det att i förslaget till förordning om vissa ändringar i skatteförordningen införts skatteskalen för aktiebolag, vilken icke ingick i det remitterade förslaget — funnit sig böra, delvis på grund av anmärkningar, som framställts av de över de remitterade förslagen hörda myndigheterna, föreslå vissa ändringar i förslagen. Så föreslås, att 9 §, 17 § 1 mom., 19 § och 25 § 1 och 2 mom. i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt måtte erhålla följande lydelse:

9 §.

Vid uppskattning av inkomst ur inkomstkälla, som i 7 § omfattas, må, utom i det fall att ersättning för bestridande av särskilda med tjänst eller uppdrag förenade kostnader, varom i 8 § förmåles, blivit av staten särskilt anvisad, avdrag ske för alla utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande, såsom:

arrende eller hyresavgift; — — — underhåll av fastighet och inventarier;

avlöning, kost och övriga utgifter för de i skattskyldigs verksamhet använda biträden, arbetare och hemmavarande barn, för de sistnämnda dock endast ifall de äro över 21 år eller ock själva skola taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt;

kontors- och andra förvaltningskostnader — — — särskilda anvisningarna.

Därest gift kvinna av förvärvsverksamhet är i avsevärd grad förhindrad att ägna sig åt hemmets skötsel, äger hon att från sin inkomst av dylik verksamhet avdraga kostnaden för nödigt biträde i hemmet, dock att avdraget i intet fall må överstiga 300 kronor.

17 §.

1 mom. Den uppskattade inkomsten och en sextiondedel av den uppskattade förmögenheten utgöra tillsammans *taxerat belopp*. För den, som icke enligt 12 § är skattskyldig för förmögenhet, utgör den uppskattade inkomsten *taxerat belopp*. Det *taxerade beloppet* utföres i jämna tiotal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt tiotal kronor, bortfaller.

19 §.

Inkomst och förmögenhetsskatt utgår med viss procent av de enligt nedan angivna grunder uträknade *grundbelopp*.

1. För andra skattskyldiga än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag utgör *grundbeloppet*:

för den del av det beskattningsbara beloppet, som icke överstiger 10,000 kronor, 3 %,

för den del av det beskattningsbara beloppet, som överstiger

10,000 kronor	men icke	20,000 kronor,	4 %
20,000	»	40,000	» 5 »
40,000	»	60,000	» 6 »
60,000	»	100,000	» 7 »
100,000	»	150,000	» 8 »
150,000	»	200,000	» 9 »
200,000	»	300,000	» 10 »
300,000	»	400,000	» 11 »
400,000	»	600,000	» 12 »
600,000	»	800,000	» 13 »
800,000	»	1,000,000	» 14 »
1,000,000	»		15 »

dock att grundbeloppet icke må i något fall överstiga 12 % av det beskattningsbara beloppet.

2. För inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag utgör grundbeloppet:

När den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet	Skatt i % av den taxerade inkomsten	När den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet	Skatt i % av den taxerade inkomsten
icke överstiger 4 %	1,50	överstiger 22 men icke 23 % . . .	7,60
överstiger 4 men icke 4 ¹ / ₄ % . . .	1,60	" 23 " " 24 " . . .	7,75
" 4 ¹ / ₄ " " 4 ¹ / ₂ " . . .	1,70	" 24 " " 25 ¹ / ₂ " . . .	7,90
" 4 ¹ / ₂ " " 4 ³ / ₄ " . . .	1,80	" 25 ¹ / ₂ " " 27 " . . .	8,05
" 4 ³ / ₄ " " 5 " . . .	1,90	" 27 " " 28 ¹ / ₂ " . . .	8,20
" 5 " " 5 ¹ / ₃ " . . .	2,00	" 28 ¹ / ₂ " " 30 " . . .	8,35
" 5 ¹ / ₃ " " 5 ² / ₃ " . . .	2,20	" 30 " " 32 " . . .	8,50
" 5 ² / ₃ " " 6 " . . .	2,40	" 32 " " 34 " . . .	8,65
" 6 " " 6 ¹ / ₃ " . . .	2,60	" 34 " " 36 " . . .	8,80
" 6 ¹ / ₃ " " 6 ² / ₃ " . . .	2,80	" 36 " " 39 " . . .	8,95
" 6 ² / ₃ " " 7 " . . .	3,00	" 39 " " 42 " . . .	9,10
" 7 " " 7 ¹ / ₃ " . . .	3,20	" 42 " " 46 " . . .	9,25
" 7 ¹ / ₃ " " 7 ² / ₃ " . . .	3,40	" 46 " " 50 " . . .	9,40
" 7 ² / ₃ " " 8 " . . .	3,60	" 50 " " 55 " . . .	9,55
" 8 " " 8 ¹ / ₂ " . . .	3,80	" 55 " " 60 " . . .	9,70
" 8 ¹ / ₂ " " 9 " . . .	4,00	" 60 " " 65 " . . .	9,85
" 9 " " 9 ¹ / ₂ " . . .	4,20	" 65 " " 70 " . . .	10,00
" 9 ¹ / ₂ " " 10 " . . .	4,40	" 70 " " 75 " . . .	10,15
" 10 " " 10 ¹ / ₂ " . . .	4,60	" 75 " " 80 " . . .	10,30
" 10 ¹ / ₂ " " 11 " . . .	4,80	" 80 " " 85 " . . .	10,45
" 11 " " 11 ¹ / ₂ " . . .	5,00	" 85 " " 90 " . . .	10,60
" 11 ¹ / ₂ " " 12 " . . .	5,20	" 90 " " 95 " . . .	10,75
" 12 " " 12 ¹ / ₂ " . . .	5,40	" 95 " " 100 " . . .	10,90
" 12 ¹ / ₂ " " 13 " . . .	5,60	" 100 " " 105 " . . .	11,00
" 13 " " 13 ² / ₃ " . . .	5,80	" 105 " " 110 " . . .	11,10
" 13 ² / ₃ " " 14 ¹ / ₃ " . . .	6,00	" 110 " " 115 " . . .	11,20
" 14 ¹ / ₃ " " 15 " . . .	6,20	" 115 " " 120 " . . .	11,30
" 15 " " 16 " . . .	6,40	" 120 " " 125 " . . .	11,40
" 16 " " 17 " . . .	6,60	" 125 " " 130 " . . .	11,50
" 17 " " 18 " . . .	6,80	" 130 " " 135 " . . .	11,60
" 18 " " 19 " . . .	7,00	" 135 " " 140 " . . .	11,70
" 19 " " 20 " . . .	7,15	" 140 " " 145 " . . .	11,80
" 20 " " 21 " . . .	7,30	" 145 " " 150 " . . .	11,90
" 21 " " 22 " . . .	7,45	" 150	12,00

varvid dock iakttages, att skattens grundbelopp icke i något fall må med mera än halva den överskjutande inkomsten överstiga det grundbelopp, som högst skolat påföras bolaget, därest dess inkomst hade varit allenast så stor, att bolaget varit att hänföra till närmast lägre skatteklass.

Till kapital, varom här är fråga, räknas såväl aktie- eller lottkapital som ock reservfonden. Aktie- eller lottkapitalet upptages till det belopp, som angivits i ingående balansräkningen för nästföregående år, eller, om aktie- eller lottkapitalet samma år undergått förändring, till medelstorleken därav under nämnda år. På samma sätt förfäres vid beräkning av reservfonden.

25 §.

1 mom. Är skattskyldig gift, skall i hans taxering enligt denna förordning inbegripas jämväl hustruns inkomst och förmögenhet; dock att i fall, där hustrun haft inkomst eller förmögenhet, som rättsligen varit från mannens förvaltning undantagen, hustrun skall taxeras härför.

Skulle i senare fallet avdrag, vartill ena maken enligt 10 § varit berättigad, överstiga dennes inkomst, må överskjutande beloppet avräknas från den andre makens behållna inkomst.

Hava makar blivit särskilt taxerade, skall det beskattningsbara beloppet bestämmas efter båda makarnas taxerade belopp sammanräknade, varvid iakttages, att de enligt 18 § 1 mom. skattskyldig medgivna avdrag få åtnjutas allenast av makarna gemensamt, och skall skatt beräknas efter det sålunda bestämda beskattningsbara beloppet samt påföras vardera maken efter förhållandet mellan dennes taxerade belopp och summan av de för båda makarna taxerade beloppen.

Därest hustrun men icke mannen taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, skall vid beräkande av det beskattningsbara beloppet hustrun för mannen åtnjuta enahanda avdrag, som eljest får åtnjutas för hustru.

2 mom. Därest man och kvinna, ehuru icke gifta med varandra, sammanleva såsom äkta makar, och detta vid mantalsskrivning eller i deklaration uppgives, skola ifrågavarande personer i alla avseenden taxeras så, som om de vore gifta med varandra.

Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen.

1:o) Inkomst av fast egendom.

I. Värdet av bostadsförmån — — —

II. Till inkomst av jordbruk — — — jordbruket och dess binärningar (ej för personligt behov) avsedda inventarier.

För lön och underhåll åt hemmavarande barn, som deltagar i arbetet med egendomens skötsel, äger skattskyldig göra avdrag med fulla värdet av omförmälda förmåner, därest barnet uppnått 21 år eller särskilt taxeras för sin inkomst. I andra fall må avdrag för lön och underhåll åt hemmavarande barn icke äga rum, liksom å andra sidan lönen och underhållet icke skola upptagas såsom inkomst för barnet.

Kostnad för sådana arbeten — — — inkomst av jordbruk.

III. Till inkomst av skogsbruk — — —

IV. Såsom inkomst av fast egendom — — —

V. I fråga om rätt till avdrag — — —

VI. I fall, som i 7 § 1:o) sägs — — —

5:o) Vissa avdrag vid inkomstens uppskattning.

Avdrag är medgivet

1:o) för alla omkostnader — — —

Avdrag får således ej göras — — —

Däremot är avdrag medgivet — — — belastar sin affär med utgifter härför. För lön och underhåll åt hemmavarande barn, som deltaga i rörelse eller yrke, äger skattskyldig göra avdrag med fulla värdet av omförmälda förmåner, därest barnet uppnått 21 år eller särskilt taxeras för sin inkomst. I andra fall må avdrag för lön och underhåll åt hemmavarande barn icke äga rum, liksom å andra sidan lönen och underhållet icke skola upptagas såsom inkomst för barnet.

Vidare föreslå de sakkunniga, att 2 § 1 mom. i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering i stället för vad tidigare föreslagits måtte erhålla följande lydelse:

2 §.

1 mom. Skyldighet att avgiva uppgift till ledning för egen taxering (deklaration) åligger utan särskild anmaning:

a) verk eller bolag — — —

b) svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, därest han under nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller ock sagda år åtnjutit så stor inkomst och vid samma års utgång ägt så stor förmögenhet, att inkomsten och en sextiondedel av förmögenheten tillsammans överstigit 600 kronor;

c) annan skattskyldig, som nästföregående år varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt eller ock åtnjutit så stor inkomst och vid sagda års utgång haft så stor förmögenhet, att inkomsten och en sextiondedel av förmögenheten tillsammans uppgått till 100 kronor;

skolande vid beräkning av enskild skattskyldigs inkomst och förmögenhet hänsyn tagas till hustrus och barns inkomst och förmögenhet, därest enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt den skattskyldige skall taxeras därför.

Rörande de nu föreslagna ändringarna i det preliminära förslaget till förordning om vissa ändringar i inkomstskatteförordningen, vilket förslag i övriga delar av de sakkunniga vidhålls, må följande framhållas.

De sakkunniga hava utgått från, att vid i övrigt lika förhållanden gift skattskyldig har mindre skatteförmåga än ogift, beroende därpå att två personer skola hava sitt uppehälle ur den giftes inkomst. Därför har föreslagits, att gift skattskyldig skall åtnjuta 200 kronor större skattefritt avdrag än ogift skattskyldig. Härvid har blott tagits hänsyn till det regelrätta fallet, att hustrun själv ombesörjer skötseln av hemmet. Detta är emellertid icke alltid händelsen. Därest hustrun har ett jämförelsevis väl avlönat arbete utom hemmet, kan det vara ekonomiskt fördelaktigare, att hon bibehåller detta arbete och anställer ett avlönat biträde för utförande av de flesta sysslorna i hemmet. I ett sådant fall blir skatteförmågan mindre än vad som uttryckes genom makarnas sammanlagda inkomst med frånräknande av ortsavdrag och nyss omnämnda avdrag för hustru. Utgift för biträde i hemmet har närmast karaktären av en utgift, som är nödvändig för förvärvande av hustruns arbetsinkomst. Om man vill medgiva någon lättnad för äkta makar, vilkas sammanlagda inkomst delvis utgöres av hustruns arbetsinkomst, synes detta icke böra ske genom ökning av det skattefria avdraget, utan torde det vara bättre att låta kostnaden för biträde i hemmet anses såsom en utgift, vilken skall avdragas från inkomsten. Sådant avdrag bör naturligtvis blott ske från den inkomst, för vilkens förvärvande hustrun är förhindrad ombesörja skötseln av hemmet, och

synes avdraget jämväl böra begränsas till visst maximibelopp. De sakkunniga föreslå med hänsyn härtill införande i 9 § av en bestämmelse, att gift kvinna, som av förvärvsverksamhet är i avsevärd grad förhindrad att ägna sig åt hemmets skötsel, må såsom utgift för inkomstens förvärvande avdraga kostnaden för nödigt biträde i hemmet, dock högst 300 kronor.

Genom en sådan bestämmelse kommer man även att i viss mån motverka den påföljden av gällande bestämmelser, att två personer, vilka var för sig hava inkomst, kunna genom att ingå äktenskap med varandra försättas uti en i beskattningshänseende ofördelaktigare ställning än före äktenskapets ingående.

I delvis samma syfte föreslago de sakkunniga i sitt remitterade förslag, att två personer, vilka, ehuru icke gifta med varandra, sammanlevde såsom man och hustru, skulle under vissa förutsättningar taxeras så, som om de vore gifta med varandra. Åtskilliga av de över det remitterade förslaget hörda myndigheterna hava framställt erinringar mot de sålunda föreslagna bestämmelserna, gående ut därpå, att i synnerhet bestämmelsen, att två personer, även utan av dem därom gjord anmälan, skulle taxeras såsom äkta makar, därest det vore allmänt känt, att de sammanlevde såsom man och hustru, skulle kunna tillämpas blott i undantagsfall och i stort sett komma att sakna betydelse, varjämte samma bestämmelse lätt skulle kunna leda till trakasserier av de skattskyldiga. Med anledning av vad sålunda blivit anmärkt föreslå de sakkunniga en sådan förändring av 25 § 2 mom. i det remitterade förslaget, att två personer, vilka, ehuru icke gifta med varandra, sammanleva såsom äkta makar, skola taxeras så, som om de vore gifta med varandra, endast därest de eller endera av dem vid mantalsskrivning eller i deklaration härom lämnat uppgift.

De sakkunniga föreslå även en del ändringar i den förut preliminärt uppgjorda skalan. Skattesatsen för den del av det beskattningsbara be-^{Skatteskalan för enskilda.} loppet, som överstiger 3,000 kronor men icke 10,000 kronor, utgör enligt det slutliga förslaget 3 % emot förut föreslagna 3½ %, detta för att vid ett uttagande av ett större procentuellt tillägg till grundbeloppet icke avsevärt mer än förut betunga skattskyldiga med inkomster av från och med 5,000 kronor till och med 10,000 kronor, vilka skattskyldiga icke för år 1919 utgöra någon extra inkomst- och förmögenhetsskatt. Därest en sådan lindring gent emot vad förut föreslagits genomföres, erfordras för erhållande av samma skattebelopp en skärpning av skatteskalan för högre inkomster, varför föreslås en skärpning för inkomster över 40,000 kronor, så att 10 % skatt nås redan vid ett taxerat belopp av något över 600,000 kronor i stället för såsom enligt det första förslaget först vid ett taxerat belopp av något över 900,000 kronor. Då riksdagen emellertid

förut ansett progressionen böra fortsätta längre än till 600,000 kronor, har det synts olämpligt att låta progressionen nu stanna vid detta belopp, utan har jämlikt erhållet direktiv progressionen fortsatts, så att grundbeloppets maximum bestämts till 12 % av beskattningsbara beloppet, vilket maximum nås vid ett beskattningsbart belopp av 1,226,670 kronor. De sakkunniga vilja dock framhålla, att när spänningen hos skalan sålunda ökas, dess elasticitet givetvis minskas. Förhållandet mellan den nuvarande ordinarie skatten och den föreslagna skattens grundbelopp framgår av tabell 4.

I fråga om utformningen av skatteskalen och särskilt skälen, varför enligt de sakkunnigas mening en för normala förhållanden avsedd skatteskala icke bör så avvägas, att skattens grundbelopp kommer att motsvara förutom den ordinarie skatten och tilläggsskatten för år 1918 jämväl den extra skatten för samma år, få de sakkunniga, utöver vad de i sitt förut angivna utlåtande anfört, åberopa den teoretiska utredning undertecknad Wicksell i dessa delar gjort i bifogade V. P. M.

I det preliminära utlåtandet yttrade de sakkunniga bland annat, att vid en progressiv skatteskala varje sjunkande av penningens värde komme att medföra en ökning av skattekvot i förhållande till vad förut erlagts för lika stor reell inkomst, och att denna ökning i allmänhet vore störst vid de minsta inkomsterna och bleve allt mindre, ju större inkomsten är, varigenom den relativa skattskyldigheten mellan de olika inkomstgrupperna förrycktes. Den för år 1918 utgående extra skatten vore enligt de sakkunnigas mening av beskaffenhet att utjämna denna ökning i skattekvot och göra den mera likformig för alla inkomstgrupper; och borde därför den extra skatten i någon form bibehållas, till dess penningvärdet åter stigit till det normala.

I annat sammanhang framhöll de sakkunniga, att, om en provisorisk skattelindring för år 1920 skulle befinnas nödvändig, en sådan kunde givas i den form, att ortsavdraget höjdes med visst belopp.

Vid närmare granskning hava de sakkunniga emellertid funnit, att det resultat, som skulle vinnas genom den extra skatten, eventuellt i samband med en höjning av ortsavdraget lika väl, ja bättre, kan vinnas på en annan väg, nämligen genom att öka samtliga skattefria avdrag i proportion till levnadskostnadernas stigning. Om man antager, att penningvärdet sjunkit till hälften av det, som legat till grund för beräkningen av de skattefria avdragens belopp och som därför här kan kallas det normala, och att levnadskostnaderna sålunda fördubblats, skall man finna, att, om man fördubblar de skattefria avdragen, det icke uppstår någon ökning i skattekvot för taxerade belopp icke överstigande 10,000 kronor,

— detta beroende på att skatteskalans progression först där tager sin början — och att den ökning i skattekvot, som uppstår för högre belopp, är jämförelsevis obetydlig.

Genom en väl avpassad procentuell höjning av de skattefria avdragen kan man sålunda för de smärre inkomsterna i beskattningshänseende fullkomligt förtaga verkan av penningvärdets fall, varemot de större inkomsterna få vidkännas en något ökad skattekvot.

Om man däremot bibehåller de skattefria avdragen oförändrade, blir det vid sjunkande penningvärde en mycket stor ökning i skattekvot för de lägsta inkomsterna, under det att ökningen i skattekvot blir jämförelsevis mindre för högre inkomster. Härtill kommer, att ökningen blir större för den, som är berättigad till stort skattefritt avdrag t. ex. en familjeförsörjare å dyr ort, än för den, som är berättigad till blott ett litet avdrag t. ex. en ensamförsörjare å billig ort. Genom en ökning av ortsavdraget med ett för alla lika belopp skulle visserligen denna för de lägre inkomstgrupperna relativt stora ökning i skattekvot minskas, men åtgärden komme dock att verka ojämnt, i det att ökningen i skattekvot alltid bleve större för familjeförsörjaren än för ensamförsörjaren. Den ojämnna ökningen i skattekvot kan jämväl i viss mån motverkas på det sätt, att man i ordinarie skatt uttager mindre än grundbeloppet och i stället genom en extra skatt uttager det belopp, som därutöver erfordras. Även härvid uppstår dock den olägenheten, att ökningen i skattekvot blir större för den, som är berättigad till stort avdrag, än för den, som är berättigad till litet sådant.

För att klargöra för sig, huru de olika möjligheterna skulle verka, måste man antaga dels ett visst penningvärde för år 1919, av vilket års inkomster 1920 års skatt skall utgå, och dels en viss avkastning av skattens grundbelopp. I båda avseendena är det omöjligt att göra någon tillförlitlig beräkning, vadan antagandena huvudsakligen komma att grunda sig på gissningar.

Vid beräkning av de ordinarie skattefria avdragen hava de sakkunniga räknat med en prisnivå, liggande något över 1914 års prisnivå. Priserna hava stigit allt sedan år 1914, så att de enligt socialstyrelsens beräkningar vid slutet av år 1918 utgjort 267 % av priserna före kriget. Därefter har i avseende å vissa varor ett sjunkande av priserna redan börjat, och man torde kunna hoppas, att denna prissänkning skall komma att fortfara och att omfatta alla varor. Någon tillförlitlig beräkning av, huru prisnivån under året kommer att ställa sig, är naturligtvis omöjligt att göra, men de sakkunniga hava ansett sig kunna räkna med en prisnivå 50 % högre än den till grund för de föreslagna ordinarie avdragen lig-

gande och sålunda närmast motsvarande 1917 års prisnivå. Därest priserna sålunda antagas vara 50 % högre än de till grund för skatteskalan liggande normala priserna, följer därav, att penningvärdet skall anses utgöra två tredjedelar av det normala och att en viss reell inkomst skall anses motsvara en penninginkomst 50 % högre än vid normalt penningvärde. För undvikande av, att vid en sålunda stegrad nominell inkomst en ökning i skattekvot uppstår för de lägre inkomsterna, böra de skattefria avdragen ökas med 50 %.

Bifogade tabell 5, vilken är upprättad med hänsyn till skattskyldiga med 1,000 kronors normalt avdrag, visar den ökning i skattekvot, som, när penningvärdet utgör två tredjedelar av det normala, vid oförändrad reell inkomst under uttagande av skattens grundbelopp uppkommer, dels under förutsättning att de skattefria avdragen ökas med 50 %, dels om de bibehållas oförändrade. Av tabellen framgår, att, när de skattefria avdragen ökas med 50 %, skattekvoten bibehålles oförändrad för beskattningsbara belopp, ej överstigande 10,000 kronor — om man bortser däriifrån, att skattekvoten i vissa fall rent av kommer att minskas, beroende på att det beskattningsbara beloppet skall utföras i jämna tiotal kronor — varemot för beskattningsbara belopp över 10,000 kronor uppstår en ökning i skattekvot av högst 15 %. Bibehållas däremot avdragen oförändrade, uppstår för lägre inkomstgrupper en mycket stor ökning i skattekvot, varemot för högre inkomster ökningen blir mindre och obetydligt större än om de skattefria avdragen på angivna sätt ökats. Av tabellen framgår, bland annat, att i senare fallet för taxerade belopp, utgörande vid normalt penningvärde från och med 1,400 kronor till och med 2,000 kronor och vid det lägre penningvärdet från och med 2,100 kronor till och med 3,000 kronor, ökningen i skattekvot utgör jämnt 100 %. Vid en närmare undersökning finner man, att för taxerade belopp, motsvarande vid normalt penningvärde från och med en och en tredjedels till och med två gånger det normala skattefria avdraget samt vid ett penningvärde, två tredjedelar av det normala, från och med två till och med tre gånger det normala avdraget, ökningen i skattekvot för alla avdragsklasser utgör 100 %.

Med ledning av det tyvärr ofullständiga material, som förelegat, hava de sakkunniga ansett sig kunna antaga, att, om man vill undvika en extra skatt, för erhållande av tillräckligt skattebelopp år 1920 behöver uttagas 150 % av skattens grundbelopp. Om man jämför skattekvoten för lika reella inkomster dels vid uttagande av 100 % av grundbeloppet vid normalt penningvärde och dels vid uttagande av 150 % av grundbeloppet vid ett penningvärde utgörande två tredjedelar av det normala och med

medgivande av 50 % ökning av de skattefria avdragen, finner man att skattekvoten i senare fallet är från 50 till 72 % högre än i det förra. För att få motsvarande ökning i skattekvot för det fall, att man låter de skattefria avdragen vara oförändrade, skulle man lämpligen kunna uttaga 80 % av grundbeloppet såsom ordinarie skatt samt återstående erforderligt skattebelopp i form av en extra skatt. Genom uttagande av 80 % av grundbeloppet kommer såsom tabell 6 utvisar ökningen i skattekvot för taxerade belopp, motsvarande mellan två och tre gånger det normala avdraget, att bli 60 %, vilket i det närmaste utgör den genomsnittsökning, som uppnås i det förut antagna fallet. Taxerade belopp, lägre än två gånger det normala avdraget, komma härvid att erhålla för stor ökning i skattekvot, men detta är omöjligt att undvika vid bibehållande av oförändrade avdragsbelopp, vartill kommer, att den å dessa taxerade belopp belöpande absoluta skatten är så liten, att man kanske utan större olägenhet kunde bortse från denna ojämna ökning i skattekvot. För taxerade belopp, större än tre gånger det normala skattefria avdraget, borde för erhållande av en likformig ökning av skattekvoten erläggas extra skatt. Då man vid så stort taxerat belopp för uträknande av det beskattningsbara beloppet i verkligheten har att frändraga $1\frac{1}{2}$ gång det skattefria avdraget, borde alltså den extra skatten taga sin början vid ett beskattningsbart belopp lika med $1\frac{1}{2}$ gång det skattefria avdraget. Denna gräns är emellertid varierande för olika avdragsgrupper, men av praktiska skäl torde man böra fastställa en fix gräns för skyldighet att erlägga den extra skatten. De sakkunniga hava tänkt sig, att man såsom en sådan gräns kunde bestämma ett beskattningsbart belopp av 2,000 kronor, vilket närmast motsvarar den punkt, där gränsen enligt ovan angivna grund borde dragas för dem, som äro berättigade till 1,300 kronors skattefritt avdrag. Härvid komma dock klasser med lägre skattefritt avdrag att bli relativt för lindrigt och klasser med högre avdrag att bli relativt för hårt beskattade.

Om man låter de skattefria avdragen vara oförändrade och i ordinarie skatt uttager 80 % av grundbeloppet, synes den extra skatt, som bliver erforderlig, kunna för enskilda skattskyldiga och därmed jämställda anordnas på följande sätt:

Här i riket mantalsskriven svensk medborgare, vilkens enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt beskattningsbara belopp utgör högst 2,000 kronor, är fri från utgörande av extra inkomst- och förmögenhetsskatt.

Andra enskilda skattskyldiga än här i riket mantalsskrivna svenska medborgare samt andra juridiska personer än inländska aktiebolag och

solidariska bankbolag utgöra extra inkomst- och förmögenhetsskatt med 2 % av det beskattningsbara beloppet, om eller till den del detta ej överstiger 2,000 kronor.

Av andra skattskyldiga än nyssnämnda bolag utgöres extra inkomst- och förmögenhetsskatt för den del av det beskattningsbara beloppet, som överstiger

2,000 kronor	men icke	10,000 kronor	med	2 %
10,000	»	30,000	»	3 %
30,000	»	60,000	»	4 %
60,000	»	100,000	»	5 %
100,000	»	200,000	»	6 %
200,000	»	400,000	»	7 %
400,000	»	500,000	»	8 %
500,000	»	600,000	»	9 %
600,000	»			10 %

dock att skattens belopp icke må i något fall överstiga 8 % av det beskattningsbara beloppet.

Sistnämnda procent nås vid ett beskattningsbart belopp av 952,000 kronor.

På sådant sätt komme den högsta skatteprocenten å det beskattningsbara beloppet att utgöra 17½ %, varav 9½ % ordinarie skatt och 8 % extra skatt, varemot vid uttagande av 150 % av grundbeloppet högsta skattesatsen kommer att uppgå till 18 %.

Bilagade tabell 6 upptager för 1,000-kronorsklassen, d. v. s. dem som äro berättigade till 1,000 kronors normalt avdrag, en jämförelse mellan skattebelopp, skattekvot och ökning i skattekvot, dels för det fall att de skattefria avdragen ökas med 50 % och 150 % av grundbeloppet uttages, dels för det fall att, med bibehållande av oförändrade avdrag, man uttager 80 % av grundbeloppet jämte en extra skatt enligt ovan angivna skatteskala. Tabellen utvisar jämväl de skattebelopp, som utgå enligt nu gällande skattesatser.

I tabell 7 visas för taxerade belopp till och med 6,000 kronor verkan av de föreslagna skattesatserna och den provisoriska höjningen av avdraget i jämförelse med nuvarande skatt och 1918 års provisoriska skattelindring.

Av vad förut anförts framgår, att man genom att öka det skattefria avdraget i proportion till levnadskostnadernas stegring kommer att i möjligaste mån bibehålla samma relativa skattskyldighet mellan olika avdragsklasser, varemot systemet med en extra skatt, eventuellt i före-

ning med uttagande av blott en del av grundbeloppet eller ock med höjning av det skattefria avdraget med ett fixt, för alla avdragsgrupper lika belopp, kommer att gynna de lägre avdragsklasserna på bekostnad av dem, som äro berättigade till högre avdrag. De sakkunniga anse sig därför nu böra i stället för bibehållande av en extra skatt förorda systemet med proportionell höjning av det skattefria avdraget och procentuell ökning av grundbeloppet.

Om man, på sätt de sakkunniga föreslagit, ökar det skattefria avdraget med 50 %, skulle för alla klasser med normalt avdrag å udda hundratal kronor, 700 kronor, 900 kronor o. s. v., avdragen komma att sluta på 50 kronor. Då detta emellertid skulle medföra olägenheter vid uträknande av de beskattningsbara beloppen, föreslå de sakkunniga, att i den förordning, som kan komma att utfärdas om medgivande av provisoriska avdrag, införes en bestämmelse av innehåll, att skattskyldig, som är berättigad till normalt avdrag å udda hundratal kronor, skall äga åtnjuta allenast lika stort extra avdrag som den till närmast lägre avdragsklass hörande. 700-kronors klassen skulle sålunda få 300 kronors extra avdrag, 900-kronors klassen 400 kronor o. s. v. Härigenom komma dessa klasser naturligen att bli relativt hårdare beskattade än övriga klasser, men ökningen i skatt blir obetydlig och relativt mindre, ju högre det normala avdraget är, vadan man torde kunna bortse från densamma.

Såsom framgår av tabell 6, kommer i förhållande till nu utgående skatter ökningen av de skattefria avdragen med 50 % i förening med uttagandet av 150 % av grundbeloppet att i genomsnitt för de lägsta inkomsttagarna medföra minskning i skatt, men däremot för skattskyldiga med taxerade belopp mellan 4,000 och 10,000 kronor ökning i skatt. Hitills hava de lägsta inkomsttagarna fått vidkännas en stor, på penningvärdets fall beroende, automatisk ökning i skattekvot, under det att motsvarande ökning för inkomster mellan 4,000 och 10,000 kronor varit jämförelsevis obetydlig, och dessa senare inkomstgrupper ej heller år 1919 erlägga extra skatt. Genom de av de sakkunniga föreslagna åtgärderna komma åter sistnämnda inkomstgrupper att få bära sin skäliga andel av den ökade skattebördan och därför också erlägga högre skattebelopp än förut.

Det kan synas hårt för nu ifrågavarande inkomstgrupper att få vidkännas en ökning i skattebördan, men vilja de sakkunniga i anledning härav erinra om följande. Då extraskatten år 1917 infördes, skedde det från dåvarande regerings sida med den motiveringen, att skatten var avsedd att lämna medel till vissa utgiftsposter, vilkas art ansågs berättiga skattens

uttagande av allenast de relativt välbärgade samhällsklasserna. Riksdagen avslog större delen av de sålunda äskade anslagen, men uppförde icke dess mindre på följande regerings förslag skattemedlen i fråga på 1918 års riksstat, dock utan närmare motivering rörande sammanhanget mellan skattens inrättande och arten av de utgifter, som genom den skulle täckas. När följande år minimiinkomsten för ifrågavarande skattskyldiga höjdes från 6,000 till 10,000 kronor, skedde detta under hänvisning till »levnadskostnadernas fortsatta stegring», som för vissa »grupper av skattskyldiga avsevärt reducerat skatteförmågan». Denna synpunkt är givetvis i hög grad behjärtansvärd, men resonemangets förutsätter uppenbart en så hastig stegring av levnadskostnaderna, att de flesta skattedragandes inkomster icke hunnit följa med och alltså i realiteten minskats. För närvarande synes dock motsatsen vara att förutse. Levnadskostnaderna torde under den närmaste framtiden komma att mer eller mindre starkt sjunka, varemot särskilt löneinkomsterna i en mängd fall redan anpassat sig efter prisstegringens maximum och alltså för de närmaste åren torde komma att representera en relativt ökad skattekraft. Under sådant förhållande finnes icke längre något skäl att fritaga ifrågavarande inkomstgrupper från att bära en motsvarande del av den ökade skattebördan.

Skatteskalan
för aktie-
bolag.

Teorien för beskattning av aktiebolag och solidariska bankbolag, vilka bolag i det följande för korthetens skull gemensamt benämnas aktiebolag, är föga utbildad, och praxis i detta hänseende är mycket skiftande. Beträffande den hittills här i landet utvecklade praxis må följande nämnas.

Enligt förordningen om inkomstskatt den 21 juni 1902 fick vid taxering av aktiebolags inkomst avdrag ske för ett belopp, som motsvarade den till aktieägarna bestämda utdelning, dock icke för mera än sex procent å inbetalt aktiekapital. Såsom aktiekapital skulle anses endast verkligt, av aktieägarna gjort tillskott, dock med vissa undantagsbestämmelser för äldre bolag. För aktiebolags taxerade inkomst skulle skatt erläggas efter samma regler som för enskild persons inkomst, och progressionen blev sålunda beroende enbart av inkomstens absoluta storlek med den modifiering, som låg däri, att utdelning, i den mån den icke översteg sex procent, fick avdragas. Härav följde, att vid lika inkomstprocent och utdelningsprocent skattekvoten alltid blev högre för ett aktiebolag med större, än för ett med mindre aktiekapital. Utöver inkomstskatten hade aktiebolag att i bevilning erlægga en procent av sin inkomst, och fick därvid avdrag icke ske för utdelning.

Förordningen om inkomstskatt den 13 september 1907 hade för aktiebolags beskattning samma regler som 1902 års förordning.

Genom 1910 års ännu gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt infördes en förändring i aktiebolagens beskattning. I Kungl. Maj:ts förslag till nämnda förordning stadgades, att inkomstskatten för aktiebolag skulle utgå dels med två kronor 50 öre för varje hundratal av den taxerade inkomsten, dels ock därutöver för det belopp av inkomsten, som överstege 5 men icke 10 % av bolagets kapital, med en krona för varje hundratal kronor av inkomstbeloppet, för det belopp av inkomsten, som överstege 10 men icke 15 % av kapitalet, med två kronor för varje hundratal kronor av inkomstbeloppet samt för det belopp av inkomsten, som överstege 15 % av kapitalet, med tre kronor för varje hundratal av inkomstbeloppet. Vid inkomstens beräkning fick avdrag icke ske för utdelning till aktieägarna.

Vid tillstyrkande av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till nämnda förordning anförde föredragande departementschefen, bland annat:

»Uppenbarligen är en skatteskala, som haft till ändamål att träffa den personliga skatteförmågan, icke så anordnad, att den kunde motsvara ändamålet vid beskattning av juridisk person. För bestämmandet av den personliga skatteförmågan framstår, såsom det mest framträdande momentet, inkomstens absoluta storlek. Härpå bygger progressionsskalan.

En juridisk persons skatteförmåga åter, om den bygges på inkomst, kan ju näppeligen grundas på samma förhållande. Inkomstens storlek i och för sig blir ju synnerligen missvisande, om denna inkomst bedömes oberoende av det kapital, vars avkastning inkomsten motsvarar. Först i den mån på grund av gynnsamma omständigheter bolagets inkomst överstiger den normala avkastningen av aktiekapitalet, förefinnes enligt min mening en fullgiltig grund för tillämpning av en progressiv skatteskala.

Dessa synpunkter, som icke varit främmande för diskussionen i ämnet, hava emellertid undertryckts av anledningar, som varit att söka dels i fiskaliska hänsyn dels ock i svårigheten att i övrigt finna en lämplig grund för en rationell ordning.

Då sålunda i allt fall den för enskilda personer anordnade progressionsskalan tillämpats med avseende å aktiebolagen, skulle det ju synas, som om ojämnheterna åtminstone i någon mån skulle utjämnas därigenom, att bolagen medgivits avdrag för viss procent å det inbetalda kapitalet. Därmed skulle ju bolagen sins emellan bli jämnställda, så länge inkomsten stannade inom sagda procenttal. Men fördelen av en

sådan anordning har förlorat icke så litet av sitt värde därigenom, att avdraget enligt gällande författning gjorts beroende därpå, att ett mot avdraget svarande belopp till aktieägarna utdelats. Avsätter bolaget till fonder sin vinst i stället för att utdela densamma, går även det belopp, som motsvarar sex procent å aktiekapitalet, in i det taxerade belopp, som lägges till grund för inkomstskatten. Under sådana förhållanden blir den utjämning i skattskyldigheten bolagen emellan, som avdraget eljest skulle i viss mån befordra, i många fall mer eller mindre illusorisk.

Men även med avseende å de bolag, som utdela sex procent å aktiekapitalet, kan nuvarande anordning icke anses tillfredsställande, så länge vid beskattningen av den inkomst, som ligger över samma procenttal, hänsyn icke tages till inkomstens förhållande till kapitalet.

Om sålunda en revision av den direkta beskattningen till staten, enligt min mening, icke kunde anses fullt genomförd, utan att denna revision jämväl omfattade aktiebolagsbeskattningen, komma därtill för revision i sistnämnda avseende nya skäl, som sammanhånga med bevillningens avskrivning.

Samtliga bolag utgöra genom inkomst- och fastighetsbevillning som bekant i allmän bevillning en procent av hela sin inkomst av kapital och arbete samt av beräknad avkastning av fast egendom, med iakttagande, att det fåtal bolag, som hava till ändamål att förvalta aktier eller eljest innehava dylika värdepapper, liksom enskilda personer äro befriade från skatt för utdelningen därå. Skulle nu bolagen befrias från bevillningsplikt, bleve följderna, att, om staten skulle i form av inkomst- och förmögenhetsskatt med tillämpning av progressionsskalan för enskilda personer från bolagsinkomsterna uttaga hela den skattebörda, som för närvarande vilar å bolagen, samt den anpart i allmänna förhöjningen av den direkta beskattningen, som bör falla å bolagen, bolagsbeskattningen bleve än mera ojämna än hittills. Ty såsom förhållandena för närvarande äro, kunna ju bolagen i bevillning anses utgöra en allmän grundskatt å all sin inkomst och därefter en inkomstskatt, som i princip progressivt beskattar den del av inkomsten, som kan anses överstiga en normal avkastning av det i bolaget insatta kapitalet.

Sistnämnda förhållande giver uppslaget till ett system, som, följdriktigt utbildat, skulle motsvara anspråken på en rationell ordning vid aktiebolagsbeskattningen. Förevarande förslag kan också anses bygga på ett sådant system.

Till en början har sålunda fastställts en grundtaxa. Såvida denna icke överstege en procent, innebure densamma, såsom sammanfallande

med bevillningen, ingen nyhet. Vid en sådan procentsats kan man emellertid icke stanna, om man skall vinna åsyftat skatteresultat, utan att driva skatteprogressionen alltför mycket i höjden. Vid grundtaxans bestämmande må för övrigt icke lämnas å sido, att medelskatteprocenten för aktiebolag enligt inkomstskatteförordningen icke så litet överstiger tre procent.

Med avseende å vad nu nämnts har grundtaxan bestämts till 2,5 % eller nära nog samma procent, som enligt förslaget gäller för andra juridiska personer ävensom för enskilda personer i fråga om inkomster, vilka äro så små, att den personliga progressionsskalan icke kommer till tillämpning.

Efter denna grundtaxa vidtager progressionen. Genom omläggningen av metoden för skattens progression vid aktiebolagens beskattning blir den starkare beskattningen av de mindre bolagen framför allt i ögonen fallande. Men detta innebär ju i verkligheten icke annat, än att dessa bolag med den nu tillämpade progressionsskalan icke träffats efter den skatteförmåga, som kan bestämmas efter vinstens förhållande till kapitalet.»

Vid uppgörande av tabeller, avsedda att utvisa den skatteprocent, aktiebolag med viss inkomstprocent hade att erlægga, befanns emellertid, att det skulle möta svårigheter att upprätta sådana tabeller, enär skatteprocenten skulle behöva angivas med allt för många decimaler. Kungl. Maj:t föreslog därför i skrivelse till riksdagen ändring i förordningens 20 §, som innehöll reglerna för aktiebolags beskattning, så att i själva lagtexten skulle för varje särskild inkomstprocent komma att angivas därå tillämplig skatteprocent, varvid man kunde avrunda skatteprocenterna och uttrycka dem med blott två decimaler. Detta blev ock riksdagens beslut. Den sålunda uppgjorda skatteskalen, vilken var avsedd att ungefärligen motsvara skatteprocenterna enligt det ursprungliga förslaget, upptog en skattesats av 2,5 % för aktiebolag, vilkas inkomst icke översteg 5 % av kapitalet, varefter skatteprocenten ökades med 0,05 för vart och ett av de steg, som funnos angivna i skalan, så att skatten utgjorde 3,20 % för aktiebolag, vilkas inkomst översteg 100 % av kapitalet. Såsom kapital fick endast räknas aktiekapitalet och detta blott i den mån det motsvarade verkligt av aktieägarna gjort tillskott, dock liksom förut med vissa undantag för äldre bolag.

Vid granskning av förslaget hade kammarrätten anmärkt, att till kapital borde räknas allt verkligt av aktieägarna gjort tillskott, oberoende därav, huruvida tillskottet lagts till aktiekapitalet eller till reservfonden, vilket senare vore fallet, när nya aktier tecknades till pris överstigande

nominella värdet. Denna anmärkning ledde då icke till annat resultat, än att riksdagen i skrivelse anhöll, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning, på vad sätt vid beräkning av aktiebolags kapital hänsyn kunde tagas till bolagets reservfond.

Med anledning härav föreslog Kungl. Maj:t i proposition till 1911 års riksdag, att aktiekapital och reservfond skulle, oberoende av huruvida de utgjorde verkligt tillskott eller icke, inräknas i det kapital, varå inkomstprocenten skulle beräknas. Skatteskalen borde emellertid så avvägas, att alla bolag sammanlagt i skatt erlade lika stort belopp som förut. Då bolagens reservfonder, vilka skulle inräknas i deras kapital, ansågos i genomsnitt utgöra 25 % av aktiekapitalen, borde progressionen då börja vid en inkomst, överstigande 4 % av kapitalet, i stället för vid 5 %. I enlighet med dessa grunder föreslogs en skatteskala, vilken av riksdagen antogs och ännu gäller.

Efter år 1911 har icke skett någon förändring i den ordinarie beskattningen av aktiebolagen, men däremot hava dessa av de skatter, som pålagts under namn av extra skatt och tilläggsskatt, fått bära vida större del än som motsvarar deras andel av den ordinarie skatten.

I proposition till 1917 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t uttagande av en extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1918, vilken skatt skulle utgöras av enskilda, vilkas taxerade belopp översteg 6,000 kronor, och av alla aktiebolag samt beräknades inbringa 30 millioner kronor. Enligt förslaget skulle i fråga om aktiebolag skatten utgöra för bolag med inkomst ej överstigande 4 % av kapitalet, 1,26 %, varefter skatten skulle stiga i avsatser med 0,03 högre skatt för varje avsats, så att skatten för bolag, vilkas inkomst överstege 100 % av kapitalet, skulle utgöra 3,27 %. Det belopp, skatten beräknades inbringa, skulle användas till täckande av anslag för särskilda åtgärder för lant- och sjöförsvarets stärkande.

Riksdagen antog emellertid icke förslaget oförändrat, utan beslöt att aktiebolag, vilkas inkomst icke överstege 5 % av kapitalet, skulle gå fria från skatten, och förändrade i samband därmed skatteskalen, varjämte riksdagen avsåg bestämmelsen, att det belopp, skatten kunde inbringa, skulle användas till särskilt ändamål.

I proposition till 1918 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t uttagande år 1919 av en extra inkomst- och förmögenhetsskatt efter samma grunder som den slutligen fastställda extra skatten för år 1918, dock med det undantag att gränsen för enskildas skatteplikt höjdes från 6,000 till 10,000 kronor. I proposition med förslag till krigskonjunkturskatt föreslog Kungl. Maj:t vissa ändringar i den förut utgående skatten, så att denna för vartdera av åren 1918 och 1919 skulle inbringa 60 millioner

kronor mer än förut. De föreslagna ändringarna bestodo dels i en allmän skärpning av skatteskalen dels i en bestämmelse, att för aktiebolag, vilkas inkomst översteg 10 % av kapitalet, skatten skulle ökas med viss procent beroende på inkomstprocenten.

Riksdagen antog skärpningen av krigskonjunkturskattens skala, vilken skärpning ansågs inbringa 25 millioner kronor, varemot riksdagen ansåg återstående 35 millioner kronor böra uttagas icke genom krigskonjunkturskatt utan genom en inkomst- och förmögenhetsskatt. Härvid ansåg riksdagen sig dock kunna följa Kungl. Maj:ts plan i så måtto, att största delen av det felande beloppet eller 30 millioner lades å aktiebolagen och blott 5 millioner på enskilda och med dem likställda. Riksdagen antog därför en förordning om tilläggsskatt för år 1918, enligt vilken aktiebolag skulle utgöra skatt i likhet med vad som var stadgat i fråga om extra skatten för år 1918, dock med den skillnad att progressionen fortsatte över den förutvarande gränsen, så att tilläggsskatten kom att utgöra 5 % för aktiebolag, vilkas inkomst översteg 150 % av kapitalet. I samband därmed antog riksdagen förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1919, enligt vilken skattesatserna för aktiebolagen inneburo en fördubbling av skattesatserna i tilläggsskatten för år 1918; sålunda utgjorde skatten för aktiebolag, vilkas inkomst översteg 5 men icke $5\frac{1}{3}$ % av kapitalet, 0,72 % samt för aktiebolag, vilkas inkomst översteg 150 % av kapitalet, 10 %.

Självfallet kommer varje skatt å aktiebolag, huru den än anordnas, att i sista hand vila på aktieägarna. Därest nu bolagets hela vinst beskattas hos bolaget och aktieägarna därjämte beskattas för sin utdelning, uppstår en dubbelbeskattning, och i den mån den icke utdelade vinsten beskattas högre hos bolaget än den, om utdelad, skulle hava beskattats hos aktieägarna, uppstår likaledes en merbeskattning.

Denna högre beskattning av aktieinkomst måste på något sätt motiveras. Den kan tydligen ej grundas på skatteförmåga i subjektiv mening (lika-offer-principen), utan måste hava sin grund i de objektiva förmåner, som aktiebolagen anses tillskynda sina delägare utan dessas eget åtgörande.

En sådan förmån ligger tvivelsutan i den stora kapitalmaktens ekonomiska överlägsenhet gentemot svagare medtävlare, vilken stundom kan stegras till ett faktiskt monopol, mer eller mindre exklusivt, å marknaden. Detta medför, att, såsom föredragande departementschefen år 1902 anmärkte vid tillstyrkande av proposition med förslag till förordning om inkomstskatt, de tillskjutna kapitalen i och med sammanslutningen under aktiebolagets form erhålla en så att säga högre valör, vilket motiverar en merbeskattning av aktieinkomst. Även den begränsade an-

svarigheten kan räknas såsom en av aktiebolagsformen följande förmån, om än av mera underordnad betydelse.

Grunden till merbeskattningen av aktieinkomst skulle sålunda i första hand vara den, att genom sammanslutningen i aktiebolagets form och därmed följande fördelar uppstår möjlighet att å det tillskjutna kapitalet erhålla högre vinst än som för den enskilde är möjligt. Härav torde följa — såsom också i vår skattelagstiftning är erkänt — att nämnda merbeskattning framför allt bör drabba bolag med hög vinstprocent, varemot den synes mindre berättigad gentemot sådana bolag, som, med frändrag av en skälig riskpremie, endast intjäna vanlig ränta på sitt verkliga anläggnings- och driftkapital.

Det rationella genomförandet av denna princip — varvid de höga avkastningarnas karaktär av lyckovinst för delägarne tillräckligt beaktades men å andra sidan, särskilt vid skattens första påläggande, vederbörlig hänsyn toges till den omständigheten, att denna vinst för de faktiska aktieägarne mången gång endast är nominell, i det de förvärvat sina aktier långt över pari — skulle uppenbarligen kräva en mycket ingående revision av hela den nuvarande aktiebolagsbeskattningen, något som emellertid legat utom ramen för de sakkunnigas uppdrag.

Vi ha därför nöjt oss med att föreslå en skatteskala, som i något högre grad än den nuvarande ordinarie skatten för aktiebolagen realiserar ovannämnda grundsats: ett skonande av de låga, ett starkare angripande av de höga bolagsvinsterna, och som, med samma procentiska förhöjning, som den av oss för enskildas beskattning provisoriskt föreslagna, bör lämna ungefär samma belopp, som de nu av aktiebolagen utgående skatterna sammanlagda; varvid vi dock vilja påpeka, att en på ovannämnda sätt motiverad skatt, om den eljest blivit rätt genomförd, enligt sakens natur näppeligen kan bli i lika mån elastisk, som en av enskilda personer direkt utgående, på den subjektiva skatteförmågan grundad beskattning.

Såsom förut omnämnts skulle enligt 1910 års ursprungliga förslag skatten för aktiebolag utgöra för den del av inkomsten, som icke översteg 5 % av kapitalet, 2,5 %,

för den del av inkomsten, som översteg	5 %	men icke	10 %	av kapitalet,	3,5 %
» » » » » » » »	10 »	» » » » » » » »	15 »	» » » » » » » »	4,5 »
» » » » » » » »	15 »	av kapitalet,	5,5 %		

ehuru skatteskalan sedermera av praktiska skäl kom att få en annan form. Den princip, som låg till grund för 1910 års skatteskala, var sålunda, att, i analogi med vad som stadgades i fråga om enskilda, för den första

delen av inkomsten skulle utgöras skatt blott efter en lägre procent, under det att för följande delar av inkomsten skulle utgöras en högre, småningom stigande skatteprocent.

Samma princip synes hava legat till grund för Kungl. Maj:ts förslag till extra skatt för år 1918 och har i viss mån, ehuru långt ifrån konsekvent, vunnit tillämpning vid extra skatten och tilläggsskatten för sagda år ävensom vid extra skatten för år 1919. Därigenom att man vid dessa skatter låtit skattekvoten stiga mycket hastigt för inkomst, utgörande mellan 5 % och $7\frac{1}{3}$ % av kapitalet, kommer den del av ett aktiebolags inkomst, som ligger mellan dessa procent, att få erlägga en oproportionerligt hög skatt. Om man nämligen tänker sig, att nuvarande skatteskalor, d. v. s. de för ordinarie skatten och extra skatten för år 1919 gällande, skulle sammanföras till en enda skatteskala, och att denna skala skulle uttryckas i samma form, som användes i 1910 års ursprungliga förslag, skulle på sätt framgår av bifogade tabell 8, skatteskalan ungefär komma att utgöra för den del av inkomsten, som icke överstiger 4 % av kapitalet 2,5 %,

för den del av inkomsten, som överstiger								4	%	men icke	5	%	av kapitalet	3,5	%
»	»	»	»	»	»	»	»	5	»	»	»	$5\frac{1}{3}$	»	»	15
»	»	»	»	»	»	»	»	$5\frac{1}{3}$	»	»	»	$5\frac{2}{3}$	»	»	11
»	»	»	»	»	»	»	»	$5\frac{2}{3}$	»	»	»	6	»	»	11
»	»	»	»	»	»	»	»	6	»	»	»	7	»	»	14
»	»	»	»	»	»	»	»	7	»	»	»	$7\frac{1}{3}$	»	»	15
»	»	»	»	»	»	»	»	$7\frac{1}{3}$	»	»	»	8	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	8	»	»	»	9	»	»	9,5

O. S. V.

De sakkunniga hava nu vid uppgörande av sin skatteskala följt den metod, som legat till grund för 1910 års skatteskala, samt i enlighet därmed sökt att såvitt möjligt undvika, att för en lägre liggande del av inkomsten utgöres högre skatteprocent än för en högre liggande del därav, och hava de sakkunniga för vinnande av detta mål delvis föreslagit andra avsatser än dem som finnas i nuvarande skatteskalor. Den ungefärliga skatteprocent, som vid grundbeloppets uttagande utgår för varje särskild del av inkomsten framgår av bifogade tabell 9.

Vid en skatteskala, utformad på sätt som skett i nuvarande skatteförordningar och i förslaget, kan det lätt inträffa, att, om ett aktiebolags inkomst ökas högst obetydligt, ökningen i skatt kommer att bli större än inkomstökningen. För ett aktiebolag med en million kronors kapital utgör t. ex., om inkomsten uppgår till 70,000 kronor eller 7 % av kapitalet, skatten 2,100 kronor; om inkomsten däremot uppginge till 70,100

kronor, skulle skatten utgöra 2,243 kronor 20 öre, vadan 100 kronors ökad inkomst skulle medföra en ren förlust av 43 kronor 20 öre. De sakkunniga anse därför, att, i överensstämmelse med vad för liknande fall finnes stadgat i vissa utländska skatteförordningar, en bestämmelse bör införas för att förekomma ett dylikt resultat. Då de sakkunniga utgått ifrån, att högst 200 % av grundbeloppet skall uttagas, har stadgandet givits den form, att i här avsedda fall ökningen av grundbeloppet aldrig må överstiga hälften av inkomstökningen.

I 2 § 1 mom. b) i förordningen om taxeringsmyndigheter och farandet vid taxering enligt det remitterade förslaget hava de sakkunniga föreslagit, att deklarationsplikten inträdande skall vara beroende av, att skattskyldigs inkomst och förmögenhetsdel tillsammans uppgått till samma belopp som ortsavdraget. I anledning av anmärkning, som framställts av överståthållareämbetet, hava de sakkunniga emellertid funnit det lämpligare, att det i stället bestämmes en för alla lika gräns. Denna synes då böra sättas vid samma belopp som det lägsta ortsavdraget eller vid 600 kronor.

Undertecknad Wicksell, vilken i fråga om förslagen och utlåtandet är ense med övriga sakkunniga, har i bifogad V. P. M. framlagt några synpunkter rörande de allmänna grunderna för beskattningen m. m.

Stockholm i mars 1918.

OTTO V. LANDÉN.

Knut Wicksell.

Harald Waller.

Tabell 4.

Tabell

upptagande jämförelse mellan skattens belopp enligt den nuvarande skatteskalan samt den föreslagna skatteskalan grundbelopp för skattskyldiga med 600, 800, 1,000, 1,200 och 1,400 kronors skattefritt avdrag.

Taxerat belopp	Nuva- rande skatt	600 kr. avdrag		800 kr. avdrag		1,000 kr. avdrag.		1,200 kr. avdrag		1,400 kr. avdrag	
		Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt
620	—	10	0·30	—	—	—	—	—	—	—	—
800	3·20	100	3	—	—	—	—	—	—	—	—
820	3·20	110	3·30	10	0·30	—	—	—	—	—	—
1,000	6	200	6	100	3	—	—	—	—	—	—
1,020	6	210	6·30	110	3·30	10	0·30	—	—	—	—
1,200	9·60	300	9	200	6	100	3	—	—	—	—
1,220	9·60	310	9·10	210	6·30	110	3·30	10	0·30	—	—
1,400	11·20	500	15	300	9	200	6	100	3	—	—
1,420	11·20	510	15·30	310	9·30	210	6·30	110	3·30	10	0·30
1,600	16	700	21	400	12	300	9	200	6	100	3
1,800	21·60	900	27	600	18	400	12	300	9	200	6
2,000	24	1,100	33	800	24	500	15	400	12	300	9
2,400	33·60	1,500	45	1,200	36	900	27	600	18	500	15
2,800	44·80	1,900	57	1,600	48	1,300	39	1,000	30	700	21
3,000	48	2,100	63	1,800	54	1,500	45	1,200	36	900	27
4,000	80	3,100	93	2,800	84	2,500	75	2,200	66	1,900	57
5,000	110	4,100	123	3,800	114	3,500	105	3,200	96	2,900	87
6,000	135	5,100	153	4,800	144	4,500	135	4,200	126	3,900	117
7,000	165	6,100	183	5,800	174	5,500	165	5,200	156	4,900	147
8,000	195	7,100	213	6,800	204	6,500	195	6,200	186	5,900	177
9,000	230	8,100	243	7,800	234	7,500	225	7,200	216	6,900	207
10,000	265	9,100	273	8,800	264	8,500	255	8,200	246	7,900	237
12,000	335	11,100	344	10,800	332	10,500	320	10,200	308	9,900	297
15,000	455	14,100	464	13,800	452	13,500	440	13,200	428	12,900	416
20,000	655	19,100	664	18,800	652	18,500	640	18,200	628	17,900	616
30,000	1,105	29,100	1,155	28,800	1,140	28,500	1,125	28,200	1,110	27,900	1,095
40,000	1,605	39,100	1,655	38,800	1,640	38,500	1,625	38,200	1,610	37,900	1,595
50,000	2,105	49,100	2,246	48,800	2,228	48,500	2,210	48,200	2,192	47,900	2,174
60,000	2,655	59,100	2,846	58,800	2,828	58,500	2,810	58,200	2,792	57,900	2,774
70,000	3,205	69,100	3,537	68,800	3,516	68,500	3,495	68,200	3,474	67,900	3,453
80,000	3,755	79,100	4,237	78,800	4,216	78,500	4,195	78,200	4,174	77,900	4,153
90,000	4,355	89,100	4,937	88,800	4,916	88,500	4,895	88,200	4,874	87,900	4,853
1,00,000	4,955	99,100	5,637	98,800	5,616	98,500	5,595	98,200	5,574	97,900	5,553

Tabell 5.

Tabell

utvisande för skattskyldig med 1,000 kronors skattefritt avdrag den ökning i skattekvot, som, när penningvärdet sjunker till två tredjedelar av det normala, vid oförändrad reell inkomst under uttagande av skattens grundbelopp uppkommer dels under förutsättning att det skattefria avdraget ökas med 50 %, dels ock om det bibehålles oförändrat.

Normalt penningvärde				Penningvärdet två tredjedelar av normalt								
				Taxerat belopp	Skattefria avdraget ökat med 50 % (1,500 kronor)				Oförändrat avdrag (1,000 kronor)			
Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Skatte- kvot		Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Skatte- kvot	Ök- ning av skatte- kvot i %	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Skatte- kvot	Ök- ning av skatte- kvot i %
1,020	10	0·30	0·03	1,530	10	0·30	0·02	— 50	26·0	7·80	0·31	933
1,100	50	1·50	0·14	1,650	70	2·10	0·13	— 7	320	9·60	0·58	314
1,200	100	3	0·25	1,800	150	4·50	0·25	0	400	12	0·67	168
1,300	150	4·50	0·35	1,950	220	6·60	0·34	— 3	470	14·10	0·72	106
1,400	200	6	0·43	2,100	300	9	0·43	0	600	18	0·86	100
1,500	250	7·50	0·5	2,250	370	11·10	0·49	— 2	750	12·50	1	100
1,600	300	9	0·56	2,400	450	13·50	0·56	0	900	27	1·125	100
1,700	350	10·50	0·62	2,550	520	15·60	0·61	— 2	1,050	31·50	1·23	100
1,800	400	12	0·67	2,700	600	18	0·67	0	1,200	36	1·33	100
1,900	450	13·50	0·71	2,850	670	20·10	0·71	0	1,350	40·50	1·42	100
2,000	500	15	0·75	3,000	750	22·50	0·75	0	1,500	45	1·50	100
2,100	600	18	0·86	3,150	900	27	0·86	0	1,650	49·50	1·57	83
2,200	700	21	0·95	3,300	1,050	31·50	0·95	0	1,800	54	1·64	72
2,300	800	24	1·04	3,450	1,200	36	1·04	0	1,950	58·50	1·70	63
2,400	900	27	1·125	3,600	1,350	40·50	1·125	0	2,100	63	1·75	56
2,500	1,000	30	1·2	3,750	1,500	45	1·2	0	2,250	67·50	1·80	50
2,600	1,100	33	1·27	3,900	1,650	49·50	1·27	0	2,400	72	1·85	46
2,700	1,200	36	1·33	4,050	1,800	54	1·33	0	2,550	76·50	1·89	42
2,800	1,300	39	1·39	4,200	1,950	58·50	1·39	0	2,700	81	1·93	39
2,900	1,400	42	1·45	4,350	2,100	63	1·45	0	2,850	85·50	1·97	36
3,000	1,500	45	1·5	4,500	2,250	67·50	1·5	0	3,000	90	2	33
3,100	1,600	48	1·55	4,650	2,400	72	1·55	0	3,150	94·50	2·03	31
3,200	1,700	51	1·59	4,800	2,550	76·50	1·59	0	3,300	99	2·06	30
3,300	1,800	54	1·64	4,950	2,700	81	1·64	0	3,450	103·50	2·09	28
3,400	1,900	57	1·68	5,100	2,850	85·50	1·68	0	3,600	108	2·12	26
3,500	2,000	60	1·71	5,250	3,000	90	1·71	0	3,750	112·50	2·14	25
3,600	2,100	63	1·75	5,400	3,150	94·50	1·75	0	3,900	117	2·16	23
3,700	2,200	66	1·78	5,550	3,300	99	1·78	0	4,050	121·50	2·19	23

Normalt penningvärde				Penningvärdet två tredjedelar av normalt								
				Taxerat belopp	Skattefria avdraget ökat med 50 % (1,500 kronor)				Oförändrat avdrag (1,000 kronor)			
Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Skatte- kvot		Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Skatte- kvot	Ök- ning av skatte- kvot i %	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Skatte- kvot	Ök- ning av skatte- kvot i %
3,800	2,300	69	1:82	5,700	3,450	103:50	1:82	0	4,200	126	2:21	21
3,900	2,400	72	1:85	5,850	3,600	108	1:85	0	4,350	130:50	2:23	21
4,000	2,500	75	1:875	6,000	3,750	112:50	1:875	0	4,500	135	2:25	20
5,000	3,500	105	2:1	7,500	5,250	157:50	2:1	0	6,000	180	2:40	14
6,000	4,500	135	2:25	9,000	6,750	202:50	2:25	0	7,500	225	2:5	11
7,000	5,500	165	2:36	10,500	8,250	247:50	2:36	0	9,000	270	2:57	9
8,000	6,500	195	2:44	12,000	9,750	292:50	2:44	0	10,500	320	2:67	9
9,000	7,500	225	2:5	13,500	11,250	350	2:59	4	12,000	380	2:81	11
10,000	8,00	255	2:55	15,000	12,750	410	2:73	7	13,500	440	2:93	15
12,000	10,500	320	2:67	18,000	15,750	530	2:94	10	16,500	560	3:11	16
15,000	13,500	440	2:93	22,500	20,250	712:50	3:17	8	21,000	750	3:33	14
20,000	18,500	640	3:20	30,000	27,750	1,057:50	3:625	13	28,500	1,125	3:75	17
25,000	23,500	875	3:50	37,500	35,250	1,462:50	3:9	11	36,000	1,500	4	14
30,000	28,500	1,125	3:75	45,000	42,750	1,865	4:14	10	43,500	1,910	4:24	13
40,000	38,500	1,625	4:06	60,000	57,750	2,765	4:61	14	58,500	2,810	4:68	15
50,000	48,500	2,210	4:42	75,000	72,750	3,792:50	5:06	14	73,500	3,845	5:13	16
60,000	58,500	2,810	4:68	90,000	87,750	4,842:50	5:38	15	88,500	4,895	5:44	16
70,000	68,500	3,495	4:99	105,000	102,750	5,920	5:64	13	103,500	5,980	5:70	14
80,000	78,500	4,195	5:24	120,000	117,750	7,120	5:93	13	118,500	7,180	5:98	14
90,000	88,500	4,895	5:44	135,000	132,750	8,320	6:16	13	133,500	8,380	6:21	14
100,000	98,500	5,595	5:595	150,000	147,750	9,520	6:35	13	148,500	9,580	6:39	14
150,000	148,500	9,500	6:30	225,000	222,750	16,475	7:32	15	223,500	16,550	7:36	15
200,000	198,500	14,065	7:03	300,000	297,750	23,975	7:99	14	298,500	24,050	8:01	14
300,000	298,500	24,050	8:01	450,000	447,750	40,930	9:10	14	448,500	41,020	9:12	14
400,000	398,500	35,035	8:76	600,000	597,750	58,930	9:82	12	598,500	59,020	9:84	12
500,000	498,000	47,020	9:40	750,000	747,750	78,407:50	10:45	11	748,500	78,505	10:47	11
600,000	598,500	59,020	9:84	900,000	897,750	98,885	10:99	12	898,500	98,990	11	12
700,000	698,500	72,005	10:29	1,050,000	1,047,750	120,362:50	11:46	11	1,048,500	120,475	11:47	11
800,000	798,500	85,005	10:63	1,200,000	1,197,750	142,862:50	11:91	12	1,198,500	142,975	11:91	12
900,000	898,500	98,990	11	1,350,000	1,347,750	161,730	11:98	9	1,348,500	161,820	11:99	9
1,000,000	998,500	112,990	11:30	1,500,000	1,497,750	179,730	11:98	6	1,498,500	179,820	11:99	6
1,100,000	1,098,500	127,975	11:63	1,650,000	1,647,750	195,730	11:98	3	1,648,500	197,820	11:99	3
1,200,000	1,198,500	142,975	11:91	1,800,000	1,797,750	215,730	11:99	1	1,798,500	215,730	11:99	1

Ta-

utvisande för skattskyldig med 1,000 kronors avdrag skattebelopp, skattekvot och
och 150 % av grundbeloppet uttages dels för det fall att, med bibehållande

Normalt penningvärde				P e n n i n g v ä r d e t t v å					
				Skattefria avdraget ökat med 50 %, 150 % av grundbeloppet uttages					
Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Skatte- kvot	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Grund- belopp	150 % av grund- beloppet	Skatte- kvot	Ökning av skatte- kvot i %
1,100	50	1 50	0·14	1,650	70	2·10	3·15	0·19	36
1,200	100	3	0·25	1,800	150	4·50	6·75	0·375	50
1,300	150	4·50	0·35	1,950	220	6·60	9·90	0·51	46
1,400	200	6	0·43	2,100	300	9	13·50	0·64	50
1,500	250	7·50	0·5	2,250	370	11·10	16·65	0·74	50
1,600	300	9	0·56	2,400	450	13·50	20·25	0·84	50
1,700	350	10·50	0·62	2,550	520	15·60	23·40	0·92	48
1,800	400	12	0·67	2 700	600	18	27	1	50
1,900	450	13·50	0·71	2,850	670	20·10	30·15	1·06	50
2,000	500	15	0·75	3,000	750	22·50	33·75	1·125	50
2,100	600	18	0·86	3,150	900	27	40·50	1·29	50
2,200	700	21	0·95	3,300	1,050	31·50	47·25	1·43	50
2,300	800	24	1 04	3,450	1,200	36	54	1·57	50
2,400	900	27	1·125	3,600	1,350	40·50	60·75	1·69	50
2,500	1,000	30	1·2	3,750	1,500	45	67·50	1·8	50
2,600	1,100	33	1·27	3,900	1,650	49·50	74·25	1·9	50
2,700	1,200	36	1·33	4,050	1,800	54	81	2	50
2,800	1,300	39	1·39	4,200	1,950	58·50	87·75	2·09	50
2,900	1,400	42	1·45	4,350	2,100	63	94·50	2·17	50
3,000	1,500	45	1 5	4,500	2,250	67·50	101·25	2·25	50
3,100	1,600	48	1·55	4,650	2,400	72	108	2·32	50
3,200	1,700	51	1·59	4,800	2,550	76·50	114·75	2·39	50
3,300	1,800	54	1·64	4,950	2,700	81	121·50	2·46	50
3,400	1,900	57	1·68	5,100	2,850	85·50	128·25	2·52	50
3,500	2,000	60	1·71	5,250	3,000	90	135	2·57	50
3,600	2,100	63	1·75	5,400	3,150	94·50	141·75	2·625	50
3,700	2,200	66	1·78	5,550	3,300	99	148·50	2·68	50
3,800	2,300	69	1·82	5,700	3,450	103·50	155·25	2·73	50

Tabell 6.

bell

ökning i skattekvot dels för det fall att det skattefria avdraget ökas med 50 % av oförändrat avdrag, 80 % av grundbeloppet jämte extra skatt uttages.

t r e d j e d e l a r a v n o r m a l t

Oförändrat avdrag, 80 % av grundbeloppet jämte extra skatt uttages									Nuvarande skatter
Beskatt- nings- bart belopp	Grund- belopp	80 % av grund- beloppet	Skatte- kvot	Ökning resp. minskning av skatte- kvot i %	Extra skatt	Summa skatt	Summa skatte- kvot	Ökning av skatte- kvot i %	
320	9·60	7·68	0·47	+ 236	—	—	—	—	16
400	12	9·60	0·53	+ 112	—	—	—	—	21·60
470	14·10	11·28	0·58	+ 66	—	—	—	—	22·80
600	18	14·40	0·69	+ 60	—	—	—	—	29·40
750	22·50	18	0·8	+ 60	—	—	—	—	30·80
900	27	21·60	0·9	+ 60	—	—	—	—	33·60
1,050	31·50	25·20	0·99	+ 60	—	—	—	—	35
1,200	36	28·80	1·07	+ 60	—	—	—	—	43·20
1,350	40·50	32·40	1·14	+ 60	—	—	—	—	44·80
1,500	45	36	1·2	+ 60	—	—	—	—	48
1,650	49·50	39·60	1·26	+ 47	—	—	—	—	55·80
1,800	54	43·20	1·31	+ 38	—	—	—	—	59·40
1,950	58·50	46·80	1·36	+ 31	—	—	—	—	61·20
2,100	63	50·40	1·40	+ 24	2	52·40	1·46	30	64·80
2,250	67·50	54	1·44	+ 20	5	59	1·57	31	74
2,400	72	57·60	1·48	+ 16	8	65·60	1·68	32	78
2,550	76·50	61·20	1·51	+ 14	11	72·20	1·78	34	80
2,700	81	64·80	1·54	+ 11	14	78·80	1·88	35	84
2,850	85·50	68·40	1·57	+ 8	17	85·40	1·96	35	86
3,000	90	72	1·6	+ 7	20	92	2·04	36	90
3,150	94·50	75·60	1·63	+ 5	23	98·60	2·12	37	101·20
3,300	99	79·20	1·65	+ 4	26	105·20	2·19	38	105·60
3,450	103·50	82·80	1·67	+ 2	29	111·80	2·26	38	107·80
3,600	108	86·40	1·69	+ 1	32	118·40	2·32	38	112·20
3,750	112·50	90	1·71	+ 0	35	125	2·38	39	114·40
3,900	117	93·60	1·73	— 1	38	131·60	2·44	39	118·80
4,050	121·50	97·20	1·75	— 2	41	138·20	2·49	40	121
4,200	126	100·80	1·77	— 3	44	144·80	2·54	40	125·40

Normalt penningvärde				P e n n i n g v ä r d e t t v å					
				Skattefria avdraget ökat med 50 %, 150 % av grundbeloppet uttages					
Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Skatt	Skatte- kvot	Taxerat belopp	Beskatt- nings- bart belopp	Grund- belopp	150 % av grund- beloppet	Skatte- kvot	Ökning av skatte- kvot i %
3.900	2,400	72	1·85	5,850	3,600	108	162	2·77	50
4,000	2,500	75	1·875	6,000	3,750	112·50	168·75	2·81	50
5,000	3,500	105	2·1	7,500	5,250	157·50	236·25	3·15	50
6,000	4,500	135	2·25	9,000	6,750	202·50	303·75	3·375	50
7,000	5,500	165	2·36	10,500	8,250	247·50	371·25	3·54	50
8,000	6,500	195	2·44	12,000	9,750	292·50	438·75	3·66	50
9,000	7,500	225	2·5	13,500	11,250	350	525	3·89	56
10,000	8,500	255	2·55	15,000	12,750	410	615	4·1	61
12,000	10,500	320	2·67	18,000	15,750	530	795	4·42	66
15,000	13,500	440	2·93	22,500	20,250	712·50	1,068·75	4·75	62
20,000	18,500	640	3·20	30,000	27,750	1,087·50	1,631·25	5·44	70
30,000	28,500	1,125	3·75	45,000	42,750	1,865	2,797·50	6·22	66
40,000	38,500	1,625	4·06	60,000	57,750	2,765	4,147·50	6·91	70
50,000	48,500	2,210	4·42	75,750	72,000	3,792·50	5,688·75	7·58	71
60,000	58,500	2,810	4·68	90,000	87,750	4,842·50	7,263·75	8·07	72
70,000	68,500	3,495	4·99	105,000	102,750	5,920	8,880	8·46	70
80,000	78,500	4,195	5·25	120,000	117,750	7,120	10,680	8·9	70
90,000	88,500	4,875	5·44	135,000	132,750	8,320	12,480	9·24	70
100,000	98,500	5,595	5·595	150,000	147,750	9,520	14,280	9·52	70
150,000	148,500	9,570	6·39	225,000	222,750	16,475	24,712·50	10·98	72
200,000	198,500	14,065	7·03	300,000	297,750	23,975	35,962·50	11·99	71
300,000	298,500	24,050	8·02	450,000	447,750	40,030	61,395	13·64	70
400,000	398,500	35,035	8·76	600,000	597,750	58,930	88,395	14·73	68
500,000	498,500	47,020	9·41	750,000	747,750	78,407·50	117,611·25	15·68	67
600,000	598,500	59,020	9·84	900,000	897,750	98,875	148,327·50	16·48	67
700,000	698,500	72,005	10·29	1,050,000	1,047,750	120,362·50	180,443·75	17·19	67
800,000	798,500	85,005	10·63	1,200,000	1,197,750	142,862·50	214,293·75	17·91	68
900,000	898,500	98,990	11	1,350,000	1,347,750	161,730	242,595	17·96	63
1,000,000	998,500	112,990	11·30	1,500,000	1,497,750	179,730	269,595	17·97	59
1,100,000	1,098,500	127,975	11·63	1,650,000	1,647,750	197,730	296,595	17·98	55
1,200,000	1,198,500	142,975	11·91	1,800,000	1,797,750	215,730	323,595	17·98	51

t r e d j e d e l a r a v n o r m a l t

Oförändrat avdrag, 80 % av grundbeloppet jämte extra skatt uttages									Nuvarande skatter
Beskatt- nings- b r t belopp	Grund- belopp	80 % av grund- beloppet	Skatte- kvot	Ökning resp minskning av skatte- kvot i %	Extra skatt	Summa skatt	Summa skatte- kvot	Ökning av skatte- kvot i %	
4,350	130.50	104.40	1.78	— 4	47	151.40	2.59	40	127.60
4,500	135	108	1.8	— 4	50	158	2.63	40	135
6,000	180	144	1.92	— 9	80	224	2.99	42	180
7,500	225	180	2	— 11	110	290	3.22	43	230
9,000	270	216	2.06	— 13	140	356	3.39	44	364.50
10,500	320	256	2.13	— 13	175	431	3.59	47	455
12,000	380	304	2.25	— 10	220	524	3.88	55	560
13,500	440	352	2.35	— 8	265	617	4.11	61	665
16,500	560	448	2.49	— 7	355	803	4.46	67	890
21,000	750	600	2.67	— 9	490	1,090	4.74	65	1,252
28,500	1,125	900	3	— 6	715	1,615	5.38	68	1,890
43,500	1,910	1,528	3.4	— 9	1,300	2,828	6.28	67	3,315
58,500	2,810	2,248	3.75	— 8	1,900	4,148	6.91	70	4,840
73,500	3,845	3,076	4.1	— 7	2,635	5,711	7.61	72	6,415
88,500	4,895	3,916	4.35	— 7	3,385	7,301	8.11	73	8,140
103,500	5,980	4,784	4.62	— 7	4,170	8,954	8.53	71	9,985
118,500	7,180	5,744	4.79	— 9	5,070	10,814	9.01	72	11,785
133,500	8,380	6,704	4.97	— 9	5,970	12,674	9.39	73	13,685
148,500	9,580	7,664	5.11	— 9	6,870	14,534	9.69	73	15,635
223,500	16,550	13,240	5.88	— 8	11,605	24,845	11.04	73	26,385
298,500	24,050	19,240	6.41	— 9	16,855	36,095	12.03	71	37,635
448,500	41,020	32,860	7.30	— 9	27,840	60,700	13.45	68	62,135
598,500	59,020	47,260	7.88	— 10	40,825	88,085	14.68	68	88,635
748,500	78,505	62,804	8.37	— 11	55,810	118,614	15.81	68	110,135
898,500	98,990	79,192	8.80	— 6	70,810	150,002	16.67	69	148,635
1,048,500	120,475	96,380	9.18	— 10	83,880	180,260	17.19	67	178,500
1,198,500	142,975	114,380	9.53	— 10	95,880	210,260	17.54	65	204,000
1,348,500	161,820	129,456	9.59	— 13	107,880	237,336	17.60	60	229,500
1,498,500	179,820	143,856	9.59	— 15	119,880	263,736	17.60	56	255,000
1,648,500	197,820	158,256	9.59	— 19	131,880	290,136	17.60	51	280,500
1,798,500	215,820	172,656	9.59	— 19	143,880	316,536	17.60	48	306,000

Jäm-

mellan å ena sidan beskattningen enligt nuvarande skatteskala och förordningen
inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt samt å andra sidan beskatt-
50 % och uttagande av

Taxerat belopp	Ort med billigaste levnadskostnader (ortsgrupp I)						
	Skattskyldig med 2 barn under 15 år			Skattskyldig med 3 barn under 15 år			Skatt-
	Nu- varande skatt	Förslaget		Nu- varande skatt	Förslaget		Nu- varande skatt
		Ogift	Gift		Ogift	Gift	
800	0·80	—	—	—	—	—	—
900	1·20	—	—	—	—	—	—
1,000	2·40	—	—	0·60	—	—	—
1,100	3—	—	—	1·20	—	—	—
1,200	4·80	—	—	2·40	—	—	—
1,300	5·60	—	—	3·20	—	—	0·80
1,400	6·40	2·25	—	4—	—	—	1·60
1,500	9—	4·50	—	6—	—	—	3—
1,600	10—	6·75	2·25	7—	2·25	—	4—
1,700	11—	9—	4·50	8—	4·50	2·25	5—
1,800	14·40	11·25	6·75	10·80	6·75	4·50	7·20
1,900	15·60	13·50	9—	12—	9—	6·75	8·40
2,000	16·80	15·75	11·25	13·20	11·25	9—	9·60
2,200	22·40	20·25	15·75	18·20	15·75	13·50	14—
2,400	25·20	24·75	20·25	21—	20·25	18—	16·80
2,600	32—	29·25	24·75	27·20	24·75	22·50	22·40
2,800	35·20	38·25	29·25	30·40	29·25	27—	25·60
3,000	38·40	47·25	33·75	33·60	33·75	31·50	28·80
3,500	52·20	69·75	56·25	46·80	56·25	49·50	41·40
4,000	68—	92·25	78·75	62—	78·75	72—	56—
4,500	78—	114·75	101·25	72—	101·25	94·50	66—
5,000	96·80	137·25	123·75	90·20	123·75	117—	83·60
5,500	107·80	159·75	146·25	101·20	146·25	139·50	94·60
6,000	121·50	182·25	168·75	114·75	168·75	162—	108—

Tabell 7.

förelse

den 12 mars 1918 om särskilda avdrag vid 1918 års taxering till bevillning förningen enligt förslaget vid provisorisk ökning av det skattefria avdraget med 150 % av grundbeloppet.

		Ort med dyraste levnadskostnader (ortsgrupp V)								
skyldig med 4 barn under 15 år		Skattskyldig med 2 barn under 15 år			Skattskyldig med 3 barn under 15 år			Skattskyldig med 4 barn under 15 år		
Förslaget		Nu- varande skatt	Förslaget		Nu- varande skatt	Förslaget		Nu- varande skatt	Förslaget	
Ogift	Gift		Ogift	Gift		Ogift	Gift		Ogift	Gift
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	0·60	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	1·20	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	2·40	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	3·20	—	—	0·80	—	—	—	—	—
—	—	4·00	—	—	1·60	—	—	—	—	—
—	—	6—	—	—	3—	—	—	—	—	—
—	—	7—	—	—	4—	—	—	1—	—	—
2·25	—	8—	—	—	5—	—	—	2—	—	—
4·50	—	10·80	—	—	7·20	—	—	3·60	—	—
6·75	2·25	13·20	—	—	9·60	—	—	6—	—	—
9—	4·50	14·40	2·25	—	10·80	—	—	7·20	—	—
13·50	9—	19·60	6·75	2·25	15·40	2·25	—	11·20	—	—
18—	13·50	22·40	11·25	6·75	18·20	6·75	4·50	14—	4·50	—
22·50	18—	28·80	15·75	11·25	24—	11·25	9—	19·20	9—	4·50
27—	22·50	32—	20·25	15·75	27·20	15·75	13·50	22·40	13·50	9—
31·50	27—	35·20	24·75	20·25	30·40	20·45	18—	25·60	18—	13·50
49·50	38·25	52·20	35—	31·50	46·80	31·50	29·25	41·40	29·25	24·75
72—	58·50	68—	51·75	42·75	62—	42·75	40·50	56—	40·50	36—
94·50	81—	78—	74·25	60·75	72—	60·75	54—	66—	54—	47·25
117—	103·50	96·80	96·75	83·25	90·20	83·25	76·50	83·60	76·50	63—
139·50	126—	107·80	119·25	105·75	101·20	105·75	99—	94·60	99—	85·50
162—	148·50	121·50	141·75	128·25	114·75	128·25	121·50	108—	121·50	108—

*Tabell 8.***Undersökning av nuvarande beskattning (år 1919) för bolag med ett aktiekapital av en million kronor.**

Inkomstprocent	Inkomst	Skatteprocent	Skatt	Ungefärlig skatteprocent för sista delen av inkomsten
4	40,000	2·50	1,000	2·50
5	50,000	2·70	1,350	3·50
5 ¹ / ₈	53,300	3·47	1,849	15·00
5 ³ / ₈	56,600	3·92	2,218	11·00
6	60,000	4·37	2,622	12·00
7	70,000	5·72	4,004	14·00
7 ¹ / ₈	73,300	6·17	4,522	15·00
8	80,000	6·39	5,112	9·00
9	90,000	6·72	6,048	9·50
10	100,000	7·05	7,050	10·00
11	110,000	7·38	8,118	10·50
12	120,000	7·71	9,252	11·50
13	130,000	7·93	10,309	10·50
14	140,000	8·15	11,410	11·00
15	150,000	8·37	12,555	11·50
16	160,000	8·65	13,840	13·00
17	170,000	8·95	15,215	13·50
18	180,000	9·25	16,650	14·50
19	190,000	9·55	18,145	15·00
20	200,000	9·75	19,500	13·50
22	220,000	10·05	22,110	13·00
23	230,000	10·20	23,460	13·50
25	250,000	10·50	26,250	14·00
27	270,000	10·80	29,160	14·50
28	280,000	10·95	30,660	15·00
30	300,000	11·25	33,750	15·50
32	320,000	11·40	36,480	13·00
34	340,000	11·55	39,270	14·00
40	400,000	12·00	48,000	14·50
45	450,000	12·15	54,675	13·50
60	600,000	12·60	75,600	14·00
75	750,000	13·00	97,500	14·50
80	800,000	13·15	105,200	15·50
85	850,000	13·25	112,625	15·00
95	950,000	13·55	128,725	16·00
100	1,000,000	13·70	137,000	16·50
105	1,050,000	13·85	145,425	17·00
115	1,150,000	14·05	161,575	16·00
125	1,250,000	14·25	178,125	16·50
135	1,350,000	14·45	195,075	17·00
150	1,500,000	14·75	221,250	17·50

Tabell 9.

Undersökning av beskattningen, vid uttagande av grundbeloppet enligt förslaget, för aktiebolag med ett aktiekapital av en million kronor.

Inkomstprocent	Inkomst	Skatteprocent	Skatt	Ungefärlig skatteprocent för sista delen av inkomsten
4	40,000	1.50	600	1.50
5	50,000	1.90	950	3.50
6	60,000	2.40	1,440	5.00
7	70,000	3.00	2,100	6.50
9	90,000	4.00	3,600	7.50
10	100,000	4.40	4,400	8.00
11	110,000	4.80	5,280	9.00
12	120,000	5.20	6,240	9.50
18	180,000	6.80	12,240	10.00
19	190,000	7.00	13,300	10.50
20	200,000	7.15	14,300	10.00
22	220,000	7.45	16,390	10.50
24	240,000	7.75	18,600	11.00
27	270,000	8.05	21,745	10.50
55	550,000	9.55	52,525	11.00
65	650,000	9.85	64,025	11.50
75	750,000	10.15	76,125	12.00
80	800,000	10.30	82,400	12.50
90	900,000	10.60	95,400	13.00
95	950,000	10.75	102,125	13.50
100	1,000,000	10.90	109,000	14.00
110	1,100,000	11.10	122,100	13.00
120	1,200,000	11.30	135,600	13.50
135	1,350,000	11.60	156,600	14.00
145	1,450,000	11.80	171,100	14.50
150	1,500,000	11.90	178,500	15.00

Särskilt yttrande av professor Knut Wicksell.

V. P. M.

rörande de allmänna grunderna för en reform av inkomst- och förmögenhetsbeskattningen.

I. Inledning.

Ehuru jag haft den glädjen att i allo kunna instämma med de båda övriga sakkunniga i det av oss gemensamt överlämnade förslaget, har jag ansett mig böra något närmare redogöra för de allmänna finansvetenskapliga grunder, som för min del härvid varit avgörande och därmed tillika antyda de riktlinjer, efter vilka en fortsatt reform av vårt skatteväsen enligt min åsikt borde försiggå.

Det närvarande ögonblicket är, såsom av herr finansministern för ej länge sedan framhållits, föga gynnsamt för skattereformer, som skulle ha någon utsikt att bli definitiva. Detta redan på grund av osäkerheten beträffande det element, som nödvändigtvis ligger till grund för varje *graderad* (progressiv eller degressiv) skatt, nämligen *penningens värde*. Genom det exempellösa sjunkandet under krigstidens senare år av detta värde ha för alla inkomster utom de allra högsta de bestående progressivsatserna vid inkomst- och förmögenhetsskatten blivit i realiteten avsevärt höjda, och de i I. S. F:s 19 § medgivna avdragen i en mängd fall alldeles otillräckliga. Skulle emellertid en ändring häruti företagas i överensstämmelse med nu rådande varuprisnivå, så riskerar man uppenbarligen, att denna ändring redan vid första tillämpningen om ett eller annat år visar sig i lika grad irrationell, därest prisnivån till dess på nytt förskjutit sig, vare sig uppåt eller — som väl får anses något mera sannolikt — nedåt.

Men härtill kommer en omständighet, som efter mitt sätt att se för närvarande strängt taget utesluter varje tanke på en fullt rättvis beskattning. På grund av den oerhörda prisstegringen samt i det hela genom det av världskriget frambragta ekonomiska läget har en slumpvis skeende,

all förnuftig grund saknande överflyttning av realinkomster och reala förmögenhetsdelar de olika individerna och samhällsklasserna emellan ägt rum, och kommer fortfarande att äga rum, om den onaturligt uppskruvade prisnivån blir bestående (och än mer naturligtvis, om den skulle ytterligare höjas). Härigenom bortfaller själva den första förutsättningen för en rättvis beskattning, ja för begreppet beskattning över huvud; ty denna förutsättning är uppenbarligen, att de inkomster och förmögenhetsbelopp, som skola beskattas, från början erkännas såsom *rättmätigt förvärvade*. Är detta icke fallet, så blir beskattningen endast en parodi på rättvisa, ett försök, så att säga, att taga en rättmätig del av ett orättmätigt helt. Det är en helt annan funktion av samhällsmakten än dess beskattningsrätt, som då borde träda i verksamhet, nämligen återställandet till rätt ägare av det orättmätigt förvärvade eller, där enligt sakens natur de ifrågavarande rättsanspråken icke, eller endast med svårighet, kunna individualiseras, indraga det till sig för att efter en billig grund fördela det på dem, som utan egen förskyllan blivit lidande på den skedda förändringen. Först därefter skulle en beskattning i ordets egentliga mening kunna äga rum.

Nu kan man visserligen invända, att även under normala förhållanden den sociala, historiskt givna fördelningen av inkomster och förmögenhet faktiskt lämnar mycket, ja, från en djupare synpunkt, tilläventyrs allt övrigt att önska. Detta blir emellertid en väsentligt olika sak. Rättelse får här ske efter hand i sammanhang med samhällets allmänna politiska och kulturella utveckling, och *därvid* har onekligen, såsom jag längre fram skall söka närmare utreda, jämväl beskattningen i vanlig mening en viktig uppgift att fylla. Gentemot ekonomiska omvälvningar åter av den art, som nu så plötsligt övergått oss, kan hjälpen omöjligen sökas i den sedvanliga beskattningen, utan ett vida kraftigare ingripande från statmaktens sida blir erforderligt.

Vad i detta avseende hos oss redan uträttats, å ena sidan genom den s. k. krigskonjunkturvinstbeskattningen, å andra sidan medels lönetillägg och krigstidshjälp för statens ämbets- och tjänstemän ävensom tillhandahållandet på statens bekostnad i vissa fall av billigare förnödenheter åt de mindre bemedlade, kan endast betraktas som en halvmesyr. Den förstnämnda är visserligen såsom *skatt* betraktad osedvanligt hög; betraktad åter såsom en indragning av oförtjänta, utan egna ekonomiska ansträngningar tillkomna förmögenhetstillväxter, avsedd att bereda medel till ersättande av lika oförtjänta, av prisstegringen förorsakade, konsumenternas förluster, är den uppenbarligen alldeles otillräcklig och tål ingen jämförelse med t. ex. de i England längesedan vidtagna och i Tyskland, efter vad det

vill synas, under förberedelse varande, på en verklig *konfiskation* av dessa vinster utgående finansiella åtgärderna. De senare åter — lönetillskotten och understöden — ha, trots de enorma utgifter, som de tillskyndat statsverket, nödvändigtvis blivit i förhållande till behovet så knappt tilltagna, att de svagast avlönade i otaliga fall måst anlita kredit för att kunna leva och alltså härefter få dragas med en alldeles oförskylld skuldbörda. Slutligen har staten hos oss ännu icke lyftat ett finger till rättelse av det absurda förhållandet, att i följd av varuprisstegringen och den därav förorsakade prisstegringen på *fastigheter*, därest båda i det väsentliga komma att bli bestående, samtliga fastighetsägare i *realiteten* skola se sig befriade från större delen av sin in-tecknade skuld, så att bl. a. i de talrika fall, där denna skuld huvudsakligen tillkommit genom arvskiften, den en gång tillförsäkrade lika arvsrätten plötsligt befinnes upphävd — med retroaktiv verkan.

Under sådana omständigheter kan en skattereform uppenbarligen endast få karaktären av ett *provisorium*. Den kan icke avse att ens tillnärmelsevis skipa verklig rättvisa de olika inkomsttagarna och förmögenhetsbesittarna emellan; den måste utgå från något, som för ögonblicket icke alls existerar, nämligen att den befintliga inkomstfördelningen i sig själv, efter de historiskt givna, sociala förutsättningarna, uppfyllde rättvisans fordringar; den kräver alltså som ett nödvändigt *komplement* en generaluppgörelse och utjämning av oförtjänta vinster och lika oförskyllda förluster, som jag för min del anser ofrånkomlig, men som fullständigt torde kunna ske först längre fram, sedan vi i prismättningsavseende på nytt fått fast mark under fötterna.

Endast från denna förutsättning ha nedanstående reflexioner, liksom enligt min mening över huvud det förslag, som de sakkunniga gå att avgiva, någon verklig betydelse.

II. Allmänna grunder för beskattningen.

Den moderna skattelagstiftningen — även alldeles fränsett de av världskriget vållade exceptionella förhållandena inom och utom de krigförande länderna — kännetecknas i hög grad av någonting halvfärdigt och kompromissartat. Detta bör icke klandras, emedan det i själva verket varit oundvikligt. Den starka ökningen av statens och kommunernas verksamhetsområden såväl till omfång som intensitet har i motsvarande mån ökat behovet av nya eller mera givande skatteobjekt, varvid hänsynen till ögonblickets krav oftast fått undantränga en mera djupgående teoretisk

grundläggning av skattesystemet i fråga. Men härtill kommer, att själva den finansvetenskapliga doktrinen under senare tid icke förmått hålla jämna steg med den oerhört snabba, praktiska och faktiska utvecklingen av finansväsendet, något som bl. a. givit sig uttryck i den påtagliga fattigdomen på nya, originella eller epokgörande verk inom de senaste årtiondenas finansvetenskapliga litteratur.

Dels har nämligen skattelagstiftningens *metod* blivit en helt annan, sedan de helt eller halvt absolutistiska, resp. på klassprivilegier och klassvälde fotade statssystemen överallt, även här fränsett de senast timade omvälvningarna, fått ge vika för mer eller mindre genomförda, på demokrati och politisk jämlikhet grundade former för statslivet, något som naturligtvis i och för sig är ägnat att öka mängden av de det allmänna påvilande uppgifterna och därmed dess behov av inkomster. Icke blott uppstår härigenom en fordran på ökad kontroll över finansväsendet från representationernas sida, utan finansärendenas behandling — som fordom mest gick ut på ett täckande i övliga former av en år efter år nästan oförändrad utgiftssumma — har antagit den komplicerade gestalten av ett avgörande *från de skattedragandes egen* (eller deras förtroendemäns) sida, först och främst av, huruvida och i vad mån de nya anslagskraven för allmänna ändamål böra uppfyllas, samt därefter av, huru de för detta ändamål erforderliga, ständigt nya skattebördorna eventuellt böra fördelas, två problem, som, hur mycket de än av den rådande formella statsrätten må hållas i sär, naturligtvis i verkligheten höra nära samman och i högsta grad måste påverka varandra.

Dels har, likaledes i sammanhang med den förutnämnda demokratiska samhällsutvecklingen, själva grundvalen för allt skatteväsen, nämligen den bestående, historiskt givna inkomst- och egendomsfördelningen, icke kunnat undgå att bli föremål för kritik; eller, rättare sagt, den kritik därav, som bland de maktägande och tongivande klasserna hittills blott haft mera ensamstående förespråkare, men för övrigt dvalts så att säga i folksjälens djup, framträder numera öppet såsom ett praktiskt krav med anspråk på en mer eller mindre snabb och vittgående tillfredsställelse, med andra ord som en beståndsdel i de numera röstberättigade folkpartiernas politiska plattform. Det är klart, att innebörden av dylika krav i grunden sträcker sig vida utöver själva skattelagstiftningens område, men lika klart är, att den på just detta område får sitt närmaste och, enligt »det minsta motståndets lag», lättast tillgängliga avlopp. Den s. k. *socialpolitiska synpunkten* vid beskattningen, för vilken den framstående tyske finansskriftställaren, *Adolf Wagner*, länge var en tämligen enstaka, teoretisk representant, gör sig i våra dagar uppenbarligen allt

mera gällande, olyckligtvis dock utan att de skäligen obestämda konturer för denna principers tillämpningsområde, som av *Wagner* själv uppdrogos, blivit inom finansdoktrinen på ett mera preciserat och rationellt sätt utstakade.

Då nu envar av dessa båda kulturströmningar icke bildar något avslutat helt, utan befinner sig i ständig utveckling, får man inom den moderna skattelagstiftningen bevittna det i sig självt icke så ovanliga fenomen, att de verkliga, ledande grundsatserna eller driftkrafterna icke sammanfalla med de öppet och i den härskande doktrinen uttalade eller erkända, liksom de verkligt avgörande överläggningarna på detta område mången gång icke så mycket ske i folkförsamlingarnas utskott och kamrar som fastmer vid tvångsfria samtal i korridorerna.

III. De tre beskattningsprinciperna.

(Intresse-, skatteförmåge-, och den »social-politiska» principen.)

Sedan gammalt ha vid det teoretiska bedömandet av beskattningens rättvisa två huvudprinciper kämpat med varandra om herraväldet, utan att någondera av dem lyckats helt undantränga den andra, nämligen dels den uppfattning, som i den enskildes skattebörda vill se en mer eller mindre adekvat och direkt *ekvivalent* till det gagn, som han för sin del åtnjuter av samhällsverksamhetens olika grenar samt i sammanhang därmed den kostnad han åsamkar det allmänna genom att taga denna dess verksamhet i anspråk — med ett ord den s. k. *intresse-* (eller kostnadsprovokations-) *principen*; dels den åskådning, som i samhällsverksamhetens hävdande och stödjande allenast ser en för alla gemensam medborgarplikt, som en var utan hänsyn till egna fördelar måste uppfylla efter måttet av sina krafter; vanligen tolkat så, att av alla en proportionsvis lika ansträngning eller uppoffring av individuell behovstillfredsställelse kräves — skatteförmåge- eller »lika-offer»-principen. I själva verket kan ingendera av dessa ledande grundsatser helt undvaras i en rättvis skatte- eller finanspolitik. Skall ett försteg tillerkännas någondera, måste det emellertid enligt min åsikt bli åt *intresseprincipen* såsom den tvivelsutan äldre och på samma gång enklare och handgripligare av de båda. Man skall också vid närmare efterseende finna, att så snart ett påtagligt individuellt intresse knyter sig vid en viss offentlig verksamhetsgren, så sätter ingen i fråga annat, än att kostnaden för dess upprätthållande skall, så långt ske kan, i sin helhet eller i övervägande grad fördelas på dessa intressenter

efter storleken av vars och ens fördel, eller, om den särskilda kostnad, var och en av dem förorsakar det allmänna, över huvud kan utrönas, efter denna. På denna grundsats vilar finansieringen av den stora, i nutiden starkt växande del av statens eller kommunernas verksamhet, som bestrides genom s. k. gebyrer eller taxor, såsom post, telegraf, järnvägar m. m. Även kostnaden för vägunderhållet och skjutsväsendet bestrides hos oss enligt denna princip. Slutligen är ju (såsom ofta anmärkts) själva tillvaron av kommunala skatter ett utslag av intresseprincipen, även oavsett om deras egen fördelning på de skattskyldiga inom kommunen är ordnad helt efter denna eller delvis efter annan princip.

Å andra sidan finnes det otvivelaktigt vissa arter av allmänna utgifter, där något individuellt gagn för den nu levande generationen av skattdragare icke skulle kunna i detalj påvisas eller ens kan sägas vara för handen, utan där grunden för utgiften i fråga helt enkelt är en av staten ingången *förpliktelse*, för vilken samtliga invånare i landet få anses häfta, en för alla och alla för en. Vid ingåendet av sådana förpliktelser, t. ex. upptagandet av ett statslån för visst ändamål, bör visserligen dettas relativa gagn för olika klasser av medborgare någorlunda kunna förutses, och medelanskaffningen för lånets framtida förräntning och amortering på motsvarande sätt anordnas genom lämpligt valda inkomstkällor, t. ex. vissa skatteformer; men även om så skett, vilket långt ifrån har varit vanligt, kan korrespondensen mellan individens för ändamålet åtagna skattebörda och hans gagn av den ifrågavarande statsverksamheten näppeligen stå klar för flera än den närmaste generationen av skattdragare; ju längre tiden fortskrider, utplånas med nödvändighet detta kausalsammanhang, och det hela ter sig blott såsom en för alla gemensam börda, vilken måste bäras med förenade krafter.

Mellan dessa båda ytterligheter, där alltså intesseprincipen, såsom fördelningsgrund för bidragen till de offentliga utgifterna, å ena sidan erbjuder sig själv, såsom den enda möjliga eller rimliga, å andra sidan helt och hållet vägrar sin tjänst, finnes ett stort, och i synnerhet i våra dagar med de alltjämt växande stats- och kommunalbudgeterna starkt framträdande område, där det individuella gagnet eller intresset av utgiften i fråga visserligen icke kan efter någon objektiv måttstock exakt mätas — och därför av den moderna finansdoktrinen vanligen underkännes såsom skattegrund — men icke dess mindre förefinnes och gör sig kännbart, ja i realiteten, alla doktriner till trots, ytterst blir den avgörande faktorn. Dit hör isynnerhet frågan om *nya* anslag, vilka, om beviljade, vanligen på ena eller andra sättet måste täckas genom nya

skatter. Det är självklart, och bestrides, så vitt jag vet, icke av någon modern finasteoretiker, att här själva »quæstio an»: folkrepresentationens ja eller nej på frågan om anslagets beviljande, är och måste vara en *intressefråga*. Finnes hos de skattdragande icke ett tillräckligt intresse för den föreslagna nya samhällsverksamheten, resp. utvidgandet eller intensifieringen av en redan befintlig sådan, så förfaller hela anslagsfrågan och därmed även skattefrågan. Men icke nog härmed. I och för sig, d. v. s. om den kunde fås kostnadsfritt, skulle väl i allmänhet varje sådan föreslagen ny verksamhetsgren hälsas såsom en vinst för det allmänna; avgörandet blir således i verkligheten en fråga om kredit och debet: *gagnet* av den tillärnade utgiftsposten måste *vägas* mot det *offer* den förorsakar; och därvid torde det väl vara ofrånkomligt, att för varje enskild representant eller grupp av sådana den andel av skattebördan, som eventuellt skulle drabba hans egna kommittenter, blir bestämmande för hans votum, utan att man därför behöver hos honom eller dem förut-sätta frånvaron av alla andra än rent egoistiska eller klassegoistiska motiv. Med andra ord, dessa båda avgöranden: anslagsbeviljningen och skattefördelningen höra nödvändigt ihop och kunna i verkligheten icke skiljas från varandra, även om detta vid den formella behandlingen enligt gällande statsrätt måste ske, vilket dock torde vara en öppen fråga.

Problemet om en rättvis beskattning sammanfaller då här med uppgiften att i möjligaste mån trygga de skattdragandes *frihet och självbestämningsrätt* vid åtagandet av dessa nya bördor. Vid den kommunala beskattningen har man hos oss, som bekant, på senaste tid sökt en dylik garanti genom kravet på *kvalificerad majoritet* vid alla frågor om nya anslag ävensom i fråga om sådana anslag, där medlen skola anskaffas genom upplåning. Vid statsbeskattningen skulle en sådan bestämmelse, även om den infördes, icke göra tillfylles, då ju — i motsats till förhållandet inom kommunen — valet av skattearter för utgifternas täckande eller, eventuellt, för förräntning och amortering av det ifrågasatta lånet, alltjämt vore svävande. Däremot skulle det enligt min åsikt vara ett stort framsteg — som visserligen finge sin rätta betydelse först genom införande av kravet på kvalificerad majoritet jämväl vid anslagsbeviljande för statsändamål, men som delvis torde kunna realiseras redan inom den nuvarande statsrättens ram — om valet av täckningsmodus alltid kombinerades med själva anslagsbeviljningen, något som hittills endast mera undantagsvis förekommit. De olika riksdagspartierna skulle då kunna inge sina ändrings- eller tilläggsförslag till den, låt oss säga av regeringen framställda propositionen, så att på detta sätt en föreslagen ut-

gift alternativt kombinerades med flera olika, föreslagna täckningssätt, hvarefter den kombination, som finge de flesta rösterna, hade segrat.¹

I mitt arbete *Finanztheoretische Untersuchungen*² har jag närmare utvecklat denna tanke ävensom försökt utvidga den så, att metoden jämväl skulle kunna användas vid täckandet av redan bestående statsutgifter. Till denna utredning tillåter jag mig hänvisa. För den närmast här föreliggande frågan blir resultatet av dessa betraktelser, att en enda, en gång för alla fastställd skatteskala, vars satser endast skulle i mån av behov proportionsvis eller i något annat på förhand bestämt förhållande ökas eller minskas, *icke* innebär ett för ändamålet fullt adekvat arrangemang; man borde i stället, så långt det över huvud är fråga om direkta skatter, ha till hands *ett flertal skatteskalor* av olika typer, vilka var för sig eller i förening kunde komma till användning alltefter beskaffenheten av den statsutgift, för vilken täckning erfordras. Till denna fråga skall jag i det följande återkomma.

Men slutligen och för det *tredje* kan den moderna beskattningen icke heller undgå att taga hänsyn till den nyss omnämnda, mer och mindre latenta *kritik* av den bestående inkomst- och egendomsfördelningens berättigande, som sedan mer än ett århundrade tillbaka i så hög grad kännetecknar den sociala utvecklingsepok, vari vi leva. Logiskt sett skulle denna kritik — såsom vi ovan antytt — utmynna i kravet, icke på beskattning utan på en total eller partiell *konfiskation* av vissa inkomst- och förmögenhetsarter. Staten skulle såsom representant för den distributiva rätten tillse, att ingen finge behålla, vad honom icke med rätta tillkommer, och detta alldeles oavsett samhällets egna behov av inkomster, ehuru på samma gång naturligtvis dylikt indraget gods tillika kunde bli en viktig inkomstkälla för det allmänna. Men å andra sidan utgör beskattningen ofta det enda tillfälle, som erbjuder sig, till en ingående granskning av de individuella inkomsternas karaktär; vartill kommer, att den ovannämnda samhällskritiken oftare vilar på en mer eller mindre dunkel känsla än på ett genomfört teoretiskt system. Faktiskt har därför nyssnämnda moment, i den mån det överhuvud fått göra sig

¹ Ett exempel på ett dylikt tillvägagående, ehuru i formlös och outvecklad gestalt, hade man för några år sedan hos oss, då av regeringen vissa militära anslag äskades och på samma gång en höjning av *kaffetullen* föreslogs, beräknad att lämna de erforderliga medlen härför. Den socialdemokratiska riksdagsgruppen föreslog i stället höjd *arvskatt*. Något hinder för att dessa två kombinationer kunnat bli föremål för direkt omröstning, förefinnes, så vitt jag vet, icke; om än ett sådant tillvägagångssätt skulle ha varit mer ovanligt. I verkligheten förföllo, om jag minnes rätt, på grund av ändrad inkomstberäkning, *båda* alternativen.

² Jena, G. Fischer 1896, s. 76 ff.

gällande, hittills endast kommit till uttryck vid och i sammanhang med beskattningen. Genomförda *reduktioner* av egendom tillhöra det förflutna — om än i tidsskeden, sådana som det nuvarande, ett förnyande i moderna former av den gamla reduktionstanken näppeligen kan helt undvikas. Men i alla händelser måste man göra klart för sig *arten* av detta konfiskatoriska eller socialpolitiska inslag i den moderna beskattningen och icke, såsom vanligen sker, fåfängt bemöda sig att på de egentliga skatteprincipernas grund konstruera, exempelvis, en sådan företeelse som arvs- eller gåvoskatten, vilken klarligen innebär, icke en beskattning i ordets egentliga och hävdvunna mening, utan en verklig förmögenhetsindragning, grundad på ett faktiskt *underkännande*, mer och mindre prononcerat, av den obegränsade *rätten* till vare sig arv eller gåva.

IV. Praktiska utslag av dessa principer.

Det sagda må vara nog för att visa, ur vilken brokig arsenal av vapen det faktiskt bestående skattesystemet har att hämta argumenten för sitt berättigande, i hur hög grad det är och måste vara frukten av *kompromisser* mellan olika åskådningar eller än oftare mellan olika utvecklingsskeden av en och samma grundåskådning. Åtminstone på en eller ett par punkter sammanstämman emellertid dessa olika uppfattningar tämligen nära, och kommer man från olika utgångspunkter till ungefär samma resultat, nämligen först och främst i fråga om *skonandet av de små inkomsterna* — alltså den *degressiva* beskattningsmetoden till skillnad från eller vid sidan av en i egentlig mening progressiv beskattning — samt därefter, och delvis i sammanhang härmed, en olika behandling av inkomster, som, ehuru formellt uppgående till samma belopp, äro av olika slag eller under olika förhållanden förvärfvade och därför i verkligheten utvisa en olika skattekraft: *differentierad* till skillnad från (blott) graderad beskattning.

Redan från *intresse-principens* synpunkt kan man göra, och har man gjort, gällande, att för den, som befinner sig vid eller tätt intill det nakna levnadsminimum, ett flertal samhälleliga verksamhetsgrenar ega ett ganska ringa intresse, helst i jämförelse med de oundgängligaste, primära levnadsbehovens tillfredsställande; man kan icke ens förundra sig över, om en sådan person — med rätt eller orätt — i de diverse samhällsinrättningarna snarast ser ett medel att hålla honom själv nere i hans betryckta ställning och i samhället självt alltså i viss mån en mot hans egna intressen *fientlig* makt, till vars underhållande han och hans

olyckskamrater i varje fall icke borde själva bidraga, om de ens överhuvud skola tolerera den. Å andra sidan kan man också med fog påstå, att det ligger i de *övriga* samhällsklassernas intresse, att icke de svagast situerade folklagrens fysiska sundhet äventyras eller deras tålmod bringas till bristningspunkten genom en på de nödigaste levnadsbehoven inkräktande beskattning.

Anlägger man *skatteförmågans* måttstock, så blir resultatet tydligen enahanda. Nedanför det absoluta levnadsminimum existerar, åtminstone i längden, ingen skatteförmåga alls; vid gränsen till levnadsminimum blir skatteförmågan överhuvud inskränkt till den överskjutande, s. k. fria inkomsten; begär man speciellt ett för alla »lika offer», så måste det ju sägas, att ett umbärande, om än i ringa omfång, av sådant, som verkligen tillhör livets nödtorft eller tjänar till de angelägnaste sociala uppgifternas fyllande (t. ex., för kroppsarbetaren, fackföreningsavgifter) kan i realiteten ofta överstiga den bättre situerades försakelse av ett, objektivt sett, mångfaldigt större belopp av sådana konsumtionsartiklar, som endast kunna förskaffa sin ägare en flyktig njutning eller kanske rent av endast smickra hans fåfänga. I vad mån dylika betraktelser kunna läggas till grund för en i egentlig mening *progressiv* skatteskala, skola vi längre fram undersöka. Såsom motiv för de *små* och minsta inkomsternas relativa frihet från skatt ha dessa välbekanta reflexioner tvivelsutan en högst betydande styrka.

Ännu kraftigare och mer omfattande är dock det argument för en (åtminstone) degressiv beskattning, som kan hämtas från den *socialpolitiska* synpunkten. Frånsett mera speciella fall, utgöras de små inkomsttagarna av samhällets *oprivilegierade* medlemmar — alla de övriga ha för sin gynnsammare ställning att tacka en eller annan *företrädesrätt*, vare sig i form av fäderneärvd förmögenhet eller en gedigen, vetenskaplig utbildning, som ju också i regeln är förbehållen de ekonomiskt välsituerade klasserna. Det stundom uppställda anspråket på, att *alla* medborgare, även den enkla daglönaren, böra bidraga till de allmänna utgifterna, vilar på den tysta förutsättningen, att det alltid måste vara möjligt för en frisk och arbetsför person att medelst sitt arbete så rikligt sörja för sitt och de sinas uppehälle, att en viss kvotdel av hans inkomster med rätta kan avfordras honom till de samhälleliga behovens fyllande. Detta är emellertid en ogrundad föreställning. Arbetskraften är endast *en* av de produktiva faktorerna; ensam för sig är den alldeles ofruktbar, endast i förening med de sig ständigt förnyande naturens krafter ävensom med det i olika former befintliga förråd av sparad arbets- och naturkraft, som vi kalla kapital, är den i stånd att i verklig mening

producera. Oumbärliga i sin totalitet, kunna icke dess mindre en var av dessa faktorer, och så även den mänskliga arbetskraften, om den förefinnes i överflödande mängd, vid fri konkurrens få ett hur lågt bytes- eller marknadsvärde som helst. Ingenting garanterar alltså för, att icke den, som nödgas gå ut i livet med två tomma händer och utan andra intellektuella färdigheter, än dem en torftig skolundervisning skänker, kan trots alla ansträngningar få se sin arbetsförtjänst sjunka ner till gränsen av levnadsminimum och även därunder. Men t. o. m. om han lyckas hålla sig något över detta minimum, är han dock givetvis i avsaknad av de bidrag till inkomstens förstärkande, som jord- och kapitalbesittningen eller den högre bildningen skänker samhällets privilegierade klasser. Faktiskt är det ju också på kroppsarbetslönens relativa ringhet som tillvaron av arbetsfria inkomster, och delvis även av det lärda eller kvalificerade arbetets högre avlöning, ytterst stöder sig: den nämnda fordran på allas bidrag till samhällets upprätthållande uppfylles så till vida av sig själv, även om endast de högre inkomsterna direkt beskattas — för att icke tala om, att flertalet av de alltjämt bestående *konsumtionsskatterna*, som ingen kan undandraga sig, icke skona ens det nakna livsuppehållet.

De små inkomsternas lindrigare behandling i skatteväg och de minsta, blotta levnadsminimum motsvarande inkomsternas totala befriande från skatt, är därför, på vilken av de särskilda skatteteoriernas grund man än ställer sig, ja — så länge indirekta skatter förefinnas — snart sagt oberoende av alla skattedoktriner, ett klarligen berättigat önskemål, i vars uppfyllande man näppeligen någonsin behöver frukta att gå allt för långt. —

Den *andra* av de nämnda praktiska konsekvenserna, som likaledes i nutiden tillvunnit sig ett nästan universellt erkännande, nämligen den s. k. differentierade beskattningen innebär i grunden endast det gamla kravet på beskattningens *likhet*, d. v. s. att personer i samma ekonomiska status böra betala lika mycket i skatt, i förening med en allt klarare insikt om, att det här icke gäller en yttre likhet mellan nominellt överensstämmande inkomstbelopp, utan en inre, reell likhet i den verkliga levnadsställningen, respektive i det »fria», för beskattningen tillgängliga inkomstbelopp, som återstår efter de oundgängligaste livsbehovens tillgodoseende. Ur skatteförmåge-synpunkt är denna fordran naturligtvis självklar, men även från intresseteoriers synpunkt kan man göra gällande, att särskilt på inkomstskalans lägre trappsteg, varom här närmast är fråga, lika *real*inkomster och därmed lika levnadsföring (standard of life) gemenligen betinga en ungefär lika ställning till samhället och ett ungefär lika intresse av dess olika verksamhetsyttringar.

Det gäller alltså här att med större noggrannhet än hittills för det mesta skett taga hänsyn till den omständigheten, att på olika orter två inkomster av betydligt olika höjd dock kunna betinga ungefär samma verkliga levnadsföring och därför innebära samma skattekraft,¹ och att de även på en och samma ort kunna lämna ungefär samma *fria* inkomst, dels under vissa exceptionella förhållanden, när s. k. ömmande omständigheter föreligga hos ägaren av den större inkomsten, dels allmänt, om ägaren av den mindre inkomsten är en ensamstående person, ägaren av den större inkomsten en familjeförsörjare med ett tilläventyrs stort antal barn. Utan tvivel är dock sistnämnda fråga bekämd med särskilda svårigheter. Förfelat vore enligt min åsikt att låta lindringarna i detta fall taga gestalten av ett slags *straff* på de ogifta — t. ex. en särskild ungkarlsskatt såsom stundom föreslagits — eller av indirekt uppmuntran till födande av stora familjer, såsom t. ex. i den nyare *franska* skattelagstiftningen i viss mån synes vara fallet. Detta skulle i varje fall kräva en förberedande, noggrann undersökning av, huruvida landet överhuvud i närvarande tid är *i behov* av en starkare folkökning än den nuvarande, en undersökning, om vars *negativa* resultat jag för min del icke hyser minsta tvivel. Emellertid vore det ju även i sistnämnda fall obilligt att låta barnen umgälla sina föräldrars obetänksamhet, varförutom det tillkommande släktets vård och fostran otvivelaktigt får anses vara ett intresse jämväl för det allmänna. Det är tydligt, att man också här har att göra med ett fall, där i grunden ett *direkt* ingripande från statens sida för det åsyftade ändamålet vinnande rätteligen skulle erfordras — och detta i mer än en riktning — ehuru man tillsvidare nöjt sig med att i skatteväg ha gjort åtminstone *något* härför. Man skulle skjuta långt över målet, om man trodde sig genom några bestämmelser i en skattelag kunna tillfredsställande lösa det här föreliggande, svåra och invecklade, befolkningspolitiska problemet. —

De ovan behandlade önskningsmålen, som alltså utmynna, dels i en degressiv, dels i en i de nämnda tvenne riktningarna differentierad be-

¹ Man har stundom häremot invänt, att den som bor på en ort med billigare levnadskostnader, om han än i överensstämmelse med sin mindre inkomst betalar mindre i skatt, dock i verkligheten *offrar* lika mycket i reala förnödenheter. Detta är fullkomligt saant, men har ingen betydelse för den här föreliggande frågan om en degressiv, resp. progressiv skatt; det är ju *skattekvoten* det här gäller, och någon rimlig orsak, att någon skall slippa undan med en *mindre* sådan, därför att hans realinkomster på grund av bostadsortens billiga levnadskostnader taga sig ett mindre uttryck i penningar, kan näppeligen anföras.

skattning,¹ äro av en jämförelsevis enkel och inlysande karaktär; de verkliga svårigheterna börja först, när det blir fråga om en jämväl i skatteskalans *högre* delar, rättvist *graderad* skatt. Dessa svårigheter äro i själva verket så stora, att de, om en strikt eller fullkomlig rättvisa åsyftas, kunna betraktas såsom oöverstigliga. Någon inbördes *utjämning*, i socialpolitiskt syfte, av den bestående inkomstfördelningen kan ju här icke bli tal om, eftersom det gäller individer, vilka *samtliga* i jämförelse med befolkningens stora massa få anses tillhöra samhällets socialt gynnade, privilegierade klasser. Så mycket torde dock följa av denna princip, att då de minsta inkomsttagarnes totala eller relativa befrielse från skatt nödvändigtvis måste ske på någon annans bekostnad, så böra medlen härtill icke tagas från dem, som även vid en jämn fördelning av alla inkomster skulla komma i ungefär samma ekonomiska ställning som nu, utan från de högre inkomsterna. Anser man alltså t. ex., att en rent proportionell beskattning vore i stort sett rättvis, så bör från denna synpunkt skattelindringen nedåt kompenseras av en, ehuru svag och snart upphörande progression uppåt, eller, om man hellre vill, degressionen

¹ En tredje art av differentiering, som, vanligen i motsats till de andra båda, plägar sträcka sig över hela eller större delen av inkomstskalan, är det i den nutida skattelagstiftningen förekommande åtskiljandet mellan *arbetsinkomst* och *förmögenhetsinkomst* («earned» och «unearned income» enligt den engelska terminologien). Då de sakkunniga på angivna skäl icke vågat föreslå någon ändring i de nu gällande bestämmelserna härutinnan, skall jag icke närmare söka ingå på detta svåra problem. Att dessa bestämmelser, hos oss liksom i andra länder, äro skäligen groft tillyxade och lemna rum för åtskilliga anmärkningar, lär dock icke kunna förnekas.

En naken höjning av den nuvarande förmögenhetsskatten skulle här näppeligen göra tillfylles. Åtskilligt, som nu kallas arbetsinkomst, t. ex. avlöningen inom de lärda yrkena, är delvis frukten av ett för vederbörandes utbildning uppoftat kapital, och så till vida i grunden förmögenhetsinkomst; liksom diverse direktörs-löner, tantiemer o. s. v. i verkligheten ofta nog äro förmögenhetsinkomster i »skyddande förklädnad». I det hela blir för enskilda kapitalister — i rak motsats till vad fallet är med aktiebolagen — avkastningen av deras förmögenhet relativt *lägre* beskattad, ju *högre* procent den utgör av kapitalet. Å andra sidan finnes det gott om personer, som, helt eller delvis oförmögna till förvärsarbete, endast ha räntorna på ett litet kapital att tacka för en torvtig existens. Dessa ha uppenbarligen icke någon särskilt stor skattekraft, för att icke tala om, att i tider som den närvarande, av ett djupt sjunket penningvärde, deras lott torde vara bekymmersammare än de flesta andra människors.

Ett djupare ingående på dessa spörsmål skulle kräva en omfattande undersökning, som jag icke varit i tillfälle att verkställa. Det har dock länge varit min övertygelse, att syftet med förmögenhetsbeskattningen, liksom beskattningens socialpolitiska syfte i det hela, allrabäst vinnes genom en rationell utbildning av skatten på arv och gåva — eller än bättre genom en rationell reform av själva arvslagstiftningen. —

nedåt måste taga sin början något högre upp på inkomstskalan än vid de torftigaste inkomsterna.¹

Skatteförmågeprincipen åter, som i detta fall så ofta åberopas, är vag och tänjbar och bör enligt min åsikt endast tillgripas såsom nödfallshjälp, där någon annan grund för skattefördelningen omöjligen kan uppställas. Att vilja tillämpa den »quand même» för *alla* samhällsliga utgifter skulle leda in absurdum och i sina konsekvenser strängt taget medföra upphävandet av *all* verklig skillnad mellan större och mindre inkomster och därmed av en av de viktigaste hävstångarna för ekonomisk strävan, en hävstång, vars umbärlighet för det ekonomiska samhällslivet åtminstone ännu icke bevisats. Vanligen skiljer man här mellan *statliga* och *kommunala* utgifter, vilka i detta avseende anses kräva en olika behandling; men denna åtskillnad är godtycklig: någon verklig väsensskillnad, vare sig mellan dessa båda grupper av samhällsliga utgifter eller mellan dem å ena sidan och den enskilda behovsförsörjningen å den andra, torde näppeligen förefinnas, allraminst i våra dagar, då så väl stat som kommun underlägga sig allt flera ekonomiska områden, som förut varit överlämnade åt den enskilda företagsamheten.

Går man åter till *intresseprincipen*, vilken tvärtom enligt min mening alltid borde tillämpas så långt *ske kan*, och som faktiskt också blir tillämpad, ehuru dess värre oftast blott så långt majoritetspartiernas intresse räcker, så kan det icke förnekas, att även den praktiskt sett lider av stor obestämdhet. Att vilja utmäta den *kostnad*, som envar av oss, eller ens varje samhällsklass, förorsakar det allmänna, är omöjligt; något som för övrigt har sin fulla motsvarighet vid *all* mera sammansatt produktion, där produktionskostnaderna för varje särskild artikel oftast icke kunna bestämt angivas eller ens existera såsom sådana. En verklig likhet eller ekvivalens mellan prestation och motprestation (»Leistung und Gegenleistung») kan lika litet äga rum, redan av det skäl, att samhällets prestationer till vår förmån i sin helhet måste anses vida överväga våra skatteprestationer, så att en betydande marginal förefinnes, innan den enskilde skulle kunna anse sig lämna *mer* till samhällsverksamhetens upprätthållande, än han själv mottager genom denna. Icke heller detta är för övrigt någon egendomlighet för den publika ekonomien, utan samma förhållande påträffas lika väl inom det enskilda ekonomiska livet. Om exempelvis ett antal jordägare enats om ett diknings- eller annat vattenavledningsföretag, så stadgar gällande lag, att kostnaderna för företaget

¹ Jfr Davidson, Skattenormen vid inkomstskatten, s. 109 ff.

skola fördelas i *proportion* till vars och ens vinst därav. Denne regel är dock icke självklar: man kunde gott tänka sig den ersatt med en annan, som föreskreve en på visst sätt *graderad* bidragsskyldighet. Om t. ex. en av grannarne i fråga är en storgodsägare, så kan det tänkas, att han, även om han ensam finge bekosta hela företaget, skulle vinna mer än någon av de övriga, ja tilläventyrs mer än de alla tillsammans. Någon odisputabelt rättvis grund för kostnadsfördelningen gives här icke och kan näppeligen givas. Men äfven vid prisbildningen på den öppna marknaden under fri konkurrens eller fritt avtal gäller i grunden detsamma. Det fria bytets princip — som, ifall bytet å ömse sidor försiggått med tillräcklig sakkännedom, otvivelaktigt realiserar — är att tillskynda *båda* kontrahenterna en större eller mindre fördel. Men att denna fördel på båda sidorna blir ens tillnärmelsevis *lika stor*, därför finnes ingen som helst garanti.

Åtminstone *den* grad av rättvisa, som uppnås vid det fria bytet eller fria avtalet — nämligen att ingen behöver avsluta en transaktion, som icke enligt hans egen uppfattning länder honom till fördel — borde dock i alla händelser kunna uppnås även vid beskattningen, så långt intresseprincipens tillämpningsområde överhuvud sträcker sig; att man där skulle kunna komma än längre, torde till det mesta vara en illusion. Å andra sidan bör man icke låta förvilla sig av det stundom, även från mycket ansedda författare, hörda talet, att samhällsverksamheten vore ett gott av så upphöjd natur, att det överhuvud icke kan mätas eller vägas mot den enskildes uppoffringar i skatteväg. Detta må gälla om nämnda verksamhet i dess totalitet, men förvisso icke om var och en av dess yttringar för sig. Tillvaron av en stab av skickliga och kunniga ämbetsmän t. ex. är tvivelsutan av ovärderligt gagn för ett land, och ju bättre ämbetsmännen avlönas, dess högre stiger i stort sett deras genomsnittskvalitet. Därav följer dock icke att *varje* höjning av ämbetsmännens löner skulle vara ett så översvinligt gott, att den obesett borde beviljas. Även i vår privatekonomiska konsumtion ingå vissa artiklar, som *i sin totalitet* äro ett oundgängligt livsvillkor för oss och så till vida aldrig kunna betalas för högt. Ingen sätter dock ifråga, åtminstone under normala förhållanden, att dessa förnödenheter skola betalas högre än marknadsläget erfordrar. Stundom förekomma visserligen också i det privatekonomiska livet — t. ex. i fråga om läkares eller juristers arvoden, vid teater- och konsertbesök o. s. v. — taxor, i viss mån avpassade efter den hjälpsökandes eller nöjeslystnes förmögenhets- och samhällsställning, men icke ens då behöver någon betala mer för en sak, än han själv anser den

värd. Varför skulle icke denna princip lika väl komma till användning vid de s. k. kollektiva behovens tillfredställande?

Såsom redan framhållits, kan uppfyllandet av detta första, rent elementära krav på en rättvis beskattning icke med full säkerhet nås utan ett verksamt skydd för *minoriteternas* rätt. Detta hindrar dock icke, att det även inom den nuvarande författningens ram bör eftersträvas så långt ske kan. En regering måste alltid betrakta det såsom ett starkt indicium på, att den befinner sig i kontakt med det stora flertalet av landets invånare och såsom en borgen för sin egen fortvaro, om den för sina förslag kan uppnå en betydligt större majoritet, än som nått och jämnt fordras för deras genomdrivande, och helst ett enhälligt eller så gott som enhälligt beslut. Vid den *allmänna* lagstiftningen kan detta enligt sakens natur endast sällan ske; inför den oundvikliga meningsskiljaktigheten om nyttan eller nödvändigheten av en viss lagreform existera vanligtvis blott de två alternativen: att majoriteten sätter sin vilja igenom till trots för minoritetens avvikande åsikt — eller tvärtom; och av dessa två, varandra uteslutande möjligheter får i allmänhet den förra anses såsom det mindre onda. I vissa länders lagstiftning är visserligen i särskilt maktpåliggande fall *kvalificerad majoritet* erforderlig jämväl för genomdrivande av ett lagförslag i vanlig mening, t. ex. en författningsreform — dock är det väl därvid mindre fråga om att skydda minoriteternas rätt än att förebygga allt för brådstörtade eller oöverlagda förändringar i det hela.

På *skattelagsstiftningens* område däremot existera icke blott dessa två alternativ, utan *en obegränsad mängd andra*. Kombinerar vederbörligen anslags- och bevillningsfrågor med varandra, så är det alltid teoretiskt möjligt att så fördela bördan av en viss allmän utgiftspost, att nettoresultatet för alla och envar ter sig såsom övervägande gagneligt, och anslaget i fråga därför kan enhälligt beviljas — låter detta *icke* göra sig vid någon som helst föreslagen eller möjlig täcknings-modus, så är därmed å posteriori beviset givet för, att den avsedda verksamhetsyttringen *icke* medför en nytta jämförlig med kostnaden och alltså åtminstone för det närvarande icke bör ifrågakomma.

Den praktiska tillämpningen av intresseprincipen i denna form — frivillighetens eller självbeskattningens grundsats — skulle alltså närmast kräva upprättandet icke av en enda, utan av *flera alternativa skatteskalor*, vilka var för sig för olika ändamål kunde komma till användning. Denna tanke är hos oss icke helt ny. Såväl vid värnskattens införande som i den av dåvarande regeringen förebragta motiveringen till förslaget om extra inkomst- och förmögenhetsskatt vid 1917 års riksdag gjorde

sig den åsikten gällande, att för särskilt ändamål — det gällde i ena som andra fallet vissa militära utgifter — förmögenheten och de större inkomsterna borde, vare sig uteslutande eller i övervägande grad, belastas med utgiftsbördan i fråga. Jag anser detta vara en riktig och sund princip. Fosterlandets försvar är visserligen utan minsta tvivel ett intresse för alla, men det behöver därför icke vara ett *lika stort* intresse för alla. För de oprivilegierade klasserna har landets integritet huvudsakligen ett ideellt värde eller, för att så säga, ett framtidsvärde, för de privilegierade klasserna är den på samma gång intimt förbunden med de materiella förmåner, som de nu åtnjuta under den bestående samfundsordningens skydd. Av skäl, som det skulle föra för långt att här utveckla, är också den åsikt, som söker garantierna för denna integritet i andra än rent militära åtgärder, vida mer utbredd bland samhällets fattigare klasser än bland de förmögna, utan att man, helst med de senaste världshändelserna för ögonen, torde kunna påstå, att denna mening uteslutande beror på de förstnämndas ringare politiska insikt.

Kommer så härtill de personliga offer, som varje från militärtjänst icke befriad person får underkasta sig för det militära försvaret, och som i händelse av ett verkligt krig uppenbarligen för de fattigaste klasserna, som äventyra sin eller sina familjers hela utkomst, i hög grad potenseras, kan det endast synas billigt, att de bättre situerade få i *långt* högre grad än den stora massan av skattdragare bidra till de för militärändamål erforderliga skatterna; blir denna börda dem för tung, så beror det i allmänhet blott på dem själva att göra den lättare: åtminstone känner jag intet exempel på, att militära anslag genomdrivits av representanterna för de egendomslösa klasserna *mot* de förmögnares vilja.

Gäller det åter samhällsutgifter, vilkas intresse för de breda folklagren är obestridligt eller t. o. m. övervägande, så tala, synes mig, icke längre samma skäl för en exklusiv belastning av de högre inkomsterna, alltså under förutsättning, att man kan bortse från frågan om dessa inkomsters *berättigande*, eller att denna fråga på *annat* sätt vinner sin lösning. Så som exempelvis *folkpensioneringsfrågan* blivit ordnad hos oss, få visserligen de försäkrade själva i någon mån bidra till kostnaderna härför, men den väsentligaste delen därav faller på det allmänna, särskilt staten, och dessa kostnader komma, så vida icke varuprisnivån nedgår till den före kriget gällande, nödvändigtvis i hög grad att ökas utöver det från början förutsedda, därest icke hela saken skall alldeles förfelas. Här vore det visserligen ett önskningsmål att i skatteväg kunna lägga en huvuddel av bördan på *arbetsgivarna*, som ju hos oss icke direkt på något sätt bidra — alltså väl i främsta rummet på aktiebolagen —

men i övrigt synes en i det väsentliga proportionell, endast för de svagaste inkomsterna degressiv beskattning vara det mot utgiftens natur bäst svarande. Detsamma gäller, därest ett övergivande av *det protektionistiska systemet* skulle ifrågasättas, och en ersättning måste beredas för de indirekta skatter, som nu träffa alla konsumenter över lag. Även här synes en i huvudsak proportionell, blott nedåt degressiv skatteform vara på sin plats; den skulle ju icke dess mindre bereda de små i samhället en stor lättnad i jämförelse med de vanligtvis i *omvänt* progressiv riktning verkande indirekta skatterna, vilka till på köpet endast delvis erläggas till staten, men till en icke ringa del utgå såsom en tribut till vissa gynnade, inhemska producenter.

En icke mindre viktig fråga är den om beredande av inkomster för sådana statens eller kommunernas »affärsdrivande» verk, vilkas utgifter icke lämpligen i sin helhet böra täckas genom taxor eller gebyrer. Exempelvis skulle trafiken på järnvägar och kanaler, och därmed det nationalekonomiska gagnet av dessa, i hög grad ökas, om allenast deras *löpande* utgifter direkt utsloges på trafikanterna, de allmänna omkostnaderna däremot täcktes genom skatter. Dessa skatter borde emellertid då — enligt vägskattens princip — i möjligaste mån utkrävas av en var, i förhållande till den *nytta* han direkt eller indirekt kan anses draga av dessa samfärdsmedel, vilket säkerligen alls icke bleve händelsen, om skattefördelningsgrunden vore på förhand given, t. ex. överensstämmande med vår nuvarande inkomst- och förmögenhetsskatt.

V. Lika-offer-principens närmare diskussion.

Under alla omständigheter kommer det emellertid att finnas sådana allmänna utgifter, där något speciellt intresse för den ena eller andra gruppen av skattskyldiga icke kan påvisas eller ens existerar, men som icke dess mindre måste utgå på grund av förut åtagna förpliktelser från det allmännas sida. Vid ett rationellt handhavande av finansväsendet borde, såsom jag i mitt ovan (s. 8) omnämnda arbete försökt påvisa, dessa utgifter i normala fall kunna inskränkas till ett minimum. Under exceptionella förhållanden, sådana som de nuvarande, kunna de tvärtom ansemligt svälla ut i omfång, utan att man för avpassandet av de skatter, med vilka de måste täckas, har någon annan grund att tillgripa än den olyckligtvis mycket vaga och obestämda, som ligger i den s. k. skatteförmåge- eller lika-offer-principen.

Man har inom finansdoktrinen genom diverse teoretiska resonemang sökt utbygga och förläna större bestämdhet åt denna princip och dess konsekvenser. Särskilt har man i den moderna — ehuru i sin kärna mycket gamla — s. k. *gränsnytteläran* trott sig finna en tillräcklig vägledning. Obestriddligen utgör avhändandet i skatteväg av ett visst penningbelopp ett mindre offer, i den mån inkomsten är stor; vore det möjligen att säga *hur* mycket mindre, så skulle man rent matematiskt kunna avväga de lika offren för olika inkomstklasser. I saknad av all verklig kännedom härvidlag får man rent konventionellt göra vissa antaganden. För enkelheten skull kunde man t. ex. uppställa den hypotesen, att den »sista kronans» nytta eller vad man kallar inkomstens *gränsnytta* stode i rent omvänd proportion till inkomstens storlek. Detta skulle emellertid, såsom man lätt inser — ehuru åtskilliga, icke matematiskt skolade nationalekonomer ännu på sista tid tagit miste härom — endast kunna motivera en *rent proportionell* beskattning. För att på denna väg få fram en fordran på progressiv beskattning måste man fastmer utgå från, att inkomstens gränsnytta avtager i *starkare* proportion än inkomsten själv tillväxer.

En annan utväg har visserligen försökts av några holländska nationalekonomer, särskilt *Cohen Stuart*. Enligt dem borde man först, med antagande av en omvänt mot inkomsten på visst sätt fallande gränsnytta reducera inkomsterna till sitt härigenom uppstående »moraliska» eller subjektiva belopp, och, sedan ett mot levnadsminimum svarande kvantum frändragits, skulle av de sålunda reducerade subjektiva beloppen en för alla lika *proportionell del* tagas såsom skatt. Härigenom uppstår då under vissa förutsättningar en efter omständigheterna mer eller mindre stark progression i beskattningen. *Cohen Stuart* påvisar tillika, vilket rent matematiskt sett är mycket intressant, att man vid sinsemellan ganska avvikande antaganden rörande den hastighet, varmed gränsnyttan sålunda skulle avtaga, i alla fall, åtminstone för medelstora inkomster, kommer till nära nog *samma* skatteprogression såsom slutresultat.

Men, såsom en yngre svensk nationalekonom (i en ännu otryckt, finansvetenskaplig avhandling) framhåller, kan *Cohen Stuarts* och hans meningsfränders resonemang icke gärna godkännas. Med skatteförmågeprincipen såsom utgångspunkt blir ju den proportionella beskattningen själv ett medel, om också icke fullt adekvat, att belasta de högre inkomsterna efter deras högre skatteförmåga. Gränsnyttans antagna sjunkande är blott ett annat uttryck för samma tankegång. Att då därtill sammanslå dessa båda, som egentligen blott äro olika uttryck för samma sak, blir så att säga »tårta på tårta» och saknar logiskt berättigande. Man skulle kunna tillägga, att den omständighet, som *Cohen Stuart* uppenbarligen betraktar såsom en förtjänst hos sin metod, nämligen att man från olika antaganden rörande gränsnyttans sjunkande kommer till ungefär samma skatteprogression, snarare är att uppfatta som en brist däri, då det väl är tydligt, att en person med dess större lätthet bör kunna undvara ett visst penningbelopp, ju *mindre* nytta det förskaffar honom själv. —

I en välskriven uppsats i Nordisk Tidskrift (1895) har prof. Cassel framställt en enkel matematisk metod för vinnande av en progressiv skatteskala, som asymptotiskt närmar sig en viss högsta skattekvot och på samma gång lämnar utrymme för uppfyllandet av vissa villkor. Cassel utgår därvid från det »betraktelsesätt», att, efter frändragande av levnadsminimum, varje persons olika inkomstdelar, noga taget alla de olika inkomstkronorna i hans besittning, alltefter som de tjäna till avhjälpande av mer eller av mindre viktiga levnadsbehov, bli underkastade en sukcesivt stigande beskattning enligt en enkel matematisk formel. Denna formel är vald så, att även den högsta skattesatsen aldrig fullt uppnår ett visst belopp; vilket, såsom man lätt inser, tillika blir det maximibelopp, till vilket *medelskattekvoten* för de största inkomsterna tenderar. Genom en enkel summering (integration) av dessa delbelopp erhålles skatten eller skattekvoten för hela den ifrågavarande inkomsten o. s. v.

Olyckligtvis är detta endast en *metod*, icke en verklig princip för progressiv beskattning. I verkligheten träffar ju skatten icke de olika delarna av en persons inkomster, vilket skulle förutsätta, att han även i fråga om de nödvändigaste levnadsbehoven finge i följd av skatten underkasta sig samma försakelser som en person med mycket små inkomster. Faktiskt avstår han blott från de *minst* nödvändiga behovens tillfredsställande; skatten drabbar så att säga alltid och endast de *högst* liggande delarna av hans inkomster.

Gäller det emellertid en mycket svag progression, t. ex. en sådan som endast avser en rationellt ordnad kompensation för den åt de minsta inkomstagarna medgivna lindringen i beskattning, torde den *Casselska* metoden vara allt, som kräves, och för sin matematiska enkelhet och översiktlighet att rekommendera. Blir det åter fråga om en starkare progressiv beskattning, träder dess brist på en saklig motivering mer i dagen, ehuru det tyvärr gäller, att, vid den stora osäkerheten av alla förutsättningar, varje sådan motivering — alltså även den som här nedan försökts — måste bli i hög grad bristfällig.

Detta gränsnyttans avtagande i starkare proportion, än inkomsten själv tillväxer, kan emellertid, vad man sällan varit uppmärksam på, med allt skäl påstås vara för handen, ja detta är i grunden självklart. Skulle nämligen vid en sukcesivt växande inkomst, nyttan av de på varandra följande tillskotten i inkomst alltjämt stå i omvänd proportion till den växande inkomstens storlek, så skulle dess *summa*, vilken alltså representerar den subjektiva nyttan eller förmånen av inkomstens totala ökning, visserligen växa allt långsammare, men icke dess mindre — enligt en känd matematisk sats — till sist komma att *överstiga varje angivbar storhet*. Detta strider emellertid mot erfarenheten. Ingenting är vissare, än att, sedan de elementära levnadsbehoven blivit behörigen, och än mer sedan de blivit rikligt, tillgodosedda, det tillskott i välbefinnande, som ytterligare kan genom materiella medel åstadkommas, är ganska trångt begränsat, låt vara att dessa gränser icke kunna noggrannt fixeras. Man kunde därför såsom ett konventionellt uttryck, fast icke ett

exakt mått, på detta gränsnyttans sjunkande antaga en funktion av inkomsten, som varierar omvänt proportionellt med *en något högre potens än den första* av inkomsten, eller hellre av den s. k. *fria*, levnadsminimum överstigande delen därav. Den omnämnda serien av tillskott i levnadsnjutning får då — likaledes i överensstämmelse med en välbekant matematisk sats — i varje fall en *ändlig* summa, vilken givetvis blir så mycket mindre, ju högre nämnda potens ansättes.

Det kan ha ett visst intresse att se, hur en på denna teoretiska grundval uträknad skatteprogression skulle gestalta sig. I en not vid slutet av denna uppsats lämnas en sådan utredning, vars huvudresultat här må anföras.

Om man betecknar den nämnda potensens gradtal med $1 + \nu$ (»ny»), och till *enhet* för levnadsnjutning väljer det tillskott i välbefinnande, som uppstår för en person eller hans familj, när hans inkomst växer från 2 till 3 gånger det för honom gällande levnadsminimum, så skulle summan av de njutningar, som en än så rik person *ytterligare* kunde förskaffa sig och de sina, aldrig kunna överskrida,

om ν sättes = 0,1,	14	gånger nämnda enhet			
» » » = 0,15,	8,01	»	»	»	
» » » = 0,2,	6,7	»	»	»	
» » » = 0,25,	5,3	»	»	«	
» » » = 0,5	2,4	»	»	»	

Det första av dessa relationstal är enligt mitt intryck allt för stort, det sista är måhända allt för litet, om man besinnar, hur många och värdefulla njutningar rikedomens skänker, jämfört med den måttliga förbättring i levnadsomständigheter, som vinnes genom inkomstens höjande från två till tre gånger det nakna levnadsminimum.

Alltefter det antagna värdet på ν ökas, resp. minskas självfallet skatteprogressionen; vid $\nu = 0$ erhålles i överensstämmelse med det förut sagda en rent proportionell beskattning av den *fria*, levnadsminimum överskjutande inkomsten. Sättes $\nu = 0,25$ ungefär, och levnadsminimum antages till 1,000 kr., erhålles, egendomligt nog, från c:a 7,000 ända upp till 100,000 kr. inkomst (resp. taxerat belopp) en mycket nära överensstämmelse med nu gällande skattesatser.¹ Högre upp på inkomstskalan upphör emellertid överensstämmelsen helt och hållet, eftersom vid den nuvarande inkomst- och förmögenhetsskatten progressionen alldeles av-

¹ För inkomster på 6,000 kr. eller därunder kan en enhetlig jämförelse icke verkställas på grund av de i I. S. F:s 19 § eventuellt medgivna avdragen.

stannar strax ovanför detta belopp. Skulle däremot, såsom de sakkunniga ursprungligen föreslogo, den för 1918 (för enskilda personer) utgående *tillägsskatten* ha inarbetats i skatteskalen, hade överensstämmelsen med den teoretiska skalen blivit så gott som fullständig, varemot det näppeligen låtit sig göra att bringa skalorna till överensstämmelse för något värde på ν , därest man försökt infoga i den ordinarie skatteskalen jämväl sagda års *extra* skatt.

Av intresse är också, att en på detta sätt bestämd skatteskala vid icke alltför hög medelskattekvot visar en betydande grad av *elasticitet*. Skulle exempelvis under ovan gjorda antaganden den för inkomst av 10,000 kr. fastställda skattesatsen fördubblas, resp. halveras, så bleve detta i det närmaste fallet jämväl med de övriga, enligt samma formel uträknade skattesatserna, så väl nedåt som även uppåt, intill inkomster av c:a en million kr., vadan, så långt motiveringen gäller, de fastställda grundbeloppen borde kunna inom ganska vida gränser *proportionerligt* ökas eller minskas, utan att själva skatteskalen behövde undergå revision. Även denna egenskap minskas, såsom kalkylen visar, och för övrigt är tämligen självklart, ju högre progressionen ansättes.¹

Det vore naturligtvis orimligt, att åt dessa teoretiska, abstrakta spekulationer vilja tillerkänna någon som helst avgörande vikt: de kunna på sin höjd tjäna till ledning och stadga för vårt omdöme. Hela beräkningen är ju i hög grad konventionell, icke blott med hänsyn till den valda reduktionsformeln, som säkerligen är alltför enkel att ens tillnärmelsevis återge verkligheten, i den mån denna överhuvud kan fixeras för vår uppfattning, utan framför allt med hänsyn till det godtyckliga valet av konstanten ν . Sättes ν till lägre värde, t. ex. 0,1, så blir progressionen, som sagt, betydligt svagare, sättes det högre, t. ex. till 0,5, blir den ansenligt starkare, utan att man för valet mellan dessa värden har någon annan vägledning än den mycket vaga, som ligger i dess konsekvenser med hänsyn till uppskattandet av det högsta möjliga tillskott av levnadsnjutning, jämfört med det tillskott däri, som en ringaökning av blygsamma inkomster är egnad att framkalla. *Sistnämnda* storhet ligger inom räckvidden av de flesta människors erfarenhet, men icke så den förstnämnda. Att ur egen erfarenhet jämföra båda är ännu färre förunnat, om icke möjligtvis en eller annan amerikansk milliardär, som händelsevis börjat sin bana som simpel kroppsarbetare.

Vidare måste framhållas, att skatteskalan nyss omnämnda, i och för sig anmärkningsvärda, elasticitet uppenbart endast håller streck, så

¹ Rörande den av de sakkunniga definitivt föreslagna skatteskalan förhållande i nämnda avseenden se jämförelsetabellen i noten vid slutet av denna uppsats.

framåt den faktiska skatteprogressionen kan betraktas såsom ett utslag av den *rena skatteförmåge-* eller lika-offer-principen *allena*. Skulle åter progressionen motiveras på annat sätt, t. ex. — såsom ofta sker och även hos oss från regeringens sida skedde vid den progressiva inkomstskattens första införande (1902) — såsom en *kompensation* mot de *indirekta* skatternas motsatta effekt, så är det tydligt, att, därest denna kompensation redan en gång skett fyllest — vilket jag här lemnar därhän — kan den icke rättvisligen tagas i anspråk än en gång, vilket ju skulle ske genom skattesatsernas fördubblande. Något liknande gäller, om man, med *Adolf Wagner*, anser att skatteprogressionen uteslutande kan försvaras ur *socialpolitisk* synpunkt såsom en utjämning av den sociala fördelningens orättvisor. Behovet av ökade inkomster från det allmännas sida kunde då tydligen icke föranleda till en proportionerlig ökning av skatten, så vida man icke samtidigt kunde visa skäl för det berättigade i att just då taga ännu ett steg på den sociala nivelleringens stråt. Har slutligen progressionen helt eller delvis motiverats med en hänvisning till arten av de *utgifter*, som skatten avser att täcka, så gäller detsamma. En proportionerlig ökning av skattesatserna kan då naturligtvis icke utan vidare anses berättigad, därest det icke gäller en ytterligare utvidgning av identiskt samma utgiftskategorier.

Men härtill kommer en anmärkning, som mer eller mindre drabbar all på lika-offer-principen grundad beskattning, nämligen att den i tysthet förutsätter, att den skattskyldige i fråga, om han sluppe skatten, skulle använda hele dess belopp på sin egen eller sin familjs *konsumtion*. Vore detta fallet, så skulle väl för de högre och högsta inkomsterna nästan vilken skatteprocent som helst låta rättfärdiga sig, såsom motverkande en meningslös och i grunden omoralisk *lyx*. Mycket olika blir slutsatsen, om man förutsätter, att han åt en stor, kanske största delen av sina inkomster, ger en *nyttig*, altruistisk användning, vare sig genom att utgiva den för välgörande eller ideella ändamål eller helt enkelt genom att spara den och bilda kapital, hvilket ju *i och för sig* är en högeligen allmännyttig handling. Den tillfredsställelse han erfar av ett *sådant* handlingssätt borde man icke utan tvingande skäl beröva någon. I regeln och under normala förhållanden kan man väl antaga, att den som har förmåga att genom arbete och affärstalent — låt vara i förening med gynnsamma yttre omständigheter — förvärva rikedom, också besitter någon urskiljning vid användandet av det förvärvade, och det kan sättas i fråga, om man gör vare sig rätt eller klokt i att i alltför hög grad inkräkta på hans dispositionsrätt över sitt förvärv. Detsamma gäller tydligen *icke* i samma grad om dem, som utan egen an-

strängning kommit i besittning av rikedomar, men där har ju samhället ett verksamt korrektiv, bl. a. i den i våra dagar så kraftigt sig utvecklande *arvs-* (och *gävo-*)beskattningen, en utveckling, som för visso ej ännu sagt sitt sista ord, och som enligt min mening endast kan hälsas med glädje; dock under förutsättning, att arvskattens avkastning, i den mån den börjat uppgå till avsevärda belopp, får bevara sin *kapitalskaraktär*, d. v. s. användes till fondbildning, icke till täckande av statens eller kommunernas löpande utgifter. —

Det sagda gäller emellertid blott *enskildas* beskattning. Ännu långt svårare för att icke säga omöjligt är att från lika-offer-principens standpunkt motivera den speciella beskattning av vissa ekonomiska samman slutningar, framför allt aktiebolagen, som i det nutida finansväsendet spelar en så stor roll. Det otvivelaktigt berättigade i denna extra eller, om man så vill, dubbelbeskattning, sammanhänger i det hela icke med principen om konsumtionsoffrets likhet, utan har sin grund i den ekonomiska övermakt av mer eller mindre *monopolartad* karaktär, som dessa stora kapitalsammanläggningar kunna förskaffa sig, varigenom de åt sina delägare förmå utdela vinster, som även med hänsyn till lupen risk stundom betydligt överstiga vanlig kapitalränta. Gent emot detta förhållande har samhället tvivelsutan både rätt och plikt att reagera, i nära överensstämmelse med själva grundlagens bud, att monopol icke böra få uppkomma. Aktiebolagens speciella (eg. differentierade) beskattning har därför mera karaktären av ett kringskärande av oberättigad vinst — alltså en partiell konfiskation — än av skatt i egentlig mening. Men därav följer, att den strängt taget borde äga rum utan all hänsyn till samhällets större eller mindre behov av inkomster; vilket naturligtvis icke hindrar, att samhällsmakten, driven av detta behov, kan föranledas att vidtaga åtgärder, som varit fullt befogade även dessförinnan, men tills vidare förblivit uppskjutna. — Detta förhållande kan naturligtvis icke underlåta att starkt inverka på frågan om aktiebolagsbeskattningens *elasticitet*. Antingen har nämligen denna skatt redan blivit rättvist pålagd, men då är den näppeligen vidare elastisk; eller också *är* den elastisk, kanhända i mycket hög grad — men då har den med all säkerhet förut icke varit rättvist pålagd.

VI. Slutord.

Jag återkommer alltså till de inledningsvis uttalade önskemålen: ett åtskiljande i största möjliga grad inom finansdoktrinen och dess till-

lämpning på det praktiska finansväsendet av sådant, som tillhör beskattningen i egentlig mening, och där rättsgrunden för samhällets krav på individerna *uteslutande* är dess eget behov av medel för utförande av sina uppgifter — och sådant, som rätteligen har karaktären av konfiskation, i det att rättsgrunden utgöres av ett totalt eller partiellt underkännande av innehavarens eganderättsanspråk; och där samhället tar det sålunda utdömda i sin besittning, enär inga andra direkta äganderättsanspråk äro för handen, alltså som ett slags *herrelöst gods*. Dit höra enligt min uppfattning i främsta rummet arvs- och gåvoskatterna, vidare skatt på värdestegringar och andra konjunkturvinster — i våra dagar icke minst krigskonjunkturbeskattningen — ävensom på alla monopolartade vinster. Att behandla dessa indragningar till staten uteslutande efter vanliga skatteprinciper, anser jag alldeles förfelat; den rätta frågeställningen är i detta fall icke, hur mycket innehavaren av den nämnda egendomen billigtvis bör »offra», utan fastmer, hur mycket han rätteligen bör tillåtas att få äga kvar, m. a. o. avmätningen av samhällets andel bör här ske, så att säga, icke nedifrån uppåt, utan uppifrån nedåt. I ena fallet — egentlig beskattning — bör samhället taga så *litet* som möjligt för att giva största möjliga utrymme åt den individuella friheten; i det andra fallet — indragning eller konfiskation — bör det tvärtom taga så *mycket* som möjligt för att icke lämna någon i okvald besittning av ett orättmätigt fång. Vad särskilt krigskonjunkturskatten angår, synes det mig självklart, att då statens (och kommunernas) nuvarande finansiella svårigheter nästan undantagslöst förorsakats av just denna konjunktur, inbegripet den starka varuprissstegringen, så borde avhjälpandet av dessa svårigheter icke kunna åläggas dem, som själva blivit *lidande* på, utan uteslutande dem, som blivit *gynnade*, ofta i en exempellös grad, av denna konjunktur.

Vid den egentliga beskattningen åter, alltså i de fall där, enligt nuvarande samhällsordning, ingen invändning är att göra mot själva förvärvets rättmätighet, fordrar, enligt min åsikt, rättvisan, att man över allt, där så ske kan, låter den enkla och klara intresseprincipen komma till heders, i det beskattningen i görligaste mån fotas på de beskattades egna ja och samtycke; något som i sin ordning kräver, att frågan om anslagsbeviljning och behovstäckning så långt ske kan kombineras med varandra i ett och samma votum, och att ett tillräckligt antal olika skattetyper finnas till hands, lämpade för olika slag av utgifter — under det att den oundvikligen mera svävande och obestämda förmåge- eller lika-offer-principen inskränkes till det område, där intet individuellt intresse

kan påvisas, utan skattetagandet endast nödvändig göres genom statens en gång åtagna förpliktelser mot tredje man.

Jag medger, såsom jag alltjämt gjort, att dessa tre grundsatser icke i praktiken kunna hårfint skiljas från varandra; för *tanken* och i diskussionen om finansfrågor borde de dock alltid hållas isär. Sker icke detta, så är fara för handen, att hela regleringen av skatteväsendet endast utmynnar i, att det parti, som tillfälligtvis har makten, tillgodoser sina egna intressen och lägger huvudmassan av skattebördorna på motpartiets axlar, ett tillvägagående, som, utom att det i sig självt är ovärdigt ett tänkande folk, uppenbarligen är ägnat att framkalla en slösaktig förvaltning och andra ekonomiska vådor, varvid det härav alstrade missnöjet blott allt för lätt kan ge vind i seglen åt en ständigt lurande reaktion. —

På ovanstående grunder och särskilt i betraktande av statsfinansernas nuvarande ömtåliga läge har jag trott mig böra i allo instämma i de sakkunnigas förslag, i vars motivering jag efter förmåga deltagit. Icke dess mindre skulle jag anse det lyckligt, om den allmänna uppfattningen efterhand kunde vänja sig vid den tanken, att den direkta statsbeskattningen ingalunda med nödvändighet behöver utgå efter en enda, oföränderlig skattetyper. Det låter gott tänka sig, ja det är nära nog självklart, att beskattningens så mångskiftande ändamål vida bättre skulle fyllas genom ett flertal olika skattetyper, såsom förut antytts. Då väl i stort sett en skatt blir mera elastisk ju mindre progressiv den är, kan det sättas i fråga, om icke det mål, man nu vill uppnå med den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten, nämligen att bekvämt kunna låta dess avkastning ökas eller minskas allt efter statsregleringens behov, *bättre* skulle nås genom antagande av en skattetyper av något svagare progression än den nu föreslagna. Men ingenting vore i vägen för att på samma gång införa eller bibehålla en *överskatt* (supertax) som huvudsakligen drabbade ägarne av de stora inkomsterna och den stora förmögenheten, åtminstone så länge sådana statsutgifter vidmakthållas, som, enligt vad erfarenheten visat, huvudsakligen intressera dessa samhällsklasser.

Ännu viktigare vore det dock enligt mitt förmenande att i god tid ha till hands (åtminstone) en *tredje* skattetyper, vad jag ville kalla en *underskatt*, av uteslutande degressiv eller mycket svagt progressiv karaktär och avsedd att komma till användning, bl. a. i den mån de nu utgående indirekta skatterna — om vilkas irrationella och föga samhällsgagneliga karaktär jag för min del icke kan hysa något tvivel — bli mogna för sin avskrivning. Även i sagda form skulle en sådan skatt,

tänkt såsom ersättning för exempelvis spannmålstullarna eller övriga pålagor på den allmänna konsumtionen, för de obemedlade klasserna medföra en utomordentlig fördel och lättnad. Sträckte man åter sina anspråk längre och med allt Gewalt ville ersätta även dessa statsinkomster genom en inkomst- och förmögenhetsskatt av nu föreslagna typ, är det fara värt att motståndet mot de indirekta skatternas avskaffande samt i det hela mot åtgärder, vidtagna till de stora massornas gagn, skulle inom de högre inkomstklasserna möta ett starkt motstånd, vilket visserligen möjligen kunde med de gemensamma voteringarnas maktmedel brytas, men hellre bör genom ömsesidiga eftergifter i godo övervinnas. —

Till sist ber jag att i en viktig detalj få vända mig mot de anmärkningar, som från två länsstyrelser sida och även från andra håll riktats mot de sakkunnigas förslag. Det gäller den omständigheten, att de sistnämnda till grund för sina skatteskalor lagt ett antaget penningvärde, som endast med ett 20-tal procent understiger det före kriget rådande och alltså är väsentligt mycket högre än det nu gällande.

Man har ansett det osannolikt, att ett så högt penningvärde skulle inom en överskådlig framtid på nytt inträda. Men jag ber att få påpeka, att det här i själva verket icke är fråga om sannolikheter eller gissningar, rörande något som utan vårt förvällande skulle komma att inträffa, utan endast och allenast om vår egen *vilja*. Genom de sedan februari 1916 hos oss vidtagna lagbestämmelserna äro vi för närvarande i besittning av en fullkomligt *fri myntfot*. Riksbanken (och dess principal, riksdagen) har fullständigt i sin makt att genom en successiv indragning av det rådande sedelöverflödet höja penningvärdet och därmed nedtrycka varuprisen till vilken nivå den behagar, utan att behöva frukta, att en guld tillströmning utifrån — såsom före nyssnämnda tidpunkt var fallet — skulle kunna göra dessa dess åtgärder illusoriska. Att den i så ringa mån som skett begagnat sig härav, anser jag vara ett stort och ödesdigert fel. Gent emot den, särdeles under krigets sista del, uppkomna våldsamma prisstegringen på våra importvaror och dessas inhemska surrogat, hade den visserligen föga förmått; och ett tillräckligt starkt nedpressande av den *genomsnittliga* prisnivån skulle under sådana omständigheter ha kräft alltför våldsamma åtgärder. Efter inträffad fred bör emellertid *denna* del av prisstegringen av sig själv gå tillbaka, såsom väl delvis redan skett; men därutöver borde enligt min mening alla krafter inriktas på ett ytterligare nedpressande av varuprisnivån och höjande av vårt penningvärde. Att härvid stanna på halva vägen eller att, såsom nog många önska, återgå till guldmyntfoten rätt och slätt, skulle med skäl kunna kallas »ett språng ut i mörkret». Ty ingen lär

kunna säga, om och när det nu så djupt sjunkna guldvärdet i en framtid kommer att retableras, eller om över huvud guld det kommer att bli i minsta mån mera stabilt i sitt värde än exempelvis silvret efter det förra fransk-tyska kriget. Den enda klara och trygga väg för oss torde därför vara en återgång till den prisnivå och det penningvärde, på vilka så väl statens som, i huvudsak, enskildas ekonomi fortfarande är grundad, nämligen förhållandena före kriget; varefter uppgiften blir att för framtiden bevara *detta* penningvärde konstant och med tillgängliga medel förebygga alla starkare rubbningar därav.

Det är på dessa skäl, som jag för min del har tillrätt de sakkunniga att till grund för den normala skatteskalan lägga ett penningvärde, obetydligt överstigande det före kriget rådande samt söka avhjälpa övergångstidens svårigheter genom provisoriska åtgärder; och jag anser fortfarande detta vara icke blott den bästa, utan över huvud den enda framkomliga vägen.

Not till s. 21. Beräkning av en teoretisk skatteskala, grundad på lika-offer-principen.

Om vi med bokstaven x beteckna den årliga inkomsten, uttryckt i penningar, och med y det tillskott i levnadsnjutning, som uppstår, om denna inkomst ökas med en ny penningenheter, samt med a storleken i penningar av det absoluta levnadsminimum, vars underskridande i längden skulle medföra individens undergång, så skulle de ovannämnda villkoren återges medels formeln

$$y = k : (x - a)^{1 + r},$$

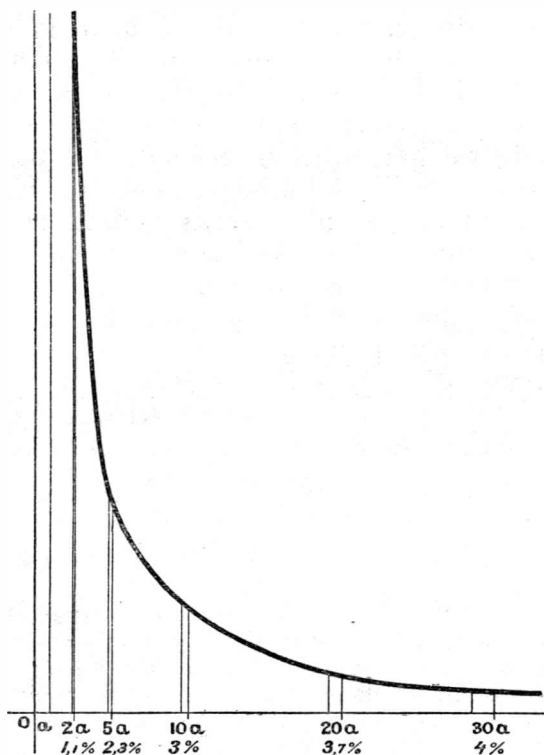
där k betecknar en viss konstant, vars siffervärde vi icke kunna, men icke heller behöva närmare ange, enär den elimineras ur slutresultatet. r har den betydelse som förut angivits.

För $r = 0,2$ och ett godtyckligt värde på k kan funktionen återgivas medels vidstående diagram.

Den totala tillväxten i levnadsnjutning, när inkomsten växer från en viss utgångspunkt, x_1 , anges uppenbarligen genom integralen

$$\int_{x_1}^x y \cdot dx = \frac{k}{r} [(x_1 - a)^{-r} - (x - a)^{-r}]$$

Om vi här till undre gräns valde själva levnadsminimum, a , så skulle integralen få ett oändligt stort värde och bleve alltså inkommensurabel, vilket kan anses uttrycka det sakförhållande, att en inkomst, uppgående till eller överstigande levnadsminimum, är ett nödvändigt villkor för livets bevarande och alltså har samma värde som livet självt. Vi välja därför en något högre, undre gräns, säg, dubbla levnadsminimum, då det totala tillskottet alltså blir

På horisontalaxeln äro de olika inkomsterna utsatta i multipler av levnadsminimum, a . De vertikala linjerna beteckna den mot varje inkomstbelopp svarande »gränsnyttan». De smala rektangelnarna eller parallelltrapetserna ha alla samma yta; deras *bredd* utmärker den för ifrågavarande inkomstbelopp utgående skatteprocenten. Kurvan närmar sig asymptotiskt, d. s. horisontalaxeln, dels den parallellt med vertikalaxeln, på avståndet a , dragna linjen.

$$\int_{2a}^x y \cdot dx = \frac{k}{v} [a^{-v} - (x-a)^{-v}]$$

Låta vi här x växa över alla gränser, så blir integralen

$$\int_{2a}^{\infty} y \cdot dx = \frac{k}{v} a^{-v},$$

och får alltså ett ändligt värde, så snart $v > 0$

Står x åter vid t. ex. tredubbla levnadsminimum, få vi i stället

$$\int_{\frac{1}{2}a}^{3a} y \cdot dx = \frac{k}{\nu} [a^{-\nu} - (2a)^{-\nu}] = \frac{k}{\nu} a^{-\nu} (1 - 2^{-\nu}).$$

Kvoten mellan dessa båda storheter är

$$1 : (1 - 2^{-\nu}).$$

Låta vi här ν få ett så lågt värde som 0.1, erhålles

$$1 : \left(1 - \sqrt[10]{\frac{1}{2}}\right) = 1.15 \text{ ungefär.}$$

Det tillskott i levnadsnjutning, som även den rikaste person kunde förskaffa sig utöver det ännu ganska torftiga tillfredsställande av de oundgängligaste levnadsbehoven, som representeras av dubbla levnadsminimum, skulle alltså på sin höjd kunna uppskattas till 15 gånger det tillskott, som vanns, redan när inkomsten höjde sig från dubbla till tredubbla levnadsminimum. Sätta vi i stället $\nu = 0.15$, resp. $\nu = 0.2$ och $\nu = 0.25$, fås på samma sätt

$$1 : \left(1 - \sqrt[20]{\frac{1}{8}}\right) = 9.01, \text{ resp. } 1 : \left(1 - \sqrt[5]{\frac{1}{2}}\right) = 7.7 \text{ och } 1 : \left(1 - \sqrt[4]{\frac{1}{2}}\right) = 6.3 \text{ ungefär.}$$

Antaga vi för ν ett ännu högre värde, t. ex. 0.5, få vi

$$1 : (1 - 2^{-\nu}) = 1 : \left(1 - \sqrt{\frac{1}{2}}\right) = 3.4 \text{ ungefär,}$$

allt i likhet med vad ovan (s. 21) framhållits, blott att tillskotten där räknats från 3 gånger levnadsminimum, vadan de motsvarande siffrorna minskats med en enhet.

För att uträkna den skatteprogression, till vilken dessa förutsättningar skulle leda, kunna vi utgå från, att vid en viss medelstor inkomst, t. ex. tio ggr det absoluta levnadsminimum, skattekvoten utgör ett visst belopp, säg, tre procent. Den minskning i sin behovstillfredsställelse, som en person med denna inkomst finge underkasta sig, skulle i överensstämmelse med det sagda uttryckas genom integralen

$$\int_{\frac{1}{10}a}^{10a} y \cdot dx = \frac{k}{\nu} a^{-\nu} (8.7^{-\nu} - 9^{-\nu}),$$

och uppgiften vore att, vid ett visst antaget värde på ν , för alla, så väl lägre som högre inkomstbelopp, beräkna den skattekvot, som skulle medföra ett lika stort offer av behovstillfredsställelse. Uppenbarligen blir den sålunda uträknade skatte-skalan oberoende av konstanten k , och av a beroende endast så till vida, att inkomsterna här räknas i multipler av a , d. v. s. av det absoluta levnadsminimum.

För en inkomst, uppgående till *dubbla* levnadsminimum, erhålla vi, om den sökta skattesatsen betecknas med z (för det tiodubbla levnadsminimum blir z alltså = 0.03)

$$\int_{2a(1-z)}^{2a} y \cdot dx = \frac{k}{\nu} a^{-\nu} [(1-2z)^{-\nu} - 1],$$

så att vi alltså måste ha

$$(1-2z)^{-\nu} - 1 = 8 \cdot 7^{-\nu} - 9^{-\nu}$$

Sätta vi här försöksvis $\nu = 0.2$, erhålles

$$z = 0.0108 \text{ eller } 1.1 \% \text{ ungefär.}$$

För en inkomst uppgående till 100 ggr det absoluta levnadsminimum erhålles på samma sätt

$$(99-100z)^{-\nu} - 99^{-\nu} = 8 \cdot 7^{-\nu} - 9^{-\nu},$$

alltså, för $\nu = 0.2$, $z = 0.0527$ eller $5 \frac{1}{4} \%$ ungefär.

För en inkomst uppgående till 1,000 ggr levnadsminimum, blir $z = 0.0828$ eller 8.3% ungefär, och vid den för våra förhållanden tänkbar högsta (individuella) inkomst av 10,000 ggr levnadsminimum blir $z = 0.1275$ eller $12 \frac{3}{4} \%$.

Här nedan meddelas tre skatteskalor gällande för tre närliggande värden på ν , 0.15, 0.20 samt 0.25, vilket sistnämnda ger den relativt bästa överensstämmelsen såväl med nu gällande skattesatser som med den av de sakkunniga föreslagna skalan (för ett levnadsminimum på 1,000 kr.). Den mellersta skalan har uträknats med två decimaler för att bättre visa skalans jämnt stigande karaktär, de andra båda med endast en decimal. I sidokolumnerna ha, likaledes med blott en decimal (vilket förklarar en här och där framträdande ojämnheter) anförts några av de skattesatser, som skulle uppstå, om den för 10 gånger levnadsminimum antagna skattesatsen fördubblas, resp. halveras; av dessa siffror framgår utan vidare den teoretiska skalans förut omnämnda, betydande »elasticitet».

Den med n överskrifvna kolumnen längst till venster (och höger) anger inkomsten, uttryckt såsom multipel av levnadsminimum. Sättes detta till 1,000 kronor, så betyder alltså varje siffra i denna kolumn en inkomst på lika många tusental kronor, och sista siffran en sådan på 1 million kronor. Emellertid motsvarar den för 10 gånger levnadsminimum antagna skattesatsen av 3% icke längre den av de sakkunniga definitivt föreslagna satsen, som (vid ett orts- och familjeavdrag på sammanlagt 1,000 kr.) är 2.55% av *taxerade* beloppet eller nära överensstämmande med nu rådande skattesats. Siffrorna i ovanstående skalor böra alltså för jämförelses skull minskas med 15 procent av sitt belopp; de sålunda förminskade siffrorna ha för den tredje skalans vidkommande utförts i en särskild tabell, vilken tillika upptager de nu gällande skattesatserna (från och med en inkomst av 7.000 kr.) ävensom de av de sakkunniga föreslagna (vid ett avdrag på 1,000 kr.)

Skatteprocent, z , om gränsnyttan är omvänt proportionell mot $(x-a)^{1+\nu}$.

(x betecknar inkomsten, räknad som multipel. av absoluta levnadsminimum, a , så att $x = n \cdot a$).

n	$\nu = 0.15$			$\nu = 0.20$			$\nu = 0.25$			n
	$z_{10}=1.5\%$	$z_{10}=3\%$	$z_{10}=6\%$	$z_{10}=1.5\%$	$z_{10}=3\%$	$z_{10}=6\%$	$z_{10}=1.5\%$	$z_{10}=3\%$	$z_{10}=6\%$	
2	0.6	1.2	2.6	0.5	1.08	2.2	0.5	1.0	2.0	2
3		1.8			1.66			1.5		3
4		2.1			2.02			1.9		4
5		2.4			2.28			2.2		5
6		2.6			2.48			2.4		6
7		2.7			2.65			2.6		7
8		2.8			2.78			2.8		8
9		2.9			2.89			2.9		9
10	1.5	3.0	6.0	1.5	3.00	6.0	1.5	3.0	6.0	10
20		3.6			3.67			3.8		20
30		3.8			4.05			4.3		30
40		4.1			4.32			4.7		40
50		4.2			4.55			4.9		50
60		4.3			4.73			5.2		60
70		4.4			4.89			5.4		70
80		4.5			5.03			5.6		80
90		4.6			5.15			5.7		90
100	2.4	4.7	9.3	2.6	5.27	10.4	3.0	5.9	11.6	100
200		5.2			6.06			7.0		200
300		5.6			6.56			7.7		300
400		5.8			6.94			8.3		400
500		6.0			7.25			8.8		500
600		6.1			7.51			9.2		600
700		6.3			7.73			9.5		700
800		6.4			7.93			9.8		800
900		6.5			8.11			10.1		900
1,000	3.4	6.6	13.0	4.2	8.28	16.0	5.3	10.3	19.7	1,000

Siffrorna i 9:de kolumnen av föregående tabell, minskade med 15 % av sitt belopp och jämförda med nuvarande skatt samt med den av de sakkunniga föreslagna.

(Då levnadsminimum är 1,000 kr.)

Inkomst, (resp. taxerat belopp) kr.	Teoretisk skatteskala %	Nuvarande skatt %	Föreslagen skatt %	Inkomst (resp. taxerat belopp) kr.	Teoretisk skatteskala %	Nuvarande skatt %	Föreslagen skatt %
2,000	0.85	(1.08)	0.75	70,000	4.6	4.58	4.99
3,000	1.3	(1.49)	1.5	80,000	4.8	4.69	5.24
4,000	1.6	(1.90)	1.58	90,000	4.8	4.84	5.44
5,000	1.9	(2.11)	2.1	100,000	5.0	4.96	5.60
6,000	2.0	(2.18)	2.25	200,000	5.9	5.00	7.08
7,000	2.2	2.36	2.36	300,000	6.5	5.00	8.01
8,000	2.4	2.44	2.44	400,000	7.1	5.00	8.76
9,000	2.5	2.55	2.5	500,000	7.5	5.00	9.40
10,000	2.55	2.65	2.55	600,000	7.8	5.00	9.84
20,000	3.2	3.27	3.20	700,000	8.1	5.00	10.29
30,000	3.7	3.68	3.75	800,000	8.3	5.00	10.68
40,000	4.0	4.01	4.06	900,000	8.6	5.00	11.00
50,000	4.2	4.21	4.42	1,000,000	8.8	5.00	11.80
60,000	4.4	4.42	4.68				

Såsom vi redan anmärkt, kan någon enhetlig jämförelse med nu rådande skattesatser för inkomster, icke överstigande 6,000 kr., icke verkställas. I ovanstående tabell ha ifrågavarande skattesatser beräknats vid ett antaget skattefritt avdrag enligt I. S. F:s 19 § av 200 kr. För inkomster mellan 7,000 och 100,000 kronor härskar däremot en mycket stor överensstämmelse, vilken dock ovanför sistnämnda belopp, på förut angivna skäl, helt och hållet upphör.

Med de av de sakkunniga föreslagna skattesatserna är överensstämmelsen likaledes god alltifrån 2,000 till omkring 40,000 kr., och den skulle ha sträckt sig nära nog över hela skalan, därest man kunnat stanna vid en maximisats av 10 % (= den nuvarande inkomst- och förmögenhetsskatten + 1918 års tilläggsskatt) i stället för 12 %, såsom av de sakkunniga definitivt föreslagits. Bristen på överensstämmelse är dock icke större, än att den egenskap av elasticitet, som tillkommer den teoretiska skalan, till nöds torde kunna utsträckas att gälla även för den föreslagna skalan — alltjämt naturligtvis under de i texten ovan angivna förutsättningarna, om vilkas stora osäkerhet än en gång må erinras.

För övrigt måste man komma ihåg, att full överensstämmelse härvidlag överhuvud endast kan vinnas för ett värde på levnadsminimum, eftersom vid den teoretiska skalan, för skattekvotens uträknande, inkomsten uppskattats i *multipler* av det för den skattskyldige gällande *levnadsminimum*. Detta tillvägagående, som onekligen i viss mån är en konsekvens av den differentierade beskattningens idé, skulle emellertid inneburit en alltför långtgående åtgärd för att av de sakkunniga nu ha kunnat föreslås; hvaremot denna tanke, vid en revision av inkomstbeskattningen under lyckligare finansiella förhållanden, torde böra vinna skäligt beaktande.

Bilaga 3.

Socialstyrelsens yttrande över inkomstskattesakkunnigas första utkast till förslag.

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 16 oktober 1918 har socialstyrelsen anbefallts att före den 26 i samma månad avgiva underdånigt utlåtande rörande ett av särskilda sakkunniga utarbetat förslag till ändring av förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, och får styrelsen i anledning härav anföra följande.

Da de sakkunniga närmare angivit de punkter, beträffande vilka socialstyrelsen borde yttra sig, anser sig styrelsen kunna i huvudsak inskränka sitt utlåtande till ifrågavarande punkter; dock att styrelsen även vill i korthet beröra vissa andra i samband härmed stående spörsmål av social betydelse. Styrelsen får emellertid framhålla, att det, med hänsyn dels till den föreskrivna, mycket begränsade tiden för yttrandets avgivande, dels därtill att det tillgängliga materialet för hithörande fragors bedömande är i vissa avseenden ofullständigt, icke varit för styrelsen möjligt att kunna bilda sig någon fullt säker och mera ingående uppfattning i ämnet.

Vad för-t beträffar den av de sakkunniga föreslagna ortsindelningen, torde till förebild härför hava legat den av socialstyrelsen år 1916 verkställda grupperingen av samtliga orter (kommuner) i riket efter de viktigaste levnads-kostnadernas storlek. Da emellertid de sakkunniga icke haft mera ingående kännedom om sistnämnda grupperings resultat, synes den av dem antagna ortsindelningen icke kommit att få sin fulla motsvarighet i de verkliga förhållandena, åtminstone i den mån dessa närmare framgå av ifrågavarande gruppering. De sakkunniga hava indelat orterna i fem grupper, av vilka grupp 3 skulle omfatta orter med ungefär normala levnadskostnader, liggande högst 5 % över och intill 5 % under den s. k. riksnedelskostnaden (d. v. s. genomsnittliga kostnaden för riket i dess helhet, vägd med hänsyn till resp. orters folkmängd och här för enkelhetens skull satt = 1,000). På ömse sidor om grupp 3 hava placerats tvenne grupper av resp. dyrare och billigare orter, nämligen å ena sidan grupperna 4 och 5, omfattande orter med över 5 t. o. m. 20 % resp. över 20 % dyrare levnadskostnader (än riksnedeltalet), å andra sidan grupperna 2 och 1 med 5 intill 20 % resp. minst 20 billigare levnadskostnader. Detta är en fullt symmetrisk och enhetlig gruppindelning, vilande på den förutsättningen att orterna i riket och den befolkning de representera fördela sig på ungefär likartat sätt över och under riksnedelskostnaden. Denna förutsättning motsäges emellertid i viss grad av här bifogade tablå, vilken utvisar, huru orterna enligt 1916 års undersökning faktiskt skulle fördela sig å de av de sakkunniga föreslagna grupperna. Enligt denna

tablå koncentrerar sig huvudmassan av rikets landskommuner (särskilt de i södra och mellersta Sverige) omkring och närmast under riksmedelkostnaden. I den av de sakkunniga föreslagna billigaste gruppen (minst 20 % under riksmedeltalet) komma inga orter. Helt annorlunda ställa sig förhållandena med avseende på de dyrare orterna, vilka huvudsakligen bestå av städer och stadsliknande samhällen samt vissa landskommuner i Norrland och till en mindre del även i mellersta Sverige. Vid en mera genomförd gruppindelning framgår än tydligare, att olikheterna i levnadskostnader äro väsentligt mindre framträdande ifråga om orterna nedanför riksmedeltalet än orterna därovanför.

Med hänsyn till ovannämnda förhållanden torde, därest 1916 års visserligen mera summariska undersökning får tillmätas avgörande vitsord, den av de sakkunniga upptagna billigaste gruppen (avseende orter med minst 20 % under riksmedeltalet) få anses överflödig. Fråga kan då uppstå, huruvida den bör ersättas av en annan grupp på så sätt, att närmast stående grupp uppdelas i två, varvid den lägsta gruppen skall utgöras av orter med minst 10 % billigare levnadskostnader (än riksmedeltalet). En sådan uppdelning synes emellertid mindre lämplig, dels därför att även i detta fall den lägsta gruppen komme att omfatta ett relativt obetydligt antal orter, dels därför att det överhuvud taget ställer sig väsentligt svårare ifråga om de billigare orterna (landskommuner) än ifråga om de dyrare (stadsliknande samhällen) att beräkna och rättvist avväga deras relativa dyrhet (särskilt med hänsyn till kostnaderna för bostad). I betraktande av den jämförelsevis homogena sammansättningen av orterna nedanför riksmedeltalet torde det alltså kunna ifrågasättas att sammanslå grupperna 1 och 2 till en grupp, omfattande orter med jämförelsetal ej överstigande 95.

Däremot äro, såsom ovan framhållits, de ovanför riksmedeltalet stående, mera folkrika orterna visserligen till antalet väsentligt färre men omspänna en mycket större dyrhetslatitud och förete jämväl innanför denna en större differentiering ifråga om levnadskostnadernas storlek än de billigare orterna. Då härtill kommer dels möjligheten att lättare och mera exakt kunna beräkna dessa orters (huvudsakligen städers och stadsliknande samhällens) dyrhet, dels den omständigheten att det ur social synpunkt må anses särskilt viktigt att ägna en mera ingående uppmärksamhet åt de dyrare orterna, synas grupperna ovanför riksmedeltalet lämpligast kunna ökas med en grupp, vilken i så fall torde kunna inskjutas mellan de i sakkunnigas förslag upptagna grupperna 4 och 5 och sammansättas av orter från båda dessa grupper. På detta sätt skulle grupperna bibehållas vid det av de sakkunniga föreslagna antalet, nämligen 5 men fördela sig på nedanstående sätt:

grupp 1 orter med jämförelsetal ej överstigande 95				
„ 2	„	„	„	överstigande 95 men ej 105
„ 3	„	„	„	105 „ 115
„ 4	„	„	„	115 „ 125
„ 5	„	„	„	125.

Enligt denna indelning, som här endast förslagsvis blivit framförd och som på grund av ärendets brådskande natur givetvis ej kunnat tillräckligt prövas, skulle i grupp 2 komma orter med ungefärligen normala levnadskostnader, repre-

senterande c:a 37 % av rikets folkmängd, i grupp 1 orter med billiga levnadskostnader omfattande 30 % av folkmängden, samt i grupperna 3—5, med resp. 12 %, 13 % och 8 % eller sammanlagt 33 % av folkmängden, orter med dyra levnadskostnader.

Det må emellertid påpekas, att — till följd av den bestämda tendens till utjämning av levnadskostnaderna inom rikets olika delar, som redan före kristiden och sålunda även oberoende av kristidsanordningarna (maximipriser, ransoneringsar o. s. v.) allt mer gjort sig gällande (bland annat genom förbättrade kommunikationer) — ändring i gruppindelningen snart kan visa sig lämplig.

Skillnaden i skatteavdrag mellan de olika ortsgrupperna synes i enlighet med de sakkunnigas förslag kunna fastställas till 100 kr.

I detta sammanhang må jämväl beaktas frågan, vad som här skall förstås med »ort». Det torde vara klart, att alla städer, köpingar och municipalsamhällen äro att hiträkna ävensom landskommunerna, om ock dessa sistnämnda lämpligen kunna sammanföras häradsvis, så att ej till samma härad hörande kommuner komma att tillhöra olika grupper. Därjämte må även, vilket också föreslagits av de sakkunniga, såsom särskilda orter kunna betecknas vissa fabriks- och stations-samhällen, men fråga är, i vilken utsträckning detta skall ske. Man synes emellertid böra förutsätta, att endast sådana samhällen av någon större betydelse (t. ex. med en folkmängd av minst 500 invånare) härvid ifrågakomma.

De sakkunniga hava föreslagit, att ortsindelningen skall verkställas av socialstyrelsen och gälla för en tid av 5 år. Styrelsen tillåter sig i anledning härav erinra om, vad styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 juni 1916 rörande anordnandet av 1916 års ovannämnda undersökning påpekade, nämligen att ifrågavarande undersökning visserligen kunde anses tillräcklig för de syftemål den närmast avsett att fylla (att tjäna till ledning för 1915 års avlöningskommission), men att, därest dylika undersökningar för framtiden skulle fortsättas och bliva av verkligt allmängiltigt betydelse de då borde anordnas på det mera systematiska och rationella sätt, som framlagts i en av styrelsen på sin tid (december 1913) till chefen för civildepartementet avgiven P. M. (tryckt i Sociala Meddelanden, häft. 9 årg. 1916). Men härför krävas givetvis särskilda medel och framför allt kvalificerad arbetskraft, i vilket avseende styrelsen får hänvisa till sin den 23 innevarande oktober till Kungl. Maj:t ingivna framställning rörande anslagsäskanden för år 1920. Därjämte får styrelsen erinra om vikten av att, därest regelbundna dyrortsundersökningar för ovan angivna ändamål anses böra komma till stånd, de i så fall må anordnas på sådana tider och sådant sätt, att de samtidigt kunna tjäna även andra allmänna syften, exempelvis statens och enskildas lönepolitik.

Styrelsen övergår nu till frågan om existensminium och därmed sammanhängande spörsmål. Först torde man då böra för sig klargöra, vad själva begreppet existensminimum i detta fall lämpligen må omfatta. Även om man i likhet med de sakkunniga utgår från, att den fysiologiska synpunkten här bör vara den bestämmande och att till existensminimum sålunda blott må räknas, vad som nödvändigt erfordras för livets uppehållande, lär det dock kunna ifrågasättas, huruvida icke de sakkunniga fattat ifrågavarande begrepp väl snävt, då de hit hänfört endast de oundgängliga kostnaderna för föda, kläder, bostad, bränsle och lyse. Förutom ovannämnda poster samt skatter ingå i en vanlig arbetarbudget (avseende en familj om man, hustru och c:a 2 barn med en årlig

utgiftsstat av c:a 1,500 kr.) övriga utgifter med omkring 18,5 %, fördelade sig på nedanstående poster:

förenings- och försäkringsavgifter	4.5 %
inventarier (såsom möbler, sängkläder, kökssaker, servis o. d.)	4.3 »
tvätt och renhållning (särskilt tvål, såpa o. d.)	1.7 »
hygien (bl. a. läkare och medicin)	1.6 »
utgifter för intellektuella ändamål (såsom barnens skolgång, tidningar o. d.)	1.6 »
gåvor, understöd till anhöriga	1.3 »
resor (särskilt arbets- och torgresor)	1.3 »
nöjen och förstroelser	0.8 »
lottsedlar	0.5 »
post- och skrivutensilier m. m.	0.3 »
utgifter för hjälp o. s. v.	0.2 »
ränta å lån	0.1 »
övriga, ej specificerade utgifter	0.3 »

Av ovannämnda poster lägger man i detta sammanhang särskilt märke till inventarier, tvätt och renhållning samt hygien. Det vill synas billigt och rättvist, att under existensminimum även hänföres det oundgängligaste åtminstone ifråga om bohag, tvätt och sjukvård (läkare och medicin).

Utgår man sålunda från begreppet existensminimum i nu angivna något fylligare omfattning, gäller det sedan närmast att få ett siffermässigt uttryck här för med avseende å dels ensamförsörjare dels olika kategorier av familjförsörjare å orter med stora levnadskostnader. Såsom material för hithörande synnerligen vanskliga beräkningar har styrelsen att tillgå dels resultaten av sina levnadskostnads- och dyrtidsundersökningar, dels sin fortlöpande prisstatistik samt sin statistik över inackorderingspriser för arbetare. På grundvalen av detta material har styrelsen sökt att enligt de sakkunnigas önskan verkställa ifragavarande beräkningar dels för år 1914 och dels för 1917.

Man kan på olika sätt söka komma fram till existensminimum i ovan fattad bemärkelse för ensamförsörjare å ort med ungefär normala levnadskostnader. Å ena sidan kan man utgå från det genomsnittliga inackorderingspriset, avseende måltider och husrum, för en arbetare, i vilket pris då även inneslutas utgifter för bränsle och lyse samt inventarier, och därtill lägga jämlikt levnadskostnadsundersökningarna beräknade utgifter för kläder, tvätt och hygien (sjukvård och medicin). I detta fall erhålles följande minimibudget:

måltider och husrum	570 kr.
kläder	70 »
övriga utgifter	20 »
Summa 660 kr.	

Detta belopp torde emellertid få anses något för högt i betraktande av att man ifråga om mat och rum bör kunna ordna sig billigare än genom helinackor-

dering, varförutom de uppgivna inackorderingspriserna å vederbörande orter icke representera de låga utan de normala priserna.

A andra sidan har man från levnadskostnadsundersökningarna tillgång till normalbudgeten för familjer inom en relativt låg inkomstklass (1 000—1 250 kr.). Omräknas här familjemedlemmarna i konsumtionsenheter, får man följande existensminimibudget för en konsumtionsenhet (= vuxen man):

mat	280 kr.
bostad	80 „
bränsle och lyse	35 „
kläder	60 „
inventarier	20 „
öfriga utgifter	15 „
	490 kr.

Ovanstående belopp är däremot helt naturligt för lågt för att kunna tillämpas på en ensamförsörjare, som icke lever under den gifte mannens förbilligande levnadsvillkor. Båda de nu anförda beräkningarna (jämte andra indicier, såsom enstaka hushållsböcker förda av ensamförsörjare) synas emellertid peka i riktning mot en siffra, som ligger mitt emellan, alltså omkring 575 kr. eller för jämnhetens skull 600 kr., vilken siffra då skulle gälla år 1914. Enär hithörande priser till år 1917 ökats med c:a 66 % (avseende mitten av år 1917), kommer motsvarande belopp för år 1917, att utgöra omkring 1 000 kr.

Såsom förut anförts, skulle existensminimum per konsumtionsenhet (= vuxen man) inom en familj år 1914 utgöra 490 kr. Då hustrun räknas för 0.8 konsumtionsenhet, blir motsvarande belopp för barnlös familj omkring 880 kr., och torde följaktligen förhöjningen för hustrun böra uppskattas till *minst* 200 kr. och alltså existensminimum för dylik familj kunna sättas till 800 kr. År 1917 ställer sig detta belopp på grund av prisökningen omkring 1 400 kr.

För barn synes i 1914 års existensminimum förhöjning böra inträda med 100 kr., dock att ifråga om ogift skattskyldig (änkling, änka eller fränskild) med barn detta belopp må sättas till 200 kr. för ett barn men sedan till 100 kr. för varje ytterligare sådant. För år 1917 ökas dessa belopp i förhållande till prisförhöjningen.

Med tillämpning av nu anförda principer skulle, därest jämna hundratal kronor av skattetekniska skäl anses böra användas, existensminimum efter familjens storlek kunna beräknas till följande belopp resp, åren 1914 och 1917,

	År 1914	År 1917
ensamförsörjare	600 kr,	1,000 kr.
gift skattskyldig med 1 barn	800 „	1,400 „
gift „ utan „		
ogift „ med 2 „	900 „	1,600 „
gift „ 1 „		
ogift „ 3 „	1,000 „	1,800
gift „ 2 „		

	År 1914	År 1917
ogift skattskyldig med 4 kr. }		
gift » » 3 » }	1,100 kr.	2,000 kr.
ogift » » 5 » }		
gift » » 4 » }	1,200 »	2,200 »
ogift » » 6 » }		
gift » » 5 » }	1,400 »	2,400 »
ogift » » över 6 barn }		
gift » » 6 barn }	1,600 »	2,600 »

Såsom förut flera gånger påpekats, har man ifråga om begreppet existensminimum här utgått från den mera fysiologiska synpunkten. Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida man icke borde taga större hänsyn till det i förevarande avseende socialt önskvärda. Härvid komme givetvis åtskilliga nya poster att få tagas med i räkningen och en härav betingad ökning i ovan angivna siffror för existensminimum att inträda.

Med hänsyn till de intressen socialstyrelsen har att bevaka vill styrelsen jämväl något beröra frågan, i vilken omfattning försörjningsbegreppet bör tagas i betraktande vid medgivande av skattefritt avdrag. De sakkunniga hava under 18 § 2 mom. föreslagit, att de skattskyldiga skola indelas i klasser med hänsyn till bland annat antalet personer, de hava att försörja. I tillämpningen föreslås emellertid obligatoriskt avdrag för den skattskyldiges omyndiga hemmavarande och av honom underhållna barn. I enskilda fall medges dock taxeringsmyndigheten rätt att på grund av särskilda förhållanden, bland vilka angivits underhåll av andra närstående än maka och omyndiga barn, hänföra den skattskyldige till närmast högre klass än den, vartill han eljest skolat räknas. Det synes emellertid kunna ifrågasättas, huruvida icke samma rätt till avdrag som för barn bör tillerkännas den skattskyldige för det fall att han underhåller anhöriga, för vilka laglig försörjningsplikt påvilar honom. Styrelsen erinrar med avseende härå, att det enligt nya fattigvårdslagen åligger barn att i mån av förmåga försörja föräldrar. Det vill synas rättvist, att staten, när den genom sådan förpliktelse för den enskilda söker lätta sin egen underhållsbörda, även tager hänsyn härtill vid bestämmandet av den enskildes förpliktelse i skatteavseende gentemot det allmänna.

Det är otvivelaktigt, att i ett stort antal fall barn under försakelser och med uppoffrande av egna framtidsutsikter underhålla föräldrar m. fl. och därigenom bereda samhället väsentligt större ekonomisk lättnad än rätten att härför erhålla skattefritt avdrag skulle innebära för dem.

Det bör också påpekas, att enligt de sakkunnigas förslag på grund av särskilda ömmande omständigheter uppflyttning skulle få medgivas endast till närmast högre avdragsklass, oavsett om flera eller färre dylika omständigheter föreligga, exempelvis att den skattskyldige försörjer både far och mor och samtidigt på grund av sjukdom fått sin försörjningsförmåga nedsatt. Denna begränsning i hänsynstagandet till särskilda förhållanden skulle tydligen bli mera rättvist verkande, därest det medgavs den skattskyldige rätt att i varje fall av fylld försörjningsplikt mot föräldrar uppflyttas i högre avdragsklass.

Med avseende å såväl de sakkunnigas förslag, i vad angår avdrag för barn, som ock det här ifrågasatta hänsynstagandet till föräldrar, bör emellertid uppmärksammas, att de enskildas försörjningsplikt blivit i avsevärd grad lättad genom den allmänna pensionsförsäkringen. Det vore otvivelaktigt av vikt för den rätta förståelsen av de blivande bestämmelserna i inkomst- och förmögenhetsskatteförordningen, om redan nu klargjordes, huruvida och i vad mån till föräldrar och barn utgående pensionsbelopp skola anses innebära försörjning i förordningens mening och sålunda tilläventyrs helt eller delvis upphäva eljest förefintlig rätt till avdrag.

I samband härmed vill styrelsen erinra att, då förevarande remiss endast avser förslag om förändrad lydelse av förordningens 17, 18 och 25 §§, styrelsen icke ansett sig närmare beröra spörsmålet om hänsynstagande i skatteavseende till obligatoriska och andra avgifter till den sociala försäkringen.

Styrelsen har med stöd av sina undersökningar rörande kostnader för underhåll av barn i det föregående uttalat sig för att uppflyttning i högre avdragsklass inträder för varje barn, därvid styrelsen dock ansett sig böra utgå från de sakkunnigas förutsättning, att flere barn än sju icke skulle tagas i betraktande. Rättvisan och lämpligheten av sådan begränsning kunna dock med fog sättas i fråga. Mycket barnrika familjer torde bland mindre bemedlade förekomma i proportionsvis större antal än bland de ekonomiskt bättre ställda. Det är vidare känt, att särskilda svårigheter yppa sig för sådana särskilt i fråga om bostäder. Styrelsens levnadskostnadsundersökningar giva också vid handen, att i familjer med många minderåriga barn försörjarens inkomster ofta icke äro tillräckliga för att tillförsäkra dem det ur fysiologisk synpunkt nödiga underhållet. Det allmännas naturliga intresse av att främja folkökningen samt att söka i rashygieniskt syfte underlätta de nya generationernas rationella vård synes sålunda böra föranleda utsträckandet av de skattelindrande åtgärderna för barnförsörjare längre än vad de sakkunniga hava föreslagit.

Styrelsen vill till sist betona, att vid dess ovan åberopade utredningar och gjorda uttalanden hänsyn givetvis icke tagits till de finansiella synpunkter, som i förevarande fråga främst torde kräva beaktande.

I detta ärendes slutliga behandling hava deltagit tff. generaldirektören Huss, byråcheferna Andersson, Bergsten och Molin, tff. byråchefen Bergström samt socialfullmäktige von Sydow och Lindqvist.

Underdånigst

GUNNAR HUSS

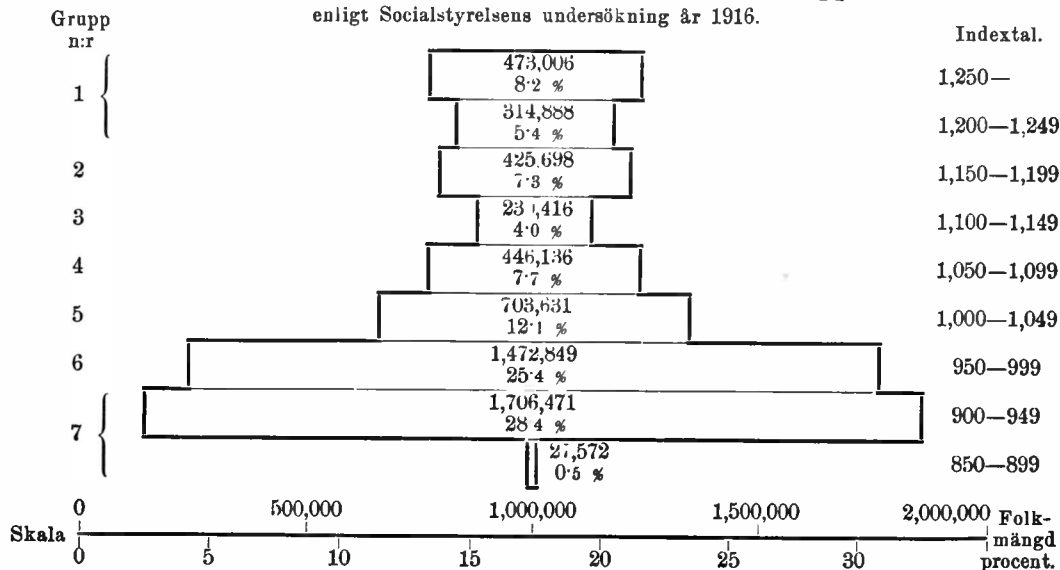
NILS BERGSTEN.

Gruppering
av orter (kommuner) i riket efter storleken av vissa *levnadskostnader*
(livsmedel, bostad och skatter). År 1916.

Indextal (riksmedels- kostnaden = 1,000)	Dyrorts- grupp		A b s o l u t a t a l.					R e l a t i v a t a l, %				
			Städer, kö- pingar o. municipal- samhällen.		Härader och tingslag.			Städer, kö- pingar o. municipal- samhällen.		Härader, tingslag.		Hela riket.
	en- ligt de sak- kun- niga.	enligt Social- styrel- sens be- räknin- gar.	An- tal.	Folk- mängd ^{31/12} 1917.	An- tal härader.	Med ne- danstå- ende an- tallands- kommun- er.	Folk- mängd ^{31/12} 1917.	An- tal.	Folk- mängd.	An- tal.	Folk- mängd.	Folk- mängd.
Under 800	1		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
800—849			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
850—899	2	1	—	—	2	13	27,752	—	—	0.7	0.7	0.5
900—949			8	8,314	117	1,171	1,698,157	2.5	0.4	38.6	44.3	29.4
950—999			42	46,314	117	919	1,426,535	13.3	2.4	38.6	37.2	25.4
1,000—1,049	3	2	88	181,852	47	257	521,779	27.8	9.2	15.5	13.6	12.1
1,050—1,099			74	321,294	16	53	124,842	23.4	16.3	5.3	3.3	7.7
1,100—1,149	4	3	38	194,711	4	7	35,705	12.0	9.9	1.3	0.9	4.0
1,150—1,199			40	425,698	—	—	—	12.7	21.7	—	—	7.3
1,200—1,249		4	16	314,888	—	—	—	5.1	16.0	—	—	5.4
1,250 och däröver . .	5	5	10	473,006	—	—	—	3.0	24.0	—	—	8.2
Summa	—	—	316	1,966,077	303	2,420	3,834,770	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Befolkningens fördelning på olika dyrortsgrupper

enligt Socialstyrelsens undersökning år 1916.

Bilaga 4.

**Kammarrättens utlåtande över inkomstskattesakkunnigas
preliminära förslag.**

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 28 december 1918 har Kammarrätten anbefallts att avgiva underdånigt utlåtande över remissen bilagda, av särskilt tillkallade sakkunniga utarbetade förslag till förordningar om vissa ändringar dels i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, dels ock i förordningen samma dag om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Därjämte har Eders Kungl. Maj:t genom nådig remiss den 25 innevarande januari till Kammarrätten överlämnat en av Fredrika-Bremer-Förbundet gjord underdånig framställning i fråga om lindring i skattskyldighet på grund av försörjningsplikt med mera för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det Kammarrätten enligt förstnämnda remiss lämnade uppdraget.

Av överståthållarämbetet och Eders Kungl. Maj:ts samtliga Befallningshavande i länen, med undantag av Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Stockholms, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs och Västernorrlands län, ävensom av Pensionsstyrelsen hava underdåniga yttranden avgivits över de remitterade förslagen, vilka yttranden tillika med de remitterade handlingarna härmed i underdånighet överlämnas; och får Kammarrätten i anledning av de nådiga remisserna anföra följande.

Vad till en början angår förslaget till förordning om vissa ändringar i skatteförordningen, innefattar detsamma åtskilliga stadganden, avsedda att bättre än för närvarande låta skattebördan avpassas efter skatteförmågan; och anser sig Kammarrätten i huvudsak kunna skänka sin anslutning till vad förslaget härutinnan innehåller. Under förutsättning att så rikligt material står till Socialstyrelsens förfogande, att en fullständig och riktig indelning av riket i olika ortsgrupper kan komma till stånd, vill Kammarrätten sålunda förorda vad sakkunniga föreslagit i fråga om ortsavdrag. Att ortsavdrag liksom familjeavdrag tillerkännes skattskyldig oberoende av det taxerade beloppets storlek måste ock erkännas såsom principiellt riktigt.

Familjeavdragen, om vilkas belopp olika meningar uttalats i de inkomna yttrandena, synas visserligen liksom ortsavdragen hava bort differentieras med hänsyn till levnadskostnaderna å olika orter, men hava sakkunniga, antagligen för att icke bestämmelserna om familjeavdragen skulle bliva alltför invecklade, avstått från försök härutinnan; och häller likaledes Kammarrätten före, att dessa avdrag lämpligen kunna åtminstone tills vidare sättas lika för hela riket.

Ej heller anser sig Kammarrätten hava något att erinra mot den föreslagna reduceringen av det taxerade beloppet, på sätt förslaget i 18 § 1 mom. 4 innehåller.

I förslaget hava sakkunniga utvidgat tillämpningen av den utan tvivel riktiga principen, att familjens samfällda skatteförmåga bör mätas efter dess samfällda inkomst och förmögenhet. Det måste följaktligen anses principiellt riktigt, att hemmavarande barns inkomst upptages till beskattning jämväl i det fall att samma inkomst understiger ortsavdraget.

Enligt förslaget har beskattningen av hemmavaraende barns inkomst så anordnats, att därest barnet är under 21 år och dess inkomst icke överstiger ortsavdraget, skall fadern eller modern därför taxeras. Överstiger inkomsten ortsavdraget, skall barnet självt taxeras för densamma; har barnet uppnått 21 års ålder och dess inkomst icke överstiger ortsavdraget, lämnas inkomsten obeskattad. Härvid bortses nu från den verkan, befintlig förmögenhet kan utöva å det taxerade beloppets storlek.

Emellertid leder den av sakkunniga sålunda föreslagna anordningen, i följd av systemet med ortsavdragen och beskattningens egenskap att vara progressiv, till mindre tillfredsställande resultat, i det att, då barnens inkomst taxeras hos någondera av föräldrarna, dennes skatt kan bliva icke obetydligt högre än de sammanlagda skattebeloppen, som eljest skolat belöpa å både honom och barnen. Det kan sålunda inträffa, att, så snart barnet blir myndigt eller dess inkomst ökas så att det överstiger ortsavdraget, den samfällda skattebördan minskas. Förutom det principiellt oriktiga däri att ju större familjens skatteförmåga blir, dess lägre blir dess skattebörda, följer vidare av ifrågavarande anordning, att det redan nu överklagade missförhållandet, att jordbrukarne bidra med relativt för låga skatter till staten, blir än mera skärpt. Säkerligen komma nämligen hemmavarande, i jordbruket sysselsatta barns i avlöning, kost och andra förmåner bestående inkomst, med eller utan övervärdning, att upptagas till belopp, som överstiga ortsavdraget, vilket för landsbygden får antagas i regel bliva 600 kronor. I dessa fall komma sålunda barnen att självständigt taxeras och ett jämförelsevis ringa skattebelopp dem påföras, medan fadern eller modern, som äger från sin inkomst avdraga motsvarande utgifter för barnen, får sin skattebörda i väsentligt högre mån nedsatt. Och en gynnsammare kan förhållandet ställa sig för familjen, i den mån barnen uppnå 21 års ålder.

Vidare kan inträffa, att om barns inkomst uppgår till belopp, som överstiger ortsavdraget inom lägre ortsgrupp men understiger ortsavdraget inom högre ortsgrupp, det skattebelopp, som gemensamt faller å familjen, blir större om familjen är bosatt å den dyrare orten än å den billigare, ehuru förhållandet givetvis borde vara motsatt.

Dessa erinringar, vilka jämväl framförts av åtskilliga Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavande, synas Kammarrätten vara av den betydelse, att därest icke särskilda anordningar kunna åvägbringas, varigenom nu påpekade oegentligheter

undvikas, de nuvarande bestämmelserna om avdrag för hemmavarande barn, som sysselsätts i skattskyldigs verksamhet, och om beloppet för skattpliktens inträde synas böra bibehållas. Kammarrätten tillåter sig emellertid fästa uppmärksamheten å ett av Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Uppsala län framställt förslag, att hemmavarande eller av skattskyldig underhållet barn i varje fall och oberoende av dess ålder taxeras särskilt, men att vid taxeringen och skattens beräkning tillämpas de i 25 § 1 mom. givna föreskrifterna i fråga om makar, vilka blivit särskilt taxerade. Genom en sådan anordning, som Kammarrätten för sin del vill förorda, synas de olägenheter, som ovan berörts, kunna undgås.

I skrivelse den 6 maj 1911 har riksdagen påkallat åtgärder till avhjälpande av en i gällande skattelagstiftning förefintlig oegentlighet, ägnad att menligt inverka å äktenskapsfrekvensen i vårt land, nämligen det förhållandet att en man och en kvinna kunna genom att ingå äktenskap med varandra försättas uti en med avseende å inkomstskatt och beviljning ofördelaktigare ställning än de hade före äktenskaps ingående.

Sakkunniga hava i viss mån tagit hänsyn till berörda förhållande, då de enligt 25 § 2 mom. föreslagit, att tvänne personer, vilka ehuru icke gifta sammanleva såsom man och hustru, skola under viss förutsättning taxeras så, som om de vore gifta. Förutsättningen är, att skattskyldig vid mantalsskrivningen eller i sin deklaration uppgiver, att han och en annan person, ehuru icke gifta, sammanleva såsom man och hustru eller ock att detta eljest framgår av allmänt kända förhållanden.

Kammarrätten måste för sin del avstyrka detta förslag. Det kan icke förväntas, att avgivna förhållande kommer att av kontrahenterna annat än undantagsvis uppgivas, och i större städer, där dylik sammanlevnad väl mest är att finna, torde taxeringsmyndigheterna oftast sakna kännedom om förhållandet. Stadgandet kan därför förväntas komma till tillämpning blott i enstaka fall, något som inom vederbörande kretsar är ägnat att föranleda missnöje och klagomål. För övrigt äro ofta ifrågakvarande förbindelser av mera tillfällig art. Fall inträffa ock, då gift person, som icke sammanbor med maken, i stället sammanlever med annan; skola då alla tre personernas inkomster vid taxeringen sammanräknas? Med avseende å den ringa effektivitet, stadgandet far antagas medföra, och dess olämplighet i övrigt, synes detsamma böra ur förslaget utgå.

Bortsett från nyss angivna stadgande hava sakkunniga emellertid icke i vidare mån beaktat det i riksdagens skrivelse berörda förhållandet, än att de medgivit avdrag för hustru med 200 kronor. Att detta avdrag dock ingalunda avhjälpas det överklagade förhållandet framgår tydligt vid jämförelse av skattebeloppen enligt den vid förslaget fogade tabell 3. Exempelvis skola enligt förslaget inom lägsta ortgruppen man och hustru, av vilka den förre åtnjuter inkomst av 2,000 kronor och den senare av 1,000 kronor, erlagga i skatt (grundbelopp) tillsammans 63 kronor, medan de före äktenskapet med motsvarande inkomster erlade sammanlagt blott 39 kronor o. s. v. I avseende å sättet för lösningen av föreliggande fråga tillåter sig Kammarrätten hänvisa till det av före detta kamreraren E. J. von Wolcker och landskamreraren G. V. Eiserman avgivna förslag till lag angående kommunal skattskyldighet och taxering, i vilket föreliggande spörsmål blivit utförligt behandlat (sid. 547 o. f.)

Enligt det nu föreliggande förslaget skall för äldsta barnet ogift skattskyldig erhålla högre avdrag än gift skattskyldig. Kammarrätten finner de skäl, som anförts till stöd för detta undantagsstadgande, icke äga sådan allmängiltighet, som kan tillräckligt motivera detsamma. Om för övrigt i enlighet med Kammarrättens hemställan förslaget att ogifta personer skola i vissa fall taxeras såsom om de vore gifta förfaller, föreligger än mindre anledning att privilegiera ogift skattskyldig i avseende å barnavdrag.

Vad här efter angår den för andra skattskyldige än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag avsedda skatteskalen, inrymd i förslaget 19 §, får densamma betraktas såsom en minimiskala. Det kan nämligen icke förväntas, att inkomst- och förmögenhetsskatt kommer att uttagas med lägre belopp än grundbeloppen. Utan att vilja avstyrka vare sig att en så kallad rörlig skala lägges till grund för skattens uttagande eller att denna skala anordnas såsom minimiskala, anser sig dock Kammarrätten böra framhålla, att med en skala av sistnämnda art är förenad nödvändigheten att vid skattekvotens bestämmande förfara med stor varsamhet. Sakkunniga anse själva att, om högre skatt skulle behöva uttagas än som kan vinnas genom en fördubbling av grundbeloppen, skatteskalen behöver revideras. Under sådana förhållanden synes det lämpligt, om i själva författningen angåves den gräns, intill vilken skatt finge uttagas med användande av skatteskalen i fråga. Nu synes i stället förslaget anvisa obegränsad möjlighet att uttaga skatt genom höjning av de beräknade grundbeloppen. I övrigt anser sig Kammarrätten icke böra i vidare mån yttra sig om skatteskalen, vilken icke definitivt ingår i förslaget.

Sakkunniga hava i förslaget bibehållit nu gällande bestämmelser rörande utlänningars skatteplikt. Dessa få sålunda, även om de äro här i riket bosatta, icke åtnjuta något av de avdrag, som äro ägnade att anpassa skattebördan efter skatteförmågan. Det torde emellertid böra tagas under övervägande, huruvida icke ändring härutinnan skäligen bör vidtagas. Utlänningar äro visserligen icke underkastade skattskyldighet för hela sin inkomst och all sin förmögenhet, och har väl denna inskränkning i deras skattskyldighet ansetts böra medföra, att de ej heller böra få åtnjuta de för skattens utmätande efter skatteförmågan anordnade avdragen. De utlänningar, som drabbas av nuvarande rigorösa bestämmelser, torde emellertid huvudsakligen utgöras av här i riket bosatta arbetare, vilka icke hava annan inkomst eller förmögenhet än som i full utsträckning underkastas beskattning till staten. Det kan icke anses annat än obilligt, att vid dessa arbetares taxering hänsyn icke får i någon mån tagas till deras skatteförmåga medelst medgivande av skattefria avdrag; deras skattebördan torde också ofta nog bliva alltför betungande för att skattskyldigheten skulle av dem kunna fullgöras. Kammarrätten, som tillåter sig hänvisa till vad Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Blekinge och Norrbottens län i denna fråga anført, är för egen del benägen tillstyrka, att — i fråga om avdrag och reducering enligt 18 § i förslaget — utlänning, som är här i riket mantalsskriven, likställas med härstädes mantalsskriven svensk medborgare.

I övrigt har granskningen av ifrågakvarande förslag givit anledning till följande anmärkningar.

9 §.

Beträffande avlöning, kost och övriga utgifter för de i skattskyldigs verksamhet använda hemmavarande barn under 21 år föranleder stadgandet i 25 § 3 mom. 1 stycket, att, därest barnets av nyssnämnda förmåner bestående inkomst icke skall taxeras hos barnet självt, samma inkomst i stället skall taxeras hos någondera av föräldrarna. Denne skall naturligtvis jämväl i sådant fall å sin inkomst åtnjuta motsvarande avdrag, men härför lägger avfattningen av 9 § hinder i vägen. Därest emellertid förslaget 9 § anses böra lämnas oförändrad, synes i stället nyssnämnda stadgande i 25 § böra i så måtto ändras, att skattskyldig, som i sin verksamhet sysselsätter hemmavarande barn, förklaras icke skola i något fall taxeras för barnets inkomst, så vitt den består i avlöning, kost och andra förmåner, som barnet hos den skattskyldige åtnjuter.

Ordet »utgifter» i fjärde stycket bör utgå, enär eljest några ord enligt paragrafens nuvarande lydelse komma att obehörigen uteslutas.

17 §.

Avfattningen av 1 mom. täcker icke det fall, att skattskyldighet föreligger allenast för förmögenhet.

Innehållet i 2 mom. bör icke lämpligen upptagas under 17 §, utan i stället inarbetas under 18 §.

18 §.

Ordalydelsen av 1 mom. 1 och 2 föranleder i och för sig, att i fråga om äkta makar, som båda äro skattskyldiga, ortsavdrag skall ske för såväl mannen som hustrun, liksom ock att avdrag för barn skall tillerkännas båda makarna. Sakkunniga hava antagligen ansett, att stadgandet i 25 § 1 mom. sista stycket skulle vara tillräckligt till förebyggande av en sådan tillämpning av orts- och barnavdragen. Kammarrätten kan emellertid knappast finna ifrågavarande stadgande ägnat att giva tydligt besked i saken, utan synes det Kammarrätten böra i författningen angivas, att i förevarande fall avdrag får ske allenast en gång.

Därest av tvänne makar hustrun är skattskyldig men icke mannen, torde hustrun böra erhålla samma avdrag för mannen, som denne eljest skulle erhållit för hustrun. Enligt lagen om fattigvården den 14 juni 1918 har nämligen hustru numera försörjningsplikt gent emot mannen.

Kommer i enlighet med Kammarrättens hemställan vad förslaget innehåller i 25 § 2 mom. att utgå, bör jämväl sista stycket av 18 § 1 mom. 2 uteslutas.

Huruvida skattskyldig är gift eller ej läser böra bedömas efter förhållandena vid nästföregående års utgång. Bestämmelse härom bör emellertid inflyta i författningen. Motsvarande bestämmelse kan anses erforderlig för frågan, huruvida den, som först under det år taxeringen sker vunnit svensk medborgarrätt, skall i beskattningsavseende betraktas såsom svensk eller utländsk undersäte.

20 §.

Då det icke läres böra i skattelag angivas, vilkendera statsmakten det grundlagsenligt tillkommer att bestämma det belopp, som skall uttagas i skatt, torde härav betingad ändring i paragrafens avfattning böra vidtagas,

25 §.

Beträffande bestämmelsen i 3 mom. 1 stycket torde för det fall, att båda föräldrarna äro skattskyldiga, böra angivas, vilkendera av dem, som skall taxeras för barnets inkomst och förmögenhet. Uttrycket »underhållna» barn kan lämna rum för tvekan, huruvida därmed avses allenast barn, som av den skattskyldige åtnjuta full försörjning, eller jämväl barn, till vilkas underhåll den skattskyldige blott delvis bidrager. Det synes vidare böra i författningen angivas, huruvida med barn avses allenast skattskyldigs egna barn eller tillika adopterade barn, styv barn och fosterbarn.

Därest skattskyldig taxeras för barns inkomst och förmögenhet, skall, enligt sista stycket av 3 mom. — jämte den skattskyldige — barnet ansvara för den å dess inkomst och förmögenhet belöpande del av skatten. För tillämpning av detta stadgande, som tilläventyrs kan föranleda en del kollisionerfall, synes erforderligt, att anteckning om den del av skatten, för vilken barnet skall svara, sker i taxeringslängden. Kommer, såsom Kammarrätten ifrågasatt, barn att under alla förhållanden själva taxeras för sin inkomst och förmögenhet, skulle förevarande stycke av 3 mom. utgå.

Bestämmelsen i 4 mom. torde böra kompletteras med föreskrift, att om den skattskyldige avlidit under året näst före det, då taxeringen sker, hänsyn skall tagas till förhållandena vid tiden för hans fränfalle.

Beträffande de föreslagna ändringarna i särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen får Kammarrätten hänvisa till vad Kammarrätten anfört under 9 § härövan.

Förslagets bestämmelser äro otvivelaktigt, såsom ock flera länsstyrelser framhållit, ägnade att försvåra taxeringsarbetet. Å andra sidan torde taxeringsmyndigheterna erhålla värdefull hjälp medelst anlitande av särskilda tabeller, av vilka tvenne finnas förslaget bilagda. Med avseende å tabellerna för utfinnande av beskattningsbart belopp vill Kammarrätten uttala önskvärdheten dels att sådana tabeller måtte utarbetas jämväl för större skattefritt avdrag än 1,300 kronor, dels ock att — ehuru taxerade belopp, som sluta å udda tiotal kronor, giva samma beskattningsbara belopp som närmast lägre, å jämna tiotal slutande taxerade belopp — sådana belopp å udda tiotal kronor dock måtte inflyta i tabellerna.

Beträffande förslaget till förordning om vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering har Kammarrätten funnit detsamma föranleda till följande erinringar.

2 §.

Lika med sakkunniga anser Kammarrätten önskvärt, att för andra än verk och bolag, som nämnas i 1 mom. punkt a), gränserna för skatteplikt och uppgiftsplikt sammanfalla. Med hänsyn till svårigheten för den eventuellt uppgiftsskyldige att beräkna familjeavdragen, synes uppgiftsplikten dock kunna, på sätt förslaget innehåller, ställas i beroende av ortsavdragets belopp. Det ligger emellertid synnerlig vikt uppå, att bestämmelserna rörande deklarationsplikt äro enkla och lätt tillämpliga, så att icke den skattskyldige ställes inför beräkningar, som lätt kunna föranleda misstag. I sådant avseende uppställer förslaget måhända alltför stora fordringar å eventuellt uppgiftspliktig, i det att han skall till sin inkomst lägga $\frac{1}{60}$ av förmögenheten och i förekommande fall till summan härav lägga hustrus och barns inkomst samt $\frac{1}{60}$ av deras förmögenhet. Det synes Kammarrätten lämpligare att den eventuellt uppgiftspliktige, i stället för att nådgas göra dylik kombination för uträkning av huruvida deklarationsplikt åligger honom eller ej, finge i sådant avseende taga hänsyn till allenast inkomster, respektive förmögenhetens belopp. Uppgiftsskyldighet skulle således inträda, då antingen inkomsten överstigit ortsavdraget eller och förmögenheten uppgått till visst belopp, exempelvis 10,000 kronor, varav $\frac{1}{60}$ med tillägg av beräknad ränteavkastning efter fem procent i någon mån överstiger lägsta ortsavdraget. Till den egna inkomsten och förmögenheten skulle därvid i förekommande fall läggas hustrus och barns inkomst och förmögenhet.

Det kan ifrågasättas, huruvida icke i det fall att hustru haft inkomst eller förmögenhet, som rättsligen varit från mannens förvaltning undantagen, deklarationsplikt bör åläggas vardera maken, då deras sammanlagda inkomst eller förmögenhet uppgått till så stort belopp, att uppgiftsskyldighet skulle föreligga, om inkomsten eller förmögenheten skulle uppgivas av allenast endera maken.

Blir ortsavdraget bestämmande för deklarationspliktens inträde, måste emellertid beloppet av det för varje särskild ort gällande ortsavdraget göras allmänligen känt. I sådant avseende föreslå sakkunniga ingen annan åtgärd, än att i den kungörelse om taxeringen, som enligt 26 § i taxeringsförordningen skall av Konungens Befallningshavande utfärdas, inflyter uppgift om, till vilken ortsgrupp varje taxeringsdistrikt eller, om delar av ett och samma taxeringsdistrikt tillhöra olika ortsgrupper, varje sådan särskild del hör. Då emellertid nämnda kungörelse utfärdas redan före november månads utgång eller således minst tre månader före det tiden för deklarationens avlämnande i allmänhet utgår, synes det Kammarrätten erforderligt, att ett ytterligare tillkännagivande närmare deklarationstidens utgång äger rum. Sådant tillkännagivande synes böra genom Konungens Befallningshavandes försorg införas i lämpliga ortstidningar under förra hälften av februari månad och innehålla uppgift icke blott till viken ortsgrupp varje taxeringsdistrikt eller del av taxeringsdistrikt hör, utan jämväl om ortsavdragets belopp inom de särskilda ortsgrupperna. Beloppen av ortsavdragen torde likaledes böra intagas i den uti 26 § omförmälda kungörelsen.

Godkännes Kammarrättens hemställan att utlämning, som är här i riket mantalsskriven, i beskattningsavseende likställes med härstädes mantalsskriven svensk medborgare, erfordras annan formulering av stycket under b).

Emot avfattningen av styckena under b) och c) må för övrigt anmärkas, att enligt ordalydelsen deklarationsplikt icke skulle åligga den som nästföregående år icke varit taxerad till inkomst- och förmögenhetsskatt, med mindre han haft *både* inkomst och förmögenhet. I första stycket under c) bör ordet »tillsammans» tilläggas framför ordet »uppgätt».

3 §.

Kammarrätten finner uppenbart, att uppgiftspliktig icke bör åläggas lika sträng deklarationsplikt i fråga om hustrus och barns inkomst och förmögenhet som beträffande egen inkomst och förmögenhet. Denna fråga läser böra tagas under närmare övervägande vid uppgörande av förslag till sådan ändring av gällande deklarationsformulär, som betingas av de föreslagna ändringarna i skatte- och taxeringsförordningarna.

Enligt den föreslagna lydelsen av 3 § skall uppgift om förmögenhetens belopp lämnas allenast av »uppgiftspliktig, som är skattskyldig för förmögenhet». Häremot må erinras, att uppgiftspliktig bör uppgiva förmögenheten även om han till följd av familje- eller andra avdrag icke skulle vara skattskyldig.

11 §.

För beskattning av pensioner, pensionstillägg och understöd enligt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring synes visserligen önskvärt, att uppgifter från vederbörande ämbetsmyndighet om de utbetalda pensions- och understödsbeloppen komma taxeringsmyndigheterna tillhanda, men läser med avseende å vad Pensionsstyrelsen anfört det icke böra ifrågasättas att alägga styrelsen sådan uppgiftsskyldighet, åtminstone icke i den utsträckning, förslaget innehåller.

Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavande i Örebro län har med hänsyn till det sociala syftet med den allmänna pensionsförsäkringen och då ifrågavarande pensioner, pensionstillägg och understöd äro till beloppen ringa och i regel tillfalla personer med svag skatteförmåga, ifrågasatt, huruvida icke lämpligen densamma borde från beskattning undantagas. Beaktansvärda skäl synas Kammarrätten föreligga för en dylik anordning, varför Kammarrätten anser sig kunna förorda det salunda framställda förslaget. Å frivilliga avgifter grundade pensioner, vilka kunna uppgå till mera avsevärda belopp, synas dock icke böra undandragas från beskattning. Inskränktes Pensionsstyrelsens ifrågasatta uppgiftsskyldighet till att avse allenast pensioner av sistnämnda slag, torde möjligen Pensionsstyrelsen utan större svårighet kunna fullgöra densamma.

På sätt Pensionsstyrelsen erinrat, grundar sig sakkunnigas uppgifter i motiveringen till 11 § delvis å författningsbestämmelser, som numera undergått ändring.

26 §.

Beträffande denna paragraf får Kammarrätten hänvisa till vad Kammar-rätten anfört under 2 §.

32 §.

Därest i olikhet mot vad nu gäller uppgiftspliktig skall, såsom ock Kamrarrätten anser riktigt, i sin deklaration uppgiva förmögenheten även för det fall att densamma understiger 6,000 kronor, lärer — vid det förhållande att det numera åligger deklarenten att själv å deklarationen angiva den förmögenhetsdel, som ingår i summan att taxera till inkomst och förmögenhetsskatt, föreskriften för taxering-nämnden att å deklarationen angiva särskilt den inkomst och särskilt den förmögenhetsdel, som ingår i det taxerade beloppet, böra ur 32 § uteslutas.

Kommer, emot Kamrarrättens avstyrkande, stadgande likväl att meddelas därom att två personer, vilka ehuru icke gifta sammanleva såsom man och hustru, skola taxeras såsom om de vore gifta med varandra, torde taxeringsnämnden åläggas, att vid sådan taxering göra anteckning därom i taxeringslängden.

Orden »i avseende å bevillningsförrordningen» böra utbytas mot orden »i avseende å inkomstbevilningen».

Vad slutligen angår Fredrika-Bremer-Förbundets framställning avser densamma, förutom vad som redan av sakkunniga tagits i beaktande, dels att ovillkorligt avdrag tillerkännes skattskyldig, utom för hustru och omyndiga barn, jämväl för underhåll av annan anhörig, för vilken den skattskyldige har försörjningsplikt, dels att skattelindring medgives för underhåll av anhörig, för vilken försörjningsplikt visserligen icke åligger den skattskyldige men som själv är urständssatt att försörja sig, och dels att existensminimum beräknas med tillägg av utgifter för barns skolgång och av för-äkrings-premier.

Den ovillkorliga avdragsrätten skulle således ut-träckas till skattskyldig, som underhåller föräldrar eller barn över 21 års ålder, liksom ock till skattskyldig hustru, som underhåller sin icke skattskyldige man.

Om rätt för hustru att erhålla avdrag för mannen har Kamrarrätten i det föregående uttalat sig. Beträffande underhåll av föräldrar kan väl i särskilda fall sådant underhåll utgöra full försörjning och åligga allenast en skattskyldig. Ofta nog består emellertid underhållet blott av bidrag i en eller annan form eller vilar försörjningen å flera skattskyldiga barn, vilka gemensamt bidraga till föräldrarnas underhåll. Att under sådana förhållanden en var skattskyldig skulle åga ovillkorlig rätt till avdrag med fixt belopp för underhåll av föräldrar, lärer icke kunna ifrågasättas. Däremot synas giltiga skäl föreligga för att skattskyldig, som helt eller delvis underhåller sina föräldrar, på annat sätt beredes skattelindring. Utgår sådant underhåll i form av periodiskt understöd, bör salunda enligt Kamrarrättens mening densamma få vid skattetaxeringen avräknas såsom annat periodiskt understöd, varom i 10 § av förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt förmåles. Enligt 11 § i samma förordning får emellertid avdrag icke ske för vad den skattskyldige till annan utbetalt på grund av lagligen åliggande försörjningsplikt. Periodiskt understöd till föräldrar får således för närvarande icke vid taxeringen avdragas till större del, än vad understödet kan hava överstigit vad som erfordrats för täckande av föräldrarnas behov av understöd enligt 1 § i nya fattigvårdslagen. Kamrarrätten, som tillåter sig hänvisa till vad före detta kamreraren von Wolcker och landskamreraren Eiserman i sitt

förenämnda betänkande (sid. 539—541) anført i föreliggande fråga, anser för sin del sådan ändring i skatteförordningen böra komma till stånd, att till avdragsgilla understöd komma att räknas periodiskt understöd till skattskyldigs föräldrar, såvitt de icke tillhöra hans hushåll.

Består åter föräldrarnas underhåll däri att de kostnadsfritt vistas i skattskyldigs hem, synes näppeligen någon annan form för skattelindring böra ifrågakomma än den, som förslaget upptager i 18 § 1 mom. 3. Underhållskostnaden kan nämligen i förevarande fall mer eller mindre kompenseras av de tjänstbarheter, föräldrarna lämna; avdrag för föräldrarnas underhåll i hemmet torde därför icke böra medgivas, med mindre underhållet verkligen föranleder väsentlig nedsättning av skatteförmågan.

Vad nu sagts om underhåll av föräldrar gäller även i fråga om underhåll av barn över 21 års ålder, därvid dock må beaktas att vad som utgivits såsom bidrag till annans undervisning icke utgör sådant periodiskt understöd, därför avdrag medgives.

Beträffande avdrag för underhåll av andra anhöriga, än sådana, för vilka skattskyldig har försörjningsplikt, äger skattskyldig enligt 10 § skatteförordningen åtnjuta sådant avdrag, därest det utgar sasom periodiskt understöd och icke är att hänföra till skattskyldigs levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter. I andra fall skulle förslaget i 18 § 1 mom. 3 kunna komma till tillämpning. Någon ytterligare avdragsrätt för underhåll av nu ifrågavarande anhöriga synes Kammarrätten icke lämpligen böra medgivas.

Att på sätt framställningen avser lata existensminimum beräknas jämväl med hänsyn till kostnader för barns skolgång synes Kammarrätten mindre riktigt, då i existensminimum icke torde böra inräknas utgifter, som allenast vissa personer — i detta fall personer med barn i skolåldern — få vidkännas. Än mindre lärer böra ifrågasättas att låta existensminimum till någon del bero av försäkringsavgifter, då avdrag för sådana avgifter är enligt förenämnda 10 § medgivet.

Kammarrätten anser sålunda Fredrika-Bremer-Förbundets framställning icke böra föranleda annan åtgärd än att sådan ändring i skatteförordningen vidtages, att avdrag för periodiskt understöd till föräldrar och barn över 21 års ålder må kunna medgivas även för det fall, att understöden lämnas på grund av försörjningsplikt.

Utdrag av Kammarrättens protokoll för innevarande dag, upptagande de särskilda meningar, som vid ärendets behandling inom Kammarrätten uttalats, bifogas i underdånighet.

Underdånigst
ALBERT PETERSSON.

John Lybeck
föredragande.

C. O. Smerling.

E. Waldenström.

E. Hallberg.

Olof Ljungberg.

Knut Kinberg.

Stockholm den 31 januari 1919.

*Utdrag av protokollet, hållet hos Kungl. Maj:ts och Rikets Kam-
marrätt den 31 januari 1919.*

Närvarande:

Presidenten Petersson,
Kammarrättsrådet Lybeck,
» Smerling,
» Hallberg,
» Waldenström,
E. o. assessorn, sekreteraren Wahlund, samt
» » förste kanslisekreteraren Ljungberg.

S. D. Kammarrättsrådet Lybeck fortsatte föredragningen av Kungl. Maj:ts remiss angående av särskilt tillkallade sakkunniga utarbetat förslag till förordningar om vissa ändringar dels i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, dels ock i förordningen samma dag om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, och beslöts underdånigt utlåtande, se registratoret.

Kammarrättsrådet Smerling yttrade:

»Enligt förslagets 18 § 1 mom. 4 punkten, jämförd med 17 § 2 mom. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, kan det beskattningsbara beloppet bliva så lågt som 10 kronor, därför skatt enligt grundtariffen skulle utgå med 30 öre.

Då det enligt min mening icke är lämpligt att tynga taxerings- och debiteringsarbetet med taxeringar, som giva ett så obetydligt resultat, synes det mig, att det avdragna överskjutande beloppet, allenast då det uppgår till minst 100 kronor, till sitt halva belopp bör upptagas i det beskattningsbara beloppet, och föreskrifter meddelas därom, att då det avdragna överskjutande beloppet ej uppgår till 100 kronor, det i sin helhet skall vara från beskattning fritaget.

I övrigt instämmer jag med referenten.»

Kammarrättsrådet Waldenström anförde:

»Den föreslagna utsträckningen av familjebeskattningen synes mig synnerligen motbjudande. Skälet för densamma skulle enligt de sakkunniga vara det, att vid jämförelse mellan två å samma ort bosatta skattskyldiga med samma inkomster och lika antal barn 'nödgades man medgiva', att, om den enes barn icke hade någon inkomst men den andres en inkomst på ett eller annat hundratal kronor, den senares skatteförmåga vore större. När man vill utröna en familjeförsörjares skatteförmåga, är det emellertid otvivelaktigt riktigare att jämföra honom med skattskyldiga i allmänhet och ej med andra ändå mer betungade familjeförsörjare. En sådan jämförelse torde giva till resultat, att familjeförsörjaren, vilken av sin inkomst måste avstå kanske största delen för barnens underhåll, även om något eller några av barnen förtjäna ett eller annat hundratal kronor, likväl har en betydligt mindre skatteförmåga än skattskyldiga i allmänhet. Under sådana förhållanden kan det ej anses vare sig rättvist eller billigt att pålägga familjeförsörjaren större skatt. Härtill kommer, att den ifrågavarande beskattningen säkerligen huvudsakligen komme att träffa mindre inkomsttagare, vilkas barn, så snart de genomgått folkskolan, måste hjälpa till med sin försörjning.

Med avseende å vad jag nu anført, vill jag för min del avstyrka den föreslagna utsträckningen av familjebeskattningen.

I övrigt instämmer jag med föredraganden.»

Som ovan

In fidem:

A. J. Bagge.

Bilaga 5.

Sammanfattning av länsstyrelsernas yttranden över inkomstskattesakkunnigas preliminära förslag.

Över det av särskilt tillkallade sakkunniga avgivna förslag till vissa ändringar i dels förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, dels förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering hava yttranden avgivits av samtliga länsstyrelser, med undantag av länsstyrelsen i Västernorrlands län, ävensom av pensionsstyrelsen och kammarrätten. Därjämte har Fredrika-Bremer-förbundets styrelse i underdånig skrivelse framlagt åtskilliga synpunkter med avseende å de spörsmål, som behandlas i nämnda förslag. Över länsstyrelsernas yttrande har gjorts följande sammanfattning.

Länsstyrelserna i *Kalmar, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Gävleborgs och Kopparbergs län* hava icke haft något att erinra mot det framlagda förslaget.

Övriga länsstyrelser ävensom överståthållarämbetet hava mot olika delar av förslagets bestämmelser gjort vissa erinringar, men hava nästan alla mer eller mindre bestämt tillkännagivit sin anslutning till de föreslagna bestämmelserna i övrigt. Den med förslaget åsyftade reformen har icke blivit av någon länsstyrelse helt avstyrkt.

Av länsstyrelserna i Östergötlands, Kronobergs, Blekinge och Västerbottens län hava uttalats vissa betänkligheter med avseende å den föreslagna omläggningens verkningar för beskattningen av *inkomst av jordbruk*.

Länsstyrelsen i *Östergötlands län* anför sålunda, att en lagstiftning i föreslaget syfte borde hava åtföljts av ett förslag till effektivare uppskattning av jordbrukares från egen eller brukad egendom använda naturprodukter. Länsstyrelsen meddelar att inom detta län de extra avdragen såsom regel icke beviljats till den jordbrukande befolkningen, i det att taxeringsnämnderna utgått från den uppfattningen, att de värden å från jordbruket använda produkter, som i deklarationen angivas, ofta äro för låga, en tankegång som säkerligen hade ett visst fog för sig. Emot de föreslagna bestämmelserna hade länsstyrelsen emellertid intit att erinra.

Länsstyrelsen i *Kronobergs län* anför, att det till vinnande av en mera jämlik beskattning visserligen hade varit önskvärt, att vid den föreslagna ortsgrupperingen hänsyn kunnat tagas till de olika orternas egenkap av stad eller landsbygd, men då en sådan indelning befunnits icke lämpligen kunna åstadkommas, syntes därvid få bero. Annars syntes det obestridligt, att åtminstone den del av landsbygdens befolkning, som uppehåller sig av jordbruk och sålunda själv producerar det väsentliga av sina livsmedel, komme att genom sådana skattefria avdrag, som förslagen uppställa, försättas i ett gynnsammare skatteläge än åtskilliga andra grupper av landets skattskyldiga medborgare, särdeles som ju i regeln lantmännen i sina deklarationer alltför lågt uppskattade värdet av sina från jordbruket hämtade naturaförmåner, den hyresfria bostaden däri inberäknad. Det hade därför också, enligt länsstyrelsens förmenande, varit endast en gärd åt rättvisan, om den förevarande lagstiftningen kunnat, utan olägenhet i annat avseende, inrymma bestämmelse av sådan art, som i motiven å sidan 18 antydes. De avgivna författningsförslagen syntes väl förtjänta att läggas till grund för därmed avsedda ändringsbestämmelser.

Länsstyrelsen i *Blekinge län* erinrar i nu förevarande avseende, hurusom ändringen av 9 § i skatteförordningen innebure, att skattskyldiga, som i sin verksamhet använda hemmavarande barn över 21 år och hittills för deras avlönings- och naturaförmåner endast fått avdraga högst 200 kronor, skulle medgivas avdragsrätt för dessa förmåner i sin helhet. Teoretiskt eller principiellt sett kunde detta anses riktigt, men såge man på de faktiska förhållandena, bleve det nog så, att de skattskyldiga, som skulle få åtnjuta den föreslagna nya skattelindringen, nämligen huvudsakligen jordbrukare och andra näringsidkare, ingalunda vore i behov av dylik lindring, när desamma nu och med säkerhet framdeles vore de, som med hänsyn till sina verkliga inkomster och andra förmåner proportionellt minst tyngas av de direkta skatterna till stat och kommun. Genom hittills varande bestämmelser, att, därest barnen själva taxeras för inkomst, föräldrarna äga full avdragsrätt, måste ifrågavarande skattskyldigas intressen anses vara tillräckligt tillgodosedda, ty numera torde en arbetsför myndig person näppeligen icke åtnjuta så ringa inkomstförmåner, att han komme under den föreslagna skattegränsen för ogift person.

Länsstyrelsen i *Västerbottens län* anför bland annat, att länsstyrelsen ej skulle hava något som helst skäl till invändningar mot förslaget i fråga, om det nuvarande beskattningssystemet vore sådant, att de skattskyldigas inkomster bleve likformigt beskattade. Såsom känt vore emellertid de faktiska förhållandena annorlunda. Under det att löntagares

och arbetares samt därmed likställdas inkomster kunde upptagas till sitt verkliga belopp, vore jordbrukarnas inkomster såväl i naturaförmåner som genom försäljning merendels ej till fullo beskattade. Under sådana förhållanden måste det vara något oegentligt att bereda ökad möjlighet till avdrag, i många fall befrielse, särskilt som dessa skattskyldiga måste anses vara de mest bärkraftiga. Det syntes länsstyrelsen, som det nu föreliggande förslaget icke borde genomföras, utan att samtidigt därmed upptoges och prövades frågan om en mera enhetlig kontroll eller eventuellt nya bestämmelser om upptaxeringen av inkomst i naturaförmåner o. d. De nuvarande bestämmelserna om särskilda avdrag, vilka giva taxeringsmyndigheterna rätt att avgöra, huruvida skattelindring skall äga rum i varje särskilt fall, vore enligt länsstyrelsens mening tillsvidare att föredraga framför de föreslagna. I Västerbottens län hade i ytterst sällsynta fall skattelindringar medgivits jordbrukare, varemot löntagare, industriarbetare och därmed likställda, särskilt i mera tätbefolkade samhällen, tillerkänts avdragen i största möjliga utsträckning. Någon anmärkning mot denna tillämpning hade ännu ej framkommit, ej ens från jordbrukarhåll.

Ur andra synpunkter hava åtskilliga länsstyrelser med anledning av de sakkunnigas förslag gjort erinringar i följande delar av mera väsentlig betydelse för förslaget.

[Skatteförrordningen.

18 § 1 mom. 2.

Beträffande familjeavdraget för hustru:

Länsstyrelsen i *Södermanlands län* anser avdraget för hustru ej nog motiverat och särskilt obefogat i de fall, då hustru själv är skattskyldig för inkomst eller förmögenhet. Att skatteförmågan skulle avtaga genom ingående av äktenskap syntes ej kunna tagas för visst. Med lika stort skäl skulle då kunna yrkas avdrag för hushållerska.

Länsstyrelsen i *Jönköpings län*: Avdrag för hustru syntes ej böra medgivas i de ej så sällsynta fall, där hustru utan att skilsmässa ägt rum lämnat hemmet. I åtskilliga sådana fall åtnjötes dessutom avdrag enligt 10 §.

Länsstyrelsen i *Kristianstads län* förordar högre avdrag för hustrun

i det fall, att hustrun har egen arbetsinkomst och fördenskull är av sitt arbete förhindrad att deltaga i hemmets skötsel. Det syntes nämligen otvivelaktigt att en familj, där hushållningen så ordnats, på grund av den ökade utgift, som hemmets skötsel måste medföra, har mindre skatteförmåga än den familj med enahanda inkomst som den förra, där hustrun själv utför arbetet med hemmets skötsel.

Länsstyrelsen i *Älvsborgs län*: Familjeavdraget för hustru syntes väl lägt och borde, till beredande av en i ett mycket stort antal fall behöfelig lättnad i skattskyldigheten, skäligen böra höjas till 300 kronor.

Länsstyrelsen i *Malmöhus län*: Ehuru länsstyrelsen funne uppenbart, att skatteförmågan hos äkta makar bör mätas efter den samlade inkomsten och förmögenheten, oavsett huru mycket därav som belöpt på vardera maken, syntes dock någon utväg stått öppen att på tillfredsställande sätt ordna beskattningen så, att skattebördan icke behövt bli avsevärt tyngre för äkta makar än för ogifta. Länsstyrelsen tilläte sig i detta avseende erinra om kommunalskattesakkunniges förslag i detta ämne.

Länsstyrelsen i *Örebro län*: Makar, som båda hava inkomst eller driva rörelse, yrka stundom avdrag för avlöning m. m. åt husföreståndarinnor eller jungfrur, som måste anställas för att utföra de husliga sysslor som åligga en husmor, men som hon av sitt näringsfång förhindras själv utföra. Såsom till sin natur levnadskostnad kunde ju kostnaden för dylik i hushållet anställd tjänare författningsenligt icke avdragas, men förnekas kunde icke, att ett visst moment av »utgift för inkomstens förvärvande» vidlader kostnaden. Det syntes därför icke vara utan fog att, då nu författningen stode under omarbetning, föreslå införande däri av en bestämmelse om avdrag med visst belopp, förslagsvis högst 200 kronor för helt år, i varje fall icke mer än verkliga merkostnaden för hushållet, på grund av att hustrun i stället för att förestå hushållet innehar tjänst eller idkar hantering, som hindrar henne att utföra en husmoders sysslor.

Länsstyrelsen i *Blekinge län* anför i denna fråga, att, om bägge makarna hava inkomst, tillsammans t. ex. 2,000 kronor, men hustrun måste för arbetet i hemmet skaffa sig en tjänarinna, samt i en annan familj, där mannen ensam har en inkomst av 2,000 kronor och hustrun sköter om hemmet, denna familj med samma skattskyldighet slipper utgifter för tjänarinna. Otvivelaktigt vore den senare familjen mera skattekraftig än den förra. Länsstyrelsen ansåge, att, åtminstone för lägre inkomsttagare, mannens och hustruns inkomster visserligen böra sammanräknas, men å hustruns inkomst ett ytterligare familjeavdrag av åtminstone 300 kronor borde få äga rum.

Beträffande familjeavdraget för barn:

Överståthållarämbetet: Att avdragen föreslagits olika för barn under och över 15 år samt med hänsyn till föräldrarnas civilstånd, funne ämbetet väl teoretiskt riktigt, men ansåge sig ämbetet dock böra framhålla, hurusom detta torde komma att avsevärt tynga taxeringsarbetet. För att olägenheten härav icke må bli alltför stor syntes i varje fall den ovillkorliga rätten till dessa avdrag böra göras beroende därav, att för avdragens bestämmande erforderliga uppgifter lämnades i skattskyldigs deklaration, och borde deklarationsformuläret med hänsyn härtill något ändras.

Länsstyrelserna i *Stockholms, Älvsborgs, Värmlands och Jämtlands län* anse de skäl, som anförts för bestämmelsen, att ogift skattskyldig för äldsta barnet skall erhålla högre avdrag än gift skattskyldig, icke tillräckligt motivera ett dylikt stadgande.

Länsstyrelsen i *Jönköpings län:* Att avdraget för barn endast får avse eget eller adopterat barn, torde kanske böra angivas.

Länsstyrelsen i *Gottlands län* ansåge väl en utsträckning av åldersgränsen för barn, för vars underhåll försörjaren äger åtnjuta avdrag, böra förordas, men funne den böra begränsas till 18 år. Vid förslaget om skillnad i avdragsbeloppet för barn under eller över 15 år hade de sakkunniga utgått från att kostnaden skulle vara större för ett äldre barn än för ett yngre. Då denna ökade kostnad emellertid i många fall torde motvägas av större hjälp från barnets sida till hushållet i form av personligt arbete eller kontant tillskott, funne länsstyrelsen en dylik skillnad i avdragsbeloppen knappast vara av förhållandena påkallad. Däremot syntes det med skäl kunna ifrågasättas, huvuvida icke lägsta barnavdraget borde med hänsyn till levnadskostnadernas stegring och behovet av skattelindring för familjeförsörjaren i skälig mån förhöjas över 100 kronor.

Länsstyrelsen i *Kristianstads län:* Att förekomsten av barn för en ogift person nödvändiggör en omläggning av hushållningen och på sådant sätt förorsakar en högre utgift för den ogifte än för den gifte, vore otvivelaktigt riktigt under den förutsättning, att avdraget gäller hemmavarande barn. Då det däremot är fråga om av den ogifte skattskyldige eljest underhållet barn, syntes det angivna skälet för högre avdrag ej föreligga. Rättvisligen borde fördenskull, för att den ogifte skattskyldige ej skall i nämnda hänseende beredas en särskild förmån framför gift skattskyldig, det högre avdraget för den ogiftes barn begränsas att gälla endast för hemmavarande barn.

Länsstyrelsen i *Älvsborgs län:* Avdragskostnaden för av skatt-

skyldig underhållna barn har gjorts beroende av barnets ålder. Även om underhållskostnaden för barn över 15 år är större än för minderårigt barn, utgjorde å andra sidan tillsynen och vården av ett minderårigt barn ofta nog ett avsevärt hinder i den skattskyldiges förvärvsmöjligheter. Dessa båda faktorer syntes i skattehänseende vara av beskaffenhet att verka ganska utjämnande, vadan länsstyrelsen hölle före, att barnavdraget skulle kunna sättas till lika belopp, 200 kronor, för de båda åldersklasserna, något som därjämte skulle för taxeringsnämnderna medföra lättnad i tillämpningen.

Länsstyrelsen i *Jämtlands* län: För ett fall skulle länsstyrelsen anse befogat, att en ogift person tillerkändes avdrag utöver vad nu föreslagits. Detta gällde änkring eller fränskild man, som har minderåriga barn och har anställd husföreståndarinna. Det syntes nämligen vara billigt, att han för henne finge beräkna avdrag såsom för hustru.

I fråga om det föreslagna högre barnavdraget för ogift skattskyldig säges länsstyrelsen i *Malmöhus* län bland annat: Som emellertid den gifte blivit enligt förslaget berättigad att utöver barnavdraget erhålla särskilt avdrag för hustru, torde måhända icke vara något att erinra mot den nu ifrågavarande bestämmelsen, såvida man icke hellre skulle medgiva den ogifte, som har hemmavarande barn och för den skull inrättat eget hushåll, rätt till avdrag för hushållerska.

Länsstyrelsen i *Örebro* län: Då förslaget åsyftade utsträckande av avdragsrätten för barn till att avse även sådana i åldern 15—21 år, syntes detta till en del bero därpå, att man velat tillmötesgå det från åtskilliga håll framkomna önskemålet, att föräldrar, som underhålla sina barn vid högre läroanstalter än folkskolan, skulle erhålla någon skattelindring jämväl under den tid de få bära utgifterna härför. Uppenbarligen vore det i statens intresse, likaväl som i den enskildes, att begåvade barn erhålla mot deras anlag och föräldrarnas ekonomiska villkor svarande utbildning. Utgifterna av föräldrarna för sådant ändamål vore således från statens synpunkt önskvärda och, då de ostridigt nedsätta föräldrarnas, skatteförmåga, borde de berättiga till skattelindring. Enligt länsstyrelsens uppfattning vore ett avdrag av 200 kronor för varje sådant barn emellertid icke nog, i all synnerhet icke i de fall då barnet måste för sin utbildning vistas icke obetydlig del av året å annan ort än föräldrarna. Länsstyrelsen ifrågasatte därför, om icke förslaget lämpligen borde kompletteras med ett stadgande av huvudsakligt innehåll, att, därest den skattskyldige under året näst före det, då taxeringen sker, helt eller delvis bekostat barns utbildning vid undervisningsanstalt, han äger för varje sådant barn, som uppnått 15 men icke 21 år, erhålla av-

drag med ytterligare ett belopp, som lämpligen torde kunna sättas till 100 kronor.

Länsstyrelserna i *Stockholms, Blekinge och Norrbottens* län ifrågasätta, huruvida icke utlänning, som är här i riket mantalsskriven, bör likställas med härstädes mantalsskriven svensk medborgare beträffande de skattelindringar, som omförmälas i 18 §.

18 § 1 mom. 3.

Emot den föreslagna begränsningen av avdraget för ömmande omständigheter till 500 kronor mot 1,500 kronor, som nu är absoluta maximum, anföres av länsstyrelsen i *Örebro* län, att förslaget härutinnan ej är tillräckligt motiverat, och av länsstyrelsen i *Västmanlands* län, att det föreslagna beloppet synes vara för lågt såväl i och för sig som vid jämförelse med vad nu gäller.

18 § 1 mom. 4.

Länsstyrelsen i *Kristianstads* län anser den här ifrågasatta skattelindringen väl motiverad, men framhåller i fråga om densamma, att de uträkningar för bestämmandet av de beskattningsbara beloppen, som i anledning härav bliva erforderliga, komma att avsevärt öka arbetet för vederbörande taxeringsmyndigheter.

Länsstyrelsen i *Malmöhus* län: Fastän länsstyrelsen icke vågade förneka, att den motivering som å sid. 24 och 25 anförts för förslaget i 18 § 1 mom. 4, må kunna äga berättigande, ville länsstyrelsen likväl hemställa, att något annat beräkningssätt än det föreslagna komme till användning. Vore de förut angivna avdragen icke tillfyllest, vore bättre att öka dem. Länsstyrelsen befarade nämligen, att det föreslagna beräkningssättet komme att vålla besvärligheter vid taxeringsarbetet. Länsstyrelsen skulle hellre sett, att särskilda och lätthanterliga progressions-tabeller inrättats för olika slag av skattskyldiga, allt efter antalet personer, som genom dem hade sin försörjning. Helt säkert skulle sådana skalor kunnat inrättas, medförande fullt lika rättvisa beskattningsprinciper, som dem man velat vinna genom ett komplicerat avdragssystem.

18 § 2 mom.

Länsstyrelsen i *Jönköpings* län ifrågasätter, huruvida skäl förefinnas att låta skatteplikten, för annan skattskyldig än svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, inträda först vid beskattningsbart belopp av 100 kronor i stället för, såsom eljest är förslaget, vid ett dylikt belopp av 10 kronor.

19 och 20 §.

Länsstyrelsen i *Stockholms* län: Beträffande den föreslagna skatteskalen syntes icke kunna förnekas, att densamma såsom rörlig under vissa förhållanden erbjöde tekniska fördelar men då den vore begränsad nedåt och icke uppåt, ställde sig länsstyrelsen tveksam gent emot densammans lämplighet. Införandet av en skatteskala av sådant slag, som sakkunniga tänkt sig, skulle otvivelaktigt giva ökad fart åt den oro för för höga skatter, som otvivelaktigt förefunnes bland de skattskyldiga, och därigenom verka förlamande på företagsamheten hos landets näringsidkare. Det vore därför välbetänkt att stadga den gräns, intill vilken skatt får uttagas, såvida icke, vilket vore bättre, det vid författningens antagande skulle kunna ställas i utsikt, att icke någon väsentlig höjning i skatten komme att företagas under en tid av förslagsvis tre eller fem år. Vidare kunde anmärkas det opraktiska i att föreslå en skala byggd på ett penningvärde, som icke nu är för handen, och som av allt att döma icke komme att bli rådande inom överskådlig framtid.

Länsstyrelsen i *Älvsborgs* län. Den i 19 § fastställda skatteskalen komme att verka tryckande för de mindre inkomsttagarna, varmed länsstyrelsen avsåge dem med inkomstbelopp intill 20,000 kronor, och syntes en jämkning härutinnan vara behövlig. Däremot ville det synas, som en skärpning av skattesatsen utan fara för överbelastning skulle kunna vidtagas vid inkomst av 100,000 kronor och vidare, där samma procent-sats gäller för närmaste 100,000-tal.

Länsstyrelsen i *Värmlands* län har uttalat sig för de sakkunnigas förslag i fråga om skatteskalans anordnande. Fördelen med en enda och sammanhängande skala vore onekligen beaktansvärd. Den företedde vidare lämplig utgångspunkt i skattekvot med tillbörlig jämnhet upp till skäligt skattemaximum. Inom rimlig gräns ägde skalan visserligen möjlighet till ökad belastning, men huruvida denna gräns kunde sättas så hög, som av de sakkunniga antagits, syntes dock tvivelaktigt. Gränsen för det skäliga uppnåddes säkerligen vida tidigare. Om än till grundbeloppet moderat, borde skalan användas med en varsamhet, som gjorde det möjligt för de högre inkomsterna att uppbära skattetrycket.

Länsstyrelsen i *Malmöhus* län: Det måste beklagas, om skatteskalen slutligt komme att avvägas efter penningvärdets ställning före kriget, ty detta syntes nämligen med all säkerhet kunna antagas komma att göra en extra inkomst- och förmögenhetsskatt permanent, eftersom penningvärdet med största sannolikhet aldrig torde komma att stadigvarande återgå till och stanna vid samma nivå som före kriget.

Oavsett det ökade arbetet vid taxering och debitering, som alltid bleve en följd av den extra skattens bibehållande, syntes häremot kunna anföras stora betänkligheter med avseende å det osäkerhetstillstånd, som därigenom uppkomme och som med nödvändighet måste komma att skadligt inverka på utvecklingen av handel och industri, eller således på de huvudsakligaste skatteköllorna. För att dessa icke skola sina utan giva ett stadigt utbyte erfordrades nämligen framför allt, att de skattskyldiga visste vad de hade att inrätta sig efter i beskattningshänseende.

Vid avvägningen av en progressionsskala måste man alltid utgå från en viss bestämd skattesats, vid vilkens tillämpning skalan kunde anses giva ett rätt uttryck för den relativa skatteförmågan vid olika inkomst- och förmögenhetslägen. Frånginges denna skattesats, fungerade skalan icke på samma sätt, som man tänkt sig vid skalans avvägning. I själva verket skulle således, för den händelse växlande skattebehov kunde anses kräva olika skattesatsers användande, bliva erforderligt att inrätta olika progressionskalor allt efter skattesatsens storlek. Lämpligast vore givetvis, att progressionsskalan kunde på något sätt inrättas så, att den automatiskt växlade, allt efter som skilda skattesatser behövde uttaxeras. De sakkunniga hade emellertid icke djupare ingått på detta spörsmål, utan hade tänkt sig olika skattesatsers användande på en fixerad skala. Av betänkandet funne man emellertid, att de sakkunniga själva insett skalans begränsning i nu berörda hänseende, i det de förklarat sig anse, att med den av dem — visserligen icke definitivt — föreslagna skatteskalen en fördubbling av den normala skattesatsen utan större olägenhet skulle kunna uttagas. Det ville emellertid förefalla länsstyrelsen, som om den ifrågasatta skalan icke ens skulle kunna tåla en fördubblad skattesats, och under alla förhållanden syntes skalans begränsning i nu berörda avseende böra intagas i lagtexten.

Länsstyrelsen i Örebro län: Förslaget till ändrad progressionstabell och vad därmed äger samband syntes icke i och för sig böra föranleda erinran från länsstyrelsens sida. Då emellertid enligt förslaget riksdagen skall årligen fastställa den för alla skattskyldiga enhetliga skatteprocenten, utan att någon maximigräns stadgats, och det vore fara värt att under de närmaste åren skatteprocenten komme att sättas vida högre än 100 % av grundbeloppet, syntes det icke opåkallat, att länsstyrelsen i detta sammanhang uttalade sina allvarliga bekymmer för en utveckling, som syntes asylta, att den ojämförligt större delen av statsutgifterna skall täckas genom direkta skatter. Därav kunde följa, att ur nationalekonomisk synpunkt nyttig kapitalbildning försväras eller omöjliggöres till skada för det helas väl. Även när det gällde aktiebolag eller därmed jämförliga sam-

manslutningar, måste man gå varliga fram, på det att icke näringslivet obehörigen hämmades och nyttig företagsamhet onödigtvis försvårades. I all synnerhet under de närmaste åren, då efter allt att döma nedgående konjunkturer komme att råda, låge det makt uppå att icke de direkta skatterna sättas för höga eller progressionen göres för stark. Varuprisen visade nämligen för det närvarande tendens att falla, och det vore långt ifrån visst, att värdet å utgående inventarier och varulager vid rörelseidkarens bokslut beräknats så lågt, att förluster vid realisation vore uteslutna. Skatteförmågan vid tiden för betalningen syntes vid sådant förhållande icke blott *kunna* bliva utan även *verkligen* bliva avsevärt mindre än vid taxeringen beräknats.

Länsstyrelsen i *Uppsala* län, som funnit ifrågavarande förslag vara med omsorg och sakkunnighet utarbetade, har vidare följande uttalande: »I promemorian uttalas med full rätt att penningvärdets fall är av beskaffenhet att utöva en förryckande inverkan på skatteprogressionen. Sålunda bör, under antagande att penningvärdet fallit med 50 procent, en samtidigt inträdd fördubbling av inkomst rätteligen icke medföra skatteprocentens höjande. Detta framhålles även i promemorian till stöd för de sakkunnigas uppfattning, att en särskild anledning funnits att med de under kristiden nödvändiga nya direkta skatter belägga allenast medelstora och större inkomster, och att förty skatteskalen icke bör så avvägas, att dess grundbelopp skulle innefatta icke blott nuvarande ordinarie skatt och tilläggsskatten för år 1918 utan även extra skatten för samma år. I själva verket för konsekvensen ännu längre. En inkomst, som under penningvärdets fall förblivit nominellt densamma, eller som åtminstone icke stigit så mycket, som motsvarar sänkningen, belastas alltför hårt även med tillämpning av oförändrad skatteprocent. Om penningvärdet stiger över den nivå, som antogs vid skatteskalans fastställande, gäller ett omvänt förhållande. Det riktiga vore, att skatteskalen bleve glidande och kunde inställas efter penningvärdets förändringar, vilket väl enklast kunde ske därigenom, att *för skatteprocentens bestämmande* det beskattningsbara beloppet sänktes eller höjdes genom viss, tid efter annan fastställd, reduktionsfaktor. Ett konstaterande av penningvärdets förändringar lärer även ur andra synpunkter bliva oundgängligt. Särskilt förutsättes ett sådant för en rättvis och rimlig värdestegringsbeskattning eller konjunkturinkomstbeskattning.»

25 § 1 och 2 mom.

Länsstyrelsen i *Uppsala* län ifrågasätter, om 1 mom. bör tillämpas å makar, som faktiskt leva helt och hållet skilda, och särskilt efter hem-

skillnad, och anför i fråga om 2 mom., att där föreslagna regel syntes böra gälla endast i det fall, att båda de ifrågakavande personerna vid mantalsskrivning eller i deklaration lämnat uppgift om sammanlevnaden.

Länsstyrelsen i *Stockholms* län anmärker beträffande 2 mom., att stadgandet, som icke lär kunna i praktiken genomföras annat än undantagsvis, bör utgå.

Länsstyrelsen i *Södermanlands* län anser stadgandet i 2 mom. synnerligen olämpligt och ägnat att i många fall göra taxeringsnämndernas ställning ytterst svår.

Länsstyrelsen i *Västerbottens* län anför, i fråga om 2 mom., att det ej kan vara lämpligt att i vissa fall åt taxeringsmyndigheterna överlåta bedömandet, huruvida man och kvinna sammanleva såsom man och hustru, och att stadgandet i allt fall torde sakna mera praktisk betydelse, vadan länsstyrelsen avstyrker fastställandet av ifrågavarande bestämmelse.

Länsstyrelsen i *Malmöhus* anför beträffande 2 mom., att det icke torde kunna förväntas, att de såsom makar sammanlevande ogifta personerna själva skola frivilligt lämna uppgifter om ett förhållande, som för dem skulle leda till ökad beskattning av deras inkomster, och att det ävenledes syntes komma att ställa sig vanskligt för taxeringsmyndigheterna att utan uppgift från de skattskyldigas egen sida träffa ett avgörande i denna grannliga fråga. Ävenledes kunde svårigheter uppstå, där den ena personen lämnat uppgift i nu berörda hänseende medan den andra eventuellt helt förnekar förhållandet. Slutligen skulle det föreslagna stadgandet orsaka vanskligheter i sådana fall, där gemensam taxering ägt rum, men sammanlevnaden sedermera upphört vid tiden för skattens betalande.

25 § 3 mom.

Länsstyrelsen i *Norrbottens* län anför, att vad här föreslagits innebär ett lagfästande av en praxis, som på många håll redan torde tillämpas på landsbygden. Emot införandet av denna princip i den form, som föreslagits, syntes ingen anmärkning vara att göra.

Länsstyrelsen i *Malmöhus* län: Vad den s. k. familjebeskattningen angår, innefattade förslaget delvis vad som hittills praktiserats, om ock nuvarande skatteförordning icke uttryckligen därom stadgat, delvis ock vad som kan anses såsom konsekvenser av de nu föreslagna familjeavdragen vid beskattningen. Därvid funnes således i stort sett intet att erinra.

Överståthållarämbetet ifrågasätter, huruvida den här föreslagna bestämmelsen kan anses med rättvisa och billighet överensstämmande. Be-

stämmelsen ledde nämligen därtill, att skattskyldighet komme att påvila sådant barns inkomst i större utsträckning och eventuellt efter högre procentsats än om barnet haft något högre inkomst och självt taxerats för densamma, ett förhållande som lätt kunde leda till en övervärdering av inkomsten, särskilt i fråga om uppskattning av värdet å naturaförmåner. Bestämmelsen ledde även till den oegentligheten, att samma inkomst, som innan barnet fyllt 21 år drabbats av en ganska avsevärd skatt, bleve efter det barnet uppnått nämnda ålder helt skattefri.

Ungefär samma synpunkter uttalas av länsstyrelsen i *Stockholms* län, som vidare anför: Såvida icke hemmavarande barn utan hänsyn till ålder i varje fall kunna för sin inkomst taxeras särskilt med beräkning av skatten exempelvis efter samma grunder, som om äkta makar är stadgat, torde de nuvarande bestämmelserna om hemmavarande barns beskattning vara att föredraga framför dem de sakkunniga föreslagit.

Länsstyrelsen i *Uppsala* län: Med fäst avseende på förhållandena, sådana de i det stora flertalet fall faktiskt gestalta sig, syntes skattskyldig för den inkomst, som åtnjutes av hemmavarande eller av honom underhållet barn, icke böra beskattas till denna inkomsts fulla belopp. Riktigast vore för övrigt, att den skattskyldige och barnet taxerades var för sig, men skatten beräknades efter de i 25 § 1 mom. sista stycket stadgade grunder, dock att av barnets inkomst endast hälften eller två tredjedelar inräknades. Härigenom undvekes även de svårigheter, som skulle uppkomma genom tillämpning av sista stycket 25 § 3 mom. med hänsyn till omöjligheten att av taxeringslängden inhämta, huru stor del av skatten belöper å barnets inkomst.

Länsstyrelsen i *Jönköpings* län: Skattskyldigs ifrågavarande barn kunde hava inkomst av anställning i den skattskyldiges verksamhet. Ifrågasätts kunde då, om den skattskyldiga skall taxeras jämväl för sådan inkomst. Men då den skattskyldige icke får göra något som helst avdrag från sin inkomst för utgiften för barnet, syntes taxering ej böra ske. Ehuru detta kanske utan vidare fölle av sig självt, hade länsstyrelsen velat erinra om saken. Om bestämmelsen i tredje stycket skall få någon betydelse, måste i taxeringslängd, uppbördsbok och restlängd anteckning ske om det skattebelopp, som belöper på barnets inkomst eller förmögenhetsdel. Stadgandet, som sålunda skulle medföra avsevärt besvär för vederbörande uppbördsmyndigheter, kanske utan nämnvärt gagn, gäve vidare anledning till spörsmålen, huruvida den skattskyldiges eller barnets tillgångar i första hand skola tagas i anspråk för barnets skatt samt huruvida den skattskyldige äger regressrätt mot barnet för vad han fått betala för detsamma.

Länsstyrelsen i *Blekinge* län: Att föräldrarna skola taxeras för sina omyndiga barns inkomster, vore nog riktigt, men deklarationsplikten kunde härigenom understundom bliva rätt vanskelig för en mycket samvetsgrann person, då föräldrar givetvis ej alltid kunde i detalj äga kännedom om barnets inkomster åtminstone av arbete.

Länsstyrelsen i *Värmlands* län: För den av de sakkunniga föreslagna utvidgningen av familjebeskattningen hade framhållits avsikten att träffa den hos familjefadern samlade skatteförmågan. En dylik taxering kunde knappast sägas av erfarenheten visat sig behöfelig eller av förhållandena påkallad. De från barnen härflytande inkomstbeloppen vore vanligen mindre betydande och någon gång hade dessa inkomster medtagits i den skattskyldiges taxering, liksom avdragen för barn enligt 9 § i allmänhet högst betydligt reducerats av taxeringsnämnden, där de icke helt och hållet utesluts. I varje fall syntes de föreslagna bestämmelserna ägnade att medföra ökade arbeten för nämnderna i följd av rätt invecklade bestämmelser vid beräkningen av barnens inkomster. Knappast syntes skäligt att för dylika relativt obetydliga skatteintäkter ytterligare belasta taxeringsnämnderna.

Länsstyrelsen i *Västmanlands* län: En riktigare tillämpning av principen om beskattningens anpassning efter de skattskyldigas olika skatteförmåga syntes innefattas i den föreslagna bestämmelsen, som avser skattskyldigs taxering under vissa förutsättningar jämväl för hemmavarande eller av honom underhållet barns inkomst. Det uppställda villkoret, att barnet icke uppnått 21 år, syntes dock böra bortfalla, då väl ej så sällan kan inträffa att barn, särskilt söner, som hava för avsikt att övertaga faderns yrke, för sådant ändamål kvarstanna i hemmet även efter denna levnadsålder och något giltigt skäl icke syntes förefinnas, varför icke även under sådana förhållanden barnets inkomster, om de icke taxeras särskilt, böra inräknas i föräldrarnas taxering.

Länsstyrelsen i *Örebro* län: En nyhet i förslaget är att utsträcka föräldrarnas skatteplikt att omfatta hemmavarande eller av föräldrarna underhållna omyndiga barns inkomst, för så vitt icke barnet självt beskattas därför. Såsom skäl åberopades, att föräldrarnas skatteförmåga ökas genom barnens inkomst. Utan tvivel låge ett visst berättigande häri och i de fall, då inkomsten utgöres av kapitalinkomst eller härflutit av fast egendom eller av verksamhet i den näring eller rörelse, som bedrives av någon av föräldrarna, syntes åtgärder i förslagets syfte vara befogade. Denna länsstyrelsens uppfattning grundades emellertid icke så mycket på övertygelse om teoriens riktighet i och för sig utan fasthellre på en önskan att förekomma icke så sällan förekommande försök

att genom uppdelning av inkomsten å familjedelägarna vinna lindring i beskattningen. Gällde det däremot arbetsinkomst, som härflutit av barns anställning hos utomstående person, hade länsstyrelsen den uppfattningen, att motiven till förslaget icke äro alldeles övertygande. Föräldrarnas skatteförmåga ökades nämligen ingalunda med barnets hela inkomst utan endast med den del därav, över vilken någon av föräldrarna disponerar. Med kännedom om ungdomens sätt att handskas med penningar kunde länsstyrelsen därför icke finna annat än att förslaget medförde ökad skattebörda för föräldrarna utan däremot svarande större skattekraft. Då det knappast läte sig göra att ålägga föräldrarna skatteplikt för allenast viss del av barnets arbetsinkomst från främmande arbetsgivare, syntes det länsstyrelsen vara lämpligast att omarbета stadgandet att avse allenast sådan barnets inkomst, som, enligt länsstyrelsens i det ovanstående uttalade åsikt, utan olägenhet kunde beskattas hos föräldrarna. Länsstyrelsen anför vidare, att tillämpningen av ifrågavarande förslag, sådant det utformats, skulle leda till viss störande ojämnhet. Denna skulle visserligen undvikas, därest ett stadgande infördes av innehåll, att hemmavarande eller av föräldrarna underhållet omyndigt barn icke i något fall skulle vara berättigat åtnjuta avdrag enligt 18 §, men ett sådant stadgande syntes av andra skäl icke kunna med framgång försvaras.

Det föreslagna stadgandet i 25 § 3 mom. tredje stycket syntes icke vara möjligt att i praktiken tillämpa, med mindre i taxeringslängden och i uppbördsboken angives, till vilket belopp barnets ansvarighet sträcker sig. Stadgandet syntes jämväl böra förtydligas därhän, att barnet ansvarar för lika stor del av skattebeloppet, som dess behållna inkomst utgör av föräldrarnas taxerade belopp. Länsstyrelsen betvivlade möjligheten av att alltid kunna av en fader erhålla en i allo riktig deklaration beträffande barns arbetsinkomst från främmande arbetsgivare, men hade intet att erinra mot att försök göres att på deklarationsvägen vinna önskad upplysning om barns inkomster, blott formuläret avfattades så, att man icke begär, att den skattskyldige skall på heder och samvete intyga riktigheten av det varom han äger blott ofullständig kännedom.

Länsstyrelsen i *Södermanlands* län anser, att man kan hava skäl att ställa sig tveksam i fråga om förslagets stadganden rörande familjeavdrag och skattskyldighet för hemmavarande barn. Det syntes som om vid högre barninkomst skattetungan skulle kunna bli lägre ej blott för familjeförsörjaren utan även sammanlagt för familjen i dess helhet. Vore denna konsekvens rätt utdragen, syntes densamma ådagalägga förslagets olämplighet i denna del, och då de nuvarande bestämmelserna i detta ämne icke, länsstyrelsen veterligt, visat sig i någon högre grad

olämpliga, ansåge sig länsstyrelsen icke kunna i denna punkt tillstyrka annan ändring, än att med hänsyn till penningvärdets fall de nuvarande barravdragen avsevärt höjas, ävensom att desamma må komma skattskyldig till godo oberoende av inkomstens storlek.

Taxeringsförrordningen.

Överståthållarämbetet framhåller den stora olägenheten av att deklarationsskyldighet bestämts inträda olika vid olika inkomstbelopp inom olika delar av riket, ja eventuellt även inom olika delar av samma taxeringsdistrikt. Intet hinder syntes förefinnas att faställa deklarationsskyldighet för hela riket till det lägsta belopp, som å någon ort kan föranleda taxering av inkomst, och avlämnandet av deklaration, även då skattskyldighet icke föreligger, medförde exempelvis den fördel, att personer, som undantagsvis av någon anledning ett år åtnjutit lägre inkomst än den å deras boningsort beskattningsbara, genom deklarationen hava större utsikt att undgå taxering för en av taxeringsmyndigheterna beräknad inkomst.

Länsstyrelsen i *Stockholms* län anmärker mot de under 2 § intagna förändrande bestämmelserna angående skyldighet att avgiva deklaration, att desamma för en stor mängd av skattskyldiga bliva besvärliga att efterleva och giva anledning till ökat arbete för taxeringsordförandena. Det vore därför önskvärt att hithörande bestämmelser förenklades. I alla händelser borde storleken av den förmögenhet, för vilken uppgiftsplikt åligger en skattskyldig, kunna angivas till bestämt belopp.

Det sätt, varpå det för varje särskild ort gällande ortsavdraget skall bekantgöras (26 §), syntes icke vara tillfyllestgörande. Det vore enligt länsstyrelsens förmenande nödvändigt, att en särskild kungörelse angående ortsavdragen utfärdas närmare deklarationstidens utgång, förslagsvis under senare hälften av januari månad, att genom länsstyrelsens försorg införas åtminstone en gång i tidningar inom orten.

Länsstyrelsen i *Jönköpings* län: Huruvida det icke blir nödvändigt, att skattskyldig lämnar fristående uppgift beträffande hustrus och barns inkomst, för vilken han skall taxeras, syntes tveksamt. Det vore faravärt att, om uppgifterna om inkomst och avdrag för hustru och barn skola införas i den skattskyldiges egen deklaration, i mycket stor utsträckning skola uppstå felaktigheter och bristande reda. Det syntes sannolikt nödvändigt att i 11 § erinra, att uppgift enligt punkt g) skall lämnas jämnväl för arbetsgivarens i hans rörelse eller yrke sysselsatta barn.

Länsstyrelsen i *Malmöhus* län anmärker, att det föreslagna stadgandet i 2 § 1 mom. b) kommer att ställa sig alltför krångligt i tillämpningen. Läns-

styrelsen hölle före, att det är av mindre betydelse om deklarationsplikt och skatteplikt icke alldeles helt sammanfalla, men att det däremot är av synnerligen stor betydelse, att alla och envar bliva på ett klart och redigt sätt underkunniga om huruvida deklarationsplikt åligger honom eller icke.

Länsstyrelsen i *Södermanlands* län anmärker, att den i 26 § 1 mom. omförmälda kungörelsen till allmänhetens underrättande även bör innehålla uppgift om beloppet av det för varje i kungörelsen omförmäld ortsgrupp fastställda ortsavdraget.

Vad länsstyrelsernas uttalanden innehålla utöver vad härovan meddelats står delvis i mindre direkt sammanhang med de uppgifter, som de sakkunniga nu haft sig förelagda. Sålunda har av länsstyrelsen i *Örebro* län ifrågasatts, dels huruvida icke borde införas ett stadgande, att pensioner enligt lagen om allmän pensionsförsäkring skola från beskattning undantagas, dels huruvida icke skyldighet borde åläggas vederbörande registreringsmyndighet att uppgiva, vilka aktiebolag och ekonomiska föreningar vid nästföregående års slut äro registrerade, med uppgift om aktiekapital i förekommande fall ävensom vederbörande firmatecknare. I visst samband med de sakkunnigas uppgift står däremot ett av länsstyrelsen i *Jönköpings* län gjort uttalande om det avsteg från principen om skatteförmågan såsom grundval för skattskyldigheten, som förefinnes såväl i gällande förordning, som i det föreliggande förslaget, och består däri, att skattskyldig icke får åtnjuta något som helst avdrag för vad han utbetalar såsom bidrag till uppfostran och undervisning för barn, som är över 21 år. För barn, som fortsätta sin skolutbildning, säger länsstyrelsen komma de allra drygaste utgifterna, efter det de fyllt 21 år, och säkerligen äro, vad det stora flertalet av den studerande ungdomen angår, förhållandena sådana, att föräldrarna måste vidkännas stora uppoffringar och jämväl skuldsättning för barnens utbildning.

Samma länsstyrelse har även ansett, att principen om gemensam taxering borde kunna tillämpas på annan sammanslutning av familjemedlemmar än föräldrahuset. Det vore nämligen ingalunda ovanligt, att äldre syskon bilda hem för sina mindre syskon eller att en person omhändertar någon nära anhörigs efterlämnade barn. En sådan sammanslutning borde jämnställas med föräldrahemmet både i fråga om familjeavdrag och familjemedlemmarnas beskattningsbara inkomst.

Bilaga 6.

V. P. M.

angående de finansiella verkningarna för staten av visst förslag till ändringar i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt m. m.

Anbefalld att till Kungl. finansdepartementet inkömma med en P. M. angående vissa under november föregående år av mig såsom ledare av den s. k. skattestatistiska utredningen företagna beräkningar över de finansiella verkningarna för staten av ett av de inom departementet tillkallade »skattesakkunniga» då framlagt förslag till revidering av förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, får jag härmed vördsamt anföra följande.

Det utdrag av författningsförslaget, efter vilket beräkningarna utförts, var av följande lydelse:

»§ 17 mom. 1. Den enligt de i 3 kap. angivna grunderna uppskattade inkomsten samt en sextiondedel av den enligt de i kap. 5 angivna grunderna uppskattade förmögenheten utgöra tillsammans *taxerat belopp*. Det taxerade beloppet utföres i fulla tiotal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt tiotal, bortfaller.

Inkomstskatt och förmögenhetsskatt utgå i en summa efter ett med avseende å det taxerade beloppets storlek bestämt *beskattningsbart belopp*.

Mom. 2. För annan enskild skattskyldig än svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven, ävensom för andra juridiska personer än inländska aktiebolag och solidariska bankbolag utgör det taxerade beloppet beskattningsbart belopp och inträder skatteplikt, när det beskattningsbara beloppet uppgår till 100 kronor.

För svensk medborgare, som är här i riket mantalsskriven uträknas det beskattningsbara beloppet efter de i följande § angivna grunder.

§ 18 mom. 1. Med avseende å levnadskostnadernas höjd indelas samtliga orter inom riket i fem grupper (*ortsgrupper*), därvid ortsgrupp 1 omfattar orter med de billigaste och ortsgrupp 5 orter med de dyraste levnadskostnaderna. Denna indelning verkställas av socialstyrelsen en-

ligt de närmare föreskrifter, Konungen äger meddela, och gäller för en tid av fem år i sänder.

Ogift skattskyldig (varmed jämställes änklings, änka och fränskild) som icke har annan att försörja äger att från det taxerade beloppet såsom fria från skatt avdraga:

om han är bosatt å ort tillhörande grupp 1	600 kr.
» » » » » » » » 2	700 »
» » » » » » » » 3	800 »
» » » » » » » » 4	900 »
» » » » » » » » 5	1.000 »

Har ogift skattskyldig hemmavarande omyndiga eller av honom underhållna omyndiga barn, äger han att ytterligare avdraga för ett barn 200 kronor och för varje följande barn 100 kronor.

Är skattskyldig gift, äger han att avdraga 200 kronor mera än å samma ort bosatt ogift skattskyldig, som icke har annan att försörja.

Gift skattskyldig äger att för varje hemmavarande omyndigt eller av honom underhållet omyndigt barn avdraga 100 kronor.

I fråga om barn, vilkets föräldrar båda leva, men icke äro gifta med varandra, äger modern åtnjuta ovan stadgat avdrag, utom för det fall att barnet vistas hos fadern, då fadern äger åtnjuta avdraget.

I enskilda fall, då skattskyldigs skatteförmåga på grund av särskilda omständigheter (underhåll av andra närstående än dem, till vilka hänsyn enligt det föregående tagits, långvarig sjukdom eller olyckshändelse) är väsentligen nedsatt, må det skattefria avdraget ökas med högst 500 kronor.

Den del av det taxerade beloppet, som överstiger sålunda medgivet skattefritt avdrag men icke dubbla beloppet av samma avdrag, upptages i det beskattningsbara beloppet till sin halva storlek.

Återstoden av det taxerade beloppet ingår i sin helhet i det beskattningsbara beloppet.

Mom. 2. Det beskattningsbara beloppet utföres i fulla tiotal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt tiotal bortfaller.

§ 19. Inkomst- och förmögenhetsskatt utgår för den del av det beskattningsbara beloppet som icke överstiger 3,000 kr. med 3 % för den del av det beskattningsbara beloppet, som överstiger

	3,000	men ej	10,000	kr. med	3,5 %
d:o	10,000	» »	20,000	» »	4 »
d:o	20,000	» »	50,000	» »	5 »

för den del av det beskattningsbara beloppet, som överstiger

	50,000	men ej	100,000	kr. med	6	%
d:o	100,000	»	»	200,000	»	7
d:o	200,000	»	»	300,000	»	8
d:o	300,000	»	»	400,000	»	9
d:o	400,000	»	»	500,000	»	10
d:o	500,000	»	»	600,000	»	11
d:o	600,000	»	»	700,000	»	12
d:o	700,000	»	»	800,000	»	13
d:o	800,000	»	»	900,000	»	14
d:o	900,000				»	15

dock att skatten icke må i något fall överstiga 10 % av det beskattningsbara beloppet.

(10 % nås vid ett beskattningsbart belopp av 907,300 kr., högre belopp erlägga sålunda 10 % i skatt).

§ 25 mom. 1. Är skattskyldig gift, skall i hans taxering enligt denna förordning inbegripas jämväl hustruns inkomst eller förmögenhet; dock att i fall, där hustrun haft inkomst eller förmögenhet, som rättsligen varit från mannens förvaltning undantagen, hustrun skall taxeras härför.

Skulle i senare fallet avdrag, vartill ena maken enligt 10 § är berättigad, överstiga dennes inkomst, må överskjutande beloppet avräknas från den andre makens behållna inkomst.

Hava makar blivit särskilt taxerade, skall det beskattningsbara beloppet bestämmas efter båda makarnas taxerade belopp sammanräknade och skall skatt beräknas efter det sålunda bestämda beskattningsbara beloppet samt påföras vardera maken efter förhållandet mellan dennes taxerade belopp och summan av de för båda makarna taxerade beloppen.

Mom. 2. Har skattskyldig hemmavarande omyndiga eller av honom underhållna omyndiga barn, skall, därest barnen icke skola själva taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt, den skattskyldige taxeras jämväl för sådant barns inkomst och förmögenhet.

Skulle i sådant fall avdrag, vartill den skattskyldige jämlikt § 10 är berättigad, överstiga hans inkomst, må överskjutande beloppet avräknas från barnens behållna inkomst, men må däremot icke, därest dylika avdrag, vartill barn är berättigat, överstiga barnets inkomst, överskjutande beloppet avräknas å den skattskyldiges eller övriga barns behållna inkomst».

En undersökning angående de finansiella verkningarna av detta

författningsförslag bör tydligen gå ut på att visa, i vad mån detsamma genomförande skulle leda till en minskning eller en ökning av inkomst- och förmögenhetsskatten. Men vid sidan härav torde en sådan undersökning böra giva upplysning om i vilken mån förslaget är ägnat att förskjuta skattetrycket från vissa sociala lager eller inkomstgrupper av befolkningen till andra.

Det material, som stått till buds för en dylik undersökning, har varit vissa på grundval av taxerings- och mantalslängder företagna statistiska bearbetningar angående 1917 års taxeringar till inkomst- och förmögenhetsskatt, i den mån dessa bearbetningar vid tiden för undersökningens verkställande förelågo färdiga inom den »skattestatistiska utredningen». För förevarande ändamål hava bearbetningarna ifråga till en början kommun för kommun kompletterats med uppgifter om antalet taxerade med 1 barn och med flera barn inom de olika inkomst- och civilståndsgrupperna. Vidare hava de kommuner, som ingått i undersökningen, fördelats i grupper efter levnadskostnadernas höjd (jfr förslagets § 18 mom. 1). Då de sakkunnigas mig tillhandahållna förslag ingenting innehåller om vilka kommuner skola räknas till den ena eller den andra ortsgruppen, och ej heller det av socialstyrelsen avgivna utlåtandet över de sakkunnigas förslag giver någon strikt ledning för grupperingen, har densamma måst göras rätt summarisk. Därvid har såsom utgångspunkt använts den av socialstyrelsen år 1917 uppgjorda förslaget till dyrortsgruppering (jfr Sociala meddelanden 1917 n:r 5), varvid grupp 1 i föreliggande utredning satts lika med grupp 7 i socialstyrelsens förslag, grupp 2 lika med grupp 5 och 6 i socialstyrelsens förslag, grupp 3 lika med grupp 3 och 4 i socialstyrelsens förslag, grupp 4 lika med grupp 2 i socialstyrelsens förslag samt grupp 5 lika med grupp 1 i socialstyrelsens förslag. Emellertid har beträffande landsbygden denna fördelning endast i undantagsfall kunnat ske kommunvis utan i allmänhet efter härad, tingslag eller fögderier.

Efter dessa kompletteringar och ortsgrupperingar hava beträffande till inkomst- och förmögenhetsskatt år 1917 taxerade enskilda personer eller med dem likställda, med skillnad mellan land och stad och mellan ortsgrupper samt mellan inom kommunen mantalsskrivna svenska undersåtar och övriga, för var och en av de olika inkomst- och civilståndsgrupperna förelegat uppgifter angående antalet taxerade (med fördelning efter barnantal), taxerat belopp, antal barn, avdragsbelopp och uträknad skatt.

Det sålunda för beräkningar angående det framlagda förslagets finansiella verkningar tillrättalagda materialet representerar vad landsbygden angår inemot 15 % av den på enskilda skattskyldiga belöpande

inkomst- och förmögenhetsskatten och vad städerna angår inemot 25 %. Dessa procenttal giva vid handen, att materialet åtminstone med hänsyn till omfattningen torde kunna fylla kraven på representativitet, men, då det gäller att av detta material och de på detsamma utförda beräkningar draga slutsatser beträffande inkomst- och förmögenhetsskatten i dess helhet, torde böra hållas i minnet, att städerna här äro överrepresenterade på landsbygdens bekostnad. I vilken mån materialet med avseende på de olika ortsgruppernas inbördes storlek kan anses representativt, är svårt att avgöra, men, då, vad landsbygden angår, kommuner av olika typer och storlek från så gott som samtliga län ingå, och vad beträffar städerna, urvalet gjorts med särskild omsorg¹, torde skäl ej förefinnas att antaga, att någon av ortsgrupperna skulle vara över- eller underrepresenterad, men, som ovan antytts, har denna gruppering måst företagas efter nog så vaga linjer, vilket naturligtvis inverkar på beräkningarnas tillförlitlighet.

På grundval av detta material angående 1917 års taxeringar har sedan ortsgrupp för ortsgrupp, inkomstgrupp för inkomstgrupp, civilstånd för civilstånd med hänsyn tagen till barnantalet samt huruvida vederbörande haft att försörja ett eller flera barn beräkningar utförts angående de verkningar, som en tillämpning av de föreslagna bestämmelserna skulle haft på avdragsbelopp och uträknad skatt. Därvid har inkomsten för de taxerade inom en inkomstgrupp satts lika med genomsnittsbeloppet för gruppen. Det torde vidare observeras, att det enligt förslaget beräknade avdraget vid lägre inkomster och stort barnantal ofta överstigit det taxerade beloppet, och att i sådant fall, som sig bör, avdragsbeloppet reducerats så att det blivit lika med det taxerade beloppet. Vid beräkningarna har ingen hänsyn kunnat tagas till de i förslagets § 17 mom. 2 samt § 25 givna bestämmelserna i den mån de avvika från nu gällande och ej heller till de i § 18 mom. 1 givna bestämmelserna om ökning av det skattefria avdraget i ömmande fall.

Resultaten av de företagna beräkningarna föreligga i ett rätt omfattande tabellmaterial, varav ett sammandrag meddelas i tab. 1. I densamma åskådliggöres för de olika ortsgrupperna dels de faktiska skatteförhållandena enligt 1917 års taxering, dels dessa förhållanden sådana de skulle hava tett sig vid en tillämpning av de föreslagna bestämmelserna².

¹ Vid pass en tredjedel av Stockholms stad ingår i undersökningen.

² De smärre avvikelser, som på grund av materialets revidering tabellens siffror uppvisa i förhållande till tidigare till departementet meddelade, hava ingen som helst betydelse för det slutliga resultatet.

Av denna tabell framgår, att de föreslagna bestämmelserna skulle åstadkomma en ökning av inkomsskatten. Denna ökning uppgår, vad de undersökta städerna angår, till 974,677: 05 kronor eller 10,63 % av den på enskilda och med dem likställda faktiskt belöpande skatten, medan ökningen för den undersökta landsbygden stannar vid 14,640 kronor eller 0,52 %. Den stora skillnaden mellan städernas och landsbygdens procenttal hänger samman med den relativt talrika förekomsten på landsbygden av smärre inkomsttagare, för vilka, i synnerhet då de hava barn att försörja, det framlagda förslaget innebär en väsentlig skattelindring, medan däremot i städerna de stora inkomsttagarna äro så talrika, att deras enligt förslaget avsevärt stegrade skatteplikt, framkallad framför allt av den fortsatta progressionen, väger betydligt tyngre än skattelindringen för de smärre inkomsttagarna.

De ovan anförda talens innebörd med avseende på hela inkomst- och förmögenhetsskatten beräknas av nedanstående preliminära siffror angående 1917 års inkomst- och förmögenhetsskatts fördelning på enskilda och med dem likställda skattskyldiga samt på aktiebolag och solidariska bankbolag.

	Enskildas skatt, kronor	Aktiebolags skatt, kronor	Summa skatt, kronor
Landsbygd	20,071,161	10,865,275	30,936,436
Städer	38,655,338	42,868,910	81,524,248
Hela riket	58,726,499	53,734,185	112,460,684

Det ifrågavarande förslaget, tillämpat på 1917 års taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt, skulle sålunda öka denna skatt på landsbygden med 0,52 % av 20,071,161 kronor, d. v. s. med 104,370 kronor, och i städerna med 10,63 % av 38,655,338 kronor, d. v. s. med 4,109,062 kronor, och följaktligen för riket i dess helhet med 4,213,432 kronor. I förhållande till inkomst- och förmögenhetsskatten i sin helhet — för såväl enskilda som aktiebolag — utgör denna skatteökning på landsbygden 0,34 %, i städerna 5,04 % och i hela riket 3,75 %.

Såsom reservation beträffande dessa siffrors giltighet för tider, då förslaget är avsett att tillämpas, må erinras om att de abnorma inkomstförhållandena under år 1916 med dess stora konjunkturvinster äro ägnade att låta förslagets verkningar te sig gynnsammare för staten än vad fallet skulle hava varit, om beräkningarna utförts för ett normalt år.

Beträffande förslagets olika verkningar inom den ena och den andra dyrortsgruppen hänvisas till tabellen.

Förslagets betydelse för de enskilda inom olika inkomstgrupper av-

läses i tabellens kolumner 13 och 14. Den procentuella skatteminskningen eller skatteökningen för varje inkomstgrupp på land och i stad ter sig sålunda:

Taxerad inkomst.	Procentisk skatteminskning — eller ökning +.		Taxerad inkomst.	Procentisk skatteminskning — eller ökning +.	
	Landsbygd.	Städer.		Landsbygd.	Städer.
900 kr. och därunder	— 90·33	— 98·18	6,000 kr.	+ 12·64	+ 6·55
1,000—1,100 kr.	— 50·92	— 82·56	6,100— 8,000 kr.	+ 10·83	+ 3·64
1,200—1,400 »	— 38·83	— 61·66	8,100—10,000 »	+ 10·80	+ 4·88
1,500—1,700 »	— 25·19	— 42·50	10,100—12,000 »	+ 8·43	+ 3·99
1,800—2,000 »	— 16·75	— 37·59	12,100—15,000 »	+ 7·14	+ 3·29
2,100—2,500 »	— 11·81	— 29·92	15,100—20,000 »	+ 5·21	+ 2·14
2,600—3,000 »	— 0·58	— 16·62	20,100—30,000 »	+ 4·49	+ 1·88
3,100—3,600 »	+ 0·53	— 16·33	30,100—50,000 »	+ 4·49	+ 2·90
3,700—4,500 »	+ 2·58	— 11·33	50,100—80,000 »	+ 3·83	+ 3·26
4,600—5,900 »	+ 6·30	— 4·70	80,100 kr. och däröver	+ 20·51	+ 27·21
Mindre än 6 000 kr. av föreningar, utl. undersåtar m. fl.	+ 33·33	+ 33·33	Summa	+ 0·52	+ 10·63

Såsom denna tablå utvisar, innebär förslaget en synnerligen kraftig skattelindring för de mindre inkomsttagarna, framför allt i städerna. Förslaget torde sålunda medföra så gott som skattebefrielse för inkomsttagare under 900 kr. i städerna och i det närmaste även på landsbygden. Sedan minskas de enskildas vinst av förslaget inkomstgrupp för inkomstgrupp för att på landsbygden vid en taxerad inkomst av 3,100—3,600 kronor och i städerna vid en taxerad inkomstskatt av 6,000 kronor bytas till förlust, d. v. s. till skatteökning. Denna når beträffande svenska undersåtar sin avsevärdaste höjd, 20,51 % på landsbygden och 27,21 % i städerna, inom den högsta inkomstgruppen, 80,100 kronor och däröver. Att märka är emellertid, hurusom den av förslaget verkade skatteökningen för de inkomstgrupper, som ligga under den högsta gruppen, procentiskt taget icke stiger med stigande inkomst utan når sin högsta höjd, på landsbygden 12,64 % och i städerna 6,55 %, vid 6,000 kronors inkomst för att sedan jämnt sjunka å landsbygden till och med den näst högsta inkomstgruppen, 50,100—80,000 kronor, och i städerna till och med

inkomstgruppen 20,100—30,000 kronor, varpå stegringen på nytt begynner.

Huru skattetrycket skulle förskjutas genom det framlagda förslaget, tillämpat på 1917 års taxering, torde bäst åskådliggöras av nedanstående tablå angående olika inkomstgruppers procentuella andel av den på enskilda ankommande inkomst- och förmögenhetsskatten, dels faktiskt, dels vid tillämpning av det framlagda förslaget.

Inkomstgrupper.	Landsbygd.		Städer.	
	Faktiskt	Enligt förslaget	I faktiskt	Enligt förslag
	%	%	%	%
3,000 kr. och därunder	24.0	17.1	7.9	4.3
3,100— 6,000 kr.	15.8	16.4	6.9	5.9
6,100—10,000 »	9.3	10.2	6.0	5.6
10,100—15,000 »	6.3	6.7	5.5	5.1
15,100—20,000 »	4.6	4.8	3.9	3.6
20,100—30,000 »	6.0	6.3	5.9	5.4
30,100—50,000 »	7.6	8.0	8.5	7.9
50,100—80,000 »	6.9	7.1	7.3	6.8
80,100 kr. och däröver	19.5	23.4	48.1	55.4
	Samtliga 100	100	100	100

Med hänsyn till den stora andel av skatten, som kommer på inkomstgruppen 80,100 kronor och däröver, hade det givetvis varit av intresse, och tillika till fördel för beräkningarna, om denna grupp varit vidare uppdelad, men på det stadium de åt undertecknad uppdragna skattestatistiska utredningarna ännu befinna sig, kan en sådan uppdelning ej företagas utan rätt vidlyftigt arbete, varför densamma måst tills vidare anstå.

Även i fråga om anförda siffror beträffande skattetryckets fördelning och den förskjutning, som förslaget härutinnan skulle åstadkomma, erinras om 1917 års abnorma förhållanden och deras förryckande inverkan på resultaten.

* * *

Såsom preliminärt resultat av »skattestatistiska utredningens» statistik över aktiebolagens inkomstskatt meddelas i tab. 2 en översikt över till inkomstskatt år 1917 taxerade inländska aktiebolag och solidariska bankbolag, fördelade efter inkomstens storlek i förhållande till kapitalet.

Till inkomstsskatt år 1917 taxerade inländska aktiebolag och solidariska bankbolag, med fördelning efter inkomstens storlek i förhållande till kapitalet: antal, sammanlagt kapital, taxerat belopp och uträknad skatt.

Preliminära tal.

1	2	3	4	5	6
Inkomst och förhållande till kapitalet.	Skatteprocent.	Antal taxerade bolag.	Sammanlagt kapital, kr.	Taxerat inkomstbelopp, kr.	Uträknad skatt, kr.
Ej överstigande 4 procent	2·50	755	263,845,139	6,042,800	151,450
Överstigande 4 men ej 5 procent .	2·55—2·70	206	46,619,661	2,277,900	60,106
» 5 » » 6 » .	2·75—2·85	181	56,573,724	3,111,900	87,262
» 6 » » 8 » .	2·90—3·15	394	115,951,246	8,213,900	249,521
» 8 » » 10 » .	3·20—3·45	350	327,400,407	29,090,300	972,294
» 10 » » 12 » .	3·50—3·75	298	356,924,211	38,162,700	1,370,601
» 12 » » 15 » .	3·80—4·05	392	540,219,831	78,057,100	3,071,414
» 15 » » 20 » .	4·10—4·55	566	386,099,066	64,785,692	2,760,544
» 20 » » 30 » .	4·60—5·05	839	453,952,541	114,796,600	5,518,583
» 30 » » 40 » .	5·10—5·30	563	323,278,171	109,328,900	5,663,503
» 40 » » 50 » .	5·35—5·40	363	167,381,404	75,664,553	4,074,295
» 50 » » 60 » .	5·45—5·50	263	194,263,647	93,730,300	5,242,224
» 60 » » 75 » .	5·55—5·60	238	125,283,501	89,919,400	5,053,958
» 75 » » 100 » .	5·65—5·80	231	76,131,033	63,156,600	3,596,930
Ej överstigande 100 procent	2·50—5·80	5,639	3,433,953,582	776,338,645	37,872,685
Överstigande 100 men ej 120 procent .	5·85	131	55,920,039	60,366,740	3,531,143
» 120 » » 140 » .	»	77	13,111,859	17,318,500	1,013,133
» 140 » » 170 » .	»	71	23,044,278	35,798,800	2,094,011
» 170 » » 200 » .	»	55	23,509,691	43,602,400	2,550,728
» 200 » » 250 » .	»	53	20,713,049	48,474,800	2,835,788
» 250 » » 300 » .	»	27	5,076,743	13,883,600	810,911
» 300 » » 400 » .	»	42	5,476,711	18,770,000	1,093,045
» 400 » » 500 » .	»	18	1,771,513	7,609,500	445,155
» 500 » » 750 » .	»	29	1,408,505	8,611,100	503,749
» 750 » » 1000 » .	»	11	586,107	4,817,700	281,836
» 1 000 procent	»	16	726,510	11,914,600	697,001
Överstigande 100 procent	5·85	530	151,345,005	271,167,740	15,861,500
Samtliga bolag	2·50—5·85	6,169	3,585,298,587	1,047,506,385	53,734,185

Siffrorna i denna tabell, vilka redan tidigare delgivits departementet, äro, som sagt, preliminära. Den bristande överensstämmelse, som här och var förefinnes de olika kolumnerna emellan, beror på vissa smärre fel i primärmaterialet — taxeringslängderna —, vilka ännu ej hunnit avlägsnas. Ett sammandrag av denna tabell finnes intaget å sid. 9, och där har en vidare uppdelning företagits för bolag med inkomster överstigande 100 % av kapitalet.

Den på aktiebolag och solidariska bankbolag ankommande inkomstskatten utgjorde enligt dessa tabeller 53,734,185 kronor, d. v. s. 47,78 % av inkomst- och förmögenhetsskatten i dess helhet år 1917.

För att belysa, i huru hög grad de inkomstskattetaxerade bolagen — d. v. s. de bolag som lämnat vinst — tilltagit i antal, sammanlagt kapital, taxerat belopp och skatt, ävensom denna skatts ökade andel av inkomst- och förmögenhetsskatten i dess helhet, meddelas här nedan siffror, angivande hithörande förhållanden enligt 1913 och 1917 års taxeringar.

År.	Antal bolag.	Sammanlagt kapital, kr.	Taxerad inkomst, kr.	Uträknad skatt.	
				Absoluta tal, kr.	I % av hela skatten.
1913	4,760	2,761,990,997	319,939,400	13,075,249	32·07
1917	6,169	3,585,298,587	1,047,506,385	53,734,185	47·78

1917 års från det normala avvikande skatteförhållanden giva sig i tab. 2 kraftigt tillkänna bland annat genom den talrika förekomsten av bolag med inkomster överstigande 100 % av kapitalet, utgörande ett antal av 530 mot 99 år 1913. 16 bolag hava att uppvisa en taxerad inkomst överstigande 1,000 % av kapitalet. Till större delen består denna grupp av brännvinsförsäljningsbolag, som även under normala förhållanden hava att uppvisa synnerligen höga inkomster i förhållande till kapitalet. Men i övrigt utgöras grupperna över 100 % i stor omfattning av aktiebolag, vilkas inkomster på grund av företagens art till större delen kunna sägas härflyta från konjunkturvinster.

Stockholm den 25 februari 1919.

Sven Odén.

TABELLER.

Tab. 1. Sammandrag av beräkningar rörande verkningarna av framlagt förslag
1917 års taxering för enskilda

1.		2.	3.	4.	5.	6.
Ortsgrupper och inkomstgrupper.		Antal taxerade.	Därav		Antal barn. ¹	Taxerat belopp, kr.
			med 1 barn. ¹	med flera barn. ¹		
<i>Landsbygd</i> (som varit föremål för utredning).						
<i>Grupp 1.</i>						
1	Taxerad inkomst om 900 kr. och därunder	15,762	1,635	3,493	13,097	10,900,700
2	1,000—1,100 »	8,022	1,047	2,443	9,181	8,331,300
3	1,200—1,400 »	7,177	1,186	2,419	9,320	9,175,800
4	1,500—1,700 »	4,252	601	1,551	5,407	6,710,000
5	1,800—2,000 »	2,650	365	913	3,302	5,037,000
6	2,100—2,500 »	2,352	297	784	2,889	5,264,100
7	2,600—3,000 »	1,482	213	447	1,706	4,161,400
8	3,100—3,600 »	1,106	145	347	1,312	3,704,800
9	3,700—4,500 »	1,100	138	315	1,196	4,489,500
10	4,600—5,900 »	917	113	270	962	4,765,400
11	mindre än 6,000 kr. av föreningar, utl. unders. m. fl. .	190	—	—	—	327,800
12	6,000 kr.	63	3	8	29	378,000
13	6,100—8,000 kr.	584	59	147	535	4,047,900
14	8,100—10,000 »	343	21	76	288	3,073,500
15	10,100—12,000 »	187	24	36	142	2,058,900
16	12,100—15,000 »	144	11	24	90	1,936,900
17	15,100—20,000 »	164	12	29	111	2,837,900
18	20,100—30,000 »	128	15	25	91	3,172,200
19	30,100—50,000 »	90	8	10	45	3,428,600
20	50,100—80,000 »	45	6	8	29	2,853,700
21	80,100 och däröver	33	3	5	18	5,738,600
22	Summa	46,791	5,902	13,350	49,750	92,394,000
<i>Grupp 2.</i>						
23	Taxerad inkomst om 900 kr. därunder	10,437	1,241	2,502	9,342	7,786,600
24	1,000—1,100 »	5,094	733	1,520	5,650	5,286,600
25	1,200—1,400 »	4,835	744	1,675	6,292	6,194,100
26	1,500—1,700 »	2,912	426	1,118	4,193	4,593,900
27	1,800—2,000 »	1,864	247	652	2,381	3,541,100
28	2,100—2,500 »	1,567	254	549	2,078	3,604,600
29	2,600—3,000 »	957	133	295	1,111	2,691,100
30	3,100—3,600 »	735	103	234	856	2,447,000
31	3,700—4,500 »	659	90	199	735	2,668,400
32	4,600—5,900 »	528	74	150	553	2,728,200
33	mindre än 6,000 kr. av föreningar, utl. unders. m. fl. .	121	—	1	3	195,400
34	6,000 kr.	35	—	1	7	210,000
35	6,100—8,000 kr.	306	43	86	327	2,130,000
36	8,100—10,000 »	136	8	32	100	1,227,900
37	10,100—12,000 »	94	14	27	96	1,041,500
38	12,100—15,000 »	79	8	23	80	1,063,200
39	15,100—20,000 »	65	8	18	62	1,110,100
40	20,100—30,000 »	64	8	13	52	1,576,200
41	30,100—50,000 »	51	6	9	40	1,956,700
42	50,100—80,000 »	24	2	7	25	1,435,200
43	80,100 och däröver	29	3	11	42	5,382,300
44	Summa	30,592	4,145	9,122	34,025	58,870,100

¹ Häri äro medräknade samtliga inkomstskattetaxerade barn under 15 år, upptagna i taxerings- eller

till ändring i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, tillämpat på personer och med dem likställda.

7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
Avdragsbelopp.		Belopp efter vilket skatt utgår.		Uträknad inkomst- och förmögenhetsskatt.		Minskning — eller ökning + av skattebeloppet.		
Faktiskt, kr.	Enl. förslaget § 18, kr.	Faktiskt, kr.	Enl. förslaget § 18, kr.	Faktiskt, kr.	Enl. förslaget kr.	Absoluta tal, kr.	%.	
1,706,850	10,722,780	9,193,850	177,920	36,775.40	5,337.60	-31,437.80	-85.5	1
1,349,900	7,524,200	6,981,400	807,100	41,888.40	24,213.00	-17,675.40	-42.2	2
1,451,850	7,752,690	7,719,950	1,423,110	61,759.60	42,603.30	-19,156.30	-31.0	3
892,750	5,081,380	5,817,250	1,628,620	58,172.50	48,858.60	- 9,313.90	-16.0	4
469,300	3,373,990	4,567,700	1,663,010	54,812.40	49,890.30	- 4,922.10	- 9.0	5
310,200	3,104,990	4,923,900	2,159,110	68,934.60	64,773.30	- 4,161.30	- 6.0	6
182,000	1,941,280	3,979,400	2,220,120	63,670.40	66,603.60	+ 2,933.20	+ 4.6	7
133,100	1,462,490	3,571,700	2,242,310	64,290.60	67,269.30	+ 2,978.70	+ 4.6	8
120,400	1,430,870	4,369,100	3,058,630	87,382.00	91,965.55	+ 4,583.55	+ 5.2	9
97,000	1,189,180	4,668,400	3,576,220	102,704.80	111,412.70	+ 8,707.90	+ 8.5	10
—	—	327,800	327,800	7,375.50	9,834.00	+ 2,458.50	+33.3	11
500	75,320	377,500	302,680	8,493.75	9,648.80	+ 1,155.05	+13.6	12
—	784,320	4,047,900	3,313,580	95,440.50	107,215.30	+11,774.80	+12.3	13
—	428,020	3,073,500	2,615,480	78,372.60	87,446.80	+ 9,074.20	+11.6	14
—	229,340	2,058,900	1,829,560	56,199.00	61,252.05	+ 5,053.05	+ 9.0	15
—	173,250	1,936,900	1,763,650	56,592.00	61,186.00	+ 4,594.00	+ 8.1	16
—	199,040	2,837,900	2,638,860	89,732.00	94,894.40	+ 5,162.40	+ 5.8	17
—	155,700	3,172,200	3,016,500	111,492.00	116,905.00	+ 5,413.00	+ 4.9	18
—	105,340	3,428,600	3,323,260	135,880.00	142,313.00	+ 6,433.00	+ 4.7	19
—	54,610	2,853,700	2,799,060	128,436.00	133,518.60	+ 5,082.60	+ 4.0	20
—	39,320	5,738,600	5,699,280	284,697.00	342,688.60	+57,991.60	+20.4	21
6,747,850	45,778,140	85,646,150	46,615,860	1,693,101.05	1,739,829.80	+46,728.75	+ 2.8	22
1,483,950	7,759,310	6,302,650	27,290	25,210.60	818.70	-24,391.90	-96.8	23
888,800	4,957,180	4,397,800	329,420	26,386.80	9,882.60	-16,504.20	-62.5	24
1,157,100	5,498,270	5,037,000	695,830	40,296.00	20,874.90	-19,421.10	-48.2	25
741,200	3,759,780	3,852,700	834,120	38,527.00	25,023.60	-13,503.40	-35.0	26
375,850	2,582,730	3,165,250	958,370	37,983.00	28,751.10	- 9,231.90	-24.3	27
279,800	2,308,780	3,324,800	1,295,820	46,547.20	38,874.60	- 7,672.60	-16.5	28
139,400	1,407,430	2,551,700	1,283,670	40,827.20	38,510.10	- 2,317.10	- 5.7	29
86,200	1,084,790	2,360,800	1,362,210	42,494.40	40,866.30	- 1,628.10	- 3.8	30
84,250	961,560	2,584,150	1,706,840	51,683.00	51,212.45	- 470.55	- 0.9	31
55,300	763,730	2,672,900	1,964,470	58,803.80	60,836.45	+ 2,032.65	+ 3.5	32
—	—	195,400	195,400	4,396.50	5,862.00	+ 1,465.50	+33.3	33
—	45,000	210,000	165,000	4,725.00	5,250.00	+ 525.00	+11.1	34
—	442,600	2,130,000	1,687,400	50,130.00	54,469.00	+ 4,339.00	+ 8.7	35
—	182,930	1,227,900	1,044,970	31,638.50	34,533.95	+ 2,895.45	+ 9.2	36
—	128,050	1,041,500	913,450	28,454.00	30,586.00	+ 2,132.00	+ 7.5	37
—	112,840	1,063,200	950,360	31,073.00	32,879.40	+ 1,806.40	+ 5.8	38
—	93,190	1,110,100	1,016,910	34,977.20	36,451.40	+ 1,474.20	+ 4.2	39
—	87,870	1,576,200	1,488,330	55,230.00	57,456.50	+ 2,226.50	+ 4.0	40
—	69,360	1,956,700	1,887,340	77,667.00	80,852.00	+ 3,185.00	+ 4.1	41
—	33,450	1,435,200	1,401,750	63,449.00	65,745.00	+ 2,296.00	+ 3.6	42
—	44,550	5,382,300	5,337,750	267,277.00	322,498.00	+55,221.00	+20.7	43
5,291,850	32,323,400	53,578,250	26,546,700	1,057,776.20	1,042,234.05	-15,542.15	- 1.5	44

mantalslängd, således även barn av utlänningar.

Tab. 1 (forts.) Sämmandrag av beräkningar rörande verkningarna av framlagt på 1917 års taxering för enskilda

1.		2.	3.	4.	5.	6.
Ortsgrupper och inkomstgrupper.		Antal taxerade.	Därav		Antal barn. ¹	Taxerat belopp, kr.
			med 1 barn. ¹	med flera barn. ¹		
Landsbygd (forts.).						
Grupp 3.						
1	Taxerad inkomst om 900 kr. och därunder	299	23	69	254	227,800
2	1,000—1,100 „	229	19	64	238	236,300
3	1,200—1,400 „	195	21	56	225	251,300
4	1,500—1,700 „	188	15	83	288	300,200
5	1,800—2,000 „	138	23	45	169	263,700
6	2,100—2,500 „	144	20	57	217	326,900
7	2,600—3,000 „	60	10	23	85	167,500
8	3,100—3,600 „	45	4	17	68	147,900
9	3,700—4,500 „	19	5	5	22	77,000
10	4,600—5,900 „	17	2	7	22	86,800
11	mindre än 6,000 kr. av föreningar, utl. unders. m. fl. .	1	—	—	—	400
12	6,000 kr.	1	—	—	—	6,000
13	6,100—8,000 kr.	15	—	6	24	104,900
14	8,100—10,000 „	3	—	1	3	27,200
15	10,100—12,000 „	3	—	1	3	32,300
16	12,100—15,000 „	5	—	2	5	68,000
17	15,100—20,000 „	6	1	3	12	102,900
18	20,100—30,000 „	5	1	2	7	111,400
19	30,100—50,000 „	—	—	—	—	—
20	50,100—80,000 „	—	—	—	—	—
21	80,100 och däröver	—	—	—	—	—
22	Summa	1,373	144	441	1,642	2,538,500
Grupp 4.						
23	Taxerad inkomst om 900 kr. och därunder	479	39	99	331	401,700
24	1,000—1,100 „	304	46	73	282	317,500
25	1,200—1,400 „	450	74	134	464	578,300
26	1,500—1,700 „	383	75	144	498	607,300
27	1,800—2,000 „	211	44	76	267	398,900
28	2,100—2,500 „	186	32	67	231	418,300
29	2,600—3,000 „	80	17	29	95	220,700
30	3,100—3,600 „	43	6	17	50	143,700
31	3,700—4,500 „	25	5	10	32	99,900
32	4,600—5,900 „	24	1	10	25	121,200
33	mindre än 6,000 kr. av föreningar, utl. unders. m. fl. .	30	—	—	—	60,400
34	6,000 kr.	—	—	—	—	—
35	6,100—8,000 kr.	11	3	2	13	76,600
36	8,100—10,000 „	8	—	3	7	70,400
37	10,100—12,000 „	2	—	—	—	22,100
38	12,100—15,000 „	3	1	1	4	41,800
39	15,100—20,000 „	5	—	2	4	84,100
40	20,100—30,000 „	1	1	—	1	22,300
41	30,100—50,000 „	2	—	1	2	71,800
42	50,100—80,000 „	1	—	1	4	72,600
43	80,100 och däröver	—	—	—	—	—
44	Summa	2,248	344	669	2,310	3,829,600

¹ Se not å sid. 12 och 13.

förslag till ändring i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, tillämpat personer och med dem likställda.

7.		8.		9.		10.		11.		12.		13.		14.	1.
Avdragsbelopp.		Belopp efter vilket skatt utgår.		Uträknad inkomst- och förmögenhetsskatt.		Minskning — eller ökning + av skattebeloppet.									
Faktiskt, kr.	Enl. förslaget § 18, kr.	Faktiskt, kr.	Enl. förslaget § 18, kr.	Faktiskt, kr.	Enl. förslaget kr.	Absoluta tal, kr.	%.								
26,900	227,800	200,900	—	803·60	—	— 803·60	—100·0								
28,500	225,000	207,800	11,300	1,246·80	339·00	— 907·80	— 72·8								
31,900	225,030	219,400	26,270	1,755·20	788 10	— 967·10	— 55·1								
40,000	253,200	260,200	47,000	2,602·00	1,410·00	— 1,192·00	— 45·8								
22,800	197,940	240,900	65,760	2,890·80	1,972 80	— 918·00	— 31·8								
31,800	224,910	295,100	101,990	4,131·40	3,059·70	— 1,071·70	— 25·9								
12,100	98,950	155,400	68,550	2,486·40	2,056·50	— 429·90	— 17·3								
6,800	73,290	141,100	74,610	2,539·80	2,238·30	— 301·50	— 11·9								
2,200	31,220	74,800	45,780	1,496·00	1,373·40	— 122·60	— 8·2								
2,200	28,120	84,600	58,680	1,861·20	1,799·30	— 61·90	— 3·3								
—	—	400	400	9·00	12·00	+ 3·00	+ 33·3								
—	1,500	6,000	4,500	135·00	142·50	+ 7·50	+ 5·6								
—	24,930	104,900	79,970	2,472·00	2,573·95	+ 101·95	+ 4·1								
—	3,150	27,200	24,050	697·00	796·75	+ 99·25	+ 14·3								
—	4,650	32,300	27,650	874·00	922·75	+ 48·75	+ 5·6								
—	8,260	68,000	59,740	1,995·00	2,064·60	+ 69·60	+ 3·5								
—	9,300	102,900	93,600	3,246·00	3,354·00	+ 108·00	+ 3·3								
—	8,270	111,400	103,130	3,786·00	3,831·50	+ 45·50	+ 1·2								
—	—	—	—	—	—	—	—								
—	—	—	—	—	—	—	—								
—	—	—	—	—	—	—	—								
205,200	1,645,520	2,333,300	892,980	35,027·20	28,735·15	— 6,292·05	— 18·0								
177,600	401,700	224,100	—	896·40	—	— 896·40	—100·0								
121,700	308,680	195,800	8,820	1,174·80	264·60	— 910·20	— 77·5								
185,500	539,690	392,800	38,610	3,142·40	1,158·30	— 1,984·10	— 63·1								
173,100	532,390	434,200	74,910	4,342·00	2,247·30	— 2,094·70	— 48·2								
81,400	325,040	317,500	73,860	3,810·00	2,215 80	— 1,594·20	— 41·8								
61,300	312,010	357,000	106,290	4,998·00	3,188·70	— 1,809·30	— 36·2								
25,700	144,230	195,000	76,470	3,120·00	2,294·10	— 825·90	— 26·5								
5,000	75,780	138,700	67,920	2,496·60	2,037·60	— 459·00	— 18·4								
3,200	46,000	96,700	53,900	1,934·00	1,617 00	— 317·00	— 16·4								
2,500	42,480	118,700	78,720	2,611·40	2,395·20	— 216·20	— 8·3								
—	—	60,400	60,400	1,359·00	1,812·00	+ 453·00	+ 33·3								
—	—	—	—	—	—	—	—								
—	19,800	76,600	56,800	1,808 00	1,823·00	+ 15·00	+ 0·8								
—	13,690	70,400	56,710	1,782·00	1,864·85	+ 82·85	+ 4·6								
—	3,300	22,100	18,800	603·00	628 00	+ 25·00	+ 4·1								
—	5,560	41,800	36,240	1,237·00	1,254 60	+ 17·60	+ 1·4								
—	8,550	84,100	75,550	2,643·00	2,697 00	+ 54·00	+ 2·0								
—	1,800	22,300	20,500	758·00	760·00	+ 2·00	+ 0·3								
—	3,300	71,800	68,500	2,800·00	2,895·00	+ 95·00	+ 3·4								
—	2,250	72,600	70,350	3,348·00	3,456·00	+ 108·00	+ 3·2								
—	—	—	—	—	—	—	—								
837,000	2,786,250	2,902,600	1,043,350	44,863·60	34,000·05	—10,254·55	— 22 9								

Tab. 1 (forts.). Sammandrag av beräkningar rörande verkningarna av framlagt på 1917 års taxering för enskilda

1.	2.	3.		4.	5.	6.
		Därav		Antal barn. ¹	Taxerat belopp, kr.	
		med 1 barn. ¹	med flera barn. ¹			
Ortsgrupper och inkomstgrupper.	Antal taxerade.					
<i>Landsbygd (forts.).</i>						
<i>Samtliga grupper.</i>						
1 Taxerad inkomst om 900 kr. och därunder	26,977	2,938	6,163	23,024	19,316,800	
2 1,000—1,100 „	13,649	1,845	4,100	15,351	14,171,700	
3 1,200—1,400 „	12,657	2,025	4,284	16,301	16,199,500	
4 1,500—1,700 „	7,735	1,117	2,896	10,386	12,211,400	
5 1,800—2,000 „	4,863	679	1,686	6,119	9,240,700	
6 2,100—2,500 „	4,249	603	1,457	5,415	9,613,900	
7 2,600—3,000 „	2,579	373	794	2,997	7,240,700	
8 3,100—3,600 „	1,929	258	615	2,286	6,443,400	
9 3,700—4,500 „	1,803	238	529	1,985	7,334,800	
10 4,600—5,900 „	1,486	190	437	1,562	7,701,600	
11 mindre än 6,000 kr. av föreningar, utl. undersåtar m. fl.	342	—	1	3	584,000	
12 6,000 kr.	99	3	9	36	594,000	
13 6,100—8,000 kr.	916	105	241	899	6,359,400	
14 8,100—10,000 „	490	29	112	398	4,399,000	
15 10,100—12,000 „	286	38	64	241	3,154,800	
16 12,100—15,000 „	231	20	50	179	3,109,900	
17 15,100—20,000 „	240	21	52	189	4,135,000	
18 20,100—30,000 „	198	25	40	151	4,882,100	
19 30,100—50,000 „	143	14	20	87	5,457,100	
20 50,100—80,000 „	70	8	16	58	4,361,500	
21 80,100 och däröver	62	6	16	60	11,120,900	
22 Summa för landsbygd	81,004	10,535	23,582	87,727	157,632,200	
<i>Städer (som varit föremål för utredning).</i>						
<i>Grupp 2.</i>						
23 Taxerad inkomst om 900 kr. och därunder	1,728	140	259	911	1,249,200	
24 1,000—1,100 „	1,086	161	247	919	1,136,300	
25 1,200—1,400 „	1,107	176	304	1,113	1,423,200	
26 1,500—1,700 „	662	99	226	847	1,049,100	
27 1,800—2,000 „	360	47	94	362	681,500	
28 2,100—2,500 „	337	41	69	262	767,800	
29 2,600—3,000 „	203	34	32	136	567,900	
30 3,100—3,600 „	175	33	39	151	583,100	
31 3,700—4,500 „	182	20	30	109	746,200	
32 4,600—5,900 „	173	33	31	131	899,400	
33 mindre än 6,000 kr. av föreningar, utl. undersåtar m. fl.	48	1	1	3	104,500	
34 6,000 kr.	11	—	3	12	66,000	
35 6,100—8,000 kr.	146	28	33	131	1,010,200	
36 8,100—10,000 „	87	14	21	82	784,900	
37 10,100—12,000 „	44	8	8	26	477,600	
38 12,100—15,000 „	38	7	9	35	504,600	
39 15,100—20,000 „	38	8	15	49	655,000	
40 20,100—30,000 „	16	3	2	8	391,000	
41 30,100—50,000 „	15	2	3	12	567,300	
42 50,100—80,000 „	6	—	2	8	393,800	
43 80,100 och däröver	10	—	3	10	1,474,100	
44 Summa	6,472	855	1,431	5,817	15,532,700	

¹ Se not å sid. 12 och 13.

förslag till ändring i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, tillämpat personer och med dem likställda.

7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	1.
Avdragsbelopp.		Belopp efter vilket skatt utgår.		Uträknad inkomst- och förmögenhetsskatt.		Minskning — eller ökning + av skattebeloppet.		
Faktiskt, kr.	Enl. förslaget § 18, kr.	Faktiskt, kr.	Enl. förslaget § 18, kr.	Faktiskt, kr.	Enl. förslaget, kr.	Absoluta tal, kr.	%.	
3,395,300	19,111,590	15,921,500	205,210	63,686·00	6,156·30	— 57,529·70	— 90·33	1
2,388,900	13,015,060	11,782,800	1,156,640	70,696·80	34,699·20	— 35,997·60	— 50·92	2
2,830,350	14,015,680	13,369,150	2,183,820	106,953·20	65,424·60	— 41,528·60	— 38·83	3
1,847,050	9,626,750	10,364,350	2,584,650	103,643·50	77,539·50	— 26,104·00	— 25·19	4
949,350	6,479,700	8,291,350	2,761,000	99,496·20	82,830·00	— 16,666·20	— 16·75	5
713,100	5,950,690	8,900,800	3,663,210	124,611·20	109,896·30	— 14,714·90	— 11·81	6
359,200	3,591,890	6,881,500	3,648,810	110,104·00	109,464·30	— 639·70	— 0·58	7
231,100	2,696,350	6,212,300	3,747,050	111,821·40	112,411·50	+ 590·10	+ 0·53	8
210,050	2,469,650	7,124,750	4,865,150	142,495·00	146,168·40	+ 3,673·40	+ 2·58	9
157,000	2,023,510	7,544,600	5,678,090	165,951·20	176,443·65	+ 10,462·45	+ 6·30	10
—	—	584,000	584,000	13,140·00	17,520·00	+ 4,380·00	+ 33·33	11
500	121,820	593,500	472,180	13,353·75	15,041·30	+ 1,687·55	+ 12·64	12
—	1,221,650	6,359,400	5,137,750	149,850·50	166,081·25	+ 16,230·75	+ 10·83	13
—	627,790	4,399,000	3,771,210	112,490·10	124,642·35	+ 12,152·25	+ 10·80	14
—	365,340	3,154,800	2,789,460	86,130·00	93,888·80	+ 7,258·80	+ 8·43	15
—	299,910	3,109,900	2,809,990	90,897·00	97,384·60	+ 6,487·60	+ 7·14	16
—	310,080	4,135,000	3,824,920	130,598·20	137,396·80	+ 6,798·60	+ 5·21	17
—	253,640	4,882,100	4,628,460	171,266·00	178,953·00	+ 7,687·00	+ 4·49	18
—	178,000	5,457,100	5,279,100	216,347·00	226,060·00	+ 9,713·00	+ 4·49	19
—	90,340	4,361,500	4,271,160	195,233·00	202,719·60	+ 7,486·60	+ 3·83	20
—	83,870	11,120,900	11,037,030	551,974·00	665,186·60	+ 113,212·60	+ 20·51	21
13,081,900	82,533,310	144,550,300	75,098,890	2,830,768·05	2,845,408·05	+ 14,640·00	+ 0·52	22
163,500	1,232,100	1,085,700	17,100	4,342·80	513·00	— 3,829·80	— 88·2	23
166,400	1,039,780	969,900	96,520	5,819·40	2,895·60	— 2,923·80	— 50·2	24
209,100	1,233,630	1,214,100	189,570	9,712·80	5,687·10	— 4,025·70	— 41·4	25
182,100	828,700	867,000	220,400	8,670·00	6,612·00	— 2,058·00	— 23·7	26
71,100	473,490	610,400	208,010	7,321·80	6,240·30	— 1,081·50	— 14·8	27
45,700	452,740	722,100	315,060	10,109·40	9,451·80	— 657·60	— 6·5	28
16,900	272,370	551,000	295,530	8,816·00	8,865·90	+ 49·90	+ 0·6	29
17,800	239,200	565,300	343,900	10,175·40	10,317·00	+ 141·60	+ 1·4	30
10,800	245,310	735,400	500,890	14,708·00	15,041·15	+ 333·15	+ 2·3	31
13,100	240,170	886,300	659,230	19,498·60	20,478·05	+ 979·45	+ 5·0	32
—	—	104,500	104,500	2,351·25	3,135·00	+ 783·75	+ 33·3	33
—	14,400	66,000	51,600	1,485·00	1,641·00	+ 156·00	+ 10·5	34
—	205,260	1,010,200	804,940	23,750·00	25,982·90	+ 2,232·90	+ 9·4	35
—	124,000	784,900	660,900	20,053·00	21,826·50	+ 1,773·50	+ 8·8	36
—	58,840	477,600	418,760	12,964·00	14,010·10	+ 1,046·10	+ 8·1	37
—	55,180	504,600	449,420	14,670·40	15,506·80	+ 836·40	+ 5·7	38
—	55,390	655,000	599,610	20,690·00	21,514·40	+ 824·40	+ 4·0	39
—	22,330	391,000	368,670	13,670·00	14,193·50	+ 523·50	+ 3·8	40
—	18,760	567,300	518,540	22,414·00	23,452·00	+ 1,038·00	+ 4·6	41
—	6,320	393,800	387,480	17,788·00	18,658·80	+ 870·80	+ 4·9	42
—	10,350	1,474,100	1,463,750	72,417·00	84,994·00	+ 12,577·00	+ 17·4	43
800,500	6,828,320	14,636,200	8,704,380	321,429·85	331,016·90	+ 9,587·05	+ 30·0	44

Tab. 1 (forts.). Sammandrag av beräkningar rörande verkningarna av framlagt
på 1917 års taxering för enskilda

1.		2.	3.	4.	5.	6.
Ortsgrupper och inkomstgrupper.		Antal taxerade.	Därav		Antal barn. ¹	Taxerat belopp, kr.
			med 1 barn. ¹	med flera barn. ¹		
<i>Städer (forts.)</i>						
<i>Grupp 3.</i>						
1	Taxerad inkomst om 900 kr. och därunder	1,231	117	179	641	906,800
2	1,000—1,100 „	852	101	188	665	888,200
3	1,200—1,400 „	848	144	258	911	1,091,300
4	1,500—1,700 „	470	76	137	515	748,500
5	1,800—2,000 „	242	35	69	272	458,500
6	2,100—2,500 „	292	37	80	285	666,000
7	2,600—3,000 „	172	31	31	119	479,500
8	3,100—3,600 „	122	18	18	63	404,100
9	3,700—4,500 „	139	15	38	127	564,600
10	4,600—5,900 „	133	10	38	124	687,800
11	mindre än 6,000 kr. av föreningar, utl. unders. m. fl.	22	—	—	—	40,400
12	6,000 kr.	8	1	—	1	48,000
13	6,100—8,000 kr.	116	21	28	96	803,600
14	8,100—10,000 „	80	15	24	82	716,500
15	10,100—12,000 „	45	13	11	42	490,900
16	12,100—15,000 „	29	4	13	37	385,300
17	15,100—20,000 „	30	5	10	34	517,500
18	20,100—30,000 „	25	2	11	30	595,300
19	30,100—50,000 „	19	3	5	20	709,900
20	50,100—80,000 „	9	—	3	8	531,300
21	80,100 och däröver	7	1	—	1	736,200
22	Summa	4,891	649	1,141	4,073	12,470,200
<i>Grupp 4.</i>						
23	Taxerad inkomst om 900 kr. och därunder	967	75	107	390	771,900
24	1,000—1,100 „	616	77	99	359	642,100
25	1,200—1,400 „	735	105	152	536	944,300
26	1,500—1,700 „	565	92	147	510	900,300
27	1,800—2,000 „	414	83	135	512	785,800
28	2,100—2,500 „	356	71	121	431	799,700
29	2,600—3,000 „	112	16	37	113	311,400
30	3,100—3,600 „	77	8	15	46	258,900
31	3,700—4,500 „	73	17	24	84	297,200
32	4,600—5,900 „	70	12	14	48	363,700
33	mindre än 6,000 kr. av föreningar utl. unders. m. fl.	91	—	—	—	127,900
34	6,000 kr.	1	—	—	—	6,000
35	6,100—8,000 kr.	64	9	15	50	441,500
36	8,100—10,000 „	28	3	5	16	244,900
37	10,100—12,000 „	23	5	8	27	253,900
38	12,100—15,000 „	12	4	2	8	165,200
39	15,100—20,000 „	19	4	10	41	334,000
40	20,100—30,000 „	9	3	5	18	219,500
41	30,100—50,000 „	9	2	3	12	331,800
42	50,100—80,000 „	—	—	—	—	—
43	80,100 och däröver	4	—	—	—	407,000
44	Summa	4,245	586	899	3,201	8,607,000

¹ Se not å sid. 12 och 13.

förslag till ändring i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, tillämpat personer och med dem likställda.

7.		8.		9.		10.		11.		12.		13.		14.	1.
Avdragsbelopp.		Belopp efter vilket skatt utgår.		Uträknad inkomst- och förmögenhetsskatt.		Minskning — eller ökning + av skattebeloppet.									
Faktiskt, kr.	Enl. förslaget § 18, kr.	Faktiskt, kr.	Enl. förslaget § 18, kr.	Faktiskt, kr.	Enl. förslaget, kr.	Absoluta tal, kr.	%.								
128,800	906,800	778,000	—	3,112·00	—	— 3,112·00	—100·00								1
137,800	842,400	750,400	45,800	4,502·40	1,374·00	— 3,128·40	— 69·48								2
184,700	992,550	906,600	98,750	7,252·80	2,962·50	— 4,290·30	— 59·15								3
105,300	623,470	643,200	125,030	6,432·00	3,750·90	— 2,681·10	— 41·68								4
55,300	345,930	403,200	112,570	4,838·40	3,377·10	— 1,461·30	— 30·20								5
42,900	436,450	623,100	229,550	8,723·40	6,886·50	— 1,836·90	— 21·06								6
17,300	255,730	462,200	223,770	7,395·20	6,713·10	— 682·10	— 9·22								7
6,300	181,470	397,800	222,630	7,160·40	6,678·90	— 481·50	— 6·72								8
12,700	216,540	551,900	348,060	11,038·00	10,441·80	— 596·20	— 5·40								9
12,400	207,150	675,400	480,650	14,858·80	14,827·75	— 31·05	— 0·21								10
—	—	40,400	40,400	909·00	1,212·00	— 303·00	— 33·33								11
100	11,250	47,900	36,750	1,077·75	1,166·25	+ 88·50	+ 8·21								12
—	180,780	803,600	622,820	18,888·00	20,058·70	+ 1,170·70	+ 6·20								13
—	127,700	716,500	588,800	18,258·00	19,408·00	+ 1,150·00	+ 6·30								14
—	71,300	490,900	419,600	13,947·00	14,011·00	+ 64·00	+ 0·46								15
—	43,620	385,300	341,680	11,158·80	11,782·20	+ 623·40	+ 5·59								16
—	42,660	517,500	474,840	16,350·00	17,043·60	+ 693·60	+ 4·24								17
—	39,990	595,300	555,310	20,657·00	21,140·50	+ 483·50	+ 2·34								18
—	25,300	709,900	684,600	29,041·00	29,195·00	+ 154·00	+ 0·53								19
—	10,800	531,300	520,500	23,450·00	24,345·00	+ 930·00	+ 3·97								20
—	8,850	736,200	727,350	36,322·00	38,587·50	+ 2,265·50	+ 6·24								21
703,600	5,570,740	11,766,600	6,899,460	265,336·95	254,962·30	—10,374·65	— 3·91								22
346,700	771,900	425,200	—	1,700·80	—	— 1,700·80	—100·00								23
256,500	619,830	385,600	22,270	2,313·60	668·10	— 1,645·50	— 71·12								24
328,200	864,940	616,100	79,360	4,928·80	2,380·80	— 2,548·00	— 51·70								25
275,400	766,940	624,900	133,360	6,249·00	4,000·80	— 2,248·20	— 35·98								26
207,900	629,230	577,900	156,570	6,934·80	4,697·10	— 2,237·70	— 32·27								27
159,700	581,340	640,000	218,360	8,960·00	6,550·80	— 2,409·20	— 26·89								28
41,900	192,180	269,500	119,220	4,312·00	3,576·60	— 735·40	— 17·05								29
4,600	125,470	254,300	133,430	4,577·40	4,002·90	— 574·50	— 12·55								30
8,400	128,260	288,800	168,940	5,776·00	5,068·20	— 707·80	— 12·25								31
4,800	117,540	358,900	246,160	7,895·80	7,565·60	— 330·20	— 4·18								32
—	—	127,900	127,900	2,877·75	3,837·00	+ 959·25	+ 33·33								33
—	1,350	6,000	4,650	135·00	147·75	+ 12·75	+ 9·44								34
—	105,030	441,500	336,470	10,365·00	10,816·45	+ 451·45	+ 4·36								35
—	44,280	244,900	200,620	6,185·00	6,600·30	+ 415·30	+ 6·71								36
—	39,910	253,900	213,990	6,925·00	7,152·15	+ 227·15	+ 3·28								37
—	20,140	165,200	145,060	4,868·00	5,022·40	+ 154·40	+ 3·17								38
—	36,770	334,000	297,230	10,605·00	10,654·20	+ 49·20	+ 0·46								39
—	17,310	219,500	202,190	7,671·00	7,724·50	+ 53·50	+ 0·70								40
—	16,240	331,800	315,560	13,035·00	13,393·00	+ 358·00	+ 2·75								41
—	—	—	—	—	—	—	—								42
—	4,350	407,000	402,650	19,886·00	21,597·00	+ 1,711·00	+ 8·60								43
1,634,100	5,083,010	6,972,900	3,523,900	136,200·95	125,455·65	—10,745·30	— 7·89								44

Tab. 1 (forts.). **Sammandrag av beräkningar rörande verkningarna av framlagt på 1917 års taxering för enskilda**

1.		2.	3.	4.	5.	6.
Ortsgrupper och inkomstgrupper.		Antal taxerade.	Därav		Antal barn. ¹	Taxerat belopp, kr.
			med 1 barn. ¹	med flera barn. ¹		
Städer (forts.).						
<i>Grupp 5.</i>						
1	Taxerad inkomst om 900 kr. och därunder	9,257	380	317	1,245	7,829,000
2	1,000—1,100 »	9,051	477	405	1,565	9,447,300
3	1,200—1,400 »	10,554	863	838	3,141	13,677,100
4	1,500—1,700 »	9,363	1,198	1,326	4,785	14,871,400
5	1,800—2,000 »	5,864	739	901	3,171	11,092,700
6	2,100—2,500 »	5,315	675	769	3,030	12,036,000
7	2,600—3,000 »	2,826	327	400	1,431	7,859,400
8	3,100—3,600 »	1,873	173	208	742	6,223,800
9	3,700—4,500 »	1,667	137	187	654	6,746,200
10	4,600—5,900 »	1,823	136	206	661	9,488,600
11	mindre än 6,000 kr. av föreningar, utl. unders. m. fl.	1,667	9	11	35	2,850,600
12	6,000 kr.	120	15	11	44	720,000
13	6,100—8,000 kr.	1,459	192	227	798	10,202,200
14	8,100—10,000 »	919	109	200	622	8,245,900
15	10,100—12,000 »	699	85	102	347	7,696,200
16	12,100—15,000 »	581	75	95	301	7,820,400
17	15,100—20,000 »	558	72	106	376	9,657,500
18	20,100—30,000 »	581	68	110	397	14,201,000
19	30,100—50,000 »	470	54	99	344	18,052,000
20	50,100—80,000 »	228	31	47	173	14,141,300
21	80,100 och däröver	360	42	91	290	85,964,600
22	Summa	65,235	5,857	6,656	24,152	278,823,200
<i>Samtliga grupper.</i>						
23	Taxerad inkomst om 900 kr. och därunder	13,183	712	862	3,187	10,756,900
24	1,000—1,100 »	11,605	816	939	3,508	12,113,900
25	1,200—1,400 »	13,241	1,288	1,552	5,701	17,135,900
26	1,500—1,700 »	11,060	1,465	1,836	6,657	17,569,300
27	1,800—2,000 »	6,880	904	1,199	4,317	13,018,500
28	2,100—2,500 »	6,300	824	1,039	4,008	14,269,500
29	2,600—3,000 »	3,313	408	500	1,799	9,218,200
30	3,100—3,600 »	2,247	232	280	1,002	7,469,900
31	3,700—4,500 »	2,061	189	279	974	8,354,200
32	4,600—5,900 »	2,199	191	289	964	11,439,500
33	mindre än 6,000 kr. av föreningar, utl. unders. m. fl.	1,828	10	12	38	3,123,400
34	6,000 kr.	140	16	14	57	840,000
35	6,100—8,000 kr.	1,785	250	303	1,075	12,457,500
36	8,100—10,000 »	1,114	141	250	802	9,992,200
37	10,100—12,000 »	811	111	129	442	8,918,600
38	12,100—15,000 »	660	90	119	381	8,875,500
39	15,100—20,000 »	645	89	141	500	11,164,000
40	20,100—30,000 »	631	76	128	453	15,406,800
41	30,100—50,000 »	513	61	110	388	19,661,000
42	50,100—80,000 »	243	31	52	189	15,066,400
43	80,100 och däröver	381	43	94	301	88,581,900
44	Summa för städer	80,843	7,947	10,127	36,743	315,433,100
45	Summa för landsbygd och städer	161,847	18,482	33,709	124,470	473,065,300

¹ Se not å sid. 12 och 13.

förslag till ändring i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, tillämpat personer och med dem likställda.

7.		8.		9.		10.		11.		12.		13.		14.		1.
Avdragsbelopp.		Belopp efter vilket skatt utgår.		Uträknad inkomst- och förmögenhetsskatt.		Minskning — eller ökning + av skattebeloppet.										
Faktiskt, kr.	Enl. förslaget § 18, kr.	Faktiskt, kr.	Enl. förslaget § 18, kr.	Faktiskt, kr.	Enl. förslaget § 18, kr.	Absoluta tal, kr.	%.									
3,057,950	7 829,000	4,771,050	—	19,084.20	—	19,084.20	—100.00									1
3,132,340	9,318,120	6,315,000	129,180	37,890.00	3,875.40	34,014.60	— 89.77									2
4,078,600	12,783,540	9,598,500	893,560	76,788.00	26,806.80	49,981.20	— 65.09									3
4,243,400	12,903,910	10,628,040	1,967,490	106,280.00	59,024.70	47,255.30	— 44.46									4
2,416,850	9,006,800	8,675,850	2,085,900	104,110.20	62,577.00	41,533.20	— 39.89									5
2,002,810	8,868,300	10,033,190	3,167.700	140,464.66	95,031.00	45,433.66	— 32.35									6
1,059,500	4,903,480	6,799,900	2,955,920	108,798.40	88,677.60	20,120.80	— 18.49									7
74,620	3,225,800	6,149,180	2,998,000	110,685.24	89,940.00	20,745.24	— 18.74									8
65,600	2,883,660	6,680,600	3,862,540	133,612.00	115,876.20	17,735.80	— 13.27									9
66,300	3,137,830	9,422,300	6,350,770	207,290.60	194,933.05	12,357.55	— 5.96									10
—	—	2,850,600	2,850,600	64,138.50	85,518.00	21,379.50	+ 33.33									11
4,000	179,450	716,000	540,550	16,143.25	17,119.25	976.00	+ 6.05									12
—	2,510,910	10,202,200	7,691,290	240,482.50	247,310.15	6,827.65	+ 2.84									13
—	1,583,370	8,245,900	6,662,530	210,319.00	219,403.55	9,084.55	+ 4.32									14
—	1,168,120	7,696,240	6,528,080	209,841.00	218,232.80	8,391.80	+ 4.00									15
—	989,630	7,820,400	6,830,770	228,560.00	235,465.80	6,905.80	+ 3.02									16
—	965,460	9,657,500	8,692,040	305,422.00	311,411.60	5,989.60	+ 1.96									17
—	1,014,280	14,201,400	13,186,720	496,324.00	505,371.00	9,047.00	+ 1.82									18
—	820,610	18,052,000	17,231,390	715,957.90	737,019.50	21,061.60	+ 2.94									19
—	404,750	14,141,300	13,736,450	629,668.00	649,767.00	20,099.00	+ 3.19									20
—	634,950	85,964,600	85,329,650	4,286,263.00	5,470,972.00	+ 1,184,709.00	+ 27.64									21
20,201,930	85,132,070	258,621,270	193,691,130	8,448,122.45	9,434,332.40	+ 986,209.95	+ 11.67									22
3,696,950	10,739,800	7,059,950	17,100	28,239.80	513.00	27,726.80	— 98.18									23
3,693,000	11,820,130	8,420,900	293,770	50,525.40	8,813.10	41,712.30	— 82.56									24
4,800,600	15,874,660	12,335,340	1,261,240	98,682.40	37,837.20	60,845.20	— 61.66									25
4,806,200	15,123,020	12,763,100	2,446,280	127,631.00	73,388.40	54,242.60	— 42.50									26
2,751,150	10,455,450	10,267,350	2,563,050	123,208.20	76,891.50	46,316.70	— 37.59									27
2,251,110	10,338,830	12,018,390	3,930,670	168,257.46	117,920.10	50,337.36	— 29.92									28
1,135,600	5,623,760	8,082,600	3,594,440	129,321.60	107,833.20	21,488.40	— 16.62									29
103,320	3,771,940	7,365,580	3,697,960	132,598.44	110,938.80	21,659.64	— 16.33									30
97,500	3,473,770	8,256,700	4,780,430	165,134.00	146,427.35	18,706.65	— 11.33									31
96,600	3,702,690	11,342,900	7,736,810	249,543.80	237,804.45	11,739.35	— 4.70									32
—	—	3,123,400	3,123,400	70,276.50	93,702.00	23,425.50	+ 33.33									33
4,100	206,450	835,900	633,550	18,841.00	20,074.25	1,233.25	+ 6.55									34
—	3,001,980	12,457,500	9,455,520	293,485.50	304,168.20	10,682.70	+ 3.64									35
—	1,879,350	9,992,200	8,112,850	254,815.00	267,238.35	12,423.35	+ 4.88									36
—	1,338,170	8,918,600	7,550,430	243,677.00	253,406.05	9,729.05	+ 3.99									37
—	1,108,570	8,875,500	7,761,930	259,257.20	267,777.20	8,520.00	+ 3.29									38
—	1,100,280	11,164,000	10,063,720	353,067.00	360,623.80	7,556.80	+ 2.14									39
—	1,093,910	15,406,800	14,312,890	538,322.00	548,429.50	10,107.50	+ 1.88									40
—	880,910	19,661,000	18,780,090	780,447.90	803,059.50	22,611.60	+ 2.90									41
—	421,970	15,066,400	14,644,430	670,871.00	692,770.80	21,899.80	+ 3.26									42
—	658,500	88,581,900	87,923,400	4,414,888.00	5,616,150.50	+ 1,201,262.50	+ 27.21									43
23,436,130	102,614,140	291,996,970	212,818,960	9,171,099.20	10,145,767.25	+ 974,677.05	+ 10.63									44
36,518,030	185,147,450	436,547,270	287,917,850	12,001,858.25	12,991,175.30	+ 989,317.05	+ 8.24									45

Tab. 2. Till inkomstskatt år 1917 taxerade inländska aktiebolag och solidariska antal, sammanlagt kapital, taxerat belopp

1.		2.	3.	4.	5.	6.
Inkomst i förhållande till kapitalet.		Skatte- procent.	L a n d s b y g d.			
			Antal taxerade bolag.	Sammanlagt kapital, kr.	Taxerat in- komstbelopp, kr.	Uträknad skatt, kr.
1	Ej överstigande 4 procent	2-50	161	35,545,931	882,200	22,040
2	Överstigande 4 men ej 4 ¹ / ₄ procent . . .	2-55	13	956,815	34,000	867
3	4 ¹ / ₄ » » 4 ¹ / ₂ »	2-60	9	814,200	36,400	947
4	4 ¹ / ₂ » » 4 ³ / ₄ »	2-65	9	1,236,490	57,600	1,526
5	4 ³ / ₄ » » 5 »	2-70	12	1,594,273	77,100	2,082
6	5 » » 5 ¹ / ₃ »	2-75	19	1,847,113	102,500	2,819
7	5 ¹ / ₃ » » 5 ² / ₃ »	2-80	15	6,651,503	363,000	10,165
8	5 ² / ₃ » » 6 »	2-85	19	5,825,805	341,300	9,721
9	6 » » 6 ¹ / ₃ »	2-90	18	3,712,041	229,300	6,650
10	6 ¹ / ₃ » » 6 ² / ₃ »	2-95	14	1,697,383	111,500	3,289
11	6 ² / ₃ » » 7 »	3-00	19	3,712,312	256,200	7,686
12	7 » » 7 ¹ / ₃ »	3-05	15	5,029,788	359,500	10,962
13	7 ¹ / ₃ » » 7 ² / ₃ »	3-10	19	4,195,333	361,200	11,197
14	7 ² / ₃ » » 8 »	3-15	15	2,511,907	201,500	6,347
15	8 » » 8 ¹ / ₃ »	3-20	18	3,381,333	300,800	9,625
16	8 ¹ / ₃ » » 8 ² / ₃ »	3-25	16	11,406,327	981,400	31,896
17	8 ² / ₃ » » 9 »	3-30	20	2,364,495	210,600	6,946
18	9 » » 9 ¹ / ₃ »	3-35	22	5,258,741	483,800	16,207
19	9 ¹ / ₃ » » 9 ² / ₃ »	3-40	11	4,546,182	435,600	14,810
20	9 ² / ₃ » » 10 »	3-45	13	2,268,891	224,900	7,760
21	10 » » 10 ¹ / ₃ »	3-50	14	4,143,414	417,000	14,595
22	10 ¹ / ₃ » » 10 ² / ₃ »	3-55	8	504,746	55,800	1,981
23	10 ² / ₃ » » 11 »	3-60	17	1,026,085	111,900	4,022
24	11 » » 11 ¹ / ₃ »	3-65	15	3,986,737	445,300	16,254
25	11 ¹ / ₃ » » 11 ² / ₃ »	3-70	11	6,611,319	777,400	28,763
26	11 ² / ₃ » » 12 »	3-75	14	491,938	57,300	2,149
27	12 » » 12 ¹ / ₃ »	3-80	20	3,791,460	398,200	15,131
28	12 ¹ / ₃ » » 13 »	3-85	17	7,575,703	982,500	37,896
29	13 » » 13 ¹ / ₃ »	3-90	16	2,403,690	338,600	20,997
30	13 ¹ / ₃ » » 14 »	3-95	16	3,653,676	515,100	20,327
31	14 » » 14 ¹ / ₃ »	4-00	20	15,607,860	2,118,100	87,924
32	14 ¹ / ₃ » » 15 »	4-05	21	4,968,174	736,700	29,808
33	15 » » 15 ¹ / ₃ »	4-10	13	16,990,970	2,587,500	106,087
34	15 ¹ / ₃ » » 16 »	4-15	21	6,315,351	1,003,500	41,645
35	16 » » 16 ¹ / ₃ »	4-20	11	772,620	129,300	5,431
36	16 ¹ / ₃ » » 17 »	4-25	12	8,528,572	1,430,800	60,842
37	17 » » 17 ¹ / ₃ »	4-30	21	4,348,286	788,400	33,901
38	17 ¹ / ₃ » » 18 »	4-35	20	18,468,880	3,298,400	143,915
39	18 » » 18 ¹ / ₃ »	4-40	18	3,370,604	729,000	32,076

¹ Den bristande överensstämmelse, som här och var förekommer de olika kolumnerna emellan, beror

bankbolag, med fördelning efter inkomstens storlek i förhållande till kapitalet:
och uträknad skatt. Preliminära tal.¹

7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	1.
Städer.				Hela riket.				
Antal taxerade bolag.	Sammanlagt kapital, kr.	Taxerat in- komstbelopp, kr.	Uträknad skatt, kr.	Antal taxerade bolag.	Sammanlagt kapital, kr.	Taxerat in- komstbelopp, kr.	Uträknad skatt, kr.	
594	228,329,208	5,160,600	129,410	755	263,875,139	6,042,800	151,450	1
35	8,330,460	340,900	8,693	48	9,277,275	374,900	9,560	2
47	10,717,932	525,400	13,658	56	11,532,132	561,800	14,605	3
30	8,278,087	486,400	12,890	39	9,514,577	544,000	14,416	4
51	14,701,404	720,100	19,443	63	16,295,677	797,200	21,525	5
48	15,137,860	784,900	21,585	67	16,984,973	887,400	24,404	6
38	11,358,138	601,200	16,791	53	18,009,641	964,200	26,956	7
42	15,753,305	919,000	26,181	61	21,579,110	1,260,300	35,902	8
60	21,864,051	1,355,100	39,298	78	25,576,092	1,584,400	45,948	9
51	15,609,314	1,016,500	29,987	65	17,306,697	1,128,000	33,276	10
49	8,754,800	594,800	17,844	68	12,467,112	851,000	25,530	11
44	10,525,988	751,800	22,968	59	15,555,776	1,111,300	33,930	12
50	12,481,074	935,500	29,001	69	16,679,407	1,296,700	40,198	13
40	25,854,255	2,041,000	64,292	55	28,366,162	2,242,500	70,639	14
44	22,609,118	1,851,000	59,132	62	25,990,451	2,151,800	68,757	15
44	43,790,898	3,710,300	120,585	60	55,197,225	4,691,700	152,481	16
34	22,925,546	2,014,200	66,469	54	25,357,041	2,224,800	73,415	17
34	59,457,279	4,482,400	150,160	56	64,716,020	4,966,200	166,367	18
51	116,543,594	11,150,200	376,748	62	121,089,776	11,585,800	391,558	19
43	32,781,003	3,245,100	111,956	56	35,049,894	3,470,000	119,716	20
45	41,948,932	4,293,300	150,266	59	46,092,346	4,710,300	164,861	21
34	185,641,547	19,406,600	688,934	42	186,146,293	19,462,400	690,915	22
36	32,589,539	3,537,900	127,335	53	33,615,624	3,649,800	131,357	23
35	36,656,765	4,017,000	148,657	50	40,643,502	4,462,300	164,911	24
35	25,522,488	2,949,300	109,124	46	32,133,807	3,726,700	137,887	25
34	17,800,701	2,093,900	78,521	48	18,292,639	2,151,200	80,670	26
48	114,292,418	14,040,600	533,305	68	118,083,878	14,438,800	548,436	27
48	35,244,205	4,590,700	178,056	65	42,819,908	5,573,200	215,952	28
50	206,101,605	29,287,900	1,150,340	66	208,505,295	29,626,500	1,171,337	29
51	49,520,380	6,746,800	266,498	67	53,174,056	7,261,900	286,825	30
45	69,360,213	13,717,600	548,704	65	84,968,073	15,915,700	636,628	31
40	27,700,447	4,504,300	182,428	61	32,668,621	5,241,000	212,236	32
50	143,097,469	21,764,500	892,368	63	160,088,439	24,352,000	998,455	33
37	10,490,353	1,735,300	72,015	58	16,805,704	2,738,800	113,660	34
41	15,356,688	2,498,100	104,920	52	16,129,308	2,627,400	110,351	35
38	7,599,844	1,274,000	54,145	50	16,128,416	2,704,800	114,987	36
44	53,483,597	9,763,700	420,497	65	57,831,883	10,552,100	454,398	37
43	20,328,254	3,064,900	133,772	63	38,797,134	6,363,300	277,687	38
33	7,446,505	1,362,600	59,676	51	10,817,109	2,091,600	91,752	39

på vissa fel i materialet, vilka ännu ej hunnit avlägsnas.

Tab. 2 (forst.). Till inkomstskatt år 1917 taxerade inländska aktiebolag och solikapitalet: antal, sammanlagt kapital, taxerat

1.				2.	3.	4.	5.	6.
Inkomst i förhållande till kapitalet.				Skatteprocent.	L a n d s b y g d .			
					Antal taxerade bolag.	Sammanlagt kapital, kr.	Taxerat inkomstbelopp, kr.	Uträknad skatt, kr.
1	Överstigande 18½	men ej 19	procent . . .	4 45	17	1,022,647	191,300	8,513
2	» 19	» 19½	» . . .	4 50	16	9,605,802	1,856,500	83,543
3	» 19½	» 20	» . . .	4 55	20	5,386,171	1,071,302	48,744
4	» 20	» 21	» . . .	4 60	29	5,839,605	1,283,000	59,018
5	» 21	» 22	» . . .	4 65	43	28,691,040	6,066,000	282,074
6	» 22	» 23	» . . .	4 70	20	7,134,657	2,329,800	109,604
7	» 23	» 24	» . . .	4 75	18	4,566,816	1,088,600	51,708
8	» 24	» 25	» . . .	4 80	22	14,053,319	3,464,000	166,272
9	» 25	» 26	» . . .	4 85	14	7,536,153	1,907,700	92,524
10	» 26	» 27	» . . .	4 90	31	10,153,124	2,694,600	131,836
11	» 27	» 28	» . . .	4 95	17	3,701,505	1,021,000	50,539
12	» 28	» 29	» . . .	5 00	27	16,962,742	4,847,400	242,570
13	» 29	» 30	» . . .	5 05	20	12,793,663	3,807,700	192,478
14	» 30	» 32	» . . .	5 10	44	59,581,503	18,850,100	999,529
15	» 32	» 34	» . . .	5 15	22	10,730,164	2,512,500	129,394
16	» 34	» 36	» . . .	5 20	26	14,440,531	5,160,300	230,873
17	» 36	» 38	» . . .	5 25	30	23,333,323	8,659,100	454,003
18	» 38	» 40	» . . .	5 30	30	14,502,979	5,579,500	295,714
19	» 40	» 45	» . . .	5 35	50	39,867,687	17,241,800	922,372
20	» 45	» 50	» . . .	5 40	44	32,353,511	15,551,400	839,776
21	» 50	» 55	» . . .	5 45	39	39,046,108	10,185,800	555,126
22	» 55	» 60	» . . .	5 50	22	8,647,481	2,963,400	270,987
23	» 60	» 65	» . . .	5 55	24	5,786,415	3,761,700	208,774
24	» 65	» 75	» . . .	5 60	39	11,342,012	8,097,200	463,497
25	» 75	» 85	» . . .	5 65	32	12,530,786	9,946,400	561,971
26	» 85	» 90	» . . .	5 70	9	1,081,511	957,200	54,560
27	» 90	» 95	» . . .	5 75	6	4,057,778	1,772,000	101,890
28	» 95	» 100	» . . .	5 80	11	2,706,100	2,647,900	153,578
29	» 100		» . . .	5 85	101	24,446,037	37,904,700	2,215,922
30	Samtliga bolag			2 50-5 85	1,585	650,068,110	206,471,192	10,865,275

dariska bankbolag, med fördelning efter inkomstens storlek i förhållande till belopp och uträknad skatt. Preliminära tal.¹

7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	1.
Städer.				Hela riket.				
Antal taxerade bolag.	Sammanlagt kapital, kr.	Taxerat in- komstbelopp, kr.	Uträknad skatt, kr.	Antal taxerade bolag.	Sammanlagt kapital, kr.	Taxerat in- komstbelopp, kr.	Uträknad skatt, kr.	
43	35,326,113	6,671,600	296,886	60	36,348,760	6,862,900	305,399	1
26	6,577,982	1,269,800	57,141	42	16,183,784	3,126,300	140,684	2
42	11,582,358	2,295,100	104,427	62	16,968,529	3,366,492	153,171	3
68	29,146,755	5,914,500	272,067	97	34,986,360	7,197,500	331,085	4
67	17,167,746	4,678,800	193,273	110	45,858,776	10,744,800	475,347	5
75	37,777,132	8,543,600	401,573	95	44,911,789	10,873,400	511,177	6
78	30,535,775	7,233,600	343,596	96	35,102,591	8,322,200	395,304	7
65	55,517,669	14,010,400	672,494	87	69,570,988	17,474,400	838,766	8
46	71,009,842	18,262,600	885,731	60	78,545,995	20,170,300	978,255	9
60	24,293,190	6,363,700	311,821	91	34,446,314	9,058,300	443,657	10
49	41,032,928	11,277,300	558,264	66	44,734,433	12,298,300	608,808	11
50	22,128,650	5,880,700	292,510	77	39,091,392	10,728,100	535,080	12
40	13,910,240	4,121,600	208,631	60	26,703,903	7,929,300	401,109	13
98	56,945,376	17,693,500	902,363	142	116,526,879	36,543,600	1,901,892	14
90	27,218,883	8,549,100	440,278	112	37,949,047	11,061,600	569,672	15
72	36,245,262	11,053,500	574,782	98	50,685,793	16,213,800	805,655	16
80	22,512,886	8,597,300	433,885	110	45,846,209	17,256,400	888,488	17
71	57,767,264	22,674,000	1,202,082	101	72,270,243	28,253,500	1,497,796	18
146	42,947,969	18,067,700	966,882	196	82,815,656	35,309,500	1,889,254	19
123	52,212,236	24,803,653	1,345,265	167	84,565,747	40,355,053	2,185,041	20
109	61,814,514	31,827,200	1,731,582	148	100,860,622	42,013,000	2,297,708	21
93	84,755,544	48,753,900	2,681,529	115	93,403,025	51,717,300	2,952,516	22
63	59,023,002	43,619,400	2,459,609	87	64,809,417	47,381,100	2,668,383	23
112	49,132,071	34,441,100	1,922,078	151	60,474,083	42,538,300	2,385,575	24
77	23,898,013	18,634,100	1,052,817	109	35,928,799	28,580,500	1,614,788	25
40	17,094,920	14,789,600	843,150	49	18,176,431	15,746,800	897,710	26
27	7,227,633	6,643,300	382,008	33	11,285,411	8,415,300	483,898	27
29	7,984,292	7,766,100	446,956	40	10,740,392	10,414,000	600,534	28
429	126,898,968	233,263,040	13,645,578	530	151,345,005	271,167,740	15,861,500	29
4,584	2,935,230,477	841,035,193	42,868,910	6,169	3,585,298,587	1,047,506,385	53,734,185	30

Bilaga till Kungl. Maj:ts proposition Nr 259

BETÄNKANDE OCH FÖRSLAG

ANGÅENDE

ÄNDRADE BESTÄMMELSER I
FRÅGA OM BESKATTNING AV
AKTIEBOLAG OCH SOLIDA-
RISKA BANKBOLAG SAMT
DERAS DELÄGARE

AVGIVET DEN 20 MARS 1919 AV

INOM KUNGL. FINANSDEPARTEMENTET

TILLKALLADE SAKKUNNIGA

I N N E H Å L L

	Sid.
Skrivelse till chefen för finansdepartementet	5
Förslag till författningsändringar	7
Historik.	
1902 års bestämmelser rörande bolagsbeskattningen	11
1910 års » » »	12
Nu gällande bestämmelser	15
Motion vid 1913 års riksdag	19
Förslag vid 1918 års riksdag	24
Kammarrättens yttrande	28
Departementschefens yttrande.....	30
Beskattning vid bolags upplösning	35
Departementschefens yttrande.....	39
Författningsförslag 1918	40
Motion vid 1918 års riksdag	41
Bevillningsutskottets utlåtande	43
Uppdrag åt sakkunniga	49
Motiv.	
Allmän motivering	51
Beskattning av ej utdelade vinstmedel	52
Beskattning vid bolags upplösning	63
Särskild motivering	71
Särskilt yttrande	77
Bilaga med statistiska uppgifter.....	81

Till herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet.

På grund av nådigt bemyndigande den 28 juni 1918 att tillkalla högst fyra sakkunniga för att inom finansdepartementet biträda vid utarbetande av förslag i vissa hänseenden till nya bestämmelser rörande beskattning av aktiebolag och solidariska bankbolag har herr statsrådet samma dag anmodat undertecknade att delta i förenämnda arbete och därvid uppdragit åt undertecknad Kobb att i egenskap av ordförande närmast leda arbetet.

Då det under arbetets gång visade sig nödvändigt att vid utarbetandet av förslag till erforderliga ändringar i gällande skatteförordningar m. m. anlita biträde av en person med speciell kompetens, har på anmodan av de sakkunniga kammarrättsrådet John Erics tillhandagått med sådant biträde.

Vissa statistiska utredningar hava för de sakkunnigas räkning verkställts av aktuarien, fil. lic. N. O. Nilsson.

Såsom sekreterare har efter de sakkunnigas förordnande tjänstgjort riksgäldssekreteraren John Häglund.

De sakkunniga hava sökt införskaffa uppgifter angående skatte-
lagstiftningen i vissa främmande länder å området för de sakkunnigas
uppdrag men till följd av rådande tidsförhållanden hava uppgifter
här om dels ej inkommit i sådan tid dels ej i sådan omfattning, att
någon redogörelse i ämnet kunnat av de sakkunniga lämnas.

Efter fullbordat arbete få de sakkunniga härmed överlämna sitt betänkande jämte förslag till därav föranledda ändringar i och tillägg till gällande skatteförfattningar.

Särskilt yttrande i vissa avseenden har avgivits av undertecknad Treffenberg.

Stockholm den 20 mars 1919.

GUSTAF KOBBERG

AXEL RUNE G. W. KÄLLMAN ERNST TREFFENBERG.

Förslag till författningsändringar.

Förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Ändrad lydelse av 7 § 3:o c).

c) vinster — — — — — fem år, ävensom, utan hänsyn till sistnämnda tidsbestämmelse, vinst för delägare i inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag, uppkommen vid skifte av bolagets tillgångar eller genom icke yrkesmässig avyttring av aktie eller banklott efter början av det kalenderår, under vilket bolaget trätt i likvidation eller, för delägare i aktiebolag, i följd av aktiekapitalets nedläggning, allt dock efter avdrag — — — — — affärer;

Tillägg i 8 §, andra stycket.

Såsom inkomst taxeras icke:

— — — — —
vinst å icke yrkesmässig — — — — — därutöver; dock med iakttagande av vad i 7 § 3:o c) är sagt om taxering av vinst i vissa fall för delägare i inländskt aktiebolag och solidariskt bankbolag.

Tillägg i 20 §.

(såsom ett 2 mom.).

2 mom. Utöver den inkomstskatt, varom i 1 mom. är stadgat, skall av där omförmält bolag erläggas inkomstskatt med två kronor

för varje fullt hundratal av den del av bolagets nästföregående år till inkomstskatt enligt 1 mom. taxerade inkomst, som icke utdelats eller utskiftats till delägarna.

I den mån enligt detta moment beskattade tillgångar utgå till delägarna, äger bolaget återbekomma erlagd skatt i den ordning, som är stadgad i fråga om restitution av kronoutskylder.

Tillägg i särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen 4:o)
(efter första stycket).

Om beskattning av tillfällig vinst i vissa fall för delägare i inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag stadgas i 7 § 3:o c).

Inkomstskatt enligt 20 § 2 mom. beräknas å bolagets det nästföregående året taxerade inkomst efter avdrag för vad som visas därav hava utdelats eller utskiftats till delägarna.

Ändringar i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Ändring i 3 §.

Deklaration — — — — —
— — — i stad.

För inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag uppgivas särskilt bolagets kapital ävensom bolagets nästföregående år till inkomstskatt taxerade inkomst och vad därav tilldelats delägarna såsom utdelning eller utskiftning; har uppgift i sistberörda avseende ej kunnat lämnas i bolagets deklaration, må densamma särskilt ingivas till vederbörande taxeringsnämnds ordförande eller, om taxeringsnämnden avslutat sitt arbete, inom den i 39 § stadgade tid till prövningsnämnden.

Deklaration, som — — — — — löpande året.

Ändrad lydelse av 11 § 2:o e).

e) av styrelse eller likvidatorer för inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag:

1) i fråga — — — — — aktien:

uppgift å vad varje delägare under nästföregående år tilldelats såsom utdelning eller utskiftning eller i följd av aktiekapitalets nedläggning;

2) i fråga — — — — — för styrelsen eller likvidatorerna;

Ändring i 32 §.

Det åligger — — — — — i förekommande fall, det belopp, efter vilket sådan skatt utgår, samt i fråga om inländskt aktiebolag och solidariskt bankbolag det belopp, varå inkomstskatt enligt 20 § 2 mom. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt skall beräknas, dels ock — — — — —.

Tillägg i 59 §.

(såsom ett 3 mom.)

3 mom. Därest efter anförda besvär över prövningsnämnds beslut taxering till inkomstskatt enligt 20 § 1 mom. i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt ändras eller sådan taxering varder åsatt, vidtages den jämkning i redan påförd taxering enligt 2 mom. i nyssnämnda paragraf eller den påföring av sådan taxering, som må därav föranledas. Framgår ej av tillgängliga handlingar, huruvida och till vilket belopp taxering enligt sistberörda mom. ägt rum, skall erforderlig uppgift härom införskaffas.

Ändringar i deklarationsblanketten.

Särskild uppgift av aktiebolag och solidariskt bankbolag.

(Formulär nr 1 A).

Bolagets kapital eller — — — — — av kapitalet.

Bolagets förra året till inkomstskatt taxerade inkomst uppgick till — — — kr., och hava därav intill denna dag delägarna tilldelats — — — — — kr. (Se 31).

Ändrad avfattning av punkt 18 i anvisningar för deklarationsblankettens ifyllande.

(Formulär nr 1 A).

18. Såsom — — — — — fem år, ävensom, utan hänsyn till sistnämnda tidsbestämmelse, vinst för delägare i inländskt aktie-

bolag eller solidariskt bankbolag, uppkommen vid skifte av bolagets tillgångar eller genom icke yrkesmässig avyttring av aktie eller banklott efter början av det kalenderår, under vilket bolaget trätt i likvidation, eller, för delägare i aktiebolag, i följd av aktiekapitalets nedsättning. Visar — — — — — avdrag.

(Motsvarande ändring i formulär nr 1 B, punkt 8 i anvisningarna).

Tillägg i punkt 31 i anvisningar för deklarationsblankettens ifyllande.
(Formulär nr 1 A).

31. Till kapital räknas — — — — — beräknats.

Den *taxerade inkomsten* upptages till det belopp, som bestämts av taxeringsnämnden eller, om dess beslut ändrats av högre myndighet, det sålunda bestämda beloppet. Såsom *delägarna tilldelat* uppgives vad av den taxerade inkomsten tilldelats dem såsom utdelning eller utskiftning.

Två nya kolumner i inkomstlängden.

Rubriker:

1) »Belopp, varå skatt enligt 20 § 2 mom. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt beräknas.»

2) »Skatt enligt 20 § 2 mom. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.»

Historik.

I förordningen om inkomstskatt den 21 juni 1902 stadgades, att vid taxering av inländska aktiebolags och enskilda bankbolags inkomst avdrag finge ske för ett belopp, som motsvarade den till aktie- eller lottägarna bestämda utdelning, dock icke för mera än sex procent å inbetalt aktie- eller lottkapital. Såsom inbetalt kapital skulle anses i fråga om bolag, vilka tillkommit före den 1 juli 1897, det belopp, som intill nämnda dag hos vederbörande myndighet inregistrerats eller anmälts såsom inbetalt. Beträffande sedermera inregistrerad eller anmäld ökning av sådant bolags kapital så ock vidkommande aktiebolag, som registrerats efter berörda dag, finge avdrag äga rum endast i den mån ökningen eller, då fråga vore om nytt bolag, det inbetalda kapitalet motsvarade verkligt, av delägarna gjort tillskott.

Med iakttagande av det avdrag, som sålunda tillkom bolag, sammanföll skattskyldigheten för dessa med skattskyldigheten för enskilda personer. Skatten utgick sålunda å bolags beskattningsbara inkomst progressivt efter inkomstens storlek utan hänsyn till, huruvida denna inkomst härledde sig från ett större eller mindre kapital.

Genom 1902 års förordning infördes för första gången dubbelbeskattning av inländska aktiebolags (och enskilda bankbolags) vinstmedel, i det att såväl den enskilde aktieägaren skulle beskattas för erhållen utdelning som ock bolaget självt erlagga skatt för sin vinst i den mån densamma överstege vad som enligt förordningen finge därifrån avdragas.

Den 13 september 1907 utfärdades en ny förordning om inkomst-

skatt, vilken emellertid icke gjorde någon ändring i ovan berörda bestämmelser angående bolags beskattning.

1910 års be-
stämmelser.

Genom den förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, som utfärdades den 28 oktober 1910, undergick skattskyldigheten för bolag och solidariska bankbolag en fullständig omläggning.

Vid författningsförslagets anmälande inför Kungl. Maj:t anförde dåvarande chefen för finansdepartementet, att, medan för bestämmandet av den *personliga* skatteförmågan såsom det mest framträdande momentet framstode inkomstens absoluta storlek, varpå alltså progressionsskalan för enskilda personer byggdes, kunde en juridisk persons skatteförmåga åter, om den byggdes på inkomst, näppeligen grundas på samma förhållande. Inkomstens storlek i och för sig bleve ju synnerligen missvisande, om denna inkomst bedömdes oberoende av det kapital, vars avkastning inkomsten motsvarade. Först i den mån på grund av gynnsamma omständigheter bolagets inkomst överstege den normala avkastningen av aktiekapitalet, förefunnes enligt departementschefens mening en fullgiltig grund för tillämpning av en progressiv skatteskala.

I anslutning till denna uppfattning hade i förslaget för bolagen uppbyggts en särskild skatteskala, som i fråga om progressionen följde vinstens förhållande till kapitalet. Bolag skulle erlägga skatt för hela sin inkomst och skatten skulle utgå med högre procent av inkomsten ju större denna vore i förhållande till bolagets kapital. Till kapital skulle i nu berörda hänseende räknas allenast inbetalt aktie- eller lottkapital. Beträffande inbetalt kapital skulle gälla i huvudsak samma regler som i föregående inkomstskatteförfattningar.

Enligt förslaget skulle för bolags hela inkomst utgå en grundtaxa av två kronor 50 öre för varje hundratal kronor av den taxerade inkomsten samt därutöver för det belopp av inkomsten, som överstege fem men icke tio procent av bolagets kapital, en krona för varje hundratal kronor av nämnda inkomstbelopp, för det belopp av inkomsten, som överstege tio men icke femton procent av kapitalet, två procent för varje hundratal kronor av inkomstbeloppet samt för det belopp av inkomsten, som överstege femton procent av kapitalet, tre kronor för varje hundratal kronor av inkomstbeloppet.

I den 8 januari 1910 avgivet yttrande över nu ifrågavarande förslag anförde kammarrätten bland annat, att verkningarna av bestämmelserna rörande bolags beskattning givetvis i många fall bleve

beroende av föreskrifterna om vad med bolagets kapital skulle förstås. Enligt de härom föreslagna bestämmelserna skulle annat kapital än aktie- eller lottkapital under inga omständigheter få i detta avseende tagas i beräkning. Det syntes likväl icke vara med billighet överensstämmande, att, då exempelvis nya aktier i ett bolag utbjödes till teckning till pris, överstigande nominella beloppet, samt därvid, jämlikt föreskriften i 29 § i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895, det belopp, som inflöte utöver de tecknade aktiernas nominella värde, lades till bolagets reservfond, detta belopp icke skulle få inberäknas i bolagets kapital. Kammarrätten ansåge alltså, att allt av delägarna verkligen inbetalt kapital, oberoende av om det nedlagts i aktie- eller lottkapitalet eller i reservfonden, borde få i förevarande hänseende räknas till bolagets kapital.

Vid förslagens anmälade inför Kungl. Maj:t uttalade med anledning därav departementschefen, att kammarrättens ovannämnda erinran icke kunde fränkännas fog, men framhöll tillika, att det icke utan skäl syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke progressionen vid aktiebolags beskattning borde göras beroende av inkomstens förhållande till sammanlagda beloppet av bolagets alla fonder. Den statsfinansiella betydelsen av en sådan omläggning skulle emellertid icke kunna med då föreliggande utredning överskådas. Därtill komme, att den officiella kontroll över lämnade uppgifter, som låge i anmälningar till aktiebolagsregistret, skulle i såväl ena som andra hänseendet saknas.

Vid 1910 års riksdag upptogs frågan om, vad som skulle förstås med bolags kapital i en inom första kammaren väckt motion, vari yrkades, att riksdagen måtte besluta, att Kungl. Maj:ts berörda förslag skulle i detta avseende ändras så, att till inländskt aktiebolags eller solidariskt bankbolags kapital skulle räknas jämväl sådant bolags reservfond.

Till stöd för yrkandet anfördes i motionen, att det syntes uppenbart, att förslagens bestämmelse, om vad som i förevarande fall skulle förstås med kapital, icke kunde anses överensstämma med billighet och de principer, som i övrigt legat till grund för förslaget. Detta förhållande sprunge väl starkast i ögonen i fråga om den del av bolagets fonder, som uppstått därigenom att till reservfonden enligt lag förts det belopp, som motsvarade överkurs vid teckning av aktier. Men belopp, som bolaget intjänat på sin verksamhet och icke utdelat till delägarna utan överfört till reservfonden, hade ju i

själva verket även det blivit inbetalt av aktieägarna och inginge ju i det kapital, som bolaget på ett stadigvarande sätt använde i sin rörelse. Det torde redan i gällande lag kunna betecknas såsom mindre konsekvent, att det medgivna avdraget å det belopp, varför inkomstskatt skulle utgå, eller sex procent å aktiekapitalet, icke finge beräknas å bolagets hela kapital — aktiekapital och reservfond. Men reservfondens särskiljande från bolagskapitalet bleve ännu mindre försvarbart, då det nu medgivna avdraget borttoges och skatten i dess ställe förklarades skola utgå progressivt efter inkomstens förhållande till kapitalet.

1910 års riksdag fattade sitt beslut i enlighet med det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget.

I den skrivelse, varmed förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt överlämnades till Kungl. Maj:t, anförde emellertid riksdagen i anledning av förenämnda motion, att det i densamma framställda förslaget hade syntts riksdagen beaktansvärt. Därest förefintligheten av en reservfond och dennas tillväxt för vederbörande bolag skulle komma att medföra lindring i skattskyldigheten, torde detta kunna förväntas i sin mån bidra till uppläggandet av reservfonder i större utsträckning än till det lagstadgade minimibeloppet. Ehuru en sådan utveckling, varigenom ökad soliditet för bolagen skulle vinnas, måste anses önskvärd, hade likväl riksdagen med hänsyn till svårigheten att beräkna verkningarna i statsfinansiellt avseende av en omläggning i den i motionen angivna riktningen av bestämmelserna om beräkningen av bolagets kapital funnit sig icke kunna bifalla motionen. Då det emellertid syntes riksdagen angeläget, att undersökning anställdes rörande möjligheterna för det ifrågavarande önskemålets förverkligande, hade riksdagen, som förutsatte, att någon minskning av den skattesumma, som enligt förslaget vore avsedd att uttagas från samtliga bolag inom landet, icke borde ifrågakomma och att fördelningen av skattskyldigheten bolagen emellan avvägdes enligt rättvisa grunder, ansett sig böra hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, på vad sätt den i motionen föreslagna ändringen i fråga om beräkningen av bolags kapital lämpligen kunde genomföras, samt om framläggande för riksdagen av det förslag i ämnet, vartill utredningen kunde föranleda.

Såsom ovan nämnts, utfärdades den nya förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt den 28 oktober 1910. 20 § erhöll följande lydelse (med uteslutande av skatteskalen):

»Inkomstskatt av inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag utgår, om den taxerade inkomsten icke överstiger fem procent av bolagets kapital, med två kronor 50 öre för varje hundratal kronor av det taxerade beloppet.

Om den taxerade inkomsten överstiger fem procent av bolagets kapital, utgår, för varje fullt hundratal av det taxerade beloppet, inkomstskatten med följande belopp, nämligen:

när den taxerade inkomsten överstiger 5 men icke $5\frac{1}{2}$ procent av kapitalet med kronor 2: 55

— — — — —
när den taxerade inkomsten överstiger 90 men icke 100 procent av kapitalet med kronor 5: 15

när den taxerade inkomsten överstiger 100 procent kronor 5: 20.

Med kapital förstås det bolagets aktie- eller lottkapital, som varit inbetalt vid början av nästföregående år eller, om kapitalet nästföregående år undergått förändring, medelstorleken därav under samma år; och skall såsom inbetalt kapital anses bolagets inregistrerade eller anmälda aktie- eller lottkapital, i den mån det samma motsvarar verkligt av delägarne gjort tillskott; skoland dock i varje fall aktie- eller lottkapital, som intill den 1 juli 1897 hos vederbörande myndighet inregistrerats eller anmälts såsom inbetalt, såsom sådant tillskott anses.»

Sedan den i ovannämnda riksdagsskrivelse begärda utredningen blivit verkställd, framlade Kungl. Maj:t för 1911 års riksdag förslag till ändrad lydelse av 20 § i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt. Enligt detta förslag, som antogs av riksdagen, skall vid den för skatteprogressionens bestämmande erforderliga beräkningen av förhållandet mellan bolags vinst och bolags kapital till det sistnämnda räknas såväl aktie- eller lottkapitalet som ock reservfonden, oavsett huru nämnda kapital och fond bildats. Vidare föreskrevs, att inkomstskatt skall utgå med 2 kronor 50 öre för varje hundratal kronor av det taxerade beloppet, om den taxerade inkomsten icke överstiger fyra procent av bolagets aktiekapital, och, om den är större, med högre procent enligt en skala, vilken jämkats så, att ändringen ej skulle verka minskning av inkomstskattens totalbelopp.

Till motivering av nämnda förslag anförde dåvarande departementschefen till statsrådsprotokollet bland annat följande.

»Det är uppenbart, att, då man för beskattningsändamål skall ställa inkomst eller vinst hos ett bolag i förhållande till ett visst kapital, till detta kapital bör räknas bolagsmännens hela behållna förmögenhet i bolaget. Bolagets inkomst utgör avkastningen å allt det delägarna tillhöriga, i bolaget nedlagda kapitalet. Principiellt sett bör alltså skatteprogressionen följa inkomstens förhållande till

*Nu gällande
bestämmelser.*

bolagets samlade förmögenhet, således till sammanlagda beloppet av bolagets samtliga fonder.

Enligt den hittills följda och även i gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt tillämpade ordning tages emellertid vid skatteberäkningen — om man frånser en del äldre bolag — icke hänsyn annat än till det verkligen inbetalda aktie- eller lottkapitalet. Om de under bolagets verksamhet intjänade och fonderade medlen överförs till aktiekapitalet eller grundfonden, lämnas denna ökning av aktiekapitalet eller grundfonden ur räkningen vid beskattningen. Ännu mindre kan hänsyn tagas till bolagets såsom reservfond fonderade tillgångar.

En sådan begränsning av det bolagets kapital, i förhållande till vilket skatteprocenten skall beräknas, är, såsom jag redan framhållit, mindre rationell och därjämte eller rättare sagt just på grund därav i saknad av den effektivitet, utan vilken en rättvis och jämlik beskattning icke kan ernås. I sådant avseende må allenast framhållas, hurusom, då ett bolag med ringa inbetalt aktiekapital men med stora fonderade tillgångar av en eller annan anledning undergår ombildning, det nybildade bolaget, där större delen av tillgångarna, för övrigt till fromma för bolagets konsolidering, upptages såsom aktiekapital, kommer i tillfälle att vid skatteberäkningen få tillgodoräkna sig större delen av det äldre bolagets egna fonder såsom inbetalt kapital. Därjämte kan jag icke underlåta att ytterligare framhålla den oegentlighet i nuvarande ordning, som gör sig gällande vid emission av aktier och banklotter till överkurs. Såsom kammarrätten i sitt förutnämnda utlåtande över förslaget till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt påpekat, kan, ehuru vid emission av nya aktier och banklotter aktie- och lottägarna ofta nog betala den nya aktien och lotten med ett belopp, betydligt överstigande nominella värdet, ändock icke den gjorda överbetalningen i någon som helst mån i skatteavseende räknas såsom inbetalt kapital. Enligt lag skall nämligen överbetalningen läggas till reservfonden.

Dessa och andra med nuvarande skattebestämmelser förenade olägenheter och oegentligheter skulle i stort sett undanröjas, om man uppbyggde en ändring i fråga om bolagsbeskattningen å den av riksdagen i dess framställning angivna grunden. Denna framställning måste nämligen, såsom ock framgår av den motion, som legat till grund för framställningen, anses utgå från den förutsättningen, att till det slags kapital, varom här är fråga, bör vara hänförligt ej

blott allt vad delägaren i en eller annan form tillskjutit, utan även medel, som av bolaget i verksamheten intjänats. Under sådana förhållanden kan man uppenbarligen icke göra någon åtskillnad mellan medel, som lagts till reservfond, och sådana, vilka överförts till aktiekapital eller grundfond. Finge i anslutning härtill utom det av delägarna inbetalda kapitalet även de bolagets intjänade medel, som lades till reservfond eller till aktiekapital eller grundfond, tagas i betraktande vid skatteberäkningen, bleve nämligen bolagsbeskattningen ordnad på ett sådant sätt, att det närmast ankomme på bolagen själva att sins emellan vinna full jämlikhet i beskattningsavseende. Ty även om till kapital skulle räknas allenast aktie- och lottkapital samt reservfond lärer dock ett bolag i regel hava i egen hand att avgöra, om detsamma genom dispositionsfondens överförande till reservfonden skulle komma i samma skatteläge som ett vart annat bolag, som med det förra vore likställt i fråga om kapitaltillgångar och avkastningsprocent.»

Att återigen utsträcka begreppet kapital i förevarande avseende till att omfatta även dispositions- och därmed likartade fonder syntes departementschefen icke tillrådligt, då dessa fonder, såsom i allmänhet under bolagets verksamhet för delägarna disponibla, kunde förväntas bli alltför rörliga för att lämpligen kunna läggas till grund för skatteberäkningen.

Det av Kungl. Maj:t för 1911 års riksdag framlagda förslaget tillstyrktes av bevillningsutskottets majoritet. Sex ledamöter av utskottet reserverade sig emellertid under anförande av i huvudsak följande.

Det skulle villigt medgivas, att 1910 års riksdag, genom att peka på lättad skattskyldighet för bolag med större reservfonder som en uppmuntran till ökad omtanke om bolagens soliditet, själv i någon mån hjälpt till att föra Kungl. Maj:ts utredning in på just den väg, som propositionen fullföljde. Ett närmare inträngande i det visserligen ingalunda lättlösta problem, som hänskjutits till Kungl. Maj:t, borde dock ha fört till, att även andra, efter reservanternas mening viktigare synpunkter kommit till sin rätt. Först genom en mera ingående prövning och genom vägning av olika synpunkters relativa berättigande torde man kunna nå ett större mått av den rättvisa i skattehänseende mellan bolagen inbördes, som riksdagen med all rätt framhållit som ett huvudvillkor för en mera definitiv ordning på detta område.

Reservanterna framhöllo, att, då skatteprogressionen enligt förslaget skulle börja redan vid 4 procents vinstutdelning, beskattningen komme att, i jämförelse med vad dittills varit fallet, höjas för alla nya bolag, som icke hunnit förvärva reservfond, liksom för sådana äldre företag, vilka gått mindre väl och därför icke varit i tillfälle att nämnvärt använda vinstmedel till fondbildning; i anslutning härtill anförde reservanterna vidare: Ett sådant allt annat än tilltalande resultat bleve den oundvikliga följden av den ensidighet, varmed Kungl. Maj:t i sin proposition hållit sig enbart till synpunkten, att reservfonds bildande borde uppmuntras även med skattelindring, medan Kungl. Maj:t alldeles förbigått den viktiga sida av saken, att med stora reservfonder för ett bolag väl också i allmänhet borde följa ökad skattekraft. Att reservanterna ville se detta beaktat, stode alldeles icke i någon motsättning till den bärande grundtanken i föregående årets riksdagsskrivelse. Denna syntes fastmera ligga däri, att det funnes fog för att vid beräkning av bolagens vinst och på denna grundad beskattning taga hänsyn icke blott, som i dittills gällande bestämmelser, till aktiekapitalet, utan även till reservfonden. Även efter reservanternas mening borde en ny skattelagstiftning för bolagen byggas på denna nya grund. Men Kungl. Maj:t hade gått att utföra denna tanke utan att taga tillräcklig hänsyn till att de väl konsoliderade bolagen, som befunne sig — även fränsett skiftande vinster — så att säga i god förmögenhetsställning, just därigenom hade en större skattekraft än lika stora bolag med samma vinstprocent, men utan nämnvärda reservfonder. Undanskjutandet av denna synpunkt hade haft till följd, att det nu framlagda förslaget, hur nära det än kunde sägas formellt anknyta sig till riksdagens skrivelse, dock efter reservanternas mening ingalunda fyllde denna skrivelser fordran att skapa rättvisa mellan bolagen inbördes. Kungl. Maj:t:s proposition borde därför icke av riksdagen antagas. I stället syntes böra utredas, om icke för bolagens rättvisa beskattning en viss analog kunde sökas med de anordningar, varigenom, då det gällde enskilda personer, inkomstskatten kompletterades med en förmögenhetsskatt. Självklart borde tillses, att skatten icke lades så tyngande, att den kunde motverka den för soliditeten önskvärda fondbildningen. Men det borde ingalunda vara omöjligt att finna en framkomlig medelväg mellan att, såsom Kungl. Maj:t gjort, gynna de starkaste och belasta dem så hårt, att deras uppväxt till styrka hämmades. Man kunde dock icke helt bortse från, att ett bolag med stora reserv-

fonder vore ett starkt beskattningsobjekt, vilket knappt kunde sägas om ett nybildat bolag eller om sådana, vilkas rörelse varit mindre inkomstbringande. Det borde även beaktas, att för det dåvarande den del av vinsten, som avsattes till fonder, undginge den dubbelbeskattning, som ansåges böra påföras vinstmedel, vilka utdelades till aktieägarna.

Såsom nämnts biföll emellertid riksdagen Kungl. Maj:ts förslag.

Den lydelse, 20 § i förordningen om inkomst- och förmögenhets-skatt härigenom erhöll från och med år 1912, var följande (med uteslutande av skatteskalen):

»Inkomstskatt av inländskt aktiebolag eller solidariskt bankbolag utgår, om den taxerade inkomsten icke överstiger fyra procent av bolagets kapital, med två kronor femtio öre för varje hundratal kronor av det taxerade beloppet.

Om den taxerade inkomsten överstiger fyra procent av bolagets kapital, utgår, för varje fullt hundratal kronor av det taxerade beloppet, inkomstskatten med följande belopp, nämligen:

När den taxerade inkomsten i förhållande till kapitalet		Inkomstskatt per 100 kronor
		kr.
överstiger	4 men ej $4\frac{1}{2}$ procent	2,55
»	95 » » 100 »	5,80
»	100	5,85

Till kapital, varom här är fråga, räknas såväl aktie- eller lottkapitalet som ock reservfonden. Aktie- eller lottkapitalet upptages till det belopp, som angivits i ingående balansräkningen för nästföregående år, eller, om aktie- eller lottkapitalet samma år undergått förändring, till medelstorleken därav under nämnda år. På samma sätt förfares vid beräkning av reservfonden.»

Vid 1913 års riksdag upptogs ånyo frågan rörande aktiebolags beskattning genom en motion i andra kammaren, i vilken föreslogs bl. a., att såsom vinstutdelning skulle beskattas utdelning å aktier i inländska aktiebolag eller å lotter i solidariska bankbolag, vare sig denna utdelning skedde i penningar eller penningars värde, genom utdelning av aktier eller lotter i eget eller annat aktiebolag eller solidariskt bankbolag eller på annat sätt.

*Motion vid
1913 års
riksdag*

Bevillningsutskottet lämnade i sitt utlåtande över motionen till en början en redogörelse för uppkomsten av bestämmelserna rörande

beskattning av utdelning å aktier samt dessa bestämmelsers tillämpning, vilken redogörelse var av följande innehåll.

Det av den s. k. kommunalskattekommittén år 1900 avgivna betänkandet innehöll bland annat den nyheten för vårt skattesystem, att till beskattningsbar inkomst av kapital skulle räknas även »utdelning å aktier, kommanditlotter och lotter i enskilda bankbolag», och i den skrivelse till Kungl. Maj:t, däri 1901 års riksdag med anledning av väckt motion anhöll om utarbetande av förslag om införande av en från bevillningen fristående direkt statsskatt, att utgå av alla slag av inkomst, framhölls uttryckligen, att även aktieutdelning skulle beskattas.

I 1902 års förordning om inkomstskatt stadgades också (§ 3), att till inkomst av kapital skulle räknas bland annat »utdelning å aktier i inländska aktiebolag och å lotter i enskilda bankbolag». Denna bestämmelse bibehölls oförändrad i 1907 års inkomstskatteförordning och i nu gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt har den ej undergått annan ändring än att av given anledning orden »lotter i enskilda bankbolag» utbyts mot »lotter i solidariska bankbolag».

Vad under »utdelning» i förevarande bemärkelse bör inbegripas, har ej närmare bestämts än att i punkt 4:o) i särskilda anvisningarna till ledning vid taxering för inkomst- och förmögenhetsskatt föreskrivits, att »såsom beskattningsbar utdelning från aktiebolag eller solidariskt bankbolag upptages det belopp, som delägaren nästföregående år uppburit eller ägt uppbära i utdelning från bolaget, utan hänsyn till vilka bolagets tillgångar, som använts till utdelningen». Ej heller lämna förarbetena till vare sig de äldre eller nyare skatteförordningarna någon tydlig ledning härutinnan.

Vid granskning av 1910 års förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt erinrade kammarrätten beträffande nyssberörda punkt 4:o), som redan i förslaget hade sin nuvarande lydelse, att, då utdelning från aktiebolag och solidariskt bankbolag här förklarades vara beskattningsbar »utan hänsyn till vilka bolagets tillgångar, som använts till utdelningen», detta skulle kunna tolkas på det sätt, att även en vid bolags upphörande eller inskränkning av dess verksamhet företagen utdelning av aktiekapital eller eljest av kapital, som inbetalts av bolagets delägare, skulle bliva föremål för beskattning. Under antagande att en sådan tolkning ej vore i förslaget avsedd,

hemställde kammarrätten om sådan omformulering av denna punkt, att berörda tolkning förebyggdes.

Med anledning härav yttrade dåvarande chefen för finansdepartementet vid ärendets föredragning i statsrådet: »Med utdelning i förslagets bemärkelse kan icke, synes det mig, förstås annan utdelning än den, som äger rum under bolagets verksamhet; och är sådan utdelning givetvis, oberoende om därtill använts kapitaltillgång eller årsvinst, beskattningsbar hos delägaren. Är åter fråga om utbetalande till delägare av delägares andel i bolagets kapitaltillgångar i sammanhang med bolagets upplösning, föreligger icke någon utdelning i ovan angivna bemärkelse. Om delägaren därvid skulle göra en vinst, är beskattningen av denna vinst beroende av de allmänna reglerna för beskattning av vinster av tillfällig natur — — —. Kammarrättens erinran synes mig därför icke påkalla omformulering av ifrågavarande punkt.»

Frågan återupptogs emellertid vid 1910 års riksdag av enskild motionär, som, under åberopande av kammarrättens berörda uttalande, framhöll, att ifrågavarande bestämmelse i punkt 4:o) av särskilda anvisningarna syntes föranleda, att, där under ett aktiebolags verksamhet i sammanhang med nedsättning av aktiekapitalet viss del därav utdelades, denna utdelning bleve beskattningsbar. Detta kunde ej vara riktigt, då en sådan utdelning i själva verket endast vore ett återbekommande av insatta medel och ingalunda borde betraktas såsom inkomst. På grund därav hemställdes, att punkten måtte omformuleras i det av kammarrätten angivna hänseendet.

Bevillningsutskottet, som avstyrkte motionen, yttrade: »Utskottet, som delar motionärens uppfattning, att sådan utbetalning till aktieägare, som sker med anlitan av aktiekapitalet, icke bör anses utgöra beskattningsbar inkomst för aktieägaren, har emellertid ansett det kunna befaras, att, därest i anvisningarna skulle införas särskilt stadgande av det i motionen angivna innehåll, detta skulle kunna så tolkas, att, då vid bolags upplösning tillgångarna i bolaget fördelas mellan aktieägarna, den del av de utbetalda medlen, som ej tagits från aktiekapitalet och ej heller utgöres av vinstmedel, borde i likhet med dessa senare bliva föremål för inkomstbeskattning; och har utskottet på grund härav och med avseende å vad departementschefen i ämnet anfört funnit yrkande om ändring i förevarande del av anvisningarna icke böra bifallas.»

Utskottets mening biträdades av riksdagen och något förtydligande av hithörande bestämmelser kom icke till stånd.

Efter att hava lämnat härovan intagna redogörelse anförde bevillningsutskottet bl. a. följande.

Ehuru ordalagen i förevarande punkt 4:o) ej ovillkorligen inskränkte skatteplikten för aktieutdelning till sådan, som ägde rum under ett bolags bestånd, funne emellertid denna tolkning stöd i chefens för finansdepartementet ovannämnda uttalande, och jämväl bevillningsutskottets nyss återgivna, av riksdagen godkända yttrande angåve, att vad vid bolagets upplösning tillfölle aktieägarna borde anses beskattningsbart såsom inkomst allenast i den mån däri inginge ännu ej fonderade vinstmedel. I praxis torde ej heller någon tvekan råda därom, att vid bolags upplösning aktieägarnas andelar i bolagets kapitaltillgångar icke skulle beskattas. En sak för sig vore, att den vinst, delägere därvid gjorde, kunde bli beskattningsbar enligt de allmänna reglerna för beskattning av vinster av tillfällig natur.

Med avseende å den omfattning, i vilken aktieutdelning under ett bolags bestånd borde beskattas, torde vara ostridigt, att så icke skulle ske beträffande utdelning, som utgjorde återbetalning av det till bolaget för aktier inbetalda kapital, aktiekapital jämte den del av reservfonden, som vid emission av nya aktier uppkommit genom högre inbetalning för aktierna än deras nominella värde. All annan valuta, som tillfölle aktieägarna, skulle beräknas såsom beskattningsbar inkomst. Utan betydelse vore, om för utdelningen tagits i anspråk vinstmedel, årets eller tidigare, eller kapitaltillgång av annan beskaffenhet än den nyssnämnda eller överhuvud taget om de utdelade medlen i bolagets hand varit att anse som beskattningsbar inkomst eller icke.

Motionären syntes — fortsatte utskottet — med sin framställning haft närmast i sikte frågan om beskattning av vad, som tillfölle aktieägarna vid ett bolags upplösning, och hans mening syntes vara, att skatteplikt borde stadgas för all utdelning, som tillkomme aktieägarna vare sig under bolagets bestånd eller efter dess upplösning, med undantag blott för inbetalt aktiekapital.

Sålunda finge motionen anses avse beskattning även av nya aktier, som utan ersättning lämnades de gamla aktieägarna, s. k. gratisaktier. I detta avseende kunde utskottet icke dela motionärens uppfattning. Det finge nämligen ihåkommas, att ett aktiebrev icke

representerade någon given rätt till just det belopp, varå det lyder. En aktie medförde enligt sitt begrepp allenast rätt till en viss kvotdel av bolagets behållna tillgångar. Kvoten ändrades ej därigenom, att aktieägaren i stället för en aktie finge flera, som tillsammans företedde ett högre nominellt belopp än den förra. De nya aktierna tillförde icke aktieägarna något nytt värde och företrädde ej annan tillgång, än redan de gamla aktierna gjort, utan innebure så att säga blott en klyvning av dessa senare. Att beskatta sådan aktieutdelning måste därför anses oriktigt, vare sig utdelningen skett under bolagets fortbestånd eller, såsom i det av motionären citerade rättsfallet, vid ett äldre bolags uppgående i ett nytt i form av aktier i detta.

Vad nu anginge beskattning av utdelning under ett bolags fortbestånd syntes, efter vad ovan anförts, lag och rättspraxis, utom beträffande s. k. gratisaktier, redan motsvara motionens syfte, vadan utskottet funne förhållandena i denna del ej påkalla några ändrade bestämmelser.

Däremot kunde onekligen de av motionären framhållna olägenheterna framträda i många fall av bolags upplösning och tillgångarnas utskiftande bland delägarna. Vad därvid utdelades bleve, med nu gällande bestämmelser, i regel skattefritt, ehuru i utdelningen ofta nog inginge medel, som, materiellt sett, borde beskattas. Detta förhållande kunde inbjuda till bestämmelsernas kringgående, exempelvis så, att ett bolag, som, på grund av sitt ändamål att t. ex. köpa och stycka en fastighet eller exploatera ett patent, vore av kort varaktighet, underlåte att utdela eventuell vinst förrän i sammanhang med bolagets upplösning. I sådana och andra liknande fall syntes orättvist, att vinster, som, där de omedelbart hade utdelats, blivit utan tvekan beskattade, skulle undgå skatt blott därför, att de i stället under några år fonderats för att sedan på en gång falla aktieägarna till. Utskottet ansåge därför fullgiltiga skäl tala för, att en utredning åvägabraktes, avseende undersökning, i vilken omfattning värden, som vid bolags upplösning tillfördes aktieägarna, borde såsom deras inkomst beskattas, samt i vad mån vidkommande författningar borde i sådant avseende förändras eller förtydligas.

På de skäl, som sålunda blivit anförda, hemställde utskottet, att riksdagen mätte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om föranstaltande av utredning, huruvida och i vad mån, då ett aktiebolag eller solidariskt bankbolag upplöses, bolagets uppsparade tillgångar, vilka icke utdelades förrän i sammanhang med bolagets upplösning.

kunde göras till föremål för inkomstbeskattning hos delägarna samt för riksdagen framlägga det förslag till ändring i gällande författningar, som av utredningen kunde föranledas.

Riksdagen beslöt i enlighet med denna utskottets hemställan.

*Förslag vid
1918 års riksdag.*

År 1918 kom frågan om aktiebolagens (och de solidariska bankbolagens) beskattning åter till behandling genom en kungl. proposition rörande ändrade bestämmelser i detta avseende, som avgavs till nämnda års lagtima riksdag.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t av ändringsförslaget framhöll finansministern, att med de gällande bestämmelserna i ämnet icke åstadkommits en konsekvent genomförd beskattning av aktiebolags vinst.*) Den del av vinsten, som utdelades, gjordes nämligen principiellt till föremål för en dubbel beskattning, under det att återstoden av vinsten beskattades allenast såsom en bolagens inkomst. Därest aktieägarna beslutade utdelning av ett bolags hela vinst, bleve de alltså tyngre beskattade, än om vinsten fonderades inom bolaget och där gjordes räntebärande. Allenast för ett särskilt fall bleve den inom bolaget fonderade vinsten på sätt och vis beskattad jämväl hos aktieägaren. Därest en aktie ginge i handel, skulle nämligen därvid uppkommen vinst under viss förutsättning beskattas såsom inkomst av arbete. Till den del en fondering av bolagets vinst föranlett förhöjningen av aktiens värde, kunde således sägas, att en beskattning ägde rum jämväl hos aktieägaren av den fonderade vinsten. Emellertid vore det tydligt, att de delar av bolagens årsvinster, som icke utdelades, i regel icke på detta sätt bleve föremål för beskattning. Under de senaste åren med de för företag inom skilda branscher ofta synnerligen stora vinsterna hade nu antydda fondering av vinstmedel inom bolagen tagit en omfattning, som dragit till sig allmän uppmärksamhet. I synnerhet torde detta hava gällt den form av fondering, som tagit sig uttryck i utsläppande av så kallade gratisaktier. Då det sålunda syntes departementschefen, som om kapitalbildningen genom fondering inom bolagen av vinstmedel vore i beskattningshänseende särskilt gynnad, hade departementschefen låtit verkställa en utredning i hithörande avseende. En del av de synpunkter, som genom reservationen vid 1911 års riksdag och motionen vid 1913 års riksdag blivit framlagda, hade lagts till grund

*) Då här nedan talas om aktiebolag, aktiebrev och aktieägare, avses jämväl solidariska bankbolag samt lottbrev och lottägare i sådana bolag.

för ett inom finansdepartementet upprättat författningsutkast, enligt vilket sista stycket av 20 § i förordningen den 28 okt. 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt skulle erhålla följande ändrade lydelse:

Med kapital förstås dels det bolagets aktie- eller lottkapital, som varit inbetalt vid början av nästföregående år, eller, om kapitalet sagda år undergått förändring, medelstorleken därav under året, dels ock därutöver bolagets reservfond intill ett belopp av femtio procent utav ifrågavarande, vid föregående årets början befintliga aktie- eller lottkapital. Såsom inbetalt kapital skall anses bolagets inregistrerade eller anmälda aktie- eller lottkapital, i den mån, detsamma motsvarar verkligt, av delägarna gjort tillskott; skolandet dock i varje fall aktie- eller lottkapital, som intill den 1 januari 1915 hos vederbörande myndighet inregistrerats eller anmälts såsom inbetalt, såsom sådant tillskott anses.

Grunderna för detta utkast funnos angivna i en promemoria, varur departementschefen föredrog följande:

»Den närmast till hands liggande lösningen synes vara att, med utgångspunkt från nu gällande bestämmelser rörande dubbelbeskattning, stadga, att hos aktieägarna skall beskattas, ej den utdelning, som belöper å en var av dem, utan det belopp, vartill utdelningen skolat uppgå, därest all bolagets beräknade vinst utdelats. Till stöd härför skulle kunna åberopas, att aktieägarens vinst är densamma, vare sig utdelning sker eller ej; i sistnämnda fallet kan nämligen hans aktier anses hava stigit med ett belopp, som motsvarar utdelningen i det förstnämnda fallet. Ett dylikt beskattningssätt torde dock knappast vara att tillråda. För en skattskyldig, som äger ett större antal aktier i skilda företag, är det visserligen utan större betydelse vare sig han erhåller kontant utdelning å alla sina aktier eller utdelningen å vissa av dem fonderas; hans skatteförmåga torde nog kunna anses vara densamma i båda fallen. Helt annorlunda ställer sig däremot förhållandet i fråga om den, som äger ett mindre antal aktier, måhända i ett och samma bolag. Han kan ej avgörande inverka på frågan, huruvida eller till vilket belopp utdelning skall ske. Redan nu torde det förekomma, att en ekonomiskt mera uthållig majoritet bland aktieägarna i ett bolag besluta innehålla utdelningen år efter år för att förmå de mindre aktieägarna, vilka hava svårare att undvara den årliga räntan å sitt kapital, att slutligen sälja sina aktier, understundom till underpris. Förvisso komme sistnämnda aktieägare i en än sämre ställning, om de bleve skyldiga att årligen betala skatt för en inkomst, som ej vore åtkomlig för dem.

En särskild beskattning av bolagens fonderade vinster torde därför böra ske hos bolagen. Riktigast vore måhända att i sådant

avseende uttaga viss procent av den ej utdelade vinsten. Mot detta förfaringssätt kan visserligen anmärkas, att beskattningen blir densamma, vare sig aktieägarna äro flera eller färre, mer eller mindre burgna, ehuru skatten, som ju egentligen borde vila å aktieägarna, borde rätta sig efter dessas skatteförmåga. En lösning inom ramen för vår nuvarande skattelagstiftning torde dock knappast låta sig tänkas på annat sätt. Frågan är emellertid av den synnerliga vikt, att en slutgiltig lösning i denna riktning icke bör ske utan föregående noggrann utredning; möjligen kunna vid en revision av vår skattelagstiftning i dess helhet nya, mera lämpliga utvägar yppa sig.

Emellertid synes en tillfällig ändring kunna vidtagas, avseende att i någon mån utjämna den olikhet i beskattningshänseende, varom ovan talats. Enligt ursprungliga lydelsen av 20 § i 1910 års förordning skulle vid beräkning av vinstens förhållande till bolagets kapital icke tagas hänsyn till annat kapital än sådant, som verkligen blivit inbetalt. Genom en återgång till nämnda bestämmelse skulle åstadkommas, visserligen icke en dubbelbeskattning av de inom bolagen fonderade vinsterna, men däremot en något strängare beskattning av bolagens årliga avkastning, i den mån densamma till mera avsevärd del härrör från dylika fonderingar. Någon fara för, att en sådan beskattning skulle verka allt för hårt, synes ej förefinnas. Om såsom ett exempel väljes ett bolag, vars kapital fördubblats genom fonderingar och vilket går med en vinst av 5 procent å det nominella och således 10 procent å det verkligen inbetalta kapitalet, utgör skillnaden i skatt 0.75 procent av årsvinsten. Med den nuvarande skatteprogressionen blir skillnaden vid de högre vinstresultaten såsom regel än lägre; sålunda skulle vid en vinst av 25 respektive 50 procent av bolagets kapital skatten ökas med allenast 0.60 procent av årsvinsten.»

Med avseende å de närmare detaljerna i ovannämnda författningsutkast innehölle — fortsatte departementschefen — promemorian vidare följande:

»Med hänsyn till önskvärdheten av, att bolagen erhålla ekonomisk stadga, torde emellertid fondering till en viss gräns böra uppmuntras. Avkastningen av fonder inom denna gräns torde därför ej böra beskattas hårdare än avkastning av det inbetalade aktiekapitalet. Först då fondering verkställts därutöver, lär den strängare beskattningen böra tillgripas. Var en sådan gräns bör dragas är tveksamt. Behovet av reservfond torde till och med vara olika för olika slags

företag. Att i beskattningshänseende uppställa skilda regler låter sig dock icke göras, utan en enhetlig gräns måste bestämmas. Denna bör ej dragas så snävt, som till det i 53 § av lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag angivna minimibelopp för reservfond eller 10 procent av inbetalda aktiekapitalet. Fastän det ansetts icke böra ovillkorligen åläggas aktieägarna att avsätta större belopp till reservfond, än i nämnda lagrum angives, äro dock större avsättningar önskvärda. Om däremot avsättningar medgivas exempelvis upp till 50 procent av det inbetalda aktiekapitalet, torde intresset att uppmuntra ett säkerställande av bolagens ekonomi vara fullt tillgodosett.

Vid en återgång i nu ifrågavarande hänseende till den ursprungliga bestämmelsen i 1910 års förordning måste emellertid en begränsning ske jämväl i annat avseende. Med hänsyn till skedda förändringar i äganderätten till aktier lär nämligen den hårdare beskattningen utav avkastning från fonderad vinst icke böra gälla fonderingar, som verkställts för längre tid tillbaka. I sist avsedda fall hava måhända större delen av aktierna sedermera gått i handel och köparna hava därvid erlagt köpeskilling med hänsyn tagen till bolagets avkastning och storleken av dess tillgångar men utan avseende å, huruvida dessa utgöra inbetalt aktiekapital eller ej. Sant är, att av samma skäl varje retroaktiv verkan av en bestämmelse i nu ifrågavarande riktning kan innebära en orättvisa. Faran härför blir emellertid mindre ju närmare i tiden gränsen bakåt bestämmes. Lämpligen synes denna gräns kunna sättas till den 1 januari 1915 d. v. s. den ungefärliga tidpunkt, då de nuvarande, av krigstiden föranledda abnorma förhållandena inom affärsvärlden kunna anses hava börjat. En skärpt beskattning skulle alltså träffa endast de bolag, inom vilka efter nämnda dag verkställts fonderingar. Vid en sådan begränsning torde någon fara ej förefinnas för att senare aktieköpare drabbas av en orättvis beskattning. Dels kan nämligen värdet av aktier i företag, vilka lämnat en så avsevärd krigstidsvinst, att densamma i förevarande avseende är av betydelse, icke så noga fastslås, att ej köp av sådana aktier i viss mån kan anses som ett slags äventyrsavtal, dels måste det ock framstå såsom uppenbart för en var, vilken köper aktier i dylika bolag, att desamma kunna, i enlighet med vad genom förordningen om krigskonjunkturskatt redan skett, bliva föremål för särskild beskattning.»

I ett över förslaget avgivet yttrande förklarade sig kammarrätten — i den mån förslaget kunde anses utgöra ett steg i riktning mot genomförande av en konsekvent dubbelbeskattning av aktiebolags vinst — bestämt avstyrka, att en sådan princip lades till grund för beskattning av aktiebolags inkomster samt anförde i anslutning härtill:

»Vår skattelagstiftning har på alla områden av densamma — såsom det vill synas med all rätt — sökt i möjligaste mån undvika verklig dubbelbeskattning av samma inkomst. Att sådan ändock i viss utsträckning äger rum beträffande aktiebolags inkomst, lär bero på den omständigheten, att man icke lyckats finna någon utväg att undgå densamma vid ett skäligt och effektivt utnyttjande av den särskilda skattekraft, som ansetts förefinnas hos aktiebolagen. Kammarrätten, som förut vid olika tillfällen i princip uttalat sig mot dubbel beskattning av samma inkomst, har icke funnit några sådana omständigheter hava tillkommit, som kunna föranleda kammarrätten att frångå sin till grund för nämnda uttalande liggande uppfattning.»

Sedan kammarrätten härefter erinrat, att det direkta syftet med det nu framlagda förslaget angåves vara en något strängare beskattning av bolagens årliga avkastning, i den mån densamma till mera avsevärd del härrörde från fonderade vinster, anförde kammarrätten vidare:

»Vid framläggande för 1911 års riksdag av det förslag till ändrade bestämmelser om aktiebolags beskattning, som då antogs, har dåvarande chefen för finansdepartementet utförligt redogjort för de skäl, som föranledde författningsändringen. Dessa skäl, vilka återgivits här ovan i redogörelsen för tillkomsten av gällande bestämmelser, voro för kammarrätten avgörande, då kammarrätten tillstyrkte förslagets antagande, och enligt kammarrättens mening äga berörda skäl fortfarande i stort sett sin giltighet. Så länge statsbeskattningen av aktiebolags inkomst är byggd på den principen, att bolagens beskattning skall avpassas efter inkomstens förhållande till kapitalet, synes också såsom kapital böra anses allt det bundna kapital, varav inkomsten utgör avkastning. Bestämmelser av den art, förslaget innehåller, innebära icke, i motsats till gällande bestämmelser, någon uppmuntran till en även från nationalekonomisk synpunkt önskvärd kapitalbildning hos bolagen, utan måste snarare antagas komma att motverka sådan kapitalbildning, då nämnda bestämmelser locka bolagen att hellre utdela sina årsvinster i full utsträckning än genom fonderingar stärka sin ekonomiska ställning. Förslaget har sökt

minska räckvidden av denna olägenhet genom att låta även reservfonden till en viss grad få räknas såsom kapital i beskattningsavseende. Enligt kammarrättens åsikt kan dock intresset att uppmuntra bolagens konsolidering och utveckling icke vara fullt tillgodosett genom nämnda bestämmelse. Ett dylikt stadgande synes i varje fall icke vara med billighet överensstämmande, om större del av ett aktiebolags reservfond, än där avses, utgör av delägarna verkligen inbetalt kapital, varförutom detsamma skulle medföra en viss ojämnhet i fråga om aktiebolags beskattning, i det att ett bolag, vars reservfond icke uppginge till 50 procent av det verkligen inbetalda kapitalet och som överförde besparade vinstmedel till aktiekapitalet, bleve hårdare beskattat än ett annat bolag i samma ställning, som lade besparade vinstmedel till reservfonden.

Enligt kammarrättens uppfattning skulle alltså förslaget, om det genomföres, innebära ett redan i och för sig olyckligt sönderbrytande av den grundläggande principen för aktiebolags beskattning enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt. Ett dylikt tillvägagångssätt synes kammarrätten desto mindre välbetänkt, som förslaget uttryckligen avser att utgöra en tillfällig anordning. Därest vid den i utsikt ställda noggranna utredningen av frågan om en särskild beskattning av bolagens fonderade vinster — genom uttagande av skatt i form av viss procent av den ej utdelade vinsten eller på annat sätt — det befinnes, att en sådan beskattning kan genomföras och att beskattningen av bolagens inkomst i förhållande till kapitalet då bör ordnas på sätt nu är förhållandet, kan det bli förenat med ökade svårigheter att verkställa en omläggning av hithörande bestämmelser, om desamma kanske kort förut omformats i ett tillfälligt syfte.

Kammarrätten anser sig följaktligen icke kunna tillstyrka antagandet av förslaget i vad det avser ändring av 20 § i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.»

Kammarrätten förklarade sig emellertid, för den händelse att förslaget ansåges böra läggas till grund för ändrad lagstiftning i ämnet, vilja ytterligare anföras:

»Om det nu i enlighet med förslaget skulle vidtagas en begränsning av kapitalbegreppet, skulle en förskjutning av skattetrycket de olika bolagen emellan därav otvivelaktigt bli följden, under förutsättning, att den nu tillämpade skatteskalen bibehålles i oförändrat skick. Kammarrätten saknar emellertid material att bedöma, hur en dylik förskjutning skulle verka.

Enligt förslaget skall registrering av inbetalt aktie- eller lottkapital äga vitsord, endast om registreringen skett före den 1 januari 1915, och har någon fara ej ansetts förefinnas att bestämma gränsen uti ifrågavarande avseende till en förfluten tidpunkt, då denna tidpunkt icke lägges längre tillbaka i tider än nyss är nämnt. Kamarrätten måste för sin del ställa sig tveksam om lämpligheten härav, då all fara för orättvis beskattning måhända icke kan anses undanröjd, även om gränser sättes till en så pass nära liggande tidpunkt som den 1 januari 1915, men har å andra sidan icke ansett sig böra direkt avstyrka en dylik anordning, enär utan densamma syftet med författningsändringen till stor del skulle förfelas.

Slutligen anser sig kamarrätten icke böra underlåta att erinra därom, att det måste antagas bliva förenat med betydande svårigheter för beskattningsmyndigheterna att utöva en effektiv kontroll över bolagens uppgifter om kapitalets storlek, om kapitalet skall beräknas på sätt förslaget angiver. Samma anmärkning kunde visserligen riktas mot den före år 1912 gällande lagstiftningen på ifrågavarande område, men med hänsyn till det alltjämt ökade taxeringsarbetet måste densamma anses än mera befogad nu än förr. Till underlättande av kontrollen synes därför, om förslaget genomföres, aktiebolag böra åläggas att i deklarationen lämna uppgift om, huru och när det uppgivna kapitalet tillkommit.»

Departements-
chefens
yttrande

För egen del anförde departementschefen i ärendet följande:

«Enligt min mening kunna de nuvarande bestämmelserna rörande aktiebolags beskattning icke anses vara tillfredsställande. Såsom förut framhållits, är det en inkonsekvens att, medan i ett bolag, där vinsten helt eller delvis utdelas till aktieägare, som eventuellt placera sina vinstandelar i andra företag, dessa aktieägare bli underkastade beskattning, varemot i ett annat bolag, där vinsten får stå inne och göras räntebärande i bolaget, aktieägarna undgå beskattning för vinsten. Vare sig all vinsten utdelas eller, genom en fondering, bolagets tillgångar och i följd därav även aktiernas värde ökas år från år, har aktieägaren egentligen haft samma förmögenhetstillskott och borde följaktligen även beskattas lika för båda fallen. Man kan ej jämföra en genom fondering verkställd ökning av aktiers värde med t. ex. värdestegring i inskränkt bemärkelse av fast egendom och på denna grund bestrida befogenheten av en beskattning i nu antytt hänseende såsom stridande mot grunderna för förordningen om inkomst-

och förmögenhetsskatt. Aktiebrevet har ju såsom sådant ej något värde, utan den aktiens värdeökning, varom här är fråga, motsvarar närmast det fall, att någon använder en del av sin årsinkomst till sin fasta egendoms förbättring eller placerar densamma i sin affär. Denna del av inkomsten blir dock beskattad.

Ovan angivna olikhet med avseende å beskattning av bolags vinstmedel blir emellertid så mycket större, som därigenom de mera vinstgivande företagen i realiteten ofta gynnas mest. Erfarenheten torde nämligen giva vid handen, att, medan ett bolag med vanlig affärsvinst i regel utdelar största delen därav, de företag, som lämnat särskilt stor avkastning, ofta utdela allenast en mindre del av densamma, under det att återstoden fonderas inom bolaget genom överförande till aktiekapital, reservfond eller på annat sätt.

Då de nu gällande bestämmelserna rörande beskattning av aktiebolags vinst voro föremål för prövning, torde man ej hava tillräckligt beaktat ovan berörda synpunkter. Man framhöll såsom oriktigt, att två bolag med lika stora tillgångar och lika stor avkastning bleve olika beskattade blott på den grund, att bolagens kapital ursprungligen uppkommit på olika sätt, det ena genom kontant tillskott från aktieägarna och det andra genom fondering av vinstmedel, samt förmenade, att bakom varje aktie i realiteten låge samma insats från aktieägarna, vare sig aktieägaren gjort denna insats kontant eller genom underlåtenhet att uttaga å honom belöpande vinstandel. Därvid synes man dock hava förbisett den stora olikhet, som ligger däri, att kapitalbildningen varit i det förra fallet beskattad på vanligt sätt och i det senare fallet skattefri hos aktieägaren. Först i händelse denna olikhet utjämnas, blir den tankegång, som låg till grund för 1911 års ändring i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, konsekvent fullföljd.

Bakom 1911 års beslut låg emellertid jämväl en strävan att underlätta bolagens konsolidering. Därvid torde man emellertid ingalunda hava förutsett, att denna »konsolidering» skulle taga den omfattning, som sedermera blivit fallet. En sak är, att ett bolag för att säkerställa sin ekonomi upplägger fonder, motsvarande viss del av aktiekapitalet. Helt annat blir däremot förhållandet, då ett bolag, såsom numera understundom sker, mångdubblar det ursprungligen inbetalta kapitalet. En dylik fondering tjänar ej att trygga bolagets soliditet i egentlig mening utan gör i själva verket bolaget till ett helt annat företag, än det från början varit. Att i sådant fall åbe-

ropa nödvändigheten av bolagens konsolidering för vinnande av särskilda förmåner i beskattningshänseende kan ej vara riktigt. Jag vill i detta sammanhang upplysa, att, enligt vad en i patent- och registreringsverket på uppdrag från dåvarande chefen för finansdepartementet vid senaste årsskiftet verkställd utredning giver vid handen, ett synnerligen stort antal bolag under den nu rådande kristiden genom fondering av vinstmedel avsevärt ökat sitt kapital. Dylik kapitalökning har registrerats, under år 1915 till belopp av 9,653,110 kronor, under år 1916 till belopp av 61,749,090 kronor och under år 1917 till belopp av 164,816,365 kronor eller sålunda tillhopa 236,258,565 kronor. De bolag, som berörda uppgifter avse, hade vid 1917 års slut ett sammanlagt aktiekapital av 600,220,479 kronor. Då emellertid i berörda belopp ingår icke blott nämnda fonderade vinstmedel utan jämväl åtskilliga, under kristiden verkställda nyteckningar (vilkas avkastning ännu ej hunnit ingå bland berörda vinstmedel), kan det antagas, att dessa bolags den 1 januari 1915 befintliga aktiekapital blivit åtminstone i det närmaste fördubblat genom överförda vinstmedel. I detta sammanhang kan det vara av intresse att omnämna, att samtliga de aktiebolag, som under något av nu nämnda år verkställt en ökning av sitt aktiekapital, vare sig genom nyteckning eller genom utsläppande av gratisaktier, under år 1916 gått med en vinst av 509,887,148 kronor 7 öre, medan deras sammanlagda aktiekapital vid 1915 års slut utgjorde 1,132,715,520 kronor. I detta sammanhang är att ihågkomma, att i nämnda aktiekapital ingå även utlämnade gratisaktier samt att vinstsiffran är hämtad från bolagens balansräkningar, vadan de ändringar, som möjligen kunna hava vidtagits av vederbörande beskattningsmyndigheter, icke här kommit till synes. Vidare bör erinras om, att sistberörda siffror avse jämväl de bolag, som på grund av mindre god ställning funnit erforderligt att anskaffa mera aktiekapital genom nyteckning. De bolag, vilka haft att draga fördel av den rådande kristiden, hava därför i verkligheten lämnat vida större vinst än ovanberörda genomsnittssiffror giva vid handen. Vinster överstigande hela aktiekapitalet äro icke ovanliga. Understundom hava de flera gånger överstigit aktiekapitalet, i ett fall under år 1916 nära 39 gånger.

Av det ovan anförda lär framgå, att ändring erfordras i gällande bestämmelser rörande beskattning av aktiebolags vinst. Att på ett både rättvist och effektivt sätt anordna en dylik beskattning möter emellertid stora svårigheter.

Vad då först angår den av motionären vid 1913 års riksdag föreslagna skatten å så kallade gratisaktier, så torde det visserligen vara riktigt, såsom riksdagen i enlighet med bevillningsutskottets hemställan yttrade, att gratisaktier ej i och för sig innebära någon vinst för aktieägaren. Hans kvotdel av bolagets tillgångar är ju densamma och dessa tillgångar hava ej i någon mån ökats genom utdelningen av gratisaktier. Emellertid synes man därvid hava förbisett motionens grundtanke, som torde hava varit att på nu angivna sätt beskatta just den inom bolagen verkställda fonderingen. Sedd ur denna synpunkt finner jag motionen hava varit värd allt beaktande. Då jag likväl anser, att den av motionären föreslagna utvägen icke är den lämpligaste, så är det därför, att genom densamma bolagens fonderade vinstmedel icke bliva effektivt beskattade. Därest varje fondering av ett bolags vinstmedel följdes av utsläppande av gratisaktier till motsvarande belopp, vore visserligen beskattningen av gratisaktier ett praktiskt och rättvist sätt att beskatta bolagens ej utdelade vinstmedel. Då emellertid dessa medel lika väl kunna överföras till reservfonden eller på annat sätt fonderas inom bolagen, blir en sådan beskattning, såsom antytts, ineffektiv och ojäm.

Ovanberörda missförhållande i avseende å beskattning av aktiebolags vinst bör därför på annat sätt avhjälpas. Jag finner därvid det till kammarrätten remitterade förslaget innebära en i sådant avseende för det närvarande tillfredsställande lösning. Såsom i ovan nämnda promemoria antytts, torde nämligen förevarande fråga sannolikt icke eljest kunna lösas annat än i samband med en revision av vår skattelagstiftning; i alla fall lärer varje annan utväg visa sig för aktiebolagen medföra en så avsevärt tyngre beskattning, att den ej kan tillgripas utan föregående vidlyftig utredning. Jag finner emellertid frågan, särskilt med hänsyn till det sätt, varpå under rådande kristid fonderingar verkställts inom bolagen, vara av den principiella betydelse, att den ej i avvaktan på andra skatteutredningar bör skjutas åt sidan. Visserligen är en revision av vår lagstiftning rörande den direkta beskattningen till staten ifrågasatt, men det är ju ovisst, huru snart en sådan revision kan hinna bliva verkställd. Därjämte anser jag, i motsats mot kammarrätten, att förslagets antagande icke kan komma att innebära ökade svårigheter för en omläggning av hit hörande bestämmelser. I detta sammanhang bör erinras, att förslaget icke innebär någon för vår skattelagstiftning främmande nyhet, mot vars införande man av sådan anledning måste ställa sig tveksam.

Vad angår kammarrättens påstående, att förslagets antagande skulle motverka lusten till kapitalbildning hos bolagen, så vill jag erinra om, att, därest vinsten i sin helhet utdelades, vederbörande aktieägare skulle hava att för densamma erlägga en skatt, som med hänsyn därtill, att aktieägarna i allmänhet äro till finnandes bland de mera burgna samhällsklasserna, väl i allmänhet torde belöpa sig till några procent av den utdelade vinsten. För att på nu angivna väg motsvarande skatteeffekt skulle ernås, borde alltså av den årliga avkastningen av de inom varje bolag fonderade vinstmedlen uttagas samma skatteprocent, som skulle uttagits av själva det fonderade beloppet, därest detta i stället utdelats, men den i anledning av vinstfonderingen orsakade skatteökningen blir enligt förslaget mycket mindre. Det förefinnes alltså ingen grundad anledning antaga, att förslagets genomförande skulle motverka bolagens konsolidering. Därest dessutom bolags reservfond i den utsträckning, förslaget angiver, likställes med inbetalt aktiekapital, lär varje befogat anspråk i sådant avseende böra vara tillfredsställt. Emellertid böra i det remitterade förslaget vidtagas vissa ändringar. Då enligt hittills gällande bestämmelser bolags reservfond skolat i beskattningshänseende tillerkännas samma betydelse som aktie- eller lottkapital, har det varit för bolagen likgiltigt, huruvida besparade vinstmedel blivt överförda till aktie- eller lottkapitalet eller till reservfonden. Rättvisan synes därför kräva, att, om till bolags kapital i förevarande hänseende räknas hela dess vid en viss tidpunkt inregistrerade eller anmälda aktie- eller lottkapital, oavsett huru detsamma tillkommit, så böra jämväl hela den vid samma tidpunkt befintliga reservfonden medräknas. Därjämte lär, på sätt kammarrätten erinrat, reservfonden böra få utan någon begränsning medräknas till den del, som densamma utgör av delägarna verkliga inbetalt kapital.

Kammarrätten har vidare gjort gällande, att det remitterade förslaget skulle medföra en viss ojämnhet i fråga om aktiebolags beskattning, i det att ett bolag, vars reservfond icke uppginge till 50 procent av det verkliga inbetalda kapitalet och som överförde besparade vinstmedel till aktiekapitalet, bleve hårdare beskattat än ett annat bolag i samma ställning, som lade besparade vinstmedel till reservfonden. Detta är visserligen i viss grad sant; emellertid må det erinras, att den undantagsställning, som reservfonden i viss utsträckning tillagts enligt det remitterade förslaget, betingats utslutande av hänsyn till önskan att ej hämma bolagens konsolidering.

Detta intresse synes vara tillräckligt tillgodosett genom nämnda förslag. Jag finner därför ej anledning att i denna del frångå det remitterade förslaget.

Den i förslaget valda tidsgräns, intill vilken allt registrerat aktiekapital är att anse såsom inbetalt, finner jag vara lämpligt vald. På de i promemorian framhållna skäl torde man ej böra gå alltför långt tillbaka i tiden. Däremot lär det ej behöva möta betänkligheter att sätta tidsgränsen så tidigt som till den 1 januari 1915. Jag vill i detta sammanhang erinra, att 1902 års förordning bestämde motsvarande gräns till den 1 juli 1897 och alltså längre tillbaka i tiden. Vad kammarrätten anfört därom, att det skulle möta svårigheter att utöva effektiv kontroll över bolagens uppgifter om kapitalets storlek, synes mig icke vara riktigt. Därest en felaktig uppgift lämnas, är ju vederbörande underkastad ansvar därför och möjlighet finnes alltid att kontrollera uppgiftens riktighet.

För att kunna i det remitterade förslaget införa de av mig ovan berörda ändringarna, har jag funnit nödigt att låta detsamma jämväl i övrigt undergå en omarbetning av redaktionell art. Härjämte bör åt punkt 31 i de till deklarationsformuläret nr 1 A hörande »anvisningar för deklarationsblankettens ifyllande» givas den ändrade lydelse, som betingas av den föreslagna lagändringens genomförande.

Att med tillförlitlighet beräkna den ökade inkomst, som genom ifrågavarande förslag skulle tillföras statsverket, låter sig ej göra. Enligt en inom statistiska centralbyrån verkställd beräkning skulle denna ökade inkomst för år 1919 kunna skattas till mellan 500,000 och 750,000 kronor. Till frågan om denna skatteökning lämpligen bör föranleda någon ändring av det belopp, vartill inkomst- och förmögenhetsskatten blivit upptagen i förslaget till 1919 års riksstat, skall jag senare återkomma.»

Härefter framhöll departementschefen, att det inom departementet upprättade författningsförslaget upptog ytterligare en bestämmelse rörande aktiebolags beskattning. Enligt förslaget skulle nämligen åt avdelning 4:o i de vid förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt fogade anvisningar till ledning vid taxeringen givas sådan avfattning, att såsom beskattningsbar utdelning från aktiebolag eller solidariskt bankbolag skulle upptagas jämväl vad som vid bolagets upplösning tillskiftats delägare utöver den å honom belöpande andel i de bolagets tillgångar, till vilka enligt 20 § i be-

*Beskattning
vid bolags
upplösning.*

rörda förordning hänsyn skulle tagas vid beräkning av taxerad inkomsts förhållande till bolagets kapital. I den vid förslaget fogade promemorian anfördes härom, bland annat:

»En återgång till de beskattningsprinciper, som infördes genom § 20 enligt dess ursprungliga lydelse, tarvar emellertid ändring i 1910 års förordning, avseende att förhindra, det skärpningen i beskattningsavseende göres verkningslös därigenom, att bolag ombildas till nya bolag med större aktiekapital. Detta synes kunna ske allenast genom föreskrift, att, därest vid bolags upplösning å aktieägare belöper mera, än vad som motsvarar honom tillkommande andel i det kapital, vilket i beskattningshänseende skall anses lika med bolagets inbetalta aktiekapital, nämnda överskott beskattas såsom vinstutdelning. Visserligen kan med fog anmärkas, att den, som inköpt en aktie för dennas verkliga värde och vid bolagets kort därefter inträffade upplösning erhåller samma belopp, kan bli beskattad såsom för vinstutdelning, ehuru han ej haft ett öres vinst. Emellertid torde en sådan farhåga ej hava så stor praktisk betydelse, som vid första påseendet kan synas. De bolag, där en upplösning är nödtvungen, lära nämligen ej heller lämna någon beskattningsbar behållning. De fall, där frågan är av praktisk betydelse, avse alltså frivilliga upplösningar. Dessa betingas vanligen av någon för aktieägarna förmånlig affärssammanslagning. Ofta torde det emellertid även förhålla sig så, att bolag bildats för fullföljandet av en viss bestämd affär, t. ex. utstyckning av en egendom i villatomter, samt att, till undvikande av beskattning hos aktieägarna, vinsten ej utdelas utan fonderas, tills bolaget upplöses. De fall, där en beskattning av nu antydd art skulle framstå som en obillighet mot den enskilde aktieägaren, torde bli synnerligen få samt komma att inskränka sig till en tämligen kort övergångsperiod. Den, som sedermera köper aktier, måste taga med i beräkningen en eventuell skattskyldighet i händelse av bolagets upplösning. Ehuru förslaget om en lagändring i nu antydd riktning närmast föranletts av hänsyn till önskan att förhindra, det bestämmelser rörande hårdare beskattning av avkastning från fonderad vinst än från inbetalt aktiekapital göras ineffektiva, är nämnda förslag även i annat hänseende av synnerlig betydelse. Visserligen kan ej därigenom frågan om jämväl den fonderade vinstens dubbelbeskattning lösas. För de flesta bolagen med deras långvariga fortbestånd blir nämligen bestämmelsen utan verkan. Däremot förekommes, att aktieägarna till undvikande av dubbelbeskattning fondera vinsten i avsikt att sedermera utdela

densamma i samband med bolagets upplösning. Mot en föreskrift i nu angiven riktning synes väl kunna anmärkas, att därigenom, till följd av skatteprogressionen, aktieägaren får betala högre skatt för vad han i ett sammanhang bekommer vid bolagets upplösning, än om han bekommit motsvarande belopp vid skilda vinstutdelningar. Emellertid torde denna obillighet bliva endast skenbar. Då ett bolag upplöses först efter en längre tids fortbestånd, kommer säkerligen aktieägarens räntevinst till följd därav, att han ej tidigare behövt utgöra skatten, att uppväga en möjlig ökning av dennas belopp. Beträffande åter de bolag, vilka äro avsedda endast för en mera kortvarig verksamhet, är behovet av en konsolidering ej detsamma. En större fondering torde där mera sällan erfordras, och det står således i aktieägarnas fria val att besluta utdelning eller ej.»

I sitt utlåtande upplyste — fortsatte departementschefen — kammarrätten, att enligt rådande praxis beskattningsbar utdelning å aktier icke ansåges vara för handen, då, i sammanhang med bolags upplösning, till delägare utbetalades hans andel i bolagets kapitaltillgångar; gjorde delägaren därvid en vinst, vore beskattningen av denna beroende av de allmänna reglerna för beskattning av vinster av tillfällig natur; ej heller ansåges någon beskattningsbar utdelning föreligga, om ett bolag uppginge i ett annat och aktieägarna i det äldre bolaget i utbyte mot sina aktier erhöles aktier i det nya bolaget.

Kammarrätten meddelar vidare, att de kommunalskattesakkunniga i sitt den 16 april 1917 avgivna förslag till lag angående kommunal taxering och skattskyldighet upptagit ett stadgande av innehåll, att kommunal inkomst- och förmögenhetsskatt skall erläggas för, bland annat, inkomst genom utdelning å aktier i inländska och utländska bolag samt å lotter i solidariska bankbolag utan avseende å, huruvida utdelningen utgjort årsutdelning eller utdelning vid bolagets upplösning, men att dit dock ej skall hänföras utdelning, som bestått i aktier eller lotter i samma bolag eller i annat bolag, som vid det förras upplösning övertager dess verksamhet, och ej heller sådan utdelning, som innefattar återbetalning av inbetalt kapital.

I anslutning härtill anförde kammarrätten vidare: »Även enligt kammarrättens uppfattning kunna principiellt sett goda skäl anföras till stöd för att såsom inkomst hos aktieägaren beskatta vad som vid bolags upplösning tillskiftas honom av tillgångar, som icke utgöra verkligt tillskott av delägare. Sådan utdelning torde nämligen under vissa förutsättningar med fullt fog böra anses såsom inkomst för del-

ägaren, lika väl som utdelning under bolags bestånd gör det. Då kammarrätten dock icke anser sig kunna tillstyrka den föreslagna ändringen av avdelning 4:o) i de särskilda anvisningarna till ledning vid taxeringen, sker det — fränsett att med kammarrättens ståndpunkt i fråga om förslaget till ändring av 20 § i skatteförordningen ifrågavarande ändring, såvitt den motiveras av sambandet med den föreslagna lydelsen av 20 §, icke erfordras — av följande skäl.

Enligt grunderna för förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt skall inkomst beskattas hos den, som verkligen åtnjuter densamma. Det är emellertid ingalunda säkert, att vad delägare i aktiebolag, som upplöses, tillskiftas ur tillgångar, som icke utgöra inbetalt kapital, ens till någon del utgör vinst för honom. Ofta nog lär aktien en eller flera gånger hava bytt ägare genom köp, varvid köparen med all säkerhet fått betala en köpeskilling, som svarat mot aktiens till följd av fonderingar hos bolaget ökade värde. Den sista ägarens skattskyldighet för utdelning vid aktiebolags upplösning kan bliva i särskilt hög grad orättvis, om 20 § i skatteförordningen erhåller den föreslagna lydelsen och aktieägaren efter den 1 januari 1915 men före förslagets framläggande förvärvat aktier i ett bolag, vars kapital i större utsträckning utgöres av icke inbetalt kapital. Vid bolagets upplösning får då aktieägaren skatta såsom för utdelning för vad som tillskiftats honom ur det icke inbetalta kapitalet, ehuru det vid köpet av aktierna varit honom omöjligt att nedbringa köpeskillingen genom hänvisning till en sådan eventualitet. Därtill kommer, att utdelning vid bolags upplösning ej sällan kan uppgå till betydande belopp och till följd av den progressiva skatteskan föränleda en väsentligt högre skatt för delägaren, än som hade träffat honom, därest vinsten beskattats i olika poster. Den räntevinst, som tillfallit delägaren därigenom, att han ej tidigare behövt erlägga skatten, torde ofta nog icke tillnärmelsevis motsvara ökningen av skatten. Här nämnda förhållande måste antagas komma att, i likhet med en begränsning av kapitalbegreppet, varom redan förut är nämnt, föränleda ökade utdelningar på bekostnad av bolagens konsolidering genom fonderingar.

Kammarrätten kan å andra sidan icke annat än instämma i det uti motiveringen till förslaget gjorda uttalandet om önskvärdheten av att förekomma, att aktieägarna, genom fondering av ett bolags årsvinster för utdelning först i sammanhang med bolagets upplösning, undgå beskattning av samma inkomst. Därest med hänsyn härtill

den ifrågasatta beskattningen av vad vid bolags upplösning tillskiftas delägare, trots de betänkligheter, som onekligen måste hysas däremot, anses böra komma till stånd, torde denna beskattning dock i varje fall icke böra erhålla en mera vidsträckt omfattning än som, på sätt ovan är antytt, blivit av kommnalskattesakkunniga ifrågasatt. En dylik beskattning synes emellertid, om den genomföres, utgöra ytterligare ett skäl att icke genom den ifrågasatta skärpningen av aktiebolagens inkomstbeskattning utvidga omfattningen av den redan förefintliga dubbelbeskattningen på ifrågavarande område.»

Härefter erinrade departementschefen, att förevarande fråga redan en gång förut varit föremål för riksdagens prövning på grund av den vid 1913 års riksdag väckta motion, varför redogörelse förut lämnats, samt att riksdagen med anledning därav, enligt skrivelse den 30 maj 1913, beslutat anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om utredning, huruvida och i vad mån, då ett aktiebolag eller solidariskt bankbolag upplöstes, bolagets uppsparade tillgångar, vilka icke utdelades förrän i sammanhang med bolagets upplösning, måtte kunna göras till föremål för inkomstbeskattning hos delägarna, samt för riksdagen framlägga det förslag till ändring i gällande författningar, som av utredningen kunde föranledas.

För egen del anförde departementschefen följande:

«Ett stadgande i den riktning, det remitterade förslaget i denna del innehåller, synes oundgängligt, därest icke den ovan ifrågasatta skärpningen av bolags beskattning skall göras ineffektiv genom bolagens upplösning och ombildande till nya bolag med större kapital. Såsom av kammarrättens utlåtande framgår, läser i främsta rummet kunna mot det föreslagna stadgandet åberopas, att detsamma genomförande skulle särskilt tungt drabba den aktieägare, vilken inköpt aktier för belopp, något så när motsvarande aktiernas värde vid tiden för bolagets upplösning men mera avsevärt överstigande aktiens nominella värde. Denna olägenhet torde dock, såsom framhålles i den vid det remitterade förslaget fogade promemorian, bliva av mindre praktisk betydelse samt för övrigt komma att göra sig gällande allenast i händelse av en kort övergångstid. Om det ifrågasatta stadgandet göres tillämpligt först i fråga om de utdelningar, som äga rum efter den 1 januari 1919, torde berörda obillighet kunna, om ej fullständigt bortfalla, dock högst väsentligt inskränkas, och något

*Departements-
chefens
yttrande.*

hinder mot förslagets genomförande sålunda icke behöva möta av denna orsak. Mot förslaget har emellertid kammarrätten vidare erinrat, att utdelning vid bolags upplösning ej sällan komme att uppgå till betydande belopp och på grund av den progressiva skatteskalen föranleda en väsentligt högre skatt för vederbörande delägare, än om vinsten beskattats i olika poster. Häremot kan emellertid, såsom redan påpekats i ovanberörda promemoria, framhållas, att aktiägaren i viss mån gottgöres genom räntevinsten till följd därav, att han ej tidigare behövt erlägga skatten. I detta sammanhang må erinras om, att kommunalskattesakkunniga i sitt av kammarrätten vidrörda betänkande föreslagit, att en dylik beskattningsprincip skulle tillämpas, då vid ett bolags upplösning dess tillgångar kontant utdelades.

Det kunde ifrågasättas, huruvida icke såsom utdelning borde beskattas allt vad delägarna vid bolags upplösning erhålla utöver gjorda insatser. Emellertid synes det knappast vara tillrådligt att nu göra ifrågavarande skatteskärpning strängare än vad som erfordras för tillgodoseende av det i promemorian framhållna syftet. Vid sådant förhållande kan dock frågan om beskattning av utdelning till aktieägare i samband med bolags upplösning icke anses vara slutgiltigt ordnad. Ihåggommas bör nämligen, att särskilt i de ovanberörda fall, där ifråga om bolag av kort varaktighet vinsten icke utdelas utan fonderas för att i ett sammanhang fördelas vid bolagets upplösning, det icke kan anses tillfredsställande, att någon del av vad delägarna bekomma utöver sin insats, går fri från beskattning. Denna beskattningsfråga lär dock bäst lösas vid en mera omfattande revision av skattelagstiftningen.»

*Författnings-
förslag 1918.*

Det författningsförslag, som för riksdagen framlades, var, efter vissa däri med anledning av kammarrättens anmärkningar gjorda ändringar, av följande lydelse:

Härigenom förordnas, att 20 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt samt avdelning 4:o i de vid samma förordning fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen skola i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

20 §.

Inkomstskatt — — — — 5: 85.

Till kapital, varom nu är fråga, hänföres, med de inskränkningar nedan sägs, dels bolagets aktie- eller lottkapital, upptaget till det belopp, som angivits i ingående

balansräkningen för nästföregående år, eller, om aktie- eller lottkapitalet samma år undergått förändring, till medelstorleken därav under nämnda år, dels ock bolagets reservfond, beräknad enligt enahanda grunder.

I den mån aktie- eller lottkapital icke blivit före den 1 januari 1915 hos vederbörande myndighet inregistrerat eller anmält såsom inbetalt, må till detsamma ej räknas mera än vad som motsvarar verkligt, av delägarna gjort tillskott.

Ej heller må reservfonden upptagas till mera än femtio procent av det belopp, vartill bolagets aktie- eller lottkapital enligt ovan angivna bestämmelser skall beräknas; dock att i varje fall reservfonden må upptagas till det belopp, vartill densamma må hava uppgått den 1 januari 1915, ökat med vad som sedermera blivit lagt till densamma av vid aktieteckning influtna medel.

4:o) *Inkomst från bolag m. m.* ¶

Såsom beskattningsbar utdelning från aktiebolag eller solidariskt bankbolag upptages *dels* det belopp, som under bolags bestånd delägare nästföregående år uppburit eller ägt uppbära i utdelning från bolaget, utan hänsyn till vilka bolagets tillgångar, som använts till utdelningen, *dels ock* vad som vid bolags upplösning tillskiftats delägare näst föregående år utöver den å honom belöpande andel i de bolagets tillgångar, till vilka enligt 20 § hänsyn skall tagas vid beräkning av taxerad inkomsts förhållande till bolags kapital. Har aktie eller banklott under nästföregående år bytt ägare, upptages sådan utdelning, varom först sägs, såsom inkomst för den, som varit ägare av den till aktien eller banklotten hörande kupongen vid den tidpunkt, då utdelningen blev tillgänglig för lyftning. Under inkomst, varom här är fråga, hänföres jämväl utdelning till kommanditlottägare i solidariskt bankbolag.

Delägare — — — — förvärvade vinst.

Denna förordning skall vinna tillämpning, i vad den avser ändring av 20 § från och med den 1 januari 1919 och i vad den avser ändring i avdelning 4:o) i särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen från och med den 1 januari 1920; dock att, då fråga uppstår om efterbeskattning före år 1919, beträffande eftertaxeringen skola tillämpas de bestämmelser, som gällde för det år, eftertaxeringen avser.

I en inom första kammaren vid 1918 års lagtima riksdag väckt motion yrkades, att riksdagen ej måtte bifalla de förslag, som innefattades i nu ifrågakvarande kungl. proposition.

Till stöd för detta yrkande anfördes i motionen bl. a. följande.

Det borde för den, som sysslar med ekonomiska frågor, vara uppenbart, att vid den utomordentliga stegring, som under krigstiden inträtt å priserna å snart sagt varje varuartikel och nytthet, ett affärsföretags behov av rörelsemedel måste enormt ha stegrats. För att nu kunna driva en affärsverksamhet i samma omfattning som före världskriget, skulle enbart tillfölje varuprisernas förändring krävas

*Motion vid
1918 års
riksdag.*

i regel ett fördubblat kapital. Men kapitalbehovet hade i själva verket stegrats ytterligare därigenom, att kredit- och transportförhållandena förändrats, kredit å varor förekomme tillfölje varuknappheten i ytterst ringa utsträckning och den långsammare och osäkra transporten av varor från och till utlandet ledde till, att kapitalet vid varje affär bleve bundet under en längre tidsrymd. Det torde därför vara för tillgodoseende av fullt legitima behov, som de flesta aktiebolag nu sträva att åt sig bevara avsevärda delar av årsvinsten. Aktiebolagen hade så mycket större anledning härtill som möjligheten att under de närmaste åren efter ett blivande fredsslut lånevägen kunna tillgodose större penningbehov torde bli väsentligt förminskad. På den inhemska lånemarknaden komme då staten och kommunerna att konkurrera med de enskilda affärsföretagen, och dessa torde endast mot dryga räntor kunna få sina lånebehov tillgodosedda. Då de svenska aktiebolagen f. n. hade att till staten erlægga inkomstskatt, extra inkomstskatt och i de fall, som den kungl. propositionen torde avse, väl även krigskonjunkturskatt, vore aktiebolagens skattebelastning redan nu så betydande, att man måste ställa sig synnerligen tveksam inför varje förhöjning av densamma. Kammarrätten hade även i sitt över förslaget avgivna yttrande uttalat, att det skulle innebära ett redan i och för sig olyckligt sönderbrytande av den grundläggande principen för aktiebolags beskattning, och ansåge sig icke kunna tillstyrka den föreslagna ändringen av § 20 i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Beträffande den föreslagna beskattningen vid bolags upplösning av de belopp, som då tillskiftas aktieägarna utöver aktiekapitalet, så finge erkännas, att en dylik beskattning skulle äga fog för sig, om aktierna alltså innehades av de ursprungliga aktietecknarna. Detta torde väl emellertid endast sällan vara fallet och blott förekomma med bolag av mycket kort varaktighet. Aktier bytte som bekant i stor omfattning ägare, såsom siffrorna för fondbörsen nogsamt utvisade, och i sådana bolag, där större fonderingar årligen ske, till emot dessa svarande höjda priser. Såsom i statsrådsprotokollet uttalades, skulle ett genomförande av förslaget medföra, att en aktieägare, som inköpt en aktie i dylikt bolag till dess verkliga värde och vid bolagets kort därefter inträffade upplösning återbekomme sin köpeskilling utan någon som helst vinst, likväl skulle bli beskattad för vinstutdelning kanske till betydande belopp. Det vore väl bättre, att i ett eller annat undantagsfall någon vinst undginge beskattning, än att

man lagfäste bestämmelser, som föranledde sådana obilligheter, som ovan nämnts.

Att båda de av Kungl. Maj:t föreslagna författningsändringarna skulle medföra åtskilliga skattetekniska svårigheter vid tillämpningen vore uppenbart, såväl då det gällde att fastställa, vad som skulle anses som aktiekapital, då olika bolag sammanslagits, som ock, då man skulle avgöra, vad som vid ett bolags upplösning erhöles utöver aktiekapitalet, då likviden för det upplösta bolaget utgjordes av aktier i ett annat bolag.

Såsom ett ytterligare skäl att icke bifalla den kungl. propositionen anförde motionären slutligen, att det skatteresultat, som skulle vinnas genom förslaget, ej vore särdeles betydande.

Bevillningsutskottet vid 1918 års lagtima riksdag avstyrkte ifrågasvarande kungl. proposition och anförde till stöd därför bland annat följande:

*Bevillnings-
utskottets
utlåtande.*

»De förslag, Kungl. Maj:t i förevarande proposition framlagt, åsyfta en mera effektiv beskattning av aktiebolags¹⁾ vinstmedel till den del desamma ej utdelas till aktieägarna utan läggas till aktiekapitalet eller reservfonden. För vinnande av detta syfte har man sökt träffa de sålunda fonderade vinstmedlen dels hos bolagen själva och dels hos aktieägarna.

Om än det praktiska syftet varit att tillgodose statens intresse av ökad skatteintäkt, synes dock vid sidan därav förefinnas ett mera teoretiskt syfte, nämligen att på detta område konsekvent genomföra den dubbelbeskattning av aktiebolags inkomster, som för närvarande äger rum allenast i fråga om vad som utdelas till aktieägarna under bolagets bestånd.

Den gällande lagstiftningen har emellertid icke upptagit berörda dubbelbeskattning såsom en principiell regel utan som ett av praktiska skäl betingat undantag, vars rationella berättigande varit omtvistat, och har man såsom korrektiv i viss mån mot dubbelbeskattningens konsekvenser bl. a. uppställt relationen mellan bolagets inkomst och kapital såsom grundval för bestämmandet av bolagets skatteplikt. Fullt riktigt är således, att, såsom ock i propositionen

¹⁾ Vad här nedan säges om aktiebolag eller bolag, gäller ock i tillämpliga delar solidariska bankbolag.

skett, reglerna för bolagets och aktieägarnas skattskyldighet ses i samband med varandra.

De föreliggande förslagen göra ej anspråk på att innefatta den definitiva lösningen av hithörande spörsmål. Departementschefen ställer uttryckligen i utsikt en revision av inkomst- och förmögenhetsbeskattningen i allmänhet, varvid den förevarande frågan blir föremål för förnyad prövning såsom en detalj av det stora hela. Naturligtvis föreligger icke i och för sig något hinder att, där goda skäl äro för handen, till särskild reformering utbryta en detalj av systemet och, då nu Kungl. Maj:t funnit lämpligt föreslå ett provisoriskt ordnande av här omhandlade angelägenhet, böra givetvis de framlagda förslagen underkastas vederbörlig granskning, men ligger det i sakens natur, att denna granskning jämväl tager sikte på behovet av den partiella reformen.

Såsom den teoretiskt närmast till hands liggande lösningen av förevarande spörsmål har i propositionen framställts en sådan anordning, att varje aktieägare finge skatta för hela den å hans andel i bolaget belöpande delen av bolagets vinst, oavsett huru denna vinst disponerades. Av praktiska skäl vore man dock hänvisad att söka vinna ändamålet genom en skärpning av själva bolagens beskattning. Huru denna skärpning lämpligen må kunna anordnas, synes ej ännu vara fullt utrett. I avvaktan härå har Kungl. Maj:t såsom ett provisoriskt steg i den åsyftade riktningen låtit utarbeta föreliggande ändringsförslag. Dessa utgöra ett slags kombination av åtgärder, riktade dels mot bolagen och dels mot aktieägarna.

Aktiebolagens skatteplikt är, såsom redan antytts, till sin storlek beroende, ej av bolagets absoluta inkomst utan av dennas relation till bolagets efter vissa grunder beräknade »kapital». I propositionen har utförligt redogjorts för de växlande ståndpunkterna rörande vad som finge inräknas i kapitalet och för den utveckling lagstiftningen på denna punkt fått i en för bolagen alltmera gynnsam riktning. Gällande bestämmelser (20 § i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt) innehålla, att bolagets kapital i förevarande avseende omfattar både aktiekapitalet och reservfonden och detta utan hänsyn till beskaffenheten av de olika fonderingarna.

Nu är det ett känt förhållande, att under nuvarande kristid ett mycket stort antal bolag intjänat högst betydande vinster, som de till avsevärd del fonderat genom att öka antingen aktiekapitalet (genom utdelning av s. k. gratisaktier) eller ock reservfonden. Vilken-

dera vägen, som valts, har detta haft till följd, att inkomstprocenten, d. v. s. inkomstens storlek i procent av kapitalet, vid inkomstberäkning för påföljande taxering blivit lägre, oaktat inkomstbeloppet ej minskats. Detta har Kungl. Maj:t funnit vara en oberättigad förmån för just de kapitalstarka bolagen. Därjämte och kanske i än högre grad har det ansetts såsom obehörigt, att genom de stora fonderingarna allt större delar av bolagens årsinkomster undgått dubbelbeskattning. Genom ett snävare bestämmande av kapitalbegreppet i förevarande bemärkelse vinnes givetvis, att inkomstprocenten blir högre och skattebeloppet större, och indirekt motverkas i sin mån en alltför stark fondering.

Följande sistberörda tankegång har Kungl. Maj:t föreslagit ändrad lydelse av 20 § i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt. Enligt förslaget skall vid beskattningen hänsyn få tagas endast till den del av aktiekapitalet, som motsvarar verkligt, av delägarna gjort tillskott och endast till så stor del av reservfonden, som motsvarar femtio procent av det belopp, vartill aktiekapitalet skall få beräknas. Dock skall aktiekapital, som blivit före den 1 januari 1915 anmält såsom inbetalt, få tagas i beräkning utan avseende på om det tillskjutits av delägarna eller ej, och skall reservfond få beräknas till det belopp, vartill den må hava uppgått vid nyssnämnda tidpunkt, ökat med vad sedermera tillagts fonden av vid aktieteckning (aktieemission till kurs över pari) influtna medel.

I propositionen har självfallet icke uttalats någon avsikt att försvåra bolagens kapitalbildning i och för sig, men tydligt är, att genomförandet av nämnda förslag komme att verka i sådan riktning. Faran av en sådan utveckling har framhållits i den i ärendet väckta motionen. Utskottet är också av den uppfattningen, att den eftersträfvade fiskaliska förmånen av vinstens utdelande helt eller till största delen åt aktieägarna köpes för högt, om samtidigt företagets konsolidering äventyras. Det måste ihågkommas, att bolagen i närvarande tid för sin verksamhet behöva jämförelsevis mycket större rörelsekapital än under tidigare, normala tider. Frånsett den omedelbara verkan av penningvärdets fall, som reducerat det reella värdet av samma nominella kapital till måhända hälften eller än mindre, komma här i betraktande de högst försvårade kreditmöjligheterna, särskilt vid affärer på utlandet. Ett företag behöver numera ett långt större kapital endast för att besitta samma rörelsekapacitet som förut. Försvåras nu den egna kapitalbildningen, bliva bolagen

hänvisade till utsträckt upplåning av rörelsekapital eller ock, där möjligheter därför saknas, till driftens inskränkande. Från national-ekonomisk synpunkt är ingendera eventualiteten önskvärd, ej heller från den statsfinansiella, eftersom ett bolags allmänna skatteförmåga enligt sakens natur sammanhänger både med företagets soliditet och med dess omfattning.»

Efter att hava redogjort för vad kammarrätten i ärendet anfört, framhåller utskottet, att vad kammarrätten andragit emot Kungl. Maj:ts förslag delvis sammanfaller med vad utskottet redan erinrat, men därjämte innesluter från övervägande skatteteknisk synpunkt invändningar, som utskottet måste beteckna såsom fullt befogade.

Den ovan behandlade förändringen av 20 § i skatteförordningen komme ej att omedelbart skärpa beskattningen av ett visst års fonderade vinst utan skulle göra sig gällande först med avseende å beskattning av det påföljande årets inkomst. Genom att upplösa bolaget och utskifta tillgångarna eller låta bolaget ombildas till ett nytt bolag skulle man följaktligen kunna undgå den här avsedda effekten. Till förekommande härav hade Kungl. Maj:t föreslagit vissa bestämmelser just för fall av bolags upplösning, givna i förslag till ändrad lydelse av avdelning 4:o) i de vid nyssnämnda förordning fogade särskilda anvisningarna till ledning vid taxeringen. Enligt detta förslag skulle såsom beskattningsbar utdelning från aktiebolag upptagas jämväl vad som vid bolags upplösning tillskiftas delägare utöver den å honom belöpande andel i de bolagets tillgångar, till vilka enligt 20 § i skatteförordningen i dess föreslagna lydelse hänsyn skulle få tagas vid bestämmandet av bolagets inkomstprocent.

Rättspraxis torde på förevarande punkt vara stadgad därutinnan, att beskattningsbar utdelning å aktier icke anses vara för handen, då, i sammanhang med bolags upplösning, till delägare utbetalas hans andel i bolagets kapitaltillgångar. Gör delägaren därvid en vinst, blir beskattningen av denna beroende av de allmänna reglerna för beskattning av vinster av tillfällig natur (realisationsvinster). Ej heller anses någon beskattningsbar utdelning föreligga, om ett bolag uppgår i ett annat och aktieägarna i det äldre bolaget i utbyte mot sina aktier erhålla aktier i det nya bolaget.

Vidare erinrar utskottet, hurusom förevarande spörsmål år 1913 varit föremål för riksdagens uppmärksamhet samt föranlett en riksdagens skrivelse med begäran om utredning.

Därefter fortsätter utskottet:

»Till något förslag i ämnet från Kungl. Maj:ts sida har riksdagens begäran icke lett förrän i förevarande sammanhang. Att frågan varit föremål för vederbörlig uppmärksamhet redan förut framgår emellertid därav, att kommunalskattesakkunniga i sitt den 16 april 1917 avgivna förslag till lag angående kommunal taxering och skattskyldighet upptagit ett stadgande av innehåll, att kommunal inkomst- och förmögenhetsskatt skall erläggas för, bland annat, inkomst genom utdelning å aktier i inländska och utländska bolag samt å lotter i solidariska bankbolag utan avseende å, huruvida utdelningen utgjort årsutdelning eller utdelning vid bolagets upplösning, men att] dit dock ej skulle hänföras utdelning, som bestått i aktier eller lotter i samma bolag eller i annat bolag, som vid det förras upplösning övertager dess verksamhet, och ej heller sådan utdelning, som innefattar återbetalning av inbetalt kapital.»

Sedan utskottet härefter erinrat om kammarrättens yttrande angående Kungl. Maj:ts förslag, förklarar utskottet, att utskottet ej kunnat finna annat än att de av kammarrätten framställda anmärkningarna däremot vore fullt berättigade och utgjorde tillräckligt vägande skäl för avstyrkande av förslaget, alldeles oavsett dess egenkap av komplement till förslaget om ändring av 20 § i skatteförordningen. Då utskottet icke kunnat giva sistberörda förslag sin anslutning, skulle nämligen redan den omständigheten motivera ett avslag å nu omhandlade förslag.

Härefter fortsätter utskottet:

»Den kritik, som i det föregående ägnats Kungl. Maj:ts i denna proposition framlagda förslag till ändrade grunder för beskattningen av aktiebolagen och deras delägare, är givetvis ej uttömmande. Åtskilligt kunde vara att från utskottets sida tillägga. Redan det anförda innefattar emellertid så pass starka skäl emot förslagen från ej blott allmänt ekonomisk synpunkt utan ock i skattetekniskt hänseende, att ett antagande av desamma i oförändrat skick i varje fall bör vara uteslutet.

Då den beräknade statsfinansiella effekten av den föreslagna ändringen i 20 § (effekten av förslaget i övrigt låter sig icke gärna i förväg beräknas) icke skulle uppgå till mera än $\frac{1}{2}$ eller på sin höjd $\frac{3}{4}$ miljoner kronor årligen, kan densamma svårligen anses allenast på den grund motiverad. Det förhåller sig ju också så, att ifrågasvarande ändring av departementschefen ansetts utgöra en förutsättning för vinnande av åsyftat resultat av det i propositionen nr 448

om skärpning av krigskonjunkturskatten ingående förslaget om ett särskilt skattetillägg för vissa bolag. Sistnämnda förslag har av utskottet avstyrkts under anvisande av andra vägar för erhållande av motsvarande skatteintäkt. För utskottets del bortfaller således även det skälet för ändringen i 20 §.

Om utskottet således funnit sig böra avstyrka bifall till propositionen, innebär detta dock icke, att utskottet anser de nuvarande bestämmelserna i förevarande ämnen i allo tillfredsställande. Emellertid pågå, enligt departementschefens ovanberörda uttalande till statsrådsprotokollet, inom finansdepartementet förarbeten för en allmän revision av inkomst- och förmögenhetsskatten, och utskottet förutsätter, att därvid även kommer att upptagas frågan, huruvida och i vad mån beskattning av bolagens fonderade vinster bör ifrågakomma, likasom säkerligen också den av 1913 års riksdag uppmärksammade, ännu alltjämt olösta frågan om effektiva beskattningsregler för fall av bolags upplösning och tillgångarnas utskiftande bland delägarna. Utskottet är av den uppfattning, att de föreliggande frågorna bäst främjas genom behandling i samband med den allmänna revisionen. Såsom utskottet redan förut framhållit, saknas efter utskottets åsikt giltiga skäl för partiella förhandsreformer i förevarande hänseende.»

Under återopande av vad sålunda blivit anfört, hemställde utskottets majoritet, att riksdagen icke måtte bifalla förevarande proposition. Fem ledamöter av utskottet reserverade sig emellertid däremot under anförande, att enligt deras mening utskottet bort tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition, dock med iakttagande av viss i förtydligande syfte önskvärd redaktionell ändring i förslaget till ändrad lydelse av avdelning 4:o) i de vid inkomstskatteförordningen fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen, så att denna avdelning i nämnda särskilda anvisningar komme att erhalla följande ändrade lydelse:

4:o) Inkomst från bolag m. m.

Såsom beskattningsbar utdelning från aktiebolag eller solidariskt bankbolag upptages *dels* det belopp, som under bolags bestånd delägare nästföregående år uppburit eller ägt uppbära i utdelning från bolaget, utan hänsyn till vilka bolagets tillgångar, som använts till utdelningen, *dels ock* vad som vid bolags upplösning *av fonderade vinstmedel* tillskiftats delägare näst föregående år; *dock endast i den mån sagda medel icke enligt 20 § skola medräknas* vid beräkande av taxerad inkomsts förhållande till bolags kapital. Har aktie eller banklott under nästföregående år bytt

ägare, upptages sådan utdelning, varom först sägs, såsom inkomst för den, som varit ägare av den till aktien eller banklotten hörande kupongen vid den tidpunkt, då utdelningen blev tillgänglig för lyftning. Under inkomst, varom här är fråga, hänföres jämväl utdelning till kommanditlottägare i solidariskt bankbolag.

Delägare — — — — förvärvade vinst.

Ifrågavarande proposition vann icke riksdagens bifall.

Då med anledning av denna utgång frågan om aktiebolagsbeskattningen ånyo upptogs till prövning av regeringen, yttrade statsrådet och chefen för finansdepartementet vid föredragning av frågan inför Kungl. Maj:t den 28 juni 1918, att, då departementschefen alltjämt hyste den uppfattning, att vid skattebördans avvägande, i vad anginge de skattskyldiga bolagen, hänsyn borde tagas till den större skattekraft, som skäligen borde anses tillkomma bolag med stora tillgångar i fonderade medel, departementschefen ansåge det i förenämnda proposition berörda spörsmål böra omedelbart på nytt upptagas till överbäggande, lämpligen genom utredning, verkställd av särskilt tillkallade sakkunniga.

*Uppdrag åt
sakkunniga.*

Härvid borde — fortsatte departementschefen — givetvis iakttagas, att en ur nationalekonomiska synpunkter önskvärd fondering ej genom skattelagstiftningen äventyrades, men likaledes att bolagen icke genom hithörande bestämmelsers avfattning sattes i tillfälle att helt eller delvis undandraga sig beskattning, som skäligen ansåges böra påvila dem. Det torde få överlämnas åt de sakkunniga, att med stöd av utredningen yttra sig över, huruvida lösningen av här ifrågavarande skatteproblem borde ske efter sådana linjer, som angivits i propositionen till 1918 års lagtima riksdag eller till äventyrs sökas på annan väg.

Departementschefen anförde vidare, att till de sakkunniga syntes böra överlämnas jämväl en annan fråga, berörande bolagsbeskattningen och behandlad i nämnda proposition, nämligen spörsmålet om beskattning av utdelning vid bolags upplösning.

Departementschefen erinrade, att denna fråga redan en gång förut varit föremål för riksdagens prövning. I anledning av en inom andra kammaren vid 1913 års riksdag väckt motion hade riksdagen nämligen beslutat anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om utredning, huruvida och i vad mån, då ett aktiebolag eller solidariskt bankbolag upplöstes, bolagets uppsparade tillgångar, vilka icke utdelades förrän i sammanhang med bolagets upplösning, måtte kunna

göras till föremål för inkomstbeskattning hos delägarna, samt för riksdagen framlägga det förslag till ändring i gällande författningar, som av utredningen kunde föranledas. Sedan det vid 1918 års lagtima riksdag framställda förslag i detta ämne av riksdagen avslagits, torde förnyad utredning böra skyndsamt verkställas; och syntes det departementschefen lämpligast, i betraktande av det samband, som förefunnes mellan detta spörsmål och det nyss förut berörda, att verkställande av utredning och avgivande av förslag uppdroges åt de förut nämnda sakkunniga.

Motiv.

Allmän motivering.

Såsom ovan framgått, innefattar de sakkunnigas uppdrag utredning av två särskilda spörsmål rörande statsbeskattningen av inländska aktiebolag och solidariska bankbolag* samt deras delägare, nämligen dels frågan om skärpt beskattning med hänsyn till den större skattekraften hos bolag med stora tillgångar i fonderade medel, dels ock frågan om inkomstbeskattning av vad delägarna utbekomma vid bolags upplösning. *De sakkunnigas uppdrag.*

I överensstämmelse med vad chefen för finansdepartementet uttalat beträffande sambandet mellan dessa spörsmål hava de sakkunniga upptagit dem till undersökning i ett sammanhang.

Enligt gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt hava ifrågavarande bolag att erlagga inkomstskatt efter en progressiv skala, som stiger, ej efter den taxerade inkomstens absoluta storlek utan efter dess förhållande till bolagets sammanlagda aktiekapital och reservfond utan avseende å, huru dessa kommit till stånd (20 §). I den mån den sålunda beskattade inkomsten användes till utdelning åt aktieägarna, blir den beskattningsbar hos dessa såsom inkomst av kapital. Här uppkommer således en olikhet i beskattningen, allteftersom bolagets taxerade vinst utdelas till delägarna eller besparas, den må därvid fonderas eller användas exempelvis till extraordinära *Gällande bestämmelser.*

* Vad i det följande säges om »aktiebolag» eller »bolag», »aktiekapital» eller »kapital», »aktieägare» eller »delägare» gäller i tillämpliga delar även solidariska bankbolag, resp. lottkapital och lottägare.

avskrivningar, I det förra fallet blir vinsten föremål för en dubbel beskattning, medan åter den besparade delen därav beskattas blott en gång. En sak för sig är, att besparade vinstmedel ett följande år kunna tagas i anspråk för utdelning och då givetvis bliva beskattade hos delägarna.

*Beskattning
av ej utdelade
vinstmedel.*

Den gällande lagstiftningen har väl icke upptagit berörda dubbelbeskattning såsom en principiell regel, som även rationellt sett borde vinna konsekvent tillämpning, utan snarare som en av praktiska skäl betingad anordning. Emellertid har denna anordning givit anledning till vissa ojämnheter i beskattningen. Den har kunnat föranleda bolag, vilka eljest skulle årligen utdelat sina för rörelsen ej behövlige vinster till delägarna, att i stället hos bolaget hopbespara samma vinster för att först genom skifte överföra dem till delägarna. Härigenom har staten gått miste om den skatt såsom för utdelning, som eljest ålegat delägarna.

Såsom ett led i åtgärder för att avhjälpa ovan angivna missförhållande synes en viss beskattning av outdelade vinstmedel böra tagas i övervägande.

Då en ökad fondering jämväl från rationell beskattningssynpunkt måste anses innebära en ökad skatteförmåga, lära berättigade invändningar icke kunna göras mot att denna av staten tages i anspråk, vare sig en sådan strävan säges åsyfta utsträckt dubbelbeskattning eller, riktigare, betraktas allenast som ett rättvist avvägande av skattebördan efter skattekraften.

1918 års förslag

I propositionen nr 395 till 1918 års lagtima riksdag, för vars innehåll i det föregående närmare redogjorts, avsågs att vinna nyss antydda syfte genom att i och för skatteprocentens bestämmande ställa bolagets taxerade inkomst i relation till ett snärvare tillmätt kapital. Hänsyn skulle nämligen få tagas endast till den del av aktiekapitalet, som motsvarade verkligt, av delägarna gjort tillskott, och endast till så stor del av reservfonden, som motsvarade femtio procent av det belopp, vartill aktiekapitalet skulle få beräknas. Dock skulle aktiekapital, som blivit före den 1 januari 1915 anmält såsom inbetalt, få tagas i beräkning utan avseende å om det tillskjutits av delägarna eller ej, och skulle reservfond få beräknas till det belopp, vartill den må hava uppgått vid nyssnämnda tidpunkt, ökat med

vad sedermera! tillagts fonden av vid aktieemission till överkurs in-
flutna medel.

Till grund för riksdagens avslag å propositionen i förevarande del synas hava i första hand legat praktiska betänkligheter därutinnan, att förslagets antagande skulle komma att i så hög grad motverka även en sund kapitalbildning hos bolagen, att dessas behöriga konsolidering i många fall skulle äventyras. Därtill hava knutits principiella skäl så tillvida, att förslaget ansetts bryta den gällande principen om beskattningens avpassande efter inkomstens förhållande till kapitalet, varav syntes följa, att såsom kapital även borde anses allt det bundna kapital, varav inkomsten utgjorde avkastning.

Vid meddelandet av de sakkunnigas uppdrag har också departe-
mentschefen, såsom ovan nämnts, uttalat, att vid förevarande utredning givetvis borde iakttagas, att en ur nationalekonomiska synpunkter önskvärd fondering ej genom skattelagstiftningen äventyrades, och har åt de sakkunniga överlämnats att yttra sig, huruvida lösningen av ifrågavarande skatteproblem borde ske efter linjerna i 1918 års proposition eller sökas på annan väg.

*Departementets
chefen*

Efter en ingående prövning av frågans olika sidor hava de sakkunniga stadgats i den uppfattningen, att en lämplig lösning av frågan icke står att vinna i den riktning nyssberörda proposition anvisade. Det åsyftade målet, en särskild beskattning av vinstmedel, som ej utdelas, skulle på den vägen nås allenast indirekt och under former, som ej uteslöte en viss godtycklighet. Även om kapitalbegreppet, i den mening gällande bolagsskattelagstiftning tager detsamma, kan göras till föremål för anmärkningar, vill det dock synas, som om de skäl, som föranledde detsammans formulering vid 1911 års riksdag, fortfarande ägde giltighet. I och för sig kunde det nog vara tilltalande att i likhet med 1918 års proposition fordra, att bolagsmännens tillskott till aktiekapitalet, för att i detta sammanhang komma i betraktande, skulle vara verkliga, d. v. s. bestå av motsvarande reella värden. Denna fordran, som väl närmast tillkommit med hänsyn till aktiebolagslagens medgivande, att tillskott må verkställas med annat än penningar, förutsätter emellertid, om den skulle få någon praktisk betydelse, att offentlig kontroll vore anordnad å tillskottens värde. Då så icke är fallet och det måste anses falla utanför taxe-

*De sakkunniga
om 1918 års
förslag*

ringsmyndigheternas arbetsområde att utöva en dylik maktpåliggande prövning, hava de sakkunniga funnit den antyddade begränsningen av aktiekapitalet i förevarande bemärkelse bliva till föga gagn i praktiken, och vid sådant förhållande hava de ansett sig hava desto mindre anledning att ifrågasätta någon förändring av det nuvarande kapitalbegreppet överhuvud taget.

*De sakkunniga
om olika vägar
för frågans
lösning.
Beskattning
hos aktie-
ägarna.*

Betraktas spørgsmålet om beskattning av ett bolags ej utdelade vinstmedel rent principiellt, är det utom all fråga, att skattskyldigheten vilar på delägarna. Vare sig vinsten av bolagets verksamhet omedelbart utdelas eller besparas, tillhör den ju i sin helhet delägarna. Varje delägars proportionella anpart i vinsten utgör, i grunden sett, ett tillskott till hans förmögenhet, en tillgång, även om densamma icke helt utan allenast till sitt utdelade belopp blir disponibel för delägens privata förfogande. Redan i den promemoria, som, enligt vad ovan omnämnts, låg till grund för 1918 års förslag i ämnet, har också framhållits såsom den närmast till hands liggande lösningen av nu omhandlade fråga, att aktieägarna beskattades, ej för det utdelade beloppet allenast utan för vad på var och en av dem skulle hava belöpt, därest hela vinsten blivit utdelad. Denna lösning kunde också vid första påseendet synas tillfredsställande, då ju såsom nyss påpekats aktieägens vinst i själva verket är densamma, vare sig utdelning sker eller ej. Man får emellertid ej förbise, att det särskilt för mindre aktieägare dock är en väsentlig skillnad, om vinsten utdelas eller besparas. Många aktieägare kunna ej avvara den årliga avkastningen av sitt i bolaget insatta kapital och därtill erlägga skatt för en inkomst de ej uppburit. De kunna därför genom utdelningens innehållande bliva nödgade att på kanske ofördelaktiga villkor avyttra sina aktier till mera välsituerade aktieägare, för vilka den årliga utdelningen ej spelar samma roll. Redan av denna grund lärers, såsom jämväl i 1918 års proposition framhölls, det icke kunna ifrågakomma att hos delägarna beskatta hela deras andel i bolagets årsvinst.

*Beskattning
hos bolagen
föreslås av de
sakkunniga
(A-skatt och
B-skatt).*

Om det således är klart, att bolagets besparade vinstmedel icke billigtvis kunna indragas under aktieägarnas skattskyldighet, kan tydligen en särskild beskattning av dessa medel ej ordnas på annat sätt än att *bolaget* göres skattskyldigt härutinnan, en utväg, som jämväl i ovanberörda promemoria angivits såsom den enda inom ramen för gällande skattelagstiftning möjliga.

Ifrågavarande särskilda skattskyldighet kan uppenbarligen icke göras gällande genom blott och bart en höjning av den för bolaget eljest utgående inkomstskatten. Det lär icke kunna undvikas att skapa en i viss grad fristående skatteform vid sidan av den vanliga inkomstskatten. Mot införande av en sådan särbeskattning för bolagen, i det följande för korthetens skull benämnd »B-skatt» i motsats mot den vanliga skatten, som benämnes »A-skatt», kan möjligen framställas den invändningen, att det kommer att vålla besvär såväl för bolagen själva som för taxeringsmyndigheterna att handskas med två skilda former av inkomstskatt. Även om en sådan invändning icke kan fränkännas fog, synes den dock ej böra tillmätas någon avgörande betydelse. Givetvis får man tillse, att den nya skatten så smidigt som möjligt anslutes till den nuvarande bolagsbeskattningen, så att dess fastställande och uttagande kan ske utan allt för mycket besvär.

De sakkunniga hava i förbigående erinrat om det förhållandet, att fonderade vinstmedel senare kunna bli tagna i anspråk för utdelning till aktieägarna och i sådan ordning bli föremål för förnyad beskattning, nämligen såsom kapitalinkomst för dessa. I den mån detta sker, inträder således från statens synpunkt i stort sett samma situation i beskattningsavseende, som om ifrågavarande medel icke besparats utan genast utdelats, och bortfaller, kan man säga, förutsättningen för B-beskattningen. Hava de sålunda utdelade medlen varit underkastade sådan beskattning, uppstår i följd av utdelningen ett oomtvistligt anspråk mot staten på återbäring av den tidigare erlagda B-skatten. Eljest skulle ifrågavarande medel kunna bli tre gånger beskattade.

B-skatten provisorisk. Rätt till restitution.

I nu antydda sammanhang framträder således B-beskattningens nödvändiga karaktär av provisorium, av villkorlig skatt, som av staten uppbäres under viss förutsättning och behålles intill det eventuella inträffandet av en annan förutsättning. Med anknytning till vad ovan sagts därom, att de egentligen skattskyldiga äro delägarna, kan saken även uttryckas så, att bolaget förskotterar skatten i en särskild, provisorisk form i avbidan på även den faktiska skattskyldighetens överflyttande på delägarna och skattens uttagande i dess definitiva form. B-skattens sålunda angivna natur ändras icke av den omständigheten, att i många fall förutsättningen för återbäring aldrig kommer att inträffa, och att således B-skatten i sådana fall kommer att utgöra statens definitiva skatteintäkt i förevarande av-

seende. För övrigt är det väl just den av erfarenheten bekräftade förekomsten i stor utsträckning av sistberörda fall, som utgör ett av de praktiskt bärande motiven för hela B-beskattningen.

Det beskattningsprovisorium, som efter vad nyss är sagt, B-beskattningen bildar, bör enligt sin natur komma till användning så länge förutsättningen därför kan inträffa, d. v. s. så länge bolaget besparar medel av sin årsvinst, och som följd härav böra anspråk på återbäring eller *restitution*, för att använda en teknisk term, kunna väckas under bolagets hela bestånd och ända till dess upplösning. Först då bolaget civilrättsligt upphört, vilket inträffar, då likvidatorerna avgivit sin redovisning, upphör också B-beskattningen. I sista hand kan restitutionsanspråk grundas därpå, att till skifte föreläggat B-beskattade tillgångar, och det i anledning härav restituerade beloppet kommer att bilda en ytterligare tillgång för skifte.

B-skatten retroaktiv?

En fråga, som lämpligen besvaras redan i detta sammanhang, är huruvida B-beskattningen skäligen kan göras retroaktiv, d. v. s. utsträckas till fonder, som finnas bildade vid den nya beskattningens ikraftträdande. Särskilt under de förflutna krigsåren hava som bekant en stor del bolag, såväl gamla som nystartade, blivit i tillfälle att, såsom närmare utvisas av i annat samband här nedan upptagna siffror, göra högst betydande avsättningar till fonder. Ur statsfinansiell synpunkt kunde det ju vara lockande att indraga även dessa fondbildningar under B-beskattningen, men skulle, enligt de sakkunnigas mening, ett sådant ingripande råka i strid med vedertagna hänsyn i hittillsvarande skattelagstiftning. Härförutom får ej förbises, att staten genom krigskonjunkturskatten tillgodogjort sig en högst avsevärd del av de under kriget framkomna aktiebolagsvinsterna. De gamla fonderna böra således, enligt de sakkunnigas åsikt, vara fredade för B-beskattnings. Häremot behöver icke anses strida att, såsom nedan närmare utvecklas, blivande bestämmelser om B-skatt böra träda i kraft så att de komma att första gången tillämpas med avseende å 1918 års bolagsinkomster.

Grunder för B-skattens beräkning.

I det föregående hava de sakkunniga behandlat B-skattens allmänna läggning och förutsättningar. Det gäller nu att bestämma skattens storlek och grunderna för dess beräkning. Det kunde härvid i första hand synas mest konsekvent att hos bolagen uttaga just de belopp, som skulle hava vunnits vid beskattning hos aktie-

ägarna. Då emellertid den procent, efter vilken den enskilde aktieägarrens skatt utgår, växlar allt efter storleken av hans taxerade inkomst, skulle en dylik anordning bland annat förutsätta, att fullständiga uppgifter i berörda hänseende tillhandahölles vederbörande taxeringsmyndigheter. Detta komme emellertid, även om det vore utförbart, att beträffande stora bolag med talrika aktieägare förorsaka såväl bolaget som taxeringsmyndigheterna ett så oerhört besvär, att enligt de sakkunnigas mening en lösning efter denna linje får anses av praktiska skäl utesluten.

Vid sådant förhållande lär man vara nödsakad att uttaga B-skatten efter en medelprocent. Att för varje särskilt bolag söka fastställa medeltalet av aktieägarnas olika skatteprocenter och lägga detta medeltal till grund för B-skatten skulle dock stöta på praktiska svårigheter, bland annat därutinnan att också i detta fall skulle erfordras uppgifter å samtliga aktieägares taxeringar och särskilda skattebelopp.

Det torde då ej återstå annat än att låta B-skatten utgå efter en för alla bolag gemensam grund. Att härvid tillämpa någon progressiv skala, vore, efter de sakkunnigas förmenande, knappast riktigt eller ändamålsenligt. En eventuell progression måste följa bolagens växlande skattekraft, men då icke bolagen utan delägarna äro de ytterst skattskyldiga, skulle en sådan progression vara föga rationell. Med B-skattens provisoriska natur synes också bäst stämma överens, att skatten blir proportionell och procenten lika för alla fall. Vid den definitiva överflyttningen av skattskyldigheten på delägarna komma alltid de progressiva hänsynen till skatteförmågan att göra sig gällande.

B-skatten proportionell.

Vad härefter angår valet av skatteprocent, är vid detsamma åtskilligt att iakttaga. Då samma procent skall gälla för alla bolag, starka som svaga, är givet, att den ej får sättas för hög. Den får icke, såsom ock av departementschefen inskräpts, vara ägnad att motverka en för bolagens utveckling behöflig fondbildning. En hög skatteprocent skulle otvivelaktigt i många fall föranleda allt för stora utdelningar på bekostnad av den sunda konsolideringen.

Skatteprocent.

Även andra skäl tala för att härvid iakttaga varsamhet. Sålunda är det ingalunda alltid säkert, att medel, som fonderas, få förbliva i behåll för att i sinom tid utdelas eller i samband med

bolagets likvidation utskiftas till delägarna. Om bolagets rörelse skulle komma att gå med förlust, kan det nämligen bli erforderligt att för dennas täckande taga i anspråk sådana medel. Vidare får man ej förbise, att en del av de vinstmedel, som ej utdelas, kunna vara reserverade för betalning av bolagets skatter och endast för tillfället förda till en skatteregleringsfond eller dylikt. Särskilt under nu rådande förhållanden kunna sådana avsättningar för kommande skattebehov uppgå till högst betydande summor.

I förevarande avseende är för övrigt att märka, att B-skattens verkliga storlek blir beroende av, huruvida och när staten kan komma att återbetala skattebeloppet till bolaget. Staten kan i verkligheten anses erhålla en större förmån än som anges av själva skatteprocenten, vilken förmån växer ju längre tid, som kommer att förflyta mellan skattens emottagande och eventuell restitution. Härjämte få ihåggkommas alla de fall, i vilka några B-beskattade medel aldrig utdelas eller finnas kvar till utskiftning och i vilka någon restitution således ej kommer i fråga.

Om det följaktligen är klart, att procentsatsen ej får sättas för hög, återstå dock vissa svårigheter, då det gäller att välja den lämpliga siffran. Någon ledning torde kunna sökas i skattesatserna för den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten. Den lägsta procenten för enskilda skattskyldiga är 0,4 och den högsta 5. Då de lägre inkomstbeloppen, även beträffande aktieägare, givetvis äro till antalet de vida övervägande, kan man ej utan vidare taga medeltalet mellan nyssnämnda högsta och lägsta skattesatser utan måste stanna vid en lägre siffra. Härvid är jämväl att beakta, att i många fall aktier ägas av personer, vilkas inkomster ej uppgå till beskattningsbart belopp. Ytterst blir emellertid bestämmandet mer eller mindre en smakfråga, och hava de sakkunniga förslagsvis bestämt sig för *två procent*. Några exakta skäl för just denna siffra äro de, såsom ovan framgått, dock icke i stånd att åberopa. Endast det torde kunna sägas, att de sakkunniga med aktgivande på ovan antydda förhållanden sökt avväga skatteprocenten så, att den icke för normala fall kan i någon mån anses försvåra avsättningar för behörig kapitalbildning hos bolagen.

*Reservfonden
och B-skatten.*

De sakkunniga hava haft under övervägande att undantaga de i lag föreskrivna avsättningarna till reservfond från B-beskattnng. Detta kunde vara motiverat redan av den anledningen, att bolagen

ej fritt förfoga över hithörande medel utan äro skyldiga fondera dem. De sakkunniga hava emellertid ej ansett tillräckliga skäl föreligga för ett sådant undantag från principen. För övrigt torde denna sak, i allt fall för de vanliga aktiebolagen, vara av mindre praktisk betydelse, eftersom för dessa bolag gäller, att endast tio procent av årsvinsten måste avsättas till reservfond, samt att avsättningarna kunna upphöra, då fonden uppnått ett belopp, motsvarande tio procent av inbetalda aktiekapitalet.

De förflutna krigsårens starkt växande fondbildning hos bolagen har i stor utsträckning haft den formen, att besparade medel överförts till aktiekapitalet, vilket resulterat i att aktieägarna erhållit nya aktier utan tillskott, s. k. gratisaktier. Spörsmålet om dylika aktiers natur av beskattningsbar utdelning har emellertid varit omtvistat långt tidigare. I den föregående historiken har redogjorts härför. Enligt gällande rättspraxis anses gratisaktier icke vara beskattningsbara, eftersom de icke företräda annan tillgång än redan de gamla aktierna gjort och således ej tillfört aktieägarna något nytt värde. Någon överföring av medel från bolaget till delägarna äger faktiskt icke rum. De sakkunniga åsyfta icke heller någon ändring härutinnan. Emellertid är att märka, att den av de sakkunniga förordade B-skatten jämväl torde bli ägnad att avlägsna eller reducera klagomålen över, att gratisaktierna ej bli beskattade. B-skatten skall ju omfatta hela den del av bolagets årsvinst, som icke utgår till delägarna såsom beskattningsbar utdelning, och således även vinstmedel, vilkas läggande till aktiekapitalet bildar underlaget för gratisaktierna.

*Beskattning av
s. k. gratis-
aktier.*

Det har redan betonats som ett bestämt krav i fråga om B-beskattningsens anordnande, att det besvär, som därigenom orsakas såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna, blir så litet betungande som möjligt. De sakkunniga hava därför från början avvisat tanken på bestämmelsernas upptagande i en särskild författning och tillskapande av speciellt taxeringsförfarande. Det har i stället gällt att inpassa stadgandena om skattskyldigheten inom ramen för inkomstskatteförordningen och tillämpningen uti det allmänna taxeringsförfarandet.

*B-beskattningsens
anordnande.*

*Ändring i 20 §
förförordningen
om inkomst-
och förmögen-
hetsskatt.*

I enlighet härmed har huvudstadgandet om B-skatt satts som ett 2 mom. i 20 § skatteförförordningen vid sidan av gällande bestämmelser om bolagens inkomstskatt (A-skatt), som således fått beteckningen 1 mom. En korresponderande föreskrift har upptagits i de särskilda anvisningarna (4:o).

I det föregående har såsom B-skattens föremål angivits viss del av bolagets årsvinst. De sakkunniga hava härvid funnit såväl statens intresse som skattetekniska synpunkter betinga att B-skattens objekt alltid sammanfaller med eller utgör en del av objektet för A-skatten. B-skatten föreslås därför skola utgå för den del av den till A-skatt taxerade inkomsten, som icke tilldelats delägarna, d. v. s. utdelats eller, om skifte mellankommit, utskiftats till delägarna.

*B-skattning
året efter mot-
svarande A-be-
skattning.*

Det hade givetvis varit ett önskemål, att B-skatten kunnat uttagas samtidigt med A-skatten för den inkomst, som helt eller delvis bildar B-skattens konkreta objekt. De sakkunniga hava synnerligen noga undersökt möjligheterna av en sådan anordning, men av praktiska skäl nödgats avstå därifrån och låta B-skatten följa ett år efter, vilket kanske riktigare uttryckes så, att B-skattens föremål kommer att utgöras av den nästföregående året till A-skatt taxerade inkomsten, helt eller delvis. Nödvändigheten av ett sådant uppskov sammanhänger med den i regel framskjutna tiden för hållandet av de ordinarie bolagsstämmor, på vilkas beslut om årsvinstens användande B-beskattningen beror. Enligt lag behöva dessa stämmor ej hållas förr än inom åtta månader efter utgången av varje räkenskapsår. I flertalet fall begagnas också denna tidsfrist så, att årets taxeringsnämnder och ofta nog även prövningsnämnderna redan slutat sitt arbete, då materialet för en B-taxering skulle kunna föreligga.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden synes ej kunna undvikas att låta taxeringen till B-skatt för ett visst år följa året efter taxeringen till A-skatt för samma år, såvida man ej vill utan vidare B-beskatta hela den till A-skatt taxerade inkomsten och låta bolaget påföljande år restitutionsvis återbekomma den del av den erlagda skatten, som belöper på utdelade vinstmedel. En sådan anordning skulle emellertid innebära alltför stor obillighet mot de skattskyldiga för att kunna sättas i fråga. Det får således bliva den nästföregående året taxerade inkomsten eller viss del därav, som lägges till grund för B-beskattningen.

Den omständigheten att ett och samma års A- och B-taxeringar komma att avse olika verksamhetsår behöver dock ej vara till något hinder för ett enhetligt taxeringsförfarande i så måtto, att B-taxeringen ingår som ett led i taxeringsproceduren vid sidan av A-taxeringen. I enlighet härmed föreslås sådant tillägg i 32 § taxeringsförordningen, att taxeringsnämnden jämväl ålägges att fastställa det belopp, varå B-skatt skall beräknas. Därmed bringas B-taxeringen osökt in under den vanliga taxeringens regler i allmänhet och således också i fråga om debitering, uppbörd, besvär o. s. v. Endast i ett avseende har ett förtydligande tillägg ansetts behöfligt. Om av högre myndighet A-taxeringen varder ändrad, bör självfallet den B-taxering, för vilken A-taxeringen legat till grund, ändras i konsekvens därmed. Likaså bör påföring i högre instans av A-taxering under givna förutsättningar draga med sig motsvarande B-taxering. Då detta icke utan vidare torde bli iakttaget, har uttrycklig föreskrift därom funnits böra upptagas i taxeringsförordningen och där givits plats såsom ett 3 mom. i 59 §. Denna föreskrift syftar väl närmast på kammarrätten, men förutsätta de sakkunniga, att Kungl. Maj:t i regeringsrätten även utan formlig föreskrift skall iakttaga samma konsekvenser.

Det är tydligt, att för B-taxeringen kräves ett särskilt uppgifts-material till klargörande i vad mån vid B-taxeringen må undantagas någon del av den under näst föregående år till A-skatt taxerade inkomsten. Då utredningen härav uteslutande tjänar bolagets intresse, bör det naturligen ankomma på bolaget att framlägga de erforderliga uppgifterna. Genom tillägg i 3 § taxeringsförordningen åläggas hit-hörande bolag att i sina deklarationer uppgiva bolagets nästföregående år till inkomstskatt taxerade inkomst, och vad därav tilldelats delägarna såsom utdelning eller utskiftning. För dessa uppgifter beredes plats i deklarationsblanketten.

Nu kan det emellertid inträffa, att ett bolag efter deklarationens avlämnande fattar beslut om utdelning till delägarna av vinstmedel, som det föregående året fonderats och således skola B-taxeras. Det har synts de sakkunniga utgöra en onödig omgång att låta bolaget i avseende å dessa medel utgöra B-skatt, som bolaget strax ägde återbekomma genom restitution, för vilken förutsättningen funnes redan i det ögonblick skatten erlades. Till undvikande härav hava de sakkunniga tänkt sig, att uppgift om utdelning skulle få lämnas,

*Taxering till
B-skatt ett led
i den allmänna
taxeringen.*

*Särskilda upp-
gifter för B-
taxeringen.*

så länge taxeringsnämnden arbetade och till äventyrs i sista hand till prövningsnämnden och att en sådan uppgift, där den vore vederbörligen styrkt, skulle förekomma eller lända till nedsättning i B-taxeringen. Stadgande härom har införts i samband med det ovanberörda tillägget i 3 § taxeringsförordningen.

Form för restitution.

Vad beträffar den ordning, vari restitution av B-skatt på grund av utdelning eller utskiftning skall sökas, hava de sakkunniga icke ansett något särskilt restitutionsförfarande erforderligt. De i gällande uppbördsreglementen lämnade föreskrifterna för restitution av kronoskatt i allmänhet hava synts kunna göras tillämpliga även för detta fall. Föreskrift härom är upptagen i det nya 2 mom. i 20 § skatteförordningen. Utan särskild föreskrift är vederbörande uppbördsreglemente givetvis att tillämpa i fråga om sådan restitution av B-skatt, som följer av nedsatt taxering.

B-beskattningsens skattefrågor.

Därest en B-beskattningsenhet efter ovan angivna linjer varder beslutad av 1919 års riksdag, kommer, enligt vad de sakkunniga tänkt sig, taxering till B-skatt att äga rum första gången 1920 och då få till föremål den inkomst, som taxerats 1919 och förvärvats under 1918.

Beräknad inkomst av B-skatt.

För att kunna bilda sig en mening om vad B-skatten, anordnad enligt de sakkunnigas förslag, kan komma att inbringa, hava de sakkunniga låtit verkställa vissa statistiska utredningar i avsikt att utröna den omfattning, vari besparing av vinstmedel ägt rum. Det hade därvid varit önskvärt att kunna genomföra undersökningen för en följd av år; men med hänsyn såväl till den jämförelsevis korta tid, som stått till buds, som ock till de ej obetydliga kostnader, som därav skulle hava föranletts, hava de sakkunniga funnit sig böra inskränka utredningen till bolagens verksamhet under två år, nämligen 1912 och 1916. Dessa år hava valts med hänsyn därtill, att vissa för undersökningen erforderliga uppgifter därom funnits samlade och ordnade i och för en samtidigt pågående finansstatistisk utredning i annat syfte. Det förra av nämnda år är en lämplig exponent för förhållandena före världskriget och 1916 är det sista krigsåret, rörande vilket material för en undersökning i förevarande avseende föreligger. Såsom framgår av den promemoria angående den verkställda utredningen, vilken finnes intagen såsom bilaga till detta betänkande, äro vissa av de där meddelade siffrorna endast approximativa, men ut-

redningen torde dock få anses giva en tämligen riktig föreställning om de undersökta förhållandena.

Den verkställda undersökningen för 1912 års verksamhet visar en sammanlagd taxerad inkomst, eller för vissa bolag nettovinst, av 314,6 miljoner kronor, därav till aktieägarna utdelats 197 miljoner kronor, vadan alltså ett belopp av 117,6 miljoner kronor fonderats eller på annat sätt besparats. Undersökningen beträffande år 1916 har givit vid handen, att taxerad inkomst respektive nettovinst för året uppgått till sammanlagt 1,047,5 miljoner kronor, varav torde hava utdelats omkring 386 miljoner kronor. Fonderingar och övriga besparingar hava sålunda uppgått till ej mindre än omkring 661 miljoner kronor. En beskattning efter två procent av ej utdelade vinstmedel skulle alltså hava med avseende å 1912 års verksamhet tillfört staten en inkomst av omkring 2,352,000 kronor och med avseende å 1916 års verksamhet det betydande beloppet av omkring 13,2 miljoner kronor. Även om det är uppenbart, att bolagen ej komma att under innevarande och närmast följande år intjäna sådana vinster, som under högkonjunkturen under kriget, är det i alla fall tydligt, att den ifrågasatta nya beskattningen kommer att tillföra statskassan ej obetydliga belopp. Visserligen kunna, i enlighet med vad förut angivits, en del erlagda skattebelopp genom restitution återgå till bolagen, men å andra sidan kommer skatten att bliva definitiv och skattemedlen att slutligt stanna hos staten i de fall, då ett bolag upplöses utan att de beskattade medlen funnits kvar för fördelning bland delägarna.

I den ovan lämnade utredningen hava de sakkunniga behandlat frågan om skärpt beskattning av ett bolags besparade vinstmedel under bolagets bestånd. Denna fråga sammanhänger nära med den andra uppgiften, de sakkunniga, såsom ovan nämnts, fått sig förelagd, nämligen att undersöka möjligheterna för en mera rationell beskattning av de tillgångar, som i följd av ett bolags upplösning överföras till delägarna. Sambandet mellan de två spörsmålen framträder, såvitt nu är i fråga, däruti att en rationell lösning av det ena knappast är möjlig utan hänsynstagande till det andra. På denna förutsättning hava de sakkunniga byggt sitt förslag om en till karaktären provisorisk B-beskattning, som för normala fall kan få sin definitiva avlösning först genom en beskattning i lämplig form av de mellan bolagsmännen skiftade tillgångarna. En sådan be-

*Beskattning
vid bolags
upplösning.*

skattning kan ock sägas bilda ett avslutande komplement till de successiva överflyttningar av skattskyldigheten från bolaget till dess delägare, som genom utdelning av B-beskattade medel ägt rum.

Vid en undersökning av frågan om beskattning vid bolags upplösning är emellerid att beakta även andra synpunkter än dem, som sammanhöra med syftet att definitivt ordna beskattningen av besparade vinstmedel.

Gällande rättspraxis.

Såsom den lämnade historiken utvisar, har ifrågavarande spörsmål varit ganska omdebatterat. Det torde emellertid överensstämma med såväl lagstiftarens avsikt som stadgad rättspraxis, att vad vid ett bolags upplösning tillfaller aktieägarna är beskattningsbart enligt de allmänna reglerna för beskattning av vinster av tillfällig natur (realisationsvinster).

1913 års riksdagskrivelse.

I riksdagens år 1913 avlåtna skrivelse i ämnet, varom i det föregående talats, framhölls såsom orättvist, att vinster, som, där de omedelbart utdelats, blivit utan tvekan beskattade, skulle undgå skatt blott därför, att de i stället under några år fonderats för att sedermera på en gång tillfalla delägarna. Riksdagen begärde därför utredning, huruvida och i vad mån, då ett aktiebolag eller solidariskt bankbolag upplöstes, bolagets uppsparade tillgångar, vilka icke utdelades förrän i sammanhang med bolagets upplösning, måtte kunna göras till föremål för inkomstbeskattning hos delägarna.

Prop. nr 395, 1918.

Den ovan omhandlade propositionen nr 395 till 1918 års lagtima riksdag sammanställde denna fråga med den här förut berörda frågan om ett snävare kapitalbegrepp och innehöll i förevarande avseende, att såsom utdelning skulle beskattas även vad som vid bolags upplösning tillskiftats delägare näst föregående år utöver den å honom belöpande andel i de bolagets tillgångar, till vilka hänsyn skulle tagas vid beräkning av taxerad inkomsts förhållande till bolags kapital.

Anledningen till att detta förslag ej vann riksdagens bifall torde närmast hava varit de obilliga konsekvenser, detsamma kunde föranleda i sådana fall, då en aktie bytt ägare och den sista ägaren kunde bliva skattskyldig såsom för utdelning, även om han kanske köpt aktien till så högt pris, att hans skifteslott ej ens innebure någon vinst.

De sakkunnigas förslag om B-beskattnings förutsätter icke någon viss lösning av den nu omhandlade frågan, såsom förhållandet var mellan de båda förslagen i propositionen nr 395. De möjligheter, som kunna stå till buds, äro dock ganska begränsade. *De sakkunniga.*

Teoretiskt närmast till hands kunde ligga, att såsom utdelning beskatta vad aktieägarna genom skiftet erhålla utöver inbetalt kapital. Även om denna regel kunde i något avseende modifieras, komme dock alltid att kunna även här inträffa obilliga taxeringsfall av nyss härovan antydd art, nämligen så att en aktieägare skulle kunna få betala skatt, även om han icke gjort någon motsvarande vinst eller t. o. m. haft förlust. *Utskiftning beskattad som utdelning, event. efter avdrag för kostnader.*

Frågans lösning måste tydligen sökas på annan väg. Därvid skulle man möjligen kunna tänka sig, att för ifrågavarande ändamål skapa ett särskilt utdelningsbegrepp och låta detta omfatta vad som tillskiftas aktieägare utöver kostnaderna för anskaffandet av hans aktier. Utdelning i sådan mening skulle alltså närma sig begreppet realisationsvinst, dock med den olikheten att avdrag ej finge göras för förluster å likartade affärer. De sakkunniga hava emellertid ansett sig böra avvisa även denna möjlighet, då det synes vara olämpligt samt ägnat att vålla oreda och svårigheter att införa ett nytt utdelningsbegrepp vid sidan av det enligt stadgad praxis bestående.

De sakkunniga hava därför undersökt möjligheterna för frågans lösning på annat sätt. Det har ovan framhållits, huruvida en aktieägare redan enligt gällande bestämmelser kan bli inkomstbeskattad med avseende å vad han får i utskiftning, nämligen i den mån förutsättningarna för realisationsvinstbeskattnings äro för handen. Skifte har härvid likställts med avyttring. *De sakkunnigas förslag: realisationsvinstbeskattnings utan tidsbegränsning.*

Bland sistnämnda förutsättningar ingår, att den avyttrade egendomen icke skall hava varit i säljarens ägo så lång tid som fem år. Om nu för fall av ifrågavarande art berörda tidsbegränsning borttages, synes, efter de sakkunnigas åsikt, möjlighet öppnas för tillvaratagande av statens berättigade skatteintresse på förevarande område. De sakkunniga hava därför efter noggrann omprövning av hithörande förhållanden funnit sig böra föreslå, att den vinst, en aktieägars skifteslott kan innebära, beskattas såsom tillfällig inkomst utan avseende å den tid den skattskyldige ägt aktierna. Ej heller från den sistnämndes sida synes någon giltig invändning kunna göras

mot en sådan lösning. Förutsättning för skattskyldighet är ju, att delägarrens skifteslott innesluttar en verklig vinst, d. v. s. ett överskott utöver vad han haft att vidkännas i kostnader för aktiernas förvärfvande och behållande, såsom erlagd köpesumma, stämpel och provision, förvaltningskostnader o. s. v. Berörda vinst blir för övrigt ej utan vidare föremål för beskattning. Aktieägaren äger nämligen rätt att mot densamma kvitta förluster å likartade affärer, för vilka det gemensamma kännetecknet är, att affären icke hänför sig till yrkesmässig verksamhet eller att vinsten eljest bör betecknas såsom tillfällig.

Genom en på antytt sätt bestämd skattskyldighet blir, enligt de sakkunnigas mening, B-beskattningsens slutliga avlösande genom en hos aktieägarna uttänkt skatt säkerställt. Vidare komma i denna ordning även äldre, icke B-beskattnings fonder att bli föremål för en skärpt beskattning, en omständighet, som kan vara att beakta särskilt för den, som tilläventyrs skulle finna det vara en brist, att B-beskattningsen icke göres retroaktiv.

Mot den föreslagna anordningen kan visserligen från fiskalisk synpunkt anmärkas, att staten i vissa fall icke kommer att få någon ersättning för restituerade B-skattmedel. Detta är emellertid en given följd av realisationsvinstbeskattningsens natur. Beaktas må härjämte, att, om en aktie flera gånger bytt ägare, staten, även om den måhända icke äger uppbära någon skatt av aktiens ägare vid bolagets upplösning, i många fall kan hava erhållit skatt för realisationsvinst av de föregående ägarerna. För övrigt får det ihågkommas, att B-beskattningsens uppgift, såsom ständigt framhållits, är provisorisk. Så snart förutsättningarna för skattskyldighetens överflyttande på delägarna äro för handen, får staten finna sig i, att det provisoriska förskottet ersättes av en mera rationellt anlagd skatt, denna må sedan visa sig större eller mindre än det restituerade beloppet eller t. o. m. alldeles utebliva.

*Åtgärd mot
kringgående.*

Ett bolags likvidation med skifte som avslutning lär i allmänhet vara en procedur, som tager tid i anspråk, och beslutet om likvidationen kan ofta hava orsakats av förhållanden, som avsevärd tid i förväg gjort en blivande likvidation sannolik. Erhållen kunskap eller misstanke härutinnan komme i många fall säkerligen att utnyttjas så, att aktieägare, som ägt sina aktier mera än fem år, skynda sig att sälja dem före skiftet för att sålunda undgå den inkomstbeskattning, varom de sakkunniga nu lämnat förslag. Det har synts

de sakkunniga nödvändigt att söka förebygga eller reducera möjligheten av dylika manipulationer. Närmast till hands och även lämpligast har därvid befunnits att borttaga den omhandlade tidsbegränsningen jämväl i fråga om affärer, som skett någon tid före skiftet. Häremot kunde visserligen invändas, att man genom ett sådant stadgande skulle så att säga träffa den oskyldige med den skyldige, d. v. s. skattskyldigheten skulle komma att drabba ej blott den, som på grund av sin vetskap om ett bolags nära förestående likvidation avyttrar sina aktier, utan även den, som säljer utan något som helst samband med likvidationen. Denna invändning kan ej fränkännas fog, men torde det enskilda intresset på denna punkt böra få vika för det allmänna. Vid övervägande av frågan om den tidpunkt, som i detta avseende skulle kunna vara lämplig, hava de sakkunniga ansett sig böra stanna vid att föreslå, att avyttring av aktier, som äger rum efter början av det kalenderår, varunder ett bolag träder i likvidation, skall vara underkastad realisationsvinstbeskattning oberoende av tiden för aktieinnehavet. Med en dylik bestämmelse torde man hava utsikt att träffa flertalet av de försäljningar, som skulle föranledas av kännedomen om en blivande likvidation.

I fråga om skattskyldigheten för delägare i de fall, då bolaget *Bolags upplösning genom uppgående i annat bolag.* upplöses ej genom rörelsens upphörande utan genom ombildning, sammanslagning med eller eljest uppgående i ett annat bolag, hava bland de sakkunniga olika meningar gjorts gällande. De sakkunniga hålla emellertid före, att upplösning på något av sistberörda sätt bör i beskattningsavseende fullt likställas med upplösning genom företagets upphörande. Häremot skulle visserligen kunna invändas, att det kan synas oegentligt att, då bolagets rörelse måste anses fortgå, ehuru i annan form och under andra förutsättningar, och man salunda ej kan tala om verksamhetens upphörande, beskatta aktieägarna för den vinst, de tilläventyrs gjort genom en sådan upplösning. Denna oegentlighet kunde sägas särskilt framträda i de ej sällan förekommande fall, då aktieägarna i det bolag, som upplöses, i utskiftning erhålla endast aktier i det nya bolag, som genom ombildning eller sammanslagning kommer till stånd. En dylik transaktion skulle exempelvis kunna nödgå vissa aktieägare att för anskaffande av medel till skattens erläggande avyttra eller belåna en del av de nya aktierna.

De sakkunniga finna emellertid vad nu anförts icke utgöra tillräckligt skäl för införande av en olikhet i beskattningshänseende allt efter sättet för bolagets likvidation. Enligt de sakkunnigas mening kan det näppeligen anses innebära någon orättvisa att uttaga skatt av en aktieägare, som i utskiftning erhållit endast aktier. Därest dessa aktier vid den uppskattning, som givetvis måste äga rum, befinnas hava ett högre värde än beloppet av aktieägarens kostnader för förvärvande och behållande av hans aktier i det upplösta bolaget, har han obestriddligen gjort en vinst och att beskatta en sådan, så snart densamma blivit konstaterad, måste anses överensstämma med principerna för vår skattelagstiftning. Den omständigheten, att en aktieägare vid skiftet ej erhåller några kontanta medel, varmed skatten kan gäldas, synes ej böra inverka på frågans avgörande. En sådan aktieägare befinner sig för övrigt ej i en sämre ställning än den, som genom arv eller testamente bekommer endast aktier, för vilka han dock är skyldig att erlägga arvskatt, eller den, som vid ett företags, t. ex. ett emissionsbolags, upphörande tilläventyrs i utskiftning erhåller endast aktier i andra bolag, vilka utgjort det upplösta bolagets enda behållna tillgång.

Skärpt beskattning även av medel, som i följd av aktiekapitalets nedsättning överförs från bolaget till delägarna.

Även på annat sätt än vid skifte av ett bolags tillgångar kunna såsom utdelning icke beskattningsbara tillgångar överföras till delägarna. Utan samband med bolagets upplösning äger sådan överföring rum vid nedsättning av aktiekapitalet jämlikt 49 och 50 §§ i aktiebolagslagen. Vad en delägare på sådant sätt bekommer är enligt gällande regler beskattningsbart såsom inkomst allenast i den mån de vanliga förutsättningarna för beskattningsbar realisationsvinst föreligga. Det har emellertid synts stå i full överensstämmelse med grunderna för de sakkunnigas ovan angivna förslag, att femårsgränsen suspenderas även i detta fall, så att den vinst en delägare därvid kan göra blir beskattningsbar såsom realisationsvinst oberoende av tiden för aktieinnehavet. Det torde visserligen mera sällan förekomma, att vinst uppstår i samband med nedsättning av aktiekapitalet, d. v. s. att det utbetalta beloppet överstiger kostnaderna för akties förvärvande och behållande, men, därest nu föreslagna konsekvens i fråga om femårsgränsen icke tages, skulle utan tvivel sådana fall bliva mera talrikt förekommande. Det kunde nämligen då ligga i aktieägarnas intresse att, där fråga är om bolagets upplösning, genom successiva nedsättningar av aktiekapitalet minska

den tillgångsmassa, som skall skiftas, och såmedelst reducera omfattningen av sin skatteplikt för de utskiftade medlen.

I detta sammanhang erinras, att nedsättning av bankaktiebolags aktiekapital och solidariska bankbolags grundfond icke är enligt lag medgiven.

Det i 207 § lagen om bankrörelse omförmälda fall, att en huvudlottägare i solidariskt bankbolag, som icke vill under förlängd oktroy kvarstå i bolaget, äger få sin anpart i tillgångarna utbruten, kommer visserligen att faktiskt föra med sig en minskning av grundfonden, men synes med avseende å förevarande beskattning detta fall snarare böra sammanställas med fall av bolags upplösning. De sakkunniga förutsätta, att huvudlottägaren i nyss nämnda fall varder beskattad jämlikt grunderna för beskattning vid bolags upplösning.

Vad de sakkunniga ovan föreslagit i fråga om utsträckt realisationsvinstbeskattning i här omhändertade fall av medels överförande från ett bolag till dess delägare, påkallar kompletterande tillägg eller ändringar i 7 § 3:o c) och 8 § i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, i de särskilda anvisningarna till ledning vid taxeringen 4:o) samt i anvisningarna för deklarationsblankettens ifyllande, punkt 18 i formulär n:r 1 A och punkt 8 i formulär n:r 1 B.

Enligt 11 § 2:o e) i taxeringsförordningen åligger det styrelse för bolag att till taxeringsnämnden lämna uppgift å vad varje delägare under nästföregående år erhållit i utdelning. Den utsträckta realisationsvinstbeskattningen, varom de sakkunniga lämnat förslag, synes påkalla uppgifter jämväl beträffande vad varje delägare under det nästförflutna året bekommit i utskiftning eller i följd av aktiekapitalets nedsättning, och hava de sakkunniga uppgjort förslag till komplettering av stadgandet i berörda syfte.

En ytterligare kontroll å riktigheten av den enskilde delägarrens deklaration, vad angår åtnjuten realisationsvinst, skulle kunna vinnas, om den skattskyldige ålades att i deklarationen uppgiva ej endast, såsom nu är fallet, den behållna vinsten å samtliga av honom under året företagna affärer av tillfällig natur, utan även resultatet av varje särskild affär, vinst eller förlust.

En sådan specifikationsskyldighet skulle dock för de skattskyldiga medföra dels en viss risk med hänsyn till affärshemligheters bevarande, dels ock i många fall så betydande besvär, att man för närvarande torde böra avstå därifrån. Bland de sakkunniga har ifråga-

*Uppgifter för
taxeringen.*

satts, huruvida man ej skulle kunna inskränka sig till att kräva specifikation endast av aktieaffärer och beträffande övriga tillfälliga förvärvskällor bibehålla den nuvarande ordningen. Vid överbäggande härav hava de sakkunniga emellertid kommit till den uppfattningen, att införande av en sådan olikhet beträffande deklarationen av aktieaffärer och andra hithörande affärer näppeligen bör ifrågakomma. För övrigt må erinras, att taxeringsmyndigheterna på grund av de från bolaget lämnade uppgifterna sättas i tillfälle att i förekommande fall infordra nödig specifikation från delägarna.

*Konsekvenser
i bevilnings-
förordningen.*

Skatteförordningens stadganden om beskattning av vinster av tillfällig natur motsvaras av likalydande bestämmelser i bevilningsförordningen. Denna likformighet skulle komma att genom antagande av de sakkunnigas förslag upphävas. Då emellertid bevilningstaxeringen för inkomst numera har till egentligt syfte allenast att bilda underlag för den kommunala beskattningen samt de sakkunnigas uppdrag icke läser sträcka sig utanför statsbeskattningens område, hava de sakkunniga icke ansett sig böra upptaga frågan om konsekvenser i bevilningsförordningen av framställda ändringsförslag i skatteförordningen utan allenast velat här omnämna nu berörda förhållande.

Särskild motivering.

Förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

7 § 3:o c).

Begreppet skifte finnes redan uti aktiebolagslagstiftningen och har praxis i taxeringsmål rört sig med samma begrepp. Regelmässigt förekommer skifte endast i samband med bolags likvidation. Att märka är emellertid, att icke varje överföring av medel från ett bolag i likvidation till delägarna är att anse såsom skifte; intet hindrar ett bolag i likvidation att verkställa utdelning i vanlig ordning. Det torde väl icke heller vara uteslutet, att nedsättning av aktiekapital och därav föranledd utbetalning till delägarna kan äga rum under likvidation.

Förevarande stadgande får enligt sakens natur icke någon tillämpning å den, som yrkesmässigt driver handel med aktier och banklotter. Den vinst, han i något av förevarande hänseenden erhåller, kommer givetvis att beskattas i samband med taxeringen av hans inkomst av rörelse i allmänhet.

8 §, andra stycket.

Den i detta stadgande tillagda satsen har till syfte allenast att även i detta sammanhang erinra om det föreslagna tillägget i 7 § 3:o c).

20 §.

Innebörden av ordet *utskifta* ansluter sig utan vidare till begreppet

skifte. Så är även förhållandet med det av de sakkunniga jämväl använda ordet *utskiftning*, vilket de sakkunniga i vissa förbindelser funnit lämpligare än det likabetydande *skifteslott*.

B-taxeringen skall hava till föremål samma belopp som A-taxeringen nästföregående år med avdrag för vad som visas vara därav utbetalat till delägarna. Om och när B-beskattad inkomst sedermera utbetalas till delägarna, äger bolaget rätt att återbekomma erlagd B-skatt. Härför skulle då egentligen erfordras, att bolaget förmådde uppvisa, att till sådan utbetalning använts B-beskattade medel. Detta skulle vara möjligt, därest bolaget kunde i sina räkenskaper upprätthålla skillnaden mellan B-beskattade och icke B-beskattade tillgångar. En sådan skillnad torde emellertid icke kunna upprätthållas. Det råder nämligen icke, och kan knappast råda full kongruens mellan vinstresultaten enligt bolagets räkenskaper och åsatta taxeringar. Den vinst, som en fastställd balansräkning utvisar, är väl sällan lika stor som den taxerade inkomsten; vinsten kan vara större, exempelvis genom att däri ingår icke beskattningsbar realisationsvinst eller därigenom att bolagen äga åtnjuta vissa avdrag vid taxeringen, ändock de icke gjort enahanda avdrag i sina räkenskaper. Den kan ofta vara mindre till följd av att taxeringsmyndigheterna, med frångående av bolagets deklaration, beräknat den beskattningsbara vinsten högre. Härtill kommer, att B-beskattade medel kunna hava använts till extraordinära avskrivningar, för vilket fall de ju försvinna ur böckerna.

Det torde således icke vara möjligt att ålägga bolagen att styrka, att till den utbetalning av besparade vinstmedel, på grund varav återbetalning sökes, B-beskattade tillgångar använts. Av liknande skäl torde det icke heller vara möjligt att uppställa principen, att restitution av B-skatt icke äger rum, så länge bolaget i sin hand äger besparade, icke B-beskattade vinstmedel, vilkas utbetalning till delägarna kan ifrågakomma, och att sålunda icke B-beskattade tillgångar skola anses i första hand hava använts till utbetalningen.

Under sådana omständigheter synes icke stå annan utväg åter än att i de fall, där icke av i restitutionsärendet ingivna handlingar eller eljes uppenbarligen framgår, att till den ifrågavarande utbetalningen använts andra än B-beskattade medel — exempelvis en vid tiden för ifrågavarande lagstiftnings ikraftträdande befintlig och alltjämt till beloppet oförändrad dispositionsfond — uppställa den presumptionen, att utbetalningen i första hand skett med användande av B-beskattade medel. På detta sätt skulle bolag, som söker återbetal-

ning av B-skatt, regelmässigt hava att styrka allenast, att den utbetalning av medel, varpå anspråket grundas, ägt rum samt att bolaget för minst motsvarande belopp erlagt B-skatt, som icke redan återbekommits. Genom uppställande av en sådan presumption skulle en betydande lättnad beredas de prövande myndigheterna, vilkas uppgift eljes i många fall bleve synnerligen svårlöst. De sakkunniga hava likvisst icke ansett nödvändigt att presumptionen lagfästes utan hava inskränkt sig till att anvisa en för praxis lämplig väg.

För bolagen kan det givetvis komma att befinnas ändamålsenligt att föra särskilt B-skattekonto, där erlagd B-skatt debiteras och återbekommen krediteras. Likaså kan det komma att visa sig erforderligt, att Konungens befallningshavande i länen och överståthållarämbetet i Stockholm i kontrollsyfte föra fortlöpande längder för nödiga anteckningar rörande återbetald B-skatt.

Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen 4:o.

Bevisningsskyldigheten för huru stor del av ett bolags nästföregående år taxerade inkomst utdelats eller utskiftats till delägarna fullgöres lämpligen genom avlämnande till vederbörande taxeringsnämnd av bestyrkt utdrag av bolagsstämmoprotokoll resp. skiftesinstrument. För att utdelning eller utskiftning skall anses verkställd erfordras sålunda ej, att delägarna lyftat de belopp, varom fråga är. Den för utdelning gällande regeln, att skattskyldighet inträder, så snart medlen bliva för delägarna tillgängliga till lyftning, gäller givetvis även här.

Taxeringsförrordningen.

3 §.

En följd av B-taxeringen är, att bolag i sin deklaration bör särskilt uppgiva — ej blott såsom för närvarande — bolagets kapital utan även inkomst, som nästföregående år taxerats till inkomstskatt, samt vad delägarna därav tilldelats såsom utdelning eller utskiftning. Angående sistnämnda begrepp hänvisas till vad ovan under 20 § inkomstskatteförrordningen anförts.

För att emellertid förekomma onödiga fall av B-taxering med ty åtföljande fall av restitution hava de sakkunniga ansett lämpligt föreslå, att bolagen beredas tillfälle att avlämna ifrågavarande uppgifter till taxeringsnämnden efter deklarationstidens utgång eller ännu så sent

som hos prövningsnämnden det år, då B-taxeringen skall företagas. Sådan anmälan till prövningsnämnden, varom här är fråga, synes böra vara avgiven inom den för ingivande av besvär till prövningsnämnden föreskrivna tiden, nämnden obetaget att upptaga jämväl därefter inkommande anmälningar, i den mån sådant utan rubbning av nämndens arbeten finnes kunna ske.

Nu berörda medgivande kan vara av betydelse särskilt i fall av likvidation. Ett likviderande bolag skulle eljes i många fall se sig nödsakat att uppskjuta slutligt skifte, till dess, efter verkställd B-taxering och inbetalning av B-skatt, bolaget återbekommit skattebeloppet.

11 §.

En omformulering av 11 § 2:o e) har måst företagas. Enligt den nuvarande lydelsen stadgas där skyldighet för styrelse för bolag, som under nästföregående år lämnat utdelning till delägarna, att, i den mån detta är möjligt, avlämna uppgift å delägare, som uppburit eller ägt uppbära utdelning samt å utdelningens belopp. Den av de sakkunniga föreslagna beskattningen kräver, att uppgiftsskyldighet ålägges såväl styrelse som likvidatorer och att densamma utsträcker att omfatta all slags överföring av medel till delägarna, vare sig densamma utgjort utdelning eller utskiftning eller tillkommit i anledning av aktiekapitalets nedsättning. Såsom framgår av vad ovan under S. A. S. F. 4:o blivit sagt, förutsättes ej att utdelningen eller utskiftningen blivit av delägarna lyftad. Ur denna synpunkt har ordet *tilldela* blivit valt.

32 §.

Genom det föreslagna tillägget till denna § ålägges taxeringsnämnden att i inkomstlängden införa det belopp, varå B-skatten i förekommande fall skall beräknas. Debiteringen av skatten bör givetvis tillkomma de vanliga debiteringsförrättarna och äga rum i samband med debiteringen av övriga kronoutskylder. Särskilda kolumner i inkomstlängden tarvas för det B-taxerade beloppet och skattebeloppet.

59 §.

Då besvärsmål beträffande bolags A-taxering företagas till avgörande i kammarrätten, torde regelmässigt B-taxering beträffande

samma inkomst hava ägt rum och den ordinarie besvärstiden gått till ända. Har därvid B-taxeringen föranlett särskilda besvär till kammarrätten, läser kammarrätten företaga målen till gemensamt avgörande. Hava däremot särskilda besvär över B-taxeringen icke anförts, blir det nödvändigt, att kammarrätten ex officio vidtager de konsekvenser i avseende å B-taxeringen, som påkallas av beslutet i A-taxeringsmålet. De härför behöfliga uppgifterna om eventuell B-taxering få av kammarrätten införskaffas från vederbörande myndighet (Konungens befallningshavande i länen och överståthållarämbetet i Stockholm eller eventuellt annan myndighet eller tjänsteman).

Bliver ett bolags A-taxering ändrad, utan att därav påkallad ändring sker i motsvarande B-taxering, synes den skattskyldige böra äga extraordinär besvärsrätt enligt 50 § taxeringsförordningen. De sakkunniga hava förehaft frågan om behovet av denna paragrafs omformulering i sådant avseende, men hava icke framställt förslag härutinnan, då ifrågavarande paragraf i högre instanser givits en synnerligen vid tillämpning (jämför regeringsrättens årsbok 1911 nr 110).

I sådana fall, där något kammarrättens beslut angående A-taxering bort påkalla påföring av B-taxering, utan att sådan påföring av kammarrätten vidtagits, läser det ankomma på kronans ombud hos prövningsnämnderna att vidtaga åtgärder för sådan påföring.

Vad här sagts om kammarrätten bör givetvis i tillämpliga delar gälla även om regeringsrätten. Att de sakkunniga icke formulerat något motsvarande lagstadgande beträffande regeringsrätten sammanhänger därmed, att bestämmelserna i nu gällande 2 mom. 59 §, som enligt sin lydelse avser allenast kammarrätten, icke desto mindre i förekommande fall tillämpas jämväl av regeringsrätten. Vid sådant förhållande har hänsyn till nödig likformighet kräft, att de sakkunniga hänfört sitt förslag i denna del allenast till kammarrätten.

Deklarationsblanketten.

Den föreslagna ändrade lydelsen av 7 § 3:o c) i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt medför ändrad avfattning av punkt 18 i anvisningar för deklarationsblankettens ifyllande enligt formulär n:r 1 A. Motsvarande ändring bör göras jämväl i formulär n:r 1 B, punkt 8 i anvisningarna.

Vad de sakkunniga föreslagit i fråga om ökad uppgiftsskyldighet enligt 3 § taxeringsförordningen påkallar, att för de nytillkomna uppgifterna beredes plats i deklarationsblanketten (formulär n:r 1 A) samt att punkt 31 i anvisningarna för dess ifyllande i motsvarande avseende kompletteras.

Särskilt yttrande av herr Treffenberg.

De sakkunniga hava å sid. 67 och 68 i sin allmänna motivering behandlat ett ämne, som är av intresse redan enligt gällande skattelagstiftning, nämligen frågan om aktieägares skattskyldighet vid bolags uppgående i annat bolag, som fortsätter det förras verksamhet, därvid aktieägarna i utskiftning erhålla aktier i det rekonstruerade bolaget. De sakkunniga hava därvid omfattat den mening, att aktieägaren bliver skattskyldig för den realisationsvinst, han enligt deras åsikt gjort, därest de aktier han bekommer hava ett högre värde än beloppet av kostnaderna för förvärvandet och behållandet av hans aktier i det upplösta bolaget. — Härav skulle väl följa, vad de sakkunniga dock icke omnämnt, att jämväl på sådant sätt konstaterad *förlust* skulle medföra motsvarande rätt till avdrag från vinst å likartade affärer.

Den mening, övriga sakkunniga sålunda uttalat, kan jag icke biträda.

Jag erinrar därvid till en början, att för att realisationsvinst resp. förlust skall föreligga erfordras icke blott att vinst resp. förlust skall vara konstaterad — ett sådant konstaterande sker på många handa sätt — utan även att vinsten resp. förlusten skall vara framkommen vid *realisation*.

Även om en vinst resp. förlust kan anses konstaterad vid sådana fall, därom här är fråga, finner jag det med skäl kunna ifrågasättas, huruvida överhuvudtaget *realisation* kan anses därvid föreligga. En aktie är ju icke annat än ett bevis om rätt till viss kvotdel i en viss på aktier ställd affär. Om jag fått utbyta detta andelsbevis emot ett annat andelsbevis på samma kvotdel i reellt

sett samma affär, så vill det förefalla, som om man icke med rätta kunde tala om realisation och alltså icke heller om vinst resp. förlust vid realisation.

Jag föreställer mig, att jag i denna sak har gällande beskattningspraxis på min sida; veterligen har icke sådant utbyte av aktier, varom här är fråga, föranlett till beskattning såsom för realisationsvinst. Och de sakkunniga synas mig hava desto mindre anledning att taga ställning emot praxis, som vårt uppdrag åtminstone delvis måste anses hava gått ut på att söka förebygga det ofta framdragna missförhållandet, att bolag år för år lagrat sina vinster för att omsider genom bolagsskifte skattefritt överföra desamma till delägarna, alltså fall av bolagsupplösning, som äro just motsatsen till här förut avhandlade rekonstruktionsfall.

Förevarande fråga har stor räckvidd på grund av förhållanden, som jag här nedan vill närmare beröra.

Tidigare har inom bolagsvärlden allmänligen förfarits så, att den del av årsvinsten, som icke utdelades till aktieägarna, användes till nedskrivning av tillgångarna. Härigenom skapades s. k. osynliga reserver. Äldre bolag hava ofta särskilt sina fastigheter och fabriker nedskrivna till belopp, som stå i ögonskenligt missförhållande till verkliga värdet. Man har kunnat påträffa fall, där stora fabriksanläggningar varit nedskrivna till tio kronor.

Genom inkomstskattelagstiftningen gjordes ett bolags skattskyldighet beroende av storleken av bolagets kapital, sådant det framträdde i bolagets räkenskaper, och härigenom uppkom ett intresse för bolagen att, med frångående av äldre tendenser att i vidsträcktaste mån nedskriva tillgångarna, istället konsolidera sig genom fondbildning. Tillgångarna göras till föremål för normala avskrivningar; och vad som icke utdelas av vinsten avsättes till fonder, antingen på ett mera stabilt sätt till reservfond eller på ett mera obundet sätt till dispositionsfond o. d. — Även i andra avseenden, såsom beträffande slitningsavdrag å byggnader och inventarier, har den nyare lagstiftningen alstrat ett intresse för bokföringsvärden, som mera motsvara de verkliga värdena.

För de äldre bolagen har det då gällt att så höja sina nedskrivna bokföringsvärden, att bolagens verkliga förmögenhet mera kommit till synes. Den tidigare aktiebolagslagstiftningen har icke lagt hinder i vägen för en sådan åtgärd, som för övrigt kan hava varit betingad jämväl av aktieägarnas berättigade intresse att ur räkenskaperna

erhålla en tillförlitlig kännedom om ett bolags verkliga ställning, så att de icke förleddes att avyttra sina aktier under en fullständigt oriktig uppfattning om deras värde.

Emellertid införde 1910 års aktiebolagslagstiftning genom sin 56 § totalt förbud för uppskrivning av tillgångar för stadigvarande bruk eller just sådana, varom här framför allt är fråga, och avskar därigenom möjligheten för de äldre bolagen med djupt nedskrivna anläggningsvärden att företaga erforderlig uppskrivning av desamma.

Den möjligheten har dock stått ett bolag öppen att genom rekonstruktion d. v. s. ombildning till annat aktiebolag försätta sig i det läge, vartill bolagets tillgångar i jämförelse med andra aktiebolags berättigat detsamma.

Men skulle, på sätt övriga sakkunniga gjort gällande, vid dylika rekonstruktioner av bolag skattskyldighet komma att inträda för delägarna i det upplösta bolaget, bleve rekonstruktionen i många fall omöjliggjord. Ett sådant resultat måste emellertid i betraktande av de förhållanden, varför ovan redogjorts, framstå såsom en obillighet, varjämte ju bör beaktas, att i många fall ombildningar av bolag medföra gynnsammare produktionsförhållanden och således böra gärna ses av det allmänna.

De sakkunniga hava i sitt betänkande rört sig med beteckningarne A-skatt och B-skatt. Samma behov av korta, särskiljande beteckningar kommer att föreligga för såväl myndigheter som allmänheten. Jag har därför ansett, att dessa beteckningar eller andra, måhända lämpligare befunna, böra inarbetas i lagtext och deklara-tionsformulär.

P. M. angående de inländska aktiebolagens och solidariska bankbolagens inkomster och utdelning åren 1913 och 1917.

På grund av uppdrag i oktober 1918 att förkommitterades för aktiebolagsbeskattningen räkning verkställa en undersökning av de inländska aktiebolagens och solidariska bankbolagens inkomst och utdelning under vissa år får jag härmed vördsam samt överlämna följande redogörelse.

För ernående av en fullständig och exakt översikt över aktiebolagens inkomst och utdelning hade det givetvis med hänsyn till aktiebolagsstatistikens primitiva ståndpunkt i vårt land varit nödvändigt att införskaffa särskilda primäruppgifter i likhet med vad fallet var vid en föregående undersökning (Finansstatistiska utredningar, utgivna genom Kungl. Finansdepartementet, IV, Stockholm 1911), men då det i betraktande av utredningens ändamål vore tillräckligt att erhålla en något så när riktig uppfattning av hithörande förhållanden och resultatet dessutom borde föreligga inom viss begränsad tid, skulle endast redan befintligt tillgängligt material utnyttjas. I fråga om vissa bolagskategorier, såsom försäkringsaktiebolag, bankaktiebolag och solidariska bankbolag samt järnvägsaktiebolag, för vilka officiella uppgifter årligen avgivas, hava sålunda vederbörande myndigheters årsberättelser kommit till användning, medan beträffande alla övriga aktiebolag dylika uppgifter ej stått till förfogande utan hava dessa varit föremål för särskild undersökning, varöver lämnas närmare redogörelse här nedan.

I. Bankaktiebolag och solidariska bankbolag.

Beträffande solidariska bankbolag och bankaktiebolag publicerar Kungl. Bankinspektionen årligen alltsedan 1912 »Uppgifter om bankerna» (Statistiska Meddelanden, Ser. E). Enligt dessa uppgifter uppgingo samtliga solidariska bankbolags och bank-

aktiebolags *nettobehållning* och utdelning till aktieägare samt huvudlott- och kommanditlottägare till följande belopp för verksamheten under åren 1912—1917:

År	Nettobehållning Kr.	U t d e l n i n g		
		till huvudlottägare och aktieägare Kr.	till kommandit- lottägare Kr.	Summa utdelning Kr.
1912	48,532,011	38,542,437	447,500	38,989,937
1913	51,305,602	40,865,831	447,500	41,313,331
1914	47,737,693	41,695,166	447,500	42,142,666
1915	49,359,174	42,222,015	497,500	42,719,515
1916	91,832,210	48,190,262	497,500	48,687,762
1917	87,815,753	63,979,296	497,500	64,476,796

Den del av nettobehållningen, som icke disponerades för utdelningar till aktie- och lottägare, uppgick under samma år till nedanstående belopp:

År	Kr.	i % av nettobehållningen
1912	9,542,074	19.6
1913	9,992,271	19.4
1914	5,595,027	11.7
1915	6,639,659	13.4
1916	43,144,448	46.9
1917	23,338,957	26.5

II. Försäkringsaktiebolag.

I fråga om försäkringsaktiebolagen äro uppgifterna hämtade ur de av Kungl. Försäkringsinspektionen årligen avgivna redogörelserna för »Enskilda försäkringsanstalter», som drivit försäkringsrörelse här i riket (ingå i Sveriges officiella statistik, Försäkringsväsen).

Enligt denna statistik utvisade samtliga aktiebolag inom försäkringsbranschen följande belopp för årsvinst och utdelning till aktieägarna för verksamheten under åren 1912—1916:

År	Årets vinst	Utdelning till aktieägarna
	Kr.	Kr.
1912	8,844,170	3,249,000
1913	9,124,626	3,407,600
1914	9,938,997	3,685,350
1915	12,877,469	4,702,700
1916	15,398,897	5,315,700

För verksamheten under år 1917 föreligga ännu icke dessa uppgifter i tryck, men har under hand meddelats från Kungl. Försäkringsinspektionen, att årsvinsten uppgick till 20,103,418 kr., varav utdelades till aktieägarna kontant 6,179,000 kr.

Skillnaden mellan årsvinsten och utdelningen till aktieägarna framgår av nedanstående sammanställning:

År	Kr.	i % av nettobehållningen
1912	5,595,170	63.2
1913	5,717,026	62.6
1914	6,253,647	62.9
1915	8,174,769	63.5
1916	10,083,197	65.8

Här må emellertid påpekas, att av dessa belopp utgår en betydande del såsom vinst åt försäkringstagarna.

III. Järnvägsaktiebolag.

I de av Kungl. Järnvägsstyrelsen utgivna publikationerna »Allmän järnvägsstatistik» finnas även uppgifter för de enskilda järnvägarnas inkomster och utdelning till aktieägarna. För åren 1912—1915 uppgick årsvinsten och utdelningen till stam- och preferensaktieägarna till följande belopp:

År	Årets nettovinst Kr.	Utdelning till aktieägarna Kr.
1912	10,932,576	6,261,134
1913	12,085,600	6,961,400
1914	10,397,698	7,544,961
1915	12,139,539	7,822,042

För andra ändamål än utdelning till aktieägarna hava sålunda under dessa år disponerats följande belopp:

År	Kr.	i % av nettovinsten
1912	4,608,442	42.7
1913	5,124,200	42.2
1914	2,852,737	27.4
1915	4,317,497	35.6

IV. Övriga aktiebolag.

Beträffande alla andra aktiebolag än de ovannämnda bank-, försäkrings- och järnvägsaktiebolagen föreligga, såsom förut nämnts, icke några motsvarande uppgifter, utan hava dessa bolag därför gjorts till föremål för särskild undersökning. Rörande primärmaterialets beskaffenhet och tillvägagångssättet må följande nämnas:

I de av Kungl. Finansdepartementet utgivna »Finansstatistiska utredningar» ingår som del VII en undersökning om »Taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt år 1913». För närvarande pågår en liknande undersökning rörande taxeringen år 1917.

Beträffande aktiebolagens *taxerade inkomster* utgöres primärmaterialet av de kartoliner, som använts vid förenämnda undersökningar. Uppgifterna för »övriga aktiebolag» äro sålunda ej fullt jämförbara med bank-, försäkrings- och järnvägsaktiebolagen, som redovisat *nettovinsten* under året, men torde differenserna i detta sammanhang vara av mindre betydelse.

Uppgifter rörande aktiebolagens *utdelning till aktieägarna* hava inhämtats i Patent- och Registreringsverket. Enligt gällande lagbestämmelser äro, som bekant, aktiebolag ålagda att insända förvaltningsberättelse med balansräkning och vinst- och förlusträkning men hava däremot icke skyldighet att avgiva uppgifter rörande nettovinstens fördelning. I de handlingar, som sålunda inkomma till Patentverket och som åtminstone för de större bolagens vidkommande i allmänhet äro tryckta, lämna dock de flesta bolagen även uppgifter om bolagsstyrelsens förslag till disposition av vinsten. Utdelningsbeloppen kunna således endast anses såsom approximativa, men torde dock på det hela taget få anses giva en något så när riktig föreställning om berörda förhållanden. I varje fall torde man ej, med hänsyn till det material, som för närvarande finnes tillgängligt, vara i stånd att utvinna tillförlitligare uppgifter härom. I de fall där styrelseberättelserna innehålla uppgifter om huru föregående års vinst faktiskt disponerats, hava givetvis uppgifterna jämförts och i förekommande fall rättats. För kontrollens skull och för komplettering hava även anlitats andra hjälpmedel, såsom Key-Åbergs »Svenska Aktiebolag» och andra kalenderarbeten, »Affärsvärlden» samt åtskilliga facktidsskrifter. I de fall, där en ändring i styrelsens förslag till vinstens disposition kunnat konstateras, har denna nästan undantagslöst gått ut på en *ökning* av utdelningen till aktieägarna, medan det motsatta förhållandet endast i enstaka fall förekommit.

Beträffande *materialets omfattning* må nämnas, att såsom ovan anförts, de större bolagen i regel lämnat uppgifter om vinstfördelningen, medan åtskilliga av de mindre underlåtit att insända t. o. m. de i lagen bestämda balans- och vinst- och förlusträkningarna. Om man jämför materialets omfattning åren 1913 och 1917, så visar det senare året större ofullständighet än det förra, vilket utom den omständigheten att åtskilliga bolag icke ännu inkommit med sina berättelser för detta år även beror därpå, att det under de senare åren kunnat förmärkas en tendens till att i förvaltningsberättelserna icke upptaga styrelsens förslag till disponering av vinsten. Närmare uppgifter härom lämnas i det följande.

För de till denna grupp hörande aktiebolagen framgår den taxerade inkomsten och den kontanta utdelningen till aktieägarna åren 1913 och 1917 av efterföljande tablå:

År	Taxerad inkomst Kr.	Utdelning till aktieägarna Kr.
1913	246,351,000	148,534,000
1917	853,478,000	298,326,000

Den del av inkomsten, som icke disponerats för utdelning till aktieägarna utan använts till andra ändamål uppgick sålunda år 1913 till 97,817,000 kr. och 1917 till 555,152,000 kr. eller i procent av inkomsten resp. 60.2 och 35.0 %.

V. Sammanfattning.

Sammanställas anförda uppgifter rörande bank-, försäkrings- och järnvägsaktiebolagens nettovinst åren 1912 och 1916 samt övriga aktiebolags taxerade inkomst åren 1913 och 1917 och deras utdelning till aktieägarna för verksamheten under åren 1912 och 1916, framgår resultatet av nedanstående tablå:

	Å r 1 9 1 3		Å r 1 9 1 7	
	Nettovinst resp. taxerad inkomst	Utdelning till aktieägarna	Nettovinst resp. taxerad inkomst	Utdelning till aktieägarna
	m i l j o n e r k r o n o r			
Bankaktiebolag och solidariska bankbolag	48.5	39.0	91.8	48.7
Försäkringsaktiebolag	8.8	3.2	15.4	5.3
Järnvägsaktiebolag	10.9	6.3	12.1*	7.8*
Övriga aktiebolag	246.4	148.5	853.5	298.3
Summa	314.6	197.0	972.8	360.1

Skillnaden mellan nettovinst resp. taxerad inkomst och utdelning till aktieägarna utgjorde sålunda år 1913 (för verksamheten under 1912) 117.6 miljoner kronor samt år 1917 (för verksamheten under 1916) icke mindre än 612.7 miljoner kronor eller i procent av nettoinkomsten under året resp. 37.4 och 62.9 %.

En betydande del av nettovinsten särskilt under det sistnämnda året har emellertid i form av gratisaktier kommit aktieägarna till godo, men huru stort detta belopp är, har i detta sammanhang icke varit föremål för undersökning.

Dessutom torde här ytterligare understrykas att på grunder, som ovan antytts beträffande materialets beskaffenhet, uppgifterna om den kontanta utdelningen till aktieägarna torde få anses såsom minimisiffror för den stora bolagsgrupp, som här inbegripits under »övriga aktiebolag».

* Siffrorna avse verksamheten under 1915.

Enligt Kungl. Prop. nr 108 till 1919 års riksdag belöpte sig samtliga aktiebolags inkomst enligt taxeringen till inkomst- och förmögenhetskatt år 1917 till sammanlagt 1,047 miljoner kronor. Enligt förevarande undersökning redovisas aktiebolag med en sammanlagd inkomst av 972.8 miljoner kronor år 1917, om man bortser från differenser uppkomna genom att bank-, försäkrings- och järnvägsaktiebolagen upptagits med *nettovinsten* under året i stället för taxerade inkomsten samt att dessa siffror för järnvägsaktiebolagen avse föregående år. Skillnaden mellan samtliga aktiebolags inkomster och de i undersökningen medtagna aktiebolagens inkomster skulle sålunda utgöra c:a 74 miljoner kronor, för vilka aktiebolag uppgifter angående utdelningen till aktieägarna av förut anförda skäl icke kunnat vinnas. Ökas gruppen »övriga aktiebolags» inkomstbelopp med dessa 74 miljoner kronor kommer man för denna bolagsgrupp upp till en sammanlagd inkomstsumma för 1917 av 927.5 miljoner kronor. Under antagande att de oredovisade aktiebolagen utdelat lika stor del av inkomsten till aktieägarna som de redovisade aktiebolagen eller 35 %, ökas utdelningsbeloppet med 26 miljoner kronor och når sålunda upp till 324.3 miljoner kronor. Skillnaden mellan »övriga aktiebolags» inkomst och utdelning utgör följaktligen c:a 603 miljoner kr.

Under angivna förutsättningar skulle sålunda samtliga aktiebolag med en sammanlagd inkomst av 1.047 miljoner kronor år 1917 hava utdelat till aktieägarna tillsammans 386 miljoner kronor, medan återstoden eller 661 miljoner kr. fonderats eller disponerats för andra ändamål.

Till jämförelse må meddelas några uppgifter ur en föregående undersökning av aktiebolagens vinst och utdelning (Finansstatistiska utredningar IV). Enligt denna undersökning, för vilken särskilda primäruppgifter införskaffats, utgjorde samtliga aktiebolags vinst och utdelning åren 1906, 1907 och 1908 följande belopp:

År	Vinst Kr.	Utdelning till aktieägare Kr.
1906	197,126,000	115,873,000
1907	215,368,000	132,369,000
1908	196,031,000	130,974,000

Stockholm den 17 februari 1919.

N. O. Nilsson.

Aktuarie.

Bilaga 8.

**Av Kammarrätten avgivet yttrande över det av sakkunniga för
utredning om vissa aktiebolagsbeskattningen berörande
frågor avlämnade betänkande.**

Till Konungen.

Genom nådig remiss den 18 februari 1919 har Kammarrätten anbefallts att avgiva underdånigt utlåtande över ett remissen bilagt, av särskilt tillkallade sakkunniga utarbetat förslag till författningsändringar, påkallade av ifrågasatt skärpt beskattning av inländska aktiebolags och solidariska bankbolags besparade vinstmedel; och har därefter statsrådet och chefen för Finansdepartementet med skrivelse den 28 i samma månad till Kammarrätten överlämnat ett korrekturavdrag (sid. 51—76), innefattande motivering till berörda förslag.

Kammarrätt:n får i anledning av den nådiga remissen anförda följande.

Sakkunnigas uppdrag avsåg att utreda *dels* frågan, huruvida och i vad mån, då ett bolag — varmed här och i det följande förstås inländskt aktiebolag och solidariskt bankbolag — upplöstes, bolagets uppsparade tillgångar, vilka icke utdelades förr än i sammanhang med bolagets upplösning, kunde göras till föremål för inkomstbeskattning hos delägare, *och dels* frågan om skärpt beskattning med hänsyn till större skattekraft hos bolag med stora tillgångar i fonderade medel.

Dessa frågor hava sakkunniga sökt lösa i ett sammanhang såmedelst, att bolag skall utöver den vanliga inkomstkatten, som av sakkunniga benämnas A-skatten, ytterligare erlægga inkomstskatt — B-skatt — för en del av bolagets nästföregående år till A-skatt taxerade inkomst, som icke utdelats eller utskiftats till delägare, samt att, då bolag upplöses, delägarne skola taxeras till inkomstskatt för vad därvid blir dem från bolaget tillskiftat i den mån vinst därigenom för dem uppstår, i sammanhang varmed bolaget återfår B-skatten, savitt den belöper å sålunda utskiftade medel.

Genom ifrågavarande förslag skulle alltså den dubbelbeskattning, som bolag och dess delägare redan nu äro i avseende å statsbeskattningen underkastade,

Bihang till riksdagens protokoll 1919. Bil. till prop. Nr 259.

ytterligare utsträckas och befästas. Kammarrätten har vid upprepade tillfällen och senast i sitt underdåniga utlåtande den 17 december 1918 i fråga om kommunal beskattning av utdelning å aktier uttalat sig emot ett ytterligare förgräpande å den för vår skattelagstiftning eljest gällande principen att samma inkomst icke får två gånger tagas till beskattning. Det kan nämligen enligt Kammarrättens mening icke anses beskattningsrättsligt riktigt, att för vissa skattesubjekt inkomsten skall dubbla gånger taxeras. Då sakkunniga vilja beteckna det framlagda förslaget om utsträckt dubbelbeskattning allenast såsom ett rättvist avvägande av skattebördan efter skattekraften, måste häremot bestämt utsägas, att detta mål ingalunda vinnes på den mycket primitiva väg, som förslaget därutinnan anvisat. Kravet på skattebördans avvägande efter skatteförmågan kan icke ens tillnärmelsevis tillgodose därigenom att vissa skattesubjekt förklaras pliktiga erlägga skatt två gånger för samma inkomst. För en verklig och nöjaktig reglering av skattetungan efter bärkraften erfordras, såsom hela vår skattelagstiftning oförtydligt utvisar helt andra åtgärder.

Sakkunnigas uttalanden att ett bolags ökade fondering måste anses innebära ökad skatteförmåga, torde åtminstone icke kunna tillerkännas allmängiltighet och står för övrigt i strid mot den uppfattning, som ligger till grund för det nuvarande systemet för bolags beskattning efter dess skattekraft. Den skatteprocent, efter vilken bolag har att utgöra inkomstskatt, bestämmes nämligen efter förhållandet mellan den taxerade inkomsten och bolagets kapital. Ju större kapitaltillgångarna äro i förhållande till inkomsten, desto lägre anses skattekraften vara och desto lägre blir därför skatteprocenten. Att härvid till kapital räknas allenast aktiekapital och reservfond beror allenast derpå att övriga fonder ansetts icke nog stabila för att lämpligen kunna läggas till grund för skatteberäkningen, men — såsom också dåvarande finansministern i sin motivering för det till 1911 års riksdag framlagda förslag till ändring i bolagsbeskattningen yttrade — borde skatteprogressionen principiellt sett följa inkomsten i förhållande till bolagets samlade förmögenhet, således till sammanlagda beloppet av bolagets samtliga fonder.

Anses nu emellertid skattebehovet så trängande, att beskattningsformer, som icke kunna betecknas annorlunda än såsom mer eller mindre irrationella, måste tillgripas, och den ifrågasatta utsträckningen av bolags dubbelbeskattning av sådan anledning icke kan avvisas, vill dock Kammarrätten göra det uttalande, att den föreslagna lagstiftningsåtgärden endast får betraktas såsom ett provisorium, som så snart ske kan bör avlösas vid en revision av skattelagstiftningen i syfte att bättre tillgodose principen om skatt efter förmåga.

Syftemålet med B-beskattningen är att provisoriskt beskatta bolaget för den del av årsvinsten, som icke utdelas till delägarne och att, i den mån sådana vinstmedel sedermera tillskiftas delägarne, å dem överflytta beskattningen. B-beskattningen är sålunda icke avsedd att träffa andra medel, än sådana, som kunna antagas förr eller senare komma delägarne genom utdelning eller utskiftning till godo. Medel, som avsätts för pensionering av tjänstemän och arbetare, för mötande av eventuella förluster eller för betalning av bolagets skatter, borde följaktligen icke underkastas B-beskattning, men hava sakkunniga antagligen ansett dylika medel icke böra från beskattningen undantagas, då de i allt fall kunna av bolaget disponeras för utdelning till delägarne. Emellertid är uppenbart, att även om man genom den utsträckta dubbelbeskattningen tror sig finna ett uttryck för bolagens större skattekraft i förhållande till andra skattesubjekt,

det dock är att driva dubbelbeskattningen längre än som kan vara rimligt, om B-skatten skall utgå å medel, som icke under några förhållanden kunna tillkomma vare sig bolaget i form av ökad fondering eller delägarne i form av utdelning. Så är förhållandet med belopp, motsvarande erlagda *kronoutskyldigheter*. Vid taxeringen till inkomst- och förmögenhet-skatt medgives visserligen avdrag för kommunalskyldigheter, men icke för kronoutskyldigheter, vilket senare kan med andra ord uttryckas så, att i den taxerade inkomsten ingår beloppet av de under nästföregående år erlagda kronoutskylderna. Skall nu bolags hela A-beskattade inkomst med undantag allenast för vad som darav utdelats till delägarne göras till föremål för B-beskattning, komma således jämväl kronoutskyldernas belopp, som ingalunda utgör någon del av vinsten, att B-beskattas. Härutinnan erfordras givetvis ändring i förslaget.

Då sakkunniga ansett sitt uppdrag icke sträcka sig utanför statsbeskattningens område, hava de icke upptagit frågan om de ändringar i bevillningsförrordningen, vartill ändringsförslagen i skatteförrordningen kunde föranleda. Införes emellertid kommunal beskattning av utdelning å aktier, vartill förslag framlagts för innevarande års riksdag, *torde ifrågasättas, huruvida icke konsekvensen bjuder, att bestämmelser, motsvarande förslaget stadganden rörande B-beskattning, jämväl upptagas i bevillningsförrordningen.* Till denna fråga synes hänsyn böra tagas vid bestämmande av B-skattens belopp.

Enligt motiveringen äro de föreslagna bestämmelserna om B-beskattning avsedda att träda i kraft från och med år 1920, så att de komma att första gången tillämpas med avseende å 1918 års bolagsinkomster. Då sakkunniga till stöd för sin mening att äldre fonder böra vara fredade för B-beskattning anför, att staten genom krigskonjunkturskatten tillgodogjort sig en högst avsevärd del av de under kriget framkomna bolagsvinsterna, borde dock B-beskattningen följdriktigt icke tillämpas så tidigt, att den kan träffa till krigskonjunkturskatt taxerade vinstmedel.

Beträffande den utan tvivel svårlösta frågan om aktieägares beskattning för medel, som först vid bolagets upplösning tillkänfts honom, hava sakkunniga, såsom förut nämnts, sökt lösa densamma på det sätt, att delägaren skall beskattas för sålunda utskiftade medel i den mån vinst därvid för honom uppkommit, oberoende av huru lång tid som förflutit från det han förvärvat aktien.

Härigenom skulle åter en betänklighets rubbning ske i en för vår skattelagstiftning gällande grundprincip. Våra skattelagar ha nämligen ansetts utgå därför att kapitalförvärfv icke skall anses såsom årsinkomst och således icke heller beskattas i inkomstbeskattningens form; häremot korresponderar den yttryckligen givna föreskriften att avdrag för kapitalförlust icke är vid inkomstbeskattning medgivet. Realisationsvinst skall sålunda principiellt taxeras såsom inkomst allenast då densamma tillika utgör spekulationsvinst. Denna princip anser kammarrätten har fått uttryck i 7 § 2:o e) skatteförrordningen, varigenom föreskrives, att till inkomst av arbete hänföres vinst å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom, som förvärvats genom köp eller byte och varit i säljarens ägo, om det är fast egendom, under mindre än tio år och eljest under mindre än fem år. Uppdragandet av dessa tidsbestämmelser har fog för sig allenast

såvitt därigenom hänsyn tagits till svårigheten vid förebringande av bevisning angående spekulationssyfte; det är med andra ord nödvändigt presumera, att spekulations-syfte förelegat vid förvärv, då förmögenhetsobjektet avyttras inom en jämförelsevis kort tidrymd efter förvärvet, liksom å andra sidan att sådant syfte icke förelegat vid förvärvande av förmögenhetsobjekt, som längre tid stannat i förvärvarens ägo.

Förslaget innebär nu, att vinst, uppkommen vid skifte av bolags tillgångar skall såsom inkomst för delägaren taxeras, även om vinsten icke härör av spekulations-syfte vid aktieförvärvet utan utgör rent kapitalförvärv, därvid likväl torde antagas, att förslaget förutsätter, att delägaren förvärvat aktien genom köp eller byte. Skall sålunda kapitalförvärv i strid mot hittills gällande lags iftning indragas under inkomstbeskattning, synas vittgående följder härav vara att förr eller senare förvänta. Här må blott framhållas, att under beskattning av de kapitalförvärv, varom nu är fråga, konsekvent bort falla även sådana, där aktier förvärvats genom benefikt fång.

Sakkunniga hava emellertid insett, att aktieägare, som ägt sina aktier mera än fem år, lätt kunna undgå den sålunda ifrågasatta beskattningen genom att före skiftet sälja sina aktier; och hava sakkunniga till förebyggande härav föreslagit, att aktieägare skall utan hänsyn till den tid, varunder han ägt aktien, taxeras för vinst genom icke yrkesmässig avyttring av aktie efter början av det kalenderår, under vilket bolaget trätt i likvidation. Jämval i detta fall lär förslaget förutsätta, att aktien förvärvats genom oneröst fång.

Förutom den av sakkunniga själva anmärkta oegentligheten att frågan om aktieägars vinst genom aktieförsäljningen skall för honom utgöra inkomst eller ej göres beroende av en händelse, som kan inträffa efter avyttringen, och varom aktieägaren vid försäljningstillfället kan hava saknat all kännedom, må emot sakkunnigas ifrågavarande förslag anmärkas, att detsamma ingalunda lämnar den därmed avsedda garanti för att aktieägarne icke skola undgå vinstbeskattningen. Vederbörande intressenter kunna ju lata med likvidationen anstå till året efter avyttringen.

Då alltså förslaget om beskattning av kapitalförvärv utgör ett våldförande å en efter kammarrättens mening riktig beskattningsprincip, vars frångående kan medföra nu icke överskådliga konsekvenser, samt de föreslagna bestämmelserna för vinstbeskattningen i allt fall icke äro av tillräckligt effektiv beskaffenhet, måste Kammarrätten för sin del avstyrka, vad förslaget i denna del innehåller.

Sakkunnigas majoritet har ansett att, då bolag upplöses icke genom rörelsens upphörande utan genom ombildning, sammanslagning med eller eljest uppgående i annat bolag, upplösning på något av sistberörda sätt bör i beskattningsavseende fullt likställas med upplösning genom företagets upphörande.

Icke heller denna mening kan kammarrätten biträda. Därigenom att aktieägaren i utbyte mot aktier i det likviderande bolaget erhåller nya aktier i det bolag, som övertager det förra bolagets verksamhet, kan icke någon realisationsvinst anses hava för honom uppkommit. Det måste onekligen för honom te sig såsom en akt av godtycklighet, om han — till och med för det fall att de nya aktierna betinga lägre värde än de förra — skall beskattas i anledning av utbytet.

Godkannes den av sakkunniga föreslagna B-beskattningen, synes emellertid frågan om den slutliga beskattningen för outdelade vinstmedel kunna tillsvidare lösas på lämpligare sätt än sakkunniga föreslagit. Det synes sålunda böra tagas

i övervägande, huruvida icke nuvarande bestämmelser om aktieägarnes beskattning borde lämnas orubbade, men i stället B-skatten kunde göras definitiv för det fall att bolag upplöses genom verksamhetens upphörande. B-beskattningen skulle således omfatta bolagets hela arsvinst, i den mån den ej i sådan form kommer delägarna till godo, att de för densamma skola beskattas såsom för vanlig årsutdelning. Upplöses bolaget på nyss angivet sätt, skulle således dess rätt till återfående av B-skatten anses hava förfallit. Uppgår åter bolaget i annat bolag, skulle det senare bolaget erhålla den rätt till utfående av B-skatten, som tillförne tillkommit det förra bolaget. Skulle vid bolagsombildningen det likviderande bolaget överföra allenast en del av B-beskattade medel till det andra bolaget och utskifta den återstående delen till sina delägare, skulle restitutionsrätten till B-skatten delvis övergå å det senare bolaget, och delvis förfalla. Om åter ett bolag under sitt fortbestånd använder B-beskattade medel för utdelning till sina delägare — exempelvis genom disponerande av vinstregleringsfond — borde delägarna taxeras såsom för vanlig utdelning och bolaget återfå den å de utdelade medlen belöpande B-skatten. För det fall att bolags tillgångar i anledning av aktiekapitalets nedskrivande delvis överföres å delägarna, skulle gälla detsamma som vid bolags upplösning genom verksamhetens upphörande, såvitt därigenom B-beskattade medel komme delägarna till godo.

Kammarrätten förbiser ingalunda, att mot det sålunda framställda förslaget vissa invändningar kunna göras. Det kan sålunda anmärkas, att förslaget icke bereder möjlighet att genom beskattning hos delägarna träffa bolags redan nu funderade och med allenast A-skatt beskattade medel, som vid bolags upplösning tillskiftas delägarna, i vidare mån än såvitt tillfällig vinst därigenom för aktieägaren uppstår. Härtill skulle dock kunna genmålås, att då den föreslagna vinstbeskattningen hos delägarna är avsedd att avlösa bolagets B-beskattning, sådan vinstbeskattning icke borde ifrågakomma för medel, som icke förut varit underkastade B-beskattning, samt att då enligt sakkunnigas egen mening B-beskattningen icke bör göras retroaktiv utan äldre fonder vara fredade för sådan beskattning, detsamma borde gälla även för den avlösande vinstbeskattningen hos delägarna.

Granskningen av det remitterade förslaget har i övrigt givit anledning till följande detaljausmärkningar.

Förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt. •

Sakkunniga synas hava förbisett, att bestämmelserna om B-beskattning böra föranleda ändring i eller tillägg till 2 § 1 mom. av ifrågavarande förordning.

Särskilda anvisningar till nyssnämnda förordning.

Det föreslagna andra stycket i tillägg till anvisningarna synes böra utgå såsom både överflödigt och icke hänförligt till den rubrik i anvisningarna, varunder samma stycke skulle införas.

Det torde redan för närvarande få anses såsom en brist i skattelagarna, att anvisningar saknas för beräkning av vinster av tillfällig natur. Sådana anvis-

ningar äro så mycket mera behöfliga som deklarentens beräkning av dylika vinster blott i undantagsfall blir av taxeringsmyndigheterna kontrollerad. Erhåller nu 7 § 3:o c) den av sakkunniga föreslagna lydelsen, synes behovet av anvisningar i förevarande avseende komma att göra sig än mera gällande.

Förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

I 11 § 2:o e) 2) böra, under förutsättning att sakkunnigas förslag om vinstbeskattning antages, efter ordet »styrelsen» tilläggas orden »eller likvidatorerna».

I det föreslagna 3 mom. av 59 § torde orden »över prövningsnämnds beslut» lämpligen kunna utgå.

Om ett bolags A-taxering ändras utan att därav påkallad ändring sker i motsvarande B-taxering, bör, såsom sakkunniga jämväl anført, den skattskyldige äga extra ordinär besvärsmätt. Här om synes emellertid särskild föreskrift böra intagas i taxeringsförordningen, enär 50 § i samma förordning — som för övrigt icke torde hava vunnit tillämpning i det av sakkunniga omnämnda målet — ej heller skulle vara tillämplig vid överklagande av nu antydd B-taxering.

Såsom ett lämpligt sätt för bolagen att fullgöra sin bevisningsskyldighet för huru stor del av den nästföregående år taxerade inkomsten utdelats eller utskiftats till delägarna anvisas i motiveringen, att bolagen avlämna bestyrkt utdrag av bolagsstämmoprotokoll eller skiftesinstrument. Det synes kammarrätten lämpligt, att föreskrift om avlämnande av dylika handlingar såsom bilagor till deklarationen meddelas i taxeringsförordningen.

Deklarationsblanketten.

Då någon ändring av bevillningsförordningen icke synes vara ifrågasatt, kommer sålunda enligt förslaget realisationsvinst att i vissa fall beräknas olika för taxering till bevillning och för taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt. Härav betingas ändrad avfattning av deklarationsformuläret med därtill hörande anvisningar. Den föreslagna lydelsen av punkt 18 i anvisningarna föranleder, att deklarenten jämväl för bevillningstaxeringen uppgiver vinst, som skall taxeras allenast till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Inkomstlängder.

I taxeringsnämndens inkomstlängd föreslås två nya kolumner, avsedda att inrymmas under den gemensamma rubriken »av taxeringsnämnden». Mot svarande kolumner borde jämväl intagas under rubriken »av prövningsnämnden beslutad ändring». Jämväl i prövningsnämndens inkomstlängd borde nya kolumner införas. Då emellertid dessa längder redan nu äro försedda med ett nog så stort antal kolumner, och de nya kolumnerna endast skulle avse bolag, synes kammarrätten praktiska skäl tala för att särskilda inkomstlängder, allenast avsedda för aktiebolag och solidariska bankbolag, upprättades och anteckningar om bolagens taxering således utelöses ur de andra inkomstlängderna.

Slutligen vill kammarrätten ifrågasätta såsom lämpligt, att de av sakkunniga använda benämningarna A-skatt och B-skatt inarbetas i lagtext och deklarationsformulär. Stockholm den 6 mars 1919.

(Underskrifter.)

Bil. 9.

Yttranden avgivna av den av Sveriges Industriförbund, Handelskammarmötets kommitté och Svenska Bankföreningen utsedda skattedelegationen.

I. Inkomstskatteskalen.

Den av Sveriges Industriförbund, Handelskammarmötets kommitté och Svenska Bankföreningen utsedda skattedelegationen, som fått del av ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, samt förordningen samma dag om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, får härmed värdsamt avgiva följande yttrande:

I de sakkunnigas uppdrag har ingått bland annat att utarbeta en ny inkomstskatteskala, och har Herr Statsrådet därvid uttalat önskvärdheten av, att progressionen i inkomstskatteförordningen bleve så byggd, att densamma angäve de olika inkomsttagarnas relativa skattskyldighet i förhållande till varandra, medan det absoluta belopp i skatt, som skulle uttagas, kunde fixeras efter varje års behov av skatteintakt.

Hur önskvärd ur statsfinansiell synpunkt en dylik anordning än kan förefalla, är den emellertid med hänsyn till näringslivets intressen ägnad att möta stora betänkligheter. För att kunna bestå i den skarpa konkurrens, som i och med den fredliga samfärdselns återställande är att emotse, är det för våra affärsmän oundgängligen nödvändigt att kunna på förhand så exakt som möjligt beräkna alla med rörelsen förenade omkostnader, och bland omkostnaderna torde numera i regel ingen faktor vara tillnärmelsevis så betydelsefull som skatterna. En approximativ kännedom om skattebeloppen är sålunda en nödvändig förutsättning för näringslivets sunda utveckling och indirekt alltså även för beredande av arbetstillfällen och åstadkommande av lugn och tillförsikt på arbetsmarknaden.

Även i länder, där handel och industri äga avsevärt större förutsättningar än hos oss att med gynnsamt resultat genomkämpa de svårigheter av allehanda slag, som världskriget dragit med sig, har vikten av skattepolitikens klarläggande vunnit beaktande. Så yttrade exempelvis presidenten Wilson i sitt budskap till kongressen i november 1918 bland annat följande:

»För stabiliserande och lättande av våra egna inrikes angelägenheter är intet av större vikt än det omedelbara fastställandet av de skatter, som skola upptagas för 1918, 1919 och 1920. Så mycket som möjligt av skattetrycket måste avlyftas från affärslivet som sunda metoder för anskaffandet av medel till regeringen tillåta, och de, som leda de stora huvudindustrierna i landet, måste så exakt som möjligt få veta, vilka förpliktelser mot regeringen de måste uppfylla

under de närmaste åren. Det är av stor vikt för landet, att avlägsnandet av all osäkerhet i denna fråga icke uppskjutes en enda dag längre än den nödvändiga debatten fordrar. Det är meningslöst att tala om framgångsrik och hoppfull rekonstruktion av affärslivet, innan denna osäkerhet överkommits.»

På anförda grunder måste de delegerade ställa sig avvisande gent emot själva principen om en rörlig inkomstskatteskala.

I praktiken visar det sig för övrigt omöjligt att under bibehållande av den avsedda proportionen mellan olika inkomstlagen genomföra principen om en rörlig skatteskala annat än inom relativt snäva gränser. I motiven till det ursprungliga förslaget anför de sakkunniga, att en skatteskala, som skall procentvis kunna höjas eller minskas, ej får hava en alltför stor spänning, det vill säga skillnaden mellan högsta och lägsta skattekvot får icke vara alltför stor. Den skatteskala, de sakkunniga först utarbetade, lämpade sig, enligt vad i motiven upplyses, för en höjning upptill 200 %, det vill säga intill dubbla beloppet av de föreslagna grundbeloppen. Då i den omarbetade skatteskalan grundbeloppets maximum höjts från 10 till 12 % av det beskattningsbara beloppet, har, såsom de sakkunniga framhålla, elasticiteten i skalan minskats än ytterligare. Med tillämpning av samma principer måste gränsen här sättas till 170 % av grundbeloppet.

I det ursprungliga förslaget framhöllo de sakkunniga, att, om under något år högre direkt skatt skulle behöva uttagas än som kunde vinnas inom angivna gränsvärden, vore det nödvändigt att revidera själva skatteskalan eller att uttaga en extra skatt. Med den minskade elasticitet, som den omarbetade skalan uppvisar, får den anförda synpunkten naturligen ökad betydelse. Då det är högst nödvändigt att vid en dylik situation så också kommer att ske, få delegerade hemställa, att i lagtexten under 19 § intages ett stadgande, att skatten ej får bestämmas till högre belopp än 170 % av grundbeloppet.

De föreslagna grundbeloppen hava tydligen ej av de sakkunniga avsetts representera det minimum i skatt, som under normala förhållanden bör utgöras. Då det emellertid i tillämpningen lätteligen torde kunna hända, att grundbeloppen anses som den gräns, nedom vilken man vid skattens fixerande ej bör gå, hemställas, att i lagtexten intages en bestämmelse, som förebygger en dylik tolkning.

Därest emot vad delegerade anført en glidande skatteskala finnes böra genomföras, hemställas

att i 19 § måtte intagas *dels* en bestämmelse av innehåll att grundbeloppen ej skola anses såsom fixerade skatteminimum, *dels ock* ett stadgande, att inkomst- och förmögenhetsskatt ej må utgå med högre belopp än som motsvarar 170 % av grundbeloppen.

II. Bolagsbeskattningen.

Den av Sveriges Industriförbund, Handelskammarmötets kommitté och Svenska Bankföreningen utsedda Skattedelegationen, som fått del av ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt samt förordningen samma dag om taxering-myndigheter och förfarandet vid taxering, får härmed vördsamt avgiva följande yttrande:

Det uppdrag Herr Statsrådet lämnat de sakkunnige har gällt två skilda spörsmål, nämligen *dels* frågan om skärpt beskattning med hänsyn till den större skattkraften hos bolag med stora tillgångar i fonderade medel, *dels ock* frågan om inkomstbeskattning av vad delägarna utbekomma vid bolags upplösning.

Den första uppgiften hava de sakkunniga sökt lösa genom ett förslag att av bolagens årligen »besparade vinstmedel» uttaga en viss skatt — för korthetens skull benämnd B-skatt. Denna skulle utgå efter en proportionell skatteföt — av de sakkunniga förslagsvis fixerad till 2 %, och skulle i så måtto anses provisorisk, att därest en gång B-beskattade medel senare utdelas eller i samband med bolags upplösning utskiftas, restitution av den på ifrågavarande belopp belöpande B-skatten skulle äga rum.

Till en början må anmärkas, att denna beskattning *icke* innebär en skärpning av beskattningen för bolag med stora fonder. Ett bolag, som redan har så stora fonder samlade, att det kan utdela hela eller nästan hela sin vinst, drabbas endast i relativt ringa mån av den nya skatten. De bolag däremot, som hava otillräckliga fonder, och därför måste avsätta hela eller största delen av vinsten till foudbildning, träffas hårdast av skatten. Denna skatteform medför alltså skärpt beskattning av bolag med svaga fonder. Nystartade företag skulle särskilt bliva lidande och beredas svårigheter vid konkurrens med äldre. Den föreslagna skatteformen måste följaktligen verka hämmande å näringslivets framtida utveckling.

Det framlagda förslaget synes också knappt avse att enligt det ursprungliga uppdraget skärpa beskattningen för bolag med stora fonder. Att döma av de sakkunnigas uttalanden på ett par ställen synes man i stället vilja i möjligaste mån söka råda bot för det förhållandet, att bolag, avsedda endast för kortare tids verksamhet, kunna genom att fondera sina vinster och låta dem först genom bolagsskitte komma delägarna till godo, undandraga staten inkomstskatt. Vidare vill man motverka, att fonderade vinstmedel direkt överföras till aktiekapitalet i stället för att först utdelas och därmed inkomstbeskattas hos aktieägarna för att senare åter inbetalas till bolaget vid eventuell nyemission.

För lösande av dessa uppgifter torde den föreslagna B-beskattningen även vara rätt effektiv. De delegerade kunna emellertid *icke* godkänna den princip, varå denna beskattningsform är grundad, eller att aktiebolagens vinster alltid skola dubbelbeskattas. De allmänt kända skälen mot denna principens generalisering behöva ej här framhållas.

De sakkunniga beteckna hela den del av det hos bolaget taxerade beloppet, som ej till aktieägarne utdelats, såsom »*besparade vinstmedel*». Detta är — tydligen oavsiktligt — ett helt och hållet vilseledande och felaktigt uttryck. Man har förbisett, att ifrågavarande del av det taxerade beloppet till stor, ej sällan till största delen, ja, ibland kanske till och med helt och hållet utgöres av erlagda kronoutskylder. För dessa får ju nämligen vid taxeringen avdrag *icke* åtnjutas. Genom detta förbiseende ha de sakkunnige låtit sig förledas till en fullkomligt felaktig beräkning av beloppet utav de besparingar, som bolagen av 1916 års vinstmedel kunnat göra. Å sid. 63 i betänkandet har uppgivits, att aktiebolagens på år 1916 belöpande taxerade inkomst utgjort sammanlagt c:a 1 047,5 miljoner kronor, varav c:a 386 miljoner utdelats. Rörande mellanskillnaden yttras: »fonderingar och övriga besparingar hava salunda uppgått till ej mindre än 661 mil-

4 Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition Nr 259 vid 1919 års lagtima riksdag.

joner kronor.» Hur missvisande detta omdöme är, torde vara uppenbart. En mycket stor del av dessa 661 millioner hava gäldats till statskassan i form av inkomst- och krigskonjunkturskatter.

Redan av det återgivna uttalandet framgår emellertid klart, att de sakkunniges avsikt ej kan ha varit, att B-skatten skulle utgå även på det belopp, som i kronoutskylder erlagts. En sådan skärpning av skatteplikten skulle för övrigt bestämt strida mot B-skattens ändamål. Ty denna skall ju ha till uppgift att drabba den del av vinsten, som ej utdelats, men som *skulle kunnat utdelas*, och denna förutsättning saknas ju helt ifråga om det belopp, som bolaget nödgas utbetala i skatter.

En korrigerig av de sakkunnigas misstag måste föranleda, att det föreslagna tillägget till 20 § gives den lydelse, att vid taxering till B-skatt må ske avdrag ej endast med den till aktieägarna lämnade utdelningen, utan även med de kronoutskylder av alla slag, som under året erlagts.

På samma sätt som med kronoskatten förhåller det sig emellertid även i vissa andra fall. De livförsäkringsbolag, som jämlikt bestämmelser i försäkringsbreven förbundit sig att utbetala viss vinstandel till försäkringstagarna, anses nämligen vid deklaration ej berättigade att från det deklarerade inkomstbeloppet avdraga vad som sålunda utbetalts eller ev. fonderats. Dessa belopp utgöra emellertid för försäkringsbolagets del ej några besparade vinstmedel, och någon B-skatt bör därför rättvisligen ej å nämnda belopp uttagas.

Den i förhållande till inkomstskatten i viss mån fristående ställning, som B-skatten skulle komma att intaga, leder i sina konsekvenser till en del avsevärda praktiska olägenheter. Den omständighet, att bolagsstämmor för utdelningsbestämmande ofta hållas först långt fram på året, föranleder, att taxering till B-skatt ej kan ske samtidigt med taxering till inkomstskatt. I stället skall enligt förslaget med B-skattetaxeringen anstå till påföljande år och således taxeringsmyndigheten samtidigt ha att verkställa taxering för ena året till B-skatt, för andra året till inkomst- och förmögenhetsskatt. Att detta kommer att i avsevärd grad öka och försvåra dessa myndigheters arbete står utan vidare klart.

En vidlyftig omgång synes även bli följden av den restitution av B-skatt, som enligt förslaget skall äga rum i händelse tidigare B-beskattade medel sedermera till delägarna utdelas eller utskiftas. Skatterestitutioner, som hittills blott behöft förekomma i relativt mindre omfattning, skulle bli regel för bolagen och förorsaka mycket besvär för vederbörande myndigheter.

Oavsett anförda principiella betänkligheter gent emot en utsträckning av dubbelbeskattningen för aktiebolagens vinster ställa sig degelerade tveksamma till frågan, huruvida den föreslagna B-skatten bör införas, med hänsyn till övriga ovan angivna olägenheter därav. Så länge krigskonjunkturskatten utgår, som tungt trycker vårt näringsliv och framför allt alla de yngre företag, som skulle träffas hardest även av denna skatteform, bör i varje fall en B-beskattning icke komma ifråga.

Rörande förslagets bestämmelser om inkomstbeskattning av vad delägarna utbekomma vid ett bolags upplösning tillåta vi oss anföra följande:

I den kungl. propositionen nr 395 till förra årets lagtima riksdag ledde själva det däri tillämpade systemet för beskattningen till den konsekvens, att vid bolags upplösning beskattning borde äga rum av till delägarna utskiftade

belopp. Den i nämnda proposition föreslagna skärpta beskattningen av den del av bolagets kapital, som ej motsvarades av från delägarna gjorda tillskott, hade nämligen lätteligen kunnat kringgås genom att äldre bolag med större dylikt kapital likviderats, och de utskiftade tillgångarna sedan inbetalts i ett för rörelsens övertagande nybildat bolag. För att avskräcka från en dylik åtgärd skulle det belopp, som vid bolagsupplösning tillskiftades delägaren, i vidsträcktare mån än nu är fallet bliva föremål för beskattning.

En motsvarande situation föreligger icke vid B-beskattningen. Denna kan väl tänkas genomförd självständigt, utan att vid bolags likvidation utskiftade belopp behöva underkastas en vidsträcktare beskattning än f. n. är fallet. I själva verket torde ej heller någon anledning föreligga, nu mera än för ett år sedan, att överhuvud genomföra en dylik beskattning, Snarare kan man säga, att B-skatten vore ägnad att överflödiggöra en extra beskattning vid bolagens upplösning. Ty tack vare B-skatten ha ju bolagets besparade vinstmedel redan blivit dubbelbeskattade och behovet av ytterligare beskattning för sådant ändamål alltså bortfallit.

De sakkunniga ha emellertid ej begagnat de möjligheter att helt undgå en utsträckning av realisationsvinst-beskattningen, som här erbjuda sig.

För att konsekvent genomföra principen, att B-skatten skall vara en provisorisk beskattning av vissa vinstmedel, har nämligen föreslagits att, därest vid bolags upplösning förut B-beskattade medel utskiftas, den å dessa belöpande B-skatten skall av statsverket restitueras, under det att den vid skiftet för delägaren ev. uppkommande realisationsvinsten underkastas inkomstskatt. Den för realisationsvinsters beskattningsbarhet eljest gällande tidsbegränsningen på fem år skulle härvid icke beaktas. Och för att hindra ett kringgående av bestämmelsen har föreslagits borttagandet av tidsbegränsningen även för de aktieförsäljningar, som ske under samma år, som bolagets upplösning beslutas.

Vidkommande sistnämnda bestämmelse må till en början anmärkas, att den i de flesta fall ej lärer komma att fylla det avsedda ändamålet. då det icke torde möta någon som helst svårighet att uppskjuta upplösningsbeslutet till sådan tid, att de delägare, som innehåft sina aktier i mer än fem år, beredas rådrom att utan skatterisk sälja dem till fulla realisationsvärdet. Att borttaga tidsbegränsningen i fråga om aktieförsäljningar, som exempelvis skett från och med året före bolagsupplösningen, låter sig ej heller göra, då vederbörande säljare innan bolagsupplösningen beslutits ju icke hava någon anledning att i sin deklaration upptaga vinst å aktier, som innehåfts mer än fem år.

Man kan även befara, att dylika bestämmelser skulle komma att gynna aktieägare-majoriteten på minoritetens bekostnad, en verkan som säkerligen icke varit av de sakkunniga avsedd. Det ligger nämligen i sakens natur, att om fråga uppstår om ett bolags upplösning, frågan i regel först är en fråga inom majoriteten, som har bestämmanderätten. Finnes upplösning böra äga rum, kunna innehavarna av majoriteten alltid hinna genom överlåtelse i erforderlig tid före likvidationsbeslutet säkra sina realisationsvinster för beskattning. Däremot råder ingen säkerhet för att minoriteten underrättas om vad som är i görningen. Och resultatet blir, att minoriteten får skatta, men majoriteten går fri.

I fråga om förslaget ståndpunkt beträffande aktieägares skattskyldighet för realisationsvinst även i det fall, att bolaget uppgår i annat bolag och aktieägarna erhålla aktier i nya bolaget i utbyte mot sina aktier i det upplösta bola-

get, ansluta sig delegerade till herr Treffenbergs reservation. Till de av reservanten anförda skäl kommer även ett annat, som efter delegerades mening är icke mindre vägande.

Vid övervägande av frågan, huruvida det icke kunde låta sig göra att beskatta aktieägarne icke för det årligen utdelade beloppet allena, utan för vad av bolagets årsvinst belöper på en var av aktieägarne utan avseende på, i vad mån utdelning sker, hava de sakkunnige funnit, att detta skulle leda till alltför stor obillighet mot mindre aktieägare. Dessa kunna icke inverka på beslutet om utdelning, och kunna redan genom vinstens innehållande bliva nödgade att på kanske ofördelaktiga villkor avyttra aktierna till bättre situerade aktieägare. Denna för ekonomiskt svaga aktieägare redan i och för sig prekära ställning skulle givetvis än ytterligare betydligt försämrast, om de även skulle vara nödgade att betala skatt för den innehållna vinstandelen. Men om redan det årliga uttagandet av skatt å den icke utdelade vinsten skulle innebära en obillighet, så måste detta i ännu högre grad blivit fallet, om aktieägaren vid bolagets upplösning skall nödgas på en gång utgiva skatt efter den ofta betydande skillnaden mellan kostnaden för aktiernas förvärfvande och bibehållande samt det uppskattade värdet på de nya aktier, han erhåller i utbyte. Detta desto hellre, som aktieägaren i en slik situation kan för skattens gäldande nödgas högt belåna de bekomna nya aktierna utan att han måhända har större möjlighet att erhålla utdelning i det nykonstruerade bolaget än i det gamla. Det torde vara uppenbart, att blotta hotet om rekonstruktion ofta skall vara tillräckligt att tvinga den ekonomiskt svaga aktieägaren att hellre sälja sina aktier till pris understigande verkliga värdet, än att i samband med en likvidation utsätta sig för ett skattekrav, som han icke kan fullgöra. Därest förslaget bleve lag, skulle det alltså icke kunna undgå att giva ett kraftigt stöd åt det utsvältningssystem, som understundom förekommer och som innebär den mest motbjudande formen av majoritetsförtryck.

Härjämte må understrykas, att det ur näringslivets synpunkt vore *högst skadligt*, om möjligheten att ombilda bolag eller låta ett bolag uppgå i ett annat skulle avsevärt försvåras eller rent av förhindras, vilket otvivelaktigt bleve följden, om förslaget antoges. Det är för konkurrensduglighetens stärkande ofta nödvändigt, att flera företag inom samma bransch sammanslutas, eller att företag representerande skilda stadier i produktionen förenas. Sävitt det är ett allmänt intresse, att näringslivets sunda utveckling ej hämmas, bör staten låta sig angeläget vara att i dylika fall ej hindra upplösning av bolag.

Det är för övrigt mer än tvivelaktigt, huvuvida de sakkunniges förslag om B-skattens restitution vid bolags upplösning mot utsträckt skatt å realisationsvinst ur rent fiskalisk synpunkt är till statens fördel. Även efter förslaget kan någon skatt å realisationsvinst icke ifrågakomma i sådana fall, då aktieägaren förvärvat sina aktier genom annat fång än köp eller byte. Och i det fall av bolagsupplösning, som under normala tider är det vanligaste, eller att bolagets verksamhet visat sig förlustbringande, finnes i regel ingen realisationsvinst att beskatta. I de fall åter, där realisationsvinst uppstått, kunna såsom ovan påvisats de aktieägare, som ägt sina aktier i mer än fem år, utan svårighet genom överlåtelse undandraga sig och nye ägaren all skattskyldighet för realisationsvinst. Det kommer därför i praktiken med all säkerhet att ställa sig så, att staten vid bolagsupplösning i de flesta fall icke erhåller skatt å realisationsvinst i större ut-

sträckning än redan nu är fallet. Och då enligt förslaget B-skatten alltid skall restitueras vid bolagets upplösning kommer detta alltså i flertalet fall att för staten resultera i direkt förlust.

Vida betänkligare, än att staten sannolikt skulle i regel gå miste om den av de sakkunnige beräknade skatteinkomsten, är emellertid tidsbegränsningens borttagande i och för sig. Det första villkoret för att staten skall kunna fordra, att medborgarna samvetsgrant och riktigt deklarerat sina inkomster är, att de uppgifter, som krävas i deklarationen, äro *möjliga* att någorlunda precisera. Detta är fallet med en aktieaffär, som icke ligger mer än fem år tillbaka i tiden. Men enligt förslaget skall en person, som för kanske 30 å 40 år sedan köpt aktier, vilka han under denna tid haft belånade till växlande räntor och å vilka han kanske vid skilda nyemissioner försålt eller tillgodogjort sig teckningsrätter till varierande värde vara skyldig att vid bolagets upplösning uträkna och under ansvar uppgiva storleken av den vinst, han haft på aktierna. En var vet, att detta är omöjligt för en person, som icke för hela tiden har att tillgå noggrann bokföring över aktierna, ävensom att detta endast undantagsvis är förhållandet. Men uppställandet av omöjliga krav på deklarationerna kan icke undgå att få ogynnsamma verkningar på dessas samvetsgrannhet och tillförlitlighet även i övrigt, och den skada, som härigenom vållas, är långt viktigare än den statsekonomiska betydelsen av detta ur fiskalisk synpunkt i och för sig föga betydande skatteförslag.

Dessa betänkliga följder skulle kunna undvikas, om man vid bolagets upplösning låte bero vid den B-skatt, som uttagits å den outdelade vinsten, och beskattade uppkommande realisationsvinster enligt hittills gällande bestämmelser. Det viktigaste skälet, som anförts för beskattning av slututdelning vid bolags upplösning, har ju varit, att den outdelade delen av vinsterna eljest skulle kunna undgå dubbelbeskattning. Därest nämnda vinster bliva genom B-skatten ännu en gång beskattade, så har ju bolagets vinst i dess helhet blivit dubbelbeskattad, om än efter olika grunder, och det anförda skälet har väsentligen bortfallit. Staten finge vid bolagets upplösning behålla B-skatten och finge skatt å de realisationsvinster, som efter hittills tillämpade grunder äro beskattningsbara, i stället för att få återlämna B-skatten och åtnöjas med den i regel illusoriska utsikten till uträckt skatt på realisationsvinsten, som de sakkunniges förslag skulle innebära. Staten erhöle på detta sätt under alla förhållanden en bestämd skattevinst utöver vad nu är förhållandet.

I anslutning till det ovan anförda få delegerade än en gång uttala sina principiella betänkligheter mot den utsträckning av dubbelbeskattningens princip, som ett införande av den föreslagna B-skatten skulle innebära. De delegerade hemställa, att under alla omständigheter med införandet av skatten måtte få anstå så länge krigskonjunkturskatten utgår. För den händelse emellertid de sakkunniges förslag kommer att läggas till grund för lagstiftning, så hemställas fördsamt, att de föreslagna ändringarna i skatteförordningen måtte undergå sådan omarbetning:

1. att vid taxering till B-skatt avdrag måtte ske från det till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade beloppet ej endast med det belopp, som till delägarna utdelats, utan även med de under räkenskapsåret erlagda kronouts kyl-

8 *Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition Nr 259 vid 1919 års lagtima riksdag.*

derna av alla slag, ävensom för försäkringsbolagen med det belopp, som till försäkringstagarna utbetalts i vinst eller för sådant ändamål reserverats, och

2. att förslaget om utsträckt beskattning av realisationsvinst vid bolagsupplösning mot restitution av erlagd B-skatt måtte lämnas utan avseende.

Stockholm den 13 mars 1919.

GUST. SANDSTRÖM.

JUSTUS A. WALLER.

E. WEHTJE.

J. C:SON KJELLBERG.

W:M HENRIQUES.

J. S. EDSTRÖM.

CARL FRISK.

OSCAR FALKMAN.

CHARLES DICKSON.